TİNİN GÖRÜNGÜBİLİMİ

HEGEL

Çeviren:
Aziz Yardımlı

İDEA

TİNİN GÖRÜNGÜBİLİMİ

G.W.F. HEGEL

Çeviren:
Aziz Yardımlı

İDEA İSTANBUL

İDEA YAYINLARI
Ankara Cad., No: 41, Kat: 5 34410 — Cağaloğlu, İstanbul

Bu çeviri için ©
AZİZ YARDIMLI 1986

Tüm hakları saklıdır. Bu yayımın hiçbir bölümü İdea Yayınlarının ön izni olmadan yeniden üretilemez.

Hegel'in *Phänomenologie des Geistes* adlı yapıtının bu çevirisi J. Hoffmeister tarafından düzenlenen beşinci yayımdan yapılmıştır.
© Felix Meiner Verlag, Hamburg, 1952

Kapak düzeni: ERKAL YAVİ

Plantin ile Fotofilm dizgi: REBEL *Baskı:* ANABASIM

Printed in Turkey

İÇİNDEKİLER*

ÖNSÖZ: BİLİMSEL BİLGİLENME ÜZERİNE 21

Gerçeğin öğesi Kavramdır ve gerçek şekli bilimsel dizgedir (§5). Tinin şimdiki konumu (§7). İlke tamamlanış değildir; biçimciliğe karşı (§12). Saltık Öznedir; ve bunun anlamı (§18). Bilginin öğesi (§26). Bilincin bu öğeye yükselişi Tinin Görüngübilimidir (§27). Tasarımların ve izlenimlerin düşüncelere (§31) ve bunların Kavramlara (§39) dönüşümü. Tinin Görüngübilimi ne ölçüde olumsuzdur, ya da yanlış onda nasıl kapsanmıştır? (§38). Tarihsel ve matematiksel gerçeklik (§41). Felsefi gerçekliğin doğası ve yöntemi (§47), şemalaştırıcı biçimciliğe karşı (§50). Felsefi çalışmanın gerekleri (§58). 'Uslamlayıcı' düşüncenin olumsuz tutumu, olumlu tutumu ve öznesi (§59). Sağlam sağduyu olarak (§67) ve dahilik olarak (§70) doğal felsefecilik. Vargı, yazarın kamu ile ilişkisi (§71).

GİRİŞ 63

A.BİLİNÇ

I. Duyusal pekinlik ya da 'Bu' ve 'Sanma' 74
II. Algı ya da Şey ve Aldanma 83
III. Kuvvet ve Anlak, görüngü ve duyulurüstü dünya 94

B.ÖZBİLİNÇ

IV. Öz-pekinliğin gerçekliği 118
A. Özbilincin bağımsızlık ve bağımlılığı; efendilik ve kölelik 124
B. Özbilincin özgürlüğü: Stoacılık, Kuşkuculuk, ve Mutsuz Bilinç 133

*Paragraf numaraları özgün metne gelecekte yapılabilecek göndermeler nedeniyle sonradan eklenmiştir.

C. (AA) US

V. Usun pekinliği ve gerçekliği 151
A. Gözlemci us 157
a. Doğanın gözlemi 159
Genel betimleme. Notlar. Yasalar. Örgenselin gözlemi: örgenselin örgensel-olmayan ile ilişkisi, Erekbilim. İç ve dış. İç: arı kıpılarının yasaları; duyarlık, irkilirlik ve üreme; iç ve dışı. İç ve şekil olarak dış. İç ve dış olarak dışın kendisi, ya da örgensel-olmayanda ortaya çıkan örgensel İdea. Bu bakış açısından örgensel: cins, tür ve bireyselliği.
b. Arılığı ve dış edimsellik ile ilişkisi içindeki özbilincin gözlemi; mantıksal ve ruhbilimsel yasalar 189
c. Özbilincin kendi dolaysız edimselliği ile ilişkisinin gözlemi; Yüzanlambilim ve Kafatasıbilimi 194
B. Ussal özbilincin kendi kendisi yoluyla edimselleşmesi 218
a. Haz ve zorunluk 224
b. Yürek yasası ve büyüklenme çılgınlığı 228
c. Erdem ve dünyanın gidişi 235
C. Kendisini kendinde ve kendi için olgusal bilen bireysellik 242
a. Tinsel hayvanlar ülkesi ve aldanma ya da 'asıl sorun' 244
b. Yasa koyucu us 258
c. Yasa sınayıcı us 262

(BB) TİN

VI. Tin 268
A. Gerçek tin. Törellik 271
a. Törel dünya. İnsansal ve tanrısal yasa, erkek ve kadın 271
b. Törel eylem. İnsansal ve tanrısal bilgi, suç ve yazgı 282
c. Tüzel konum 292
B. Kendine yabancılaşmış tin. Ekin 296
I. Kendine yabancılaşmış tinin dünyası 299
a. Ekin ve kendi edimsellik alanı 299
b. İnanç ve arı içgörü 322
II. Aydınlanma 328
a. Aydınlanmanın boşinanç ile savaşımı 330
b. Aydınlanmanın gerçeği 350

III. Saltık özgürlük ve terör 356
C. Kendi kendisinden pekin tin. Ahlak 364
a. Ahlaksal dünya görüşü 365
b. İkiyüzlülük 374
c. Duyunç. Güzel ruh, kötülük ve bağışlanması 383

(CC) DİN

VII. Din 410
A. Doğal din 416
a. Işıktanrı 418
b. Bitki ve hayvan 420
c. Usta 421
B. Sanat dini 424
a. Soyut sanat çalışması 426
b. Dirimli sanat çalışması 434
c. Tinsel sanat çalışması 438
C. Bildirilmiş din 451

(DD) SALTIK BİLGİ

VIII. Saltık bilgi 476

NOTLAR 491
DİZİN 494

ÖNSÖZ

AZİZ YARDIMLI

Tinin Görüngübilimi okurun, hiç kuşkusuz iyi eğitimli ve felsefi ilgisi derin okurun mantık duygusunu alt üst eden ve giderek onu umutsuzluğa düşüren bir çalışmadır. Ama bunun nedeni yalnızca okurun dosdoğru *kurgul* felsefenin başdöndürücü akışına çekilmesi değildir. Öyle görünmektedir ki *Görüngübilim*'i yazan Hegel anlaşılabilir olma kaygısını bütünüyle bir yana atmış, çalışmanın "okunabileceğini," insanların eline geçebileceğini düşünmeyi unutmuştu. Kendi çağına yazmıyordu, ne de geleceğe. Karşısında şu ya da bu özelliği ile belirli bir okur türü düşünmediği açıktır. Belli bir ulusa, sınıfa, özel bir bireyler kümesine ya da belirgin felsefi konumları ile üniversite profesörlerine yazmıyordu. Ve sunduğu yerel, dönemsel ve üstelik zamansal olan bir bilgi, kişisel bir ileti değildi.

Ve gene de Hegel insana, onun tarihine ve özsel sorunlarına duyarsız kalamayan düşüncenin eğiticisi olmuş, ve *Tinin Görüngübilimi* ve daha sonra *Anahatlarda Felsefi Bilimler Ansiklopedisi*'nde (*Mantık Bilimi, Doğa Felsefesi,* ve *Tin Felsefesi*) açımlanan bilimsel dizgesi ile çağdaş felsefi etkinliğin biricik gerçek odağını oluşturmuştur.

Tinin Görüngübilimi her ne kadar Hegel'in kendi deyişi ile bir "buluş yolculuğu" olma niteliğini gizlemiyor ve bu yüzden henüz düzenli bir sunuş biçimini değil ama insan düşüncesinin ona dek el dokunulmamış yüksekliklerindeki bir çalışmanın, bir arayış ve ortaya çıkarış çabasının ilk düzensizliğini yansıtıyor olsa da, gerçek güçlük kaynağı yapıtın özünde yatmaktadır. Ve bu güçlük o denli de edilgin anlak davranışında kalarak diriliğini, bilgi üretim yeteneğini yitirmiş bilincin yeniden düşünme etkinliğine döndürülmeye karşı, Kavramın özgürlük boyutuna yükseltilmeye karşı gösterdiği iç direncin belirtisidir. Bu direncin çözülüşü felsefe yazınının bu en zor, en kapalı görünen metninin, bu yalnız yolculuğun o denli de bilinçlerin evrensel iç süreçlerinde, gerçekten saydam biricik iletişim ortamında yer aldığını görme olanağını yaratacaktır.

1807 yılında yayımlanan *Tinin Görüngübilimi* doğal olarak Hegel'in özgün kişiselliğinde çağın bir ürünü olarak görünebilir. Ve dahası, Hegel'in yapıtı önceleyen felsefi ilgilerinin, sorularının ve çözümlerinin, başka düşünürler durumunda olduğu gibi, salt daha olgun bir düzlemde yinelenişi olarak görünebilir. Ama durum böyle olmaktan uzaktır. Hegel'i çağının ve kendi gençlik düşüncelerinin terimlerinde anlamaya çalışmak, onu tüm tarihsellikten olduğu gibi kendi düşünsel evriminden de bağımsız kılan *dönüşümü* görmemek, onu anlamayı kolaylaştırmayacaktır. *Tinin Görüngübilimi* 'saltık bilgi' noktasından yazılmıştır, artık *daha öte yorumlanamıyacak* bir yorumlama noktasından, ve bu anlamda tarihselliği aşmış gerçek bilginin bakış açısından.

Hegel'in felsefeye getirdiği dönüşüm olağanüstüdür. O, kendisinden önce hiçbir filozofun yapmadığı gibi, kendi konumunu geçmişin felsefe dizgelerini yalnızca çürüterek değil, ama onlarda felsefe adına yaraşır olanı, gerçek olanı kendi dizgesi içine özümseyerek oluşturmuştur. Görünürde salt tarihsel bir ardışıklık olan felsefe tarihini felsefenin *kurgul* özünün bir açınımı olarak mantıksal sürekliliği içinde saptamıştır. Ve dahası, ondan önce hiç kimsenin düşünmediği gibi, tarihsel olarak gerçekleşmiş tüm insan deneyimini felsefesinin kapsamı içerisine almış ve bunu yine bu gerçekteki kavramsal birlik ilkesinin temelinde, dizgesel, ayrımlaşmış bir bilgi olarak sunmuştur. Ve *Görüngübilim* Gerçeğe giden bilincin yoludur. Bilincin en yalın biçiminden, dolaysız duyusal bilinçten başlayarak saltık bilgiye dek zorunlu tinsel şekillenmeler sürecini sunmaktadır. Tinin kaotik görünüşlü evrimi dizgeselleştirilmiştir, ama getirilen çözüm sağlam sağduyuyu çiğnemektedir: dizge kendi bileşenleri ya da kıpıları bilinmeden bilinemez, ama bu sonuncular ise ancak dizgesel bütün içersindeki yerleri ile bilinebilirler. Ya da her şekil ancak geride onun üretiminde yer almış olan ve ileride kendisinin üretimlerinde yer alacağı tüm basamaklar ile bağıntıları içerisinde biliniyorsa *gerçekten* bilinmektedir. Böylece her evre kendisinden öncekileri olduğu gibi onu izleyenleri de örtük olarak kapsamaktadır.

Böyle bir dizgeye eleştirel bir yaklaşım, Hegel'i bir önyargının bakış açısından anlamaya çalışmak ancak kendisi çözümlenme gereksiniminde olan bir tutum olabilir. Ya da, Hegel'in dizgesi-

ne giriş bu yüzden kurgul felsefe ile bir tartışma sorunu olmaktan bütünüyle uzaktır. *Tinin Görüngübilimi* başlangıç için felsefenin öğrencisinden yalın bir ussallığı, Evrenin, İnsanın ve Tarihinin ussal olduklarına ve ancak bu ussalığa özdeş bir düşünsel çaba ile kavranabileceklerine duyulan bir *ön inancı*, en azından bir *ön sezgiyi* beklemektedir. Bu hiç kuşkusuz insan düşüncesinin sınırsız bir bilme gücü olduğuna, karşısındaki nesnelliği özümseyebileceğine, tüm yabancılaşmayı yenebileceğine duyulan bir inanç anlamına gelmektedir—bir özgürlük isteği. Ve başlangıçta bir inançtan, bir istekten ötesini istemek olanaksızdır. Felsefenin bu isteği bilincin *kendinde* ussallığında, bu örtük ussallığın yaşamın her kesiminde açığa vurulan doyumsuzluğunda daha şimdiden karşılanmıştır—ve bu ise felsefenin *ön üstünlüğü*dür. Gerçek bir tanıtlamadan, olgunun zorunluğunun görülmesinden daha azı ile yetinemeyen bilinç, hiçbir kuşku taşımayan eksiksiz bir pekinliği isteyen düşünce—gerçek felsefi başlangıcın önkoşulu bunlardır.

Felsefenin güdüsü insan varoluşuna özünlü özgürlük olanağı ile tarihsel durum arasındaki eşitsizliktir, gerilimdir. Ama felsefe, bir bilim, ya da daha doğrusu Gerçek Bilim olarak, bu iç güdüye bilinç vermeli, onu koşulsuz, özgür düşünce zemininde ussal bir etkinliğe dönüştürmelidir. Başka hiçbir bilimin yapamadığı gibi varsayımları, sayıltıları, belitleri vb. ortadan kaldırmalı, önyargılardan kurtulmalı, tanıtlamalarını arı mantık alanında kurmalı, Kavramın devimini izleyerek Gerçeği oluşturmalıdır. Başka bir deyişle, felsefi çalışma yalnızca sonuçları almayı değil, ama bu sonuçların oluş süreçlerini de üretmeyi, bilincin bütün bir evrimini bir de kendi bilincinde kurmayı gerektirir. Oysa burada yatan doyumsuzluk varoluşun insana bir de düşünsel varlığında yaptığı bir haksızlık olarak görünmektedir.—İnsanın arı bir bilgeliğin içine doğmuş olması gerekir, artık bilgelik olmayan bilgeliğin içine. Onu bu özgürlüğe taşımış olan süreç unutulmuş bir yol, *Tinin Görüngülerinin* bir yolu olmalıdır—ürettiği arı insan dünyasının görkemli bir istenç ve eylem karmaşasından, iyiden ve kötüden örülü usdışı tarihi olarak arkada bırakılmalıdır. Ama bu yolun ereğine ancak o yolun içinden geçerek varılabilir, bir yol ki orada şimdi ussal olanı, edimsel olanı kendi iç eytişimi çözmekte, usdışı kılmaktadır, öyle ki so-

nuç salt bir yitiş, yalın bir olumsuz değildir, ve ortaya kendisinden öncekine dayanan, böylece onu kapsayan yeni bir basamak, yeni bir ussal çıkmaktadır, yalnızca, yine gitmek için. Erek, felsefe için, saltık bilgidir, bilimdir. Ama aynı erek, görgül olarak, ya da yaşayan, somut Tin olarak insanlık için, özgürlüktür—tüm geçici öğelerinden, usdışı olma olanağına açık tüm şekillenişinden sıyrılmış arı bir insan dünyası, eksiksiz ussallığı içinde yitmiş bir ussallık, bilme etkinliğine son vermiş bir bilgelik.

Felsefe bu ereği insanın somut varoluşunda tüm imlemi ile edimselleşmesinden çok daha önce yakalar. Gerçekte ilke bildirilmiştir—Özgürlük. Ve ilk kez *insan olarak insan* için. Hegel *Tarih Felsefesi*'nde Doğu uluslarında yalnızca 'bir'in, Yunanlılar arasında ise 'kimileri'nin özgür olduğunun bilindiğini söylemektedir. Ve ancak çağdaş dünyadadır ki tüm insanların saltık olarak özgür olduklarının bilinci doğmuştur. Ama felsefe salt dar, kılgısal anlamı içinde kalan ve politik olarak sınırlanması gerekmiş olan bu ilkenin sınırsız, koşulsuz ussallık ile ilgisini görmüştür.

Özgürlük bir erek olarak, sonsuzluk olan bir son olarak, ancak ona götüren sürecin ürünü olabilir. Ya da, genel olarak insan bilinci ya da Tin ereğini bilmediği bir süreç içindedir.—Sözcüğün tam anlamıyla güdülmektedir ve kendi içinden, ona örtük ussallığı tarafından. Tarih bu anlamda Usun özbilincinin ya da özgürlüğün yokluğunu, kendi ussallığını kavramamış ussallığı imler—*kendinde* usdışım. İnsan henüz evrende en eşsiz olduğunun bilincinde ve yeryüzünde en yüksek ve salt kendi için en yüksek olma istencinde değildir. Ve bu erek, tüm çağdaş dünyanın evrensel ilkesi olarak, ortaçağ yetkesinin ve eşitsizliğin artık usdışı olduğunu bildirdiği zaman, kavramsal bir dürtü ile yeni ussallığı, tüm bireylerin salt insan oldukları için eşit ve özgür olduklarını ileri sürdüğü zaman, ancak o zaman bu istem tarihin sınırını da imlemiş olmaktadır—ötesi tarih olmayan bir erek olarak.

Böyleliklerdir ki felsefe önünde bütünlüğü içindeki nesnesini bulabilmektedir. Ve felsefe yalnızca "olanın", bir "görüngü" olarak önünde bulunanın kavramsal düzeyde yeniden üretilişi, olgunun zorunluluğunun ve böylece gerçek olgunun ya da olgunun gerçekliğinin tanıtılanışıdır. Eksik bir nesne eksik bir felsefedir. Ve bu yüzden Hegel'in 'Gerçek bütündür' önermesi.—*Tinin Görüngübilimi* bu 'bütün' olan süreç üzerine kurulmuştur.

Ama 'bütün' kendisini yalnızca ilkede göstermiştir, henüz özüne felsefenin inmesi gereken bir görüngüdür.

Felsefe bu bütünlük ilkesinde, yalın felsefi sezginin de gözünden kaçmadığı gibi, aynı zamanda kendi sınırım, onu daha ötesi için gereksizleştiren ve ona etkinliğinin erimini gösteren sonu da bulmaktadır. Artık önünde bütünlüğü içinde yatan tarihe dönebilir ve onun kapsadığı olayları, olguları, evreleri, bilincin görüngüsel şekilleri olarak, bütün ile enson özünlü bağıntıları içerisinde, ve böylece eksiksiz anlaşılırlıkları içerisinde ortaya serebilir. *Tinin Görüngübilimi* bunu yapmıştır.

Öte yandan felsefenin tarihin üzerinden olduğu gibi kendi tarihselliğinin de üzerinden atlayarak 'boş' bir geleceğe yönelik tasarlar, düşülkeler önermemesinin, [illegible] saçmalığı üstlenmemesinin, ve bunu yapar yapmaz felsefe olmaya son vermesinin nedeni bütün bunlarda yatmaktadır. Hiç kuşkusuz tarih bir istenç alanıdır—iyi istenç alanı, çünkü kimse haksız bir konumda durduğunu düşünmez. Ve sonuç değişimdir, dünya değişmektedir, değiştirilmektedir, ama felsefe tarafından değil. Ve eğer felsefe politikaya indirgeniyorsa (ve eğer gene de ortaya çıkana felsefe deniyorsa), düşlemleri aklamak için bir araç olarak kullanılıyorsa, bu "bilimsellik", bu sözde felsefi temelli politika kendi Kavramının, karşıçıkılamaz iç mantıksal zorunluğunun devimini izlemekte ve bu el çabukluğu düş kırıklığına uğramaktadır. Öznel bir konumdan tarihe nasıl olması gerektiğini bildirmek olsa olsa o çoktandır yadsınan Tanrının yerine göz dikmekle birdir ve bildiğimiz gibi yönetme tutkusu salt bir tutkudur, insana yabancıdır, ve dayattığı ise özgürlükten başka herşeydir.

Tarihin, bilgikuramsal bir bakış açısından bakıldığında, felsefe için birincil imlemi bilinci gerçek bilgi koşuluna, Hegel'in deyimi ile, 'saltık bilgi'ye götürmesinde yatar. Bilme kendinde ya da örtük olarak öznel kavramsal etkinliğin nesne olarak dış dünya ile bu kavramsal boyutta girdiği ilişkidir. Bu kendinde özdeşlik gene örtük ya da bilinçsiz olarak kavramın kendi kendisi ile bir iletişimidir, ya da, gene aynı şey, öznenin ya da 'kendi'nin düşünsel iç özünün ulamları ya da kategorileri (Kavramlar) o denli de nesnel dünyanın ulamlarıdırlar, olgusallığın denetleyici ilkeleridirler. Bunun tersi ise, bir özdeşsizlik, *'kendinde-şey'*in düşünce tarafından ele geçirilemiyecek bir yabancı olarak bilin-

mezliği, tüm metafiziği, tüm gerçek bilmeyi olanaksızlaştırmakta, bilinci salt anlak ulamları ile sınırlı bir etkinlik içersine kapayarak bir *sanı*, bir *doxa* düzeyine indirgemektedir. Ve bu kuşkuculuğun mantıksal bir zeminden, felsefi bir tanıtlamadan yoksunluğunun gösterilmesi, onu, kuşkuculuk adının da çağrıştırdığı gibi, ruhbilimsel etmenler tarafından güdülen kötü bir felsefecilik olarak açığa sermektedir. *Tinin Görüngübilimi*'nin izlediği bütün bir süreç, bu kuşkuculuğun tersine, *bilginin nesnesi* ile *öznel pekinlik* arasındaki kopukluğun ortadan kaldırılmasına götürmektedir. Bilmenin bütün gizi, Varlığın bütün gizemi bu erekte çözülmektedir.

Görüngübilim'de zorunlu evreler ve katmanlaşmalar olarak irdelenen bilinç şekilleri dizisi *kavramsal* bir sürecin ardışıklığını sunmaktadır. Bu demektir ki yapıt görgül tarihsel verinin bir dizgeselleştirilmesi, bir tarih felsefesi değil, zamansal ardışıklığın birincil olarak izlendiği bir süreç değildir. Burada gelişim özde mantıksal süreklilik gözönünde tutularak kurulmaktadır. Ya da, Hegel'in deyişiyle, yapıt *oluş süreci içindeki bilgiyi* sunmaktadır. Tarihsel sahne genel olarak Eski Dünyadır, saltık bilgiye, Hegel'in bilincine götüren süreç zorunlu halkalarını Yunan, Orta-Doğu ve Avrupa uygarlıklarında tamamlamaktadır. Öte yandan, sürece sürecin *kendisinden* başka bir yöntem aramak boşuna olacaktır: sürecin kendisi kendi Kavramının devimidir ve Kavram ise sürekli dönüşüm, devim ve etkileşimin kendisidir. Örneğin her bir evre kendi iç eytişimi, Kavramının özünlü devimi yoluyla kendisini çözmekte, karşıtına geçmektedir. Bu olumsuzlama aşamasıdır, çok iyi bilindiği gibi eytişimin sonucudur, ve genel ve yanlış olarak Hegel'in felsefesinin yöntemi olarak bilinmektedir. Oysa eytişimsel Us kavramın deviminin salt bir kıpısıdır, ve eğer bu aşamada durup kalacak olsaydık, akın kara, altın üst vb. olduğunu bildiren gizemli bir yöntem ile kalmış olacaktık. Eytişim, dahaçok, Platon'un diyaloglarından da anımsanacağı gibi, kendi başına sonuçsuzdur, olumsuzdur. Eytişimsel Us çelişkisiz Anlağın katı durağan belirlenimini ortadan kaldırır, ama bu *belirli* birşeyin ortadan kaldırılışı olarak gerçekte saltık bir yokluk üretemez, belirli olumsuzlamadır. Sonuç açıkça görüleceği gibi salt kendisi değil, ama o denli de karşıtıdır, kendisinden doğmuş olduğu o ilk olumsuzlanandır, ya da

onu özünde kapsamaktadır. Bu *kurgul* kıpı ortaya çıkan 'olumlu' sonucun ilk iki kıpının birliği olduğunu, daha yüksek bir bireşim olduğunu göstermektedir. Böylece süreç hiçbir yabancı, dışsal öğe karışmaksızın dirençsiz açınımını izlemektedir. Bu Kavramın içkin devimidir ve *Tinin Görüngübilimi*'nde bilincin devimi bu kipte gösterilmiştir.

Yapıtta bilincin şekilleri arasındaki bu sürekliliğin arkasında büyük bir görgül gereçler varsıllığı yatıyor olsa da Hegel kendi zamanının erişebildiği bilgi düzeyi ile sınırlı idi. Ama bu eksiklik gene de onun için sürecin zorunlu evrelerinde bir eksiklik anlamına gelmemektedir. Kimi bölümlerin uzunluğu bugün bize oransız görünebilen ama Hegel'in çağı için gerekli olduğunu düşünebileceğimiz boyutlara varmaktadır. Son bölümler, ve özellikle 'Saltık Bilgi' ise Hegel'in kendi durumunun yarattığı engellemeler nedeniyle (yapıtın yayımcıya zamanında yetiştirilmesi sorunu ve Jena savaşı) ne yazık ki korkunç birer sıkıştırma olarak kalmışlardır. Gene de yapıtın sürekliliğinin başka bir yolda kurulabileceği, ya da bugün bu sürecin hiç kuşkusuz oldukça değişik bir yolda sunulabileceği gibi düşüncelerin, ne denli haklı olsalar da, pek de önemsenmeleri gerekmemektedir. Sonuç onu üretmiş olan süreci yeterince aklamaktadır—yol ilk kez *salt bir kez* alınır.

Tinin Görüngübilimi ve bir bütün olarak Hegel'in felsefesi çevresinde günümüze dek kesintisiz süren ve giderek yoğunlaşan ilgi başka hiçbir filozofun durumunda gözlenemeyen bir düzeydedir. Bütün bir çağdaş felsefe bir Hegel yorumları ve tepkileri görünüşünü taşımaktadır. Ama hiç kuşkusuz Hegel'in felsefesinin somutluğuna ve insan gerçeği ile bağının derinliğine tanıklık eden bu ilgi, denebilir ki, eşit ölçüde bir özenden yoksundu. Yorumlama coşkusu büyük ölçüde onun felsefesini "salt olduğu biçimiyle" anlamanın güçlüğünden bir kaçışa bağlıdır. Onun anlıksal çabasına denk bir tutuma ulaşabilmeyi gerekli görmemiş olan görüşler—ki böylelikle felsefi erdemi hiçe saymışlardır—çoğu kez onu anlamadaki yetersizliklerini onu "yorumlayarak" örtmeyi istemişler, yorumlama tutumunun kapsadığı "anlamışlık" görünüşünde doyum aramışlardır.

Ve Hegel'in felsefesi çürütülmüştür—onu hecelemeyi bile başaramayanlar ya da hiç okumayanlar tarafından. Örneğin Rus-

sel'in günlük felsefesi yalnızca "anların ve ansal olayların varolabileceğine" inanan bir Hegel yaratıyordu. Popper ise "tüm işlevlerinde halkın bütün yaşamına yayılan ve onu denetleyen bütüncülcü bir devlet" kavramını Hegel'e yüklüyordu. Ve hiç kuşkusuz en etkili yanılsama Hegel'in eytişiminde özdeği, ölü olanı ve belirlenimsiz düşünüldüğünde bir kez daha ölen o boş soyutlamayı tinsellik karşısında birincil ya da temel yaparak o eytişimi ayakları üstüne doğrultan özdekçilik tarafından sunuluyordu. Bütün bunlar salt gerçek adına davranılması gereken bir konumda, nesnel olmanın, yansız olmanın doğal olarak beklendiği bir konumda bile kişisellikten, öznellikten, tutkulardan, önyargılardan bağımsızlığın ne denli güç kazanılabilir olduğunu, ya da daha doğrusu nasıl kazanılamadığını, usun nasıl yokedildiğini göstermektedir.

Bununla birlikte, Hegel'in felsefesinin ussallığı henüz us tarafından çürütülmüş değildir, ve ussallığın çürütmesi, bildiğimiz gibi, usun yokedilişi değil ama yeni bir ussallıktır. Ve ussallığın bir yana atılışı (ki doğal bilimlerin de çöküşü demektir) görüldüğü gibi felsefede bir çözülüşten başka birşey değildir.

Hegel bütün bir tarihsel insan deneyiminin özsel birikimini kapsayan bir noktadan, "bilimsel" olduğuna kuşku duymadığı kavramsal bakış açısından yazıyordu. Çalışmalarının yazılış nedeni, işlev ve yeri onun kişisel özgünlüklerinden, törel bir saflıktan bağımsızdır. Ya da, gene aynı şey, Hegel tarafından *saltık* ve *gerçek* bir *görev* olarak üretiliyorlardı—dış güdülerin etkisi altında değil. Konumunun nesnelliğini tanıtlamış olduğundan kuşkusu yoktu ve zamansal koşullanmışlığın dışında olduğunu biliyordu. Bu yüzden salt 'bireysel Hegel' olmakla o denli de felsefe tarihindeki en görkemli olumsallıktan yararlandığı söylenebilir. O, kendinden önceki tüm filozoflara, Platon'a, Aristoteles'e, Spinoza'ya, Kant'a ve başkalarına eşlik eden *dramatik ironi*nin ötesinde idi.

Felsefi bilgi karşısavın eksiksiz bir özümlenişini, saltık özdeşliğin elde edilmesini imler. Ve ancak bu saltık çelişkisizlik ya da kurgul bireşim gerçek bilginin öğesidir—'başka'nın 'kendi' ile birliği. Böylece felsefi bilgi tüm 'başka'nın 'ben' kategorilerinde, ulamlarında saydamlaştırılması, ansallaştırılması, *an*laşılmasıdır. Bu etkinlikten kaçabileceği düşünülen birşey, bir 'kendinde-

şey', ya da giderek bir 'bilinç-altı' bile kuramsal ve kılgısal alanların gerçeğini gizler, bilmeyi çarpıtır ve güvensizlik içinde bırakır. Ve bu yabancı öğeler ile felsefeye girmek daha baştan umutsuzluk ile yüklüdür. Ve, Hegel'in konumundan, arı ussallığın gerçekleşmiş gücü Kantçı kuşkuculuğun ötesinde olduğu gibi aynı zamanda ruhçözümlemenin derin kuramsal yapısını da kapsamaktadır. Bu açıdan da *Tinin Görüngübilimi* bütün bir toplumsal bilinçaltının, tarihsel uygarlığa henüz düzgü ve ilkelerini vermekte olan "unutulmuş" olaylar dizisinin açığa serilişi ve çözümlenişidir. Bu genel anlamda, filozofun erdemi kendi kişisel doğasının çizgilerini, arı insan varoluşunun ve düşünsel özgürlüğünün ancak sınırları olan bu özellikleri felsefeden uzak tutmaktır.

Hegel Usun Doğada olduğu gibi Tarihte de işlediğine, ikisine de anlaşılabilir kuramsal özlerini verdiğine ve bu anlamda onlara özünlü olduğuna inanıyordu. Doğada herşey yasaldır; evrensel ve zorunlu ilkeler temelinde herşey nedensellik belirlenimi altındadır. Ve Tarih, gerçi insan bilinci bunun açık bir bilgisini taşımasa da, ereği özgürlük olan ussal bir süreçtir. Mantıksal İdea, ki özdeş anlatımı arı insan Usundan başka birşey değildir, bu süreçte devinmekte, açınmakta ve somut bilinç şekilleri olarak zamansal görüngülerinin zincirini kurmaktadır. Tüm tarihsel olgusallık böylece bu mantığın ya da ussallığın edimselleşmesidir, yasal, törel ahlaksal ilkeler, kurumlar, vb. olarak, genelde insan eylemi olarak, yüryüzünün somutluğu içinde belirişidir, ta ki bu ussallık her ulus, her birey için eksiksiz bütünlüğünü kazanıp aşılıncaya dek. Bu sürecin anlaşılması, kökeninden ötürü, insan Usunun özbilgisini ya da saltık bilgiyi öngerektirir. Ve ancak kendini bilen Us kendini tarihsel açınımı içinde tanıyabilir. Ama gene de, eğer *Görüngübilim* bir çıkarsama, bilginin düşünce tarafından bir üretilişi olarak görülecekse, bunun görgül zemininin bütün bir tarih olduğu anımsanmalıdır.

Bugün Hegel ile duygudaşlığımız onun felsefesini eksiksiz açınımı ile kavrayabilmiş olmaktan doğmuyor. O tanıtlamanın bilimselliğe nasıl özünlü olduğunu, daha doğrusu bu ikisinin, yöntemin ve bilginin nasıl özdeş olduklarını, sağın olarak mantıksal bir gelişim yerine öznel kanılara ve düz uslamlamalara dayanarak ilerlemenin bilimsellikten, gerçeklikten nasıl uzak olduğunu gös-

termişti. Gene de bu konuda onun yaklaşımına yönelik derin bir gerçeklik sezgisinden öteye, onun kesintisiz tanıtlama sürecini izlemeye geçebilmek henüz yerine getirilmesi gerekli bir görev olarak durmaktadır. Sanki Hegel zamanından önce doğmuş ve anlaşılmayı bekleyen bir bilgeliği simgelemektedir.—Tersine, onunla duygudaşlığımız, ona duyduğumuz düşünsel yakınlık ve sevgi dahaçok onun felsefesinin bize bildirdiği sonuçlardan ve insan varoluşunun bu sonuçların ışığında sergilediği yalın ve iyimser anlamdan doğuyor. Ve özgürlük, salt ruhbilimsel bir itki olarak bile Hegel'in felsefesine götürüyorsa, orada gerçekliğinin tanıtlanışını, insanın kılgısal olduğu gibi kuramsal varlığında da aklanışını bulacaktır.—İnsanlığın tarihsel bilgi birikiminden yararlanmanın henüz gerekli, üstelik zorunlu olduğu düzeye dek Hegel'in öğrencileri olmak eşsiz bir olanaktan yararlanmaktır—bunun nedeni yalnızca onun kişiliği tarihselliğin, sınırlının bir ürünü olarak, toplumsal ve bireysel bilinçaltı olarak bilimsellikten uzaklaştırmış, bizi cansıkıcı öznellikten bağışlamış olması olsa bile. Bu yüzden onun bu koşulsuz özgürlüğünün, ya da—eğer övgü terimleri kullanabilirsek—olağanüstü anlıksal yürekliliğinin gene eşit ölçüde olağanüstü bir anlıksal ilgi özeği oluşturmuş olmasında anlaşılmayacak birşey yoktur. Ama gene de gerekli olan şey onun çevresinde oluşturulan inceleme coşkusunun onun incelediğini inceleme etkinliğine dönüşmesidir. Ancak o zamandır ki onu da anlama olanağı açılacaktır.

Sognsveien,
Oslo
Ekim, 1981

TİNİN GÖRÜNGÜBİLİMİ

ÖNSÖZ:
BİLİMSEL BİLGİLENME ÜZERİNE

1. Bir yapıtı alışılageldiği gibi bir önsözde önceden açıklamak, yazarın saptadığı amaç ve çalışmanın nedeni üzerine, aynı konuda önceki ya da çağdaş başka çalışmalar ile kurduğuna inandığı ilişki üzerine önceden sözetmek—bu, felsefi bir çalışma durumunda yalnızca gereksiz değil, ama olgunun doğası nedeniyle, giderek uygunsuz ve amaca aykırı olarak görünür. Çünkü bir önsözde felsefe üzerine yerinde bir biçimde de olsa nasıl ve nelerden sözedilirse edilsin—diyelim ki yönseme ve bakış açısını, genel içerik ve sonuçları ilgilendiren [mantıksal değil ama] öyküsel bir *bildiri*, gerçek üzerine birbirini tutmaz savlardan ve inancalardan bir bileşim—, bunlar felsefi gerçekliğin açımlanacağı yol ve yordam olarak görülemezler. Gene, felsefe özsel olarak tikeli içeren evrensellik öğesinde devindiği için, öteki bilimlerde olduğundan daha çok onda öyle görünebilir ki, sanki olgunun kendisi, ve üstelik eksiksiz özü ile, amaçta ve en son sonuçlarda anlatılmıştır, ve buna karşı ortaya çıkarılışı ise aslında özsel olmayan yandır. Öte yandan, örneğin, kabaca dirimsiz dışvarlıklarına göre irdelenen beden parçalarının bilgisi olarak anatominin genel düşüncesinde, henüz olgunun kendisinin, bu bilimin içeriğinin kazanılmış olmadığına, ama bunun dışında tikeller için de uğraşılması gerektiğine inanılır.—Dahası, bilim adını hakkıyla taşımayan böyle bir bilgiler katışmacı durumunda, amaç ve benzeri genellikler üzerine bir ön konuşma genellikle içeriğin kendisine, bu sinirlere, kaslara vb. değinen o aynı kavramsal-olmayan, öyküsel yolda yapılır. Öte yandan felsefede bu durum, böyle bir yolun kullanılması ve bunun gene felsefenin kendisi tarafından gerçeği kavramaya yeteneksiz olarak gösterilmesi gibi bir uyumsuzluk ortaya çıkaracaktır.

2. Gene, felsefi bir çalışmanın aynı konu üzerindeki öteki çabalar ile girmiş olduğuna inandığı ilişkileri belirleme girişimi yabancı bir ilginin yaratılmasına neden olur ve böylece gerçeğin bilinmesindeki özsel noktalar karartılır. 'Sanı' gerçek ve yanlış

karşıtlığında ne denli katılaşıyorsa, verili bir felsefi dizge karşısında da o denli ya bağdaşma ya da çelişme tutumunu beklemeye, ve böyle bir dizgeye ilişkin bir açıklamada ya birini ya da ötekini görmeye yönelir. Felsefi dizgelerin türlülüğünü gerçekliğin ilerleyen açınımı olarak kavramamakta, ama türlülükte salt çelişkiyi görmektedir. Tomurcuk çiçeğin açmasıyla yiter, ve denebilir ki birincisi ikincisi tarafından çürütülmektedir; gene, meyvanın görünmesiyle birlikte çiçek bitkinin yanlış bir dışvarlığı [Dasein] olarak anlatılabilir, ve bitkinin gerçeği olarak meyva çiçeğin yerini alır. Bu biçimler yalnızca ayrı olmakla kalmaz, ama ayrıca aralarında geçimsiz olarak birbirlerinin yerlerini de alırlar. Gene de akışkan doğaları onları aynı zamanda örgensel bir birliğin kıpıları [Moment] yapar—bir birlik ki, bunda yalnızca çatışmamakla kalmazlar, tersine biri öteki denli zorunludur, ve ancak bu eşit zorunluk bütünün yaşamını oluşturur. Oysa felsefi bir dizge ile çelişen [yeni filozof] genellikle bu yolda ne yapmakta olduğunu kavramaz; öte yandan bu çelişkiyi yakalayan bilinç ise [felsefe tarihçisi] çoğu kez onu tekyanlılığından kurtarmayı ya da özgür tutmayı, ve çatışan ve görünürde geçimsiz öğeler şeklini alan karşılıklı zorunlu kıpıları tanımayı bilmez.

3. Bu tür açıklamalara yönelik istem ve bu istemin doyurulması kolayca özsel olanı izlemekle bir tutulur. Felsefi bir yapıtın içi onun amaç ve sonuçlarından daha çok nerede anlatılabilecektir, ve bunlar çağın aynı alanda ürettiği başka herşeyden ayırdedilmeleri dışında daha belirgin olarak nasıl tanınabileceklerdir? Ama eğer böyle bir etkinlik bilgilenmenin başlangıcı olmaktan daha ötesi olarak alınacaksa, eğer edimsel bilgilenme olarak sayılacaksa, o zaman bu aslında olgunun kendisinden kaçınmak için, onun üzerinde ağırbaşlılıkla çabalıyor izlenimini yaratarak gerçekte ise onu bütünüyle boşlamak için bir buluş sayılmalıdır.— Çünkü olgu *amacında* değil, ama ortaya çıkarılışında tüketilir; salt *sonuç* değil, ama oluş süreci ile birlikteki sonuç *edimsel* bütündür; amaç kendi başına dirimsiz evrenseldir, tıpkı yönsemenin henüz edimselliğinden yoksun olan salt itki, ve çıplak sonucun ise o yönsemeyi arkasında bırakan ceset olması gibi.— Benzer olarak, *ayrım* daha çok olgunun *sınırıdır*; olgunun sona erdiği yer ya da olgu olmayandır. Amaç ya da sonuçlar ile ve ayrıca çeşitli düşünürleri ayırdetmek ve yargılamak ile böylesine

bir uğraş öyleyse belki de göründüğünden daha kolay bir iştir. Çünkü olgu ile uğraşmak yerine, böyle bir etkinlik her zaman onun dışında ve ötesindedir; onun üzerinde durmak ve kendini onda unutmak yerine, böyle bir bilme her zaman bir başkasını yakalamakta ve olguda olmaktan ve kendini ona bırakmaktan çok kendi kendisinde kalmakt En kolayı iç-değer ve sağlamlık taşıyan üzerine yargıda bulunmak, daha zoru onu anlamak, en zoru ise bu ikisini birleştirerek onun dizgesel betimlenişini üretmektir.

4. Ekinin ve tözsel yaşama özgü dolaysızlıktan emeğe dayalı yükselişinin başlangıcı her zaman *genel* ilkeler ve görüş açıları ile tanışıklık kurarak, çaba ile ilkin *genelde* olgunun *düşüncesine* yükselerek, gene o denli de onu nedenleriyle destekleyerek ya da çürüterek, yaşamdaki somut ve varsıl doluluğu belirlenimleri içinde anlayarak ve onun üzerine düzenli bilgilere dayalı ciddi yargılarda bulunarak yapılmalıdır. Ansal ekinin ya da eğitimin bu başlangıcı ise ilk olarak doluluğu içindeki yaşamın ciddiliği için yer açacak ve bu da olgunun kendisinin görgülenimine götürecektir; ve Kavramın ciddiliği olgunun derinliklerine işlediğinde bile, böyle bir bilme ve yargılama yolu kendine uygun düşen konumu gündelik konuşmada bulacaktır.

5. İçinde gerçeğin varolduğu gerçek şekil ancak onun bilimsel dizgesi olabilir. Felsefeyi bilim biçimine, onun *bilme sevgisi* adını bir yana bırakarak *edimsel bilme* olabileceği hedefe yakınlaştırmaya katkıda bulunmak—işte önüme koyduğum amaç budur. Bilmenin Bilim olmasının iç zorunluğu onun doğasında yatar ve bunun doyurucu açıklaması ancak felsefenin dizgesel betimlenişinin kendisidir. *Dış* zorunluk ise, kişiden ve bireysel güdülerden gelen olumsallık bir yana bırakılarak genel bir yolda anlaşıldığı ölçüde, *iç* zorunluk ile aynıdır, ya da, başka bir deyişle, Zamanın kendi kıpılarının dışvarlığını sergileyiş şeklinde bulunur. Felsefenin Bilim düzeyine yükseltilmesi zamanının geldiğini göstermek öyleyse bu amacı güden çabanın biricik gerçek aklanışı olacaktır, çünkü bunu yapmak amacın zorunluğunu tanıtlayacak, üstelik aynı zamanda onun edimlenişi olacaktır.

6. Gerçekliğin gerçek şekli bu bilimsellikte koyulduğunda—ya da, gene aynı şey, gerçekliğin varoluş öğesini yalnızca *Kavram*da taşıdığı ileri sürüldüğünde—, bu, biliyorum ki, çağın kanısın-

da büyük bir yaygınlık ve o denli de gösteriş kazanmış bir görüş ve bunun sonuçları ile çelişiyor gibi görünmektedir. Bu çelişki üzerine bir açıklama öyleyse gereksiz olmayacaktır; üstelik henüz burada, tıpkı çeliştiği görüş gibi, kendisi de bir inancadan ötesi olamasa bile. Eğer Gerçek ancak Saltığın, Dinin, Varlığın—tanrısal sevginin özeğindeki varlık değil, ama tanrısal sevginin kendisinin varlığı—kimi kez sezgisi, ve kimi kez de dolaysız bilgisi olarak adlandırılanda ya da daha doğrusu adlandırılan olarak varoluyorsa, o zaman bu görüş açısından felsefenin betimlenişi için de daha çok Kavram biçiminin karşıtı istenecektir. Saltığın kavranmaması gerekir, tersine duyulmalı ve sezilmelidir; Saltığın Kavramı değil, tersine duygusu ve sezgisi sözü gütmeli ve anlatılmalıdır.[1]

7. Böyle bir istemin görünüşünü daha genel bağlamına göre anlar ve *özbilinçli Tini şimdi* durduğu basamakta gözlersek, açıktır ki artık Tin daha önce düşünce öğesinde güttüğü tözsel yaşamın ötesine geçmiştir,—inancın bu dolaysızlığının ötesindedir, bilincin özsel varlık ile uzlaşmasına ve o varlığın içte ve dışta evrensel bulunuşuna ilişkin olarak duymuş olduğu pekinliğin doyum ve güvenliğinin ötesindedir. Yalnızca tüm bunların ötesine, bir başka uca, kendisinin kendi içine tözsel-olmayan yansımasına değil, ama bunun da ötesine geçmiştir. Özsel yaşamı onun için salt yitmekle kalmamıştır; bu yitişin ve onun kendi içeriği olan sonluluğun da bilincindedir. Posalara sırtını dönmüş ve kötülük içinde yattığını açığa vurup buna söverken, şimdi felsefeden istediği ne olduğunun *bilgisi* olmaktan çok, varlığın o yitik tözsellik ve sağlamlığının yeniden kazamlışına ilkin yine onun içinden erişmektir. Öyleyse felsefe bu gereksinimi tözün kapanmışlığını açarak ve bunu özbilince yükselterek değil, kaotik bilinci düşünceye dayalı bir düzene ve Kavramın yalınlığına geri getirerek değil, ama daha çok düşüncenin ayırdıklarını birleştirerek, ayrımlaşmış Kavramı bastırarak ve özsel varlığın *duygusunu* yeniden kazanarak karşılayacaktır—kısaca, *içgörü* [*Einsicht*] ile olmaktan çok *yüceltme* [*Erbauung*] ile doyuracaktır. 'Güzel', 'kutsal', 'bengi', 'din' ve 'sevgi' ısırma isteğini uyandırmak için gereken olta yemleridirler; Kavram değil ama esrime, olgudaki zorunluğun soğuk ilerleyişi değil ama mayalanan coşkunluk—işte tözün varsıllığını destekleyen ve sürekli olarak genişletenler

bunlar olmalıdırlar.

8. Bu istem yorucu ve neredeyse ateşli ve taşkın bir çabaya, insanları duygusal, sıradan ve bireysel sorunlara gömülmekten çekip çıkaracak ve bakışlarını yıldızlara çevirecek olan bir uğraşa karşılık düşer; sanki tanrısalı bütünüyle unutmuşlar, ve tıpkı solucanlar gibi kendilerini çamur ve su ile doyurma noktasında durmaktadırlar. Önceleri düşünceler ve imgelerin geniş varsıllığı ile bezenmiş bir gökleri vardı. Var olan herşeyin anlamı onun göğe bağlanmış olduğu ışık telinde yatıyordu; *bu* şimdide eyleşmek yerine bakışlar o telde bunun ötesine, tanrısal bir varlığa, eğer deyim yerindeyse, öte-dünyasal bir şimdiye kayıyordu. Tinin gözü zorla dünyasala çevrilmeli ve onda sıkıca tutulmalı idi; ve salt dünyasalüstünün taşımış olduğu o açıklığın dünyasalın anlamını kuşatan bulanıklık ve karışıklığı gidermesini sağlamak, ve *görgülenim* ya da *deneyim* [*Erfahrung*] adı verilmiş olan genelde 'buradaki' ve 'şimdiki'ne dikkati ilginç ve geçerli kılmak için uzun bir zaman gerekmişti.—Şimdi tam karşıtına gereksinimimiz var gibi görünmektedir; anlam dünyasalda öylesine sıkı kök salmıştır ki, onu oradan yükseltmek de o denli zor gerektirmektedir. Tin kendini öyle yoksul gösteriyor ki, çölde salt bir yudum su ardındaki gezgin gibi, canlanmak için genelde tanrısaldan bir damla duygunun özlemini çekiyor gibi görünmektedir. Tine bunun bile yetmesinden onun yitirdiğinin büyüklüğünü ölçebiliriz.

9. Almadaki bu tok gözlülük ya da vermedeki eli sıkılık Bilime yakışmaz. Kim ki salt içsel yücelme aramaktadır, kim ki dışvarlığının ve düşüncesinin dünyasal türlülüğünü sis içine bürümekte ve bu belirsiz tanrısallığın belirsiz hazzını istemektedir, tüm bunları bulmak için dilediği yere bakabilir; coşku içinde kendinden geçmek ve şişinmek için gerekeni kolayca bulacaktır. Oysa felsefe yüceltici olmayı istemekten sakınmalıdır.

10. Hepsi bir yana, Bilimi yadsıyan bu tok gözlülük böyle bir coşkunluk ve bulanıklığın Bilime üstün olduğunu ileri sürmemelidir. Bu peygamberce konuşma tam orta noktada ve derinde durduğunu sanmakta, belirliliğe (*Horos*) küçümseyerek bakmakta, ve kendini Kavram ve zorunluktan bile bile uzak tutmaktadır, tıpkı yalnızca sonlulukta evinde olan o derin düşünmeden [Reflexion] olduğu gibi. Ama nasıl boş bir genişlik varsa, gene

öyle boş bir derinlik vardır; nasıl sonsuz bir türlülüğe bu türlülüğü birarada tutan kuvvet olmaksızın dökülen tözün bir uzamı varsa, gene öyle içerikten yoksun bir yeğinlik vardır ki, yayılmaksızın kendini tutan katıksız kuvvet olarak, yüzeysellik ile aynıdır. Tinin kuvveti ancak belirişi denli büyüktür; derinliği ancak kendi açınımında kendini yayarak yitirmeyi göze alacağı denli derindir. Dahası, kavramsal olmayan bu tözsel bilgi 'kendi'nin [öznel] özgünlüğünü öze gömmüş olduğunu ve doğru ve kutsal bir yolda felsefe yaptığını öne sürdüğü zaman, Tanrıya bağlı olmak yerine, ölçü ve belirlenimi teperek, tersine kimi kez içindeki içeriğin olumsallığına, kimi kez de kendi başına buyrukluğuna engel olmadığını kendinden gizlemektedir.—Bu kafalar kendilerini tözün başıboş mayalanışına bıraktıklarında, sanırlar ki özbilinci örterek ve anlaktan vazgeçerek Tanrının sevdiklerinden olmuşlardır—sevgili kullar ki, Tanrı bilgeliği onlara uykuda verir; böylece gerçekte uykuda aldıkları ve doğurdukları da düşlerden başka birşey değildir.

11. Bundan başka, çağımızın bir doğuş ve yeni bir döneme geçiş çağı olduğunu görmek zor değildir. Tin şimdiye değin içinde varolduğu ve imgelediği dünya ile bozuşmuştur ve onu geçmişe gömme düşüncesini taşımaktadır: artık kendi öz dönüşümünün emeği içindedir. Hiç kuşkusuz o hiçbir zaman dinginlikte değildir, tersine her zaman ilerleyen devimi kavramıştır. Ama nasıl çocukta uzun dingin bir beslenmeden sonraki ilk soluk o salt nicel gelişimin dereceliliğini kırıyorsa—nitel bir sıçrama ve çocuk doğmuştur—, oluşumu içindeki Tin de öyle yavaş ve usulca yeni şekline doğru olgunlaşır, önceki *dünya*sının yapısını parça parça çözer, ve bunun sarsıntısı tek tük belirtilerde sezilir; kurulu düzende yayılan kayıtsızlık ve can sıkıntısı, bir bilinmeyenin belirsiz önsezisi,—bunlar yaklaşan değişimin müjdeleridir. Bütünün yüzünü değiştirmeyen bu dereceli ufalanış bir gündoğuşu ile kesilir ki, bir şimşek gibi, birdenbire yeni dünyanın biçim ve yapısını aydınlatır.

12. Ama bu yeni dünya tıpkı yeni doğmuş bir çocuk gibi eksiksiz bir edimsellikten yoksundur; ve bunu gözden kaçırmamak özsel önem taşır. İlk sahneye çıkış yalnızca dolaysızlığı ya da Kavramıdır. Bir yapı temeli atıldığında nasıl bitmemişse, bütünün erişilen Kavramı da gene öyle bütünün kendisi değildir. Bir

meşeyi gövdesinin gücünde ve dallarının yayılımı ile yapraklanışının kütlesinde görmeyi isterken, bize bunun yerine bir palamut tanesi gösterildiği zaman, bundan pek hoşnut kalamayız. Gene böyle, Bilim, bir Tin dünyasının tacı, başlangıcında eksiksiz değildir. Yeni tinin başlangıcı çeşitli ekin biçimlerindeki yaygın bir devrimin ürünü, dolambaçlı ve çapraşık bir yolun ve o denli karışık çaba ve uğraşın ödülüdür. [Zamansal] ardışıklığından olduğu gibi uzamından da kendi içine geri dönmüş olan bütün, ve bu bütünün oluşma sürecini tamamlamış *yalın Kavramı*dır. Bu yalın bütünün edimselliği ise kıpılara dönüşmüş şekillenmelerin kendilerini yeni baştan, ama bu kez yeni öğelerinde, ortaya çıkmış olan yeni anlamda, geliştirmelerinden ve şekillendirmelerinden oluşur.

13. Bir yandan yeni dünyanın ilk görüngüsü ilkin yalnızca *yalınlığı* içinde örtülü bütün ya da bu bütünün genel temeli iken, öte yandan önceki dışvarlığın varsıllığı henüz bilinç için bellekte bulunmaktadır. Bilinç yeni görünen şekilde içeriğin yayılım ve tikelleşmesini bulamaz; ve daha da ötesi, ayrımların güvenle belirlenerek değişmez ilişkileri içinde düzenlendikleri biçimin işlenişinin yokluğunu duyar. Bu işleniş olmaksızın Bilim evrensel *anlaşılırlıktan* yoksundur ve bir kaç bireyin içrek iyeliği olma görünüşünü taşır; *içrek bir iyelik*, çünkü ilkin yalnızca Kavramında ya da 'iç'inde bulunmaktadır; *bir kaç birey*, çünkü yayılmamış görüngüsü dışvarlığını bireysel kılmaktadır. Ancak tümüyle belirli olan aynı zamanda dışrak ve kavranabilirdir, öğrenilebilme ve herkesin iyeliğinde olma olanağını sunar. Bilimin anlaşılır biçimi herkese sunulan ve herkes için eşit kılınmış olan yoldur, ve anlama yoluyla ussal bilgiye erişmek Bilime yaklaşan bilincin haklı istemidir; çünkü anlama düşünmedir, genel olarak arı 'Ben'dir; ve anlaşılabilir olan önceden tanıdık olandır, Bilimde ve bilimsel olmayan bilinçte ortak olandır, ve ikincinin birinciye dolaysız girişinin aracısıdır.

14. Daha başlangıcında olan Bilim henüz ne ayrıntıların tamamlanışına ne de biçim eksiksizliğine ulaştığı için eleştiriye açıktır. Ama bu eleştiri eğer Bilimin özüne vurmaya yöneliyorsa haksız olacaktır, tıpkı o daha ileri gelişme istemini tanımamayı istemenin onaylanamaz olması gibi. Bu [ön ve gelişmiş evreler arasındaki] karşıtlık bilimsel ekinin şimdi çözmeye çalıştığı ve

henüz gerektiği gibi anlamadığı başlıca düğüm olarak görünmektedir. Bir yan gereçlerinin varsıllığı ve anlaşılabilirliği ile övünürken, öte yan en azından bunları küçümsemekte ve dolaysız ussallığı ve tanrısallığı ile övünmektedir. İlk yan yalnızca gerçeğin gücü ile ya da ötekinin gürültücülüğü ile suskunluğa getirilmiş ve olgunun temelleri açısından kendini yenilmiş olarak duysa bile, gene de o istemler açısından doymuş değildir; çünkü bunlar aklanmış, ama yerine getirilmemişlerdir. Suskunluğunun yarısı karşıtının utkusuna, öteki yarısı da çoğunlukla yerine getirilmeyen sözlerle biteviye uyandırılan bir bekleyişin sonucundaki can sıkıntısı ve ilgisizliğe bağlıdır.

15. Öteki yan[2] içerik açısından büyük bir genişlik bulmayı hiç kuşkusuz kendisi için zaman zaman yeterince kolaylaştırmaktadır. Bu yandakiler topraklarına önceden tanıdıkları ve düzenlenmiş bir yığın gereci çekerler, ve özellikle tuhaflık ve ilginçlik üzerinde yoğunlaştıkları için, bilimsel bilginin önceden kapsamına almış olduğu geri kalan herşeye iye, ve aynı zamanda da henüz düzensiz olana egemen oldukları izlenimini verirler. Böylece herşey saltık İdeaya boyun eğmiş gibi, ve o da bu yüzden herşeyde tanınmış, ve genişlemiş bir Bilime olgunlaşmış gibi görünür. Oysa daha yakından bakıldığında bu genişlemenin bir ve aynı ilkenin kendiliğinden değişik şekiller almasıyla ortaya çıkmadığı, tersine yalnızca türlü gereçlere dışsal olarak uygulanan ve böylece cansıkıcı bir türlülük görünüşünü kazanan bir ve aynı formülün şekilsiz yinelenişi olduğu görülür. Kendi için hiç kuşkusuz gerçek olan İdea gerçekte her zaman başlangıcında kalır, eğer gelişmesi aynı formülün böyle bir yinelenişinden başka hiçbirşey kapsamıyorsa. Devimsiz bir biçim bilen özne tarafından ortadaki herhangi birşeye dolandırıldığında, ve gereç bu dingin öğeye dışardan daldırıldığında, bu, içerik üzerine başına buyruk bir düşünce kıpırtısından daha ötesi değildir, ve gerekenin yerine getirilişi, yani şekillerin kendiliğinden kaynaklanan varsıllığı ve kendi kendilerini belirleyen ayrımları olmaktan çok uzaktır. Bu, tersine, tek-renkli bir biçimciliktir ki yalnızca gerecin ayrımlaşmasına, ve hiç kuşkusuz bunun önceden hazır ve tanıdık olması yoluyla varır.

16. Gene de bu biçimcilik bu tekdüzeliğin ve soyut evrenselliğin Saltık olduklarını ileri sürmektedir; ve diretir ki, kendisi ile

doyum bulmamış olmak saltık görüş açısına egemen olmaya ve ona sıkıca sarılmaya yeteneksizliktir. Bir zamanlar bir tasarımı çürütmek için birşeyi başka bir yolda tasarımlamak gibi boş bir olanak yeterli idi, ve bu yalın olanak, bu genel düşünce, edimsel bilgilenmenin bütün bir olumlu değerini de taşımaktaydı. Benzer olarak, bugünlerde bu edimsel olmayan biçimdeki evrensel İdeaya tüm değerin yüklendiğini, ve ayrımlı ve belirli herşeyin çözülmesinin, ya da daha doğrusu onları daha öteye gelişmeksizin ve kendilerinde kendilerini aklamaksızın dipsiz bir boşluğa atmanın kurgul irdeleme yolu diye alındığını görmekteyiz. Herhangi bir dışvarlığı *Saltık*ta olduğu gibi irdelemek, bu görüşe göre, ondan şimdi hiç kuşkusuz belirli birşey gibi sözedilmiş olmasına karşın, gene de Saltıkta, A = A da, onun olmadığını, çünkü orada herşeyin bir olduğunu söylemekten ötesi değildir. Bu bir parça bilgiyi, yani Saltıkta herşeyin aynı olduğunu, ayrımlaşmış ve tümlenmiş ya da bu tümlenişi arayan ve isteyen bilginin karşısına koymak, ya da kendi *Saltığını*, söylenegeldiği gibi, içinde tüm ineklerin kara olduğu gece diye yutturmak—bu, bilgideki boşluktan gelen saflıktır.—Yakın zamanlar felsefesinin suçlamış ve kötülemiş olduğu, ama kendini felsefenin kendisinde yeniden yaratmış olan biçimcilik, yetersizliği tanınmış ve duyulmuş olsa bile, Saltık edimselliğin bilgisi kendi doğası üzerine eksiksiz bir açıklığa erişinceye dek, Bilimden kalkmıyacaktır.—Bir düşüncenin genel olarak sunuluşu onun yoğrulması çabasını önceliediği zaman bu çabayı anlamayı kolaylaştırıyor ise, onu burada kabaca göstermek yararlı olabilir, ve aynı zamanda bu fırsatla felsefi bilgilenme için bir engel olan kimi biçim alışkanlıkları da uzaklaştırılabilir.

17. Benim görüşüme göre—ki ancak dizgenin kendisinin açımlanışı ile aklanabilir—herşey Gerçeği yalnızca *Töz* olarak değil, ama o denli de *Özne* olarak kavramaya ve anlatmaya dayanır. Aynı zamanda belirtmek gerek ki, tözsellik evrenseli ya da *bilmenin dolaysızlığının* kendisini de tıpkı bilme *için varlık* ya da dolaysızlık olan gibi kendi içinde kapsar.—Tanrıyı biricik Töz olarak kavrayış[3] bu belirlemenin açığa vurulmuş olduğu çağı sarstığı zaman, bunun nedeni bir yandan bu tanımda özbilincin yalnızca yitip gitmiş ve saklanmamış olduğunun içgüdüsel bilinişi idi. Öte yandan düşünme olarak düşünmeye, e.d. genelde *evrenselli-*

ğe sarılan karşıt görüş aynı yalınlık ya da ayrımlaşmamış, devinmemiş tözselliktir[4]. Ve, üçüncü olarak, düşünce kendisini Tözün varlığı ile birleştiriyor ve dolaysızlığı ya da sezgiyi düşünme olarak görüyorsa, soru henüz bu anlıksal sezgi acaba yine durgun yalınlığa geri düşmiyecek midir ve edimselliğin kendisini edimsel olmayan bir kipte betimlemiyecek midir biçiminde kalır.[5]

18. Dahası, dirimli Töz varlıktır—bir varlık ki, gerçekte *Özne*dir, ya da gene aynı şey, gerçekte edimseldir, ama ancak kendikendini-koyma devimi ya da kendini kendisi ile başkalaştırma dolaylılığı oldukça. Bu Töz, Özne olarak, arı, *yalın olumsuzluk*tur, ve işte bu nedenle yalının ikiye ayrılışıdır; ya da karşıtlık kuran eşlenmedir ki yine bu ilgisiz türlülüğün ve bunun karşısavının olumsuzlanışıdır: salt bu kendini *yeniden kuran* özdeşlik ya da başkalıkta kendi içine yansıma—*kökensel* ya da *dolaysız* genelde birlik değil—Gerçektir. Gerçek kendi kendisinin oluş sürecidir, çemberdir ki ereğini amacı olarak öngerektirir ve başlangıcı olarak taşır ve salt yoğrumu ve ereği yoluyla edimseldir.

19. Böylece Tanrının yaşamı ve tanrısal bilgiden hiç kuşkusuz Sevginin kendi kendisi ile bir oyunu olarak sözedilebilir; ama eğer bu düşünce ağırbaşlılık, acı, dayanç ve olumsuzun emeğinden yoksun ise, yüceltmeye, giderek yavanlığa dek düşer. *Kendinde* o yaşam hiç kuşkusuz duru bir kendi kendisi ile özdeşlik ve birliktir ki, başkalığı ve yabancılaşmayı ve bu yabancılaşmayı yenmeyi önemsemez. Ama bu *'kendinde'* [*Ansich*] soyut evrensellikliktir ki, onda tanrısal yaşamın doğası, *kendi için olmak*, ve böylece genel olarak biçimin öz-devimi, göz önüne alınmazlar. Eğer biçimin öz ile aynı olduğu söyleniyorsa, o zaman bilmenin 'kendinde' ya da öz ile yetindiğini ve biçimi ise bir yana bırakabileceğini sanmak, saltık ilkenin ya da saltık sezginin birincinin [biçimsel] yoğrumunu ya da ikincinin [dizgesel] açınımını gereksiz kıldığını sanmak, açıkça bir yanlış anlama olacaktır. İşte biçimin öze özün kendine olduğu ölçüde özsel olması nedeniyle tanrısal öz yalnızca öz olarak, e.d. dolaysız töz ya da tanrısalın arı öz-sezgisi olarak değil, ama o denli de *biçim* olarak, ve açınmış biçimin bütün bir varsıllığı içinde kavranılacak ve anlatılacaktır. O ancak bu yolda bir edimsel olarak kavranılır ve

anlatılır.

20. Gerçek bütündür. Bütün ise ancak kendi gelişimi yoluyla kendini tümleyen özdür. Saltık üzerine söylenmesi gereken onun özsel olarak *sonuç* olduğu, gerçekte ne ise ancak *erek*te o olduğudur; ve doğası, e.d. edimsel, özne, ve kendisinin kendiliğinden oluş süreci olmak, işte bunda yatar. Saltığın özde bir sonuç olarak kavranması gerektiği ne denli çelişkili görünse de, biraz düşünüp taşınmak bu çelişki görünüşünü doğru bir yere oturtmaya yetecektir. Başlangıç, ilke ya da Saltık, ilk olarak ve dolaysızca bildirildiğinde, yalnızca bir evrenseldir. Tıpkı '*tüm* hayvanlar' dediğimde bu sözün bir zooloji yerine geçemiyor olması gibi, 'Tanrısal', 'Saltık', 'Bengi' vb. gibi sözcüklerin de onlarda kapsananları anlatmadıkları eşit ölçüde açıktır; ve gerçekte ancak böyle sözcükler sezgiyi dolaysız birşey olarak anlatırlar. Böyle bir sözcükten daha öte olan birşey, salt bir önermeye geçiş bile, geri alınması gereken bir *başkalaşmayı* kapsar, ve bir dolaylılıktır. Oysa işte tiksintiyle yadsınan da budur, sanki dolaylılıktan yalnızca onun saltık birşey olmadığını ve Saltıkta hiç bulunmadığını söylemekten daha çoğu yapıldığında saltık bilgilenme bir yana atılıyormuş gibi.

21. Ama bu tiksinti gerçekte dolaylılığın ve saltık bilginin kendisinin doğalarını tanımamaktan kaynaklanmaktadır. Çünkü dolaylılık öz-devimli kendine-özdeşlikten başka birşey değildir, ya da kendi içine yansıma, kendi-için-varolan Ben kıpısı, arı olumsuzluk ya da, arı soyutluğuna indirgeniyorsa, *yalın oluş*tur. Ben ya da oluş olarak oluş, bu dolaylılık, yalınlığı yüzünden, sözcüğün tam anlamıyla, oluş sürecindeki dolaysızlık ve dolaysızlığın kendisidir.—Bu yüzden, eğer yansıma [Reflexion] Gerçekten dışlanıyor ve Saltığın olumlu bir kıpısı olarak kavranmıyorsa, Us yanlış anlaşılmaktadır. Gerçeği sonuç yapan, ama onun oluş süreci ile sonuç arasındaki karşıtlığı da ortadan kaldıran yansımadır, çünkü bu oluş da eşit ölçüde yalındır ve bu yüzden Gerçeğin kendini sonuçta *yalın* olarak gösteren biçiminden ayrı değildir; oluş daha çok yalınlığa tam bu geri-dönmüşlüktür.—Embriyo *kendinde* hiç kuşkusuz bir insan iken, gene de *kendi için* böyle değildir; ancak kendini *kendinde* ne ise o *yapmış* olan eğitilmiş Us olarak kendi için insandır. Salt bu onun edimselliğidir. Oysa bu sonucun kendisi yalın dolaysızlıktır, çünkü o özbilinçli

özgürlüktür ki kendi içinde dingindir ve karşıtlığı bir yana koyup orada bırakmamış, tersine onunla uzlaşmıştır.

22. Söylenmiş olanlar Usun *amaçlı etkinlik* olduğu söylenerek de anlatılabilir. Sözde bir Doğanın yanlış tanınmış bir düşünme [Denken] üzerine yükseltilmesi, ve özellikle dışsal erekbilimin yadsınması, genelde *amaç* biçiminin saygınlığına gölge düşürmüştür. Gene de, Aristoteles'in de Doğayı amaçlı etkinlik diye tanımladığı anlamda, amaç dolaysız ve *dingin* olandır, devimsizdir ki *öz-devimli*dir, ve böylece *Özne*dir. Onun devinme kuvveti, soyut olarak alındığında, *kendi-için-varlık* ya da arı olumsuzluktur. Sonuç başlangıç olan ile aynıdır, çünkü *başlangıç amaç*tır; başka bir deyişle, edimsel olan kendi Kavramı ile aynıdır, çünkü dolaysız olan, amaç olarak, 'kendi'yi [Selbst] ya da arı edimselliği içersinde taşımaktadır. Yerine getirilmiş amaç ya da varolan edimsel ise devim ve açınmış 'oluş'tur; işte bu dinginsizlik ise 'kendi'dir; ve 'kendi' başlangıcın o dolaysızlık ve yalınlığı gibidir, çünkü sonuçtur, kendi içine geri dönmüş olandır,—kendi içine geri dönmüş olan ise yalnızca 'kendi'dir, ve 'kendi' kendi kendisi ile ilişkideki özdeşlik ve yalınlıktır.

23. Saltığı *Özne* olarak tasarımlama gereksinimi şu önermelerde anlatım bulur: Tanrı bengi olandır, ya da ahlaksal dünya düzenidir, ya da sevgidir vb. Bu tür önermelerde Gerçek yalnızca dolaysızca Özne olarak koyulmakta, ama kendini kendi içine yansıtma devimi olarak sunulmamaktadır. Böyle bir önermede *"Tanrı"* sözcüğü ile başlanır. Bu kendi başına anlamsız bir ses, salt bir addır; *Onun ne olduğunu* ancak yüklem söylemekte, Ona içerik ve anlam vermektedir; boş başlangıç salt bu sonda edimsel bilme olmaktadır. Bu böyleyken niçin yalnızca bengiden, ahlaksal dünya düzeninden vb., ya da eskilerin yaptıkları gibi, 'Varlık', 'Bir' ve benzeri arı Kavramlardan, kısaca, *anlamsız* sesi eklemeksizin de anlam verenden söz edilmesin? Oysa tam da bu sözcük ile imlenmektedir ki, koyulan bir varlık, bir öz, genelde bir evrensel değil, ama daha çok kendi içine yansımış birşey, bir Öznedir. Ama aynı zamanda bu yalnızca öngörülmektedir. Özne durağan bir nokta olarak alınmakta, yüklemler ona destekleri olarak özneyi bilene ait bir devim yoluyla bağlanmakta, ve devim noktanın kendisine özgü olarak görülmemektedir; gene de ancak bu devim yoluyladır ki içerik Özne olarak tasarımlanabil-

mektedir. Bu devim öyle bir yolda oluşmaktadır ki, durağan noktaya ait olamaz; gene de, o nokta varsayıldıktan sonra devim başka türlü oluşamaz, yalnızca dışsal olabilir. Saltık Öznedir biçimindeki öngörü [Antizipation], öyleyse, bu Kavramın yalnızca edimselliği olmamakla kalmaz, ama giderek edimselliği olanaksız kılar; çünkü öngörü Özneyi dingin kalan bir nokta olarak koymaktadır, oysa edimsellik öz-devimdir.

24. Bu söylenenlerden çıkan çeşitli sonuçlar arasında şu özellikle vurgulanabilir: bilgi ancak Bilim olarak ya da *dizge* olarak edimseldir ve açıklanabilir; ve dahası, felsefenin temel denilen herhangi bir önerme ya da ilkesi, eğer gerçek ise, salt bir ilke olduğu ölçüde, yanlıştır da.—Bu nedenle onu çürütmek kolaydır. Çürütme eksikliğinin gösterilmesinden oluşur; eksiktir, çünkü yalnızca evrensel ya da ilkedir, başlangıçtır. Eğer çürütme köklü ise, ilkenin kendisinden alınmış ve geliştirilmiştir, karşıt inancalar ve dışardan gelen raslantısal düşünceler ile yerine getirilmiş değildir. Çürütme, öyleyse, özünde ilkenin gelişmesi ve böylece eksikliğinin giderilmesi olacaktır, eğer onun yalnızca *olumsuz* eylemini göz önüne almak, ve ilerleyiş ve sonucunun *olumlu* yanlarının da bilincinde olmamak gibi bir yanlışlığa düşmemiş ise.—Başlangıcın gerçekten *olumlu* yerine getirilişi aynı zamanda tersine o denli de ona karşı, yani onun tek-yanlı biçimine, ilkin *dolaysız* ya da *amaç* olmasına karşı, olumsuz bir tutumdur. Öyleyse onu benzer olarak dizgenin *temelini* oluşturan ilkenin çürütülmesi olarak almak da olanaklıdır; ama onu dizgenin *temeli* ya da ilkesi gerçekte onun yalnızca *başlangıcı*dır gibi bir tanıtlama olarak görmek ise daha doğrudur.

25. Gerçeğin yalnızca dizge olarak edimsel olduğu ya da Tözün özde Özne olduğu Saltığı *Tin* olarak bildiren düşüncede anlatılır. Bu en yüce Kavramdır ve çağa ve onun dinine özgüdür. Yalnızca tinsel olan *edimsel* olandır, öz ya da *kendinde-varolan*dır,—kendisi ile *ilişkide* ve *belirli* olandır, *başka-olma* ve *kendi-için-olma*dır—ve bu belirlilikte ya da kendi-dışında-olmada kendi içinde kalandır; ya da *kendinde ve kendi içindir.*—Ama bu kendinde*ve*kendi*için*varlık ilkin salt bizim için ya da *kendinde*dir, tinsel *Töz*dür. *Kendisi için* de bu olmalıdır, tinselin bilgisi ve kendisinin Tin olarak bilgisi olmalı, e.d. kendine bir *nesne* olmalıdır, ama o denli de dolaysız ve ortadan kaldırılmış, kendi içine

yansımış bir nesne. Salt bizim için *kendi için*dir, ama ancak tinsel içeriği kendisince üretilmiş ise; ama eğer kendisi için de kendi için ise, bu kendini-üretme, arı Kavram, onun için aynı zamanda içinde dışvarlığım taşıdığı nesnel öğedir, ve bu kipte, kendi için dışvarlığında, kendi içine yansımış nesnedir.—Böyle kendisini Tin olarak bilecek denli gelişmiş Tin *Bilim*dir. Bilim onun edimselliği ve onun kendisine kendi öz öğesi içinde kurduğu ülkedir.

26. Saltık başkalıkta *arı* kendini-bilme, bu *genelde* Eter, Bilimin zemini ve toprağı ya da *genel olarak bilgi*dir. Felsefenin başlangıcı bilincin kendisinin bu *öğe*de bulunması varsayımında ya da isteminde bulunur. Ama bu öğenin kendisi eksiksizlik ve saydamlığını ancak kendi oluş devimi yoluyla kazanır. Gene bu öğe yalın dolaysızlık biçimini taşıyan *evrensel* olarak arı tinselliktir; *varoluşsal* biçimi içindeki bu yalınlık bilimin toprağıdır, yalnızca Tinde varolan düşünmedir. Bu öğe, Tinin bu dolaysızlığı, Tinin genelde tözsel yanı olduğu için, *aydınlatılmış öz*dür, kendisi yalın olan, kendi için genelde dolaysızlık olan yansımadır, kendi içine yansıma olan *varlık*tır. Bilim kendi açısından özbilinçten onun Bilim ile ve Bilim içinde yaşayabilmesi ve yaşaması için kendini bu Etere yükseltmesini ister. Evrik olarak, birey Bilimin en azından ona bu bakışaçısına götüren merdiveni sağlamasını, ona onun kendisinde bu bakışaçısını göstermesini isteme hakkını taşır. Onun hakkı saltık bağımsızlığına dayanır ve bu bağımsızlığa bilgisinin her evresinde iye olduğunu bilir; çünkü bunların her birinde—Bilim tarafından tanınmış olsun ya da olmasın, ve içerik ne olursa olsun—birey saltık biçimdir, e.d. kendi kendisinin *dolaysız pekinliğidir*, ve eğer şu anlatım yeğlenirse, öyleyse koşulsuz *varlık*tır. Nesnel şeyleri kendisine karşı karşısav olarak ve kendisini onlara karşı karşısav olarak bilen bilincin bakışaçısı Bilim için onun bakışaçısının *'başka'*sıdır. Böylece bilincin kendisini kendi içinde bildiği yerde Bilim Tinin yitişini görmektedir. Buna karşı ise Bilimin öğesi bilinç için öte-yanda, artık onun orada kendi kendisine iye olamıyacağı denli uzaktadır. Bu iki durumdan her biri öteki için Gerçeğin evrilmesi olarak görünür. Doğal bilincin kendisini doğrudan doğruya Bilime bırakması ne tarafından itildiğini bilmeksizin bir kez de kafa üzerinde yürümek için yaptığı bir denemedir; bu alışılmadık du-

ruşu alarak onda devinmeye zorlanmak onun kendisine yapması beklenen bir zorbalıktır ki onu hazırlıksız yakalar ve görünürde hiçbir gereği yoktur.—Bilim kendinde ne olmayı isterse istesin, dolaysız özbilinç ile ilişkide kendini ona karşı tersine duran birşey olarak gösterir; ya da, bu özbilinç kendi kendisinin pekinliğinde kendi edimsellik ilkesine iye olduğu için, Bilim ona edimsel olmayan bir biçimde görünür, çünkü özbilinç kendi için Bilimin dışındadır. Bilim bu yüzden bu öz-pekinlik öğesini kendisi ile birleştirmeli ya da daha doğrusu bu öğenin, ve nasıl, kendisine ait olduğunu göstermelidir. Bilim bu edimsellikten yoksun oldukça ancak bir *'kendinde'* olarak içeriktir, şimdilik henüz bir *iç* olan *amaç*tır; henüz Tin değil, ama yalnızca tinsel Tözdür. Bu *'kendinde'* kendisini dışlaştırmalı ve *kendi için* olmalıdır; bu yalnızca şu demektir: özbilinci kendisi ile bir olarak koymalıdır.

27. *Genel olarak Bilim*in ya da *bilgi*nin bu oluş sürecidir ki bu Tinin *Görüngübilimi* tarafından betimlenmektedir. İlk evresindeki bilgi, ya da *dolaysız Tin* tinsel olmayandır, *duyusal bilinç*tir. Gerçek bilgi olmak ya da Bilimin öğesini—ki Bilimin arı Kavramının kendisidir—üretebilmek için, önünde emeği ile geçmesi gereken uzun bir yol vardır. Bu oluş süreci, kendilerini bu süreçte gösteren içerik ve şekillerinde görüneceği biçimiyle, bilimsel olmayan bilincin Bilime getirilişinden ilk anda anlaşılan şey olmıyacaktır. Ayrıca Bilimin temellendirilişinden de başka birşey olacaktır. Ne de pistolden çıkar gibi saltık bilgi ile dolaysızca başlayan ve öteki bakışaçıları ile onlara aldırmadığını bildirerek şimdiden işini görmüş olan duygusal bir coşkunluk olacaktır.

28. Bireyi eğitilmemiş bakışaçısından bilgiye taşıma görevinin evrensel anlamında görülmesi, ve evrensel bireyin, özbilinçli Tinin, eğitimi içinde irdelenmesi gerekiyordu.—İkisi [evrensel ve tikel bireyler] arasındaki ilişkiye gelince, her kıpı, somut biçim ve öz şekil kazanırken, kendisini evrensel bireyde göstermektedir. Tikel birey tümlenmemiş Tindir, bütün dışvarlığında *bir* belirliliğin egemen olduğu ve ötekilerin ancak silik boyutlarda bulundukları somut bir şekildir. Bir başkasından daha yüksekte duran bir Tinde alt somut dışvarlık göze çarpmayan sönük bir kıpıya indirgenmiştir; daha önce olgunun kendisi olmuş olan şimdi salt bir izdir; şekli örtülmüş ve yalın bir gölge olmuştur.

Tözü daha yüksekte duran Tin olan birey bu geçmişi tıpkı daha yüksek bir bilimi üzerine alan birinin özümleyeli çok olduğu hazırlık bilgilerini onların içeriğini anımsamak için bir kez daha taraması gibi hızla geçer; onların anılarını geri çağırmaktadır; ama ilgisini onlar üzerinde tutmaksızın. Birey içerik açısından da evrensel Tinin eğitim basamakları içinden geçmelidir, ama Tinin şimdiden arkada bırakmış olduğu şekiller olarak, geliştirilip düzeltilmiş bir yolun basamakları olarak. Böylece, görüyoruz ki, bilme açısından önceki çağlarda insanların olgun kafalarını uğraştıran şeyler çocukluk çağının bilgilerine, alıştırmalarına ve giderek oyunlarına indirgenir olmuştur; ve çocuğun eğitbilimsel ilerleyişinde sanki siluette çizili dünya ekin tarihini tanıyabiliriz. Bu geçmiş dışvarlık, bireyin Tözünü ve böylece onun ona dışsal görünen örgensiz doğasını oluşturan evrensel Tinin şimdiden kazanılmış iyeliğidir.—Bu açıdan eğitim, birey yanından bakıldığında, onun bu bulunanı kazanmasından, örgensiz doğasını sindirmesinden ve kendi iyeliğine almasından oluşur. Ama, Töz olarak evrensel Tin yanından bakıldığında, bu onun kendine özbilincini vermesinden, oluş sürecini ve kendi içine yansımasını üretmesinden başka birşey değildir.

29. Bilim bu eğitsel devimi hem tüm ayrıntıları ve zorunluğu içinde ve hem de daha şimdiden Tinin bir kıpısına ve iyeliğine indirgenmiş birşey olarak şekillenişi içinde ortaya koyar. Hedef Tinin bilmenin ne olduğuna ilişkin içgörüsüdür. Dayançsızlık olanaksızı, yani hedefe araç olmaksızın ulaşmayı ister. Bir yandan bu yolun *uzunluğuna* dayanmalıdır, çünkü her kıpı zorunludur;—öte yandan her kıpıda *eyleşmelidir*, çünkü her birinin kendisi bir bireysel bütün şekildir ve, belirliliği bütün ya da somut birşey olarak görüldüğü, ya da bütün bu belirlenimin özgünlüğü içinde görüldüğü ölçüde, yalnızca saltık olarak irdelenmelidir.—Bireyin Tözü, Dünya-Tininin kendisi, bu biçimlerden uzun bir zaman erimi içinde geçme, ve içinde her bir biçimde o biçimin yetenekli olduğu denli bütün içeriğini yoğurduğu dünya tarihinin muazzam emeğini üzerine alma dayancını taşımış olduğu için, ve kendisinin bilincine daha az bir çaba ile erişemiyecek olduğu için, birey hiç kuşkusuz olgunun doğası yüzünden bundan daha azı ile kendi Tözünü kavrayamıyacaktır; gene de, aynı zamanda, sıkıntısı daha azdır, çünkü *kendinde* bu

başarılmıştır, içerik daha şimdiden olanağa indirgenmiş edimsellik, yenilmiş dolaysızlıktır, somut şekiller artık kısaltmalarına, yalın düşünce-belirlenimlerine indirgenmişlerdir. Daha şimdiden *düşüncel* birşey olarak içerik Tözün *iyeliğidir*; bundan böyle *kendinde-varlık* biçimindeki dışvarlık değil—ne salt [Kavramsal ya da] kökensel olan ve ne de dışvarlığa batmış olan değil—, ama daha şimdiden *anımsanan 'kendinde'* dir ki, *kendi-için-varlık* biçimine çevrilecektir. Bunun nasıl yapıldığını daha yakından görelim.

30. Bizim bu devimi burada aldığımız bakışaçısından bütün ile ilgili olarak artık gerekli olmayan şey dışvarlığın ortadan kaldırılışıdır; henüz yapılması gereken ve en yüksek ekinsel dönüşümü gerektiren şey ise, biçimlerin *düşünülmesi* ve onlarla *tanışıklıktır*. Töze geri alınan dışvarlık o ilk olumsuzlama yoluyla yalnızca *dolaysız* olarak 'kendi'nin öğesine aktarılmıştır; bu yüzden 'kendi'nin kazandığı bu iyelik, tıpkı dışvarlığın kendisi gibi, henüz o aynı kavranmayan dolaysızlık, devimsiz ilgisizlik ırasını taşır; dışvarlık böylece yalnızca *tasarıma* geçmiştir. Aynı zamanda böylece *tanıdık* birşeydir, dışsal olarak varolan Tinin onunla işi bitmiş, bu yüzden artık ondaki etkinlik ve ilgisini kesmiştir. Dışvarlığın işini bitiren etkinliğin kendisi yalnızca tikel ve kendini kavramayan Tinin devimi iken, buna karşın bilme böylece ortaya çıkan tasarıma, bu tanışıklığa yönelmektedir; bilme *evrensel 'kendi'*nin etkinliği ve *düşünme*nin ilgisidir.

31. Genel olarak, tanınan *tanınan* olduğu için *bilinen* değildir. Bilgilenmede birşeyi tanıdık olarak varsaymak ve bu yüzden onu kabul etmek kendini ve başkalarını aldatmanın en genel yoludur; tüm ileri geri konuşması ile bu tür bilme hiçbir yere varamaz, ve neden böyledir bilmez. Özne ve Nesne, Tanrı, Doğa, Anlak, duyarlık vb. eleştirilmeksizin tanıdık ve geçerli şeyler olarak temel diye alınırlar, başlamak ve geri dönmek için durağan noktalara çevrilirler. Bunlar devimsiz kalırlarken, devim onların arasında ileri geri gider, ve bu yüzden ancak yüzeylerinde kalır. Böylece anlama ve sınama da bu noktalar üzerine söylenenin herkesin kendi tasarımında da bulunup bulunmadığını, ona öyle görünüp görünmediğini ve tanıdık olup olmadığını görmekten oluşur.

32. Bir tasarımı *çözümleme*, eskiden yapıldığı biçimiyle, onun

tanışıklık biçiminin ortadan kaldırılışından başka birşey değildi. Bir tasarımı kökensel öğelerine ayırmak onun kıpılarına geri dönmektir ki, bunlar en azından verilen tasarımın biçimini taşımamakta, ama daha çok 'kendi'nin dolaysız iyeliğini oluşturmaktadırlar. Bu çözümleme, hiç kuşkusuz, ancak kendileri tanıdık, katı ve dingin belirlenimler olan *düşüncelere* varır. Oysa bu *ayrılmış*ın, edimsel-olmayanın kendisi özsel bir kıpıdır; çünkü somut yalnızca kendini böldüğü ve edimsel olmayan birşey yaptığı için öz-devimlidir. Ayırma etkinliği *Anlağın* kuvveti ve işidir,—Anlak, güçlerin en şaşırtıcısı ve en büyüğü ya da daha doğrusu saltık güç. Kendi içinde kapanıp kalan ve Töz olarak kıpılarını barındıran çember dolaysız ve bu yüzden şaşırtıcı olmayan ilişkidir. Oysa kendisini çevreleyenden kopmuş genelde ilineğin, bağlı olanın ve salt başkaları ile bağlamı içinde edimsel olanın kendine özgü bir dışvarlık ve ayrı bir özgürlük kazanması—bu, olumsuzun muazzam gücüdür; düşüncenin, arı Benin erkesidir. Ölüm, eğer o edimsel-olmamayı böyle adlandırmak istersek, en korkunç olandır, ve ölüyü sıkıca tutmak kuvvetlerin en büyüğünü gerektirir. Güçten yoksun Güzellik kendisinden yapamıyacağını istediği için Anlaktan nefret eder. Ama ölümden ürken ve kendini yıkım ile lekelenmemiş tutan yaşam değil, tersine ona katlanan ve onda kendini koruyan yaşam Tinin yaşamıdır. Tin gerçekliğini yalnızca saltık parçalanmışlıkta kendi kendisini bulduğu zaman kazanır. O bu güçtür, ama olumsuzdan bakışlarını uzaklaştıran—tıpkı birşey üzerine onun bir hiç ya da yanlış olduğunu söyleyip işini bitirdikten sonra herhangi başka birşeye geçmemiz gibi—olumlu olarak değil. Tersine, o bu güçtür, ama ancak olumsuza yüzden bakarak, ve onda eyleşerek. Olumsuzda bu eyleşme onu varlığa çeviren büyülü kuvvettir. Bu güç yukarda Özne dediğimiz şey ile aynıdır—Özne ki, belirliliğe kendi öğesinde dışvarlık vererek soyut dolaysızlığı, e.d. salt genelde *varolan* dolaysızlığı ortadan kaldırmaktadır, ve böylece gerçek Tözdür: varlık ya da dolaysızlıktır ki, dolaylılığını dışında taşımaz, tersine bu dolaylılığın kendisidir.

33. Tasarımlanmışın arı özbilincin iyeliği oluş süreci, genelde evrenselliğe bu yükseliş salt bir yandır ve henüz tamamlanmış eğitim değildir.—Eski çağların öğrenim yolunun çağdaş öğre-

nim yolundan ayrımı birincinin doğal bilincin özgün ve tam bir eğitimi olmasıydı. Bu dışvarlığının her bölümünde kendini özellikle sınayarak ve karşılaştığı herşey üzerine felsefe yaparak kendisini baştan sona etkin bir evrensellik yapıyordu. Çağımızda ise, buna karşı, birey soyut biçimi hazır bulmaktadır; onu ele geçirme ve özümleme çabası evrenselin dışvarlığın somut çeşitliliğinden çıkışından çok, için dolaysızca ortaya sürülüşü ve evrenselin güdük üretilişidir. Öyleyse günümüzün işi daha çok bireyi dolaysız duyusal bir kalıptan arıtarak düşünülen ve düşünen töz yapmaktan değil, ama tersine karşıtından, katı ve belirli düşüncelerin ortadan kaldırılışı ile evrenseli edimselleştirmek ve tinsel alana almaktan oluşur. Ama katı düşünceleri akışkanlığa getirmek duyusal dışvarlığı getirmekten çok daha zordur. Bunun nedeni yukarıda gösterilmiştir: o belirlenimler Beni, olumsuzun gücünü ya da arı edimselliği, dışvarlıklarının tözü ve öğesi olarak taşırlar; buna karşı duyusal belirlenimler ise ancak güçsüz soyut dolaysızlık ya da genelde varlık taşırlar. Düşünceler akışkanlaşırlar, ama ancak arı düşünme, bu iç *dolaysızlık*, kendisini kıpı olarak tanıdığı zaman, ya da kendi kendinin arı pekinliği kendini soyutladığı zaman—kendini dışarda bırakarak, ya da bir yana koyarak değil, ama kendi-kendini-koymanın *durağanlığından* vazgeçerek: hem arı somutun durağanlığından, ki ayrımlaşmış içeriğe karşı karşıtlık içindeki Benin kendisidir, hem de ayrımlaşmış kıpıların durağanlığından, ki arı düşünme öğesinde koyulmuşlardır ve Benin koşulsuzluğunu paylaşmaktadırlar. Bu devim yoluyla arı düşünceler *Kavramlar* olmaktadırlar ve ilk kez gerçekte oldukları gibidirler: özdevimler, çemberler, tözleri olan şey, tinsel özsellikler.

34. Arı özselliklerin bu devimi genelde bilimselliğin doğasını oluşturur. İçeriklerinin bağlılığı olarak görüldüğünde, bu devim o içeriğin örgensel bir bütüne zorunlu genleşmesidir. Bilgi Kavramına ulaştıran yol bu devim yoluyla benzer olarak zorunlu ve tam bir oluş süreci olmaktadır, öyle ki bu hazırlık yolu raslantısal bir felsefecilik olmaya son verir—bir felsefecilik ki, şu ya da bu nesneye, ilişkiye, eksik bir bilinçte raslantı ürünü olan düşünceye bağlanır, ya da ileri geri bir uslamlama, belirli düşüncelerden tasım ve çıkarsama yoluyla gerçeği temellendirmeye çalışır. Tersine, bu yol, Kavramın devimi yoluyla bilincin bütün

bir dünyasallığını zorunluğu içinde kucaklayacaktır.

35. Dahası, böyle bir açımlama Bilimin *ilk* bölümünü oluşturur, çünkü Tinin dışvarlığı birincil olarak dolaysızdan ya da başlangıçtan başka birşey değildir—oysa başlangıç henüz onun kendi içine geri dönüşü değildir. *Dolaysız dışvarlık öğesi* öyleyse Bilimin bu bölümünün kendisini ötekilerden ayırdetmesini sağlayan belirliliktir. Bu ayrımın belirtilmesi bizi bu bağlamda sık sık ortaya çıkıveren kimi katı düşüncelerin tartışılmasına götürmektedir.

36. Tinin dolaysız dışvarlığı olarak bilinç iki kıpı, bilme kıpısı ile bilmeye olumsuz nesnellik kıpısını kapsar. Tin kendisini bu öğede [e.d. bilinçte] geliştirdiği ve kıpılarını onda sergilediği için, bu kıpılar o karşıtlığı kapsarlar ve tümü de bilincin şekilleri [*Gestalt*] olarak ortaya çıkarlar. Bu yolun Bilimi bilincin yaptığı *görgülenimin* Bilimidir; töz, kendisinin ve deviminin bilincin nesneleri olarak görüldüğü yolda irdelenmektedir. Bilinç görgüleniminde olandan başka hiçbirşeyi bilmez ve kavramaz; çünkü görgülenimde olan yalnızca tinsel tözdür, ve dahası, bilincin 'kendi'sinin *nesnesi* olarak. Ama Tin nesne olmaktadır, çünkü Tin *kendine* bir başka *olma*, e.d. *kendi 'kendi'sinin nesnesi* olma ve bu başkalığı ortadan kaldırma devimidir. Ve görgülenim işte bu devime verilen addır: burada dolaysız, görgülenmemiş, e.d. soyut—ister duyusal varlığın isterse salt düşüncel yalınınki olsun—kendisine yabancılaşmakta ve sonra bu yabancılaşmadan kendine geri dönmekte ve böylelikle şimdi ilk kez edimselliği ve gerçekliği içinde betimlenmekte ve aynı zamanda da bilincin bir iyeliği olmaktadır.

37. Bilinçte Ben ile onun nesnesi olan töz arasında yer alan benzemezlik ya da özdeşsizlik onların ayrımıdır, genelde *olumsuz*dur. Bu ikisinin de *eksikliği* olarak görülebilir, ama onların ruhu ya da devitkenidir; bu nedenle kimi eskiler *boşluğu* devitken olarak kavrıyorlardı, çünkü devitkeni haklı olarak *olumsuz* diye görüyorlardı, ama bu olumsuzu ise henüz 'kendi' olarak değil.—Şimdi, bu olumsuz ilkin Benin nesne ile özdeşsizliği olarak görünse de, o denli de Tözün kendi kendisi ile özdeşsizliğidir. Tözün dışında olan biten, ona karşı bir etkinlik olarak görünen, onun öz edimidir, ve Töz kendisini özünde Özne olarak gösterir. Bunu tam olarak gösterdiği zaman, Tin dışvarlığını özüne özdeş

kılmıştır; tam olduğu gibi kendine nesnedir, ve dolaysızlığın, ve bilme ile gerçeğin ayrılmasının soyut öğeleri yenilirler. Varlık saltık olarak birliğe getirilmektedir;—o tözsel bir içeriktir ki o denli de Benin dolaysız iyeliğidir, 'kendi'-gibidir ya da Kavramdır. Bununla Tinin Görüngübilimi sonuçlanır. Tinin onda kendisi için hazırladığı şey bilme öğesidir. Bu öğede şimdi Tinin kıpıları kendilerini nesnesini kendi kendisi olarak bilen *yalınlık biçimi* içinde yayarlar. Bundan böyle varlık ve bilme karşıtlığında birbirleri dışına düşmeyip tersine bilmenin yalın bir-liğinde kalırlar; Gerçek biçimindeki Gerçektirler, ve türlülükleri salt içeriğin türlülüğüdür. Kendisini bu öğede bütüne örgütleyen devimleri *Mantık* ya da *Kurgul Felsefe*dir.

38. Şimdi, Tinin görgüleniminin dizgesi salt Tinin *görüngüsünü* kapsadığı için, bu dizgeden *Gerçek şekli* içinde olan *Gerçeğin* Bilimine ilerleyiş yalnızca olumsuz olarak görünür, ve insan *yanlış* olduğu için olumsuzdan bağışlanarak dosdoğru Gerçeğe götürülmeyi isteyebilir. Niçin yanlışla uğraşmalı?—Yukarda tartışılan ve doğrudan doğruya Bilim ile başlanması gerektiğini savunan görüşe bu noktada genel olarak *yanlış* diye görülen olumsuzun doğası irdelenerek yanıt verilecektir. Bu konudaki yerleşik düşünceler gerçeğe giden yolun başlıca engelleridir. Bu bize matematiksel bilgiden sözetme fırsatını verecektir—matematiksel bilgi ki, felsefi olmayan bilgi onu felsefenin erişmek için çabalaması gereken ülkü olarak görmektedir, gerçi şimdiye değin bu çaba boşa çıkmış olsa da.

39. *Gerçek* ve *yanlış* devimsiz ve bütünüyle ayrı özler olarak, biri burada öteki şurada, ortak hiçbir şeyleri olmaksızın yalıtılmış ve kaskatı duran belirli düşünceler arasına düşerler. Bu görüşe karşı gerçekliğin hazır verilip cebe indirilebilecek basılı bir para olmadığını ileri sürmek gerek. Ne de yanlış diye birşey *vardır*, tıpkı kötü diye birşeyin olmaması gibi. Kötü ve yanlış hiç kuşkusuz şeytan kadar fena değildirler, çünkü şeytanda bunlar giderek tikel bir *özne* yapılmışlardır; yanlış ve kötü olarak bunlar yalnızca birer *evrensel*dirler, ama gene de birbirlerine karşı kendi özlerini taşırlar.—Yanlış (çünkü burada salt ondan söz ediyoruz) 'başka' olacak, bilmenin içeriği olarak Gerçek olan tözün olumsuzu olacaktır. Oysa Tözün kendisi özsel olarak olumsuzdur, bir yandan içeriğin ayrımlaşması ve belirlenmesi olarak, öte yandan

yalın bir ayırdetme olarak, e.d. 'kendi' ve genelde bilme olarak. İnsan hiç kuşkusuz yanlış bilebilir. Birşeyin yanlış olarak bilinmesi bilmenin kendi Tözü ile özdeşsizlik içinde olması demektir. Ama işte bu özdeşsizliktir ki [bilmede] özsel bir kıpı olan genelde ayırdetmeyi oluşturmaktadır. Onların özdeşlikleri, hiç kuşkusuz, bu ayırdedişten oluşur, ve bu oluşmuş özdeşlik Gerçektir. Ama gerçek değildir, eğer özdeşsizlik arı metalden ayrılan dışık gibi, ya da tamamlanmış çömlekten ayrı duran işaracı gibi bir yana atılıyorsa; tersine, özdeşsizliğin kendisi olumsuz olarak, 'kendi' olarak, genelde Gerçekte henüz dolaysızca bulunmaktadır. Gene de bu yüzden *yanlışın* Gerçeğin bir kıpısını ya da giderek bir bileşenini oluşturduğu söylenemez. Her yanlışta bir parça gerçek olduğunu söylemek, bu ikisini karışmayan ve salt dışsal olarak birleşen yağ ve su gibi ele almak olur. Kesinlikle *tam başkalık* kıpısını belirtmenin önemi nedeniyledir ki 'gerçek' ve 'yanlış' anlatımları başkalıklarının ortadan kaldırılmış olduğu yerde artık kullanılmamalıdır. Nasıl ki özne ve nesnenin, sonlu ve sonsuzun, varlık ve düşüncenin vb. *birliği* anlatımları bir sakarlıktır—çünkü özne ve nesne vb. *birlikleri dışında* ne olduklarını anlatırlar, ve bu yüzden birlikleri içinde anlatımlarının imlemiş olduğu yolda düşünülmiyeceklerdir—, gene böyle, yanlış da artık yanlış olarak gerçekliğin bir kıpısı değildir.

40. *İnakçılık*, bilmede ve felsefe öğreniminde bir düşünme yolu olarak, Gerçeğin katı bir sonuç olan ya da dolaysızca bilinen bir önermeden oluştuğu sanısından öte birşey değildir. 'Sezar ne zaman doğdu?' ya da 'Bir fersahta kaç arşın vardır?' türündeki sorulara *şık* bir yanıt vermek gerek, tıpkı hipotenüsün karesinin dik üçgenin öteki iki yanının kareleri toplamına eşit olduğunun kesinlikle gerçek olması gibi. Oysa böyle sözde bir gerçekliğin doğası felsefi gerçekliklerin doğasından ayrıdır.

41. *Tarihsel* gerçekliklere gelince, bunlara kısaca değinecek olursak, salt tarihsel yanları göz önüne alındığında bunların tikel bir dışvarlık ile, olumsallığı ve başına buyrukluğu gibi zorunlu olmayan belirlenimleri açısından bir içerik ile ilgilendikleri kolayca görülür.—Ama örnek olarak gösterilen bu tür çıplak gerçeklikler bile özbilincin deviminden yoksun değildirler. Bunlardan biri üzerine bilgi edinmek için pekçok şeyi karşılaştırmak, kitaplara başvurmak, ya da herhangi bir yolda araştırma

yapmak gerekir; dolaysız bir sezgi bile ancak nedenleri ile biliniyor ise gerçek değer taşıyan birşey olarak görülür, gerçi ilgilenilen şeyin gerçekte yalnızca çıplak sonuç olması gerekiyor olsa da.

42. *Matematiksel* gerçekliklere gelince, Öklid'in kuramlarını *dıştan* ezbere bilen, ama tanıtlamalarını bilmeyen, onları, karşıtlığı belirtmek için söylersek, *içten* bilmeyen birine kolay kolay geometrici denemez. Benzer olarak, biri dikaçılı birçok üçgeni ölçerek kenarların birbirleri ile o çok iyi bilinen ilişkiyi taşıdıkları bilgisine varsa da bu tür bilgi doyurucu görülmez. Tanıtlamanın *özselliği* matematiksel bilgilenmede bile henüz sonucun kendisinin bir kıpısı olma anlam ve doğasını taşımaz; tersine, sonuçta tanıtlama bitmiş ve yitmiştir. Hiç kuşkusuz bir *sonuç* olaraktır ki kuram *gerçek olarak görülen birşeydir*. Oysa bu ek durum onun içeriğini değil, ama yalnızca bilen özne ile ilişkisini ilgilendirir; matematiksel tanıtlamanın devimi nesne olana özgü değil, tersine olguya *dışsal* bir edimdir. Nitekim dikaçılı üçgenin doğası kendisini onun oranını anlatan önermenin tanıtlanması için zorunlu olan çizimde gösterildiği yolda parçalara ayırmaz. Sonucun bütün bir üretiliş süreci bilgilenmenin bir yolu ve aracıdır.—Felsefi bilgilenmede de *dışvarlık* olarak *dışvarlığın* oluşması *öz*ün ya da olgunun iç doğasının oluşmasından ayrıdır. Ama, ilkin, felsefi bilgilenme ikisini de [dışvarlık ve öz] kapsarken, buna karşı matematiksel bilgilenme genel olarak *bilgilenmede*yalnızca *dışvarlığın* oluşmasını, e.d. olgunun doğasının *varlığının* oluş sürecini ortaya koymaktadır. Bundan başka, felsefi bilgilenme ayrıca bu iki tikel devimi birleştirir. Tözün iç ortaya çıkışı ya da oluşması dışa ya da dışvarlığa, başkası için varlığa kesiksiz bir geçiştir, ve, evrik olarak, dışvarlığın oluşması onun kendisini öze geri almasıdır. Devim böylece bütünün çifte süreci ve oluşmasıdır, öyle ki aynı zamanda her biri ötekini koymakta ve her biri bu yüzden ikisini de yanlar olarak kendisinde taşımaktadır; bütünü kendi kendilerini çözerek ve onun kıpıları kılarak birlikte yaparlar.

43. Matematiksel bilgilenmede içgörü olguya dışsal bir etkinliktir; bundan şu çıkar ki, doğru olgu böylelikle başkalaştırılmaktadır. Araç, çizim ve tanıtlama hiç kuşkusuz gerçek önermeler kapsarlar; ama bu arada söylemek gerek ki, içerik yanlıştır. Yukarıdaki örnekte üçgen parçalanmakta ve parçaları üç-

gen üzerindeki çizimin ortaya çıkardığı öteki betilere dönüştürülmektedir. Gerçekten ilgilendiğimiz ve işlem boyunca gözden yiterek başka bütünlere düşen parçalarda görünen üçgen ancak sonunda yeniden kurulmaktadır.—Burada, öyleyse, içeriğin olumsuzluğunun da ortaya çıktığını görüyoruz: buna içeriğin yanlışlığı denebileceği gibi dayanıklı sanılan düşüncelerin Kavramın deviminde yitişi de denebilir.

44. Ama bu bilgilenme türünün asıl eksikliği genel olarak onun gerecini olduğu gibi kendisini de ilgilendirmektedir.—Bilgilenmeye ilişkin olarak, ilkin, çizimde hiçbir zorunluk görmeyiz. Bu zorunluk [matematiksel] kuramın kavramından çıkmaz; tersine dayatılır, ve sonsuz sayıda başkaları çizilebilecekken tam bu çizgileri çizme buyruğuna, bunun tanıtlamanın gidişi için amaca uygun olacağı inancını taşımanın dışında başka hiçbir şey bilmeksizin, körükörüne boyun eğilir. Daha sonra bu amaca uygunluk gerçekten kendini gösterir, ama salt dışsal bir amaca-uygunluktur, çünkü kendisini ancak tanıtlamadan sonra gösterir.—Gene, bu tanıtlama herhangi bir yerden başlayan bir yol izler ki, bunun ortaya çıkması gereken sonuçla ilişkisi henüz bilinmemektedir. İlerleyişinde şu ya da bu belirlenim ve bağıntıları alır ve ötekileri bir yana bırakır, hangi zorunluğa göre böyle yapıldığı doğrudan görülmeksizin; dış bir amaç bu devimi yönetmektedir.

45. Matematiğin gurur duyduğu ve felsefeye karşı böbürlenmesine neden olan bu eksik bilgilenmenin *'apaçıklığı'* amacının yoksulluğuna ve gerecinin eksikliğine dayanır, ve bu yüzden felsefenin bir yana atması gereken bir türdedir. *Amacı* ya da Kavramı *büyüklük*tür. Bu doğrudan doğruya özsel olmayan ve Kavramdan yoksun ilişkidir. Bilme devimi bu nedenle yüzeyde ilerler, olgunun kendisine, öze ya da Kavrama dokunmaz ve bu yüzden kavrama değildir. Gereç—ki ona ilişkin olarak matematik sevindirici bir gerçekler hazinesi sunmaktadır—*uzay* ve *'bir'*-dir. Uzay dışvarlıktır ki, ona Kavram ayrımlarını boş, ölü bir öğede imiş gibi yazmaktadır ve onda bu ayrımlar o denli devimsiz ve dirimsizdirler. *Edimsel*, matematikte görüldüğü gibi, uzaysal birşey değildir; matematiğin nesneleri gibi edimsel-olmayan şeyler ile ne somut duyusal sezgi, ne de felsefe ilgilenir. Böyle edimsel-olmayan bir öğede gene yalnızca edimsel olmayan

gerçek, yani, durağan, ölü önermeler vardır; bunlardan herhangi birinde durulabilir; sonraki kendi başına yeniden başlar, ilki ötekine doğru devinmeksizin ve bu yolda olgunun kendisinin doğası içinden zorunlu bir bağıntı yükselmeksizin.—Gene, o ilke ve öğe nedeniyle—ve matematiksel apaçıklığın biçimciliği burada yatar—bilme *eşitlik* çizgisinde ilerler. Çünkü ölü kendi kendine devinemediği için özün ayrımlarına, özsel karşıtlığa ya da eşitsizliğe ulaşamaz, bu yüzden karşıtın karşıta geçişine, niteliksel, içkin devime, özdevime varamaz. Çünkü matematiğin irdelediği yalnızca büyüklüktür, özsel olmayan ayrımdır. Uzayı boyutlarına bölenin, ve bunların bağıntılarını ve onların kendilerinde belirleyenin Kavram olduğu olgusunu soyutlar; örneğin çizginin yüzeye ilişkisini irdelemez; ve çemberin çapını çevresi ile karşılaştırdığında, onların ölçülemezliğine, e.d. Kavramın ilişkisine, matematiksel belirlenimden kaçan sonsuz birşeye çatar.

46. İçkin, arı denilen matematik, gene zaman olarak *zamanı* da uzay karşısına irdelemesinin ikinci gereci olarak koymamaktadır. Uygulamalı matematik hiç kuşkusuz zaman ile uğraşmaktadır, tıpkı devim ve daha başka edimsel şeyler ile uğraştığı gibi; ama bireşimli önermeleri, e.d. Kavramları tarafından belirlenen ilişkilerin önermelerini görgülenimden almakta ve formüllerini yalnızca bu sayıltılar üzerine uygulamaktadır. Kaldıraç dengesi, düşme deviminde uzay ve zaman ilişkisi gibi önermelerin sözde tanıtlamalarının tanıtlamalar olarak sık sık verilmeleri ve onaylanmalarının kendisi yalnızca bilgilenme için tanıtlamaya gereksinimin ne denli büyük olduğunun bir tanıtıdır, çünkü daha iyisinin olmadığı bir yerde bilgilenme onun boş görüntüsünü bile değerlendirir ve böylece bir doyum kazanır. Bu tanıtlamaların bir eleştirisi ilginç olduğu ölçüde öğretici de olacak ve böylece bir yandan matematiği bu yanlış süslerden arıtırken öte yandan sınırlarını göstererek bir başka tür bilginin zorunluğunu ortaya koyacaktır.—*Zamana* gelince, ki uzayın karşı eşi olarak arı matematiğin öteki bölümünün gerecini oluşturacağının düşünülmesi gerekir, dışsal olarak varolan [daseiende] Kavramın kendisidir. *Büyüklük* ilkesi, e.d. Kavramdan yoksun ayrım ilkesi, ve *eşitlik* ilkesi, e.d. soyut ve dirimsiz birlik ilkesi, yaşamın o arı dinginsizliği ve saltık ayrımlaşması ile baş edemezler. Bu olumsuzluk öyleyse ancak felce uğratılmış olarak, yani sayısal *'bir'* olarak ma-

tematiksel bilgilenmenin ikinci gereci olur; ve bu bilgilenme, dışsal bir etkinlik olarak, kendi-kendine-devineni salt bir gerece indirger, öyle ki artık onda ilgisiz, dışsal, dirimsiz bir içerik bulabilsin.

47. Felsefe, öte yandan, *özsel olmayan* belirlenimleri değil, ama özsel oldukları ölçüde belirlenimleri irdeler; onun öğesi ve içeriği soyut olan ya da edimsel olmayan değil, ama *edimsel* olan, kendi kendisini koyan ve kendi içinde dirimli olandır, kendi Kavramı içindeki dışvarlıktır. Bu bir süreçtir ki kendi kıpılarını yaratmakta ve bunların içinden geçmektedir, ve bu bütün devim olumluyu ve onun gerçekliğini oluşturur. Bu gerçeklik öyleyse olumsuzu da içinde kapsar—olumsuz ki, eğer soyutlanacak birşey olarak görülebiliyorsa, yanlış denilecek olandır. Yitenin kendisi, tersine, özsel olarak görülmelidir, durağan, Gerçekten koparılmış ve Gerçeğin dışında kimsenin bilmediği bir yerde yatmaya bırakılmış birşey belirlenimi içinde değil—tıpkı Gerçeğin de öte yandaki dingin, ölü olumlu olarak görülmiyeceği gibi. Görüngü ortaya çıkma ve geçip gitme sürecidir ki kendisi ortaya çıkmaz ve geçip gitmez, tersine kendinde vardır ve Gerçekliğin yaşamındaki edimselliği ve devimi oluşturur. Gerçek öyleyse orada hiçbir üyenin ayık olmadığı Baküs coşkunluğudur; ve her üye kendini uzaklaştırır uzaklaştırmaz çözüldüğü için, taşkınlık o denli de saydam ve yalın dinginliktir. O devimin mahkemesinde Tinin bireysel şekilleri de hiç kuşkusuz belirli düşünceler gibi varlıklarını sürdüremezler, ama olumsuz ve yitici oldukları ölçüde de olumlu ve zorunlu kıpılardırlar.—Devimin dinginlik olarak görülen *bütününde*, kendini onda ayrımlaştıran ve kendine tikel dışvarlık veren şey kendisini *anımsayan* birşey olarak saklanır ki, dışvarlığı kendini bilmedir, tıpkı bu öz-bilginin de gene öyle dolaysızca dışvarlık olması gibi.

48. Bu devimin ya da Bilimin *yöntemi* üzerine başlangıçta daha çoğunu söylemek zorunlu gibi görünebilir. Ama bu yöntemin Kavramı söylenmiş olanlarda şimdiden bulunmaktadır, ve özgün betimlenişi Mantığa düşer, ya da daha doğrusu Mantığın kendisidir. Çünkü yöntem bütünün arı özselliği içinde ortaya koyulan yapısından başka hiçbir şey değildir. Bu noktada şimdiye değin geçerli olanlar ile ilgili olarak, gene de, felsefi yöntemi ilgilendiren düşünceler dizgesinin yitik bir ekine de ait olduğu-

nun bilincinde olmak gerekir.—Eğer bu yorum övüngen ve devrimci görünüyorsa—ki kendimi böyle bir tondan uzakta bilirim—belirtmek gerek ki, matematiğin kalıt bıraktığı bilimsel düzen açıklamaları, bölümleri, belitleri, kuram dizileri, bunların tanıtları, ilkeleri ve onlardan çıkarsama ve vargıları ile yürürlükteki kanının kendisine göre daha şimdiden en azından *eskimiştir.* Elverişsizliği açıkça görülmüyorsa bile, artık ya hiç kullanılmamaktadır ya da çok az; ve kendinde yadsınmıyorsa da, pek de sevilmemektedir. Ve 'en üstün' ya da 'en eşsiz' olan [Vortreffliche] için onun kendini kullanıma koyacağı ve sevdireceği önyargısını taşımalıyız. Ama bir önermeyi ortaya sürme, onun için nedenler gösterme ve karşıtını gene nedenler ile çürütme yolunun gerçeğin ortaya çıkacağı biçim olmadığını görmek zor değildir. Gerçek kendi içkin devimidir; o yöntem ise gerece dışsal olan bilgilenmedir. Bu yüzden, belirtildiği gibi, Kavramdan yoksun büyüklük ilişkisini ilkesi olarak ve ölü uzay ile eşit ölçüde ölü 'bir'i gereci olarak alan matematiğe özgüdür, ve ona bırakılmalıdır. Bu yöntem ayrıca daha gevşek bir biçimde, e.d. başına buyruk ve olumsal öğeler ile daha da karışmış olarak, gündelik yaşamda, bir konuşmada ya da bilgilenmeden çok meraka yönelmiş tarihsel bir anlatımda—ki bir önsöz de olsa olsa buna varır—yerini koruyabilir. Gündelik yaşamda bilinç bilgileri, görgüleri, duyusal somutlamaları, ayrıca düşünceleri, ilkeleri, kısaca, verili birşey olarak ya da katı, dingin bir varlık ya da öz olarak geçerli herşeyi içeriği olarak taşır. Bilinç kimi zaman bunu izler, kimi zaman ise bu içerik üzerinde bütünüyle başına buyruk bir yolda bağlantıyı koparır, onu dışardan belirleyen ve yöneten birşey olarak davranır. İçeriği geriye herhangi bir pekinliğe gönderir, üstelik bu salt geçip gidici bir duygu bile olsa; ve kanı tanıdığı bir dinginlik noktasına ulaştığı zaman doyumunu bulmuştur.

49. Oysa Kavramın zorunluğu tartışma düzeyindeki söylemin gevşek akışını ve ayrıca bilimsel çalımın yapaylığını yasaklar yasaklamaz, daha önce de anımsatıldığı gibi, bunun yerinin içedoğmanın ve esinin yöntemsizliği ile ve peygamberce konuşmanın başına buyrukluğu ile değiştirilmesi gerekmez: bunlar salt o bilimselliği değil, ama genel olarak bilimselliği hiçe sayarlar.

50. Kant'ın ilkin içgüdü ile bulduğu, ama gene de ölü ve kav-

ranmamış bıraktığı *üçlülük* saltık önemine yükseltilmiş ve bununla gerçek biçim gerçek içeriğinde sunulmuş ve Bilim Kavramı ortaya çıkmıştır. Buna karşın, bu biçimi dirimsiz bir şemaya [Schema], salt bir hayalete [Schemen] ve bilimsel örgütlemeyi bir tabloya indirgeyen bir kullanım yolu bilimsel olarak görülmemelidir.—Yukarda genel olarak sözü edilmiş olan ve biçemini şimdi daha yakından göstermek istediğimiz bu biçimselciliğin bir şeklin doğasını ve yaşamını kavradığını ve anlattığını sanması için onun üzerine bir şema belirlenimini yüklem olarak belirtmiş olması yeterlidir. Yüklem öznellik ya da nesnellik, manyetizma, elektrik vb., sıkışma ya da genleşme, doğu ya da batı vb. olabilir. Bu yüklemler sonsuza dek çoğaltılabilirler, çünkü bu yolda her belirlenim ya da şekil bir başkası durumunda yine şemanın biçimi ya da kıpısı olarak kullanılabilir ve her biri bir başkası için aynı hizmeti istekle yerine getirebilir. Bu tür bir karşılılık çemberinde ne olgunun kendisinin ne olduğu, ne de birinin ya da ötekinin ne olduğu öğrenilebilir. Böyle bir işlemde kimi zaman duyusal belirlenimler sıradan sezgiden alınırlar ve bunların hiç kuşkusuz kendi söylediklerinden başka birşeyi *imledikleri* sanılır; ve kimi zaman da kendinde anlamlı olan arı düşünce belirlenimleri, sözgelimi *Özne*, *Nesne*, *Töz*, *Neden*, *Evrensel* vb., tıpkı gündelik yaşamda olduğu gibi düşüncesizce ve eleştirel olmayan bir yolda, ve güçlülük ve zayıflık, genleşme ve sıkışma terimleri gibi kullanılırlar, öyle ki o önceki durumdaki metafizik bu son durumdaki duyusal tasarımlar gibi bilimsellikten yoksundur.

51. İç yaşamın ve onun dışvarlığının özdevimi yerine, şimdi sezgiden alman bu tür bir yalın belirlilik—ki burada duyusal bilgidir—yüzeysel bir andırıma göre anlatılır ve formülün bu dışsal ve boş uygulanışına 'yapı' [Konstruktion] denir. Bu biçimcilik herhangi bir başkası gibidir. Astenik, stenik ve dolaylı astenik hastalıklar ve o denli çok da sağaltımlar vardır biçimindeki kuramın bir çeyrek saatte öğretilemediği kafa ne ahmak olmalıdır;[6] ve daha yakınlara dek böyle bir öğretim yeterli olduğu için, kısa bir zaman içinde salt 'görgül' bir doktordan 'kuramsal' bir doktora dönüştürülmeyi kim umudedemezdi? Böyle bir doğa felsefesi biçimciliği sözgelimi Anlağın elektrik olduğunu, ya da hayvanların azota ya da kuzeye ya da güneye vb.

eşdeğer olduklarını, ya da onu simgelediklerini—ister burada olduğu gibi çıplak olarak anlatılsın, isterse terminoloji ile daha çok karıştırılmış olsun—öğretiyorsa, uzağa düşmüş görünen şeyleri biraraya getiren bir kuvvet ile, ve duyuların dingin şeylerinin bu birleşmede uğradıkları şiddet ile, onlara böylece bir Kavram görünüşü veren, ama en önemlisinden, Kavramın kendisini ya da duyusal tasarımların anlamını anlatmaktan kaçınan bu şiddet ile—tüm bunlar ile karşılaşan görgüsüzlük hayranlık ve şaşkınlık içinde kalabilir ve bunda derin bir dahiliğe tapınabilir; gene, o tür belirlenimlerin açıklığından, bunlar soyut Kavramın yerine sezilebilen birşeyi koyarak onu daha da hoş kılabildikleri için, keyif duyar ve böylesine eşsiz bir etkinlik ile ruhsal bir akrabalık önsezisi içinde kendi kendisini kutlar. Böyle bir bilgeliğin ustalığı onu uygulamanın kolay olması denli çarçabuk öğrenilir; ve bir kez tanındıktan sonra, yinelenişi gizliliği kalkmış bir hokkabaz oyununun yinelenişi gibi çekilmez olur. Bu tekdüze biçimciliğin aletini kullanmak üzerinde yalnızca iki renk, diyelim ki kırmızı ve yeşil bulunan bir ressam paletinden daha zor değildir—kırmızı, tarihsel bir parça istendiğinde yüzeyi renklendirmek için, yeşil ise bir manzara istendiğinde.—Burada hangisinin daha büyük olduğuna karar vermek zor olacaktır: ferahlık mı—ki onunla gökte, yerde ve yerin altında olan herşey bu boyalı su ile kaplanır—, yoksa bu evrensel devanın eşsizliği üzerine kuruntu mu? Biri ötekini desteklemektedir. Göksel ve dünyasal herşeyi, tüm doğal ve tinsel şekilleri, genel şemanın birkaç belirlenimi ile etiketleyen ve bu yolda herşeyi sınıflandıran bu yöntemin ortaya çıkardığı şey bir örgenlik olarak evren üzerine 'gün gibi aydınlık bir rapor'dan daha azı değildir—yani, üzerine yapışık kağıt kırpıntıları ile bir iskelete ya da bir aktar dükkanındaki kapalı ve etiketlenmiş kutu dizilerine benzeyen bir çizelge. O bunlardan biri ya da öteki denli açıktır; ve tıpkı birincide tüm et ve kanın kemikten ayrılmış olması ve ikincide gene dirimsiz olan olgunun kutulara doldurulmuş olması gibi, raporda da olgunun dirimli özü sıyırılmış ya da gizlenmiştir. Bu düşünme yolu, daha önce de belirttiğimiz gibi, aynı zamanda saltık olarak tekrenkli bir boyama tarzıyla kendini tamamlar; çünkü şematik ayrımlarından utanır, bunları derin düşünmeye [Reflexion] özgü görerek Saltığın boşluğuna gömer, ve burada arı özdeşlik, biçimsiz ak üreti-

lir. Şemanın o tekrenkliliği ve dirimsiz belirlenimleri, bu saltık özdeşlik ve birinden ötekine geçiş, tümü de eşit ölçüde ölü Anlak ürünü, ve eşit ölçüde dışsal bilgilenmedirler.

52. 'En eşsiz', gene de, yalnızca böyle yaşamdan ve Tinden yoksun kalma, derisinin yüzüldüğünü ve dirimsiz bir bilgiyi ve bunun kofluğunu örttüğünü görme yazgısından kaçamamakla kalmaz. Ama bu yazgının kendisinde bile, onun kafalarda olmasa da yüreklerde uyguladığı zoru, ve ayrıca biçimin evrenselliğe ve belirliliğe yapıcı açınımını tanırız—bir açınım ki, onun tamamlanışını imlemekte ve salt kendisi bu evrenselliğin yüzeysel kullanımını olanaklı kılmaktadır.

53. Bilim kendisini ancak Kavramın öz yaşamı yoluyla örgütleme hakkını taşır; şemadan alınan ve dışvarlığa dışsal olarak yapıştırılan belirlilik, Bilimde, yerine getirilmiş içeriğin özdevimli ruhudur. Varolanın devimi bir yandan bir başka ve böylece kendi içkin içeriği olmaktır; öte yandan [içeriğindeki] bu yayılımı ya da bu dışvarlığını kendi içine geri alır, e.d. kendisini bir *kıpı* yapar ve bir belirliliğe yalınlaştırır. İlk devimde *olumsuzluk dışvarlığın* ayrımlaşması ve koyuluşudur; bu kendi içine geri dönüşte ise *belirli yalınlığın* oluşmasıdır. İçerik belirliliğinin bir başkasından alınmadığını ve ona dışsal olarak takılmadığını bu yolda gösterir; tersine, onu kendi kendisi vermekte ve kendini bir kıpı olarak ve bütündeki yeri içinde saptamaktadır. Çizelgeci Anlak içeriğin zorunluk ve Kavramını, e.d. kendi düzenlediği olgunun somutunu, edimsellik ve dirimli devimini oluşturanı kendi için alıkoyar. Ya da, daha doğrusu, onu kendi için alıkoymaz, çünkü onu tanımamaktadır; çünkü eğer bu içgörüyü taşıyor olsaydı, hiç kuşkusuz bunun bir izini gösterirdi. Onun gereksinimini bile tanımamaktadır; yoksa şemacılığım bırakır ya da en azından bu yolla bir içerik listesi ile olduğundan daha çoğunu bilemeyeceğini anlardı. Verdiği salt bir içerik listesidir, içeriğin kendisini ise sağlayamaz.—Belirlilik, örneğin manyetizma gibi bir belirlilik, kendinde somut ya da edimsel olsa bile, Anlak onu dirimsiz birşeye indirger, çünkü onu yalnızca bir başka dışvarlıktan ileri sürer, ama onu bu dışvarlığın içkin yaşamı olarak görmez, ya da onun bu dışvarlıkta kendisini doğal ve özgün yaratış ve anlatış yolunu tanımaz. Biçimsel Anlak bu temel noktayı eklemeyi başkalarına bırakır.—Olgunun içkin içeriğine girmek yerine her za-

man bütünü gözden geçirir ve üzerine konuştuğu bireysel dışvarlıktan yukarda durur, e.d. onu görmekten bütünüyle uzaktır. Bilimsel bilgilenme ise kendini nesnenin yaşamına bırakmayı, ya da, gene aynı şey, onun iç zorunluğunu önünde bulmayı ve anlatmayı ister. Kendini böylece nesnesinde derinleştirerek, yalnızca bilginin içerikten kendi içine yansıması olan o yukardan gözleme işini unutur. Gene de gerece gömülmüş ve onundeviminde ilerliyorken kendi içine geri gelir, ama kapsak ya da içerik kendisini kendi içine geri almadan, belirliliğe yalınlaştırmadan, kendini bir dışvarlığın *bir* yanına indirgemeden ve daha yüksek gerçekliğine geçmeden önce. Bu süreç yoluyla yalın, kendinigözleyen bütünün kendisi varsıllıktan doğar, ki onda yansıması yitmiş olarak görünmüştü.

54. Genel olarak, yukarıda anlatıldığı gibi, Töz kendi kendisinde Özne olduğu için, tüm içerik kendi öz kendi-içine-yansımasıdır. Bir dışvarlığın kalıcılığı ya da tözü kendi-kendineözdeşliktir; çünkü kendisi ile özdeşsizliği çözülmesi olacaktır. Ne var ki, kendi-kendine-özdeşlik arı soyutlamadır; bu ise *düşünme*dir. *Nitelik* dediğimde yalın belirlilik demiş olurum; nitelik ile bir dışvarlık bir başkasından ayrılmaktadır, ya da bir dışvarlıktır; kendi kendisi içindir ya da kendisi ile bu yalın birlik yoluyla varkalır. Ama böylelikle özsel olarak bir *Düşünce*dir. —Burada kavranılan şey Varlığın Düşünce olduğu olgusudur; ve Düşünce ile Varlığın özdeşliği üzerine kavramdan yoksun gündelik konuşmanın gözünden genellikle kaçan içgörünün kaynağı budur.—Öyleyse, dışvarlığın kalıcılığı kendi-kendine-özdeşlik ya da arı soyutlama olduğu için, dışvarlık kendisinin kendinden soyutlanışıdır ya da kendisi kendi ile özdeşsizliği ve çözülüşü,— kendi öz içselliği ve kendi içine geri çekilişi,—'oluş' sürecidir [Werden].—Varolanın bu doğası nedeniyle, ve varolan bilme için bu doğayı taşıyor oldukça, bilme içeriği yabancı birşey olarak ele alan etkinlik değil, içerikten uzağa kendi-içine-yansıma değildir. Bilim *ileri-sürme* inakçılığı yerine bir *inancalar inakçılığı* ya da *öz-pekinlik inakçılığı* olarak çıkmış olan idealizm değildir. Tersine, bilme içeriğin kendi öz içselliğine geri dönüşünü gördüğü için, etkinliği dahaçok hem içeriğe gömülür, çünkü etkinlik içeriğin içkin 'kendi'sidir, ve hem de aynı zamanda kendi içine geri dönmüştür, çünkü başkalıkta arı kendi-kendine-

özdeşliktir. Böylece bilme etkinliği bir hiledir ki, etkinlikten çekinir görünürken, belirliliğin, kendi somut yaşamı ile birlikte, nasıl tam kendini korumanın ve tikel ilgisinin peşinde olduğunu sandığı yerde tam tersini yapmakta olduğunu, kendi kendisini çözen ve bütünün bir kıpısı yapan etkinlik olduğunu seyretmektedir.

55. Yukarda tözün özbilinci açısından *Anlağın* önemini belirtmiştik; şimdi de burada söylenmiş olanlardan, onun tözün varolan olarak belirlenimi açısından önemi açıkça görülebilir.—Dışvarlık Niteliktir, kendine-özdeş belirlilik ya da belirli yalınlık, belirli düşüncedir; dışvarlığın Anlağı budur. Böylece o, ilkin *Anaxagoras*'m öz olarak tanımış olduğu gibi, *Noûs*tur. Ondan sonrakiler dışvarlığın doğasını daha belirli olarak *Eidos* ya da *İdea*, e.d. *belirli Evrensellik*, *Tür* olarak kavradılar. *Tür* anlatımı bu çağda yaygın olan Güzel, Kutsal, Bengi gibi İdealar için çok sıradan ve yetersiz gibi görünmektedir. Ama gerçekte İdea Türden ne çoğunu ne de azını anlatır. Ne var ki bu günlerde bir Kavramı belgin olarak gösteren bir anlatımın sık sık küçümsendiğini, ve salt yabancı bir dilden olduğu için bile olsa, Kavramı sis içine bürüyen ve bu yüzden daha yüceltici gelen bir başkasının yeğlendiğini görüyoruz.—Dışvarlık, salt bir Tür olarak belirlendiği için, yalın düşüncedir; *Noûs*, e.d. yalınlık, tözdür. Yalınlığı ya da kendine-özdeşliği yüzünden değişmez ve kalıcı görünür. Ama bu kendine-özdeşlik eşit ölçüde de olumsuzluktur; bu yüzden o değişmez dışvarlık çözülmeye geçer. Belirliliğin varlığı ilkin salt bir *başka* ile ilişkili olmasına bağlı görünürken, devimi ise ona yabancı bir güç tarafından dayatılmış gibi görünür; ama başkalığının kendisini içersinde taşıması ve özdevim olması ise, düşünmenin o *yalınlığının* kendisinde kapsanmaktadır; çünkü bu yalın düşünme kendi kendine devinen ve ayrımlaşan düşüncedir, kendi öz içselliğidir, arı *Kavram*dır. Öyleyse *anlaklılık* da bir oluştur, ve bu oluş olarak ise *ussallık*tır.

56. Var olanın bu kendi varlığında kendi Kavramı olma doğasıdır ki genel olarak *mantıksal zorunluğu* oluşturan şeydir; salt bu mantıksal zorunluk ussaldır ve örgensel bütünün dizemidir; içeriğin Kavram ve öz olması ölçüsünde o da içeriğin bilgisidir,—ya da salt o *kurgul* olandır.—Kendi kendine devinen somut

şekil kendisini yalın belirlilik yapar; böylece kendisini mantıksal biçime yükseltir ve özselliği içinde varolur; somut dışvarlığı salt bu devimdir ve dolaysızca mantıksal dışvarlıktır. Bu nedenle somut içeriğe biçimsel bir örtüyü dışsal olarak dayatmak gereksizdir; içerik kendi kendisinde bu biçimselliğe geçiştir, ama bu biçimsellik dışsal olmaya son verir, çünkü biçim somut içeriğin kendisinin özünlü oluşma sürecidir.

57. Bilimsel yöntemin bu doğası, bir yandan içerikten ayrılmamış olmak, öte yandan dizemini kendiliğinden belirlemek, daha önce de belirtildiği gibi, özgün betimlenişini kurgul felsefede bulur.—Burada söylenmiş olanlar hiç kuşkusuz Kavramı anlatmaktadır, ama önsel bir inancadan daha öte bir geçerlik taşıyamazlar. Onun gerçekliği bu kısmen anlatısal açımlamada yatmaz ve bu yüzden karşıtını ileri sürerek, bunun öyle olmayıp da tersine şöyle olduğunda direterek, beylik tasarımları kararlaştırılmış ve tanıdık gerçeklikler olarak anımsayıp yeni baştan sayarak ya da iç tanrısal sezginin sandığından sunulan yeni birşeyin güvencesini vererek çürütülemez.—Böyle bir karşılayış çoğunlukla bilmenin bilinmedik birşeye ilk tepkisidir; özgürlüğünü ve kendi öz içgörüsünü ve yetkesini yabancı yetkeden (çünkü şimdi ilk kez karşılaşılan bu şekil altında görülür) kurtarmak ve ayrıca birşeyin öğrenilmiş olduğu görünüşünü ve burada yatıyor olması gereken utanç türünü uzaklaştırmak için direnir; benzer olarak, bilinmeyenin alkış ile onaylanışındaki tepki de aynı türdedir ve başka bir alanda aşırı-devrimci bir söylev ve eylem biçimini alacak olandan oluşur.

58. Bu nedenle *Bilimin öğreniminde* önemli olan şey Kavramın zorlu çabasını üzerine almaktır. Bu, genelde Kavram üzerine, örneğin *Kendinde-varlık*, *Kendi-için-varlık*, *Kendine-özdeşlik* gibi yalın belirlenimler üzerine dikkati gerektirir; çünkü bunlar öyle arı özdevimlerdir ki ruhlar diye adlandırılabilirler, eğer Kavramları bundan daha yüksek birşeyi göstermiyorsa. Tasarımlarda [Vorstellung] gitme alışkanlığı için Kavram tarafından kesintiye uğratılma tıpkı edimsel olmayan düşüncelerde ileri geri uslamlayan [räsonieren] biçimsel düşünme için olduğu denli cansıkıcıdır. Bu alışkanlık özdekçi düşünüş yolu olarak adlandırılmalıdır—olumsal bir bilinç ki, salt [özdeksel] gerece batmıştır ve bu yüzden aynı zamanda özdekten 'kendi'sini arı

olarak çekip çıkarmak ve kendi kendinde olmak ona güç gelir. Bunun tam karşısındaki o uslamlamacılık ise içerikten özgürlük ve ona karşı burnu büyüklüktür; ondan beklenen şey bu özgürlükten vazgeçmek, ve içeriğin başına buyruk devinen ilkesi olmak yerine, bu özgürlüğü içeriğe gömmek, içeriği kendi öz doğası yoluyla, e.d. onun öz 'kendi'si olarak 'kendi' yoluyla devinmeye bırakmak, ve bu devimi gözlemek için çaba göstermektir. Kavramın özünlü dizemine karışmaktan bu vazgeçiş, ona başına buyruk olarak ya da başka bir yerden kazanılmış bilgelik ile dokunmamak, bu geri duruşun kendisi Kavrama dikkatin özsel bir koşuludur.

59. O uslamlamacı tutumda kavramsal düşünüşün karşı olduğu iki yan vardır ki açıkça sergilenmeleri gerekir. İlkin, bu tutum ele alman içeriğe karşı olumsuz davranır, bildiği onu çürütmek ve yok etmektir. Birşeyin şöyle ya da böyle olmadığı salt *olumsuz* bir içgörüdür; sondur ki kendi ötesinde yeni bir içeriğe götürmez; tersine, yine bir içerik kazanmak için herhangi bir yerden *başka* birşey alınmalıdır. Bu uslamlama boş Ben içine yansımadır, kendi bilgisinin kofluğudur. Bu kofluk gene de salt bu içeriğin kof olduğunu değil, ama bu içgörünün kendisinin kof olduğunu da anlatır; çünkü bu içgörü kendi içersindeki olumluyu göremeyen olumsuzdur. Bu derinine düşünme [Reflexion] Olumsuzluğunun kendisini içerik olarak almadığı için hiçbir zaman olguda değil, tersine her zaman onun ötesindedir; bu nedenle boşluğu öne sürerek varsıl içerikli bir içgörüden her zaman daha ötede olduğunu sanmaktadır. Öte yandan, daha önce de gösterdiğimiz gibi, kavrayıcı düşünmede 'olumsuz' içeriğin kendisine aittir ve hem içeriğin *içkin* devimi ve belirlenimi ve hem de bunların *bütünü* olarak 'olumlu'dur. Bir sonuç olarak alındığında, bu devimden ortaya çıkan şey *belirli* 'olumsuz' ve böylelikle olumlu bir içeriktir.

60. Ama bu tür düşünüşün, ister tasarımlardan ya da düşüncelerden, isterse ikisinin karışımından olsun, bir içerik taşımakta olduğu göz önüne alındığında, onda kavramayı onun için güçleştiren bir başka yanın bulunduğu görülmektedir. Bu öteki yanın dikkate değer doğası İdeanın kendisinin yukarda değinilen özü ile sıkı sıkıya bağlıdır ya da daha doğrusu İdeayı düşünen sezinleme olan devim olarak göründüğü biçimiyle anlatır.—Az önce

sözünü ettiğimiz olumsuz davranışında uslamlama temelinde düşünmenin kendisi içeriğin ona geri döndüğü 'kendi' iken, buna karşı olumlu bilgilenişinde 'kendi' tasarımlanan bir Öznedir ki, içerik İlinek ve Yüklem olarak onunla ilişkide durmaktadır. Bu Özne içeriğin bağlandığı ve üzerinde devimin ileri geri işlediği temeli oluşturur. Kavramsal düşünme başka türlü davranır. Kavram nesnenin öz 'kendi'si—ki bu kendisini *nesnenin oluş* süreci olarak sunmaktadır—olduğu için, Özne devinmeksizin İlinekleri taşıyan dingin bir Özne değildir; o, tersine, öz-devimli ve belirlenimlerini kendi içersine geri alan Kavramdır. Bu devimde o dingin Öznenin kendisi yok olur; ayrımlara ve içeriğe girer ve belirliliği, e.d. ayrımlaşmış içeriği ve onun devimini oluşturur, onun karşısında durup beklemez. Uslamlamanın dingin Öznedeki sağlam zemini böylece sarsılır, ve salt bu devimin kendisi nesne olur. İçeriğini dolduran Özne bunun ötesine gitmeye son verir, ve daha başka Yüklemler ya da İlinekler taşıyamaz. Evrik olarak, içeriğin dağınıklığı böylece 'kendi'nin altında bağlanır; o, Özneden özgür olarak, başka birçoklarına ait olabilecek evrensel değildir. İçerik böylece gerçekte artık Öznenin Yüklemi değil, ama Tözdür, özdür ve sözünü etmekte olduğumuz şeyin Kavramıdır. Tasarımsal düşünme, doğası İlinekler ya da Yüklemlerde ilerlemek olduğu için, ve bunlar Yüklemlerden ya da İlineklerden daha çoğu olmadıklarından haklı olarak onların ötesine gittiği için, bir önermede bir Yüklem biçimini taşıyan şeyin Tözün kendisi olması yüzünden ilerleyişinde durdurulur. Diyebiliriz ki bir karşı itişe uğrar. Sanki sürekli bir zemin imiş gibi Özneden başlar, ve Yüklem gerçekte Töz olduğu için, Öznenin Yükleme geçtiğini ve böylece ortadan kalktığını bulur; ve bu yolda Yüklem olarak görünen şey bütün ve bağımsız bir kütle olmuş olduğu için, düşünme özgürce dolanıp duramaz, ve bu ağırlık tarafından durdurulur.—Genellikle, Özne ilkin *nesnel*, durağan 'kendi' olarak temel yapılır; buradan belirlenimlerin ya da Yüklemlerin çeşitliliğine doğru zorunlu devim başlar; burada o Öznenin yerine bilen Benin kendisi ortaya çıkar ki Yüklemlerin ve onları tutan Öznenin bağlayıcısıdır. Ama, o ilk Özne belirlenimlerin kendilerine girdiği ve onların ruhu olduğu için, ikinci, yani bilen Özne, işini görmüş olduğu ve ondan kendi içine geri dönmeyi istediği şeyin henüz Yüklemde olduğunu görür;

ve Yüklemin deviminde etkin öğe—şu ya da bu yüklemin mi ekleneceğini irdeleyen uslamlama—olabilmek yerine, henüz içeriğin 'kendi'si ile ilgilenmekte, kendi için değil, tersine onunla birlikte olması gerekmektedir.

61. Söylenmiş olanlar biçimsel olarak şöyle anlatılabilir: Özne ve Yüklem ayrımını kendi içinde kapsayan yargı ya da önermenin doğası kurgul önerme ile yok edilir, ve birincinin dönüşmüş olduğu özdeş önerme o özne-yüklem ilişkisine karşı karşı-itişi kapsar.—Bir önermenin genelde biçimi ile Kavramın onu yokeden birliğinin bu çatışması dizemde ölçü ile vurgu arasında yeralan çatışmaya benzer. Dizem dolaşan özek ve ikisinin birliğinden doğar. Gene böyle, felsefi önermede de Özne ile Yüklemin özdeşliğinin onların önermenin biçimi tarafından anlatılan ayrımlarını yoketmesi gerekmez; tersine, birliklerinin bir uyum olarak ortaya çıkması gerekir. Önermenin biçimi belirli anlamın görüngüsüdür, ya da onun yerine getirilişini ayırdeden vurgudur; ama Yüklemin Tözü anlatması ve Öznenin kendisinin evrensele düşmesi, içinde o vurgunun söndüğü *birlik*tir.

62. Söylenenleri bir örnekle açıklayalım. *'Tanrı varlıktır'* önermesinde Yüklem 'varlık'tır; tözsel bir anlam taşır ki bunda Özne erimektedir. *Varlığın* burada Yüklem değil, ama öz olması gerekir; böylece Tanrı önermedeki yeri ile ne ise o olmaya, yani durağan bir Özne olmaya son veriyor gibi görünmektedir.—Düşünme, Özneden Nesneye geçişte ilerleme yapmak yerine, Özne yittiği için, dahaçok engellendiğini duyar, ve Öznenin yokluğunu duyduğu için, onun düşüncesine geri atılır; ya da, Yüklemin kendisi bir Özne olarak, varlık olarak, Öznenin doğasını tüketen *öz* olarak anlatıldığı için, düşünme Özneyi dolaysızca Yüklemde bulur; ve şimdi, Yüklemde kendi içine geri dönmüş ve özgür uslamlama konumunu kazanmış olmak yerine, henüz içeriğe gömülüdür, ya da en azından onda gömülü olma istemi henüz ortadadır.—Benzer olarak, *'edimsel evrensel*dir' dendiğinde de, 'edimsel' Özne olarak Yükleminde yitmektedir. Evrenselin, sanki önerme yanlızca edimselin evrensel olduğunu belirtiyormuş gibi, yalnızca bir Yüklemi imliyor olması gerekmez; tersine, evrenselin edimselin özünü anlatması gerekmektedir.—Düşünme, öyleyse, Öznede bulmuş olduğu sağlam nesnel temeli, Yüklemde Özneye geri itildiği, ve Yüklemde kendi içine

değil, ama içeriğin Öznesine geri döndüğü denli yitirmektedir.

63. Düşüncenin bu alışılmadık engellenişi büyük ölçüde felsefi yazıların anlaşılmazlığı üzerine yakınmaların kaynağıdır—en azından, onları anlamak için başka bakımlardan gereken eğitsel koşulların bulunduğu bireylerden gelen. Burada söylenenlerde onlara karşı sık sık yapılan bütünüyle özel bir yakınmanın nedenini görmekteyiz: anlaşılıncaya dek bir çok yer tekrar tekrar okunmalıdır—bir yakınma ki uygunsuz ve aşırı olsa gerek, öyle ki, bir kez temellendirildi mi hiçbir savunmaya yer bırakmaz.— Bunun neye varacağı yukarıdan açıktır. Felsefi önerme, salt bir önerme olduğu için, olağan özne-yüklem ilişkisinin ve alışıldık bilme yolunun geçerli olduğu sanısını uyandırır. Önermenin felsefi içeriği bu yolu ve sanıyı yıkar; sanılanın sanılması gereken olmadığı görgülenir; ve sanının bu düzeltilmesi bilmenin önermeye geri dönmesini ve onu başka türlü anlamasını gerektirir.

64. Kaçınılması gereken bir güçlüğün nedeni kurgul ve [o soyut] uslamlayıcı yolların karıştırılmasıdır. Şöyle ki, kimi zaman Özneye ilişkin olarak söylenen şey onun Kavramını imlerken, bir başka zaman da yalnızca Yüklemini ya da İlineğini imlemektedir. Yollardan biri ötekine karışır, ve ancak bir önermenin parçalarının olağan ilişki türünü kesin bir biçimde dışlayan bir felsefi açımlama yoğrumsal ya da plastik olmayı başarabilecektir.

65. Gerçekte, kurgul olmayan düşünmenin geçerli olan, ama kurgul önerme kipinde gözönüne alınmayan hakları da vardır. Önermenin biçiminin ortadan kaldırılması salt *dolaysız* bir yolda, önermenin yalın içeriği yoluyla olmamalıdır. Tersine, bu karşıt devim açıkça anlatılmalıdır; o yalnızca yukarda değinilen iç engelleme olmamalıdır; Kavramın bu kendi içine geri dönüşü *betimlenmelidir*. Daha önceden tanıtlamanın başarmış olması gerekeni oluşturan bu devim önermenin kendisinin eytişimsel devimidir. *Edimsel olarak* 'kurgul' olan salt budur, ve salt bu devimin anlatımı kurgul bir betimlemedir. Bir önerme olarak 'kurgul' yalnızca *içsel* engelleme ve özün kendi içine *dışsal olarak varolmayan* geri dönüşüdür. Bu yüzden sık sık felsefi açımlamaların bizi bu *iç* sezgiye gönderdiklerini görürüz; ve böylelikle önermenin eytişimsel deviminin istemiş olduğumuz betimlenişinden kurtulurlar.—*Önerme*nin Gerçeğin *ne* olduğunu anlatma-

sı gerekir, ama özsel olarak Gerçek Öznedir; Özne olarak o yalnızca eytişimsel devimdir, bu kendi kendini üreten, ilerleten ve kendi içine geri dönen gidiştir. Kurgul olmayan bilgilenmede tanıtlama anlatılan içselliğin bu yanını oluşturur. Ama eytişim tanıtlamadan ayrılır ayrılmaz gerçekte felsefi tanıtlama kavramı yitmiştir.

66. Burada anımsatılabilir ki, eytişimsel devim de gene parçaları ya da öğeleri olarak önermeleri almaktadır; belirtilen güçlük bu yüzden her zaman yineliyen ve olgunun kendisinde yatan bir güçlük olarak görünmektedir.—Bu sıradan tanıtlamadaki duruma benzer, şöyle ki, tanıtlamanın kullandığı nedenlerin kendileri yine bir nedene gereksinirler, ve sonsuza dek bu böyle gider. Nedenler ve koşullar bulmanın bu biçimi ise eytişimsel devimden ayrı olan tanıtlamaya ve dolayısıyla dışsal bilgilenmeye özgüdür. Eytişimsel devimin kendisine gelince, onun öğesi arı Kavramdır; böylece bir içerik taşır ki, kendinde baştan sona Öznedir. Öyleyse, temelde yatan bir özne olarak davranan ve anlamını bir yüklem olarak kazanan hiçbir içerik bulunmaz; önerme dolaysızca salt boş bir biçimdir.—Duyusal olarak sezilen ya da tasarımlanan 'kendi'den ayrı olarak, arı Özneyi, Kavramdan yoksun boş 'bir'i gösteren şeylerin başında ad olarak ad gelir. Bu nedenle örneğin *'Tanrı'* adından kaçınmak yerinde olabilir, çünkü bu sözcük dolaysızca bir Kavram da olmamakla kalmaz, ama özel bir ad, temelde yatan Öznenin katı dinginliğidir; öte yandan örneğin 'Varlık' ya da 'Bir', 'Tekillik', 'Özne' vb. kendileri dolaysızca Kavramları düşündürürler.—O özneye [Tanrı] ilişkin olarak kurgul gerçeklikler ileri sürülse bile, bunların içerikleri içkin Kavramdan yoksundur, çünkü Kavram yalnızca dingin özne olarak bulunmaktadır, ve bu durumda bu gerçeklikler kolaylıkla yalın bir yüceltmecilik biçimini alırlar.—Bu yandan da, kurgul yüklemi Kavram ve öz olarak değil ama bir önerme biçimine göre alma alışkanlığında yatan güçlük felsefi açımlamanın izlediği yola göre arttırılabilir ya da azaltılabilir. Kurgulun doğasına ilişkin içgörümüze bağlı kalarak betimleme eytişimsel biçimi korumalı ve kavranmayan ve Kavram olmayan hiçbir şeyi içine almamalıdır.

67. Felsefe öğrenimi için uslamlayıcı yaklaşım gibi, hazır gerçeklikler üzerinde devinen uslamlayıcı olmayan imgelem de en-

gelleyicidir. Bu ikincisi geri dönerek bu gerçeklikleri yeniden yoklamayı gerekli görmeksizin temel olarak alır, onları belirtebileceğine ve ayrıca onlar yoluyla karar vererek yargıda bulunabileceğine inanır. Bu açıdan da, yine felsefenin ciddi bir iş olarak ele alınması özellikle zorunludur. Tüm bilimler, sanatlar, beceriler, zanaatlar üzerine, bunları kazanmak için çok yönlü bir öğrenme ve alıştırma çabasının gerekli olduğu kanısı geçerlidir. Buna karşı felsefeye gelince şu önyargının henüz egemen olduğu görünmektedir: gözleri ve elleri olan ve eline deri ile aletler verilen herkes bu yüzden ayakkabı yapmaya kalkışmasa da, gene de herkes birdenbire felsefe yapmayı ve felsefeyi yargılamayı anlar, çünkü bunu yapmanın ölçütünü doğal usunda taşımaktadır—sanki benzer olarak bir ayakkabının ölçütünü kendi ayağında taşımıyormuş gibi.—Öyle görünmektedir ki, felsefe ustalığı kesinlikle bilgi ve öğrenim eksikliğinde yatmakta ve sanki bunların başladığı yerde felsefe bitmektedir. Felsefe sık sık içerikten yoksun biçimsel bir bilgi türü olarak görülür; ve herhangi bir bilgi dalı ya da bilimin içeriğindeki gerçeklik ne olursa olsun, onun ancak felsefe tarafından üretilmiş ise bu adı hak edebileceği içgörüsünün eksikliği duyulmaktadır. Öteki bilimler felsefe olmaksızın ve uslamlama yoluyla istedikleri kadar uğraşsınlar, o olmaksızın kendilerinde ne yaşam, ne Tin, ne de gerçeklik taşıyabileceklerdir.

68. Özgün felsefeye gelince, ekinin uzun yolu yerine, varsıl olduğu ölçüde derinde olan ve Tinin bilgiye ulaşmasını sağlayan o devim yerine, tanrısalın dolaysız bildirilişinin, ya da ne öteki bilgi dalları ve ne de özgün felsefe üzerine çabalayıp kendini eğitmiş olmayan sağlam sağduyunun kendini eksiksiz bir eşdeğer olarak onun yerine sunduğunu görüyoruz—tıpkı kahve yerine hindiba sunulması gibi. Bilgisizliğin ve düşüncesini soyut bir önerme üzerinde ve hele de bunların bağıntılı bir zinciri üzerinde yoğunlaştırma yeteneğinden yoksun biçimsiz ve yavan kabalığın kendini kimi zaman düşünce özgürlüğü ve hoşgörüsü olarak, kimi zaman ise dahi olarak öne sürdüğünü belirtmek pek hoş birşey değildir. Dahilik, şimdi felsefede nasılsa, bilindiği gibi bir zamanlar gene öyle şiiri kasıp kavurmuştu; ama ürünleri bir anlam taşıdığı zaman bu dahilik şiir yerine basmakalıp düzyazı ya da, bunun da ötesine geçerek, bir söylev çılgınlığı yaratıyordu.

Böylece, bu günlerde, kendini Kavram için çok iyi olarak, ve bu eksiklik yüzünden sezgisel ve şiirsel bir düşünüş olarak gören doğal felsefecilik, düşünceleri tarafından ancak düzeni bozulmuş bir imgelem gücünün başına buyruk bileşimlerini pazara getirmektedir,—uydurmalar ki, ne şu ne bu, ne düzyazı ne de felsefedirler.

69. Öte yandan, sağlam sağduyunun dingin yatağında akıp giderken doğal felsefecilik en iyisinden beylik gerçeklerden bir söylev sunmaktadır. Bunların önemsizliği yüzüne vurulursa, yanıt olarak anlam ve yerine getirmenin yüreğinde bulunduğunda ve başkalarının yüreklerinde de bulunması gerektiğinde diretmektedir, çünkü genel olarak yüreğin temizliği, duyuncun arılığı vb. ile en son şeyin söylendiğini sanmaktadır, ve bunlara ne karşı çıkılabilir, ne de daha ötesi istenebilir. Oysa yapılacak şey en iyinin içte bırakılmaması, tersine bu kuyudan gün ışığına getirilmesidir. O tür enson gerçekleri üretmekten, bu sıkıntıdan baştan beri kaçınılabilirdi, çünkü bunlar çoktandır ilmihalde, halk deyişlerinde vb. bulunmaktadır.—Böyle gerçekleri belirsizlikleri ya da eğrilikleri içinde yakalamak, ya da giderek bilince onların tam karşıtlarını da içinde kapsadığını göstermek zor değildir. Bilinç kendisini onda yaratılan bu şaşkınlıktan çıkarmaya çalışırken yenilerine düşer ve pekâlâ patlayarak sorunun çözüldüğünü, gerçeğin şöyle ya da böyle olduğunu ve ötekilerin *sofistlik* olduğunu ileri sürebilir. Çünkü sofistlik sıradan sağduyunun eğitimli usa karşı bir sloganıdır, tıpkı 'düşlemci' anlatımının ilk ve son kez felsefenin bilisizlerine onun ne anlama geldiğini göstermesi gibi.—Sağduyu duyguya, yüreğindeki biliciye dayandığı için, anlaşamadığının işini bitirir; aynı şeyi kendi içinde bulmayan ve duymayan birine daha öte söylenecek hiçbir şeyi olmadığını bildirmesi yeter;—başka bir deyişle, insanlığın köklerini ayakları altında çiğner. Çünkü insanlığın doğası başkaları ile anlaşma üzerinde diretmektir ve varoluşu yalnızca bilinçlerin ortaya çıkarılmış topluluğundadır. İnsana-aykırı olan, hayvansal olan şey duyguda durup kalmak ve salt bunun içinden iletişim kurabilmekte yatar.

70. Eğer Bilime giden ve krallara özgü bir yol aranacaksa, sağlam sağduyuya dayanmaktan daha rahatı olamaz—ve bir de, çağ ve felsefe ile birlikte ilerlemek için, felsefi yapıtların eleştirileri-

ni, belki de en çoğundan onların önsöz ve ilk paragraflarını okumak yeter. Çünkü bu ilk satırlar herşeyin dayandığı genel ilkeleri verirler, ve eleştiriler tarihsel bilgi sunmanın yanında değerlendirme de yaparlar ki, bu, bir yargı olduğu için, yargılananın üstündedir. Bu sıradan yol ropdöşambr ile de alınabilir; ama Bengi, Kutsal, Sonsuz için yüksek duygu bu yolu üst rahibin cübbesi içinde adımlar—bir yol ki, dahaçok şimdiden kendisi özekteki dolaysız varlıktır, derin ve özgün düşüncelerin dahiliği ve yüksek esin pırıltılarıdır. Ama nasıl ki bu derinlik henüz özgün kaynağını ortaya çıkarmazsa, o esin pırıltıları da henüz göksel değildirler. Gerçek düşünceler ve bilimsel içgörü ancak Kavramın emeğinde kazanılır. Yalnızca Kavram bilginin evrenselliğini üretebilir ki, bu ne sıradan belirsizlik ne de sıradan sağduyunun yetersizliği, tersine bütünüyle gelişmiş ve eksiksiz bilgidir; yetenekleri dahiliğin tembelliği ve kurumu ile yıkılmış usun olağandışı evrenselliği değil, tersine özgün biçimine olgunlaşarak tüm özbilinçli usun iyeliği olma yeteneğini kazanmış gerçekliktir.

71. Bilimin varoluş olanağını Kavramın özdeviminde gördüğüm için, ve çağımızın gerçekliğin doğası ve şekli üzerine düşünceleri yukarıda değinilen ve ayrıca daha ikincil bakımlardan da bu görüşümden ayrıldığı, dahası, ona bütünüyle karşıt olduğu için, Bilim Dizgesini bu görüş açısından açımlamaya yönelik bir girişim olumlu bir karşılanış beklentisinin bütünüyle dışında görünmektedir. Bu arada, göz önünde tutabilirim ki, örneğin *Plato*'nun felsefesinin eşsizliğinin onun bilimsel olarak değersiz mitlerinde görüldüğü zamanlar olduğu gibi, gene üstelik coşkunluk zamanı denilen zamanlar da olmuştur ki, burada Aristoteles felsefesi kurgul derinliği ile saygı görmekteyken, Plato'nun *Parmenides*'i eski eytişimin bu hiç kuşkusuz en büyük sanat çalışması, *tanrısal yaşamın olumlu anlatımı* ve gerçek açığa çıkarılışı olarak görülüyordu; ve zaman oldu ki, esrimenin yarattığı bulanıklığa karşın, bu yanlış anlaşılmış esrimenin gerçekte *arı Kavram*dan başka birşey olmadığı sanıldı.—Bundan başka, çağımızın felsefesinde eşsiz olan şey öz değerini bilimsellikte bulur, ve, başkaları onu başka türlü alsalar bile, kendisini gerçekte salt bu bilimsellik yoluyla geçerli kılmaktadır. Bu yüzden ayrıca umabilirim ki, Bilimi Kavram için açıklamaya ve bu özgün öğesi

içinde açımlamaya yönelik bu girişim olgunun iç gerçekliği yoluyla kabul edilmeyi başarabilecektir. Şu kanıyı taşımamız gerek ki, Gerçeğin doğası zamanı geldiğinde yayılmak ve ancak bu zaman geldiğinde görünmektir, ve bu nedenle hiçbir zaman çok erken görünmez ve olgunlaşmamış bir kamu bulmaz; gene kabul etmek gerek ki, birey henüz tek başına onun sorunu olan şeyin doğrulanması için, ve ilkin salt tikel bir bireye ait olan kanıyı genelde doğrulanan birşey olarak görgülemek için, bunun böyle olmasına gerek duyar. Ama bu bağlamda kamu çoğu kez onun temsilcileri ve sözcüleri olarak davrananlardan ayırdedilmelidir. O birçok bakımdan onlardan başka türlü, giderek onlara karşıt olarak davranır. Kamu bir felsefe yapıtı ona hiçbir şey söylemediğinde yumuşak doğasıyla kabahati daha çok kendisinde ararken, buna karşı bu ötekiler, yetkilerinden pekin, tüm kabahati yazara yüklerler. Böyle bir yapıtın kamu üzerinde etkisi daha gürültüsüzdür. Şimdi genel içgörü düzeyi tümüyle daha eğitimli, merakı daha uyanık, ve yargısı daha hızlı belirlenmektedir, öyle ki sizi dışarı çekecek olanların ayakları daha şimdiden kapı önünde durmaktadır. Gene de, gösterişli güvencelerle zorla koparılan dikkati olduğu gibi, küçümseyici kınamaları da düzelten, ve bir bölüm yazara ancak bir süre sonra izleyici verip, bu arada ötekilere bir süre sonra artık hiçbir izleyici bırakmayan daha yavaş etkiyi çoğu kez bundan ayırdetmeliyiz.

72. Gerisi için, Tinin evrenselliğinin böylesine güçlendiği ve buna karşılık tekilliğin ise olması gerektiği gibi o denli önemsizleştiği, ve gene, o evrenselliğin de geliştirmiş olduğu bütün bir varsıllık alanına sarıldığı ve onu istediği bir zamanda, Tinin tüm çalışmasında bireyin etkinliğine düşen pay ancak çok küçük olabilir. Bu nedenle birey de, Bilimin doğasının imlediği ve istediği gibi, kendisini o denli unutmalıdır. Kuşkudan öte, o elinden ne gelirse olacak ve yapacaktır, ama ondan tıpkı onun da kendisinden beklediği ve kendi için isteyebileceği denli azı istenmelidir.

GİRİŞ

73. Doğal olarak düşünürsek, felsefede olgunun kendisinin, yani gerçekten var olanın edimsel bilgisine girmeden önce, Saltığı ele geçirmenin aracı olarak ya da onun gözlenmesini sağlayan ortam olarak görülen bilgilenmenin anlaşılması zorunludur. Belli bir kaygı haklı gibi görünmektedir, çünkü bir yandan değişik bilgilenme türleri vardır ve bunlardan biri bu amaca ulaşmak için bir başkasından daha uygun olabilir, dolayısıyla aralarında yanlış bir seçim yapma olasılığı vardır; öte yandan, bilgilenme belirli bir tür ve alandaki bir yeti olduğu için, doğası ve sınırları daha sağın olarak belirlenmedikçe, gerçeğin gökleri yerine yanılgı bulutları yakalanabilir. Bu kaygının hiç kuşkusuz şu kanıya dönüşmesi gerekir: kendinde var olanı bilgilenme yoluyla bilinç için kazanmaya yönelik tüm bir girişim kendi kavramı içinde anlamsızdır, ve bilgilenme ile Saltık arasına onları bütünüyle ayıran bir sınır düşer. Çünkü, bilgilenme eğer saltık varlığı ele geçiren alet ise, o zaman açıktır ki, bir aletin bir olgu üzerine uygulanması onu kendi için olduğu gibi bırakmayacak, tersine biçimlendirip değiştirmeye başlayacaktır. Ya da, eğer bilgilenme bizim etkinliğimizin aleti değil de, bir bakıma gerçeğin ışığının bize ulaşmasını sağlayan edilgin bir ortam ise, o zaman gerçeği gene kendinde olduğu gibi değil, tersine bu ortam içinden ve içinde olduğu gibi alırız. Her iki durumda da bir aracı kullanıyoruz ki, dolaysızca ereğinin karşıtını ortaya çıkarmaktadır; ya da, anlamsız olan şey dahaçok bizim ne olursa olsun bir aracıdan yararlanmakta oluşumuzdur. Görünecektir ki, hiç kuşkusuz, bu terslik *aletin* işleme yolunun tanınması ile giderilecektir, çünkü bu bizim o alet ile edindiğimiz Saltık tasarımında alete düşen bölümü sonuçtan uzaklaştırarak gerçeği arılığı içinde kazanmamızı olanaklı kılacaktır. Ancak bu iyileştirme bizi gerçekte yalnızca daha önce olduğumuz yere geri getirecektir. Eğer yeniden biçimlendirilmiş bir şeyden aletin onda yapmış olduğunu yine uzaklaştırırsak, o zaman şey—burada Saltık—bizim için yine tam olarak bu böylece gereksiz çabadan önceki gibi olacaktır. Öte

yandan, bu alet ile Saltık onda birşey değiştirilmeksizin, diyelim ki ökseye yakalanmış bir kuş gibi, yalnızca daha yakınımıza getirilecek olsaydı, o zaman hiç kuşkusuz sanki kendinde ve kendi için daha şimdiden bizde değilmiş ve bunu istemiyormuş gibi, bu hile ile alay ederdi; çünkü bu durumda hile bilgilenme olacaktır, şu nedenle ki, çok yanlı çabası ile salt dolaysız ve böylece de zahmetsiz bir ilişkiyi ortaya çıkarmaktan bütünüyle başka birşey ile uğraşıyor havasını verecektir. Ya da, bir *ortam* olarak tasarımladığımız bilgilenmenin sınanması ile onun kırılma yasasını öğrenebiliyorsak, bunu sonuçtan atmanın da hiçbir yararı yoktur; çünkü bilgilenme ışının kırılması değil, ama gerçeğin bize ulaşmasını sağlayan ışının kendisidir, ve bu uzaklaştırıldığında da bize gösterilecek olan şey salt bir arı yön ya da boş bir yerdir.

74. Bu arada, yanılgıya düşme korkusu eğer benzer duraksamalar göstermeksizin işe girişen ve edimsel olarak bilgilenen Bilime karşı bir güvensizlik doğuruyorsa, niçin tersine bu güvensizliğe karşı bir güvensizlik duyulmasın, ve neden bu yanılma korkusunun daha şimdiden yanılgının kendisi olduğu düşünülmesin. Özünde bu korku birşeyi, daha doğrusu pek çok şeyi gerçek olarak varsaymakta ve kendi duraksamalarını ve sonuçlarını daha önce kendisinin gerçek olup olmadığı sınanması gerekene dayandırmaktadır. Daha açık bir deyişle, bilgilenmenin bir *alet* ve *ortam* olarak *tasarımlarını*, ve *bizim kendimiz* ile *bu bilgilenmenin ayrımını*, ve herşeyden önce de, Saltığın bir yanda durduğunu, bilginin öte yanda kendi başına ve Saltıktan kopuk ama gene de olgusal birşey olduğunu varsaymaktadır. Ya da, böylece, Saltığın dışında hiç kuşkusuz gerçekliğin de dışında olan bilginin gene de gerçek olduğunu varsaymaktadır,—bir varsayım ki, kendisine yanılgı korkusu diyen şeyin kendisini daha çok gerçeklik korkusu olarak açığa sermesini sağlamaktadır.

75. Bu vargı yalnızca Saltığın gerçek ya da yalnızca Gerçeğin saltık olmasından kaynaklanır. Bu, Saltığı Bilimin istediği gibi bilmemesine karşın gene de gerçek olan bir bilgi türü olduğu, ve genelde bilginin, Saltığı ele geçirmeye yeteneksiz olsa da, başka gerçeklikleri ele geçirmeye yetenekli olabileceği gibi bir ayrıma gidilerek yadsınabilir. Ama yavaş yavaş görüyoruz ki, böyle ileri geri giden bir konuşma saltık bir gerçek ile başka tür gerçekler arasındaki bulanık bir ayrıma götürmekte, ve 'saltık', 'bilgi'

vb. gibi sözcükler henüz varılması gereken bir anlamı varsaymaktadırlar.

76. Bilgilenme üzerine 'Saltığın ele geçirilmesinin bir aleti', ya da 'Gerçekliği görmemizi sağlayan bir ortam' vb. gibi (ilişkiler ki hiç kuşkusuz tüm bu Saltıktan koparılmış bir bilgilenme ve bilgilenmeden koparılmış bir Saltık tasarımları bunlara varır) bu tür yararsız düşünceler ve deyimler ile uğraşmak yerine, hem Bilimin yorucu çalışmasından kurtulmak ve hem de ağırbaşlılık ve istekle çabalıyor izlenimini yaratmak için bu tür ilişkileri varsayarak Bilimin güçsüzlüğünü yaratan özürlere katlanmak yerine, tüm bunlara karşılık verme sıkıntısı yerine, onları raslantısal ve başına buyruk tasarımlar olarak doğrudan yadsıyabilir, ve onlara bağlı 'saltık', 'bilgi', ve ayrıca 'nesnel' ve 'öznel' gibi sözcüklerin ve anlamlarının genellikle iyi bilindiği sayılan sayısız başkalarının kullanımını giderek aldatmaca olarak görebiliriz. Çünkü bir yandan anlamlarının genellikle iyi bilindiği, bir yandan da Kavramlarının kavrandığı izlenimini vermek dahaçok yalnızca ana sorundan, yani bu Kavramı vermekten kaçınmak olarak görünmektedir. Tersine, daha haklı olarak, Bilimin kendisini engellemeye yarayan böyle tasarımlara ve anlatım biçimlerine genel olarak dikkat etme külfetinden kaçımlabilir, çünkü bunlar salt boş bir bilme görüngüsü oluştururlar ki Bilimin ortaya çıkışı karşısında dolaysızca yitmektedir. Oysa Bilim, işte tam bu ortaya çıkışında, kendisi bir görüngüdür; ortaya çıkışı henüz onu gerçekliği içinde geliştirmiş ve açındırmış değildir. Bu durumda, *onun* görüngü olduğunu, çünkü başka bilgi kipinin *yanında* ortaya çıktığını düşünmek, ya da bu başka gerçek olmayan bilgiye onun görüngüsü demek hiçbir önem taşımaz. Ama Bilim kendini bu görünüşten kurtarmalıdır, ve bunu ancak ona karşı dönerek yapabilir. Çünkü o gerçek olmayan bir bilgiyi ne şeylere sıradan bir bakış yolu diye yadsıyabilir ve kendisinin bütünüyle başka bir bilgilenme yolu ve o bilmenin ise onun için hiçbir şey olduğu inancasını verebilir; ne de onun kendisindeki daha iyi birşeyin önsezisine başvurabilir. O ilk *inanca* ile Bilim *varlığını* gücü olarak bildirir; ama gerçek olmayan bilgi de *var olmasına* sırtını dayar ve onun için Bilimin hiçbirşey olduğu inancasını verir; *bir* kuru inanca ise ancak bir öteki denli geçerlidir. Hele de, Bilim gerçek olmayan bilgilenmede bulunan ve ona yönünü

gösteren daha iyi sezgilere hiçbir zaman başvuramaz; çünkü bir yandan yine benzer olarak bir varlığa dayanırken, öte yandan ise gerçek olmayan bilgide olduğu biçimiyle kendisine, yani varlığının kötü bir kipine dayanacaktır: kendinde ve kendi için ne ise ona olmaktan çok görüngüsüne. Bu nedenle burada görüngüsel bilginin bir açımlanışını sunmak gerekecektir.

77. Şimdi, bu açımlama, nesnesi yalnızca görüngüsel bilgi olduğu için, kendisi özgür olan ve özgün şekli içinde devinen Bilim olarak görünmemektedir; ama gene de, bu bakış noktasından, gerçek bilgiye doğru ilerleyen doğal bilincin yolu olarak, ya da Ruhun yolu olarak alınabilir—Ruh ki şekillerinin dizisi içinden sanki bunlar ona doğasının verdiği duraklarmış gibi geçer, öyle ki kendini Tine arıtabilsin ve bu arada kendisini tümüyle görgüleyerek kendinde ne ise onun bilgisine varabilsin.

78. Doğal bilinç kendini yalnızca bilginin Kavramı ya da olgusal olmayan bilgi olarak gösterecektir. Ama, kendisini doğrudan doğruya olgusal bilgi olarak gördüğünden, bu yol onun için olumsuz bir imlem taşır, ve Kavramın olgusallaşması olan şey ise onun için kendisinin yitişi olarak geçerlidir; çünkü bu yolda gerçekliğini yitirmektedir. Bu yüzden bu yol *kuşku* yolu olarak, ya da daha doğrusu, umutsuzluk yolu olarak görülebilir; çünkü onda olup bitenler genellikle 'kuşku' sözcüğü ile anlaşılagelen şeyler değildir: şu ya da bu sözde gerçeklik üzerine bir yalpalama, ve bunu kuşkunun yerinde bir biçimde uzaklaştırılmasından sonra o gerçekliğe geri dönüşün izlemesi—öyle ki, sonunda olgu baştaki gibi alınmaktadır. Tersine, bu yol görüngüsel bilginin gerçeksizliğine ilişkin bilinçli bir içgörüdür—görüngüsel bilgi ki, onun için gerçekte yalnızca olgusallaşmamış Kavram olan en olgusal olandır. Bu kendini tamamlayan kuşkuculuk, öyleyse, Gerçeklik ve Bilim uğruna ciddi çabanın kendisini bu ikisi için onunla hazırladığını ve donattığını sandığı kuşkuculuk da değildir: yani Bilimde kendini salt yetke üzerine başkalarının düşüncelerine bırakmayarak tersine herşeyi kendi sınama ve salt öz kanılarını izleme ya da, daha da iyisi, herşeyi kendi üretme ve salt öz edimini gerçek diye görme *kararı* değildir. Bilincin bu yolda içlerinden geçtiği şekillerinin dizisi gerçekte bilincin kendisinin Bilime *eğitiminin* ayrıntılı tarihidir. O karar bu eğitimi

kararın yalın kipinde dolaysızca olmuş ve bitmiş olarak tasarımlar; ama bu yol o görüşün gerçeksizliğine karşı, kararın edimsel olarak yerine getirilişidir. Öz-kanıyı izlemek hiç kuşkusuz kendini yetkeye bırakmaktan daha çoğudur; ama yetke üzerine benimsenmiş bir sanının öz kanı ile benimsenmiş bir sanıya çevrilmesi zorunlu olarak onun içeriğini değiştirmez ve yanılgının yerine gerçeği koymaz. Başkalarının yetkesi üzerine kurulu bir sanılar ve önyargılar dizgesine saplanıp kalmak ile öz kanı üzerine dayalı birine yakalanmak arasındaki ayrım ikincideki doğal burnu büyüklükte yatar. Görüngüsel bilincin bütün alanına karşı dönmüş olan kuşkuculuk, öte yandan, Tini ilk kez gerçekliğin ne olduğunu sınamaya yetenekli kılar. Çünkü sözde doğal tasarımlar, düşünceler ve sanılar üzerine, onlara öz ya da yabancı denmesine bakmaksızın, bir umutsuzluk yaratmaktadır; haklı olarak, çünkü *doğruca* [gerçekliği] sınamaya giden bilinç henüz bunlarla doludur ve engellenmektedir ve bu yüzden gerçekte üstlenmiş olduğunu yerine getirmeye yeteneksizdir.

79. Olgusal olmayan bilinç biçimlerinin *tamamlanışı* ilerlemenin ve aralarındaki bağıntının zorunluğu ile ortaya çıkacaktır. Bunu kavranabilir kılmak için, genel ve önsel bir yolda belirtilebilir ki, gerçek olmayan bilincin gerçeksizliği içinde açımlanışı salt *olumsuz* bir süreç değildir. Doğal bilinç genellikle ona ilişkin olarak böyle tek yanlı bir görüşü taşır; ve bu tekyanlılığı özü yapan bir bilgi tamamlanmamış bilincin şekillerinden biridir ki yolun geçeğinin kendisi üzerine düşer ve kendini orada sunacaktır. Bu, sonuçta her zaman yalnızca *arı yokluğu* gören ve bu yokluğun özellikle *onun sonuç olmasını sağlayanın* yokluğu olduğu gerçeğini soyutlayan kuşkuculuktur. Ama yokluk gerçekte ancak onu ortaya çıkartanın yokluğu olarak alındığı zaman gerçek sonuçtur; böylece kendisi *belirli* bir yokluktur ve bir *içerik* taşır. Yokluğun ya da boşluğun soyutluğu ile sona eren kuşkuculuk bundan daha öteye gidemez, tersine ona yeni birşeyin gelip gelmediğini ve neyin geldiğini görmek ve onu da aynı boş uçuruma atmak için beklemelidir. Ama, öte yandan, sonuç gerçeklikte olduğu gibi, yani *belirli* olumsuzlama olarak anlaşıldığı zaman, bununla dolaysızca yeni bir biçim yükselir ve olumsuzlamada geçiş yapılır ki, bu yolla tüm bir şekiller dizisi içinden ilerleme kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

80. Bilgi için, bununla birlikte, *hedef* de ilerlemenin dizisi denli zorunlu olarak saptanmıştır; o, bilginin artık kendi ötesine geçmeye gereksinmediği, kendi kendini bulduğu ve Kavramın nesneye, nesnenin Kavrama karşılık düştüğü yerdedir. Bu hedefe ilerleyiş bu yüzden ayrıca durdurulamaz bir ilerleyiştir, ve daha önceki hiçbir durakta doyum bulunmıyacaktır. Doğal bir yaşamda sınırlı hiçbirşey kendi kendisine dolaysız dışvarlığının ötesine gidemez; tersine başka birşey tarafından onun ötesine itilir, ve bu kökünden koparılış onun ölümüdür. Ama bilinç kendi kendisi için kendi *Kavramı*dır, böylelikle dolaysızca sınırlının ötesine, ve bu sınırlı ona ait olduğu için, kendi ötesine geçiştir; bireysel ile birlikte bilinç için aynı zamanda 'öte-yan' da koyulmuştur, üstelik bu yalnızca, uzaysal sezgi durumunda olduğu gibi, sınırlının *yanısıra* olsa bile. Böylece bilinç bu şiddete, sınırlı doyumunun bozuluşuna, kendi elinden uğrar. Bu şiddeti duyduğu zaman gerçek önündeki endişe ile bilinç hiç kuşkusuz geri çekilebilir ve yitirilme tehlikesinde olanı korumak için çabalayabilir. Ne var ki bir dinginlik bulamaz. Düşünceden yoksun bir eylemsizlikte durup kalmayı istiyorsa, o zaman düşünce düşüncesizliğini dağıtır ve dinginsizliği eylemsizliğini bozar. Ya da kendisini herşeyi *kendi türünde iyi* bulduğu inancasını veren duygusallık olarak pekiştiriyor ise, bu inanca da Ustan şiddete uğrar, çünkü birşey salt bir türdür diye Us onu iyi bulmaz. Ya da, gerçeklik korkusu kendini şu görünüş arkasında kendisinden ve başkalarından saklayabilir: sanki gerçek için ateşli isteğinin kendisi kendini beğenmişliğin biricik gerçeğinden, yani ne olursa olsun kendisinden ya da başkalarından alınan her düşünceden daha açıkgöz olma gerçeğinden daha başka bir gerçek bulmayı oldukça güçleştirir, giderek olanaksız kılar. Bu kendini beğenmişlik—ki kendi içine geri dönebilmek ve kendi öz anlağı üzerinde otlayabilmek için her gerçeğin nasıl boşa çıkarılacağını anlar, tüm düşünceleri her zaman çözmeyi ve tüm bir içerik yerine salt kuru bir Ben bulmayı bilir—bir doyumdur ki kendi kendine bırakılmalıdır; çünkü evrenselden kaçar ve salt kendi-için-olmayı arar.

81. İlerlemenin tarzı ve zorunluğu üzerine önsel ve genel olarak bu söylenenlerden başka, araştırmayı *yerine getirme yöntemi* üzerine de birşeyler anımsatmak yararlı olabilir. Bu açımlama,

Bilim ve görüngüsel bilgi arasındaki bir *ilişki* yolu olarak ve *bilgilenmenin olgusallığının araştırılması* ve *sınanması* olarak düşünüldüğünde, *ölçüt* olarak temel alınacak herhangi bir varsayım olmaksızın yapılamayacak gibi görünmektedir. Çünkü sınama kabul edilmiş bir ölçütün uygulanmasından, ve sınananın onunla ortaya çıkan benzerliği ya da benzemezliği temelinde doğru olup olmadığına karar vermekten oluşur; böylece genelde ölçüt ve benzer olarak eğer ölçüt olsaydı Bilim *öz* ya da *'kendinde'* olarak alınır. Ama burada, Bilimin ilk kez ortaya çıktığı yerde, ne onun kendisi ne de başka birşey kendini henüz öz ya da 'kendinde' olarak aklamış değildir; ve böyle birşey olmaksızın hiçbir sınama olamıyacak gibi görünmektedir.

82. Bu çelişki ve ortadan kaldırılması, eğer ilk olarak bilgi ve gerçeğin soyut belirlenimleri bilinçte bulundukları gibi anımsanırlarsa, daha belirli olacaktır. Bilinç birşeyi kendinden *ayırdeder* ve aynı zamanda onunla *ilişkiye girer*; ya da söylendiği gibi, bu birşey *bilinç için* vardır; ve bu *ilişkinin* ya da birşeyin *bir bilinç için varlığının* belirli yanı *bilme*dir. Ama bu bir başkası için varlıktan *kendinde-varlığı* ayırdederiz; bilgi ile ilişkili herşey o denli de ondan ayırdedilir, ve bu ilişkinin dışında da *varolan* olarak koyulur; bu 'kendinde' yanma *gerçeklik* denir. Bu belirlenimlerde aslında neyin olduğu burada bizi ilgilendirmez; çünkü görüngüsel bilgi nesnemiz olduğu için, onun belirlenimleri de ilkin kendilerini dolaysızca sundukları gibi alınacaklardır; ve hiç kuşkusuz kendilerini tıpkı onları daha önce anlamış olduğumuz gibi sunmaktadırlar.

83. Şimdi, bilginin gerçekliğini araştırırsak, öyle görünmektedir ki, araştırdığımız şey bilginin *kendinde* ne olduğudur. Ancak bu araştırmada bilgi *bizim* nesnemizdir, *bizim için*dir; ve onun ortaya çıkması gereken *'kendinde'*si daha çok onun *bizim için* varlığı olacaktır; onun özü olarak ileri sürdüğümüz daha çok onun gerçekliği değil, ama yalnızca bizim ona ilişkin bilgimiz olacaktır. Öz ya da ölçüt bizim içimizde yatacak, ve onunla karşılaştırılacak olan ve bu karşılaştırma yoluyla üzerinde karar verilecek olan şeyin bu ölçütü zorunlu olarak tanıması gerekmeyecektir.

84. Ama incelemekte olduğumuz nesnenin doğası bu ayrılmayı ya da bu ayrılma ve varsayım görünüşünü yener. Bilinç kendi ölçütünü kendinden verir, ve böylece inceleme bilincin kendi

kendisi ile bir karşılaştırılması olur; çünkü yukarda yapılmış olan ayrım onun içine düşmektedir. Bilinçte bir şey bir başkası *için* vardır, ya da bilinç genel olarak bilme kıpısının belirliliğini kendisinde taşır; aynı zamanda bilinç için bu başka salt *onun için* değildir, ama bu ilişkinin dışında ya da *kendinde* de vardır; gerçeklik kıpısı. Öyleyse, bilincin kendi içersinde *'kendinde'* ya da *gerçek* olarak açıkladığında bilincin bildiğini ölçmek için kendisinin saptadığı ölçütü buluruz. Bilgiyi Kavram olarak, özü ya da *gerçeği* ise varolan ya da *nesne* olarak adlandırırsak, o zaman sınama Kavramın nesneye karşılık düşüp düşmediğini görmekten oluşur. Ama *nesnenin özüne* ya da 'kendinde'sine Kavram der ve öte yandan *nesne* ile Kavramı *nesne* olarak, yani *bir başkası için* olduğu gibi anlarsak, o zaman sınama nesnenin Kavramına karşılık düşüp düşmediğini görmekten oluşur. Hiç kuşkusuz iki işlemin de aynı olduğu görülmektedir; ama bütün bir araştırma boyunca kafada tutulacak özsel nokta bu iki kıpının, *Kavram* ve *nesnenin, bir-başkası-için* ve *kendinde-varlığın*, incelediğimiz bilginin kendisinin içersine düşmeleridir; buna göre, ölçütü yanımızda getirmemiz ve *kendi* parlak fikir ve düşüncelerimizden araştırmada yararlanmamız gerekmez. Ancak bunları bir yana bırakırsak olguyu *kendinde* ve *kendi için* olduğu gibi irdelemeye ulaşırız.

85. Ama Kavram ve nesnenin, ölçüt ve sınanacak olanın bilincin kendisinde bulunmaları yüzünden bizden gelen bir katkının gereksiz olmasının yanısıra, ikisini karşılaştırma ve gerçekten *sınama* külfetinden de kurtuluruz, şöyle ki, bilinç kendi kendisini sınamaktayken, bize düşen yalnızca seyretmektir. Çünkü bilinç bir yandan nesnenin bilinci, öte yandan kendisinin bilincidir; onun için gerçek olanın bilinci ve gerçeğin bilgisinin bilinci. İkisi de aynı bilinç için olduklarından, bu bilincin kendisi onların karşılaştırılmasıdır; nesneye ilişkin bilgisinin nesneye karşılık düşüp düşmediğini bilmek bu aynı bilinç içindir. Nesne hiç kuşkusuz bilinç için yalnızca bilincin onu bildiği yolda görünür; öyle görünmektedir ki, sanki bilinç *onun için değil* ama *kendinde* olduğu biçimiyle nesnenin arkasına geçememekte ve bu yüzden bilgisini nesnede sınayamamaktadır. Ama bilincin genel olarak bir nesneyi bilmesinde şu ayrım imlenmektedir: bir yandan *bilinç için* birşey *'kendinde'*dir, ve öte yandan ise bilgi, ya da nesne-

nin bilinç *için* varlığı, *bilinç için* bir başka kıpıdır. Sınama varolan bu ayrım üzerine dayanmaktadır. Bu karşılaştırmada iki kıpı bağdaşmıyor iseler, öyle görünmektedir ki, bilinç nesneye uygun kılmak için bilgisini değiştirmelidir; ama bilginin değişmesinde onun için gerçekte nesne de kendisini değiştirmektedir, çünkü varolan bilgi özünde nesnenin bir bilgisi idi; bilgi değişirken nesne de bir başka nesne olmaktadır, çünkü özünde bu bilgiye ait idi. Böylece bilinç onun için daha önce 'kendinde' olmuş olanın kendinde olmadığını, ya da bunun salt *onun için* kendinde olmuş olduğunu görmeye varır. Bilinç böylece nesnesinde bilgisinin ona karşılık düşmediğini bulduğu için, nesnenin kendisi de sınamaya dayanamaz; ya da sınamanın ölçütü, ölçütün onun ölçütü olmuş olması gereken eğer sınavda geçemiyorsa, değişir; ve sınama yalnızca bilmenin sınanması değil, ama bir de bilmenin ölçütünün sınanmasıdır.

86. Bilincin kendi üzerine uyguladığı ve bilgisini olduğu gibi nesnesini de etkileyen bu *eytişimsel* devim, ondan *bilinç için yeni gerçek nesne kaynaklanıyor oldukça*, sözcüğün tam anlamıyla görgülenim ya da deneyim [Erfahrung] denilen şeydir. Bu bağlamda tam yukarda değinilen süreçte daha da açık olarak belirtilmesi gereken bir kıpı vardır ki, onunla aşağıdaki açımlamanın bilimsel yanı üzerine yeni bir ışık düşürülecektir. Bilinç *birşeyi* bilmektedir, bu nesne öz ya da *'kendinde'*dir; ama o bilinç için de *'kendinde'*dir; böylece bu gerçeğin ikircimi ortaya çıkmaktadır. Bilincin şimdi iki nesnesi olduğunu görürüz: biri ilk *'kendinde'*, ikincisi *bu 'kendinde'nin onun-için-varlığı*. İkincisi ilkin yalnızca bilincin kendi içine yansıması olarak görünmektedir—bir nesnenin değil, ama yalnızca onun o ilk nesneye ilişkin bilgisinin tasarımı olarak. Ama, daha önce gösterildiği gibi, ilk nesne, bilinmekle, bilinç için değişmektedir; 'kendinde' olmaya son vermekte ve bilinç için salt *bilinç için 'kendinde'* olan birşey olmaktadır; oysa o böylece *bu 'kendinde'nin bilinç-için-varlığı*dır, Gerçektir; başka bir deyişle, özdür ya bilincin *nesne*sidir. Bu yeni nesne birincinin yokluğunu kapsar; yeni nesne o ilk nesne üzerine yapılan görgülenimdir.

87. Görgülenim sürecinin bu açımlanışında bir kıpı vardır ki onunla bu açımlama genellikle görgülenim olarak anlaşılan şey ile bağdaşmaz gibi görünmektedir. Bu kıpı ilk nesneden ve onun

bilgisinden *üzerinde* görgülenim yapıldığı söylenen öteki nesneye geçiştir. Bu geçişe ilişkin olarak söylediklerimize göre, ilk nesneye ilişkin bilgi, ya da ilk 'kendinde'nin bilinç-*için*-varlığı ikinci nesnenin kendisi olmalıdır. Buna karşı genellikle görünen ise şudur: ilk kavramımızın gerçeksizliğine ilişkin görgülenimi rasgele ve dışsal olarak bulduğumuz *bir ikinci* nesne üzerinde yaparız, öyle ki genel olarak bizim payımıza yalnızca kendinde ve kendi için olanın arı *sezinlenişi* düşmektedir. Yukarda verilen bakış açısından ise yeni nesne kendisini *bilincin kendisinin bir evrilmesi* yoluyla oluşmuş olarak göstermektedir. Olguya bu bakış bizim katkımızdır ki böylece bilincin görgülerinin dizisi bilimsel bir ilerleyişe yükselmektedir—ama bu ise gözlediğimiz bilinç için belirtik değildir. Oysa, gerçekte, buradaki durum daha önce bu açımlamamızın kuşkuculuk ile ilişkisi açısından sözü edilmiş olan durum ile aynıdır. Şöyle ki, her durumda gerçek olmayan bir bilgi üzerine ortaya çıkan sonuç boş bir yokluğa yuvarlanmaya bırakılmamalı, ama, zorunlu olarak, *sonucu olduğunun* yokluğu olarak anlaşılmalıdır; bir sonuç ki önceki bilgide gerçek olanı kapsamaktadır. Bu burada şöyle görünmektedir: ilkin nesne olarak görünen şey bilinç için ona ilişkin bir bilgiye indirgendiği ve *'kendinde' 'kendinde'nin bilinç-için-varlığı* olduğu için, bu sonuncusu şimdi yeni nesnedir. Bununla yeni bir bilinç şekli de ortaya çıkar ki onun için öz önceki evrede olduğundan başka birşeydir. Zorunlukları içindeki bilinç şekillerinin bütün bir dizisini güden işte bu olgudur. Ama yalnızca bu zorunluğun kendisi ya da yeni nesnenin *doğuşu*—ki kendini bilince o bunun nasıl olduğunu bilmeksizin sunmaktadır—bizim için deyim yerindeyse bilincin arkasında ilerleyen şeydir. Böylece bilincin deviminde bir *kendinde-varlık* ya da *bizim-için-varlık* kıpısı çıkar ki, görgülenimin kendisinde kavranmış olan bilince kendini göstermez; ama bizim için ortaya çıkmış olanın içeriği *onun için* vardır, ve biz o içeriğin salt biçimsel yanını, ya da arı ortaya çıkışını kavrarız; *onun için* bu doğmuş olan salt nesne olarak vardır, *bizim için* aynı zamanda devim ve oluş olarak.

88. Bu zorunluk nedeniyle Bilime giden bu yolun kendisi de şimdiden *Bilim*dir ve bu yüzden içeriğine göre *bilincin görgüleniminin* Bilimidir.

89. Bilincin kendi üzerinde yaptığı görgülenim, Kavramı ile

uyumlu olarak, kendi içinde bilincin bütün bir dizgesinden, ya da Tinin gerçekliğinin bütün alanından daha azını kavramaz. Bu yüzden bu gerçekliğin kıpıları kendilerini bu özgün belirlilikleri içinde sunarlar: soyut, arı kıpılar olarak değil, ama bilinç için oldukları gibi, ya da bilincin kendisinin onlarla ilişkisinde ortaya çıktığı gibi. Böylece bütünün kıpıları *bilincin şekilleri*dirler. Gerçek varoluşuna doğru atılımında bilinç öyle bir noktaya erişecektir ki, orada salt onun için olan ve bir 'başka' olarak bulunan yabancı birşey ile yüklü olma görünüşünü çıkarıp atacaktır, ya da orada görüngü öze özdeş olacak, açımlanışı böylece tam bu noktada Tinin özgün Bilimi ile çakışacaktır; ve son olarak, bilincin kendisi bu özünü ele geçirdiği zaman saltık bilginin doğasını simgeleyecektir.

A. BİLİNÇ

I. DUYUSAL PEKİNLİK: YA DA 'BU' VE 'SANMA'

90. Başlangıçta ya da dolaysızca nesnemiz olan *bilgi*, kendisi dolaysız bilgi olandan, *dolaysızın* ya da *varolanın bilgisi* olandan başkası olamaz. Biz de eşit ölçüde *dolaysız* ya da *alıcı* davranmalıyız; öyleyse o kendisini sunarken onda hiçbir şeyi değiştirmemeli, ve sezinlemeden [Auffassen] kavramayı [Begreifen] uzak tutmalıyız.

91. *Duyusal pekinlik* somut içeriği nedeniyle dolaysızca *en varsıl* bilgi olarak, giderek sonsuz varsıllığın bir bilgisi olarak görünür—bir varsıllık ki, yayıldığı uzay ve zamana *çıktığımızda* olduğu gibi, bu bolluktan bir parça alıp bölerek içine *girdiğimizde* de, hiçbir sınırı bulunmaz. Bundan başka duyusal pekinlik *en gerçek* bilgi olarak görünür; çünkü nesneden henüz hiçbir şeyi uzaklaştırmamış, tersine onu bütün bir eksiksizliği içinde önüne almıştır. Oysa bu *pekinlik* sonuçta kendisini en yoksul *gerçeklik* olarak göstermektedir. Bildiğine ilişkin olarak söylediği salt şudur: o *vardır* [es *ist*]; ve gerçekliği yalnızca olgunun *varlığını* [*Sein*] kapsar; bilinç kendi yanından bu pekinlikte salt arı Ben olarak vardır; ya da *Ben* salt arı *Bu* olarak ondayım ve nesne de salt arı *Bu* olarak. Ben, *bu* Ben, *bu* olgudan *pekinim*, ama *Ben*, bilinç olarak, böylece kendimi geliştirip düşünceyi değişik yollarda devindirdiğim için değil. Gene, pekin olduğum *olgu* bir dizi değişik niteliklere göre kendi içersinde varsıl bir bağıntılar karmaşası olacağı ya da başka şeyler ile çeşitli yollarda ilişkili olacağı için de değil. Bunların ikisinin de duyusal pekinliğin gerçekliği ile hiçbir ilgileri yoktur; ne Ben ne de olgu burada karmaşık bir dolaylılık imlemini taşırlar; Ben karmaşık bir tasarım ya da düşünme imlemini, olgu da çeşitli özellikler imlemini taşımaz; tersine, olgu *vardır*; ve *vardır*, çünkü *vardır*. O *vardır*; bu duyusal bilgi için özseldir, ve bu arı *varlık* ya da bu yalın dolaysızlık onun *gerçekliğini* oluşturur. Benzer olarak, pekinlik *bağıntı*

olarak *dolaysız* arı bağıntıdır; bilinç *Ben*dir, başkası değil, bir arı *Bu*; tekilin bildiği arı Bu ya da bir *tekil*dir.

92. Ne var ki bu pekinliğin özünü oluşturan ve bu pekinliğin kendi gerçekliği olarak belirttiği *arı varlığa* daha yakından bakıldığında daha başka pek çok şeyin de onda yer aldığı görülür. Edimsel bir duyusal pekinlik salt bu arı dolaysızlık değil, ama onun bir *örneği*dir. Burada bulunan sayısız ayrımlar arasında her durumda ana ayrım olarak bulduğumuz şey duyusal pekinlikte arı varlığın hemen daha önce sözü edilen o iki *Bu* olarak ayrılmasıdır—bir *Bu Ben* olarak ve öteki *Bu nesne* olarak. *Biz* bu ayrım üzerine düşündüğümüz zaman buluruz ki, ne biri ve ne de öteki duyusal pekinlikte *dolaysızca* bulunmamakta, ama aynı zamanda her biri dolaylı olarak yer almaktadır: ben pekinliği bir başkası, yani olgu *dolayısıyla* taşırım; ve bu da bir başkası yoluyla yani Ben *dolayısıyla* pekinlikte vardır.

93. Öz ile örnek, dolaysızlık ile dolaylılık arasındaki bu ayrımı yapan salt biz değilizdir; tersine, bunu duyu pekinliğinin kendisinde buluruz, ve o az önce belirlediğimiz gibi değil, ama duyu pekinliğindeki biçimi içinde alınacaktır. Duyu pekinliğinde terimlerden biri yalın dolaysız varolan olarak ya da öz olarak koyulur,—*nesne;* öteki ise özsel-olmayan ve dolaylı bir şey olarak koyulur ve duygu pekinliğinde *kendinde* değil, ama bir başkası yoluyla vardır, Ben, *bir bilme* ki, nesneyi salt *nesne* var olduğu için bilir, ve olabilir ya da olmayabilir. Ama nesne *vardır*, gerçek olan ya da özdür; vardır, bilinip bilinmemesine bakılmaksızın; kalmaktadır, üstelik bilinmiyor olsa bile; ama bilme, eğer nesne yoksa, yoktur.

94. Öyleyse irdelenecek olan şey nesnenin gerçekte duyu pekinliğinin kendisinde onu duyu pekinliğinin tanıttığı gibi bir öz olup olmadığıdır; onun bu kavramının, öz olmanın, onun duyu pekinliğinde bulunduğu kipe karşılık düşüp düşmediğidir. Bu amaç için onun üzerine düşünmemiz ve onun gerçekte ne olabileceğine kafa yormamız değil, ama yalnızca duyusal pekinlikte nasıl bulunduğunu irdelememiz gerekir.

95. Öyleyse duyu pekinliğinin kendisine sorulmalıdır: '*Bu*' nedir? Eğer 'Bu'yu varlığının iki-yanlı şekli içinde, *Şimdi* olarak ve *Burası* olarak alırsak, o zaman 'Bu'daki eytişim 'Bu'nun kendisinin olduğu denli anlaşılır bir biçim kazanacaktır. *Şimdi nedir*

sorusunu örneğin şöyle yanıtlayalım: *Şimdi Gecedir.* Bu duyusal pekinliğin gerçekliğini sınamak için yalın bir deneme yetecektir. Bu gerçekliği bir yere yazalım; bir gerçeklik yazılmakla birşey yitirmez, tıpkı onu saklamamızla birşey yitirmiyeceği gibi. Eğer *şimdi, bu öğle,* yine o yazılı gerçekliğe bakarsak, onun bayatladığını söylememiz gerekecektir.

96. Gece olan şimdi *saklanır,* e.d. ne olarak bildirildi ise o olarak, *varolan* birşey olarak, ele alınır; ama, tersine, kendini bir varolmayan olarak tanıtlar. '*Şimdi*' kendini hiç kuşkusuz saklamaktadır, ama Gece olmayan birşey olarak; benzer olarak, 'Şimdi' kendini şimdi olan Gündüz karşısında Gündüz de olmayan birşey olarak, ya da genelde bir *olumsuz* olarak saklamaktadır. Bu kendini saklayan Şimdi öyleyse dolaysız değil, ama dolaylıdır; çünkü, süren ve kendini saklayan bir Şimdi olarak, başka birşeyin, yani Gündüz ve Gecenin var olmaması *yoluyla* belirlenmektedir. Böyle belirlendiğinde henüz tıpkı önceki denli yalın olarak *Şimdi*dir ve bu yalınlıkta kendinde olan bitene karşı ilgisizdir; Gece ve Gündüz ne denli onun varlığı değil ise, o da o denli Gündüz ve Gecedir; bu başkalığından hiçbir biçimde etkilenmez. Böyle yalın birşey, ki olumsuzlama yoluyla vardır, ki ne Bu ne de Şudur, bir *Bu-olmayandır,* ve eşit ilgisizlikle Bu ve de Şudur—böyle birşeye bir *Evrensel* deriz; Evrensel, öyleyse, aslında duyusal pekinliğin gerçeğidir.

97. Duyusal da ağzımızdan bir evrensel olarak çıkar; söylediğimiz 'Bu'dur, yani *evrensel* Bu; ya da '*o vardır*'; yani *genelde Varlık.* Hiç kuşkusuz bunda evrensel 'Bu'yu ya da genel olarak Varlığı *tasarımlamayız,* ama *ağzımızdan çıkan* evrenseldir; ya da bu duyusal pekinlikte söyleyeceğimizi *sandığımızı* sağın olarak söylemeyiz. Oysa dil, gördüğümüz gibi, daha gerçekçidir; onda kendimiz dolaysızca *sanımızı* çürütürüz; ve duyu pekinliğinin gerçeği evrensel olduğu ve dil salt bu gerçeği anlattığı için, *demek istediğimiz* duyusal bir varlığı söyleyebilmemiz hiç bir zaman olanaklı değildir.

98. '*Bu*'nun öteki biçimi, '*Burası*' ile de durum aynı olacaktır. '*Burası*', örneğin, bahçedir. Arkamı dönersem bu gerçeklik yitmiş ve karşıtına çevrilmiştir: *Burada bir bahçe değil,* ama bunun yerine bir *ev* vardır. *Burası*nın kendisi yitmemektedir; tersine, evin, bahçenin vb. yitişinde kalıcıdır, ve ev, bahçe olmaya ilgi-

sizdir. *Bu*, öyleyse, yine kendisini *dolaylı yalınlık* olarak ya da evrensellik olarak göstermektedir.

99. Öyleyse, duyusal pekinlik kendisinde evrenseli nesnesinin gerçekliği olarak tanıtladığı için, *arı varlık* duyusal pekinliğin özü olarak kalır. Ama bu arı varlık bir dolaysız değildir; tersine, öyle birşeydir ki, olumsuzlama ve dolaylılık onun için özseldirler; buna göre, o bizim *varlık* ile *demek istediğimiz* birşey değil, ama soyutlama ya da arı evrensel olma *belirlenimi* ile *varlık*tır; ve *bizim sanımız*, ki bunun için duyu pekinliğinin gerçeği bir evrensel değildir, bu boş ya da ilgisiz Şimdi ve Burası karşısında geriye kalan tek şeydir.

100. *Bilme*nin ve *nesne*nin ilk kez içinde sahneye çıktıkları ilişkiyi, şimdi bu sonuçta içinde durdukları ilişki ile karşılaştırırsak, ilişkinin evrildiğini görürüz. Duyusal pekinlikte özsel olması gereken nesne şimdi özsel olmayandır; çünkü nesnenin dönüşmüş olduğu evrensel artık duyusal pekinlik için nesnenin özsel olarak olması gereken türde birşey değildir; tersine, pekinlik şimdi karşıt öğede, yani daha önce özsel olmayan öğe olan bilmede bulunmaktadır. Onun gerçekliği *benim* nesnem olarak nesnede ya da onun *benim* olmasındadır; o vardır, çünkü *ben* onu biliyorum. Duyu pekinliği öyleyse hiç kuşkusuz nesneden sürülmüş olsa da bu yüzden ortadan kaldırılmış değil, ama yalnızca Ben içine geri itilmiştir; şimdi görgülenimin bize onun bu olgusallığı üzerine ne gösterdiğine bakalım.

101. Onun gerçekliğinin kuvveti öyleyse şimdi *'Ben'*de, benim *görmemin, işitmemin* vb. dolaysızlığında yatmaktadır; demek istediğimiz tekil Şimdi ve Burasının yitişi *ben* onlara sımsıkı sarıldığım için önlenir. *'Şimdi' gündüzdür*, çünkü ben onu görmekteyim; *'Burası' bir bahçedir*, aynı nedenle. Ama duyusal pekinlik bu ilişkide kendi üzerinde önceki ilişkideki ile aynı eytişimi görgüler. *Ben, bu* Ben, bahçeyi görüyor ve *bahçeyi Burası olarak* ileri sürüyorum; ama bir *başka Ben* ise evi görmekte ve 'Burası'nın bir bahçe değil, ama bunun yerine bir ev olduğunu ileri sürmektedir. İki gerçeklik de aynı inandırıcılığı taşır, yani görmenin dolaysızlığını ve ikisinin de bilgileri üzerine güvence ve inancalarını; ama gerçekliğin biri ötekinde yitmektedir.

102. Tüm bunlarda yitmeyen şey bir *evrensel* olarak 'Ben'dir;

onun görmesi ne bir bahçenin ne de bu evin görülmesi değil, tersine yalın bir görmedir ki, bu evin vb. olumsuzlanması ile dolaylı kılınmasına karşın, onda olan herşeye karşı, eve, bahçeye karşı gene de yalın ve ilgisizdir. Ben yalnızca evrenseldir, tıpkı genelde *Şimdi*, *Burası ya da Bu* gibi; hiç kuşkusuz bir *tekil Ben* demek isterim, ama Ben ile demek istediğimi söyliyemem, tıpkı Şimdi, Burası ile demek istediğimi söyliyemeyişim gibi. *Bu burası*, *bu Şimdi* ya da bir *tekil* şey dediğimde, *tüm Bular*, *Buralar*, *Şimdiler*, *tüm tekil şeyler* demekteyimdir; benzer olarak, *Ben*, *bu tekil Ben* dediğimde, genel olarak *her Ben* ya da *tüm Benler* demekteyimdir; herkes demekte olduğumdur: *Ben*, *bu tekil Ben*. Bilim, onu sınayacak birşey olarak yerine getirmesi ne olursa olsun olanaksız bir istem ile karşılaştığında, ondan *bu şey* denilen birşeyi, ya da *bir bu insanı* çıkarsaması, kurması, *a priori* bulması—ya da nasıl istenirse öyle anlatılsın—istendiğinde, istemin hangi *bu* şeyi ya da hangi *bu* Beni kastettiğini *söylemesi* yerinde olur; ama bunu söylemek olanaksızdır.

103. Duyusal pekinlik böylece görgüler ki, özü ne nesnede ne de Bendedir ve dolaysızlığı ne birinin ne de ötekinin dolaysızlığıdır; çünkü ikisinde de demek istediğim daha çok özsel olmayan birşeydir, ve nesne ile Ben evrensellerdir ki, bunlarda demek istediğim Şimdi ile Burası ve Ben kalıcı bir varlık taşımazlar ya da *yokturlar*. Böylece duyusal pekinliğin *bütününün* kendisinin onun *özü* olarak koyulacağı bir noktaya geliyoruz; artık özü olarak salt bir kıpısı koyulamaz—ilkin Ben karşısındaki nesnenin, sonra da Benin onun olgusallığı olmuş olmaları gereken iki durumda olduğu gibi. Öyleyse *dolaysızlık* olarak kendi içersinde sağlam duran ve böylece onda şimdiye dek yer almış olan tüm karşıtlığı kendisinden dışlayan ancak bir *bütün* olarak duyusal pekinliğin kendisidir.

104. Bu arı dolaysızlığın, öyleyse, bir bahçe olmayan bir Buraya geçen bir bahçe olarak Burasının başkalığı ile, gece olan bir Şimdiye geçen gündüz olarak Şimdinin başkalığı ile, ya da onun için başka birşeyin nesne olduğu bir başka Ben ile, artık hiçbir ilgisi yoktur. Onun gerçekliği kendisini kendine özdeş kalan ilişki olarak saklar—bir ilişki ki, Ben ile nesne arasında hiçbir özsel ve özsel-olmayan ayrımı yapmaz, ve bu yüzden içine genel olarak hiçbir ayrım işleyemez. Ben, bu tikel Ben, öyleyse Burasını

bir bahçe olarak ileri sürüyor ve arkamı dönmüyorum, öyle ki Burası benim için bir bahçe-olmayan olmasın; gene, bir başka 'Ben'in Burasını bir bahçe-olmayan olarak görmesini, ya da benim kendimin başka bir zaman Burasını bahçe-olmayan olarak, Şimdiyi gündüz-olmayan olarak almamı dikkate almıyorum. Tersine, ben arı sezmeyim; ben kendim için şunda kalıyorum: Şimdi gündüzdür; ya da şunda: Burası bahçedir, ve de Burasının ve Şimdinin kendilerini birbirleri ile karşılaştırmıyor, ama *bir* dolaysız ilişkiye sarılıyorum: Şimdi gündüzdür.

105. Böylece bu pekinlik biz onun dikkatini gece olan bir Şimdiye, ya da onun için şimdinin gece olduğu bir Bene yönelttiğimizde artık ortaya çıkmayacağı için, biz ona yaklaşacağız ve kendimizi ileri sürülen Şimdiyi gösterme ya da belirtme davranışına bırakacağız. Kendimizi onu *göstermeye* bırakmalıyız, çünkü bu dolaysız ilişkinin gerçekliği kendisini bir *Şimdiye* ya da bir *Buraya* sınırlayan *bu* Benin gerçekliğidir. Bu gerçekliği *daha sonra* yoklayacak ya da ondan *uzakta* duracak olsaydık, tüm anlamını yitirecekti; çünkü ona özsel olan dolaysızlığı ortadan kaldırmış olacaktık. Bu yüzden aynı zaman ya da uzay noktasına girmeli, onları kendimize göstermeli, e.d. kendimizi pekinlik ile bilen biri olan bu Ben yapmalıyız. Öyleyse bize gösterilen o dolaysızın nasıl oluştuğunu görelim.

106. *Şimdi* gösterilir, *bu Şimdi. Şimdi*; o daha belirtilirken var olmaya son vermiştir; var olan *Şimdi* belirtilenden başka biridir, ve Şimdinin salt şu olduğunu görürüz: tam var iken artık var olmamak. Şimdi, bize gösterilmekte iken, *olmuş* bir Şimdidir, ve bu onun gerçekliğidir; o, varlığın gerçekliğini taşımaz. Gene de şu gerçektir ki, o olmuştur. Ama, *olmuş* olan ise gerçekte *var* olan değildir; o *yoktur*, ve ilgilenmekte olduğumuz ise *varlık* idi.

107. Bu belirtme eyleminde gördüğümüz öyleyse salt bir devim ve onun şu izliyeceğimiz gidişidir: 1. Şimdiyi belirtirim, o gerçek olarak ileri sürülür; ama onu olmuş-olan olarak ya da ortadan-kaldırılmış-olan olarak belirtir, ilk gerçekliği ortadan kaldırırım. 2. Şimdi ikinci gerçeklik olarak onun *olmuş olduğunu*, ortadan kaldırılmış olduğunu ileri sürerim. 3. Oysa *olmuş*-olan yoktur; olmuşluğunu ya da ortadan-kaldırılmışlığım, ikinci gerçekliği ortadan kaldırır, bununla Şimdinin olumsuzlanmasım olumsuzlar ve böylece ilk ileri sürülene, '*Şimdi* vardır' önesürü-

müne geri dönerim. Şimdi ve Şimdinin belirtilmesi öyle oluşmuşlardır ki, ne Şimdi, ve ne de Şimdinin belirtilmesi dolaysız ve yalın birşeydir; tersine, bir devimdir ki değişik kıpılar kapsamaktadır; bir *Bu* koyulmaktadır, ama koyulan daha çok *bir başkası*dır, ya da Bu ortadan kaldırılmıştır: ve bu *başkalık*, ya da birincinin ortadan-kaldırılmasının kendisi *yine ortadan kaldırılır* ve böylece ilkine geri dönmüştür. Ama bu kendi içine yansımış olan ilk gene de başlangıçta ne idiyse onunla, yani bir dolaysız ile bütünüyle aynı değildir; tersine *kendi içine yansımış* ya da *yalın* birşeydir ki, ne ise başkalıkta o kalır: bir Şimdi ki, saltık bir Şimdiler çokluğudur; ve bu ise gerçek Şimdidir, içinde birçok Şimdiyi—saatleri—kapsayan yalın gün olarak Şimdi. Böyle bir Şimdi, bir saat, benzer olarak birçok dakikadır, ve bu Şimdi gene birçok Şimdidir, vb.—Şimdinin *belirtilmesinin* öyleyse kendisi bir devimdir ki, Şimdinin gerçeklikte ne olduğunu, yani bir sonuç ya da hep birlikte alınan Şimdilerden bir çokluk olduğunu anlatmaktadır; ve belirtme Şimdinin bir *evrensel* olduğunun görgülenişidir.

108. *Belirtilen*, sımsıkı sarıldığım Burası, benzer olarak bir *bu* Burasıdır ki, gerçekte *bu* Burası değil, ama bir Ön ve Arka, bir Yukarı ve Aşağı, bir Sağ ve Soldur. Yukarsının kendisi gene yukarının, aşağının vb. bu karmaşık başkalığıdır. Gösterilmiş olması gereken Burası başka Buralarda yiter, ama bunlar da benzer olarak yiterler; gösterilen, sımsıkı tutulan ve kalıcı olan ise, bir *olumsuz Bu*dur ki, ancak *Buralar* olmaları gerektiği gibi alındıkları zaman olumsuzdur—oysa bunlar öyle alındıkları zaman kendilerini ortadan kaldırmaktadırlar; o birçok Buranın yalın karmaşasıdır. Kastedilen Burası nokta olacaktı; ama o *yoktur*; tersine, varolan birşey olarak belirtilirken, belirtme kendini dolaysız bilme olarak değil, ama kastedilen Buradan birçok Buralar yoluyla evrensel Buraya doğru bir devim olarak gösterir—evrensel Bura ki, yalın bir Buralar çokluğudur, tıpkı günün Şimdilerin yalın bir çokluğu olması gibi.

109. Açıktır ki duyusal pekinliğin eytişimi onun deviminin ya da görgüleniminin yalın tarihinden başka birşey değildir, ve duyusal pekinliğin kendisi salt bu tarihten başka birşey değildir. Doğal bilinç de bu nedenle bu sonuca, onda gerçek olana, her zaman kendisi ulaşmakta ve bunun üzerine görgülenimde bu-

lunmakta, ama o denli de bunu her zaman unutup devime yine en baştan başlamaktadır. Bu yüzden, bu görgülenime karşı, evrensel bir görgülenim olarak, ayrıca felsefi bir sav olarak ve giderek Kuşkuculuğun sonucu olarak, *bu* şeyler ya da duyusal şeyler olarak alınan dış şeylerin olgusallığının ya da varlığının bilinç için saltık gerçeklik taşıdığının ileri sürülmesi şaşırtıcıdır. Böyle birşeyi ileri sürmek ne söylediğini bilmemek, söylemek istediğinin karşıtını söylediğini bilmemektir. Bilinç için duyusal bir *'Bu'*nun gerçekliğinin evrensel görgülenim olması gerekir; ama karşıtı evrensel görgülenimdir; örneğin *'Burası bir bahçedir'*, ya da *'Şimdi öğledir'* gibi bir gerçeği her bilincin yine kendisi ortadan kaldırır ve karşıtını bildirir: Burası bir bahçe *değil, ama* bir evdir; ve bu ilkini ortadan kaldıran önesürüm yine aynı türde bir duyusal 'Bu'nun ileri sürülmesi oldukça bilinç hemen onu da ortadan kaldırır. Ve bilincin tüm duyusal pekinlikte görgüleyeceği, gerçekte, yalnızca bizim görmüş olduğumuzdur, yani bir *evrensel* olarak *Bu*, yani o önesürümün evrensel görgülenim olarak doğruladığının tam karşıtı.—Evrensel görgülenime bu başvuru ile durumun kılgı alanında ne olduğunu öngörmemize izin verilebilir. Bu bakımdan, duyusal nesnelerin olgusallığının o gerçekliğini ve pekinliğini ileri sürenlere en alt bilgelik okuluna, yani eski Serez ve Baküs'ün Eleusis Gizemlerine geri dönmeleri, ve ilkin ekmeği yemenin ve şarabı içmenin gizini öğrenmeleri gerektiği söylenebilir; çünkü bu gizlere gizdeş olan biri duyusal şeylerin varlığı üzerine salt kuşkuya değil, ama umutsuzluğa da düşer; onların yokluğunu bir yandan kendisi ortaya çıkarırken, öte yandan onların kendilerini yokluğa götürdüklerini görür. Hayvanlar bile bu bilgeliğin dışında değildirler; tersine, en derinden ona gizdeş olduklarını tanıtlarlar; çünkü duyusal şeylerin önünde bunlar kendilerinde varolanlar imiş gibi durup kalmazlar, tersine bu olgusallıktan umutsuz ve onların hiçliğinin tam bir pekinliği içinde, onlara teklifsizce uzanırlar ve yiyip bitirirler. Ve tüm Doğa da, hayvanlar gibi, duyusal şeylerin gerçekliğinin ne olduğunu öğreten bu açık gizleri kutlamaktadır.

110. Ama, böyle birşeyi ileri sürenlerin kendileri de, daha önce dediklerimize uygun olarak, demek istediklerinin dolaysızca karşıtını söylemektedirler,—bir olgu ki, belki de en iyisinden onları duyu pekinliğinin doğası üzerine düşünmeye yöneltecektir.

Dış nesnelerin dışvarlığından sözetmektedirler ki, daha da sağınlıkla bunlar *edimsel*, saltık olarak *tekil*, *bütünüyle kişisel*, *bireysel*, ve her biri saltık olarak benzersiz şeyler olarak belirlenebilirler; bu dışvarlığın saltık pekinliği ve gerçekliği olduğunu söylemektedirler. *Bu* kağıt parçası demek isterler ki, üzerine *'bu'* yazıyorum ya da daha doğrusu yazdım; ama demek istedikleri söyledikleri değildir. Eğer edimsel olarak 'bu' kağıt parçasını, ki kastettikleri şey odur, *söylemek* istediyseler, eğer onu *söylemeyi istediyseler*, bu olanaksızdır, çünkü denmek istenen duyusal 'Bu'ya bilince, e.d. kendinde evrensele ait olan dil ile *ulaşılamaz*. Öyleyse o onu söylemenin edimsel çabasında çürüyecektir; onu betimlemeye başlayanlar betimlemeyi tamamlıyamıyacak ve başkalarına bırakmak zorunda kalacaklardır ki, bunlar da *var olmayan* birşey üzerine konuştuklarını sonunda kendileri kabul edeceklerdir. Hiç kuşkusuz, o zaman, *bu* buradaki kağıt parçası demek istemektedirler, ki yukarıdakinden bütünüyle başkadır; ama edimsel *şeyler*, *dış* ya da *duyusal* nesneler, *saltık olarak tekil* kendilikler demektedirler, e.d. bunlara ilişkin olarak yalnızca *evrensel olanı* söylemektedirler; 'söylenemez' denilen, öyleyse, gerçek-olmayandan, ussal-olmayandan, salt kastedilenden başkası değildir.—Eğer birşey üzerine onun bir *edimsel şey*, bir *dış nesne* olduğundan daha öte hiçbir şey söylenmiyor ise, o zaman o salt en-evrensel olarak betimlenmiş ve böylelikle de herşey ile ayrımından çok *özdeşliği* anlatılmış olmaktadır. Bir *tekil şey* dediğimde, onu tersine o denli de bütünüyle *evrensel* birşey olarak bildirmiş olmaktayımdır, çünkü herşey tekil bir şeydir; ve benzer olarak *bu* şey istenilen herşeydir. Onu *bu kağıt parçası* olarak daha tam belirtirsek o zaman *her* ve *her bir* kağıt parçası bir *bu* kağıt parçasıdır, ve ben yalnızca her zaman evrenseli söylemiş olurum. Ama, denmek isteneni dolaysızca evirerek başka birşey yapma ve böylece onu *sözcüklere girmeye* bırakmama gibi tanrısal bir doğa taşıyan dile, bu kâğıt parçasını *göstererek* yardım etmek istersem, duyusal pekinliğin gerçekliğinin gerçekte ne olduğunu görgülemiş olurum: onu bir *Burası* olarak gösteririm ki, öteki Buraların bir Burasıdır ya da kendi kendisinde birçok Buranın *yalın bir birlikteliği*, e.d. bir evrenseldir; böylece onu gerçeklikte olduğu gibi alırım, ve dolaysız birşeyi bilmek yerine, algılarım [= *nehme ich wahr* = gerçek olarak alırım].

II. ALGI: YA DA ŞEY VE ALDANMA

111. Dolaysız pekinlik gerçeği almamaktadır, çünkü gerçekliği evrenseldir; almak istediği ise *'Bu'*dur. Algı, öte yandan, onun için varolanı evrensel olarak almaktadır. Tıpkı evrenselliğin onun genelde ilkesi olması gibi, bunun kendilerini onun içersinde dolaysızca ayrımlaştıran kıpıları da evrenseldir: 'Ben' bir evrensel ve nesne bir evrenseldir. O ilke bizim için *ortaya çıkmıştır* ve bizim algıyı alışımız bu yüzden artık duyu pekinliğini alışımız gibi olumsal bir olay değildir; tersine, mantıksal olarak zorunlu kılınmıştır. İlkenin çıkışı ile eşzamanlı olarak görüngülerinde salt ortaya geliveren iki kıpı da oluşmuş olmaktadır; biri gösterme devimi, öteki aynı devim, ama yalın birşey olarak, birincisi *algılama*, ikincisi *nesne*. Özde nesne devim olan ile aynıdır: devim iki kıpının açınma ve ayrımlaşması, nesne kıpıların birlikte sezinlenmişliğidir. Bizim için, ya da kendinde, 'evrensel' ilke olarak algının *özüdür*, ve bu soyutlama karşısında iki ayırdedilen kıpı—algılayan ve algılanan—*özsel-olmayandır*. Ama gerçekte kendileri evrensel ya da öz oldukları için, her ikisi de özseldir; gene de birbirleri ile karşıtlar olarak ilişkili oldukları için, ilişkide salt biri özsel kıpı olabilir, ve özsel ve özsel-olmayan ayrımı aralarında paylaştırılmalıdır. Onlardan yalın olarak belirlenmiş biri, nesne, algılanıp algılanmamasına bakılmaksızın özdür; ama algılama devim olarak kararsız birşeydir ki olabilir ya da olmayabilir ve özsel olmayandır.

112. Bu nesne şimdi daha yakından belirlenmeli ve bu belirleme ortaya çıkan sonuçtan kısaca geliştirilmelidir; daha ayrıntılı gelişme buraya düşmez. Nesnenin ilkesi, evrensel, yalınlığı içinde *dolaylı* bir evrensel olduğu için, nesne bunu kendi doğası olarak kendisinde anlatmalıdır; nesne bunu kendini *birçok özellikli Şey* olarak göstererek yapar. Duyusal bilginin varsıllığı algıya aittir, dolaysız pekinliğe değil; bu pekinlik için o varsıllık salt örneklerin kaynağı idi; çünkü *olumsuzlamayı*, ayrımı ya da çeşitliliği kendi özünde taşıyan yalnızca algıdır.

113. *'Bu'*, öyleyse, *Bu değil* olarak ya da *ortadan kaldırılmış* olarak koyulmaktadır; böylece yokluk olarak değil, ama belirli bir yokluk olarak ya da *bir içeriğin* yani *'Bu'*nun bir yokluğu ola-

rak koyulmaktadır. Böylece duyusal öğenin kendisi henüz bulunmaktadır, ama duyusal pekinlikte olması gerektiği gibi değil, denmek istenen bir tekil olarak değil, tersine bir evrensel olarak ya da kendisini bir *özellik* olarak belirleyecek olan olarak. *Ortadan kaldırma* [*das Aufheben*] olumsuzda görmüş olduğumuz gerçek çifte anlamını sergiler: bir *olumsuzlama* ve aynı zamanda bir *saklamadır*; yokluk, *'Bu'nun yokluğu* olarak, dolaysızlığı saklar ve kendisi duyusaldır, ama evrensel bir dolaysızlıktır.—Varlık ise dolaylılığı ya da olumsuzu kendisinde taşımakla bir evrenseldir; bunu kendi dolaysızlığında *anlatırken*, *ayrımlaşmış*, *belirli* bir özelliktir. Bununla aynı zamanda böyle birçok özellik koyulmaktadır, biri ötekinin olumsuzu olarak. Evrenselin *yalınlığında* anlatıldıkları için, bu *belirlilikler*—ki aslında ilkin ancak daha öte bir belirlenimin eklenişi ile belirliliklerdir—*kendi kendileri ile* ilişkidedirler, birbirlerine karşı ilgisizdirler, her biri kendi içindir ve ötekilerden özgürdür. Ama yalın kendi kendine özdeş evrenselliğin kendisi ise yine bu belirliliklerinden ayrı ve özgürdür; bu evrensellik arı kendi-kendine-ilişki ya da bir *ortam*dır ki orada tüm bu belirlilikler vardırlar, ve öyleyse orada *yalın* bir birlik olarak *içiçe geçerler*, ama birbirlerine *değmeksizin*; çünkü tam bu evrenselliğe katılma yoluyladır ki ilgisiz olarak kendileri için vardırlar.—Bu soyut evrensel ortam, ki genelde *şeylik* ya da *arı öz* denilebilir, kendilerini tanıtlamış oldukları biçimiyle Burası ve Şimdiden, yani bir çokluğun *yalın* bir *birlikteliğinden* başka birşey değildir; ama bu çokluktakiler *belirlilikleri içinde* kendileri *yalın evrensellerdirler*. Bu tuz yalın bir Burasıdır ve aynı zamanda da çok-yanlıdır; ak ve *ayrıca* acı, *ayrıca* kübik şekilli, *ayrıca* özgül ağırlıklıdır vb. Tüm bu özellikler çokluğu yalın bir *Bura* içersindedir, ki orada öyleyse içiçe geçmişlerdir; hiçbirinin ötekilerden başka bir Burası yoktur, tersine her biri ötekilerin de olduğu aynı Burada her yerdedir. Aynı zamanda da, değişik Buralar ile ayırılmış olmaksızın, bu içiçe geçmede birbirlerini etkilemezler; aklık kübikliği etkilemez ya da değiştirmez, ikisi de acılığı vb.; tersine, her birinin kendisi yalın kendi-ile-ilişki olduğu için ötekileri dingin bırakır ve kendini salt o ilgisiz *ayrıca* yoluyla onlar ile ilişkilendirir. Bu *'Ayrıca'*, öyleyse, arı evrenselliğin kendisi ya da ortam, onları böyle birlikte tutan *şeylik*tir.

114. Ortaya çıkan bu ilişkide ilkin yalnızca olumlu evrensellik ırası gözlenir ve gelişir; ama ayrıca göz önüne alınması gereken bir yan daha kendini göstermektedir. Şöyle. Eğer birçok belirli özellik birbirleri ile saltık olarak ilgisiz ve eğer baştan sona salt kendi kendileri ile ilişkide olsalardı, o zaman *belirli* olmazlardı; çünkü ancak kendilerini birbirlerinden *ayrımlaştırdıkları* ve *başkaları ile* karşıtlar olarak *ilişkide oldukları* ölçüde belirlidirler. Ama bu karşıtlık yüzünden ortamlarının yalın birliğinde birarada olamazlar—ortam ki, onlar için olumsuzluk denli özseldir; özelliklerin ayrımlaşması, ilgisiz bir ayrımlaşma değil ama dışlayıcı, başkasını olumsuzlayıcı bir ayrımlaşma olduğu ölçüde, bu yalın ortamın dışına düşer; ve ortam öyleyse salt bir *'Ayrıca'* değil, ilgisiz bir birlik değil, tersine ayrıca bir *'Bir'*, *dışlayıcı* bir birliktir.—'Bir' *olumsuzlama kıpısıdır*; kendisi yalın bir kipte kendi ile ilişkidedir, ve başkasını dışlar; ve onunla *Şeylik* bir *Şey* olarak belirlenir. Özellikte olumsuzlama *belirlilik* olarak vardır; ve belirlilik dolaysızca varlığın dolaysızlığı ile birdir—bir dolaysızlık ki, olumsuzlama ile bu birlik yoluyla, evrenselliktir; ama *Bir* olarak ise belirlilik karşıtı ile bu birlikten kurtulmuştur ve kendinde ve kendi için vardır.

115. Bu birarada alınan kıpılarda Şey, burada onu geliştirmenin zorunlu olması ölçüsünde, algının gerçeği olarak tamamlanmaktadır. Şey (a) ilgisiz edilgin evrensellik, birçok özelliğin ya da daha doğrusu *özdeğin* ya da *gerecin* [*Materie*] *'Ayrıca'*sıdır; (b) olumsuzluktur, eşit ölçüde yalın olarak; ya da *Bir*dir ki, karşıt özellikleri dışlamaktadır; ve (c) birçok *özelliğin* kendileri, ilk iki kıpının ilişkisi, olumsuzlamadır, çünkü kendisini ilgisiz öğeye ilişkilendirmekte ve orada bir ayrımlar çokluğu olarak yayılmaktadır; kalıcılık ortamında çokluğa ışıyan tekillik noktasıdır. Bu ayrımlar ilgisiz ortama ait oldukları ölçüde kendileri evrenseldirler, salt kendileri ile ilişkilidirler ve birbirlerini etkilemezler; oysa olumsuz birliğe ait oldukları ölçüde aynı zamanda dışlayıcıdırlar, ama *'Ayrıca'*larından uzak olan özellikler ile zorunlu olarak bu karşıtlık ilişkisi içindedirler. Duyusal evrensellik, ya da varlığın ve olumsuzun *dolaysız* birliği, böylece bir *özelliktir*, ama ancak Bir ve arı evrensellik ondan gelişiyor ve birbirlerinden ayrımlaşıyor iseler ve eğer duyusal evrensellik bunları birbirleri ile birleştiriyor ise; evrenselliğin arı özsel kıpılar

ile bu ilişkisidir ki sonunda *Şeyi* tümlemektedir.

116. Algının şeyi böyle oluşmaktadır; ve bilinç, bu Şey onun nesnesi olduğu sürece, algılayan olarak belirlenmektedir; bilincin onu *salt alması* ve arı sezinleme olarak davranması gerekir; ve onun için böylelikle ortaya çıkan Gerçektir. Eğer bilincin kendisi bu alışta birşey yaptı ise, böyle bir ekleme ya da çıkarma ile gerçekliği değiştirecektir. Nesne Gerçek ve evrensel, kendi kendine özdeş olduğu için, ve bilincin kendisi ise değişebilen ve özsel-olmayan olduğu için, bilincin nesneyi doğru olmayan bir yolda sezinlemesi ve kendini aldatması olanaksız birşey değildir. Algılayan aldanma olanağının bilincini taşır; çünkü ilke olan evrensellikte *başkalığın* kendisi onun için dolaysızca bulunmaktadır, ama *yok* ve ortadan kaldırılmış olan olarak. Onun gerçeklik ölçütü öyleyse *kendi-kendine-özdeşlik*, ve davranışı [nesneyi] kendine-özdeş olarak sezinlemektir. Aynı zamanda türlülük onun için orada bulunduğundan, bu sonuncusu onun sezinleyişinin türlü kıpılarının birbirleri ile bir ilişkisidir; ama bu karşılaştırmada bir özdeşsizlik kendini gösterirse, o zaman bu nesnenin bir gerçeksizliği değil,—çünkü nesne kendi kendine özdeştir—ama algılayanın bir gerçeksizliğidir.

117. Şimdi bilincin edimsel algılamasında neyi görgülediğine bakalım. Bu görgülenim *bizim için* nesnenin ve bilincin ona karşı tutumunun az önce verildiği biçimiyle gelişiminde daha şimdiden kapsanmıştır ve salt orada bulunan çelişkilerin gelişmesi ile ilgili olacaktır.—Sezinlediğim nesne kendisini *arı Bir* olarak sunar; onda bir de özellik ayrımsarım ki evrenseldir ve böylece [nesnedeki] tekilliği aşmaktadır. Nesnel özün ilk varlığı bir Bir olarak öyleyse onun gerçek varlığı değildi; ama nesne Gerçek olduğu için gerçeksizlik bana düşmektedir: sezinlemem doğru değildi. Özelliğin *evrenselliği* yüzünden nesnel özü daha çok genelde bir *topluluk* olarak almalıyım. Bundan başka şimdi özelliği *belirli*, başkasına *karşıt* ve onu dışlayıcı olarak algılarım. Öyleyse, gerçekte nesnel özü doğru olarak sezinlemiş olmam,—eğer onu başkaları ile bir *topluluk* olarak ya da süreklilik olarak belirlemiş isem; ve özelliğin *belirliliği* yüzünden sürekliliği kırmalı ve nesnel özü ise dışlayıcı Bir olarak koymalıyım. Çözülmüş Birde böyle birbirini etkilemeyen, tersine birbirine karşı ilgisiz olan birçok özellik bulurum; öyleyse nesneyi *dışlayıcı* olarak sezinle-

diğim zaman doğru olarak algılamış olmam; tersine o nasıl daha önce salt genelde süreklilik idiyse, şimdi evrensel bir *ortaklaşa ortamdır* ki orada birçok özellik duyusal evrensellik olarak her biri kendi başına vardır ve *belirli* olarak ötekileri dışlamaktadır. Ama algıladığım yalın ve Gerçek bu yüzden ayrıca evrensel bir ortam değil, ama kendi başına tekil özelliktir ki, gene de, böyle iken ne bir özellik ne de belirli bir varlıktır; çünkü şimdi ne Birdedir ne de başkaları ile ilişkilidir. Oysa ancak Birde iken bir özellik, ve ancak başkaları ile ilişkide iken belirlidir. Özellik bu arı kendi-ile-ilişki olarak yalnızca genelde *duyusal varlık* olarak kalır, çünkü olumsuzluk ırasını artık kendinde taşımamaktadır; ve şimdi önünde duyusal bir varlık bulan bilinç salt bir *sanı*dır, e.d. algılamanın bütünüyle dışına ve kendi içine çekilmiştir. Ama duyusal varlığın ve sanının kendileri algılamaya geçerler; başlangıca geri atılırım ve bir kez daha kendini her kıpıda ve bir bütün olarak ortadan kaldıran döngünün içine çekilirim.

118. Bilinç, öyleyse, bu döngü içinden zorunlu olarak yine geçmektedir, ama aynı zamanda ilk kez olduğu ile aynı kipte değil. Çünkü algılama üzerindeki görgülenimi onun sonuç ve Gerçeğinin onun çözülüşü ya da Gerçekten dışarı ve kendi içine yansıma olduğunu öğretmiştir. Böylece bilinç için algılamasının özde nasıl oluştuğu belirlenmiş olmaktadır: algılama yalın, arı bir sezinleme değil, tersine *sezinleyişinde* aynı zamanda Gerçekten *dışarı ve kendi içine yansımış* olmaktır. Bilincin bu kendi içine geri dönüşü ki, kendini arı sezinleyiş ile dolaysızca *karıştırmıştır*—çünkü bu geri dönüş kendini algılamaya özsel olarak göstermiştir—, Gerçeği değiştirmektedir. Bilinç bu yanı aynı zamanda kendininki olarak tanır ve onun sorumluluğunu üzerine alır; böylece gerçek nesneyi arılığı içinde kazanacaktır.—Şimdi, bu böyleyken, tıpkı duyusal pekinlikte olduğu gibi, algılamada da bilincin kendi içine geri sürülme yanı bulunmaktadır; ama, ilk olarak, bunun duyu pekinliğinde olmuş olduğu anlamda değil, sanki algılamanın *gerçekliği* bilince düşüyormuş gibi değil; tersine, bilinç algılamada ortaya çıkan *gerçeksizliğin* ona düştüğünü bilmektedir. Ama bu bilgileniş yoluyla bilinç aynı zamanda bu gerçeksizliği ortadan kaldırma yeteneğindedir; gerçekliği sezinleyişini algılamasının gerçeksizliğinden ayırdeder, bu gerçeksizliği düzeltir, ve bu düzeltmeyi kendi üzerine al-

dığı için, gerçeklik, *algılamanın* gerçekliği olarak, hiç kuşkusuz *bilince* düşer. Nitekim, bilincin şimdi irdeliyeceğimiz davranışı öyle oluşmuştur ki, bilinç artık yalnızca algılamamaktadır, ama kendi-içine-yansımasının da bilincindedir ve bunu yalın sezinleyişin kendisinden ayırmaktadır.

119. İlkin, öyleyse, Şeyi *Bir* olarak ayrımsarım ve ona bu gerçek belirlenim içinde sarılırım; eğer onu algılama deviminde onunla çelişen birşey çıkarsa, bu benim düşünmem olarak tanınacaktır. Öte yandan, algıda değişik özelliklerin bulunduğu da gözlenir ve bunlar Şeyin özellikleri olarak görünürler; ama Şey Birdir, ve onun Bir olarak sona ermesine yol açacak bu türlülüğün bize düştüğünün bilincindeyizdir. Bu Şey öyleyse gerçekte salt *bizim* gözlerimiz için aktır, *ayrıca bizim* dilimiz için acıdır, *ayrıca bizim* dokunuşumuz için kübiktir vb. Bu yanların bütün bir türlülüğünü Şeyden değil, ama kendimizden alırız; bu yolda bunlar bizim için birbirlerinin dışına düşerler, çünkü dil gözden bütünüyle ayrıdır vb. Böylece biz içinde bu tür kıpıların kendilerini yalıttıkları ve kendileri için oldukları *evrensel ortam*ızdır. Öyleyse, evrensel ortam olma belirliliğini bizim düşüncemiz diye görerek, Şeyin kendi-kendine-özdeşliğini ve gerçekliğini, Bir olmasını, saklarız.

120. Ama bilincin üzerine aldığı bu *değişik yanlar*, her biri kendi başına evrensel ortamda bulunuyor olarak görüldüğü zaman, *belirlidirler*; ak salt kara ile karşıtlık içinde vardır vb., ve Şey tam anlamıyla başkalarına karşıt olmakla Birdir. Ama Bir olduğu ölçüde başkalarını kendisinden dışlıyor değildir—çünkü Bir olmak evrensel kendi-kendine-ilişkidir, ve Bir olarak daha çok tümüne benzemektedir—, tersine, *belirlilik* yoluyladır ki Şey başkalarını dışlamaktadır. Şeylerin kendileri öyleyse *kendilerinde ve kendileri için belirlidirler*; kendilerini başkalarından ayırdeden özelliklere iyedirler. *Özellik* Şeyin *öz* özelliği ya da onun kendisindeki bir belirlilik olduğu için, Şey *birçok* özellikler taşımaktadır. Çünkü, ilk olarak, Şey gerçek olandır, e.d. *varlığı ona özünlüdür*; ve onda olan onun kendi özü olarak ondadır, başkalarından ötürü değil; öyleyse, ikinci olarak, belirli özellikler salt başka Şeylerden ötürü ve başka Şeyler için değil, ama Şeyin kendisinde vardırlar; gene de yalnızca kendilerini birbirlerinden ayırdeden bir öğeler çokluğu oldukları içindir ki *ondaki* belirli

özelliklerdirler; ve üçüncüsü, şeylikte böyle oldukları için, kendilerinde ve kendileri için ve birbilerine ilgisiz olarak varolurlar. Öyleyse ak ve *ayrıca* kübik, *ayrıca* acı vb. olan gerçekte Şeyin kendisidir, başka bir deyişle Şey *'Ayrıca'* ya da *evrensel ortam*dır ki, orada birçok özellik birbirleri dışında varkalırlar, birbirlerine dokunmaksızın ve birbirlerini ortadan kaldırmaksızın; ve böyle alındığında Şey gerçek olan olarak alınmış olmaktadır.

121. Bu algılamada, şimdi, bilinç aynı zamanda bilmektedir ki, *ayrıca* kendi içine yansımaktadır, ve algılamada *'Ayrıca'*ya karşıt olan kıpı ortaya çıkmaktadır. Bu kıpı ise Şeyin kendi kendisi ile *birliğidir* ki ayrımı kendisinden dışlamaktadır. Buna göre, bilincin kendi üzerine alması gereken bu birliktir; çünkü Şeyin kendisi birçok *değişik ve bağımsız özelliğin kalıcılığıdır*. Böylece Şeye ilişkin olarak denir ki: aktır, *ayrıca* kübik ve *ayrıca* acı vb. Ama ak oldukça kübik değil, ve kübik ve ayrıca ak oldukça acı değildir vb. Bu özelliklerin *Bire koyulması* işi yalnızca bilince düşer ki, bu nedenle onların Şeyde Bir içine düşmelerini önlemesi gerekir. Bu amaçla *'oldukça'*yı getirir, ve bununla özellikleri birbiri dışında ve Şeyi 'Ayrıca' olarak saklar. Bütünüyle haklı olarak, bilinç kendini Bir-lik için sorumlu kılar ve bunu ilkin öyle bir yolda üzerine alır ki, özellik denmiş olan şimdi *'özgür özdek'*[7] olarak tasarımlanmaktadır. Şey bu yolla gerçek *'Ayrıca'*-ya yükseltilir, çünkü bir özdekler toplağı olmakta, ve Bir olmak yerine salt örtücü bir yüzey olmaktadır.

122. Bilincin daha önce kendi üzerine almış ve şimdi üzerine almakta olduğuna, daha önce Şeye yüklemiş ve şimdi yüklemekte olduğuna dönüp bakarsak, görürüz ki bilinç sıra ile kendi kendisini olduğu gibi Şeyi de hem arı, çokluksuz bir *Bir*, ve hem de bağımsız özdeklere ya da gereçlere çözünen bir *Ayrıca* yapmaktadır. Bilinç, öyleyse, bu karşılaştırma yoluyla bulur ki, yalnızca *onun* algılayış ya da gerçeği alış yolu *sezinlemenin* ve *kendi içine geridönüşün* [iki ayrı kıpı olarak] *türlülüğünü* kendinde kapsamakla kalmamakta, ama dahaçok gerçeğin kendisi, Şey de, kendisini bu ikili kipte göstermektedir. Öyleyse görgülenen şudur: Şey onu sezinleyen *bilinç için* kendisini belirli bir kipte *sunmaktadır*, ama *aynı zamanda* kendini sunuş kipinden *dışarı* ve *kendi içine yansımıştır*, ya da kendisinde [bilincinkine] karşıt bir gerçeklik taşımaktadır.

123. Bilinç böylece algıdaki bu ikinci davranış türünü, yani Şeyi gerçek kendi-kendine-özdeş olarak alırken kendisini ise özdeş-olmayan olarak, özdeşlikten dışarı kendi içine geri dönen olarak almanın da ötesindedir; ve nesne şimdi bilinç için daha önce nesne ile bilinç arasında paylaşılmış olan bu bütün devimdir. Şey *Bir*dir, kendi içine yansımıştır; *kendi içindir*, ama ayrıca *bir başkası içindir*; ve, dahası, kendi için bir *başka*dır, *çünkü* bir başkası içindir. Şey, buna göre, kendi için ve *ayrıca* bir başkası içindir, *ikili olarak* ayrımlaşmış bir varlıktır, ama *ayrıca* bir *Bir*dir; Bir-liği ise bu türlülüğü ile çelişmektedir; bu yüzden bilinç bu Bire-koymayı gene kendi üzerine almalı ve onu Şeyden uzak tutmalıdır. Buna göre demek gerekecektir ki, Şey kendi için *olduğu sürece* başkası için değildir. Ama Birlik, bilincin görgülemiş olduğu gibi, Şeyin kendisine de düşmektedir; Şey özde kendi içine yansımıştır. *'Ayrıca'* ya da ilgisiz ayrım da, öyleyse, tıpkı *Bir-olma* gibi, Şeye düşer; ama, ikisi ayrı oldukları için, aynı değil, tersine *ayrı* Şeylere düşerler; genelde nesnel özde bulunan çelişki iki nesneye dağılır. Şey öyleyse kendinde ve kendi için kendine özdeştir, ama bu kendi kendisi ile birlik başka Şeyler tarafından bozulmaktadır; böylece Şeyin birliği saklanırken, aynı zamanda başkalık bilincin dışında olduğu gibi Şeyin dışında da saklanmaktadır.

124. Şimdi, hiç kuşkusuz nesnel özdeki çelişkinin bu yolla ayrı Şeylere dağılmış olmasına karşın, ayrım, bu yüzden, gene de ayırılmış tekil Şeyin kendisine düşecektir. *Ayrı Şeyler* öyleyse *kendileri için* koyulmuşlardır; ve aralarındaki çatışma öylesine karşılıklıdır ki, her biri kendi kendisinden değil, ama salt ötekinden ayrıdır. Ama böylelikle her birinin *kendisi ayrı* bir Şey olarak belirlenir ve ötekilerden özsel ayrımı *kendisinde* taşır; ama gene de bu ayrım Şeyin kendisindeki bir karşıtlık imiş gibi taşınmamaktadır; tersine bu kendi için *yalın bir belirliliktir* ki Şeyin *özsel*, onu başkalarından ayıran ırasını oluşturmaktadır. Gerçekte türlülük onda bulunduğu için, hiç kuşkusuz bu türlülük zorunlu olarak ondaki çokyanlı yapının *edimsel* ayrımı biçimini almaktadır. Ama, belirlilik Şeyin *özünü* oluşturduğu için—ki bu öz ile Şey kendini ötekilerden ayırdetmekte ve kendi için olmaktadır—, bu öteki çokyanlı yapı *özsel olmayan* yandır. Şey böylece hiç kuşkusuz birliği içinde *çifte 'oldukça'*yı kendisinde taşımakta-

dır, ama *eşitsiz değerler* ile; bu yüzden bu karşıtlık-durumu Şeyin kendisindeki edimsel bir karşıtlığa gelişmez, ama Şey *saltık ayrımı* yoluyla bir karşıtlık durumuna geliyor oldukça, bu karşıtlığı dışındaki bir başka Şeye karşı taşımaktadır. Sonraki çokyanlılık da hiç kuşkusuz Şeyde zorunludur, öyle ki, onun dışında kalamaz; ama Şey için *özsel olmayan* yandır.

125. Şeyin özsel ırasını oluşturan ve onu tüm ötekilerden ayıran bu belirlilik şimdi öyle belirlenmektedir ki, Şey bu yolla ötekiler ile karşıtlık içindedir, ama bu karşıtlıkta kendisini kendi için saklaması gerekmektedir. Ama ancak ötekiler ile bu ilişki içinde durmuyor olduğu ölçüde bir Şeydir ya da kendi için varolan Birdir; çünkü bu ilişki içinde dahaçok ötekiler ile birlikteliği koyulmaktadır; ve başkaları ile bağıntı kendi-için-varlığın sona ermesidir. *Saltık ırası* ve karşıtlığı yoluyladır ki Şey *başkaları* ile *ilişkidedir* ve özsel olarak salt bu ilişkilenmedir; ilişki ise bağımsızlığının olumsuzlanmasıdır, ve Şey dahaçok özsel özelliği yoluyla yok olmaktadır.

126. Bilinç için, Şeyin kendi özünü ve kendi-için-varlığını oluşturan belirliliğin kendisi yoluyla yokolması görgüleniminin zorunluğu, yalın kavramına göre, kısaca şöyle toparlanabilir. Şey *kendi-için-varlık* olarak, ya da tüm başkalığın saltık olumsuzlanışı olarak, öyleyse saltık, yalnızca kendisi ile ilişkideki olumsuzlama olarak koyulur; oysa kendi kendisi ile ilişkili olumsuzlama *kendi kendinin* ortadan kaldırılması, ya da özüne bir başkasında iye olmaktır.

127. Gerçekte, ortaya çıkmış olduğu biçimiyle nesnenin belirlenimi başka hiçbirşey kapsamamaktadır; nesnenin onun yalın kendi-için-varlığını oluşturan özsel bir özelliği, ve bu yalınlıkta ise ayrıca türlülüğü kendisinde taşıması gerekir—türlülük ki, *zorunlu* olmasına karşın, gene de *özsel* belirliliği oluşturması gerekmez. Ama bu henüz salt sözlerde yatan bir ayrımdır; *özsel olmamasına* karşın gene de *zorunlu* olması gereken yan kendini ortadan kaldırır; ya da az önce kendi kendini olumsuzlama dediğimiz bu yandır.

128. Bununla, kendi-için-varlık ile başkası-için-varlığı ayıran o son *'oldukça'* yitmektedir, nesne tersine *bir ve aynı bakımdan kendi kendisinin karşıtıdır: başkası için oldukça kendi içindir* ve *kendi için oldukça başkası içindir. Kendi içindir*, kendi içine yansı-

mıştır, Birdir; ama bu *kendi için* ve kendi içine yansımış ve Bir olma ise karşıtı ile, *bir başkası için olma* ile bir birlik içinde ve bu yüzden yalnızca ortadan kaldırılmış olarak koyulur; başka bir deyişle, bu *kendi-için-varlık* özsel-olmayan olması gereken biricik yan ile, yani başkasına ilişki ile eşit ölçüde *özsel-olmayandır.*

129. Nesne, böylece, arı belirlilikleri içinde ya da onun özselliğini oluşturmaları gereken belirlilikleri içinde ortadan kaldırılır, tıpkı duyusal varlığında da ortadan kaldırılmış olması gibi. Nesne duyusal bir varlıktan bir evrensele dönmüştü; ama bu evrensel, *duyusaldan köken aldığı* için, özsel olarak onun tarafından *koşulludur* ve bu yüzden genel olarak gerçekten kendi-kendine-özdeş olmayan ama *bir karşıtlık ile etkilenmiş* olan bir evrenselliktir ki bu nedenle kendisini tekillik ve evrensellik uçlarına, özelliklerin *Bir*ine ve özgür özdeklerin *Ayrıca*sına bölmektedir. Bu arı belirlilikler *özselliğin* kendisini anlatıyor gibi görünmektedirler, ama salt bir *kendi-için-varlık*tırlar ki *bir başkası için varlık* ile yüklüdür. Ama ikisi de özsel olarak *bir birlik* içinde oldukları için, şimdi önümüzde artık koşulsuz saltık evrensellik bulunmaktadır, ve bilinç ilk kez burada Anlağın alanına gerçekten girmektedir.

130. Böylece duyusal tekillik hiç kuşkusuz dolaysız pekinliğin eytişimsel deviminde yitmekte ve evrensellik olmaktadır, ama yalnızca *duyusal evrensellik*. 'Sanma' yitmiştir, ve algılama nesneyi *kendinde* olduğu gibi, ya da genelde bir evrensel olarak almaktadır; tekillik öyleyse nesnede gerçek tekillik olarak, *Birin kendinde-varlığı* ya da *kendi içine yansımışlık* olarak ortaya çıkmaktadır. Ama bu henüz *koşullu* bir kendi-için-varlıktır ki, *bunun yanısıra* bir başka kendi-için-varlık, tekilliğe karşıt ve onunla koşullu evrensellik bulunmaktadır; oysa bu iki çelişkili uç salt *yanyana* değil, ama bir birlik içindedir; ya da, başka bir deyişle, ikisinde de ortak olan *kendi-için-varlık* genelde karşıtlık ile yüklüdür, e.d. aynı zamanda bir *kendi-için-varlık* değildir. Algılamanın sofistliği bu kıpıları çelişkilerinden kurtarmaya çalışır ve *yanların* ayırdedilişi ile, *'Ayrıca'* ve *'Oldukça'*ya sarılarak, ve son olarak *özsel-olmayan* yan ve ona karşıt olan *öz*ün ayırdedilmesi ile, gerçeği ele geçirmeye çabalar. Ancak bu önlemler, sezinlemedeki aldanmayı uzaklaştırmak yerine, dahaçok kendilerini bütünüyle boş olarak tanıtlarlar; ve bu algılama mantığı yo-

luyla kazanılması gereken gerçek kendisini bir ve aynı bakımdan kendi karşıtı olarak, ve böylece özü olarak ayrımlardan ve belirlenimlerden yoksun bir evrenselliğe iye olarak tanıtlar.

131. *Tekillik* ve ona karşıolan *evrensellik* ve bir özsel-olmayan (ki gene de aynı zamanda zorunludur) ile bağlı *öz* gibi bu boş soyutlamalar güçlerdir ki, oyunları algısal anlak, ya da çoğu kez söylenegeldiği gibi, sağlam sağ-duyudur. Bu sağlam sağ-duyu, ki kendisini sağlam gerçekçi bilinç diye almaktadır, algılama sürecinde yalnızca *bu soyutlamaların* oyunudur; genellikle, en varsıl olduğunu sandığı yerde her zaman en yoksuldur. Bu boş özler tarafından itilip kakılırken, önce birinin sonra ötekinin kollarına atılırken, ve sofistliği ile sırayla önce özlerden birine ve sonra tam karşıtına sarılmaya ve bunu ileri sürmeye çalışırken, gerçeklik ile çelişmekte ve felsefenin yalnızca *düşüncel kendilikler* ile ilgilendiğini sanmaktadır. Felsefe, gerçekten, bunlarla da ilgilenmekte ve onları arı özler, saltık öğeler ve güçler olarak tanımaktadır; ama böyle yaparak onları aynı zamanda *belirlilikleri içinde* tanımaktadır ve bu yüzden onların üzerinde ustadır; öte yandan o algısal anlak onları gerçek diye almakta ve onlar tarafından bir yanılgıdan ötekine itilmektedir. Ona egemen olanların bu yalın özsellikler olduğunun bilincine kendisi varamaz, ama sanır ki her zaman bütünüyle gerçek özdek ve içerik ile ilgilenmektedir—tıpkı duyusal pekinliğin boş arı varlık soyutlamasının onun özü olduğunu bilmemesi gibi. Oysa gerçekte bu özsellikler içersindedir ki o algısal anlak her tür özdek ve içerik içinden ileri geri dolaşmaktadır; bunlar o içeriğin bağlayıcı gücü ve egemenidirler, ve yalnızca bunlar duyusal öğe *öz olarak* bilinç için ne ise odurlar, duyusalın onunla ilişkisini belirleyendirler ve algılamanın ve onun gerçeğinin deviminin geçtiği süreçtirler. Bu süreç, gerçeğin biteviye almaşık olarak belirlenmesi ve sonra bu belirlemenin ortadan kaldırılması, sözcüğün tam anlamıyla, algılamanın gündelik şaşmaz yaşam ve etkinliğini, ve gerçeklik içinde devindiğini sanan bilinci oluşturur. Bu bilinç karşı durulamaz bir yolda tüm bu özsel özelliklerin ya da belirlenimlerin benzer olarak ortadan kaldırılmaları sonucuna ilerler; ama her bir tekil kıpıda salt bu *bir belirliliğin* gerçek olarak bilincindedir, ve sonra yine karşıtının. Elbette onların özsel olmayışlarından kuşkulanmaktadır; onları tehdit eden tehlikeden kurtarmak için

sofistliğe başvurarak kendisinin az önce gerçek olmadığını ileri sürmüş olduğunu şimdi gerçek diye ileri sürmektedir. Bu gerçek-olmayan özlerin doğasının bu anlağa aslında yaptırmak istedikleri şey, o *evrensellik* ve *tekillik* düşüncelerini, *Ayrıca* ve *Bir* düşüncelerini, bir *özsel-olmama* durumu ile zorunlu olarak bağlı olan o *özsellik* ve bir *özsel-olmayan* (ki gene de *zorunlu*dur) düşüncelerini,—bu asılsızlıklara ilişkin *düşünceleri biraraya getirmek* ve böylece onları ortadan kaldırmaktır. Ama anlak *'oldukça'*ya ve türlü *'bakımlar'*a dayanarak ya da bir düşünceyi kendi üzerine almak yoluyla ötekini ayırılmış ve gerçek olarak saklayarak bunu yapmaktan kaçınmaya çalışır. Oysa bu soyutlamaların doğası onları kendilerinde ve kendileri için bir araya getirmektedir; sağlam anlak onu burgaçlı çemberlerinde döndüren bu soyutlamaların yemidir. Sağlam anlak kimi zaman onların gerçeksizliğini kendi üzerine alarak, ama kimi zaman da aldatmacalarına güvenilmez Şeylerin bir görünüşü diyerek, ve özseli onlar için zorunlu ama gene de özsel olmayan olması gerekenden ayırarak ve birinciyi ikinciye karşı onların gerçekliği olarak görerek onlara gerçeklik vermek isterken, onlar için onların gerçekliklerini saklamadığı gibi kendine de gerçeksizliği vermektedir.

III. KUVVET VE ANLAK: GÖRÜNGÜ VE DUYULURÜSTÜ EVREN

132. Bilinç için duyusal pekinliğin eytişiminde işitme, görme vb. yitmiştir; ve, algı olarak, bilinç ilk kez Koşulsuz-Evrenselde biraraya getirdiği düşüncelere varmıştır. Bu koşulsuz, şimdi, eğer dingin, yalın öz olarak alınmış olsaydı, kendisi yine tek yanlı *kendi-için-varlık ucundan* başka birşey olmayacaktı, çünkü o zaman öz-olmayan ona karşı duracaktır; ama bununla ilişkili olsaydı kendisi özsel olmayan olacak, ve bilinç algılamanın aldatmacasından kaçamıyacaktı; ama bu evrensel kendisini böyle koşullu bir kendi-için-varlıktan kendi içine dönmüş bir evrensel olarak göstermiştir.—Artık bilincin gerçek nesnesi olan bu koşulsuz evrensel henüz ancak onun *nesnesi* olarak vardır; bilinç koşulsuzun Kavramını *Kavram* olarak henüz kavramış değildir. İkisini ayırmak özseldir: bilinç için nesne bir başkası ile ilişkiden

kendi içine geri dönmüş ve bununla *kendinde* Kavram olmuştur. Ama bilinç kendi kendisi için henüz Kavram değildir ve bu nedenle o yansımış nesnede kendisini tanımamaktadır. *Bizim için* bu nesne bilincin devimi yoluyla öyle oluşmuştur ki, bilinç onun oluşmasına katılmıştır ve yansıma iki yanda aynıdır ya da salt *bir* yansıma vardır. Ama bilinç bu devimde bilinç olarak bilinci değil de yalnızca nesnel özü içeriği olarak taşıdığından, onun için sonuca nesnel bir imlem koyulmalıdır; ve bilinç ortaya çıkmış olandan henüz çekilmektedir, öyle ki bu onun için nesnel anlamda özdür.

133. Bununla Anlak hiç kuşkusuz kendi öz gerçeksizliğini ve nesnenin gerçeksizliğini ortadan kaldırmıştır; ve onun için böylelikle oluşmuş olan Gerçeğin Kavramıdır—ama salt *kendinde* varolan Gerçek olarak, ki henüz Kavram değildir ya da bilincin *kendi-için-varlığından* yoksundur ve Anlak kendisini orada bilmeksizin onu kendi başına bırakır. Bu gerçek kendi kendisi için kendi özünü izler, öyle ki bilincin onun özgür olgusallaşmasında hiçbir payı yoktur, tersine yalnızca seyreder ve salt sezinler. Öyleyse *biz* ilk olarak onun yerine girmeli ve sonuçta kapsanılanı işleyip geliştiren Kavram olmalıyız; bilince kendisini varolan birşey olarak sunan bu bütünüyle gelişmiş nesnededir ki bilinç kendi için ilk kez kavrayan bilinç olmaktadır.

134. Sonuç koşulsuz-evrensel idi, ilk olarak, bilincin tek yanlı Kavramlarını olumsuzlamış ve onları soyutlamış, yani onlardan vazgeçmiş olması gibi olumsuz ve soyut bir anlamda. Ama sonuç kendinde olumlu bir anlam taşımaktadır: onda *kendi-için-varlığın* ve *bir-başkası-için-varlığın* birliği, ya da saltık karşıtlık dolaysızca bir ve aynı öz olarak koyulmuştur. İlk bakışta bu yalnızca karşılıklı ilişkideki kıpıların biçimlerini ilgilendiriyor gibi görünmektedir; ama kendi-için-varlık ve başkası-için-varlık o denli de *içeriğin* kendisidirler, çünkü gerçekliği içindeki karşıtlık sonuçta ortaya çıkmış olandan başka hiçbir doğa taşıyamaz, yani algıda gerçek diye görülen içerik aslında yalnızca biçime aittir ve onun birliği içinde çözünür. Bu içerik aynı zamanda evrenseldir; başka hiçbir içerik olamaz ki tikel yapısı yoluyla bu koşulsuz evrenselliğin içine geri düşmeyi başaramasın. Böyle bir içerik kendi için olmanın ve başkası ile ilişkide olmanın herhangi bir belirli yolu olurdu. Ama *kendi için olmak* ve *başkası ile ilişkili ol-*

mak genel olarak içeriğin *doğasını* ve *özünü* oluşturur—içerik ki, gerçekliği koşulsuz-evrensel olmaktır; ve sonuç yalnızca ve yalnızca evrenseldir.

135. Oysa, bu koşulsuz-evrensel bilinç için bir nesne olduğundan, onda biçim ve içerik ayrımı ortaya çıkmaktadır; ve içerik şeklinde kıpılar kendilerini ilk kez sundukları gibi görünürler: bir yanda birçok kalıcı özdeğin evrensel ortamı, ve öte yanda kendi içine yansımış Bir (ki bunda onların bağımsızlıkları yokedilmektedir) olarak. Birincisi Şeyin bağımsızlığının çözülüşüdür ya da bir başkası için varlık olan edilginliktir; ikincisi ise kendi-için-varlıktır. Bu kıpıların kendilerini özleri olan koşulsuz evrensellikte nasıl sergilediklerini görmemiz gerek. Daha baştan açıktır ki, bunlar salt bu evrensellikte var oldukları için genel olarak artık birbirlerinden ayrılmış olmayan, ama özsel olarak kendilerinde kendi kendilerini ortadan kaldıran yanlardır, ve koyulan yalnızca bunların birbirlerine geçişleridir.

136. Bir kıpı, öyleyse, bir yana geçen öz olarak, evrensel ortam olarak ya da bağımsız özdeklerin kalıcılığı olarak görünür. Bu özdeklerin *bağımsızlığı* ise bu ortamdan başka birşey değildir; ya da bu *evrensel* baştan sona böyle türlü evrensellerin *çokluğu*dur. Evrenselin kendi kendisinde bu çokluk ile bölünmemiş birlik içinde olması ise bu özdeklerin her birinin ötekinin olduğu yerde olması demektir; karşılıklı olarak içiçe geçmektedirler,—ama birbirlerine değmeksizin, çünkü, evrik olarak, birçok ayrı özdek eşit ölçüde bağımsızdır. Böylece aynı zamanda arı gözeneklilikleri ya da ortadan kaldırılmışlıkları koyulmaktadır. Gene, bu ortadan kaldırılmışlık, bu türlülüğün *arı kendi-için-varlığa* indirgenişi, ortamın kendisinden başka birşey değildir ve bu ise ayrı özdeklerin *bağımsızlığı*dır. Ya da bağımsız olarak koyulan özdekler dolaysızca birliklerine geçerler, ve birlikleri doğrudan doğruya türlülüğünü ortaya serer ve bu bir kez daha geriye kendini birliğe indirger. Bu devim ise *Kuvvet* denilen şeydir: bunun bir kıpısı, yani bağımsız özdeklerin kendi varlıkları içinde yayılımı olarak Kuvvet, onun *anlatımı* ya da *belirişidir*; ama Kuvvet, bunların yitmişliği olarak, belirişinden kendi içine *geri çekilmiş* Kuvvet, ya da *özgün Kuvvet*tir. Ama, ilkin, kendi içine çekilmiş Kuvvet kendini belirt*meli*dir; ve, ikincisi, belirişte o hem *kendi içinde* varolan Kuvvet ve hem de bu kendi-içinde-olmadaki beli-

riştir.—Biz böylece bu iki kıpıyı da dolaysız birlikleri içinde saklarken, Kuvvet Kavramının ona ait olduğu Anlak, sözcüğün tam anlamıyla, ayrı kıpıları ayrı olarak taşıyan *Kavram*dır; çünkü *kendilerinde* onların ayrı olmamaları gerekir; ayrım, buna göre, yalnızca düşüncededir.—Ya da, yukarda koyulmuş olan ilkin yalnızca Kuvvet Kavramıdır, onun olgusallaşması değil. Gerçekte ise Kuvvet Koşulsuz-Evrenseldir ki, bu *bir başkası için* ne ise kendinde de odur; ya da ayrımı kendisinde taşıyandır, çünkü ayrım *başkası-için*-olmaktan başka birşey değildir. Öyleyse, kendi gerçekliği içinde olabilmesi için Kuvvet bütünüyle düşünceden özgür bırakılmalı ve bu ayrımların tözü olarak koyulmalıdır, e.d. *önce*: özsel olarak *kendinde* ve *kendi için* kalan bu bütün Kuvvet olarak *töz*, ve *sonra*: onun *tözsel* olarak, ya da kendileri için kalıcı kıpılar olarak, *ayrımları*. Kuvvet Kuvvet olarak ya da kendi içine geri çekilmiş olarak böylece kendi için bir *dışlayıcı Bir* olarak vardır ki, bunun için özdeklerin yayılımı *başka bir kalıcı öz*dür; ve böylece iki ayrı bağımsız yan koyulmaktadır. Ama Kuvvet ayrıca bütündür, ya da Kavramına göre ne ise o kalmaktadır; yani bu *ayrımlar* arı biçimler, yüzeysel *yiten kıpılar* olarak kalırlar. Kendi içine *geri çekilmiş* özgün Kuvvet ile bağımsız özdeklerin *yayılımı* olarak Kuvvet arasında aynı zamanda hiçbir ayrım olmazdı, eğer bunlar bir kalıcılık taşımıyor olsalardı, ya da Kuvvet hiç olmazdı, eğer bu karşıt kiplerde *varolmasa* idi; ama onun bu karşıt kiplerde varoluşu, iki kıpının aynı zamanda kendilerinin *bağımsız* olmalarından başka birşey demek değildir.—Öyleyse şimdi irdeleyecek olduğumuz şey iki kıpının kendilerini sürekli olarak bağımsızlaştırmaları ve yine kendilerini ortadan kaldırmaları devimidir.—Genel olarak, açıktır ki bu devim algılama deviminden başka birşey değildir ki, bunda her iki yan, algılayan ve algılanan, aynı zamanda gerçeğin *sezinlenmesi* sürecinde bir ve ayrımsızdırlar, ama o denli de her bir yan kendi içine *yansımıştır* ya da kendi için vardır. Burada bu iki yan Kuvvetin kıpılarıdır; hem bunlar bir birlik içindedirler, hem de kendileri için varolan uçlara karşı orta terim olarak görünen bu birlik kendini her zaman tam bu uçlara dağıtmaktadır, ve bunlar ise salt bu yolla vardırlar.—Daha önce kendisini çelişen Kavramların kendi kendilerini yokedişleri olarak sunmuş olan devim böylece burada *nesnel* biçim taşır ve Kuvvetin devimidir ki, so-

nucu Koşulsuz-Evrenselin *nesnel olmayan* birşey olarak ya da şeylerin *içi* olarak ortaya çıkmasıdır.

137. Kuvvet, böyle belirlendiği biçimiyle, Kuvvet *olarak* ya da *kendi içine yansımış* olarak düşünüldüğü için, Kavramın bir yanıdır; ama tözselleşmiş bir uç olarak koyulmuştur, ve dahası, Bir belirliliği altına. Ortaya serilen özdeklerin Kuvvet dışındaki kalıcılıkları böylece dışlanmıştır ve Kuvvetten *başka* birşeydir. *Kuvvetin* kendisinin bu *kalıcılık* olması ya da kendisini *belirtmesi* zorunlu olduğu için, belirişi kendini öylesine sunar ki, o sözü edilen *'başka'* ona *yaklaşır* ve onu kışkırtır. Oysa gerçekte kendisini zorunlu olarak belirttiği için, başka bir öz olarak koyulmuş olanı kendisinde kapsar. Onun *bir Bir* olarak, ve özünün, kendisini belirtmenin, ona dışardan yaklaşan başka birşey olarak koyulmuş oldukları önesürümü geri alınmalıdır; Kuvvet dahaçok kendisi bu evrensel ortamdır ki orada kıpılar özdekler olarak varkalırlar; ya da Kuvvet *kendisini belirtmiştir* ve onu kışkırtan başka birşey olması gerekmiş olan ise gerçekte Kuvvetin kendisidir. Kuvvet öyleyse şimdi ortaya serilmiş özdeklerin ortamı olarak varolur. Ama, eşit ölçüde özsel olarak, kalıcı özdeklerin ortadan kaldırılmışlığı biçimini taşır, ya da özsel olarak *Bir*dir; böylece, *Kuvvet* özdeklerin ortamı olarak koyulduğu için, bu *Bir-lik* şimdi Kuvvetten *başka* birşeydir, ve Kuvvet bu özünü dışında bulur. Ama Kuvvetin zorunlu olarak bu *birlik* olması gerektiği için (ki henüz bu birlik olarak koyulmuş değildir), *bu 'başka' ona yaklaşır*, onu kendi içine yansımaya kışkırtır ya da belirişini ortadan kaldırır. Ama gerçekte Kuvvetin *kendisi* bu kendi-içine-yansımışlık, ya da belirmenin bu ortadan-kaldırılmışlığıdır; Birolma, göründüğü biçimde, yani *bir 'başka'* olarak, yitmektedir; Kuvvet bu 'başka'nın kendisidir, kendi içine geri çekilmiş Kuvvettir.

138. 'Başka' olarak ortaya çıkan ve Kuvveti belirmeye olduğu gibi kendi içine dönüşe de kışkırtan şey, kendini dolaysızca gösterdiği gibi, *kendisi Kuvvet*tir; çünkü 'başka' kendisini bir Bir olduğu denli evrensel bir ortam olarak da gösterir, ve öyle ki, bu şekillerden her biri aynı zamanda salt yiten bir kıpı olarak görünür. Buna göre, Kuvvet, bir 'başka'nın onun için ve onun bir 'başka' için olması yoluyla genel olarak henüz Kavramından çıkmış değildir. Ama aynı zamanda iki Kuvvet bulunmaktadır; iki-

sinin de Kavramı hiç kuşkusuz aynıdır, ama birliğinden bir ikiliğe geçmiştir. Karşıtlık baştan sona ve özsel olarak salt bir kıpı kalmak yerine, bütünüyle *bağımsız iki Kuvvete* bölünerek birliğin egemenliğinden çekilmiş gibi görünmektedir. Bu bağımsızlığın neler imlediğini şimdi daha yakından görelim. İlk olarak, ikinci Kuvvet kışkırtan olarak görünür, ve dahası, içeriği ile uyum içinde, kışkırtılmış olarak belirlenen Kuvvete karşı evrensel ortam olarak görünür; ama ikinci Kuvvet özsel olarak bu iki kıpının almaşı ya da karşılıklı değişimi olduğu ve kendisi Kuvvet olduğu için, gerçekte benzer olarak *ilkin ancak öyle olmaya kışkırtıldığı için* evrensel ortamdır; ve benzer olarak gene olumsuz bir birliktir, ya da Kuvvetin [kendi içine] geri dönüşünü kışkırtandır, *ama ancak bunu yapmaya kışkırtıldığı için.* Buna göre, biri *kışkırtan* öteki *kışkırtılan* iki Kuvvet arasında yer alan bu ayrım da belirlilikler arasındaki aynı karşılıklı değiş-tokuşa dönüşmüştür.

139. İki Kuvvetin oyunu böylece ikisinin karşıtlar olarak belirlenmişliklerinden, bu belirlenimde birbirleri için olmalarından ve belirlenimlerin saltık, dolaysız almaşından oluşur,—bir geçişten oluşur ki belirlenimler ancak bu yolla vardırlar, ve bunlarda ise Kuvvet *bağımsızca* ortaya çıkıyor gibi görünmektedir. Örneğin, kışkırtan Kuvvet evrensel ortam olarak, ve öte yandan kışkırtılan Kuvvet kendi içine geri itilmiş Kuvvet olarak koyulur; ama birincisi ancak ikincisinin kendi içine geri itilmiş Kuvvet olması yoluyla evrensel ortamın kendisidir; ya da bu ikincisi dahaçok öteki için kışkırtıcı Kuvvettir ve onu bir ortam yapandır. Birincisi ancak öteki yoluyla belirliliğini taşır ve yalnızca öteki tarafından kışkırtan olmaya kışkırtılıyor oldukça kışkırtandır; ve o denli de dolaysızca bu ona verilen belirliliği yitirmektedir; çünkü bu ötekine geçer ya da daha doğrusu şimdiden ona geçmiştir; yabancı, kışkırtıcı Kuvvet evrensel ortam olarak görünür, ama ancak öteki tarafından buna kışkırtılması yoluyla; ama bu demektir ki, bu öteki onu böyle *koyar* ve daha çok *kendisi özsel olarak* evrensel ortamdır; kışkırtan Kuvveti böyle koyar, çünkü bu öteki belirlenim *ona* özseldir, e.d. *gerçekte onun kendisidir.*

140. Bu devimin Kavramına ilişkin içgörüyü tamamlamak için şu da vurgulanabilir. Ayrımların kendileri çifte bir ayrım içinde görünürler: bir kez *içeriğin* ayrımı olarak, çünkü bir uç

kendi içine yansımış Kuvvet, öteki ise özdeklerin ortamıdır; ikinci kez ise *biçimin* ayrımı olarak, çünkü biri kışkırtan, öteki kışkırtılan, beriki etkin, öteki edilgindir. İçerik ayrımına göre bunlar genelde ya da bizim için ayırdedilirler; biçim ayrımına göre ise bağımsızdırlar ve ilişkileri içinde kendilerini birbirlerinden ayırırlar ve karşıttırlar. Uçların, bu iki yana göre, böylece *kendilerinde* hiçbirşey olmaları, ama içlerinde ayrımlı özlerini oluşturmaları gereken bu yanların yalnızca yiten kıpılar, her birinin karşıtına dolaysız bir geçişi olmaları, bu olgu bilinç için Kuvvetin deviminin algılanışında belirtikleşir. Bizim için ise, yukarda belirtildiği gibi, şu da açıktır ki, ayrımlar, *içeriğin ve biçimin ayrımları olarak*, kendilerinde yitiyorlardı; ve biçim yanında ise *etkin*, *kışkırtan* ya da *kendi için varolan* yanın özü, içerik yanında kendini kendi içine geri itilmiş Kuvvet olarak sunmuş olan ile aynı idi; edilgin, kışkırtılmış ya da bir başkası için varolan yan, biçim yanından, kendini içerik yanından birçok özdeğin evrensel ortamı olarak sunmuş olan ile aynı idi.

141. Buradan Kuvvet Kavramının iki Kuvvete ikilenme yoluyla *edimsel*leştiği, ve nasıl böyle olduğu görünmektedir. Bu iki Kuvvet kendileri için olan özler olarak varolurlar; ama varoluşları birbirlerine karşı öyle bir devimdir ki, *varlık*ları dahaçok arı bir *'bir başkası yoluyla koyulmuşluk'*tur, e.d. varlıkları arı bir *yitiş* imlemini taşımaktadır. Katı ve kalıcı birşeyi kendileri için alıkoyan ve orta terimlerinde ve değmelerinde birbirlerine salt bir dış özelliği ileten uçlar olarak bulunmazlar; tersine, ne iseler salt bu orta terim ve değmede odurlar. Bunda dolaysızca Kuvvetin hem kendi içine geri itilmişliği ya da kendi-için-varlığı, hem de belirişi, hem kışkırtan, hem de kışkırtılan Kuvvet bulunmaktadır. Bununla bu kıpılar birbirlerine salt birer karşıt uç sunan iki bağımsız uca bölünmüş değildirler; tersine, özleri yalnızca ve yalnızca şudur: her biri ancak öteki yoluyla *var*dır, ve böyle öteki yoluyla var olan dolaysızca artık var olmaz, çünkü ötekidir. Böylece gerçekte onları destekleyip sürdürecek hiçbir öz tözleri yoktur. Kuvvet *Kavramı* kendini dahaçok *edimselliğinin* kendisinde *öz* olarak saklar; *edimsel olarak Kuvvet* yalnızca ve yalnızca *belirişinde* vardır, ve bu ise aynı zamanda kendi kendini ortadan kaldırmaktan başka birşey değildir. Bu *edimsel* Kuvvet, belirişinden özgür ve kendi için varolan olarak tasarımlandığında, kendi

içine geri bastırılan Kuvvettir; oysa gerçekte bu belirlilik, ortaya çıktığı biçimiyle, kendisi salt bir *beliriş* kıpısıdır. Kuvvetin gerçekliği, öyleyse, yalnızca onun *düşüncesi* olarak kalır; edimselliğinin kıpıları, bunların tözleri ve devimleri hiçbir direnç göstermeksizin ayrımlaşmamış bir birliğe çökerler—bir birlik ki, kendi içine geri itilen Kuvvet değil (çünkü bunun kendisi salt böyle bir kıpıdır), ama *onun Kavram olarak Kavramıdır*. Öyleyse Kuvvetin olgusallaşması aynı zamanda olgusallığın yitimidir; bu olgusallaşmada o dahaçok bütünüyle başka birşey olmuştur, yani bu *evrensellik* ki, Anlak onu daha başından ya da dolaysızca özü olarak bilir, ki ayrıca kendisini Kuvvetin olması-gereken olgusallığında, edimsel tözlerde, onun özü olarak tanıtlar.

142. Biz *ilk* evrensele henüz içinde Kuvvetin kendi için olmadığı Anlak *Kavramı* olarak bakıyor oldukça, ikincisi şimdi kendini *kendinde* ve *kendi için* sunduğu biçimiyle Kuvvetin *özü*dür. Ya da, evrik olarak, ilk evrensele bilinç için *edimsel* bir nesne olması gereken *dolaysız* olarak bakarsak, o zaman bu ikincisi duyular için nesnel olan Kuvvetin *olumsuzu* olarak belirlenmektedir; o Kuvvettir, gerçek özünde yalnızca *Anlağın nesnesi* olarak bulunduğu biçimiyle Kuvvettir; o ilk evrensel kendi içine geri itilen Kuvvet, ya da töz olarak Kuvvet olacaktır; ikincisi ise şeylerin *iç* olarak *içi*dir ki Kavram olarak Kavram ile aynıdır.

143. Şeylerin bu gerçek özü şimdi öyle belirlenmiştir ki, dolaysızca bilinç için bulunmamaktadır; tersine, bilinç iç ile dolaylı bir ilişki taşımakta ve, Anlak olarak, *Kuvvetlerin bu oyununun aracılığı içinden Şeylerin gerçek arka tasarlarına bakmaktadır*. İki ucu, Anlağı ve içi birleştiren orta terim Kuvvetin gelişmiş *varlığı*dır, ki bu, Anlağın kendisi için, bundan böyle bir *yitiş*tir. Bu varlığa bu yüzden *Görüngü* [*Erscheinung*] denir; çünkü kendinde dolaysızca bir *yokluk* olan *varlığa* görünüş ya da yanılsama [Schein] deriz. Gene de bu varlık salt bir görünüş değil, ama görüngüdür, bir görünüş *bütünüdür*. Bu bütün, bütün olarak, ya da bir *evrensel* olarak, *içi* oluşturandır, için kendi içine *yansıması* olarak Kuvvetlerin oyunudur. Onda bilinç için algının şeyleri nesnel kipte kendilerinde oldukları gibi *koyulmuşlardır*, yani dinginlik ve varlık olmaksızın dolaysızca kendi karşıtlarına dönüşen kıpılar olarak—'Bir' dolaysızca evrensele, özsel dolaysızca özsel-olmayana, ve evrik olarak. Bu Kuvvetler oyunu öyleyse ge-

lişmiş olumsuzdur; ama gerçekliği ise olumlunun, yani *evrenselin* kendisidir, *kendinde varolan* nesnedir.—Bu nesnenin *varlığı* bilinç için *görüngünün* devimi ile dolaylı kılınmıştır ki, orada *algının varlığı* ve genelde 'duyusal-nesnel' salt olumsuz imlem taşımaktadırlar. Bilinç, öyleyse, kendisini bu devimden Gerçek olarak kendi içine yansıtır; ama, bilinç olarak, yine bu Gerçeği nesnel *iç* yapar ve Şeylerin bu yansımasını kendisinin kendi içine yansımasından ayırdeder; tıpkı dolaylılık deviminin onun için benzer olarak henüz nesnel olması gibi. Bu iç, öyleyse, bilinç için ona karşı bir uçtur; ama gene de bilinç için Gerçektir, çünkü bilinç, bir '*kendinde*' olarak onda aynı zamanda kendi pekinliğini ya da kendi-için-varlık kıpısını bulur; ama bu zeminin henüz bilincinde değildir, çünkü için kendisinde taşıması gereken *kendi-için-varlık* olumsuz devimden başka birşey olmıyacaktır; bu ise bilinç için henüz *nesnel* yiten görüngüdür, onun öz *kendi-için-varlığı* değildir; iç, öyleyse, hiç kuşkusuz onun için Kavramdır, ama o henüz Kavramın doğasını tanımamaktadır.

144. Evrensel ve tekil *karşıtlığından* arınmış ve *Anlağın* nesnesi olmuş olan *Saltık-Evrensel* olarak bu *iç gerçek* içersinde şimdi *görüngüsel evren* olarak *duyusal* evrenin yukarısında bundan böyle *gerçek* evren olarak *duyulurüstü* evren, yiten *bu-yan* yukarısında kalıcı *öte-yan* açılmaktadır; bir 'kendinde' ki, Usun ilk ve öyleyse eksik görüngüsüdür ya da yalnızca arı öğedir ki içinde gerçeklik *öz*ünü bulmaktadır.

145. *Nesnemiz* böylece artık tasımdır ki uçları olarak Şeylerin içi ile Anlağı ve orta terimi olarak görüngüyü taşımaktadır; bu tasımın devimi ise Anlağın orta terim yoluyla içte görebildiğinin daha ileri belirlenimini ve bu terimlerin birlikte-bağlanmışlık ilişkisi üzerine yaptığı görgülenimi vermektedir.

146. İç henüz bilinç için *arı öte-yan*dır, çünkü bilinç kendisini henüz onda bulmamaktadır; Bu iç *boş*tur, çünkü yalnızca görüngünün yokluğudur ve olumlu olarak yalın evrenseldir. Bu 'iç' kipi Şeylerin içinin bilinemez olduğunu söyleyenlerce doğrudan doğruya onaylanır; oysa bunun için başka bir nedenin gösterilmesi gerekirdi. Elbette, burada dolaysızca bulunduğu biçimde bu içe ilişkin hiçbir bilgimiz yoktur, ama Us çok kısa görüşlü ya da sınırlı—ya da nasıl denirse densin—diye değil (bunun üzerine burada henüz hiçbir şey bilmiyoruz, çünkü henüz yeterince de-

rine inmiş değiliz), ama olgunun kendisinin yalın doğası nedeniyle, yani *boşlukta* hiçbir şey bilinmediği için ya da, başka bir yandan anlatırsak, salt bu iç bilincin *öte-yanı* olarak belirlendiği için.—Sonuç, kör bir insan duyulurüstü evrenin varsıllığı içersine (eğer o böyle bir varsıllıkta ise; ve bu ister onun özgün içeriği olsun, isterse bilincin kendisi bu içerik olsun) ve gören biri arı karanlığa, ya da dilersek, arı aydınlığa (duyulurüstü evreni bu sayarak) koyulduğunda hiç kuşkusuz aynıdır; gören adam arı aydınlıkta arı karanlıktaki denli az, ve önünde yatan varsıllığın doluluğunda kör adamın gördüğü denli çok görür. İçe ve onunla görüngü yoluyla bağlanmışlığa daha öte hiçbir anlam verilmediğinde, geriye görüngüde durmaktan başka, gerçek olmadığını bildiğimiz birşeyi gerçek diye almaktan başka hiçbirşey kalmaz. Ya da, boşlukta—ki, gerçi ilkin nesnel Şeylerin boşluğu olarak ortaya çıkmıştır, ama, *kendinde boşluk olarak*, tüm tinsel ilişkilerin ve bilinç olarak bilincin ayrımlarının boşluğu olarak alınmalıdır—böylece *tam boşlukta*,—ki *kutsal* da denmektedir—gene de birşeyin olabilmesi için, onu bilincin kendisinin yarattığı düşler, *görüngüler* ile doldurmak gerek; böylesine kötü davranılmayı hoşgörmesi gerekecektir, çünkü daha iyisine değmiyecektir, düşler bile onun boşluğundan daha iyi iken.

147. Ne var ki, iç, ya da duyulurüstü öte-yan *ortaya çıkmıştır*, görüngüden *gelmektedir*, ve görüngü onu dolaylı kılandır; ya da *görüngü onun özü* ve gerçekte onun dolduruluşudur. Duyulurüstü *gerçeklikte* olduğu gibi koyulmuş 'duyusal' ve 'algılanan'dır; *duyusalın* ve algılananın *gerçekliği* ise görüngü olmaktır. Duyulurüstü öyleyse *görüngü* olarak *görüngü*dür.—Eğer duyulurüstünün *öyleyse* duyusal evren, ya da *dolaysız duyusal pekinlik ve algı için olduğu* biçimiyle evren olduğu düşünülüyorsa, o zaman bu bütünüyle çarpık anlaşılmaktadır; çünkü görüngü, tam tersine, duyusal bilginin ve algının varolan olarak evreni *değil*, ama *ortadan kaldırılmış* ya da gerçekte bir *iç* evren olarak koyulmuş olarak bu evrendir. Genellikle denir ki, duyulurüstü görüngü *değildir*; oysa burada görüngüden anlaşılan görüngü değil, ama daha çok kendisi olgusal edimsellik olarak *duyusal* evrendir.

148. Nesnemiz olan Anlak kendisini tam şu konumda bulmaktadır: onun için iç ilkin yalnızca evrensel, henüz doldurulmamış '*kendinde*' olarak ortaya çıkmıştır; Kuvvetlerin oyununun taşıdı-

ğı biricik olumsuz imlem kendinde olmamak, ve biricik olumlu imlem ise *dolaylı kılan* ya da *aracı* olmaktır, ama Anlak dışında. Anlağın *dolaylılık* yoluyla iç ile bağıntısı ise onun kendi devimidir ki bununla iç kendini Anlak için dolduracaktır. *Dolaysızı* Anlak Kuvvetlerin oyunu olarak görür; *oysa Gerçek* onun için yalın içtir; Kuvvetin devimi öyleyse gene yalnızca genelde *yalın* birşey olarak Gerçektir. Ama, daha önce de gördüğümüz gibi, bu Kuvvetler oyunu öyle oluşmuştur ki, başka bir Kuvvet tarafından *kışkırtılan* Kuvvet de bu başkası için o denli *kışkırtandır*, ve bu başkanın kendisi de ancak bu yolla kışkırtan bir Kuvvet olmaktadır. Burada bulunmakta olan gene yalnızca belirliliğin dolaysız almaşı ya da saltık değiş-tokuşudur; ve bu belirlilik ise görünenin biricik içeriğini oluşturmaktadır: ya evrensel ortam ya da olumsuz birlik olmak. Bu belirli biçimde ortaya çıkışında ortaya çıktığı gibi olmaya dolaysızca son verir; belirli olarak ortaya çıkışı ile öteki yanı kendini *belirtmeye* kışkırtır; şu demektir ki, bu öteki yan şimdi dolaysızca birincinin olması gerekmiş olan şeydir. Bu iki yan, kışkırtanın *ilişkisi* ile belirli karşıt içeriğin *ilişkisi*, her biri *kendi için* [belirlilikteki] saltık bir evrilme ve karşılıklı dönüşümdür. Ama bu iki ilişkinin kendileri yine aynıdırlar; ve *biçimsel* ayrım, kışkırtan ve kışkırtılan Kuvvet olma ayrımı, *içerik* ayrımı olan ile, bir yanda genelde kışkırtılan Kuvvet, yani edilgin ortam, ve öte yanda kışkırtan Kuvvet, yani etkin, olumsuz birlik ya da Bir arasındaki ayrım ile aynıdır. Böylece bu devimde bulunmaları gereken ve genel olarak birbirlerine karşı olan *tikel Kuvvetlerin* tüm ayrımı yitmektedir, çünkü salt o ayrım üzerine dayanıyorlardı; ve Kuvvetlerin ayrımı da, o iki ayrım ile birlikte, salt bire düşmektedir. Böylece ne Kuvvet, ne de kışkırtma ve kışkırtılma, ve ne de kalıcı bir ortam ve kendi içine yansıyan birlik olma belirliliği vardır; ne tekil olarak kendi için varolan birşey, ne de değişik karşıtlıklar vardır; tersine, bu saltık değişim ya da akış içinde var olan yalnızca *evrensel bir ayrım olarak* ya da birçok karşıtlığın kendilerini indirgediği bir ayrım olarak ayrımdır. Bu *ayrım*, *evrensel* bir ayrım olarak, bu yüzden *Kuvvetin kendisinin oyunundaki yalın öğe* ve bu süreçteki gerçektir; *Kuvvetin yasası*dır.

149. Saltık olarak değişen görüngü 'iç'in ya da Anlağın yalınlığı ile ilişkisi yoluyla *yalın bir ayrım* olmaktadır. İç ilkin salt ken-

dinde bir evrenseldir; ama bu kendinde yalın *evrensel* ise özünde o denli saltık olarak *evrensel ayrım*dır, çünkü değişimin kendisinin sonucudur, ya da değişim onun özüdür; ama bu bir değişimdir ki *içte* gerçeklikte olduğu gibi koyulmuştur, ve bu yüzden o içte o denli de saltık olarak evrensel, dingin, kendine-özdeş-kalan ayrım olarak alınır. Başka bir deyişle olumsuzlama evrenselin özsel bir kıpısıdır, ve evrenselde olumsuzlama ya da dolaylılık öyleyse *evrensel ayrım*dır. Bu ayrım dayanıksız görüngünün *dayanıklı* imgesi olan *yasa*da anlatılır. *Duyulurüstü* evren böylece *dingin bir yasalar ülkesidir* ki, algılanan evrenin öte-yanı olsa da (çünkü bu algılanan evren yasayı yalnızca sürekli bir başkalaşım yoluyla sergiler), eşit ölçüde onda da *bulunmaktadır* ve onun dolaysız dingin imgesidir.

150. Bu yasalar ülkesi hiç kuşkusuz Anlağın gerçekliğidir ve bu gerçeklik yasadaki ayrımda *içeriğini* bulur; ama aynı zamanda bu ülke Anlağın *ilk gerçekliği*dir ve görüngü dünyasını doldurmaz. Yasa görüngüde bulunmaktadır, ama onun bütün bulunuşu değildir; her başka durumda yasanın da başka bir edimselliği vardır. Böylece görüngüye *kendi için* içte olmayan bir yan kalmaktadır; ya da *görüngü* gerçeklikte henüz görüngü olarak, *ortadan kaldırılmış* kendi-için-varlık olarak koyulmuş değildir. Yasadaki bu eksiklik kendini yasanın kendisinde de göstermelidir. Onda eksik olarak görünen şey, onun kendisinde ayrımın kendisini taşımasına karşın ayrımın evrensel, belirsiz olmasıdır. Oysa, o *genelde* yasa değil, ama *bir* yasa oldukça, belirliliği kendisinde taşımaktadır; öyleyse belirsiz bir yasalar *çokluğu* vardır. Oysa bu çokluğun gerçekte kendisi bir eksikliktir; çünkü Anlağın ilkesi ile çelişmektedir: yalın 'iç'in bilinci olarak Anlak için Gerçek kendinde evrensel *birlik*tir. Bu yüzden Anlak o birçok yasayı *bir* yasaya düşmeye bırakmalıdır, tıpkı, örneğin taşın düşmesine ilişkin yasa ile gök cisimlerinin devinimlerine ilişkin yasanın *bir* yasa olarak kavranmış olması gibi. Oysa bu içiçe düşme ile yasalar belirliliklerini yitirirler; yasa giderek yüzeyselleşir, ve bu yüzden gerçekte bulunan şey *bu belirli* yasaların birliği değil, ama onların belirliliğini dışta bırakan bir yasadır; tıpkı cisimlerin yere düşüm yasası ile gök cisimlerinin devinim yasasını kendi içinde birleştiren *bir* yasanın gerçekte onların ikisini de anlatmaması gibi. Tüm yasaların *evrensel çekim*de birleşmesi *ya-*

sanın yasada *varolan* olarak koyulmuş olan *yalın Kavramının kendisinden* başka hiçbir içeriği anlatamaz. Evrensel çekim yalnızca *herşeyin başkalarına karşı değişmez bir ayrım* taşıdığını söyler. Anlak bu birleşmede *genelde* evrensel edimselliği anlatan bir evrensel yasa bulduğunu sanır; oysa gerçekte yalnızca *yasanın* Kavramının kendisini bulmuştur, ama öyle bir yolda ki, söylediği şey *tüm* edimselliğin *kendi kendisinde* yasaya uygun olduğudur. *Evrensel çekim* anlatımının, bu nedenle, düşünceden yoksun *tasarımlama* yoluna karşı çevrilmiş olması ölçüsünde, büyük bir önemi vardır—tasarımlama ki, ona herşey kendisini olumsallık şeklinde göstermektedir ve onun için belirlilik duyusal bağımsızlık biçimini taşımaktadır.

151. Böylece evrensel çekim ya da arı yasa Kavramı belirli yasaların karşısında durmaktadır. Bu arı Kavram öz olarak ya da gerçek iç olarak görüldükçe, belirli yasanın kendisinin *belirliliği* henüz görüngüye ya da daha doğrusu duyusal varlığa aittir. Ama arı yasa *Kavramı* salt yasayı—ki kendisi bir *belirli* yasa olarak *öteki belirli* yasaların karşısında durmaktadır—aşmakla kalmaz, ama yasa olarak yasanın da ötesine geçer. Sözkonusu olan belirliliğin aslında kendisi salt yiten bir kıpıdır ki burada artık özsel birşey olarak bulunamaz; çünkü burada Gerçek olarak yalnızca yasa bulunmaktadır; oysa yasa Kavramı *yasanın* kendisine karşı dönmüştür. Daha açık bir deyişle, yasada ayrımın kendisi dolaysızca görülmüş ve evrensele alınmıştır, oysa böylelikle ilişkileri yasa tarafından anlatılan kıpılara ilgisiz ve kendinde-varolan özsellikler olarak bir *kalıcılık* verilmiştir. Ama ayrımın yasada bulunan bu parçalarının aynı zamanda kendileri belirli yanlardır; arı yasa Kavramı evrensel çekim olarak gerçek anlamında öyle kavranmalıdır ki, saltık-*yalın* olarak onda, genelde yasalarda bulunan *ayrımların* kendileri yine *yalın birlik olarak içe geri dönmelidirler*; bu birlik yasanın iç *zorunluğu*dur.

152. Yasa böylece ikili bir kipte bulunmaktadır: bir kez içinde ayrımların bağımsız kıpılar olarak anlatıldıkları yasa olarak, ve ikinci kez *yalın* bir kendi içine geri çekilmişlik biçiminde, ki buna yine *Kuvvet* denebilir, ama bu kendi içine geri itilmiş Kuvvet değil de genelde Kuvvet ya da Kuvvet Kavramıdır—bir soyutlama ki, çeken ile çekilenin ayrımlarının kendilerini kendi içine çekmektedir. Böylece, örneğin *yalın* elektrik *Kuvvet*tir; ama ay-

rımın anlatımı yasaya düşer; bu ayrım pozitif ve negatif elektriktir. Düşme deviminde *Kuvvet* yalın öğedir, *yerçekimidir* ki yasası devimin değişik kıpılarının büyüklüğünün, geçen *zaman* ve geçilen *uzayın* birbirlerine kök ve kare olarak bağıntılı olmalarıdır. Elektriğin kendisi kendinde ayrım değildir ya da özünde pozitif ve negatif elektriğin çifte özü değildir; bu yüzden genellikle denir ki, o bu yolda *olma* yasasına *iyedir*, ve gene, kendini bu yolda belirtme *özelliğine* de *iyedir*. Bu özellik hiç kuşkusuz bu Kuvvetin özsel ve biricik özelliğidir, ya da onun için *zorunlu*dur. Ama zorunluk burada boş bir sözcüktür; Kuvvet kendini böyle ikile*meli*dir, çünkü ikile*meli*dir. Hiç kuşkusuz, pozitif elektrik koyulduğunda, negatif de *kendinde* zorunludur; çünkü pozitif [ya da olumlu] ancak bir negatif [ya da olumsuz] ile ilişki olarak vardır, ya da olumlu *kendinde* kendinden ayrımdır, tıpkı olumsuz için de böyle olduğu gibi. Oysa elektrik olarak elektriğin kendisini böyle bölme kendinde bir zorunluk değildir; elektrik, *yalın Kuvvet* olarak, pozitif ve negatif *olma* yasasına karşı ilgisizdir; ve birincisine onun Kavramı, ikincisine ise varlığı dersek, o zaman Kavramı varlığına karşı ilgisizdir; bu özelliği yalnızca *taşır*; bu şu demektir ki, bu özellik onun için *kendinde* zorunlu değildir.—Pozitif ve negatif olmanın elektriğin *tanımına* ait olduğu ve bunun yalnızca *onun Kavramı ve özü* olduğu söylendiğinde, bu ilgisizlik yeni bir şekil kazanır. Bu durumda varlığı genelde *varoluşu* demektir; o tanım ise *onun varoluşunun zorunluğunu* kapsamaz; o vardır, ya onu *bulduğumuz* için—ki zorunlu olmadığı anlamına gelir; ya da, varoluşu başka Kuvvetler yoluyladır—ki zorunluğunun dış bir zorunluk olduğu anlamına gelir. Ama bu zorunluğu *başkası yoluyla olma* belirliliğine dayamakla yine az önce *yasayı* yasa olarak irdeleyebilmek için arkada bıraktığımız belirli yasalar *çokluğuna* geri döneriz; yalnızca yasa olarak yasa iledir ki onun Kavram olarak *Kavramını* ya da zorunluğunu karşılaştırabiliriz; ama zorunluk kendisini tüm bu biçimlerde henüz salt boş bir söz olarak göstermiştir.

153. Yasa ve Kuvvetin ya da Kavram ve varlığın ilgisizliği gösterilenden daha başka bir kipte de bulunmaktadır. Devim yasasında, söz gelimi, devimin kendisini zaman ve uzaya ya da gene uzaklık ve hıza *ayırması* zorunludur. Böylece, devim yalnızca bu kıpıların ilişkisi olduğu için, o, evrensel, burada hiç kuşkusuz

kendi kendisinde bölünmüştür. Ama şimdi bu bölümler, zaman ve uzay ya da uzaklık ve hız, kendilerinde bu kökeni bir *Bir*de anlatmamaktadırlar; bunlar birbirlerine karşı ilgisizdirler; uzay zamansız, zaman uzaysız ve uzaklık en azından hızsız olabilecek bir yolda tasarımlanabilir—tıpkı büyüklüklerinin birbirlerine karşı ilgisiz olmaları gibi, çünkü birbirleri ile *olumlu* ve *olumsuz olarak* ilişkili ve böylece *özleri* yoluyla bağlantılı değildirler. *Bölünme* zorunluğu böylece burada elbette bulunmaktadır, ama genelde *bölümlerin* birbirleri için zorunluğu değil. Oysa işte bu yüzden o ilk zorunluğun kendisi de yalnızca aldatıcı, yanlış bir zorunluktur; çünkü devimin kendisi *yalın* birşey olarak ya da arı öz olarak değil, ama daha *şimdiden* bölünmüş olarak tasarımlanmaktadır; zaman ve uzay *kendilerinde* onun *bağımsız* bölümleri ya da *öz*leridir, ya da uzaklık ve hız varlık ya da tasarımlama kipleridir ki, her biri pekâlâ öteki olmaksızın olabilir; ve devim, öyleyse, salt *yüzeysel* ilişkileridir, özleri değil. Yalın öz olarak ya da Kuvvet olarak tasarımlandığında devim hiç kuşkusuz *yerçekimidir*, bu ise o ayrımları kendisinde hiçbir biçimde kapsamamaktadır.

154. Ayrım öyleyse iki durumda da *kendi kendisinde ayrım* değildir; ya evrensel, Kuvvet, yasadaki bölünmeye karşı ilgisizdir, ya da yasanın ayrımları, bölümleri birbirlerine karşı ilgisizdirler. Oysa Anlak *bu kendinde ayrımın* Kavramını *taşır*, çünkü yasa bir yandan içtir, *kendinde-varolan*dır, ama aynı zamanda *içinde ayrımlaşmıştır*; bu ayrımın bu yüzden *iç* ayrım olması yasanın *yalın* Kuvvet ya da ayrımın *Kavramı* olmasından, ve böylece *Kavramın bir ayrımı* olmasından doğar. Ama bu iç ayrım henüz ilk başta yalnızca *Anlağa* düşmektedir ve henüz *olgunun kendisinde koyulmuş* değildir. Öyleyse Anlağın anlattığı yalnızca onun *kendi* zorunluğudur; ayrımı, buna göre, Anlak öyle bir yolda yapmaktadır ki, aynı zamanda ayrımın *olgunun kendisinin ayrımı* olmadığını da anlatmaktadır. Salt sözde yatan bu zorunluk böylece zorunluk çemberini oluşturan kıpıların bir yinelenişidir; bu kıpılar hiç kuşkusuz ayırdedilmektedirler, ama aralarındaki ayrımın aynı zamanda olgunun kendisinin ayrımı olmadığı anlatılmakta ve bu yüzden kendisi yine hemen ortadan kaldırılmaktadır; bu sürece *açıklama* denir. Bir yasa bildirilir; bundan onun kendinde evrenseli ya da zemini *Kuvvet* olarak ayırdedilir; oysa

bu ayrımın ayrım olmadığı, ama dahaçok zeminin bütünüyle yasa gibi oluşturulduğu söylenir. Tek bir şimşek olayı, örneğin, evrensel olarak ayrımsanır ve bu evrenselin elektrik *yasası* olduğu söylenir: açıklama sonra *yasayı* yasanın özü olarak *Kuvvete* sıkıştırır. Bu Kuvvet daha sonra *öyle oluşturulur* ki, kendisini belirttiği zaman karşıt elektrikler ortaya çıkmakta, ve bunlar yine birbirlerinde yitmektedirler; yani, *Kuvvet tam olarak yasa gibi oluşturulmaktadır;* ikisi arasında hiç bir ayrım olmadığı bildirilir. Ayrımlar arı, evrensel beliriş ya da yasa ve arı Kuvvettir; ama ikisi de *aynı* içeriğe, *aynı* oluşum ya da yapıya iyedir; içeriğin, e.d. *olgu*nun ayrımı olarak ayrım da böylece yine geri alınmaktadır.

155. Bu geneleme sürecinde Anlak, gördüğümüz gibi, nesnesinin dingin birliğinde diretir, ve devim yalnızca Anlağın kendine düşer, nesneye değil; bu bir açıklamadır, ki salt hiçbir şeyi açıklamamakla kalmaz, ama öylesine açıktır ki, daha önce söylenmiş olandan ayrı birşey söyleyecekmiş gibi davranırken gerçekte hiçbir şey söylememekte, tersine salt aynı şeyi yinelemektedir. Olgunun kendisinde bu devim ile yeni hiçbir şey ortaya çıkmaz; bu [salt bir] Anlak devimi olarak göz önüne alınmaktadır. Ama onda tam da yasada eksik olan şeyi, saltık değişimin kendisini tanırız; çünkü bu *devim*, daha yakından gözlediğimizde, kendisinin doğrudan karşıtıdır. Bir başka deyişle, öyle *bir ayrım* koymaktadır ki, yalnızca bizim için *bir ayrım* olmamakla kalmaz, ama devim onun kendisini ayrım olarak ortadan kaldırır. Bu kendisini Kuvvetlerin oyunu olarak sunmuş olan aynı değişimdir; onda kışkırtan ve kışkırtılan Kuvvetlerin, kendini belirten ve kendi içine baskılanan Kuvvetlerin ayrımı vardı; ama bunlar gerçekte bir ayrım olmayan ve bu yüzden de dolaysızca yine ortadan kaldırılan ayrımlardı. Burada bulunan yalnızca yalın bir birlik değildir, öyle ki *hiçbir ayrım koyulmamış* olsun; ama burada dahaçok öyle bir süreç söz konusudur ki, *hiç kuşkusuz bir ayrım yapılmaktadır*, ama bu bir ayrım olmadığı için, *yine ortadan kaldırılmaktadır.*—Açıklama ile, öyleyse, önceden için dışında ve yalnızca görüngüde olan değişimin gel giti duyulurüstünün kendisine geçmiştir; oysa bilincimiz nesne olarak içten öteki yana *Anlağa* geçmiştir ve değişimi orada bulmaktadır.

156. Bu değişim böylece henüz olgunun kendisinin bir değişi-

mi değildir, ama dahaçok değişimin kıpılarının *içeriğinin* aynı kalması yoluyla kendisini *arı değişim* olarak sunmaktadır. Ama *Kavram* Anlak Kavramı olarak şeylerin *içi* olan ile aynı olduğundan, *bu değişim* Anlak için *'iç'in yasası* olmaktadır. Böylece Anlak onun *görüngü yasasının kendisi* olduğunu, ortaya çıkan ayrımların ayrımlar olmadıklarını, ya da *kendine-özdeşin* kendini kendinden *ittiğini görgüler*; ve benzer olarak, salt böyle olan ayrımların gerçekte ayrımlar olmadıklarını, kendilerini ortadan kaldırdıklarını, başka bir deyişle, *kendine-özdeş-olmayanın* kendini çektiğini öğrenir.—Böylece bir *ikinci yasa* daha vardır ki içeriği daha önce yasa denmiş olana, yani sürekli olarak kendine özdeş kalan ayrıma karşıttır; çünkü bu yeni yasa daha çok *özdeşin özdeş-olmayan* ve *özdeş-olmayanın özdeş* olma süreçlerini anlatmaktadır. Kavram düşüncesiz kafadan bu iki yasayı biraraya getirmesini ve karşıtlıklarının bilincine varmasını ister.—Bu ikincisi de hiç kuşkusuz yasa ya da bir iç kendine-özdeş varlıktır, ama daha çok özdeşsizliğin bir kendine-özdeşliği, kalımsızlığın bir kalıcılığı.—Kuvvetlerin oyununda bu yasa kendisini tam bu saltık geçiş ve arı değişim olarak gösteriyordu; *kendine-benzeş*, ya da Kuvvet, kendisini ilkin bağımsız bir ayrım olarak görünen, ama gerçekte *öyle olmadığını* tanıtlayan bir *karşıtlığa böler;* çünkü kendisini kendinden itmekte olan *kendine-benzeş* olandır, ve bu itilen öyleyse özsel olarak kendini-çekendir, çünkü *aynı*dır; yaratılan ayrım, bir ayrım olmadığı için, öyleyse yine kendisini ortadan kaldırır. Sonuç olarak, ayrım kendisini *olgunun kendisinin* ayrımı ya da saltık ayrım olarak sergiler, ve *olgunun* bu ayrımı öyleyse kendisini kendinden itmiş olan kendine-benzeşten başka birşey değildir, ve bu yüzden yalnızca bir karşıtlık koyar ki karşıtlık değildir.

157. Bu ilke ile ilk duyulurüstü evren, yasaların dingin ülkesi, algılanan evrenin dolaysız eşlemi, karşıtına dönüşmektedir; yasa, genel olarak, kendine *özdeş-kalıcı* idi, tıpkı ayrımları gibi; şimdi ise iki evrenin de dahaçok kendi kendisinin karşıtı olduğu koyulmaktadır; kendine *özdeş* gerçekte kendisini kendinden iter, ve kendine özdeş olmayan gerçekte kendisini kendine özdeş olarak koyar. Gerçekte, ancak bu belirlenim iledir ki ayrım *iç* ayrım ya da *kendi kendisinde* ayrımdır, çünkü özdeş kendine özdeş olmayan, özdeş olmayan kendine özdeştir.—*Bu ikinci duyulurüstü*

evren bu kipte *evrik* evrendir, ve dahası, bir yan daha şimdiden ilk duyulurüstü evrende bulunduğu için, *ilkinin evriği*dir. İç, böylece, görüngü olarak tümlenmektedir. Çünkü ilk duyulurüstü evren yalnızca algılanan evrenin evrensel öğeye *dolaysız* yükselişi idi; zorunlu karşı eşini bu algılanan evrende buluyordu —algılanan evren ki, henüz *kendi için değişim ve başkalaşım ilkesini* barındırıyordu. Yasaların ilk ülkesi o ilkeden yoksundu, ama onu evrik bir evren olarak elde etmektedir.

158. Öyleyse bu evrik evrenin yasasına göre, ilk evrenin *kendine-benzeşi* kendine *özdeş olmayan*dır, ve gene onun özdeş-olmayanı eşit ölçüde kendine *özdeş-olmayan*dır, ya da kendine *özdeş* olur. Belirli kıpılarda anlatılırsa, bu demektir ki, ilk evrenin yasasında tatlı olan, bu evrik 'kendinde'de ekşidir, onda kara olan bunda aktır. Birincinin yasasında mıknatıstaki kuzey uç olan, onun öteki duyulurüstü 'kendinde'sinde (yani yeryüzünde) güney uçtur; tersine orada güney uç olan burada kuzey uçtur. Gene, ilk yasada elektrikte oksijen ucu olan, onun öteki duyulurüstü özünde hidrojen ucu olur; ve, evrik olarak, orada hidrojen ucu olan, burada oksijen ucu olur. Başka bir alanda, bir düşmandan öç almak, bu *dolaysız yasaya* göre, incinmiş bireyselliğin en yüksek doyumudur. Ama bana özsel bir 'kendi' olarak davranmayan birine karşı kendimi özsel bir varlık olarak çıkarmayı, ve dahası onu özsel bir varlık olarak ortadan kaldırmayı emreden bu yasa, kendini öteki evrenin ilkesi yoluyla *karşıtına çevirir*, benim yabancı varlığı ortadan kaldırma yoluyla kendimi özsel varlık olarak onarışım kendi yıkımıma döner. Şimdi, anlatımını suçun cezalandırılışında bulan bu evrilme bir *yasa* yapılırsa, bu da yine salt bir evrenin yasasıdır, ve bu evrenin karşısında bunda horlananın onur kazandığı ve bunda onurlandırılanın horlandığı *evrik* bir duyulurüstü evren durmaktadır. *Birincinin* yasasına göre insanı lekeleyen ve yokeden ceza, onun *evrik evreninde* insan özünü koruyan ve ona onur getiren bağışlamaya dönüşür.

159. Yüzeyden bakıldığında bu evrik evren ilkinin öyle bir yolda karşıtıdır ki, onu kendi dışında taşır, ve o ilkini evrik bir *edimsellik* olarak kendisinden iter; öyle ki, *biri görüngü*, öteki ise *'kendinde'*dir, *biri başkası için* olduğu gibi evrendir, buna karşı *öteki kendi için* olduğu gibi evrendir; öyle ki, önceki örnekleri kullanırsak, tatlı olan, *gerçekten*, ya da *içsel olarak* şeyde, ekşidir,

ya da görüngü evreninin edimsel mıknatısında kuzey uç olan, *içte ya da özsel varlıkta* güney uç olacaktır; görüngüsel elektrikte kendini oksijen ucu olarak sunan uç, görüngüsel olmayanda hidrojen ucu olacaktır. Ya da *görüngüde* suç olan bir eylem, *içte* gerçekten iyi olabilecektir (kötü bir eylem iyi bir niyet taşıyabilir); ceza yalnızca *görüngüde* cezadır, ama *kendinde* ya da bir başka evrende suçlu için bir iyilik olabilir. Ama böyle iç ve dış, görüngü ve duyulurüstü karşıtlıkları, iki tür edimselliğe ait olarak, artık burada bulunmazlar. İtilen ayrımlar onları destekleyecek ve onlara ayrı ayrı kalıcılık ödünç verecek iki töz arasında yeniden bölüşülmezler; bu Anlağın içten geriye yine önceki konumuna düşmesine yol açardı. Bir yan ya da töz yine iki yasadan birinin işlemekte olduğu algı evreni olurken, bunun karşısında bir iç evren bulunacaktı, *tıpkı* ilki gibi *duyusal bir evren*, ama *tasarımda*; duyusal bir evren olarak gösterilemiyecek, görülemiyecek, işitilemiyecek ve tadılamıyacak, ve gene de böyle duyusal bir evren olarak tasarımlanılacaktı. Ama, gerçekte, *koyulmuş bir evren* algılanan bir evren ise, ve onun 'kendinde'si onun evriği olarak eşit ölçüde *duyusal olarak düşünülmüş* ise, o zaman ekşilik, ki tatlı şeyin 'kendinde'si olacaktır ve tıpkı bu tatlı şey denli edimsel bir şeydir, *ekşi bir şeydir;* akın 'kendinde'si olacak olan kara edimsel bir karadır; güney ucun 'kendindesi' olan kuzey uç, *aynı mıknatısta bulunan* kuzey uçtur; hidrojen ucun 'kendinde'si olan oksijen uç, aynı volta pilinde *bulunan* oksijen uçtur. Edimsel suç ise *evrilmesini* ve *'kendinde'*sini *olanak* olarak genelde *niyette* bulur, ama iyi bir niyette değil; çünkü niyetin gerçeği yalnızca edimin kendisidir. Ama suç, kapsamına göre, kendi-içine-yansımasını ya da evrilmesini *edimsel* cezada bulur; bu, yasanın suçta ona karşıt olan edimsellik ile uzlaşmasıdır. *Edimsel* ceza sonunda *evrik* edimselliğini onda şöyle bir yolda bulur: ceza yasanın öyle bir edimselleşmesidir ki, bununla yasanın ceza olarak uyguladığı etkinlik *kendi kendisini ortadan kaldırır*, ve yasa etkin olmaktan çıkıp yine *dingin* ve yürürlükteki yasa olur, ve bireyselliğin ona karşı ve onun bireyselliğe karşı devimi söner.

160. Öyleyse, duyulurüstü evrenin bir yanının özünü oluşturan evirme tasarımından, ayrımları onları sürdürecek ayrı bir öğeye bağlamak gibi duyusal bir tasarımın uzaklaştırılması gerekir; ve ayrımın bu saltık Kavramı iç ayrım olarak, kendine-

benzeş olarak kendine-benzeşin kendi kendisinden itilmesi olarak, özdeş-olmayan olarak özdeş-olmayanın özdeşliği olarak arı bir biçimde gösterilmeli ve anlaşılmalıdır. Düşünülmesi gereken şey arı değişim, ya da *kendi içindeki karşıtlık, çelişki*dir. Çünkü bir iç ayrım olan ayrımda karşıt yalnızca *ikisinden biri* değil—yoksa o *varolan* bir şey olurdu, bir karşıt değil—, ama bir karşıtın karşıtıdır, ya da ötekinin kendisi onda dolaysızca bulunmaktadır. Hiç kuşkusuz, karşıtı *buraya* ve ötekini—ki o bunun karşıtıdır—*oraya* koyarım; öyleyse *karşıt* bir yanda, ve öteki olmaksızın kendinde ve kendi içindir. Ama işte *karşıtı* burada *kendinde ve kendi için* bulduğum için, o kendi kendisinin karşıtıdır, ya da gerçekte ötekini dolaysızca kendi içinde taşımaktadır.—Böylece, duyulurüstü evren, bu evrik evren, aynı zamanda öteki üzerine de yayılmıştır ve onu kendisinde taşımaktadır; o kendi için evrik evrendir, e.d. kendisinin evrilmesidir; o *bir* birlik içindeki kendisi ve karşıtıdır. O salt bu yolla *iç* ayrım olarak ayrım, ya da *kendi kendisinde* ayrım, ya da *sonsuzluk* olarak ayrımdır.

161. Bu sonsuzluk yoluyla yasanın kendisini kendindeki zorunluğa tümlediğini ve görüngünün tüm kıpılarının içe alındığını görüyoruz. Yasanın yalınlığının sonsuzluk olması, bulduklarımıza göre, demektir ki, (a) o bir *kendine-özdeştir*, ki gene de kendinde *ayrımdır*; kendine-benzeştir, ki kendini kendinden itmekte ya da kendisini ikiye bölmektedir. *Yalın* Kuvvet denilen kendi kendisini *ikiler* ve sonsuzluğu yoluyla yasadır. (b) *Yasa*da tasarımlanmış bölümleri oluşturan bu 'bölünmüş' kendini kalıcı birşey olarak gösterir; ve bölümler iç ayrım Kavramı olmaksızın düşünülüyorsa, yerçekiminin kıpıları olarak görünen uzay ve zaman ya da uzaklık ve hız birbirleri için ilgisiz ve zorunluksuzdurlar, tıpkı yerçekiminin kendisine karşı olduğu gibi, ya da bu yalın yerçekiminin onlara karşı ilgisiz olması ya da yalın elektriğin pozitif ve negatif elektriğe karşı ilgisiz olması gibi. (c) Ama iç ayrım Kavramı yoluyla bu uzay, zaman vb. gibi özdeş-olmayan ve ilgisiz kıpıların her biri bir *ayrım*dır ki *ayrım* değildir, ya da salt *kendine-benzeşin* bir ayrımıdır, ve özü birliktir; olumlu ve olumsuz olarak birbirlerini etkinliğe iterler, varlıkları ise daha çok kendilerini yokluk olarak koymak ve birlik içinde ortadan kaldırmaktır. Ayırdedilen iki kıpı da kalıcıdırlar, *kendilerinde*dirler, *kendilerinde karşıtlar*dırlar, e.d. her biri kendi ken-

disine karşıttır, kendi 'başka'sını kendi içinde taşır, ve salt *bir* birliktirler.

162. Bu yalın sonsuzluğa ya da saltık Kavrama yaşamın yalın özü, evrenin ruhu, evrensel kan denebilir ki, her yerde bulunuşu hiçbir ayrım tarafından ne bulanır ne de kesilir; tersine kendisi tüm ayrımlardır, tıpkı onların ortadan kaldırılmışlığı olması gibi; öyleyse kendi içinde yürek-çarpar, ama devinmeksizin; kendi içinde titreşir, gene de dingindir. *Kendi-kendisine-özdeş*tir, çünkü ayrımlar salt bir genelemedirler; ayrımlardır ki, ayrım değildirler. Bu kendi-kendine-özdeş öz, öyleyse, salt kendi kendisi ile ilişkilidir; *'kendi kendisi ile'*: bu bir başkası ile ilişki demektir, ve *kendi kendisi ile ilişki* dahaçok kendini bölmektir, ya da tam bu kendi-kendisine-özdeşlik iç ayrımdır. Bu *bölünen kıpıların* böylece her biri *kendinde ve kendi için*dir, her biri bir karşıttır—*bir başkasının* karşıtı; bu yüzden her bir kıpı ile aynı zamanda *başkası* da anlatılmaktadır. Başka bir deyişle, her biri bir *başkası*nın karşıtı değil, ama yalnızca *arı karşıt*tır; öyleyse her biri bu yüzden kendi kendinde kendisinin karşıtıdır. Ya da genel olarak bir karşıt değil ama salt kendi içindir, bir arı kendi-kendisine-özdeş özdür ki kendinde hiçbir ayrım taşımaz. Öyleyse şu soruyu sormamız, üstelik böyle bir soru üzerine tasalanmayı felsefe diye görmemiz, giderek onu bir de yanıtlanamaz diye almamız gerekmez: bu arı özden, ondan *dışarıya* ayrım ya da başkalık nasıl çıkmaktadır?; çünkü bu ikiye bölünüş daha şimdiden olmuş, ayrım kendi-kendisine-özdeşten dışlanmış ve ondan ayrı bir yana koyulmuştur; *kendine-özdeş* olması gereken böylece daha şimdiden saltık öz olmak yerine bu iki kıpıdan biridir. *Kendine-özdeşin kendisini ikiye bölmesi* bu yüzden o denli de onun kendisini *önceden* bölünmüş olarak ortadan kaldırması, kendisini bir başkalık olarak ortadan kaldırması demektir. Genellikle ayrımın ondan çıkamıyacağı söylenen *birliğin* gerçekte kendisi salt iki kıpıdan biridir; o, ayrımın karşısında duran yalınlık soyutlamasıdır. Ama bu birliğin bir soyutlama, karşıt kıpılardan salt biri olduğunun söylenmesinde onun bölünme olduğu da imlenmektedir; çünkü birlik bir *olumsuz* ise, birşeye *karşıt* ise, o zaman tam olarak içersinde karşıtlık taşıyan birşey olarak koyulmuş olur. *İkiye-bölünüş* ve *kendine-özdeş-oluş* ayrımları öyleyse benzer olarak salt *bu kendini ortadan kaldırma devimi*dir; çünkü, ilkin kendini böl-

mesi ya da kendine karşıt olması gereken kendine-özdeş bir soyutlamadır ya da *kendisi şimdiden* bölünmüş bir kıpıdır, ve bu yüzden kendisini bölmesi o ne ise onun ortadan kaldırılması, ve öyleyse bölünmüşlüğünün ortadan kaldırılmasıdır. *Kendi-kendisine-özdeş-oluş* eşit ölçüde bir kendini bölüştür; kendi *kendine özdeş* olan bu yüzden bölünmeye karşı çıkar; e.d. böylece kendisini *bir yana* koyar, ya da daha doğrusu *bölünmüş* birşey olur.

163. Sonsuzluk ya da arı öz-devimin bu saltık dinginsizliği—ki orada herhangi bir yolda örneğin varlık olarak belirlenen dahaçok bu belirliliğin karşıtıdır—hiç kuşkusuz daha baştan şimdiye dek olmuş olan herşeyin ruhu olmuştur; ama ilk kez *içtedir* ki kendisini özgürce aydınlığa çıkarmıştır. Görüngü ya da Kuvvetlerin oyunu onu daha şimdiden göstermektedir, ama o ilk kez *açıklama* olaraktır ki özgürce ortaya çıkmaktadır; ve sonunda bilinç için *o olan olarak* nesne olduğu için bilinç *özbilinç*tir. Anlağın *açıklaması* ilkin salt özbilincin ne olduğunun betimlenişidir. Anlak yasada bulunan, daha şimdiden arılaşmış, ama henüz ilgisiz olan ayrımları ortadan kaldırır ve onları *bir* birliğe, Kuvvete koyar. Ama bu özdeşleşme o denli de dolaysızca bir bölünmedir, çünkü Anlak ayrımları ortadan kaldırma ve Kuvvetin bir-liğini koyma işini ancak yeni bir ayrımı, yasa ile Kuvvetin ayrımını, ama aynı zamanda bir ayrım olmayan bu ayrımı yaparak başarmaktadır; ve dahası, bu ayrımın ayrım olmaması olgusundan daha da ileri gidip bu ayrımı yine ortadan kaldırmakta, çünkü Kuvveti benzer olarak bir yasaya dönüştürülmeye bırakmaktadır. Ama bu devim ya da zorunluk böylece henüz Anlağın bir zorunluk ve devimidir, ya da *devim olarak Anlağın nesnesi* değildir; tersine, bu devimde Anlak nesneler olarak pozitif ve negatif elektriği, uzaklığı, hızı, çekim kuvvetini, ve devimin kıpılarının içeriğini oluşturan daha başka binlerce şeyi bulmaktadır. Açıklamanın çok fazla özdoyum getirmesinin nedeni bilincin onda, deyim yerindeyse, dolaysızca kendi ile söyleşiyor, salt kendi kendisinden haz duyuyor olmasıdır; başka birşey ile ilgileniyor gibi görünüyorsa da gerçekte salt kendi kendisi ile uğraşmaktadır.

164. Birinci yasanın evriği olarak karşıt yasada ya da iç ayrımda hiç kuşkusuz sonsuzluğun kendisi Anlağın *nesnesi* olmaktadır; ama Anlak bir kez daha genelde sonsuzluğa erişememekte,

çünkü kendinde ayrımı—kendine-benzeşin kendini itmesi ve özdeş-olmayanın kendini çekmesi—yine iki evrene ya da iki tözsel öğeye paylaştırmaktadır; *devim*, görgülenimde bulunduğu gibi, burada Anlak için salt bir olaydır, ve kendine-benzeş ve özdeş-olmayan öyle *yüklemlerdirler* ki özleri varolan birer dayanaktır. Anlak için duyusal bir örtü içinde nesne olan, bizim için arı Kavram olarak özsel şekli içindedir. Ayrımın bu *gerçeklikte* olduğu biçimiyle sezinlenişi, ya da genelde *sonsuzluğun* sezinlenişi *bizim için* ya da *kendinde*dir. Bunun Kavramının açımlanması Bilime düşer; bilinç ise, bu Kavramı *dolaysızca* taşıdığı yolda, yine bilince özgü bir biçim ya da bilincin yeni bir şekli olarak ortaya çıkar ki, önceden gidende kendi özünü tanımamakta, tersine ona bütünüyle başka birşey olarak bakmaktadır. Bu sonsuzluk Kavramı bilinç için nesne olduğu için, bu bilinç o denli *dolaysızca* ortadan kaldırılmış bir ayrımın bilincidir; bilinç *kendi kendisi için*dir, *ayrımsızın ayırdedilmesi* ya da *özbilinç*tir. *Kendimi kendimden* ayırdederim, ve bunu yapmakla bu benden ayırdedilenin [benden] ayırdedilmediği benim için dolaysızca belirtiktir. Ben, yani kendine-benzeş, kendimi kendimden iterim; ama bu benden ayırdedilen ya da bana özdeş-olmayan olarak koyulan şey, böyle ayırdedilmiş olmakla, benim için dolaysızca bir ayrım değildir. Bir 'başka'nın, bir genelde nesnenin bilincinin hiç kuşkusuz kendisi zorunlu olarak *özbilinç*tir, kendi içine yansımışlıktır, kendi kendinin kendi başkalığında bilincidir. Onlar için gerçeklikleri bir Şey, kendilerinden 'başka' birşey olmuş olan önceki bilinç şekillerinden *zorunlu ilerleyiş* tam şunu anlatmaktadır: yalnızca bir şeyin bilinci salt bir özbilinç için olanaklı olmakla kalmaz, ama ancak o özbilinç bu şekillerin gerçekliğidir. Ama bu gerçeklik henüz salt bizim için bulunmaktadır, bilinç için değil. Özbilinç ilk olarak *kendi için* olmuştur, ama henüz genelde bilinç ile bir *birlik* olarak bulunmamaktadır.

165. Görüyoruz ki görüngünün *iç* dünyasında Anlağın görgülediği şey gerçekte görüngünün kendisinden başka birşey değildir, ve bunu ise bir Kuvvetler oyunu olarak değil, ama kendi saltık-evrensel kıpılarındaki ve bunların devimlerindeki bir Kuvvetler oyunu olarak görmektedir; gerçekte, Anlak salt *kendi kendisini* görgülemektedir. Algının üzerine yükselmiş bilinç ken-

dini duyulurüstü evren ile görüngü orta terimi yoluyla bir birliğe bağlanmış olarak gösterir, ve görüngü yoluyla bu arkatasara bakmaktadır. [Bu tasımdaki] iki uç, biri arı iç, öteki bu arı içe bakan iç, şimdi çakışmışlardır, ve bunlar uçlar olarak yiterlerken, onlardan başka birşey olarak orta terim de yitmiştir. İçin önündeki bu [görüngüsel] perde böylece çekilir, ve için içe bakışı ortaya çıkar; kendini kendisinden iten *ayrımlaşmamış* kendine-benzeşin bakışı *ayrımlaşmış* iç olarak koyulur, ama *onun için* bu iki kıpı o denli de dolaysızca *ayrımlaşmamıştır—özbilinç*. Açıktır ki, bu iç evreni gizlemesi gereken sözde perdenin arkasında, *biz* onun arkasına kendimiz gitmedikçe,—hem böylelikle görebilelim, hem de arkasında görülebilecek birşey olabilir diye—görülecek hiçbir şey yoktur. Ama aynı zamanda doğrudan doğruya oraya gidilemiyeceği de açıktır; çünkü görüngünün *tasarımının* ve onun içinin gerçekliği olan bu bilginin kendisi ancak karmaşık bir devimin sonucudur, ve bu devim yoluyla bilincin kiplerinden olan sanı, algılama ve Anlak yiterler; ve *bilincin kendisini bilirken neyi bildiğinin* bilinmesinin daha da karmaşık bir devim istediği de o denli açık olacaktır; şimdi izliyeceğimiz bunun açımlanışıdır.

B. ÖZBİLİNÇ

IV. ÖZPEKİNLİĞİN GERÇEKLİĞİ

166. Pekinliğin daha önceki kiplerinde bilinç için Gerçek onun kendisinden başka birşeydir. Ama bu gerçeğin Kavramı onun görgülenişinde yitmektedir; nesne dolaysızca *kendinde* ne idiyse—duyusal pekinliğin varolanı, algının somut Şeyi, Anlak için Kuvvet—gerçekte tersine bu olmadığını tanıtlamaktadır; bu *'kendinde'*, öte yandan, kendini içinde nesnenin salt bir başkası için olduğu bir kip olarak tanıtlar. Nesnenin Kavramı kendisini edimsel nesnede ortadan kaldırır ya da nesnenin ilk dolaysız tasarımı görgülenimde ortadan kaldırılır: pekinlik yerini gerçekliğe bırakmaktadır. Ama şimdi daha önceki ilişkilerde olmayan birşey ortaya çıkmıştır: gerçekliği ile özdeş olan pekinlik; çünkü pekinlik kendi kendisini nesne almaktır, ve bilinç kendisi için gerçekliktir. Bunda hiç kuşkusuz bir başkalık da vardır; e.d. bilinç ayırdetmektedir, ama öyle ki, bu ayrım bilinç için aynı zamanda bir ayrım değildir. Bilme devimine *Kavram* deyip, dingin birlik olarak ya da 'Ben' olarak bilmeye *nesne* dersek, o zaman görürüz ki salt bizim için değil ama bilmenin kendisi için de nesne Kavrama karşılık düşmektedir. Ya da, başka bir biçimde, *Kavrama* nesne *kendinde* ne ise o der, nesneye ise o *nesne* olarak ya da *bir başkası için* ne ise o dersek, açıktır ki kendinde-olmak ve bir-başkası-için-olmak aynıdır; çünkü *'kendinde'* bilinçtir; ama bilinç o denli de bir başkasının (*'kendinde'*nin) *onun için* var olduğu şeydir; ve nesnenin 'kendinde'si ile bir başkası için varlığının aynı olmaları bilinç içindir; 'Ben' bağıntının içeriği ve bağıntılamanın kendisidir. Bir başkaya karşı 'Ben' kendi kendisidir, ve aynı zamanda da onun için eşit ölçüde yalnızca onun kendisi olan bu başka üzerine yayılır.

167. Özbilinç ile, öyleyse, artık gerçeğin doğal ülkesine girmiş oluyoruz. Özbilinç şeklinin ilk olarak nasıl ortaya çıktığını görmemiz gerek. Bilmenin bu yeni şeklini, kendini bilmeyi önceki ile, yani bir başkasının bilinmesi ile ilişkide gözönüne aldığımız

zaman görürüz ki bu başka hiç kuşkusuz yitmiştir; ama kıpıları ise kendilerini aynı zamanda eşit ölçüde saklamışlardır, ve yitik onların burada *kendilerinde* oldukları gibi bulunmaları olgusundan oluşur. Sanının *varlığı*, olgunun *tekilliği* ve ona karşıt *evrenselliği*, tıpkı ayrıca Anlağın boş *iç* alanı gibi, artık özler olarak değil, ama özbilincin kıpıları olarak, e.d. soyutlamalar ya da ayrımlar olarak bulunurlar ki, bilincin kendisi için aynı zamanda yoklukturlar ya da ayrım değildirler ve salt yitmekte olan özlerdirler. Böylece yalnızca temel kıpının kendisi, e.d. bilinç için *yalın, bağımsız kalıcılık* yitmiş olarak görünmektedir. Ama gerçekte özbilinç duyusal ve algılanan evrenin varlığından yansıma, ve özsel olarak *başkalıktan* geri-dönüştür. O özbilinç olarak devimdir; ama kendinden ayırdettiği *salt kendisi olarak* kendisi olduğundan, onun için ayrım bir başkalık olarak *dolaysızca ortadan kaldırılır*; ayrım *yoktur* ve özbilinç salt devimsiz 'Ben Benim' genelemesidir; ama onun için ayrım *varlık* şeklini de taşımadığı için, o özbilinç değildir. Bu yüzden onun için başkalık *bir varlık olarak* ya da *ayrı bir kıpı* olarak vardır; ama bilinç için ayrıca kendisinin bu ayrım ile birliği de *ikinci ayrı kıpı* olarak bulunmaktadır. O ilk kıpı ile özbilinç *bilinç* olarak vardır, ve duyusal evrenin bütün genişliği onun için saklanmaktadır, ama aynı zamanda salt ikinci kıpıya, özbilincin kendi kendisi ile birliğine ilişkili olarak; ve bu yüzden duyusal evren onun için kalıcı birşeydir, oysa bu salt bir *görüngü*, ya da *kendinde* hiçbir varlığı olmayan bir ayrımdır. Görüngüsünün ve gerçekliğinin bu karşıtlığı ise özü olarak yalnızca gerçekliği, e.d. özbilincin kendi kendisi ile birliğini taşımaktadır; bu birlik özbilinç için özsel olmalıdır, e.d. özbilinç genel olarak *İstek*tir. Bilincin özbilinç olarak bundan böyle bir çift nesnesi vardır: biri, yani dolaysız olanı, duyusal pekinliğin ve algının nesnesidir, ama bu *özbilinç için bir olumsuzun ırasını* taşımaktadır; ve ikincisi, yani *kendi kendisi*, ki gerçek *öz*dür, ve ilkin ancak ilk nesneye karşıt olarak bulunmaktadır. Özbilinç burada kendisini içinde bu karşıtlığın ortadan kaldırıldığı ve kendi kendisi ile özdeşliğinin ona belirtikleştiği devim olarak gösterir.

168. Ama özbilinç için olumsuz öğe olan nesne kendi yanından *bizim için* ya da *kendinde* kendi içine geri dönmüştür, tıpkı öte yanda bilincin yapmış olduğu gibi. Nesne bu kendi-içine-

yansıma yoluyla *Yaşam* olmuştur. Özbilincin *varolan olarak* kendinden ayırdettiği şey de, varolan olarak koyulduğu sürece, kendinde yalnızca duyusal pekinlik ve algı kipini taşımaz, ama kendi içine yansımış varlıktır, ve dolaysız isteğin nesnesi *dirimli bir şeydir*. Çünkü *'kendinde'*, ya da Anlağın şeylerin içi ile ilişkisinin *evrensel sonucu*, ayırdedilmeyecek olanın ayırdedilmesi ya da ayırdedilenin birliğidir. Bu birlik ise, görmüş olduğumuz gibi, o denli de onun kendi kendisinden itilmesidir; ve bu Kavram kendini özbilinç ve yaşam karşıtlığına *ayırır*: ilki birliktir, ki *onun için* ayrımların sonsuz birliği vardır; ikincisi ise salt bu birliğin kendisidir, öyle ki aynı zamanda *kendi için* değildir. Öyleyse, bilinç ne denli bağımsız ise, nesnesi de *kendinde* o denli bağımsızdır. Yalnızca *kendi için* olan ve nesnesini dolaysızca olumsuzun ırası ile gösteren ya da ilkin *istek* olan özbilinç, bu yüzden, tersine, nesnesinin bağımsızlığını görgüleyecektir.

169. Kavramdan ya da bu alana kendisi ile girdiğimiz evrensel sonuçtan çıktığı biçimiyle yaşam belirlenimi, onu doğasını daha öte geliştirmeksizin tanımlamak için yeterlidir; onun döngüsü kendini aşağıdaki kıpılarda sonlandırır. *Öz* tüm ayrımların *ortadan kaldırılmışlığı* olarak sonsuzluk, eksen çevresindeki arı devim, saltık dinginsizlik içindeki sonsuzluk olarak öz-dinginliktir; içersinde devimin ayrımlarının çözüldüğü *bağımsızlığın* kendisidir; Zamanın yalın özüdür ki, bu kendi-kendisi-ile-özdeşlikte, Uzayın dayanıklı şeklini taşımaktadır. Ama ayrımlar bu *yalın evrensel ortamda* o denli de *ayrımlar* olarak bulunurlar; çünkü bu evrensel akışkanlık kendi olumsuz doğasını kendisi *onların ortadan kaldırılması* olduğu sürece taşır; ama ayrımları, eğer kalıcıkları yoksa, ortadan kaldıramaz. İşte bu akışkanlık kendine-özdeş bağımsızlığın kendisi olarak onların *kalıcılığı* ya da *tözüdür* ki, bunda onlar öyleyse ayrı üyeler ve kendileri-için-varolan bölümler olarak bulunurlar. *Varlık* artık *varlık soyutlamasını* anlatmaz, ne de onların arı özselliği *evrensellik soyutlamasını* anlatmaktadır; tersine, varlıkları tam anlamıyla kendi içindeki arı devimin o yalın akıcı tözüdür. Bu üyelerin *birbirlerine karşı ayrımları* ise ayrım olarak genel bir yolda sonsuzluk kıpılarının ya da arı devimin kendisinin belirliğinden başka hiçbir belirlilikten oluşmamaktadır.

170. Bağımsız üyeler *kendileri içindirler*; bu *kendi-için-varlık* ise dahaçok onların *dolaysızca* birliğe yansımaları ve o denli de bu birliğin bağımsız şekillere ayrılmasıdır. Birlik bölünmüştür, çünkü saltık olarak olumsuz ya da sonsuz bir birliktir; ve *kalıcı* birşey olduğu için, ayrım da bağımsızlığı salt *onda* bulur. Şeklin bu bağımsızlığı *belirli* birşey olarak, *başkası için* olarak görünür, çünkü şekil kendi içinde bölünmüştür; ve bu bölünmüşlüğün *ortadan kaldırılması* ancak bir başkası yoluyla yer almaktadır. Oysa bu ortadan kaldırma o denli de şeklin kendisindedir; çünkü tam o akışkanlıktır ki bağımsız şekillerin tözüdür; ama bu töz sonsuzdur; bu yüzden şekil kalıcılığının kendisinde bir bölünmüşlüktür, ya da kendi-için-varlığının ortadan kaldırılmasıdır.

171. Burada kapsanan kıpıları daha yakından ayırdedersek görürüz ki, *ilk* kıpı *bağımsız* şekillerin *kalıcılığı*, ya da kendinde olduğu biçimiyle ayrımın, e.d. şekillerin kendilerinde varlık ve hiçbir kalıcılık taşımadıkları olgusunun bastırılmasıdır. *İkinci* kıpı ise o kalıcılığın ayrımın sonsuzluğuna boyun eğişidir. İlk kıpıda kalıcı şekil bulunmaktadır; bu *kendi-için-varlık* olarak ya da belirliliği içindeki sonsuz töz olarak *evrensel* töz ile karşıtlık içinde ortaya gelir, ondaki bu akıcılık ve sürekliliği tanımaz, ve kendisinin bu evrenselde çözünmediğini ileri sürer; oysa tersine bu örgensel olmayan doğasından ayrılarak ve onu tüketerek kendini saklamaktadır. Evrensel akıcı ortamdaki yaşam, şekillerin *dinginlik* içinde birbirleri dışında yatmaları, işte bu yolla, o şekillerin bir devimi olmakta ya da bir *süreç* olarak Yaşam olmaktadır. Yalın evrensel akışkanlık *'kendinde'*dir ve şekillerin ayrımı ise *'başka'*. Ama bu akışkanlığın kendisi bu ayrım yoluyla *başka* olmaktadır; çünkü o şimdi kendinde ve kendi için olan *ayrım için*dir, ve öyleyse sonsuz devimdir ki o dingin ortamı tüketmektedir: *dirimli birşey* olarak Yaşam.—Bu *evrilme* ise bu nedenle yine *kendi kendinde evrilmişlik*tir; tüketilen şey özdür; evrensel pahasına kendini sürdüren ve kendine kendi kendisi ile birlik duygusunu veren bireysellik, *onun kendi için olmasını sağlayan başka ile karşıtlığını* işte tam bu yolla ortadan kaldırır; kendine verdiği kendi kendisi ile *birlik* tam olarak ayrımların *akışkanlığı* ya da onların *genel çözülüşüdür*. Ama, evrik olarak, bireysel kalıcılığın ortadan kaldırılması, o denli de onun üretilmesidir. Çünkü bireysel şeklin *özü*—evrensel Yaşam—ve kendi-için-varolan

kendinde yalın töz olduğu için, bu töz *başkayı* kendi içine koyduğu zaman bu *yalınlığını* ya da özünü ortadan kaldırır, e.d. o yalınlığı böler, ve işte ayrımsız akışkanlığı bu bölünmüşlüğü bireyselliğin koyulmasıdır. Yaşamın yalın tözü öyleyse onun şekillere ayrılması ve aynı zamanda bu varolan ayrımların çözülmesidir; ve ayrılmanın çözülmesi o denli de [üyelere] bölünme ya da eklemleşmedir. Bu yolla bütün devimin daha önce ayırdedilmiş olan iki yanı, evrensel bağımsızlık ortamında dingin ve birbirleri dışına dağılmış şekillenmeler, ve Yaşam süreci, birbirleri içine düşerler; bu ikincisi şekillenme olduğu denli de şeklin ortadan kaldırılmasıdır; ve birincisi, şekillenme, şekillerin ortadan kaldırılışı ve o denli de onların eklemlenişidir. Akıcı öğenin kendisi yalnızca öz *soyutlamasıdır*, ya da salt şekil olarak *edimsel*dir; ve onun kendisini eklemlemesi eklemlenmişin yeniden ayrılması ya da çözülmesidir. Bu bütün döngü Yaşamı oluşturur—ne onun özünün başta anlatılan dolaysız sürekliliği ve sağlamlığı, ne kalıcı şekil ve kendi için varolan kesikli kıpı, ne bunların arı süreci, ne de bu kıpıların yalın birlikteliği. Yaşamı oluşturan şey gerçekte kendini geliştiren ve gelişimini çözen ve bu devimde salt kendisini saklayan bütündür.

172. İlk dolaysız birlikten başlayarak şekillenme ve süreç kıpıları yoluyla bu iki kıpının birliğine, ve böylece yine ilk yalın töze geri döndüğümüz için, bu *yansımış birlik* ilkinden ayrı bir birliktir. O *dolaysız* birliğe ya da bir *varlık* olarak anlatılan birliğe karşı bu ikincisi, tüm bu kıpıları ortadan kaldırılmış olarak içinde taşıyan *evrensel* birliktir. O *yalın cins*tir ki, Yaşamın deviminin kendisinde, *kendi için bu yalın belirlenim* olarak varolmaz; tersine, bu *sonuçta*, Yaşam kendisinden başka birşeyi, yani bilinci gösterir ki onun için Yaşam bu birlik olarak ya da cins olarak vardır.

173. Bu başka Yaşam ise,—ki onun için genelde *cins* vardır ve kendi kendisi için cinstir—, yani *özbilinç*, kendi için ilkin salt bu yalın öz olarak vardır ve kendisini *arı Ben* olarak nesne alır; şimdi irdeliyeceğimiz görgüleniminde, bu soyut nesne kendisini Ben için varsıllaştıracak ve Yaşamda görmüş olduğumuz açılımı kazanacaktır.

174. Yalın Ben bu cinstir ya da yalın evrenseldir ki onun için ayrımlar ayrım değildir, salt şu nedenle ki, o şekillenmiş bağım-

sız kıpıların *olumsuz özüdür*; ve özbilinç böylece ancak kendisini ona bağımsız bir Yaşam olarak gösteren bu 'başka'nın ortadan kaldırılması yoluyla kendinden pekindir: özbilinç *İstek*tir. Bu 'başka'nın yokluğundan pekin, özbilinç *kendi için* bu yokluğu 'başka'nın gerçekliği olarak koyar, bağımsız nesneyi yokeder ve böylece kendi kendinin pekinliğini *gerçek* pekinlik olarak kendisine verir—bir pekinlik ki, özbilincin kendisi için *nesnel bir yolda* oluşmuştur.

175. Oysa bu doyumda özbilinç nesnesinin bağımsızlığını görgüler. İstek ve onun doyumunda erişilen öz-pekinlik nesne ile koşulludur, çünkü öz-pekinlik bu 'başka'nın ortadan kaldırılması ile vardır; bu ortadan kaldırmanın olması için bu 'başka'nın olması gerekir. Böylece özbilinç, nesne ile olumsuz ilişkisi yoluyla, onu ortadan kaldıramaz; daha doğrusu o ilişki nedeniyledir ki özbilinç nesneyi yine üretmektedir, tıpkı İsteği ürettiği gibi. İsteğin özü gerçekte özbilinçten başka birşeydir; ve bu gerçeklik bu görgülenim yoluyla özbilincin kendisi için belirtik olmuştur. Aynı zamanda ise özbilinç o denli de saltık olarak kendi içindir ve ancak nesnenin ortadan kaldırılması yoluyla böyledir; ve doyumunu görgülemelidir, çünkü o gerçekliktir. Nesnenin bağımsızlığı yüzünden, öyleyse, doyuma ancak nesnenin kendisi olumsuzlamayı kendi üzerinde yerine getirdiği zaman ulaşabilir; ve nesne bu kendi kendisinin olumsuzlanmasını kendi üzerinde yerine getirmelidir, çünkü *kendinde* olumsuzdur, ve ne ise başkası için o olmalıdır. Nesne kendi kendinde olumsuzlama olduğu için, ve böyle iken aynı zamanda bağımsız olduğu için, bilinçtir. İsteğin nesnesi olan Yaşamda *olumsuzlama* ya *bir 'başka'*da, yani İstekte bulunmaktadır, ya da bir başka ilgisiz şekle karşı bir *belirlilik* olarak, ya da Yaşamın *örgensiz evrensel doğası* olarak vardır. Ama bu evrensel bağımsız doğa, ki onda olumsuzlama saltık olumsuzlama olarak bulunmaktadır, cins olarak cins ya da *özbilinç* olarak cinstir. *Özbilinç doyumuna salt başka bir özbilinçte ulaşır.*

176. Özbilinç Kavramı ilkin şu üç kıpıda tamamlanır: (a) arı ayrımlaşmamış Ben onun ilk dolaysız nesnesidir. (b) Ama bu dolaysızlığın kendisi saltık dolaylılıktır, ancak bağımsız nesnenin ortadan kaldırılması olarak vardır, ya da İstektir. İsteğin doyumu hiç kuşkusuz özbilincin kendi içine yansımasıdır, ya da ger-

çeklik olmuş pekinliktir. (c) Ama bu pekinliğin gerçekliği dahaçok ikili bir yansımadır, özbilincin ikilenmesidir. Bilinç için kendi kendisinde başkalığını ya da ayrımı bir yokluk olarak koyan ve böylece bağımsız olan bir nesne bulunmaktadır. Bu ayrımlaşmış, salt *dirimli* şekil hiç kuşkusuz Yaşam sürecinin kendisinde bağımsızlığını da ortadan kaldırır, ama ayrımı ile birlikte ne ise o olmaya son vermektedir; özbilincin nesnesi ise kendisinin bu olumsuzluğunda eşit ölçüde bağımsızdır; ve böylece kendi için cinstir, yalıtılmışlığının özgünlüğü içindeki evrensel akışkanlıktır; dirimli bir özbilinçtir.

177. Bir *özbilinç bir özbilinç için* vardır. Gerçekte salt bu yolla özbilinçtir; çünkü kendisinin kendi başkalığındaki birliği onun için salt bu yolda belirtik olur; Kavramının nesnesi olan *Ben* gerçekte *nesne* değildir; İsteğin nesnesi ise yalnızca *bağımsızdır*, çünkü o evrensel yokedilemez tözdür, akıcı kendine-özdeş özdür. Bir özbilinç nesne iken, nesne olduğu denli de Bendir.— Bununla daha şimdiden *Tinin* Kavramı önümüzde bulunmaktadır. Bilinç için henüz ilerde yatan görgülenim Tinin ne olduğudur,—bu saltık töz ki, karşıtlıkları içinde eksiksiz özgürlük ve bağımsızlığa iye, ayrımlaşmış, kendileri için varolan özbilinçlerin birliğidir; *Ben*, ki *Biz*dir, *Biz*, ki *Ben*dir. İlk olarak özbilinçte, Tinin Kavramındadır ki bilinç dönüm noktasını bulmakta, ve burada duyusal bu-yanın renkli yanılsamasından ve duyuluüstü öte-yanın boş gecelerinden şimdinin tinsel günışığı içine adımlarını atmaktadır.

A. ÖZBİLİNCİN BAĞIMSIZLIK VE BAĞIMLILIĞI; EFENDİLİK VE KÖLELİK

178. Özbilinç bir başkası için kendinde ve kendi için olduğunda ve olması yoluyla *kendinde* ve *kendi için*dir; eş deyişle, ancak tanınan birşey olarak vardır. İkilenişindeki bu birliğinin, kendini özbilinçte olgusallaştıran sonsuzluğun Kavramı, çok yanlı ve çok anlamlı bir kapsamdadır; öyle ki, kıpıları bir yandan tam olarak birbiri dışında tutulmalı, ve öte yandan bu ayrımlaşmada aynı zamanda da ayrımlaşmamış olarak ya da her zaman karşıt imlemlerinde alınmalı ve tanınmalıdırlar. Ayırdedilenin ikili imlemi özbilincin özünde yatar: sonsuz olmak ya da içinde koyul-

duğu belirliliğin dolaysızca karşıtı olmak. İkilenişi içindeki bu tinsel birliğin Kavramının ayrıntılı açımlanışı önümüze *Tanınma* sürecini getirecektir.

179. Özbilinç önünde bir başka özbilinci bulur; kendi *dışına* çıkmıştır. Bunun iki anlamı vardır: *ilkin*, kendi kendisini yitirmiştir, çünkü kendisini *başka* bir [somut] öz olarak bulmaktadır; *ikincisi*, bu yolla başkasını ortadan kaldırmıştır, çünkü başkasına öz olarak bakmamakta, tersine *başkasında kendi kendisini* görmektedir.

180. Bu *başkalığını* ortadan kaldırmalıdır; bu ilk ikircimin ortadan kaldırılması ve öyleyse kendisi ikinci bir ikircimdir; *ilkin öteki*, bağımsız özü ortadan kaldırmaya gitmeli, ve bu yolla *kendisinden* [somut] bir öz olarak pekin olmalıdır; *ikincisi*, böyle yaparak *kendi kendisini* ortadan kaldırma yoluna gider, çünkü bu başka onun kendisidir.

181. İkircimli başkalığının bu ikircimli ortadan kaldırılışı o denli de ikircimli bir *kendi içine* geri dönüştür; çünkü *ilkin* ortadan kaldırma yoluyla kendi kendisini yeniden kazanmakta, çünkü *kendi* başkalığının ortadan kaldırılması yoluyla yine kendine özdeş olmaktadır; ama *ikinci* olarak, öteki özbilinç de başkalığını eşit ölçüde yine kendine geri vermektedir, çünkü kendisini başkada görmüştü, ama bu başkadaki varlığını ortadan kaldırır ve böylece başkayı yine özgür bırakır.

182. Özbilincin başka bir özbilinç ile ilişkideki bu devimi ise bu yolda salt *bir* özbilincin eylemi olarak tasarımlanmıştır; ama birinin bu eyleminin kendisi çifte bir anlam taşır: *kendi eylemi* ve o denli de *başkasının eylemi* olmak; çünkü başkası da eşit ölçüde bağımsızdır, kendi içinde kapsanmıştır, ve onda onun kendisi yoluyla olmayan hiçbirşey yoktur. Birincisi önünde nesneyi ilkin salt İsteğin nesnesi olarak değil, ama kendi için varolan bağımsız birşey olarak bulur, ve bu yüzden, eğer bu nesne kendi kendisinde birincinin onda yaptığını yapmazsa, nesne üzerinde kendi için hiçbir şey yapamaz. Böylece devim ancak iki özbilincin çifte devimidir. Her biri *ötekinin* onun yaptığı ile aynı şeyi yaptığını görmektedir; her biri ötekinden istediğini kendisi yapmakta, ve öyleyse yaptığını ancak öteki de aynı şeyi yapıyor oldukça yapmaktadır; tek yanlı eylem yararsız olacak, çünkü olması gereken ancak ikisi tarafından ortaya çıkarılabilecektir.

183. Eylem, öyleyse, salt *kendine karşı* olduğu ölçüde *ötekine de karşı* bir eylem olduğu için değil, ama bir de ayrılmamacasına *birinin* olduğu gibi *ötekinin* de *eylemi* olduğu için iki anlamlıdır.

184. Bu devimde kendini Kuvvetlerin oyunu olarak sunmuş olan sürecin yinelendiğini, ama bu kez bilinçte yinelendiğini görüyoruz. O süreçte bizim için olan, burada uçların kendileri için olmaktadır. Orta terim kendini uçlara bölen özbilinçtir: ve her bir uç kendi belirliliğinin bu değiştokuşu ve karşıta saltık geçiştir. Bilinç olarak ise bu hiç kuşkusuz *kendi dışına* çıkmaktadır; ama gene de kendi dışında olmasına karşın aynı zamanda kendi içinde geri tutulmaktadır, *kendi için*dir, ve kendi dışında olması *onun için*dir. Dolaysızca başka 'bilinç' *olması* ve *olmaması* onun içindir; ve gene, bu ötekinin ancak kendisini kendi-için-varlık olarak ortadan kaldırdığı zaman kendi için olması, ve salt başkasının kendi-için-varlığında kendi için olması onun içindir. Her biri öteki için orta terimdir ki, bunun yoluyla her biri kendini kendisi ile dolaylı kılmakta ve kendisi ile birleşmektedir; ve her biri kendi ve öteki için dolaysızca kendi için varolan bir özdür ki, bu aynı zamanda salt bu dolaylılık yoluyla kendi için böyledir. *Karşılıklı* olarak *birbirlerini tanıyarak* kendilerini *tanımaktadırlar.*

185. Tanımanın, kendi birliği içindeki özbilincin ikilenişinin bu arı Kavramının sürecini şimdi özbilince göründüğü gibi irdeliyelim. Bu ilk olarak ikisinin *eşitsizlik* ya da *özdeşsizlik* yanını, ya da orta terimin uçlara ayrılmasını sunacaktır, ki bunlar uçlar olarak birbirlerine karşıttırlar ve bunlardan biri salt *tanınan*, öteki salt *tanıyandır.*

186. Özbilinç ilkin yalın kendi-için-varlıktır, *başka herşeyin* kendisinden dışlanması yoluyla kendi kendisine özdeştir; onun için, özü ve saltık nesnesi *'Ben'*dir; kendi-için-varlığının bu *dolaysızlığı* ya da bu *varlığı* içinde bir *bireydir.* Onun için başka olan şey özsel olmayan ve olumsuzluk ile ıralanmış olan nesnedir. Ama 'başkası' da bir özbilinçtir; bir birey bir bireye karşı ortaya çıkmaktadır. Böyle dolaysızca sahneye çıktıklarında birbirleri için sıradan nesneler gibidirler; *bağımsız* şekiller, *Yaşamın* varlığına—çünkü burada Yaşam olarak belirlenen varolan nesnedir—gömülmüş bilinçlerdir. Bunlar *birbirleri için* saltık soyutlama, tüm dolaysız varlığı yoketme, ve yalnızca kendi kendi-

sine özdeş bilincin arı olumsuz varlığı olma devimini henüz tamamlamış değillerdir; ya da henüz kendilerini birbirlerine arı *kendi-için-varlıklar* olarak, e.d. *öz*bilinçler olarak göstermiş değillerdir. Her biri hiç kuşkusuz kendi kendisinden pekindir, ama ötekinden değil, ve bu yüzden kendi öz pekinliği henüz hiçbir gerçeklik taşımamaktadır; çünkü onun gerçekliği ancak onun kendi kendi-için-varlığının kendisini ona bağımsız nesne olarak göstermesi, ya da gene aynı şey, nesnenin kendisini bu arı özpekinlik olarak göstermesi olacaktır. Bunun ise, tanıma Kavramına göre, olanaklı olması için gereken şey şudur: her biri öteki için öteki onun için ne ise o olmalı, ve her biri kendi kendinde kendi öz eylemi yoluyla ve yine ötekinin eylemi yoluyla bu arı kendi-için-varlık soyutlamasını başarmalıdır.

187. Kendisini arı özbilinç soyutlaması olarak sunuşu ise, kendisini nesnel kipinin arı olumsuzlaması olarak göstermesinden, ya da hiçbir belirli *dışvarlığa* bağlanmadığını, genelde dışvarlığın evrensel tekilliğine, e.d. yaşama bağlı olmadığını göstermesinden oluşur. Bu sunuş *ikili* bir eylemdir: başkasının eylemi ve kendi kendisinin eylemi. Bu *ötekinin* eylemi olduğu sürece, her biri ötekinin ölümünü amaçlar. Ama bunda ikincisi de, *kendi kendisinin eylemi* de bulunmaktadır; çünkü birincisi kendi öz yaşamının tehlikeye atılmasını kendi içinde kapsar. İki özbilincin ilişkisi öyleyse kendi kendilerini ve birbirlerini bir ölüm kalım kavgası yoluyla *tanıtlamaları* olarak belirlenmiştir.—Bu kavgaya girmelidirler, çünkü kendi kendilerinin pekinliğini, *kendileri için olmayı*, gerçekliğe yükseltmelidirler, hem ötekinin durumunda, hem de kendi durumlarında. Ve ancak yaşamın tehlikeye atılması iledir ki özgürlük kazanılır; ancak bu yolla tanıtlanır ki, özbilinç için öz varlık değildir, içinde ortaya çıktığı *dolaysız* kip değildir, yaşamın yaymışına batmışlık değildir,—tersine, tanıtlanır ki onda onun için yiten bir kıpı olarak görülemiyecek hiçbir kıpı bulunmamaktadır, o salt arı *kendi-için-varlık*tır. Yaşamını hiç tehlikeye sokmamış birey hiç kuşkusuz *kişi* olarak tanınabilir; ama bağımsız bir özbilinç olarak tanınmışlığın gerçekliğine erişmiş değildir. Benzer olarak, her biri kendi yaşamını tehlikeye attığı gibi, ötekinin de ölümünü amaçlamalıdır; çünkü öteki onun kendisinden daha değerli değildir; özü kendisini ona bir 'başka' olarak sunar, kendisinin dışındadır, ve kendi-dışında-

olmayı ortadan kaldırmalıdır; öteki çok yanlı ilişkilere dolaşmış ve varolan bir bilinçtir; kendi başkalığına arı kendi-için-varlık ya da saltık bir olumsuzlama olarak bakmalıdır.

188. Bu ölüm yoluyla sınama ise ondan çıkması gereken gerçekliği olduğu gibi genelde öz pekinliği de ortadan kaldırır. Çünkü, yaşam nasıl bilincin *doğal* koyuluşu ya da olumlanışı ise, saltık olumsuzluk olmaksızın bağımsızlık ise, gene öyle, ölüm de bilincin doğal olumsuzlanması, bağımsızlık olmaksızın olumsuzlamadır—bir olumsuzlama ki, bu yüzden istenen tanınmanın imleminden yoksun kalır. Ölüm hiç kuşkusuz şu pekinliği yaratır: her ikisi de yaşamlarını ortaya koymuşlar, ve onu hem kendilerinde hem de ötekinde küçümsemişlerdir; ama bu o kavgadan sağ çıkanlar için değildir. Doğal dışvarlık olan bu yabancı özsellikte koyulmuş olan bilinçlerini ya da kendilerini ortadan kaldırırlar, ve kendileri için olmayı isteyen *uçlar* olarak ortadan kaldırılırlar. Ama bununla [aralarındaki] değişim oyunundan özsel kıpı, yani karşıt belirlenimli uçlara ayrılma kıpısı yitmiş olmaktadır; ve orta terim ölü bir birliğe düşmektedir—bir birlik ki, ölü, salt varolan, karşıt olmayan uçlara bölünmüştür; ikisi de birbirlerini karşılıklı olarak bilinç yoluyla birbirlerinden geri vermez ve almazlar, tersine birbirlerini yalnızca ilgisizce, şeyler olarak, özgür bırakırlar. Edimleri soyut olumsuzlamadır, ama bilincin olumsuzlaması değil; onun olumsuzlaması öyle bir yolda *ortadan kaldırır* ki, ortadan kaldırılanı *saklayıp korumakta* ve böylece kendi ortadan kaldırılışında sağ kalmaktadır.

189. Bu görgülenimde özbilinç yaşamın ona arı özbilinç denli özsel olduğunu öğrenir. Dolaysız özbilinçte yalın 'Ben' saltık nesnedir; ama bu nesne bizim için ya da kendinde saltık dolaylılıktır ve kalıcı bağımsızlığa özsel kıpısı olarak iyedir. O yalın birliğin çözülmesi ilk görgülenimin sonucudur; bununla bir arı özbilinç ve bir bilinç koyulmaktadır—bu bilinç salt kendi için değil, ama bir başkası içindir, e.d. *varolan* bilinç ya da *şeylik* şeklindeki bilinç olarak vardır. İki kıpı da özseldir;—ilkin özdeş değil ama karşıt oldukları ve bir birliğe yansımaları henüz ortaya çıkmış olmadığı için, iki karşıt bilinç şekli olarak vardırlar; biri özü kendi-için-olmak olan bağımsız bilinç, öteki ise özü bir başkası için yaşamak ya da olmak olan bağımlı bilinçtir; birincisi *Efendi*, ikincisi *Köle*dir.

190. Efendi *kendi için* varolan bilinçtir, ama artık bu bilincin yalnızca Kavramı değildir. Daha doğrusu kendi için varolan bilinçtir ki bir *başka* bilinç yoluyla, e.d. özü bağımsız *varlık* ile ya da genelde şeylik ile bireştirilmiş olmayı imleyen bir bilinç yoluyla kendisi ile dolaylıdır. Efendi kendisini bu iki kıpı ile, isteğin nesnesi olarak genelde bir *şey* ile, ve onun için şeyliğin özsel olduğu bilinç ile, ilişkiye koyar; ve Efendi (a) özbilinç Kavramı olarak *kendi-için-varlığın* dolaysız ilişkisi olduğu için, ama (b) artık aynı zamanda dolaylılık olduğu, ya da salt bir başkası yoluyla kendi için olan bir kendi-için-varlık olduğu için, (a) dolaysızca her ikisi ile ve (b) dolaylı olarak her biri ile öteki yoluyla ilişkilidir. Efendi *Köle ile bağımsız bir varlık* [emeğin nesnesi olarak şey] *yoluyla dolaylı olarak* ilişkidedir; çünkü Köle ancak bununla köle olarak tutulmaktadır; bu onun zinciridir, kavgada ondan kurtulamamıştır, bu yüzden kendini bağımlı olarak, bağımsızlığına şeylikte iye olarak tanıtlar. Ama Efendi bu varlık üzerindeki güçtür, çünkü kavgada bunun onun için salt bir olumsuz olarak geçerli olduğunu tanıtlamıştır; Efendi varlık üzerinde güç ve bu varlık ise öteki [e.d. köle] üzerinde güç olduğu için, Efendi böylece bu tasımda ötekini kendi altında tutar. Benzer olarak Efendi *Köle yoluyla dolaylı olarak şey ile* ilişki içindedir; Köle de genelde özbilinç olarak şey ile olumsuz olarak ilişkidedir ve onu ortadan kaldırır; ama aynı zamanda şey onun için bağımsızdır ve onun olumsuzlaması bu yüzden şeyin bütünüyle yokedilmesine dek gitmez; başka bir deyişle, köle şey üzerinde yalnızca *çalışmaktadır*. Öte yandan Efendi için *dolaysız* ilişki bu dolaylılık yoluyla şeyin arı olumsuzlanması, ya da *Yararlanım* olmaktadır. İsteğin başaramadığını şeyin işini görerek ve yararlanımda doyumunu bularak o başarmaktadır. İstek bunu şeyin bağımsızlığı nedeniyle başaramamıştır; ama Efendi, Köleyi şey ile kendisi arasına koyarak, bu yolla kendisine şeyin yalnızca bağımlı yanını almakta ve ondan salt yararlanmaktadır; bağımsızlık yanını ise onun üzerinde çalışan Köleye bırakmaktadır.

191. Bu iki kıpıda da Efendi için tanınmışlık bir başka bilinç yoluyla olmaktadır; çünkü bu kıpılarda öteki bilinç kendini özsel olmayan birşey olarak koymaktadır—hem şeyin üzerindeki çalışmada, hem de belirli bir dışvarlığa bağımlılıkta; iki durumda da o şey üzerinde efendi olamamakta ve onun saltık olumsuzlanma-

sına erişememektedir. Öyleyse burada bu tanıma kıpısı bulunmaktadır, şöyle ki, öteki bilinç kendisini kendi-için-varlık olarak ortadan kaldırırken böylece birincinin ona karşı yaptığını kendisi yapmaktadır. Benzer olarak, ikinci kıpı da bulunmaktadır, şöyle ki, ikincinin bu edimi birincinin öz edimidir; çünkü Kölenin yaptığı aslında Efendinin edimidir; Efendi salt kendi-için-varlıktır, ve bu onun için özseldir; o arı olumsuz güçtür ki onun için şey bir hiçtir, ve öyleyse o bu ilişkideki arı, özsel eylemdir; oysa Köle arı olmayan, özsel olmayan eylemdir. Ama asıl tanınma için şu kıpı eksiktir: Efendi ötekine karşı yaptığını kendi kendisine karşı da yapmalı, ve Köle kendisine karşı yaptığını ötekine karşı da yapmalıdır. Böylelikle tek yanlı ve eşitsiz bir tanınma ortaya çıkmaktadır.

192. Bu tanınmada Efendi için özsel olmayan bilinç nesnedir ki onun öz-pekinliğinin *gerçekliğini* oluşturmaktadır. Oysa açıktır ki bu nesne kendi Kavramına karşılık düşmemektedir, ama burada içinde Efendinin efendiliğini yerine getirdiği nesne onun için gerçekte bağımsız bir bilinçten bütünüyle başka birşey olmuştur. Karşısına çıkan bağımsız bir bilinç değil, ama tersine bağımlı bir bilinçtir; bu yüzden *kendi-için-olmaktan* kendi gerçekliği olarak pekin değildir; tersine, gerçekliği aslında özsel olmayan bilinç ve bunun özsel olmayan eylemidir.

193. Bağımsız bilincin *gerçekliği* öyleyse *köle bilinç*tir. Bu hiç kuşkusuz ilkin kendisinin *dışında* görünür, özbilincin gerçekliği olarak değil. Ama nasıl Efendilik kendi özünün olmak istediğinin tersi olduğunu göstermişse, Kölelik de tamamlandığı zaman hiç kuşkusuz dolaysızca ne ise onun karşıtına dönüşecektir; kendi içine *itilmiş* bir bilinç olarak kendi içine çekilecek ve gerçek bağımsızlığa dönüşecektir.

194. Köleliğin ne olduğunu yalnızca efendilik ile ilişkide görmüştük. Ama o bir özbilinçtir ve şimdi onun böyle iken kendinde ve kendi için ne olduğunu irdeliyelim. İlkin, kölelik için Efendi özdür; bu yüzden *bağımsız olarak kendi için varolan bilinç* onun için *gerçekliktir*, ama bu gerçeklik *onun için* henüz *onun kendisinde* değildir. Oysa arı olumsuzluğun ve *kendi-için-varlığın* bu gerçekliğini *gerçekte kendisinde* taşımaktadır; çünkü bu özü kendinde *görgülemiştir*. Çünkü bu bilinç ne bu ya da şu öğede, ne de bu ya da şu an için değil, ama bütün bir özü için korku

duymuştur; çünkü ölüm korkusunu, saltık Efendi korkusunu duymuştur. Bununla içten yıkılmış, kendi içinde tepeden tırnağa titremiş, ve içinde sağlam ne varsa sarsılmıştır. Bu arı evrensel devim, kalıcı herşeyin saltık eriyişi gene de özbilincin yalın özü, saltık olumsuzluk, arı *kendi-için-varlıktır* ki, böylece bu bilinçte *örtüktür*. Bu arı kendi-için-varlık kıpısı köle için ayrıca *belirtiktir* de, çünkü efendide bu onun için onun *nesnesidir*. Dahası, o köle bilinci salt genel bir yolda bu bütünsel çözülüş değildir; ama o bunu hizmette *edimsel olarak* ortaya çıkarmaktadır; hizmet ederek doğal dışvarlığa bağlılığını tüm *tekil* kıpılarında ortadan kaldırırken, çalışmasıyla da bu dışvarlığı üzerinden atmaktadır.

195. Ama hem genel olarak ve hem de hizmetin tikel biçiminde saltık gücün duyulması salt *kendinde* çözülüştür, ve efendi korkusunun bilgeliğin başlangıcı olmasına karşın, bilinç orada kendisinin bir *kendi için varlık* olduğunu bilmemektedir. Ama çalışma yoluyla köle kendi kendisine gelir. Efendinin bilincinde isteğe karşılık düşen kıpıda, öyle görünmüştü ki, şey ile özsel olmayan ilişki yanı hizmet eden bilincin payına düşmekteydi, çünkü o ilişkide şey bağımsızlığını koruyordu. İstek nesnenin arı olumsuzlanışını ve bu yolla katıksız özduyguyu kendine ayırmıştır. Ama bu doyumun kendisinin salt bir yitiş olmasının nedeni de budur, çünkü onda *nesnel* yan ya da *kalıcılık* eksiktir. Öte yandan Emek durdurulmuş İstektir, *geciktirilen* yitiştir, başka bir deyişle, emek *oluşturur* ve *şekillendirir*. Nesne ile olumsuz ilişki onun *biçimi* ve *kalıcı* birşey olur, çünkü nesne bağımsızlığını ancak emekçi karşısında taşımaktadır. Bu *olumsuz* orta terim ya da biçimlendirici *etkinlik* aynı zamanda bilincin *bireyselliği* ya da arı kendi-için-varlığıdır; ve bu bilinç şimdi dışındaki emekte kalıcılık öğesine girmektedir; emekçi bilinç öyleyse bu yolda bağımsız varlıkta *kendi öz* bağımsızlığını görmeye başlamaktadır.

196. Biçimlendirici etkinlik gene de salt bu olumlu imlemi, yani hizmet eden bilincin *kendi-için-varlığının varolan birşeye* dönüşmesini değil, ama, onun ilk kıpısına karşıt olarak, olumsuz bir imlem de taşımaktadır: *korku*. Çünkü şeyin biçimlendirilmesinde kölenin kendi olumsuzluğu, kendi-için-varlığı, onun için ancak karşısında varolan *biçimi* ortadan kaldırması yoluyla nesne olmaktadır. Ama bu nesnel *olumsuz* öğe ise önünde titremiş ol-

duğu yabancı özden başka birşey değildir. Şimdi ise o bu yabancı olumsuzu yoketmekte, *kendisini* böyle bir olumsuz olarak [şeylerin] kalıcılık öğesine koymakta ve böylece *kendi için* bir *kendi-için-varolan* kendilik olmaktadır. Efendide kendi-için-varlık köle için *bir başka* ya da salt *onun içindir* [nesne]; *korkuda*, kendi-için-varlık *kölenin kendisinde* bulunur; oluşturmada kendi-için-varlık onun için onun kendisinin olmakta, ve kendisinin kendinde ve kendi için olduğunun bilincine varmaktadır. Onun *dışına koyulmakla* biçim onun için ondan başka birşey oluyor değildir; çünkü bu biçimdir ki onun arı kendi-için-varlığıdır, ve bu sonuncusu ise onun için bu dışsallıkta gerçeklik olmaktadır. Böylece kendisinin kendisi tarafından bu yeniden bulunuşu yoluyla, Köle *kendi öz kafasını* sözcüğün tam anlamıyla içinde salt *yabancı bir kafa* olarak görünmüş olduğu çalışmanın kendisinde kazanmaktadır.—Bu yansıma için, korku ve genelde hizmet kıpıları gibi biçimlendirme kıpısı da zorunludur, ve aynı zamanda ikisi de evrensel bir kipte olmak üzere. Hizmet ve boyuneğmenin sıkıdüzeni olmaksızın korku biçimsel kalır ve dışvarlığın bilinen edimselliğine yayılmaz. Biçimlendirme olmaksızın korku içsel ve dilsiz kalır, ve bilinç kendisi için olmaz. Bilinç bu ilk saltık korku olmaksızın biçimlendirme etkinliğine giriyorsa, o zaman o salt boş bir kendine yönelik kafadır; çünkü biçimi ya da olumsuzluğu *kendinde* olumsuzluk değildir; ve bu yüzden biçimlendirmesi ona bilincini bir özsel varlığın bilinci olarak veremez. Saltık korkuyu değil de salt biraz endişe duydu ise, olumsuz varlık onun için dışsal birşey olarak kalmıştır, ve tözü baştan sona onunla bulaşmış değildir. Doğal bilincinin tüm içeriği sarsılmadığı için belirli varlık henüz *kendinde* ona bağlıdır; öz düşüncelerle dolu kafayı taşımak *dikkafalılık*tır, bir özgürlüktür ki henüz köleliğin içersinde kalmaktadır. Arı biçim onun için ne denli özsel varlık olamaz ise, gene o biçim, tikel üzerine yayılma olarak görüldüğünde, evrensel bir oluşturucu etkinlik değildir, saltık Kavram değildir; dahaçok bir beceridir ki ancak kimi şeyler üzerinde güçlüdür, ama evrensel güç ve bütün bir nesnel varlık üzerinde güçlü değildir.

B. ÖZBİLİNCİN ÖZGÜRLÜĞÜ; STOACILIK, KUŞKUCULUK, VE MUTSUZ BİLİNÇ

197. Bağımsız özbilinç için onun özü bir yandan salt arı *'Ben'* soyutlamasıdır, ve, öte yandan, kendisini geliştirip ayrımlaştırırken, bu ayrımlaşma onun için nesnel olarak *kendinde*-varolan bir öz olmamaktadır; bu özbilinç öyleyse yalınlığında kendinisini gerçekten ayrımlaştıran ya da bu saltık ayrımlaşmada kendine özdeş kalan bir 'Ben' olmamaktadır. Öte yandan, kendi içine geri itilen bilinç, biçimlendirme etkinliğinde, biçimlendirilmiş şeyin biçimi olarak kendisine nesne olmakta, ve efendide kendi-için-varlığı aynı zamanda bilinç olarak görmektedir. Ama hizmet eden herhangi bir bilinç için bu iki kıpı—bağımsız bir nesne olarak *kendi kendisi* ve bir bilinç olarak bu nesne, ve bu yüzden kendi asıl özü—birbirleri dışına düşerler. Oysa *biçim* ve *kendi-için-varlık bizim için* ya da *kendilerinde* aynı oldukları ve bağımsız bilinç Kavramında *kendinde*-varlık bilinç olduğu için, biçimini çalışmada kazanan *kendinde*-varlık ya da *şeylik* yanı bilinçten başka bir töz değildir. Bizim için yeni bir özbilinç şekli ortaya çıkmıştır; bir bilinç ki, kendi için bilincin sonsuzluğu ya da onun arı devimi olarak özsel varlıktır; bir varlık ki *düşünmektedir*, ya da özgür özbilinçtir. Çünkü *düşünmek soyut bir Ben* değil, ama aynı zamanda *kendinde*-varlık imlemini taşıyan bir Ben olmak demektir; kendine nesne olmak, ya da nesnel öze kendini ilişkilendirmek ve bunu kendisi için olduğu bilincin kendi-için-varlığım imleyecek bir yolda yapmak demektir. Nesne *Düşünmeye* kendisini tasarımlar ya da şekiller içinde değil, ama *Kavramlar* içinde, eş deyişle ayrı bir kendinde-varlık içinde sunar ki, dolaysızca bilinç için ondan ayrı birşey değildir. *Tasarımlanan, şekillendirilen, varolan*, böyle olarak, bilinçten başka birşey olamın biçimini taşımaktadır; oysa bir Kavram aynı zamanda *varolan* birşeydir, ve bu ayrım, bilincin kendisinde olduğu sürece, onun belirli içeriğidir,—ama bu içerik aynı zamanda düşüncede kavranan bir içerik olduğu için, bilinç bu belirli ve ayrı varlık ile birliğinin *dolaysızca* bilincinde kalır, ama tasarım durumunda olduğu gibi değil, çünkü bunda bilincin henüz özellikle bunun *onun* tasarımı olduğunu anımsaması gerekmektedir; tersine,

Kavram benim için dolaysızca *benim* Kavramımdır. Düşünmede Ben *özgürümdür*, çünkü bir başkasında değil, tersine salt kendi kendimde kalmaktayımdır ve benim için öz olan nesne ayrılmaz birlik içinde benim kendim-için-varlığımdır; ve Kavramadaki devimim benim içimdeki bir devimdir.—Gene de, bu özbilinç şeklinin bu belirleniminde, onun *düşünen* bir genelde bilinç olduğunu ya da nesnesinin *kendinde-varlık* ve *kendi-için-varlığın dolaysız* bir birliği olduğunu sıkı sıkıya kafada tutmak özsel bir önem taşır. Kendisini kendinden iten kendine-benzer bilinç kendisi için *kendinde-varolan öğe* olmaktadır; ama kendisi için ilkin salt herhangi bir evrensel öz olarak bu öğedir, çokyanlı varlığının gelişim ve devimindeki bu nesnel öz olarak değil.

198. Özbilincin bu özgürlüğüne, çok iyi bilindiği gibi, Tinin tarihinde kendinin bilincindeki bir görüngü olarak ortaya çıktığı zaman, *Stoacılık* denmiştir. Bunun ilkesi bilincin düşünen öz olduğu, ve birşeyin bilinç için önem taşıması ya da onun için doğru ve iyi olmasının yalnızca bilincin burada düşünen öz olarak davranmasına bağlı olduğudur.

199. Yaşamın çok yönlü, kendini kendi içinde ayrımlaştıran genleşmesi, tüm ayrıntıları ve karmaşıklığı ile, üzerinde istek ve emeğin etkin olduğu nesnedir. Bu çok yönlü eylem şimdi düşünmenin arı deviminde bulunan yalın ayrımlaşmada biraraya toplanmıştır. Ayrım, *belirli şey* olarak ya da *belirli doğal bir dışvarlığın bilinci* olarak, bir *duygu* olarak ya da *istek* ve *bunun ereği* olarak (ister *kendim*, isterse *yabancı bir bilinç* tarafından koyulmuş olsun), artık özsel bir önem taşımaz; önemli olan ancak *düşüncel* olan, ya da dolaysızca kendimden ayrı olmayan bir ayrımdır. Buna göre, bu bilinç efendilik ve kölelik ilişkisine karşı olumsuzdur; efendi olarak etkinliği gerçekliğini kölede bulmak değildir; ne de köle olarak gerçekliği efendinin istencinde ve hizmetindedir; tersine, tahtta ya da zincirde, bireysel dışvarlığının tam bağımlılığında amacı özgür olmak ve dışvarlığın deviminden, edilginlikten olduğu gibi etkinlikten de biteviye *düşüncenin yalın özselliğine geri çekilen* o dirimsizliği sürdürmektir. Dikkafalılık kendini bir tikele bağlayan ve köleliğin *içinde* duran özgürlüktür; Stoacılık ise her zaman dolaysızca kölelikten gelen ve düşüncenin *arı evrenselliğine* geri dönen özgürlüktür. Dünya Tininin evrensel bir biçimi olarak Stoacılık yalnızca evrensel bir

korku ve kölelik çağında, ama ayrıca imgeyi düşünceye dek yükseltmiş bir evrensel ekin çağında ortaya çıkabilirdi.

200. Şimdi bu özbilinç için öz ne ondan başka birşey, ne de arı Ben soyutlamasıdır, ama başkalığı, gerçi düşüncel bir ayrım biçiminde olsa da, kendinde taşıyan ve böylece başkalığında dolaysızca kendi içine geri dönmüş olan bir Bendir; böylece bu özü aynı zamanda salt *soyut* bir özdür. Özbilincin özgürlüğü doğal dışvarlığa karşı *ilgisizdir* ve bu yüzden *onu eşit ölçüde özgür bırakmıştır: yansıma ikili* bir yansımadır. Düşüncede özgürlüğün gerçekliği yalnızca *arı düşünce*dir—bir gerçeklik ki, yaşamın doluluğundan yoksundur. Bu yüzden düşüncede özgürlük de özgürlüğün yalnızca Kavramıdır, dirimli özgürlüğün kendisi değil; çünkü o özgürlüğün özü ilkin salt genel olarak *düşünme*dir, genelde biçimdir ki şeylerin bağımsızlığından çıkıp kendi içine geri dönmüştür. Ama bireyselliğin etkinliğinde kendisini dirimli olarak göstermesi gerektiği, ya da düşünürken dirimli evreni bir düşünce dizgesi olarak kavraması gerektiği için, *düşüncenin kendisinde*, bireysellik için birinci durumda iyi olanın, ve bu ikinci durumda ise gerçek olanın bir içeriği bulunmalıdır, öyle ki *bilinç için nesne olan*, böylece, Kavramdan—ki özdür—başka ne olursa olsun hiçbir kapsak taşımasın. Ama burada Kavram bir soyutlama olarak kendini şeylerin çeşitliliğinden koparır, ve böylece *kendisinde hiçbir içerik* taşımaz, ama *verili biri* dışında. Bilinç hiç kuşkusuz içeriği düşünürken onu yabancı bir *varlık* olarak yok etmektedir; oysa Kavram *belirli* kavramdır ve onun bu belirliliği kendisinde taşıdığı yabancı öğedir. Bu yüzden Stoacılık ona genel olarak gerçekliğin *ölçütü* nedir diye sorulduğu zaman, ya da daha açık bir deyişle, *düşüncenin kendisinin bir içeriği* konusunda sorgulandığı zaman sıkıntıya düşüyordu. İyi ve gerçek *nedir* sorusuna yine *içeriksiz* düşüncenin kendisini yanıt olarak veriyordu: Gerçek ve İyinin ussallıktan oluşmaları gerekir. Ama düşünmenin bu kendi kendine özdeşliği yine yalnızca içinde hiçbir şeyin belirlenmediği arı biçimdir; bu yüzden Stoacılığın takılıp kalması gereken Gerçek ve İyi, Bilgelik ve Erdem gibi genel sözcükler hiç kuşkusuz genel bir yolda yücelticidirler, ama gerçekte hiçbir içerik genişlemesi getirmedikleri için, çok geçmeden can sıkıcı olmaya başlarlar.

201. Bu düşünen bilinç soyut özgürlük olarak belirlendiği biçimiyle öyleyse başkalığın ancak eksik bir olumsuzlanışıdır; dışvarlıktan yalnızca kendi içine *geri çekilmiş,* bu yüzden kendisini o dışvarlığın saltık olumsuzlanması olarak kendinde tümleyememiştir. İçerik onun için hiç kuşkusuz yalnızca düşünce olarak geçerlidir, ama böylece ayrıca belirli düşünce olarak, ve aynı zamanda genelde belirlilik olarak.

202. *Kuşkuculuk* Stoacılığın yalnızca Kavramı olduğu şeyin gerçekleşmesidir—ve düşünce özgürlüğü olan şeyin edimsel görgülenişidir; bu sonuncusu *kendinde* olumsuzdur ve kendisini böyle sergilemelidir. Özbilincin kendi kendisinin yalın düşüncesi içine yansıması ile, o yansımaya karşı duran bağımsız dışvarlık ya da kalıcı belirlilik gerçekte düşüncenin sonsuzluğunun dışına düşmüştür; Kuşkuculukta bu başkanın bütün bağımlılığı ve özsel olmama ırası şimdi *bilinç için* belirtik olmaktadır; [soyut] düşünce *çok yanlı belirliliği* içindeki dünyanın varlığını yok eden somut düşünme olurken, özgür özbilincin olumsuzluğu yaşamın bu çokyönlü şekillenişinde kendi için olgusal bir olumsuzluk olmaktadır.—Açıktır ki, Stoacılık nasıl efendilik ve kölelik ilişkisi olarak görünmüş olan *bağımsız* bilincin *Kavramın*a karşılık düşmekte ise, Kuşkuculuk da onun başkalığa, istek ve emeğe karşı olumsuz bir tutum olarak *olgusallaşmasına* karşılık düşmektedir. Ama istek ve emek özbilinç için olumsuzlamayı yerine getirememiş olsalar da, öte yandan şeylerin çokyönlü bağımsızlığına karşı bu tartışmacı tutum başarılı olacaktır, çünkü bu kendi içinde önceden tümlenmiş olan özgür özbilinç olarak onlara karşı dönmektedir; daha belirli bir anlatımla: çünkü *düşünmeyi* ya da sonsuzluğu kendisinde taşımaktadır, ve bu sonsuzlukta ayrımları içindeki bağımsız şeyler onun için salt yiten büyüklüklerdir. Özbilincin arı düşünmesinde yalnızca ayrımların soyutlanması olan ayrımlar burada ayrımların *tümü* olurken tüm ayrımlaşmış varlık özbilincin bir ayrımı olmaktadır.

203. Bütün bunlarla genel olarak *Kuşkuculuğun etkinlik* ve *işleyiş yolu* belirlenmiş olmaktadır. O, Duyusal-Pekinlik, Algı ve Anlağin her biri olan *eytişimsel devimi* sergilemekte, ve ayrıca, hükmeden ile hizmet edenin ilişkisinde, ve soyut düşünmenin kendisi için, *belirli* bir öğe olarak geçerli olanın özsel olmadığını da göstermektedir. O ilişki aynı zamanda içinde törel yasaların

da efendiliğin buyrukları olarak bulundukları *belirli bir kipi* kapsamaktadır; soyut düşünmedeki belirlenimler ise bilimin Kavramlarıdır ki bunlarda içeriksiz düşünme kendini yaymakta ve Kavramı onun içeriğini oluşturan ve ondan bağımsız olan varlığa gerçekte salt dışsal bir yolda bağlamakta, ve yalnızca *belirli* Kavramları geçerli saymaktadır, üstelik bunlar arı soyutlamalar olsalar bile.

204. *Eytişim*, dolaysızca alındığında olumsuz bir devim olarak, bilince ilkin ona egemen olan ve onun kendisi yoluyla var olmayan birşey olarak görünür. Öte yandan bu olumsuz devim *Kuşkuculuk* olarak bir özbilinç kıpısıdır ki, onun için, nedendir bilinmez, gerçeğinin ve olgusalının yitmesi söz konusu değildir, ama kendi özgürlüğünün pekinliği içinde, olgusal olduğunu ileri süren bu 'başka'yı yitmeye kendisi bırakır. Kuşkuculuğun yitime uğrattığı salt genelde nesnellik değil, ama onunla kendi öz ilişkisi—ki bu ilişkide o *'başka'* nesnel olarak geçerlidir ve geçerli kılınmaktadır—, bu yüzden ayrıca *algılaması*, ve bunun yanısıra yitirme tehlikesinde olduğunu, e.d. *sofistliği pekiştirme çabası*, ve dahası, *kendisinden belirlediği* ve *sarıldığı gerçektir*. Bu özbilinçli olumsuzlama yoluyla *özgürlüğünün pekinliğini kendi için sağlamakta*, o özgürlüğün görgülenimini yaratmakta, ve böylece onu *gerçekliğe* yükseltmektedir. Yitmekte olan ise belirli öğe ya da ayrımdır ki, hangi kipte ve nereden olursa olsun, kendisini katı ve değişmez birşey olarak kurar. Ayrım kendisinde kalıcı hiçbir şey kapsamaz ve düşünmenin önünde yit*melidir*, çünkü ayrımlı olma *kendi kendinde* olmamak, tersine, özselliğine yalnızca bir başkasında iye olmaktır; düşünme ise ayrımlının bu doğasına ilişkin içgörüdür, yalın olarak olumsuz özdür.

205. Kuşkucu özbilinç böylece kendisini onun önünde pekiştirecek herşeyin değişiminde kendi özgürlüğünü kendisi tarafından verili ve saklanıyor olarak görgülemektedir; bu kendi kendini düşünme *ataraksiya*sı, bu Stoacı derin ilgisizlik, *kendi kendinin* değişmez ve *gerçek pekinliği* onun içindir. Bu özpekinlik, çok yönlü gelişimini kendi içinde biriktirmiş olan bir yabancıdan, oluş sürecini arkasında bırakacak bir sonuç olarak çıkmaz; tersine, bilincin kendisi *saltık eytişimsel dinginsizliktir*, duyusal ve düşünsel tasarımların bu karışımıdır ki, bunların ayrımları çakışırken *özdeşlikleri* ise *özdeş-olmayana* karşı bir belirli-

lik olduğu için yine o denli çözülmektedir. Oysa bu bilinç tam burada, kendine özdeş bilinç olmak yerine, gerçekte salt bir ilineksel karışıklık, biteviye kendini üreten bir düzensizliğin baş dönmesidir. *Kendisi bunu bilmektedir*; çünkü bu kendini devindiren karışıklığı sürdüren ve üreten kendisidir. Bu yüzden bunu kabul de eder, bütünüyle *olumsal*, *tekil* bilinç olduğunu doğrular—bir bilinç ki *görgül*dür, kendini onun için hiçbir olgusallığı olmayana yöneltir, onun için özsel olmayana boyun eğer, onun için hiçbir gerçeklik taşımayan şeyleri yapar ve edimselliğe getirir. Ama o denli de, kendisini bu yolda *tekil*, *olumsal* ve gerçekte hayvansal bir yaşam ve *yitik* bir özbilinç olarak görmekte iken, tersine yine *evrensel*, kendi kendine özdeş bir bilince de çevirmektedir; çünkü tüm tekilliğin ve tüm ayrımın olumsuzluğudur. Bu kendine özdeşlikten, ya da kendi içerisinde, yine geriye o olumsallığa ve karışıklığa düşer, çünkü tam bu kendiliğinden olumsuzluk yalnızca tekillik ile ilgilidir ve olumsal olan ile uğraşır. Bu bilinç bu yüzden bir kendine özdeş özbilinç ucundan bir başka olumsal, karışık ve karıştırıcı bilinç ucuna gidip gelen bilinçsiz saçmalıktır. Kendisi kendisinin bu iki düşüncesini birarayа getirmez; özgürlüğünü kimi zaman dışvarlığının bu tüm karışıklık ve tüm olumsallığının üzerine yükselmek olarak anlar, ve kimi zaman da eşit olarak *özsel olmayana* düşmeyi ve onda oyalanmayı kabul eder. Özsel olmayan içeriği kendi düşüncesinde yitmeye bırakır, ama işte tam bunu yaparken özsel olmayan birşeyin bilincidir; saltık *yitişten* sözeder, ama bu sözediş *vardır* ve bu bilinç sözüedilen yitiştir; görmenin, işitmenin vb. hiçliğinden sözeder, ve kendisi *görmektedir*, *işitmektedir*, vb.; törel özselliklerin hiçliğinden sözeder ve onların kendilerini kendi eyleminin yetkesi yapar. Yaptıkları ile sözleri her zaman çelişir, ve gene kendisi değişmezlik ve özdeşliğin, ve tam bir olumsallık ve kendisi ile özdeşsizliğin çelişkili çifte bilincini taşır. Ama bu kendi kendisi ile çelişmesinin uçlarını ayrı tutar ve ona karşı genelde arı olumsuz deviminde olduğu gibi davranır. Ona *özdeşlik* gösterildiğinde, o *özdeşsizliği* gösterir; ve az önce sözünü etmiş olduğu şey şimdi karşısına çıktığında *özdeşliği* göstermeye döner; gevezeliği gerçekte dikkafalı çocukların bir çekişmesi gibidir—biri A der, çünkü öteki B demiştir, ve yine B der, çünkü öteki A demiştir, ve *kendi kendileri ile* çelişerek *birbirleri ile* çelişkide

kalmanın sevincini satın alırlar.

206. Kuşkuculukta bilinç kendisini gerçekte kendi içinde çelişen bir bilinç olarak görgüler; bu görgüden *yeni bir şekil* ortaya çıkar ki Kuşkuculuğun ayrı tuttuğu iki düşünceyi bir araya getirmektedir. Kuşkuculuğun kendisine ilişkin düşüncesizliği yitmelidir, çünkü gerçekte o içinde bu iki kipi taşıyan *tek bir* bilinçtir. Bu yeni şekil böylece *kendi için* kendisinin çifte bir bilinci—kendisini özgürleştiren, değişmez ve kendine özdeş olarak, ve saltık olarak kendisini karıştıran ve saptıran olarak—, ve bir çelişkisinin bilincidir.—Stoacılıkta özbilinç kendi kendisinin yalın özgürlüğüdür; Kuşkuculukta bu özgürlük kendisini olgusallaştırır, belirli dışvarlığının öteki yanını yok eder, ama aslında *kendini* ikilemektedir ve kendi için artık bir ikiliktir. Bu yolla, daha önce iki birey, efendi ve köle arasında bölünen ikileniş şimdi bire yoğunlaştırılmaktadır; özbilincin kendi içinde ikilenişi, ki Tin Kavramında özseldir, böylece burada önümüzdedir, ama henüz birliği içinde değildir; ve *Mutsuz Bilinç* kendisinin ikili, salt çelişkili bir varlık olarak bilincidir.

207. Bu *mutsuz, kendi içinde bölünmüş* bilinç, özünün bu çelişkisi onun için *bir* bilinç olduğundan, bir bilinçte her zaman ötekini de taşımalıdır; ve böylece, birliğin utkusuna ve barışına ulaşmış olduğunu sandığında, her birinden yine dosdoğru dışarı atılmaktadır. Kendi içine gerçek dönüşü, ya da kendisi ile uzlaşması ise dirimsellik kazanmış ve varoluşa çıkmış Tinin Kavramını sergileyecektir, çünkü bölünmemiş *bir* bilinç olarak ikili bir bilinç olduğu olgusunu kendinde örtük olarak taşımaktadır: Mutsuz Bilincin kendisi bir özbilincin bir başkasına bakışıdır ve kendisi ikisidir, ve ikisinin birliği onun için ayrıca özüdür; ama *kendi için* henüz bu özün kendisi değil, henüz ikisinin birliği değildir.

208. O, ilk olarak, ikisinin yalnızca *dolaysız birliği* olduğu için, ama onun için bu ikisi aynı değil de tersine karşıt oldukları için, onlardan birini, yani yalın Değişmezi, *Öz* ya da *özsel Varlık* olarak almaktadır; ikinciyi, çok yanlı Değişebiliri ise, *özsel olmayan* olarak. İkisi de Mutsuz Bilinç için birbirlerine yabancıdırlar; onun kendisi, bu çelişkinin bilinci olduğu için, kendisini değişebilir bilincin yanına koyar ve özsel olmayan olarak görür; ama değişmezliğin ya da yalın özsel varlığın bilinci olarak aynı za-

manda kendini özsel-olmayandan, e.d. kendisinden özgürleştirmeye yönelmelidir. Çünkü *kendi için* gerçekten yalnızca Değişebilir olmasına ve Değişmezin onun için bir yabancı olmasına karşın, gene de *kendisi* yalın, ve bu yüzden değişmez bilinçtir, bu yüzden bu bilinci *kendi* özü olarak bilmektedir, gerçi *kendisi* kendi için yine bu öz olmasa da. İkisine de verdiği konum bu yüzden bunların birbirlerine ilgisizliği olamaz, e.d. kendisinin Değişmeze karşı bir ilgisizliği olamaz; tersine kendisi dolaysızca o ikisidir, ve *ikisinin ilişkisi* onun için özsel olanın özsel olmayan ile bir ilişkisidir, öyle ki bu ikincisinin ortadan kaldırılması gerekmektedir; ama onun için ikisi de eşit ölçüde özsel ve çelişkili olduklarından, o ancak çelişkili devimdir ki içinde karşıt kendi karşıtında dinginliğe gelmez, ama onda yalnızca karşıt olarak kendisini yeniden üretmektedir.

209. Burada yer alan şey öyleyse bir yabancıya karşı savaşımdır, ve ona karşı yengi gerçekte bir yenilgidir, orada bir bilinçte utku dahaçok onu o bilincin karşıtında yitirmektir. Yaşamın, onun dışvarlığının ve etkinliğinin bilinci, bu dışvarlık ve etkinlik üzerinde yalnızca bir acıdır, çünkü burada bilinç kendi özünün bilinci olarak salt karşıtının bilincini taşımaktadır ve salt kendi yokluğunun bilincidir. Kendini bu bilincin üzerine yükselterek Değişmeze erişir. Ama bu yükselişin kendisi de bu bilinçtir; bu yüzden o dolaysızca karşıtın bilincidir, yani tikel bir birey olarak kendi kendisinin bilincidir. Bilince giren Değişmez işte bu yüzden aynı zamanda bireysellikten etkilenir, ve yalnızca onunla bulunur; bireysellik Değişmezin bilincinde yokedilmiş olmak yerine, yalnızca oradan doğmayı sürdürmektedir.

210. Bu devimde ise bilinç yalnızca *bireyselliğin Değişmezde* ve *Değişmezin bireysellikteki doğuşunu* görgülemektedir. *Bilinç için genelde* bireysellik ve aynı zamanda *onun* bireyselliği değişmez özde ortaya çıkar. Çünkü bu devimin gerçekliği tam bu ikili bilincin *bir-liğidir*. Ama *bu birlik onun için ilk olarak* içinde henüz ikisinin *ayrımının* egemen olduğu bir birlik *olmaktadır*. Böylece bilinç için bireyselliğin Değişmez ile bağlandığı üç kip bulunmaktadır. *Birincisi*, onun kendisi kendine yine değişmez öze karşıt olarak görünür, ve savaşımın başlangıcına geri atılır—savaşım ki, baştan sona içinde bütün bir ilişkinin süregeldiği öğedir. *İkinci olarak*, bilinç için Değişmezin kendisi *bireyseli içinde* taşır,

öyle ki bireysellik Değişmezin şeklidir ve sonuçta bütün bir varoluş kipi ona geçmektedir. *Üçüncüsü, bilinç kendi kendisini* bu tikel birey olarak Değişmezde bulur. *İlk* Değişmez onun için yalnızca *yabancı* ve tikel bireyseli yargılayan Varlıktır;[8] *ikinci* Değişmez onun kendisi gibi bir *bireysellik şekli* olduğu için[9], bilinç, *üçüncü olarak*, Tin olur, ve onda kendisini bulmanın sevinci içindedir, ve bireyselliğinin evrensel ile uzlaşmış olduğunun bilincine varır[10].

211. Burada Değişmezin kipi ve ilişkisi olarak sunulan şey kendini bölünmüş özbilincin kendi mutsuzluğu içinde yaptığı *görgülenim* olarak göstermişti. Şimdi, bu görgülenim hiç kuşkusuz *onun tekyanlı* devimi değildir, çünkü onun kendisi değişmez bilinçtir, ve bu ise böylece aynı zamanda ayrıca tekil bir bilinçtir; ve devim o denli de değişmez bilincin devimidir, ve bilinç kendisini ötekinde olduğu gibi bu devimde de gösterir; çünkü devim şu kıpılar içinden geçmektedir: ilkin Değişmez genelde bireyselliğe karşıttır; sonra, kendisi bireysel olarak, başka bireysele karşıttır; ve son olarak, onunla birdir. Ama bu gözlem, bizim gözlemimiz olduğu ölçüde, burada yetersiz kalır, çünkü şimdiye değin bizim için ortaya çıkmış olan yalnızca bilincin değişmezliği olarak değişmezliktir ki bu nedenle gerçek değişmezlik değildir, tersine henüz bir kartışlık ile yüklüdür, *kendinde* ve *kendi için* Değişmez değildir; öyleyse bunun nasıl davranacağını bilemeyiz. Burada ortaya çıkan tek şey, burada nesnemiz olan bilince bu yukardaki belirlenimlerin Değişmezde görünmekte olduklarıdır.

212. Bu nedenle, öyleyse, değişmez *bilinç* de şekillenişinin kendisinde bölünmüş-olma ve kendi-için-olma temel ırasını bireysel bilince karşı sürdürmektedir. Böylece, bu bireysel bilinç için, Değişmezin bireysellik şeklini kazanması salt *olumsal* bir olaydır; tıpkı bireysel bilincin de yalnızca kendisini Değişmeze karşıt olarak *bulması*, ve bu yüzden bu ilişkiyi *doğal olarak* taşıyor olması gibi; son olarak *kendisini* Değişmezde *bulması* ona bir düzeye dek hiç kuşkusuz onun kendisi tarafından ortaya çıkarılıyor, ya da onun kendisi bir birey olduğu için yer alıyor gibi görünmektedir; ama bu birliğin bir bölümü ise, hem kökeni ve hem de var olması açısından, Değişmeze ait olarak görünmektedir; ve karşıtlık bu birliğin kendisinde kalır. Gerçekte Değişme-

zin *şekillenişi* yoluyla öte-yan kıpısı salt sürmekle kalmamış, ama daha da pekiştirilmiştir; çünkü öte-yan bir yandan bireysel bir edimsellik şekli yoluyla bireysel bilince yaklaştırılmış olarak görünüyorsa da, öte yandan artık onun karşısına saydam olmayan bir duyusal *Bir* olarak *edimsel* birşeyin tüm katılığı ile çıkmaktadır; onunla bir olma umudu umut kalmalı, e.d. yerine ve şimdiye getirilmeksizin kalmalıdır; çünkü umut ile yerine getirme arasında tam olarak saltık olumsallık ya da devimsiz ilgisizlik durur ki, şekillenişin kendisinde, umudun temelinde yatmaktadır. *Varolan Birin* doğasından, üzerine örtündüğü edimsellikten, onun zorunlu olarak zamanda yitmiş olduğu, ve uzayda ve uzakta olmuş olduğu ve saltık olarak uzakta kalacağı sonucu çıkar.

213. İlk önce bölünmüş bilincin yalın Kavramı onun tikel bireyselliğini ortadan kaldırma ve değişmez bilinç olma çabası ile belirlendiyse, çabaları bundan böyle onun dahaçok arı *şekillenmemiş* Değişmez ile ilişkisini ortadan kaldırması ve yalnızca *şekillenmiş Değişmez*[1] ile ilişkiye girmesi ile belirlenmektedir. Çünkü tikel bireyin Değişmez ile *bir-liği* bu bilinç için artık *öz* ve *nesne*dir, tıpkı onun salt Kavramında şekilsiz soyut Değişmezin özsel nesne olmuş olması gibi; ve Kavramın bu saltık bölünmüşlüğünün ilişkisi şimdi onun kendisinden uzaklaşması gereken şeydir. Şekillenmiş Değişmez ile yabancı bir edimsellik olarak ilk dışsal ilişkiyi saltık bir-oluş ya da bir-leşme ilişkisine yükseltilmesi gerekmektedir.

214. Özsel olmayan bilincin bu bir-oluşa ulaşma çabasının, bu deviminin kendisi, bu bilincin şekillenmiş öte-yanı ile gireceği üçlü ilişki ile uyumlu olarak *üçlü* olacaktır: ilkin *arı bilinç* olarak; ikincisi, *edimselliğe* karşı istek ve emek olarak davranan *bireysel kendilik* olarak; ve üçüncüsü, *kendi-için-varlığının bilinci* olarak.—Şimdi varlığının bu üç kipinin o evrensel ilişkide nasıl bulunduklarını ve belirlendiklerini görelim.

215. İlkin, öyleyse, bu bilinç *arı bilinç* olarak alındığında, öyle görünmektedir ki, şekillenmiş Değişmez, arı bilinç için bir nesne olduğu için, kendinde ve kendi için olduğu gibi koyulmuştur. Ama bu, kendinde ve kendi için olduğu biçimiyle, daha önce de belirttiğimiz gibi, henüz ortaya çıkmış değildir. Bunun bilinçte kendinde ve kendi için olduğu gibi olması için, hiç kuşkusuz, bilinçten değil ama kendisinden ortaya çıkması gerekir; ama böyle-

ve burada bulunuşu bilince bağlı olarak ilkin salt tek yanlıdır, ve işte bu yüzden eksiksiz ve gerçek değildir, tersine eksiklik ya da bir karşıtlık ile yüklü kalır.

216. Ama Mutsuz Bilinç bu bulunuştan yoksun olmasına karşın, aynı zamanda arı düşünmeyi aşmıştır, eğer bu *bireyselliğe* bütünüyle *gözlerini kapayan* Stoacılığın soyut düşünmesi ve yalnızca Kuşkuculuğun—ki gerçekte bilinçsiz bir çelişki ve bunun durmak bilmez devimi olarak bireyselliktir—dinginliksiz düşünmesi ise; o ikisinin de ötesine geçmiştir, arı düşünme ve bireselliği biraraya getirir ve tutar, ama içinde bilincin bireyselliğinin arı düşünmenin kendisi ile uzlaştığı düşünmeye henüz yükselmiş değildir. Dahaçok, soyut düşünmenin bireysellik olarak bilincin bireyselliğine değdiği bu orta terimde durmaktadır. Mutsuz Bilinç bu değmedir; arı düşünme ve bireyselliğin birliğidir; *onun için* de kendisi bu düşünen bireysellik ya da arı düşünmedir, ve bilir ki Değişmezin kendisi özsel olarak bir bireyselliktir. Ama bilmediği, ya da *onun için* olmayan ise, bu nesnesinin, onun için özsel olarak bireysellik şeklini taşıyan Değişmezin, *onun kendisi* olduğu, kendisinin bilincin bireyselliği olduğudur.

217. Bu yüzden, onu *arı bilinç* olarak gördüğümüz ilk kipte, kendisini nesnesi ile düşünen bir bilinç olarak *ilişkilendirmez*, ama *kendinde* arı düşünen bireysellik olmasına ve nesnesinin tam bu arı düşünme olmasına karşın (gerçi *aralarındaki ilişkinin kendisi arı düşünme* değildir), bir bakıma yalnızca düşünmeye *doğru* bir devimdir, ve böylece *tapınma*dır. Düşünmesi böyle iken çan seslerinin şekilsiz çınlamaları, ya da sıcak bir tütsü dumanı, müzikal bir düşünme olarak kalır ki biricik içkin nesnel düşünme kipi olacak olan Kavrama dek varamaz. Bu sonsuz arı iç duygu kuşkusuz kendi nesnesini ele geçirmektedir; ama bu nesne kavranabilir birşey olarak ortaya çıkmaz ve bu yüzden yabancı birşey olarak görünür. Böylece burada bulduğumuz şey *arı* yüreğin içsel devimidir ki kendi kendisini, ama bir bölünme olarak, acı ile *duyumsamaktadır*; sonsuz bir özlemin devimidir ki, özünün böyle arı bir yürek olduğunun, kendini bir *bireysellik* olarak *düşünen* arı *düşünme* olduğunun pekinliğini taşımaktadır; bu nesne tarafından bilindiğinden ve tanındığından pekindir, çünkü nesne kendisini bir bireysellik olarak düşünmektedir. Ama aynı za-

manda bu öz ulaşılamaz *öte-yan*dır ki yakalandığında kaçar, ya da daha doğrusu şimdiden kaçıp gitmiştir. Şimdiden geçip gitmiştir; çünkü bir yandan kendini bireysellik olarak düşünen Değişmezdir, ve bilinç bu yüzden onda dolaysızca kendi kendisine ulaşmaktadır—*kendi kendisine*, ama *Değişmeze karşısav* olarak; özü kavramak yerine bilinç onu yalnızca duyumsar ve kendi içine geri düşmüştür; bilinç kendisine ulaştığı zaman kendisini Değişmeze bu karşısav olarak uzakta tutamıyacağı için, özü kavramış olmak yerine yalnızca özsel olmayanı kavramıştır. Tıpkı, bir yandan, *kendine özde* erişmeye çabalarken, yalnızca kendi ayrılmış edimselliğini kavraması gibi, öte yandan 'başka'yı *bireysel* ya da *edimsel* birşey olarak kavrayamaz. Bu 'başka' arandığı yerde bulunamaz; çünkü onun salt *bir öte-yan* olması, bulunamıyacak birşey olması gerekir. Tikel bir birey olarak arandığı zaman *evrensel*, düşünsel bir *bireysellik* değil, *Kavram* değil, ama nesne olarak *tekil* birşey, ya da *edimsel* birşeydir; dolaysız duyu pekinliğinin nesnesi ve tam bu nedenle salt yitmiş olan birşeydir. Bilinç, öyleyse, 'şimdi bulunan' olarak ancak yaşamının *mezarın* bulabilir. Ama bu mezarın kendisi bir *edimsellik* olduğu için, ve sürekli bir iyelik sağlamak edimselliğin doğasına aykırı olduğu için, bu mezarın şimdide bulunuşu da yitirilmek zorunda olan bir uğraşın kavgasıdır[12]. Ama, bilinç kendi *edimsel* değişmez Varlığının *mezarının hiçbir edimsellik* taşımadığını, *yitik bireyselliğin* yitik olarak gerçek bireysellik olmadığını görgüleyerek, değişmez bireyselliği *edimsel* bir bireysellik olarak araştırmaktan ya da yitik olana sarılmaktan vazgeçecektir, ve ilk kez o zaman bireyselliği gerçek ya da evrensel olarak bulma yeteneğinde olacaktır.

218. Ama, *duyumsayan yüreğin kendi içine geri dönüşü*, ilkin onun bir *birey* olarak *edimsellik* taşıyor olması anlamında alınacaktır. O *arı yürektir* ki *bizim için* ya da *kendinde* kendisini bulmuş ve kendi içinde doygundur, çünkü *onun için* onun duygusu içinde özsel Varlık ondan ayrılmışsa da, kendinde bu duygu *'kendi'nin duygusu*, ya da *öz-duygu*dur; kendi arı duygusunun nesnesini duymuştur ve bu nesne onun kendisidir; böylece burada ortaya özduygu ya da kendi için varolan edimsel bilinç olarak gelmektedir. Bu kendi içine geri dönüşte bizim için onun *ikinci ilişkisi* oluşmaktadır: istek ve emeğin ilişkisi—bir ilişki ki, bilinç

için ona yabancı kendiliklerin, yani bağımsız şeyler biçimindeki varlıkların ortadan kaldırılmaları ve onlardan yararlanma yoluyla elde ettiğini bildiğimiz içsel özpekinliğini doğrulamaktadır. Oysa Mutsuz Bilinç kendini yalnızca *isteyen* ve *çalışan* olarak *bulmaktadır*; kendisini böyle bulmasında kendi iç pekinliğinin temelde yattığını ve yabancı kendiliği duyuşunun bu özduygu olduğunu bilmemektedir. Bu pekinliği belirtik olarak bilmediği için, 'iç'i dahaçok henüz eksik bir özpekinlik olarak kalır; çalışma ve yararlanım yoluyla elde edeceği doğrulama da bu yüzden eşit ölçüde *eksiktir*; başka bir deyişle, bu doğrulamayı kendisi yoketmelidir, öyle ki hiç kuşkusuz onda doğrulamayı, ama yalnızca kendi için ne ise onun, eş deyişle bölünmüşlüğünün doğrulanışını bulabilsin.

219. İstek ve çalışmanın yöneldiği edimsellik bu bilinç için artık bir *kendinde hiçlik*, onun yalnızca ortadan kaldırıp tüketeceği birşey değil, tersine, bilincin kendisi gibi birşey, *ikiye kırılmış* bir *edimsellik*tir ki, salt bir yandan kendinde hiçlik iken, öte yandan ise ayrıca kutsanmış bir *dünya*dır; Değişmezin şeklidir, çünkü bu kendisinde bireyselliği saklamıştır, ve Değişmez olarak bir evrensel olduğu için, bireyselliği genel olarak tüm edimsellik imlemini taşımaktadır.

220. Bilinç kendi için bağımsız bilinç olsaydı, ve onun için edimsellik kendinde ve kendi için hiçlik olsaydı, o zaman çalışmada ve yararlanımda kendi bağımsızlık duygusuna ulaşırdı, çünkü edimselliği ortadan kaldıracak olan onun kendisi olacaktı. Oysa bu edimsellik bilinç için Değişmezin şekli olduğu için, bu edimselliği kendi kendine ortadan kaldıramaz. Tersine, bilinç edimselliği yokedip ondan yararlanmayı başardığı için, bu onun için özünde Değişmezin kendisinin şeklinden *vazgeçmesi* ve onu bilincin yararlanımına *bırakması* yoluyla olmaktadır.—Bilinç, kendi payına, *benzer bir yolda* edimsellik olarak, ama o denli de içinden bölünmüş olarak ortaya çıkar, ve bu bölünmüşlük onun çalışma ve yararlanma sürecinde kendisini *edimsellik ile bir ilişki*ye ya da *kendi-için-varlığa*, ve bir *kendinde-varlığa* ayırma olarak sergiler. Edimsellik ile o ilişki *değiştirme* ya da *edimdir*, genelde *bireysel* bilince ait olan kendi-için-varlıktır. Ama o bu ilişkide ayrıca *kendinde*dir; bu yan değişmez öte-yana aittir, yetiler ve güçlerden oluşur, yabancı bir armağandır ki, Değişmez tarafından

yararlansın diye bilince bırakılmaktadır.

221. Buna göre, etkinliği içindeki bilinç ilk olarak iki ucun ilişkisinde bulunur; o bir yanda etkin 'bu-yan' olarak dururken karşısındaki ise edilgin edimselliktir; her iki yan birbiri ile ilişki içindedir, ama ikisi de ayrıca Değişmezin içine çekilmiş ve kendilerinde sımsıkı durmaktadırlar. Bu yüzden her iki yandan da karşıt olarak salt yüzeysel birer öğe ayrılır ve devim oyununda birbirlerine karşı ortaya çıkarlar.—Edimsellik ucu etkin uç tarafından ortadan kaldırılır; ama edimsellik, kendi yanından, ancak onun değişmez özünün onun kendisini ortadan kaldırmasıyla, kendini kendisinden itmesiyle ve itileni etkin uca bırakmasıyla ortadan kaldırılabilir. Etkin kuvvet, içinde edimselliğin kendini çözdüğü *güç* olarak görünür; oysa tam bu yüzden, *'kendinde'*yi ya da özsel Varlığı bir başka olarak gören bilince bu güç (ki kendisi etkinliğinde böyle ortaya çıkmaktadır) kendi kendisinin öteyanı olarak görünür. Öyleyse, etkinliğinden kendi içine geri dönerek kendisini kendi için doğrulamış olmak yerine, bilinç dahaçok bu etkinlik devimini geriye öteki uca yansıtmakta, ve bu uç böylece arı bir evrensel olarak, saltık güç olarak sergilenmektedir,—bir güç ki, tüm yönlere yayılan devimin kökeni, hem ilk kez ortaya çıktıkları biçimleriyle kendilerini bölen uçların, ve hem de bunların karşılıklı-değişim sürecinin özüdür.

222. Değişmez bilincin kendi şeklinden *vazgeçmesi* ve onu *bırakması*, buna karşı bireysel bilincin [armağan için] *teşekkür etmesi*, e.d. *bağımsızlığının* bilincinde olmanın doyumunu kendisine *esirgeyip* eyleminin özünü kendisine değil ama öteyana yüklemesi, iki yanın da *karşılıklı öz-vazgeçişleri* olarak bu iki kıpı yoluyla bilinç için hiç kuşkusuz onun Değişmez ile bir *birliği* doğmaktadır. Ama aynı zamanda bu birlik bölünmeden etkilenmiştir, kendi içinde yine kırılır, ve bundan evrensel ile bireyselin karşıtlığı bir kez daha ortaya çıkar. Çünkü, bilinç özduygusunun doyumunun *görünüşünden* vazgeçse de bunun *edimsel* doyumunu elde etmektedir; çünkü *o* istek, çalışma ve yararlanım *olmuştur*; bilinç olarak *istemiş*, *yapmış* ve *haz duymuştur*. Benzer olarak, öteki ucu özsel Varlık olarak tanıyarak kendisini ortadan kaldırmış olduğunu anlatan *teşekkürünün* kendisi onun öz edimidir ki öteki ucun edimini dengelemekte, ve özverili iyiliği *benzer* bir eylem ile karşılamaktadır; öteki uç bilince

varlığının yalnızca *yüzeyini* bırakıyorsa, bilinç *gene de* teşekkür etmekte ve kendi eyleminden, e.d. *özünün* kendisinden vazgeçerek aslında kendisinin ancak *yüzeysel* bir öğesinden vazgeçen öteki*nden* daha çoğunu yapmaktadır. Böylece bütün bir devim yalnızca edimsel isteme, çalışma ve yararlanımda değil, ama üstelik teşekkürde (ki bunda tam karşıtı yeralmış gibi görünmektedir), *bireysellik ucunda* da yansımaktadır. Bilinç orada kendisini bu tekil birey olarak duyumsar, ve vazgeçişinin salt görünüşü ile aldatılmaya göz yummaz, çünkü gerçek onun kendisinden vazgeçmemiş olduğudur; ortaya çıkarılmış olan yalnızca her iki uca çifte yansımadır; ve sonuç *Değişmezin* karşıt bilinci ile bunun *karşısında duran* istemenin, yerine getirmenin, yararlammın ve kendinden vazgeçmenin kendisinin, ya da, genelde *kendi-için-varolan bireyselliğin* bilinci arasında yinelenen bölünüştür.

223. Bununla bu bilincin deviminin üçüncü ilişkisi kendini gösterir. Bu ilişki gerçeklikte istemesi ve yerine getirmesi yoluyla kendisini bağımsız olarak tanıtlamış bir bilinç olarak ikinciden çıkmaktadır. İlk ilişkide o edimsel bilincin yalnızca *Kavramı*, ya da eylemde ve yararlanımda henüz edimsel olmayan *iç duygu* ya da *yürek* idi; *ikincisi*, dışsal eylem ve yararlanım olarak bu edimselleşmedir; ama bu dışsal etkinlikten geri dönmekle kendisini edimsel ve etkin bir bilinç olarak *görgülemiştir*, e.d. onun için *kendinde ve kendi için* olmak *gerçek*tir. Oysa şimdi burada düşman en özgün şekli içinde bulunmaktadır. Yüreğin kavgasında bireysel bilinç yalnızca müzikal, soyut bir kıpıdır; bu özsüz varlığın olgusallaşması olarak emekte ve yararlanımda *kendini* dolaysızca unutabilir, ve bu edimsellikteki bilinçli *özgünlük* minnettar tanıma ile bastırılır. Oysa bu bastırma gerçekte bilincin kendi içine bir geri dönüşüdür, ve, dahası, gerçek edimsellik olarak bildiği kendi içine.

224. Bu gerçek edimselliği bir uç olarak alan bu üçüncü ilişki, bu edimselliğin yokluk olarak evrensel Varlık ile *ilişkisidir*; bu ilişkinin sürecini şimdi irdeliyoruz.

225. İlk olarak, içinde bilincin kendi *olgusallığını dolaysızca* bir *yokluk* olarak aldığı karşıt ilişki açısından, bilincin edimsel eylemi böylece bir yokluğun eylemi, ve yararlanımı ise mutsuzluk duygusu olur. Böylece eylem ve yararlanım tüm *evrensel içerik ve imlemlerini* yitirirler, çünkü böyle olmasaydı, bir kendinde-

ve-kendi-için-varlık taşıyor olacaklardı; ve ikisi de bireysellik içine geri çekilirler ki, bilinç onları ortadan kaldırmak için oraya yönelmiştir. Bilinç hayvansal işlevler içinde kendisini *bu edimsel birey* olarak bilir. Bu hayvansal işlevler, kendilerinde ve kendileri için hiç olan ve Tin için hiçbir önem ve özsellik kazanamıyan şeyler olarak doğal ve yalın bir yolda yerine getirilecekleri yerde, düşman kendisini özgün şekli içirsinde onlarda gösterdiği için, dahaçok ciddi bir çabanın nesnesidirler ve tam anlamıyla en önemli sorunlar olmaktadırlar[13]. Ama bu düşman yenilgisinde kendisini üretmektedir, ve bilinç, kendisini ondan özgürleştirmek yerine, dahaçok dikkatini onda toplayarak sürekli olarak onda kalmakta, ve kendisini hep kirli görmektedir; ve aynı zamanda çabalarının bu içeriği bir özsellik olmak yerine bir en-hiç olduğu, bir evrensellik yerine bir en-tekil olduğu için, burada, salt kendisine ve önemsiz eylemlerine sınırlanmış ve kendi üzerinde kuluçkaya yatmış, ve talihsiz olduğu ölçüde de yoksul bir kişilik görürüz.

226. Ama her ikisine, talihsizliğinin duygusuna ve yaptıklarının yoksulluğuna, onun Değişmez ile olan birliğinin bilinci de bağlıdır. Çünkü edimsel varlığının istenen *dolaysız* yokedilişi Değişmezin düşüncesi ile *dolaylı kılınmakta* ve onunla olan bu *ilişkide* yer almaktadır. *Dolaylı* ilişki olumsuz devimin özünü oluşturur—bir devim ki onunla bilinç kendi bireyselliğine karşı dönmektedir, ama gene o devim *ilişki* olarak *kendinde* o denli de olumludur, ve bilincin kendisi için onun Değişmez ile bu *birliğini* ortaya çıkaracaktır.

227. Öyleyse bu dolaylı ilişki bir tasımdır; ve bunda ilk olarak *'kendinde'* ile karşıt olarak bağlanmış olan bireysellik bu öteki uç ile ancak bir üçüncü yoluyla birleşmektedir. Değişmez bilinç ucu özsel olmayan bilinç için bu orta terim yoluyla vardır, ve özsel olmayan bilinç de benzer olarak Değişmez için ancak bu orta terim yoluyla vardır; böylece bu orta terim iki ucu birbirine sunar ve her birinin karşılıklı olarak ötekindeki hizmetçisi gibidir. Bu orta terimin kendisi bilinçli bir Varlıktır, çünkü genelde bilinci dolaylı kılan eylemdir; bu eylemin içeriği bilincin kendi tikelliğine yöneltmek üzere üstlenmiş yokediştir.

228. Öyleyse dolaylı kılıcı ya da aracı orta terimde bu bilinç kendisini eylem ve yararlanımdan ya da hazdan *onunkiler* olarak

kurtarmaktadır; *kendi-için*-varolan uç olarak *istencinin* özünü kendinden uzaklaştırır, ve karar özgünlüğünü ve özgürlüğünü ve dolayısıyla eyleminin *kabahatini* orta terim ya da aracının[14] üzerine atar. Bu aracı, değişmez Varlık ile dolaysızca ilişkide olarak, doğru üzerine *öğütleri* ile hizmet eder. Eylem, bir yabancının kararına uyma olduğu için, yapılması ya da *istenmesi* açısından, onu yapanın öz eylemi olmaya son verir. Ama özsel olmayan bilince gene de *nesnel* yan, e.d. emeğinin *meyvası* ve *haz* kalmaktadır. Bu yüzden bunları da yadsır, ve tıpkı istencinden olduğu gibi, çalışmada ve hazda kazandığı *edimsellikten* de el çeker; bunlardan *bir yandan* özbilinçli bağımsızlığının kazanılmış gerçekliğinden el çeker gibi vazgeçer—çünkü yaptığı ona yabancı birşey, ona anlamsız gelenin düşünülmesi ve söylenmesidir;[15] öte yandan *dışsal iyeliklerden* el çeker gibi,—çalışma yoluyla kazandığı iyeliklerin birazını bağışladığı zaman; ve ayrıca duymuş olduğu *haz* ile özdeşleştirilmiş olarak vazgeçer—oruç ve perhizde bunu kendisine bir kez daha bütünüyle yadsıdığı zaman.

229. Bu ilkin öz kararından, sonra iyelik ve yararlanımdan vazgeçme kıpıları yoluyla, ve son olarak da anlaşılmamış bir işi yapmanın olumlu kıpısı yoluyla, kendisini gerçekte ve tümüyle iç ve dış özgürlük bilincinden, *kendi-için-varlığı* olarak edimsellikten yoksun bırakır; gerçekten kendi 'Ben'inden vazgeçmenin ve dolaysız özbilincini bir *şey*, nesnel bir varlık yapmış olmanın pekinliğini taşır. Kendisinden bu vazgeçişini ancak bu *edimsel* adayış ile tanıtlayabilir; çünkü, minnettarlığın yürek, kafa ve dil yoluyla *iç* tanınışında yatan *yalan* yalnızca onda yiter—bir tamına ki, hiç kuşkusuz kendi-için-varlığın tüm gücünü üstünden atar ve onu yukardan bir armağana yükler, ama bu üstünden atışın kendisinde özel ve özgün yaşamına sarılmakta, ve bunu vazgeçmediği iyelikte *dışsal* olarak yapmaktadır, ve *içsel* olarak ise, kendi verdiği kararın bilincinde, ve kendisi tarafından belirlenmiş olan içeriğinin bilincinde yapmaktadır—bir içerik ki, onu onun için anlamsız olanla dolduracak yabancı bir içeriğe karşı değiştirmemiştir.

230. Ama edimsel olarak yerine getirilen özveride, tıpkı bilincin *eylemi* kendisininki olarak ortadan kaldırmış olması gibi, *kendinde* ya da örtük olarak *mutsuzluğu* da onu bırakmıştır. Bu

rahatlamanın *kendinde* olmuş olması gene de tasımın öteki ucunun, *kendinde-varolan* özün eylemidir. Ama özsel olmayan ucun o özverisi aynı zamanda tek yanlı bir eylem değildi, tersine öteki ucun eylemini kendi içersinde kapsıyordu. Çünkü birinin öz istencinden vazgeçişi salt bir yandan olumsuzdur; ama *Kavramına* göre ya da *kendinde* aynı zamanda olumludur, yani istencin bir *başkasının* istenci olarak, ve özellikle tikel değil, ama evrensel istenç olarak koyulması. Olumsuz olarak koyulan tikel istencin bu olumlu anlamını bu bilinç öteki ucun istenci olarak alır, ve istenç bilinç için salt bir başka olduğundan, onun için onun kendisi tarafından değil, ama bir üçüncü, yani aracı yoluyla, öğüt olur. Bu yüzden bilincin istenci *onun için* hiç kuşkusuz evrensel ve *kendinde* varolan istenç olmaktadır, ama bilincin kendisi kendini bu *'kendinde'* olarak görmez; kendi istencinden *tikel* diye vazgeçmek onun için Kavrama göre evrensel istencin olumlu yanı değildir. Benzer olarak iyelik ve hazdan vazgeçmesi de salt bu olumsuz anlamı taşır, ve onun için bu yolla oluşan evrensel ona kendi *öz eylemi* olarak görünmez. Nesnel olanın ve kendi-için-olanın eylem *Kavramında* yatan ve bu yüzden bilinç için öz ve *nesne* olan bu *birliği* onun eyleminin Kavramı olmadığı gibi, dolaysızca ve kendiliğinden *bilinç için* bir nesne de olmamaktadır; Tersine, henüz kendisi eksik olan bu pekinliği aracıya anlattırır: mutsuzluğu salt *kendinde* tersidir, e.d. eylemi ona ancak *kendinde* öz-doyum ya da kutsanmış yararlanım ve haz getirir; ve yoksul eylemi ancak *kendinde* tersi, yani saltık eylemdir; ve Kavrama göre eylem ancak bir bireyin eylemi olarak eylemdir. Ama *onun için* eylem ve onun edimsel eylemi yoksul bir eylem olarak kalırken, yararlanımı acı olarak ve bunların ortadan kaldırılmışlığı ise olumlu bir anlamda bir *öte-yan* olarak kalmaktadır. Ama bu nesnede—ki onda bilinç için onun kendi eylemi ve varlığı, bu *tikel* bilincin varlığı olarak, *kendilerinde* eylem ve varlıktırlar—bilinç için *Us* düşüncesi ortaya çıkmıştır: bilincin bireyselliği içinde saltık olarak *kendinde* olduğunun ya da tüm olgusallık olduğunun pekinliği.

C. (AA.) US

V. USUN PEKİNLİĞİ VE GERÇEKLİĞİ

231. Bilinç *tekil* bilincin *kendinde* saltık Öz olduğu düşüncesini kavrayarak kendi içine geri dönmüştür. Mutsuz bilinç için *kendinde-varlık* kendisinin *öte-yanı*dır. Oysa devimi sonuçta eksiksiz gelişimi içindeki bireyselliği ya da *edimsel bilinç* olan bireyselliği kendisinin *olumsuzu* olarak, yani *nesnel* uç olarak koymuştur; başka bir deyişle, kendi-için-varlığını kendisinden koparmaya çabalamış ve varlık yapmıştır; bu devimde bu evrensel ile *birliği* de ona belirtik olmuştur—bir birlik ki, ortadan kaldırılan bireysel bir evrensel olduğu için, bizim için artık onun dışına düşmemekte, ve, bilinç bu olumsuzluğunda kendi kendisini sakladığı için, genelde bilinçte onun özü olarak bulunmaktadır. Onun gerçekliği uçları saltık olarak ayrı tutulmuş bir biçimde ortaya çıkan tasımda orta terim olarak görünendir ki, değişmez bilince bireyselin kendisinden vazgeçtiğini bildirirken, bireye ise onun için Değişmezin artık bir uç olmadığını, tersine onunla uzlaştığını bildirmektedir. Bu orta terim ikisini de dolaysızca bilen ve onları ilişkilendiren birliktir; ve onların birliğinin bilincidir ki bu birliği bilince ve böylece *kendi kendisine* bildirmektedir—tüm gerçeklik olmanın pekinliği.

232. Özbilinç artık Us olduğu için, başkalığa karşı şimdiye değin olumsuz olan ilişkisi olumlu bir ilişkiye dönüşmektedir. Şimdiye dek yalnızca bağımsızlığı ve özgürlüğü ile ilgilenmiş, ona ikisi de özünün olumsuzu olarak görünmüş olan *dünya* ya da kendi öz edimselliği pahasına kendisini kendi için kurtarmak ve sürdürmek ile ilgilenmişti. Ama kendine güvenen Us olarak onlarla barış içindedir ve onlara dayanabilmektedir; çünkü kendi kendisinin olgusallık olduğundan, ya da tüm edimselliğin onun kendisinden başka birşey olmadığından pekindir; düşünmesinin dolaysızca kendisi edimselliktir; böylece edimsellik ile İdealizm olarak ilişkiye girmektedir. Kendisini böyle görmesiyle, ona san-

ki dünya ilk kez şimdi oluşmuş gibi gelmektedir; daha önce dünyayı anlamıyordu; onu istemiş ve onun üzerinde çalışmış, kendini ondan kendi içine geri çekmiş ve onu kendi için ve kendi kendini bilinç olarak yoketmişti—hem öz olarak dünyanın bilinci olarak, hem de kendi hiçliğinin bilinci olarak. Burada, ilk kez, gerçekliğinin mezarını yitirdikten, edimselliğinin yokedilişinin kendisi yokedildikten ve bilincin tekilliği onun için kendinde saltık Öz olarak göründükten sonra, dünyayı *kendi* yeni edimsel dünyası olarak bulur ki, kalıcılığı içinde onun için bir ilgi kaynağıdır, tıpkı daha önce yalnızca yitişinin olduğu gibi; çünkü dünyanın *kalıcılığı* özbilinç için onun öz *gerçekliği* ve *bulunuşu* olmaktadır: onda salt kendisini görgülediğinden pekindir.

233. Us bilincin tüm olgusallık olma pekinliğidir; İdealizm Kavramını böyle anlatmaktadır.[16] Tıpkı, Us olarak *ortaya çıkan* bilincin o pekinliği dolaysızca kendisinde taşıyor olması gibi, İdealizm de o pekinliği *dolaysızca* belirtir: 'Ben Benim', şu anlamda ki, nesnem olan Ben genelde özbilinç durumunda olduğu gibi değildir, ne de özgür özbilinçteki gibi; birincideki yalnızca *boş*, genelde nesnedir, ve ikincideki yalnızca kendisini ancak onun *yanında* bir değer taşıyan öteki nesnelerden geri çeken nesnedir; ama, nesne olarak Ben başka herhangi bir nesnenin *yokluğunun* bilinci ile nesnedir, biricik nesnedir, tüm olgusallıktır ve bulunan herşeydir. Oysa özbilinç salt *kendi için* değil, tersine *kendinde* de tüm olgusallıktır, ama ancak ilkin bu olgusallık *olma* süreci yoluyla, ya da daha doğrusu kendisini böyle olarak *tanıtlaması* yoluyla. Kendini böyle tanıtlaması öyle bir *yolda* olmaktadır ki, burada ilkin sanma, algılama ve anlamanın eytişimsel deviminde başkalık *kendinde* olarak yitmektedir; ve sonra efendilik ve kölelikte bilincin bağımsızlığı içinden, özgürlük düşüncesi içinden, Kuşkuculuktan gelen kurtuluş ve kendi içinde bölünmüş bilincin saltık kurtuluşu için savaşımı içinden gelişen devimde, başkalık, yalnızca *bilinç için* olduğu ölçüde, *bilincin kendisi için* yitmektedir. Orada birbiri ardına iki yan görünmüştü, biri orada özün ya da Gerçeğin bilinç için *varlık* belirliliğini taşımış olduğu yan, ikincisi ise orada onun yalnızca *bilinç için* olma belirliliğini taşımış olduğu yan idi. Ama ikisi de kendilerini tek bir gerçekliğe indirgemişti: *var* olan, ya da *'kendinde'*, ancak

bilinç *için* oldukça vardır, ve *bilinç için* var olan ayrıca *kendinde*dir. Bu gerçeklik olan bilinç bu yolu arkasında taşımış ve unutmuştur, ve *dolaysızca* Us olarak ortaya çıkmaktadır; ya da bu dolaysızca ortaya çıkan Us ortaya salt o gerçekliğin *pekinliği* olarak çıkmaktadır. Böylece tüm gerçeklik olduğunu yalnızca *ileri sürmekte*, ama kendisi bunu kavramamaktadır; çünkü o unutulmuş yol bu dolaysızca anlatılan önesürümün kavranışıdır. Ve benzer olarak, bu yolda hiç yürümemiş biri, bu önesürümü arı biçimi içinde işittiği zaman—bunu somut bir şekilde hiç kuşkusuz kendisi ileri sürmüş bile olsa—onu kavranmaz bulur.

234. O yolu geçmeyip tersine bu önesürüm ile başlayan İdealizm de bu yüzden salt bir *inanca*dır ki, kendi kendisini kavramamakta, ve ne de kendini başkalarına kavranabilir kılabilmektedir. *Dolaysız bir pekinlikten* sözeder ki bunun karşısında başka dolaysız pekinlikler durmaktadır, ne var ki bunlar da o aynı yolda yitip gitmişlerdir. Böylece eşit bir hakla bu öteki pekinliklerin *inancaları* da o pekinliğin *inancası yanında* yerlerini alırlar. Us her bir bilincin *öz*bilincine kanıt olarak dayanır: *'Ben Benim*, nesnem ve özüm *Ben*dir'; ve hiç kimse ona bu gerçekliği yadsımıyacaktır. Ama buna dayanarak Us öteki pekinliğin gerçekliğini onaylamaktadır, şöyle: *benim için bir 'başka' vardır*; *'Ben'*den başkası benim için nesne ve özdür, ya da Ben kendime nesne ve öz olduğum için, Ben kendimi başkadan bütünüyle geri çekip onun *yanında* bir edimsellik olarak ortaya çıkarak öyleyimdir.Us bu karşıt pekinlikten bir *yansıma* olarak ortaya çıkıncaya dek, kendine ilişkin önesürümü kendisini salt bir pekinlik ve inanca olarak değil, ama *gerçeklik* olarak sunar; ve salt öteki gerçekliklerin *yanında* değil, tersine *biricik* gerçeklik olarak. *Dolaysızca* ortaya çıkışı *edimsel bulunuşunun* soyut biçimidir ki, bunun *özü* ve *kendinde-varlığı* saltık Kavramdır, e.d. *onun oluş devimidir.*— Bilinç başkalık ya da nesnesi ile ilişkisini, özbilincine doğru devinen Dünya Tininin evriminde tam olarak ulaşmış olduğu bir basamağa göre, değişik kiplerde belirleyecektir. Dünya Tininin kendisini ve nesnesini her zaman nasıl *dolaysızca* bulup belirlediği, ya da nasıl *kendi için* olduğu, şimdiden ne *olmuş* olduğuna ya da şimdiden *kendinde* ne olduğuna bağlıdır.

235. Us tüm *olgusallık* olma pekinliğidir.[17] Bu *'kendinde'* ya da bu *olgusallık* ise henüz baştansona bir evrenseldir, arı olgusal-

lık *soyutlamasıdır*. Bu ilk *olumluluktur*, ki onda özbilinç *kendinde* belirtik olarak *kendi içindir*, ve bu yüzden *Ben* yalnızca varolanın *arı özselliği* ya da yalın *ulamdır*. *Ulam*, ki daha önce varolanın—genelde varolanın mı, yoksa bilince karşı varolanın mı olduğu *belirsiz*—özselliği olma anlamını taşıyordu, şimdi yalnızca düşünen bir edimsellik olarak varolanın *özselliği* ya da yalın *birliğidir*; başka bir deyişle, ulam özbilinç ve varlığın *aynı* öz olmasıdır; karşılaştırmada değil, tersine kendilerinde ve kendileri için *aynı*. Bu birliği yeniden bir yanda bilinç olarak ve öte yanda ona karşı bir *'kendinde'* olarak ortaya çıkartan yalnızca bu tekyanlı kötü İdealizmdir.—Ama bu ulam, ya da özbilinç ve varlığın *yalın* birliği, kendinde *ayrımı* taşımaktadır; çünkü özü tam şudur: *başkalıkta* ya da saltık ayrımda dolaysızca kendine özdeş olmak. Ayrım öyleyse *vardır*, ama bütünüyle saydamdır ve bir ayrım olarak, aynı zamanda bir ayrım değildir. Ayrım ulamların bir *çokluğu* olarak görünmektedir. İdealizm özbilincin *yalın birliğini* tüm olgusallık olarak belirttiği, ve onu saltık olumsuz öz—ki olumsuzlamayı, belirliliği ya da ayrımı kendinde taşıyan yalnızca budur—olarak kavramaksızın *dolaysızca* öz yaptığı için, şu ikinci önesürümün Kavranması birinciden daha da zordur: ulamda *ayrımlar* ya da *türler* vardır. Bu genelde inanca, tıpkı ulam türlerinin herhangi bir *belirli sayısına* ilişkin inanca gibi, yeni bir inancadır ki, gene de kendisi onu artık bir inanca olarak almamamız gerektiğini imlemektedir. Çünkü *ayrım* arı Bende, arı Anlağın kendisinde başladığı için, bununla burada *dolaysızlığın, inancanın* ve *bulmanın* verilmiş olduğu ve *kavramanın* başladığı açığa çıkmıştır. Ama ulamlar çokluğunu herhangibir yolda yine rasgele bir buluş olarak, örneğin yargılardan toplamak ve onları böyle kolayca benimsemek gerçekte bilim açısından onur kırıcıdır; Anlak başka nerede bir zorunluk gösterebilecektir, eğer bunu kendisinde, arı zorunlukta, yapamıyorsa?

236. Şimdi, böylece, şeylerin arı özselliği, tıpkı onların ayrımı gibi, Usa ait olduğu için, sözcüğün tam anlamıyla artık *şeyler*den, yani bilinç için yalnızca onun kendisinin olumsuzu olacak olan birşeyden sözetmemiz bütünüyle olanaksızdır. Çünkü birçok ulamın arı ulamın *türleri* olması arı ulamın henüz onların *cins* ya da *özü* olması ve onlara karşıt olmaması demektir. Ama bunlar daha şimdiden ikircimlidirler, çünkü *çoklukları* içinde arı

ulama *karşı* başkalığı kendilerinde taşımaktadırlar. Gerçekte bu çokluk yüzünden arı ulam ile çelişmektedirler, ve arı birlik kendinde onları ortadan kaldırmalıdır; bu yolla kendisini ayrımların *olumsuz birliği* olarak kurmaktadır. Ama *olumsuz* birlik olarak genelde ayrımları da tıpkı o ilk genelde dolaysız arı birlik gibi kendisinden dışlar, ve bir *tekillik*tir; yeni bir ulam, ki dışlayıcı bilinçtir, e.d. onun için *bir 'başka'nın* var olduğu bilinçtir. Tekillik ulamın kendi Kavramından *dış* bir olgusallığa, arı *'şema'*ya geçiştir ki, bu hem bilinçtir, ve, tekillik ve dışlayıcı bir 'bir' olduğu için, hem de bir başkasını 'gösterme'dir. Ama bu ulamın bu *başkası* yalnızca *ilk sözü edilen öteki* ulamlardır, e.d. *arı özsellik* ve *arı ayrım*dır; ve bu ulamda, e.d. tam başkasının koyulmuşluğunda, ya da bu başkasının kendisinde, bilinç eşit ölçüde kendisidir. Bu ayrı kıpıların her biri bir başkasına gönderme yapmaktadır; ama aynı zamanda hiçbir başkalığa da erişmezler. Arı ulam olumsuz ulama ya da tekilliğe geçen *türlere* gönderme yapmar; ama bu tekillik geriye onları gösterir: onun kendisi bunların her birinde her zaman kendisi ile bu açık birlik olarak kaldığını bilen arı bilinçtir, ama bu öyle bir birliktir ki, eşit ölçüde bir 'başka'ya gönderilir, ve bu başka ise varken yitmiştir, ve yitmişken yine varlığa gelmektedir.

237. Burada arı bilincin ikili bir kipte koyulduğunu görüyoruz: bir kez, tüm kıpıları içinden ileri geri gelip giden dinginliksiz devimdir ve onlarda anlaşıldığı zaman ortadan kalkan başkalığı görmektedir; ve ikinci kez ise dahaçok kendi gerçekliğinden pekin *dingin birlik* olarak. Bu birlik için o devim *'başka'*dır, ama bu devim için ise o dingin birlik 'başka'dır; ve, bilinç ve nesne bu karşılıklı belirlenimler içinde birbirlerine değişmektedirler. Böylece bilinç bir kez oraya buraya gidip gelen araştırmadır ve nesnesi *arı 'kendinde'* ve özdür; ikinci kez kendi için yalın ulamdır, ve nesne ayrımların devimidir. Bilinç, bununla birlikte, öz olarak bu bütün sürecin kendisidir: yalın ulam olarak kendisinden çıkıp tekilliğe ve nesneye geçiş, nesnede bu süreci seyrediş, nesneyi [kendinden] ayrı olarak ortadan kaldırış, onu *özümseyiş*, ve kendisini bu tüm olgusallık olmanın, hem kendisi ve hem de nesnesi olmanın pekinliği olarak bildiriştir.

238. İlk bildirisi salt şu soyut boş sözlerdir: herşey *onundur*. Çünkü tüm gerçeklik olma pekinliği ilkin arı ulamdır. Bu kendi-

sini ilkin nesnede tanıyan Us, Usu yalnızca ilk ortaya çıktığı biçimiyle alan boş idealizmi anlatmaktadır;[18] ve bu idealizm tüm varlıkta bilincin bu arı *'benim'*ini gösterip, tüm şeylerin duyumlar ya da tasarımlar olduklarını söyleyerek, bilincin bu *'benim'*ini bütün bir olgusallık olarak tanıtlamış olduğunu düşlemektedir. Öyleyse aynı zamanda saltık görgücülük olmak zorundadır, çünkü boş *'benim'*in *doldurulması* için, e.d. ayrım ve bunun tüm açınım ve şekillenişi için, Usunun, içinde ilkin duyum ve tasarımların *çeşitliliğinin* yattığı yabancı bir dürtüye gereksinimi vardır. Bu idealizm bu yüzden Kuşkuculuk ile aynı türde kendisi ile çelişen ikircim olmaktadır, ama yalnızca, Kuşkuculuk kendisini olumsuz olarak anlatırken, o olumlu olarak anlatmaktadır; ama Kuşkuculuk gibi o da tüm olgusallık olarak arı bilince ilişkin çelişkili düşüncelerini bir araya getirmeyi başaramaz—ve bu arada yabancı dürtü ya da duyusal duyumlar ve tasarımlar da eşit ölçüde bir olgusallıktırlar. Onları biraraya getirmek yerine, tersine, birinden ötekine kaymakta, ve kötü, yani duyusal sonsuzluğa düşmektedir. Us soyut *'benim'* anlamında tüm olgusallık olduğu, ve *'başka'* onun için *ilgisiz bir yabancı* olduğu için, burada açığa koyulan şey Usun bir 'başka'yı daha önce karşılaşmış olduğumuz *sanma*, *algılama*, ve sanılan ile algılananı ayrımsayan *Anlak* düzeyinde bilmesidir. Böyle bir bilme aynı zamanda bu idealizmin kavramının kendisi tarafından gerçek olmayan bilme olarak ileri sürünmekte, çünkü bilmenin gerçekliği yalnızca tamalgının birliğinde yatmaktadır. Bu idealizmin arı Usu ona *özsel* olan, böylece *'kendinde'* olan, ama kendi içinde taşımadığı bu *'başka'*ya ulaşmak için, kendi içinden geriye gerçeğin bilinişi olmayan bir bilmeye doğru itilmektedir; böylece kendisini bilerek ve isteyerek gerçek olmayan bir bilmeye mahkum etmekte ve onun için hiçbir gerçeklik taşımayan sanma ve algılamadan uzaklaşamamaktadır. Kendisini dolaysız bir çelişki içinde bulur; özü yalnızca karşıtların bir ikiliği olarak, *tamalgının birliği* ve o denli de bir *Şey* olarak ileri sürer; Şeye ister *yabancı bir dürtü* ya da *görgül* bir kendilik ya da *duyarlık* ya da *kendinde Şey* densin, Kavramında gene aynı kalır, o birliğe yabancılığı sürer.

239. Bu idealizm bu çelişkinin içindedir, çünkü *soyut Us Kavramını* Gerçek diye ileri sürmektedir; buna göre onun için olgusallık dolaysızca o denli de Usun olmayan bir olgusallık olarak

ortaya çıkar, ve bu arada Usun aynı zamanda tüm olgusallık olması gerekmektedir; bu Us dinginliksiz bir araştırma olarak kalır ve bildirir ki bu araştırmanın kendisinde *bulma* doyumu saltık bir olanaksızlıktır.—Edimsel Us ise böyle tutarsız değildir; tersine, ilkin tüm olgusallık olma *pekinliği* olarak bu Kavramda bilmektedir ki, *pekinlik* olarak, *Ben* olarak, henüz gerçekte olgusallık değildir, ve pekinliğini gerçekliğe yükseltmeye ve *boş* 'benim'i doldurmaya itilmektedir.

A. GÖZLEMCİ US

240. *Varlığın* onun için *'onunki'* imlemini taşıdığı bu bilincin şimdi hiç kuşkusuz yine sanma ve algılama konumuna girdiğini görüyoruz, ama yalnızca bir *'başka'*dan pekin olma anlamında değil, tersine bu 'başka'nın kendisi olduğundan pekin olma anlamında. Daha önce Şeydeki birçok yanı algılamak ve *görgülemek* bilinç için salt *ortaya çıkıveren* olumsal birşeydi; burada ise bilinç gözlem ve görgülenimini *kendisi* yapmaktadır. Bizim için daha önce ortadan kalkmış olan sanma ve algılama şimdi bilinç tarafından ve kendisi için ortadan kaldırılmaktadır; Us gerçekliği *bilme* çabasına girmekte, sanma ve algılama için bir Şey olanı Kavram olarak bulma, e.d. şeylikte salt kendisinin bilincine iye olma çabasına yönelmektedir. Usun öyleyse şimdi dünyada evrensel bir *ilgisi* vardır; çünkü evrende bulunuşundan, ya da önünde bulunan evrenin ussal olduğundan pekindir. Kendi 'başka'sını aramaktadır, onda kendisinden başka hiçbir şeye iye olmadığını bilerek; salt kendi öz sonsuzluğunu aramaktadır.

241. İlkin edimsel dünyada kendisini ancak sezinlerken ya da onu yalnızca genelde *kendininki* olarak bilirken, bu inançta kendi pekiştirilmiş iyeliklerinin genel ele geçirilişine doğru ilerlemekte ve tüm yüksekliklere ve tüm derinliklere egemenliğinin simgesini dikmektedir. Ama bu yüzeysel *'benim'* onun enson ilgisi değildir; bu genel ele geçirişin sevinci kendi iyeliklerinde yine soyut Usun o kendisinde kapsamadığı yabancı 'başka'yı bulur. Us kendisinin arı 'Ben'in *olduğundan* daha derin bir öz olduğunu sezinler, ve o ayrımın, o *karmaşık varlığın* onun için onun kendisinin olmasını, kendisini *edimsellik* olarak görmeyi ve

şekil ve Şey olarak şimdide bulmayı istemelidir. Oysa Us şeylerin tüm bağrını alt üst etse, ve onların tüm damarlarını açıp oradan kendisine karşı fışkırabilse, gene de bu mutluluğa ulaşamayacaktır; daha önce kendisinde kendini tümlemiş olmalıdır, öyle ki daha sonra tümlenişini görgüleyebilsin.

242. Bilinç *gözlemektedir*; e.d. Us kendisini varolan nesne olarak, *edimsel* ve *duyusal* kipte bulunan nesnellik olarak bulmayı ve kendisine böyle iye olmayı istemektedir. Bu gözlemin bilinci hiç kuşkusuz *kendi kendisini değil*, ama tersine *şeyler olarak şeylerin özlerini* görgülemek istediğini sanmakta ve söylemektedir. Bilincin bunu sanması ve söylemesi onun Us olmasında imlenmektedir; ama bu bilinç için nesne henüz Us olarak Us değildir. Bilinç *Us*un eşit ölçüde şeylerin ve onun kendisinin özü olduğunu ve Usun kendi özgün şekli içinde yalnızca bilinçte bulunabileceğini bilseydi, o zaman kendi öz derinliklerine inip Usu şeyler yerine orada arıyacaktı. Usu orada bulmuş olsaydı, oradan dışarıya yine edimselliğe yönelecekti, öyle ki Usun duyusal anlatımını seyredebilsin ve gene de aynı zamanda onu özde *Kavram* olarak alabilsin. Us, bilincin tüm olgusallık olmasının pekinliği olarak *dolaysızca* ortaya çıktığı biçimiyle, onun olgusallığını *varlığın dolaysızlığı* anlamında, ve benzer olarak 'Ben'in bu nesnel öz ile birliğini *dolaysız birlik* anlamında alır, ve bu birlikte henüz varlık ve 'Ben' kıpılarını ayırmış ve yeniden birleştirmiş değildir, başka bir deyişle, Us henüz onları tanımış değildir. Bu yüzden Us gözleyen bilinç olarak şeylere yaklaşırken onları 'Ben'e karşıt duyusal şeyler olarak gerçeklikleri içinde aldığı sanısı içindedir; oysa edimsel olarak yaptığı ise bu sanı ile çelişir, çünkü şeyleri düşünce yoluyla bilmektedir, onların duyusallığını *Kavramlara*, e.d. aynı zamanda Ben olan bir varlığa dönüştürmekte, böylece düşünmeyi varolan bir düşünmeye ya da varlığı düşüncel varlığa dönüştürmektedir; ve gerçekte şeylerin ancak Kavramlar olarak gerçeklik taşıdıklarını ileri sürmektedir. Bu gözleyen bilinç için böylece *şeylerin* ne oldukları ortaya çıkarken, bizim için ise *bilincin kendisinin* ne olduğu ortaya çıkmaktadır; ama deviminin sonucu bilincin kendinde ne ise kendi için de o olması olacaktır.

243. Gözleyen Usun eylemi onun deviminin kıpılarında irdelenecektir: Doğayı, Tini ve son olarak bu ikisinin duyusal varlık-

lar olarak ilişkisini nasıl görmektedir, ve kendisini varolan edimsellik olarak nasıl aramaktadır.?

a. *Doğanın Gözlemi*

244. Düşünmeyen bilinç gözlem ve görgülenimi gerçekliğin kaynağı olarak bildirirken, sözleri hiç kuşkusuz sorun sanki yalnızca tatma, koklama, dokunma, işitme ve görme ile ilgiliymiş gibi gelebilir; tatmayı, koklamayı vb. coşkuyla salık verirken, gerçekte kendisinin bu duyusal sezinlemenin nesnesini de önceden o denli özsel olarak belirlemiş olduğunu, ve bu belirlemenin nesne için en azından duyusal sezinleme denli geçerli olduğunu söylemeyi unutmaktadır. Aynı zamanda ilgisinin genelde yalnızca algılama üzerine olmadığını da onaylıyacak ve, örneğin şu algıyı, bu enfiye kutusunun yanında bu kalem bıçağının yattığını, bir gözlem saymıyacaktır. Algılanmış olan en azından bir *evrenselin* imlemini taşımalıdır, *duyusal* bir *'Bu'*nun imlemini değil.

245. Bu evrensel öyleyse ilkin yalnızca *kendine-özdeş-kalan*dır; devimi yalnızca aynı eylemin tekbiçimli yinelenişidir. Bilinç böylece nesnede yalnızca *evrenselliği* ya da *soyut 'benim'*i bulduğu ölçüde, nesnenin özgün devimini kendi üzerine almalı ve henüz nesnenin anlağı olmadığı için, en azından onun edimsellikte yalnızca tekil bir kipte bulunanı evrensel bir kipte anlatan anımsanışı olmalıdır. Tekillikten bu yüzeysel yükseliş, ve duyusal nesneyi kendi içinde bir evrensel olmuş olmaksızın yalnızca içine alan evrenselliğin eşit ölçüde yüzeysel biçimi, şeylerin bu *betimlenişi*, henüz nesnenin kendisindeki bir devim değildir; devim gerçekte yalnızca nesnenin betimlenişindedir. Nesne, betimlenmiş olarak, sonuçta ilgiyi yitirmiştir; biri betimlenir betimlenmez bir başkası alınmalı ve sürekli olarak aranmalıdır, öyle ki betimleme son bulmasın. Artık yeni *bütün* şeyler bulmak güçleşmiş ise, o zaman daha önceden bulunmuş olanlara geri dönülmeli, onları yeniden bölmeli, ayrıştırmalı ve onlarda şeylerin yeni yanları aydınlığa getirilmelidir. Bu durmak dinmek bilmez içgüdü hiçbir zaman gereçte yoksunluğa düşmez; çok önemli bir yeni cinsi, ya da giderek bir gezegeni—gerçi bir bireydir, ama gene de bir evrenselin doğasını taşır—bulmak ancak şanslıların payına düşebilir. Ama fil, meşe, altın gibi *göze çarpar olanın, cins*

ve *tür* olanın sınırı, birçok basamak yoluyla hayvanlar ve bitkiler kaosunun, taş türlerinin, metallerin, alkalilerin vb., ya da ancak ilkin güç ve beceri tarafından gün ışığına çıkartılabilen şeylerin sonu gelmez tikelleşmesine geçer. Evrenselin belirsizlik olduğu, tikelleşmenin yine *tekilleşmeye* yaklaştığı, ve şurada ya da burada kendini büsbütün ona indirgediği bu alanda, gözlem ve betimleme için tükenmez bir gereç yedeği açılmaktadır. Ama o içgüdü için uçsuz bucaksız bir alanın açıldığı bu yerde, evrenselin sınırında, onun ölçüsüz bir varsıllık yerine yalnızca Doğanın ve kendi etkinliğinin sınırlarını bulması olanaklıdır; artık kendinde olarak görünenin bir olumsallık olup olmadığını bilememektedir. Kendisinde karışık ya da ham, zayıf ve öğesel bir belirsizlikten ancak gelişebilmiş bir yapının izlerini taşıyan şey betimlenme isteminde bile bulunamaz.

246. Bu araştırma ve betimleme yalnızca şeyler ile ilgili görünürken, gerçekte onun *duyusal algılamaya* kaçmadığını görürüz; tersine, şeylerin *tanınmasını* sağlayan yan onun için hiç kuşkusuz şeylerin kendilerinin yoksun kalamıyacağı, ama bilincin onlarsız yapabileceği geri kalan *duyusal özellikler* karmaşasından daha önemlidir. *Özsel* ve *özsel olmayana* bu ayrım yoluyla Kavram kendisini duyusalın dağınıklığının üzerine yükseltir, ve böylece bilgilenme onun için *kendi kendisi* ile ilgilenmenin en azından şeyler ile ilgilenmek denli özsel olduğunu açığa koyar. Bu çifte özsellik *bilgilenme* açısından özsel ve zorunlu olanın *şey* için de böyle olup olmadığına ilişkin bir duraksama yaratmaktadır. Bir yandan *ayırmaçların* yalnızca bilgilenmenin şeyleri birbirlerinden ayırdetmesine yaramaları gerekir; öte yandan ise, şeylerin özsel olmayan yanları değil, ama onların kendilerini genelde varlığın evrensel sürekliliğinden *koparmalarını*, kendilerini ötekilerden *ayırmalarını* ve *kendileri için* olmalarını sağlayanın bilinmesi gerekmektedir. Ayırmaçların yalnızca bilgilenme ile özsel bir ilişki içinde olmaları değil, ama ayrıca şeylerin özsel belirlilikleri ile de uyumlu olmaları gerekir, ve yapay dizgemizin Doğanın kendi dizgesi ile bağdaşıyor olması ve yalnızca bunu anlatması gerekir. Bu zorunlu olarak Us Kavramından çıkmaktadır, ve Usun içgüdüsü de—içgüdü, çünkü Us bu gözlemde salt içgüdüsel olarak davranmaktadır—kendi dizgelerinde bu birliğe erişmiştir, yani nesnelerinin kendileri öyle oluşmuşlardır kendi-

lerinde bir özsellik ya da *kendi-için-varlık* taşımaktadırlar, ve yalnızca tikel bir *şimdinin* ya da tikel bir *buranın* ilineği değildirler. Hayvanların ayırdedici özellikleri örneğin tırnak ve dişlerinde görülür; çünkü gerçekte bu yolla bir hayvanı ötekinden *ayırdeden* yalnızca bilgilenme değildir, ama hayvan da kendisini bu yolla ötekilerden *ayırmaktadır*; bu silahlarla kendisini *kendi için* korumakta ve evrenselden ayırmaktadır. Öte yandan, bitki *kendi-için-varlığa* erişememekte ama ancak bireyselliğin sınırına dokunabilmektedir; bu nedenle, bitkiler eşeylere ayrılma görünüşünü taşıdıkları bu sınırda incelenir ve ayırdedilirler. Ama daha aşağıda duran artık kendisini ötekinden ayırdedemez ve karşıtlığa girdiğinde yitip gider. *Dingin varlık* ve *ilişkideki varlık* birbirleri ile çatışmaya girerler; bu ikinci durumdaki Şey birinciden olduğundan daha başka birşeydir, oysa birey kendisini başkası ile ilişkide sürdürmektedir. Genede bunu yapamayan, ve *kimyasal kipte görgül kipte* olduğundan başka birşey olan ise bilgilenmeyi karıştırır ve onu aynı çatışmaya sokar: bir yanı mı yoksa ötekini mi tutmalı, çünkü şeyin kendisi özdeş-kalan değildir ve onda iki yan birbiri dışına düşmektedirler.

247. Böyle genel olarak kendine-özdeş-kalanlardan oluşan dizgelerde, öyleyse, bu hem bilgilenmenin ve hem de şeylerin kendilerinin kendilerine özdeş kaldıkları anlamına gelir. Ama, her biri ilerleyişinin geçeğini engelsizce belirleyen ve kendi başına bırakıldığı bir yeri olan *kendine özdeş belirliliklerin* genişlemesi özde o denli de karşıtına, bu belirliliklerin karışıklığına götürür; çünkü ayırmaç, evrensel belirlilik, karşıtların, e.d. belirlinin ve kendinde evrenselin birliğidir; öyleyse bu karşıtlığa ayrılmalıdır. Şimdi, belirlilik bir yandan içinde özünün bulunduğu evrensel üzerinde üstünlük kazanıyorsa, öte yandan yine bu evrensel o belirlilik üzerinde eşit ölçüde egemenliğini sürdürür, onu kendi sınırlarına sürer ve orada onun ayrımlarını ve özselliklerini birbirine karıştırır. Onları bir düzen içinde birbirlerinden ayrı tutan ve onlarda katı ve sağlam birşey bulduğuna inanan gözlem, bir ilke üzerine ötekinin yayıldığını, geçişlerin ve karışıklıkların geliştiğini, ve burada ilkin saltık olarak ayrı diye aldığının birleşmiş, ve birarada saydıklarının ayrılmış olduklarını görür; öyle ki, dingin, kendine özdeş kalan varlığa sarılan bu gözlem burada tam en evrensel belirlenimlerinde—örneğin hayvan ve bitkinin

özsel ayırmaçlar olarak taşıdıkları özelliklerde—ondan her belirlenimi çalan, yükseldiği evrenselliği suskunlaştıran ve onu düşünceden yoksun bir gözlem ve betimlemeye indirgeyen örneklerden sıkıntı çektiğini görmek zorundadır.

248. Kendisini yalına kısıtlayan ya da dağınık duyusal öğeleri evrensel ile sınırlayan bu gözlem böylelikle nesnesinde *ilkesinin karışıklığını* bulur, çünkü belirli birşey kendi doğası yoluyla kendisini karşıtında yitirmelidir; Us öyleyse kalıcılık görünüşünü taşımış olan *süredurumlu* belirlilikten, onun gerçekte olduğu gibi, yani *kendisini karşıtına ilişkilerken* gözlenişine ilerlemelidir. Özsel ayırmaç denilen şeyler *dingin* belirliliklerdir ki, *yalın* olarak anlatıldıkları ve anlaşıldıkları zaman, kendi doğalarını oluşturan şeyi, kendi içine çekilen devimin yiten *kıpıları* olmayı, göstermezler. Şimdi Usun içgüdüsü belirliliği doğası ile uyumlu olarak özde kendi için olmayan, ama karşıtına geçen birşey olarak aramaya başladığı için, *yasayı* ve belirliliğin *Kavramını* araştırmaktadır; hiç kuşkusuz bunları o denli de *varolan edimsellik* olarak aramaktadır, ama gerçekte bu onun için yitecektir, ve yasa yanları arı kıpılar ya da soyutlamalar olmaktadırlar, öyle ki yasa duyusal edimselliğin ilgisiz kalıcılığını kendinde yoketmiş olan Kavramın doğasında ortaya çıkmaktadır.

249. Gözlemci bilinç için *yasanın gerçekliği görgülenimde* tıpkı *duyusal varlığın bilinç için* olduğu yolda bulunmaktadır; kendinde ve kendi için değil. Oysa yasa gerçekliğini Kavramda taşımıyorsa, o zaman o zorunlu birşey değil, ya da gerçekte bir yasa değil, ama olumsal birşeydir. Ama onun özde Kavram olarak var olması gözlem için bulunması ile salt çatışmamakla kalmaz, üstelik tam bu yüzden zorunlu bir *dışvarlık* taşır ve gözlem içindir. Evrensel, *Us evrenselliği anlamında*, yukardaki Kavramda içerilen anlamda da evrenseldir: yani, bilinç *için* kendisini bulunan ve edimsel birşey olarak sunar; başka bir deyişle, Kavram kendisini şeylik ve duyusal varlık kipinde gösterir,—ama bu yüzden doğasını yitirmeksizin ve süredurumlu bir kalıcılığa ya da ilgisiz bir ardışıklığa düşmüş olmaksızın. Evrensel olarak geçerli olan evrensel olarak etkilidir de; olması gereken, gerçekte *vardır* da, ve *var* olmaksızın salt olması *gereken* şey hiçbir gerçeklik taşımaz. Us içgüdüsü kendi yanından haklı olarak buna sımsıkı sarılır ve yalnızca olması *gereken* ve *'gerekler'* olarak gerçeklik

taşımaları gereken bu 'düşünce-şeylerin' onu—onlarla şimdiye dek hiçbir görgülenimde karşılaşmamış olsa da—yolundan şaşırtmasına, ya da sürekli bir 'gerek'in başka görünmez kendilikleri ile olduğu gibi, önsavlar ile de yanıltılmasına izin vermez; çünkü Us tam bu olgusallığa iye olma pekinliğidir, ve bilinç için kendinde-özsel [Selbstwesen] olarak varolmayan birşey, yani ortaya çıkmayan birşey, onun için hiçbirşeydir.

250. Yasanın gerçekliğinin özünde olgusallık olması, hiç kuşkusuz, bu gözlem düzeyinde kalan bilinç için yine Kavrama karşı ve kendinde evrensele karşı bir *karşısav* olmaktadır; ya da bu bilinç için onun yasası gibi bir nesne Usun doğasını taşımaz: onda *yabancı* birşey olduğunu sanmaktadır. Ama bu sanısı ile çelişmektedir, çünkü kendisi evrenselliğini, yasanın gerçekliği ileri sürülebilsin diye, *tüm tekil* duyusal şeyler ona yasanın görüngüsünü göstermeliydiler anlamında almamaktadır. Taşların yerden kaldırılıp bırakıldıklarında düştüklerini öne sürmek tüm taşlar ile bu denemenin yapılmasını hiç de gerektirmez; belki de bunun en azından birçok kez denenmiş olması gerektiğini, ve sonra geri kalanlara ilişkin olarak buradan *andırım yoluyla* en büyük olasılık ile ya da tam bir doğruluk ile çıkarsama yapılabileceğini demek istemektedir. Oysa andırım yalnızca hiçbir tam doğruluk vermemekle kalmaz, tersine doğası nedeniyle kendisi ile öyle sık çelişir ki, andırımın kendisine göre yapılan çıkarsama daha*çok* andırımın çıkarsama yapmaya izin vermediğidir. *Olasılık*, ki andırımın sonucu kendini buna indirgemektedir, *gerçeklik* ile yüzyüze geldiğinde daha küçük ya da daha büyük olasılık arasındaki tüm ayrımı yitirir; ne denli büyük olursa olsun, gerçekliğe karşı bir hiçtir. Ama Us içgüdüsü gerçekte böyle yasaları *gerçeklik* olarak alır, ve ilkin bunların tanımadığı zorunlukları ile ilişki içinde bu ayrımı yapma noktasına gelir ve olgunun kendisinin gerçekliğini olasılığa indirger, öyle ki, henüz arı Kavrama ilişkin bir içgörüye erişmemiş olan bilince gerçekliğin bulunduğu eksikli kipi gösterebilsin; çünkü evrensellik [orada] yalnızca *yalın dolaysız* evrensellik olarak bulunmaktadır. Ama aynı zamanda bu evrensellik nedeniyle bilinç için yasa gerçeklik taşımaktadır; bir taşın düşmesi bilinç için gerçektir, çünkü onun için taş *ağırdır*, e.d., çünkü taş ağırlıkta *kendinde ve kendi için* yer ile arasında o kendini düşme olarak anlatan özsel ilişkiyi taşı-

maktadır. Bilinç böylece görgülenimde yasanın *varlığını* bulur, ama o denli de yasayı *Kavram* olarak bulmaktadır, ve yalnızca iki durumun birlikte olması nedeniyledir ki yasa bilinç için gerçektir; yasanın yasa olarak geçerli olmasının nedeni onun görüngüde kendisini göstermesi ve aynı zamanda kendisinde Kavram olmasıdır.

251. Bu bilinçteki Us içgüdüsü, yasa aynı zamanda *kendinde Kavram* olduğu için, zorunlu olarak, ama bunu istediğini bilmeksizin, kendisi yasayı ve onun kıpılarını *bir Kavrama arıtmaya* gider. Yasayı deneyin sınavına koyar. Yasa ilk kez göründüğü biçimiyle kendisini arı olmayan bir kipte, tekil duyusal varlık ile örtülü olarak, ve doğasını oluşturan Kavramı görgül gerece batmış olarak sunar. Us içgüdüsü deneylerinde şu ya da bu durum altında neyin ortaya çıktığını bulmak için yola çıkar. Bu yüzden yasa yalnızca duyusal varlığa daha da gömülmüş olarak görünür; ama bu duyusal varlık gerçekte süreçte yitip gitmektedir. Bu araştırmanın iç imlemi yasanın *arı koşullarını* bulmaktır; ve bu ise (kendini böyle anlatan bilinç bununla daha başka birşey demek istediğini sansa bile) yasayı bütünüyle Kavram şekline yükseltmekten ve *kıpılarının belirli varlığa* tüm bağılılığını yoketmekten başka hiçbir anlama gelmez. Örneğin ilkin *reçine* elektriği olarak bilinen negatif elektrik gibi *cam* elektriği olarak bilinen pozitif elektrik de, deneyler yoluyla bu imlemi bütünüyle yitirerek yalnızca *negatif* ve *pozitif* elektrik olurlar ki, bunlardan hiçbiri artık tikel bir tür şeye özgü değildir; ve artık kimileri pozitif elektrik, kimileri de negatif elektrik olan cisimlerin varlığından sözedildiği duyulmaz. Gene, asit-baz ilişkisi ve bunların karşılıklı devimleri de bir yasa oluşturur, ve burada bu karşıtlar cisimler olarak görünürler. Oysa bu yalıtılmış şeylerin hiçbir edimselliği yoktur; onları birbirlerinin dışına iten güç onların birdenbire yine bir sürece girmelerini önleyemez; çünkü onlar salt bu ilişkidirler. Bir diş ya da tırnak gibi kendi başlarına kalamaz ve bunlar gibi gösterilemezler. Dolaysızca yansız bir ürüne geçmelerinin onların özü olması *varlıklarını* kendinde ortadan kaldırılmış ya da evrensel bir varlık yapmaktadır; ve asit ve baz salt *evrenseller* olarak gerçeklik taşırlar. Bu yüzden, cam ve reçine nasıl hem pozitif hem de negatif elektrik olabiliyorsa, gene aynı yolda asit ve baz da özellikler olarak şu ya da bu edimselliğe bağ-

lı değildirler, tersine her şey salt *göreli olarak* asidik ya da baziktir; saltık baz ya da asit olarak görünen şey, *Synsomatie*ler[19] denilen şeylerde, başka birşey ile ilişkide karşıt imlemi kazanmaktadır.—Deneyin sonucu bu yolda kıpıları ya da etkinleşmiş yanları belirli şeylerin özellikleri olarak ortadan kaldırmakta ve yüklemleri öznelerinden kurtarmaktadır. Bu yüklemler, gerçeklikte oldukları gibi, ancak evrenseller olarak bulunacaktır; bu bağımsızlıklarından ötürü *'özdekler'* adını alırlar ki, bunlar ne cisimler ne de özelliklerdirler, ve hiç kuşkusuz kimse aside, pozitif ve negatif elektriğe, ısıya vb. cisim demiyecektir.

252. *Özdek*, tersine, *varolan birşey* değildir, ama *evrensel* olarak ya da Kavram kipindeki varlıktır. Henüz içgüdü olan Us bu doğru ayrımı bilinçsizce yapar, şöyle ki, yasayı tüm duyusal varlıklarda sınarken tam bu yolla yasanın salt duyusal varlığını ortadan kaldırmaktadır, ve yasanın kıpılarını *özdekler* olarak yorumlarken, bunların özsel doğası Us için bir evrensel olmuştur, ve böyle iken duyusal olmayan bir duyusal şey olarak, cisimsel olmayan ama gene de nesnel bir varlık olarak anlatılmaktadır.

253. Şimdi görmemiz gereken şey sonucunun onun için hangi yöne döndüğü ve gözleminin böylece hangi yeni şekli aldığıdır. Bu gözlemci bilincin gerçekliği olarak duyusal varlıktan kurtulmuş olan *arı yasayı* görürüz; onu Kavram olarak görürüz ki, duyusal varlıkta bulunurken bile, orada bağımsız ve bağlanmamış olarak devinmektedir, ona batmışken ondan özgürdür ve *yalın* Kavramdır. Bu, gerçeklikte *sonuç* ve *öz* olan, şimdi bu bilincin kendisi için ortaya çıkmaktadır, ama nesne olarak; ve dahası, nesne *onun için* bir sonuç olmadığından ve yukardaki devim ile ilişkisiz olduğundan, bilince kendisini *tikel bir tür* nesne olarak sunar, ve bilincin ona ilişkisi başka bir tür gözlem olarak görünür.

254. Böyle bir nesne, ki süreci kavramın *yalınlığı* içinde kendinde taşımaktadır, *örgenlik*tir. Örgenlik bu saltık akışkanlıktır ki, onun salt *başkası için* olmasını sağlayacak olan belirlilik orada çözülmüştür. Örgensel olmayan şey belirliliği özü diye taşımaktadır ve bu nedenle yalnızca başka birşey ile birlikte Kavramın kıpılarının bütünlüğünü oluşturur, ve bu yüzden sürece girdiği zaman yitmektedir; örgensel varlıkta ise, tersine, onun bir başkasına açık olmasını sağlayan tüm belirlilikler örgensel yalın birli-

ğin denetimi altındadır; bunların hiçbiri kendisini özsel ve öteki ile ilişkiye girmeye özgür olarak göstermez; ve örgensel böylece kendisini ilişkisinin kendisinde sürdürür.

255. Us içgüdüsünün burada gözlemeye yöneldiği *yasa yanları*, yukardaki belirlenimi izlersek, ilkin birbirleri ile ilişkideki *örgensel* ve *örgensel olmayan* Doğadır. Örgensiz Doğa örgensel doğa için *gevşek olarak bağlı* belirliliklerin örgensel Doğanın yalın Kavramına karşıduran özgürlüğüdür—belirlilikler ki içlerinde *aynı zamanda* bireysel doğa biçimleri çözülmüştür, ve, *aynı zamanda* sürekliliklerinden kendilerini koparark, *kendileri için* vardırlar. Hava, su, toprak, yöre ve iklim doğal bireyselliklerin belirsiz yalın özlerini oluşturan böyle evrensel öğelerdir ve gene bunlarda bu bireysellikler aynı zamanda kendi içlerine yansımaktadırlar. Ne bireysellik saltık olarak kendinde ve kendi içindir, ne de öğesel olan; tersine, gözlem için birbirlerine karşı bağımsız ve özgür olarak ortaya çıksalar da, aynı zamanda *özsel bir bağıntı* içinde davranırlar, ama öyle bir yolda ki, karşılıklı bağımsızlık ve ilgisizlikleri egemendir ve ancak bölümsel olarak soyutlamalar olmaktadırlar. Öyleyse burada yasa bir öğenin örgenliğin oluşumu ile ilişkisi olarak bulunmaktadır, ve bu örgenlik bir yandan öğesel varlığı kendisine karşı taşırken, öte yandan onu kendi örgensel yansıması içinde sergilemektedir. Ama bu tür *yasalar*, örneğin, havada bulunan hayvanlar kuş doğasında, sudakiler balık doğasındadırlar, kuzey hayvanlarının kalın, tüylü kürkleri vardır vb.,—böyle yasaların örgensel çeşitlilik ile bağdaşmayan yoksulluğu ilk bakışta görülür. Örgensel özgürlüğün kendi biçimlerini bu belirlenimlerden kurtarabilmesi ve zorunlu olarak her yerde böyle yasalara, ya da eğer deyimi yeğlersek, böyle kurallara aykırılıklar sunması dışında, bunların uygulandıkları yaratıkların belirlenimleri öylesine yüzeyseldir ki, yasaların zorunluklarının anlatımı bile yüzeyselden öte olamaz ve çevrenin *büyük etkisinden* daha öteye varamaz; ve bu bize bu etkiye tam anlamıyla neyin ait olup neyin ait olmadığını söylemez. Örgenselin öğesel [Doğa] ile bu tür ilişkileri bu yüzden gerçekte *yasalar* olarak adlandırılamaz; çünkü, anımsarsak, ilkin böyle bir ilişkinin içeriği örgenselin erimini tüketmez, ve ayrıca, ilişkinin kendisinin kıpıları ise birbirlerine ilgisiz kalır ve hiçbir zorunluk anlatmazlar. Asit kavramında baz *kavramı* yatar, tıpkı

pozitifin kavramında negatif elektrik kavramının içerilmesi gibi; ama kalın tüylü kürkü kuzey ile ya da balığın yapısını su ile, kuşun yapısını hava ile ne denli sık birarada bulabiliyor olsak da, kuzey kavramında kalın tüylü kürk kavramı, deniz kavramında balık yapısının, havanınkinde kuşların yapısının kavramı yatmaz. İki yanın karşılıklı özgürlüğü nedeniyle, bir kuşun, bir balığın vb. özsel ıralarını taşıyan kara hayvanları da *vardır*. Zorunluk, yaratığın bir iç zorunluğu olarak kavranamıyacağı için, duyusal dışvarlık taşımaya da son verir ve artık edimsellikte gözlenemez, oradan *çekilmiştir*. Böylece olgusal yaratığın kendisinde hiçbir yer bulamıyan zorunluk erekbilimsel ilişki denilen şeydir—bir ilişki ki, ilişkili terimlere dışsaldır ve öyleyse dahaçok bir yasanın karşıtıdır. Doğadaki zorunluktan bütünüyle özgürleşmiş bir düşüncedir ve o zorunluğu arkasında bırakarak onun yukarsında kendi için devinmektedir.

256. Örgenliğin öğesel Doğa ile yukarda sözü edilen ilişkisi onun özünü anlatmıyor olsa da, buna karşı *Erek Kavramı* onu kapsamaktadır. Gözlemci bilinç için hiç kuşkusuz bu Kavram örgenliğin kendisinin *özü* değildir, tersine onun dışına düşer ve o zaman salt o yukarda sözü edilen dışsal, *erekbilimsel* ilişkidir. Gene de örgenlik, yukarda belirlendiği biçimiyle, gerçekte olgusal Ereğin kendisidir; çünkü bir başkası ile ilişkide *kendisini sakladığı* için, içinde Doğanın kendisini Kavrama yansıttığı bir doğal varlıktır, ve zorunlu olarak birbirlerinden koparılmış neden ve etki, etkin ve edilgin kıpıları bir birliğe getirilirler, öyle ki burada birşey salt zorunluğun *sonucu* olarak ortaya çıkmamaktadır. Ama, o kendi içine döndüğü için, sonuncu, ya da sonuç, o denli de devimi başlatan *ilk*tir, ve kendi için ise edimselleştirdiği *Erek*tir. Örgenlik hiçbir şey üretmemekte, ama *salt kendini saklamaktadır*, ya da, üretilen o denli de daha şimdiden üretilmiş olarak bulunmaktadır.

257. Bu Erek belirlenimini hem kendinde ve hem de Us içgüdüsü için olduğu biçimiyle daha yakından incelemeliyiz, öyle ki nasıl bu Us içgüdüsünün kendisini orada bulduğunu, ama bulduğu şeyde kendini tanımadığını görebilelim. Gözleyici Usun yükseldiği bu Erek Kavramı böylece onun *bilincinde olduğu bir Kavramdır*; ama bu o denli de *edimsel* birşey olarak bulunmaktadır, ve bu sonuncunun salt *dışsal bir ilişkisi* değil, ama *özüdür*.

Bu edimsel, ki kendisi bir Erektir, amaçlı olarak bir başkası ile ilişkilidir; bu şu demektir ki, ilişkisi ikisinin de *dolaysızca* ne oldukları açısından olumsal bir ilişkidir; dolaysızca ikisi de bağımsız ve birbirlerine ilgisizdir. Ama ilişkilerinin özü onların görünüşte olduklarından başka birşeydir, ve eylemleri duyusal algılamanın onlarda dolaysızca gördüğünden başka bir anlam taşır; olmuş olandaki zorunluk gizlidir ve kendisini ancak *Erek*te gösterir, ama öyle bir yolda ki, bu Ereğin kendisi zorunluğun daha baştan orada olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, Erek kendisinin bu öncelliğini eylemin getirdiği başkalaşma ile orada daha önce olmuş olandan başka hiçbir şeyin çıkmamasında gösterir. Ya da, ilk olandan başlarsak, bu kendi Ereğinde ya da eyleminin sonucunda salt kendi kendisine geri dönmektedir; ve işte bu yolla kendisini *kendi kendini* Erek olarak taşıyan birşey olarak tanıtlamaktadır; ve böylece, bir ilk olarak, daha şimdiden kendisine geri dönmüştür ya da *kendinde ve kendi içindir*. Öyleyse etkinliğinin süreci yoluyla ulaştığı şey *kendisidir*; ve salt kendi kendisine ulaşmak onun *öz-duygu*sudur. Hiç kuşkusuz burada gördüğümüz onun *ne olduğu* ile *ne aradığı* arasındaki ayrımdır, ama bu bir ayrımın yalnızca *görünüşü*dür, ve böylece o kendi kendisinde bir Kavramdır.

258. Ama *özbilinç* işte tam böyle oluşmuştur; kendisini böyle bir yolda kendinden ayırdetmekte, ama burada aynı zamanda hiçbir ayrım doğmamaktadır. Bu yüzden örgensel Doğanın gözleminde bu tür bir varlıktan başka hiçbirşey bulamaz; kendini birşey olarak, *bir yaşam olarak* bulur, ama kendisinin ne olduğu ve ne bulduğu arasında bir ayrım yapar ki, gene de bir ayrım değildir. Tıpkı hayvan içgüdüsünün yiyecek araması ve yemesi, ama ortaya kendisinden başka hiçbir şey çıkarmaması gibi, Us içgüdüsü de arayışında salt kendini bulur. Hayvan özduygu ile sona erer. Buna karşı Us içgüdüsü aynı zamanda özbilinçtir; ama yalnızca içgüdü olduğu için bilince karşı bir yana koyulur ve onda karşıtını bulmaktadır. Doyumu öyleyse bu karşıt yoluyla bölünmüştür; hiç kuşkusuz kendi kendisini, yani *Ereği* bulmaktadır, ve benzer olarak bu Ereği bir *Şey* olarak. Ama ilkin o içgüdü için Erek kendini Erek olarak sunan *Şeyin dışına* düşmektedir. İkinci olarak, bu Erek, Erek olarak, aynı zamanda *nesneldir*, ve öyleyse gözlemci bilincin içersine değil, ama bir başka anlağa düşmektedir.

259. Daha yakından bakıldığında görülmektedir ki, bu Erek belirlenimi o denli de şeyin Kavramında, yani *kendi kendisinde Erek* olmasında yatmaktadır. Başka bir deyişle, o *kendisini* saklamaktadır; yani, aynı zamanda zorunluğu gizlemek ve *olumsal* bir ilişki biçiminde göstermek onun doğasıdır. Çünkü özgürlüğü ya da *kendi-için-varlığı*, tam anlamıyla, zorunluğuna karşı önemsiz birşey gibi davranmaktır; böylece kendisini Kavramı varlığının dışına düşen birşey olarak sunmaktadır. Benzer olarak, Us zorunlu olarak kendi öz Kavramına kendi dışına düşüyor olarak, bu yüzden bir *Şey* olarak bakmalıdır—öyle bir şey olarak ki, Us ona karşı ilgisizken, o da bu yüzden karşılıklı olarak Usa ve onun Kavramına *ilgisizdir*. İçgüdü olarak Us ayrıca bu *varlığın* içersinde ya da *ilgisizlik* durumunda kalmaktadır, ve Kavramı anlatan *Şey* onun için bu Kavramdan başka ve Kavram Şeyden başka birşey olarak kalmaktadır. Böylece, Us için örgensel şey kendisinde bir *Erektir*, ama ancak şu anlamda ki, kendisini şeyin eyleminde gizlenmiş olarak sunan zorunluk, eylemdeki şey ilgisiz bir kendi-için-varlık gibi davrandığı için, örgenliğin kendisinin dışına düşmektedir.—Bununla birlikte, örgenlik kendi içinde bir Erek olarak bir örgenlikten daha başka bir yolda davranamıyacağı için, kendinde bir Erek olması olgusu da duyusal ve görüngüsel bir yolda bulunur ve böyle olarak gözlenmektedir. Örgenlik kendi kendisini *koruyan* ve kendi içine *geri dönen* ve *geri dönmüş* bir varlık olarak görünür. Ama bu gözlemçi bilinç bu varlıkta Erek Kavramını tanımaz, ya da Erek Kavramının tam burada ve bir *Şey* olarak varolduğunu, başka bir yerde bir anlıkta olmadığını bilmez. Gözlemci bilinç Erek Kavramı ile kendi-için-varlık ve kendini-saklama arasında ayrım yapar, bir ayrım ki ayrım değildir. Ayrımın bir ayrım olmaması bu bilincin bilmediği birşeydir; tersine, ayrım yapma edimi ona bu edim yoluyla ortaya çıkana karşı olumsal ve ilgisiz bir iş gibi görünür; ve ikisini birarıya bağlayan birlik, yani o edim ve Erek, bu bilinç için birbirlerı dışına düşerler.

260. Bu görüşte örgenliğin kendisine düşen şey onun ilk ve son evreleri arasında ortada yatan eylemdir, ama ancak bu eylem kendisinde tekillik ırasını taşıyor oldukça. Bununla birlikte, eylem evrensellik ırasını taşıyor ve eylemi yapan o eylemin sonucu ile eşitleniyor oldukça, böyle amaçlı bir eylem örgenliğe özgü ol-

mıyacaktır. O tekil eylem, ki salt bir araçtır, tekilliği yoluyla baştan sona tekil ya da olumsal bir zorunluk belirlenimi altına gelir. Örgenliğin kendi kendini birey ya da cins olarak korumak için yaptığı, öyleyse, bu dolaysız içerik açısından bütünüyle yasasızdır, çünkü evrensel ve Kavram onun dışına düşmektedirler. Buna göre, eylemi kendine özgü bir içerikten yoksun boş bir etkinlik olacaktır; bir makina etkinliği bile olamıyacaktır, çünkü bunun bir Ereği vardır, ve etkinliği bu yüzden belirli bir içerik taşımaktadır. Evrensel tarafından böyle bırakılmış olarak, yalnızca genelde *varolan* birşeyin etkinliği, e.d. aynı zamanda kendi içine yansımamış bir etkinlik olacaktır, tıpkı bir asit ya da bazınki gibi; bir etkinlik ki, ne kendisini dolaysız dışvarlığından ayırabilir, ne de bu karşıtı ile ilişkide yiten dışvarlıktan vazgeçebilir, ama gene de kendini saklayabilmektedir. Ama, etkinliği burada irdelenen varlık karşıtı ile ilişkisinde *kendisini saklayan* bir *şey* olarak koyulmuştur; etkinlik olarak etkinlik onun kendi-için-varlığının arı özsüz biçiminden başka birşey değildir, ve onun yalnızca belirli varlık olmayan, ama bir evrensel olan tözü, ya da *Ereği*, onun dışına düşmez; o kendisinde kendi içine geri dönen bir etkinliktir, ve kendi içine ona yabancı herhangi birşey tarafından döndürülmüş değildir.

261. Ama evrensellik ve etkinliğin bu birliği gene de bu *gözlemci* bilinç için belirtik değildir, çünkü o birlik özsel olarak örgenliğin iç devimidir ve ancak Kavram olarak kavranabilir; oysa gözlem kıpıları *varlık* ve *kalıcılık* biçiminde aramaktadır; ve örgensel bir bütün özsel olarak kıpıları kendisinde taşımayan ve onda bulunmasına izin vermeyen bir doğada olduğu için, bu gözlemci bilinç karşıtlığı kendi görüşü ile bağdaşır bir biçime çevirmektedir.

262. Bu yolda örgenlik gözlemci bilince iki *varolan* ve *katı* kıpının ilişkisi olarak görünmektedir,—bir karşıtlığın ki, iki yanı ona bir yandan gözlemde verilmiş olarak görünürler, ve öte yandan, içeriklerine göre örgensel *Erek Kavramı* ile *edimselliğin* karşıtlığını anlatırlar; ama genelde Kavram orada silinip yokolduğu için, karşıtlık bulanık ve yüzeysel bir yolda anlatılmaktadır ki, burada düşünce tasarım düzeyine indirgenmiştir. Böylece Kavramın kabaca *iç*, edimselliğin ise *dış* anlamında alındığını görmekteyiz; ve bunların ilişkileri *'dış için anlatımıdır'* yasasını üretmektedir.

263. Bu iç ile karşıtını ve aralarındaki ilişkiyi daha yakından irdelersek, ilkin yasanın iki yanının artık önceki yasalar durumunda olduğu denli önem taşımadıklarını görürüz: daha önce yanlar bağımsız *şeyler* olarak, her biri tikel bir cisim olarak görünüyorlardı; ne de, ikinci olarak, evrenselin *varolanın dışında* başka bir yerde varoluş taşıması gerektiğini görürüz. Tersine, örgensel varlık genelde bölünmemişliği içinde iç ve dışın içeriği olarak temel alınır ve ikisi için de aynıdır; sonuçta karşıtlık henüz salt arı biçimsel bir karşıtlıktır ki olgusal yanları aynı *'kendinde'*yi özleri olarak taşırlar; ama, aynı zamanda, iç ve dış karşıt olgusallıklar oldukları, ve her biri gözlem için ayrı bir *varlık* olduğu için, gözleme her biri kendine özgü bir içeriğe iye olarak görünür. Ama bu özgün içerik aynı töz ya da örgensel birlik olduğu için, gerçekte o tözün, o birliğin salt ayrı bir biçimi olabilir; ve bu, gözlemci bilincin 'dış yalnızca için *anlatımı*dır' deyişinde imlenmektedir.—İlişkinin aynı belirlenimlerini, yani ayrı yanların ilgisiz bağımsızlığını ve bunların o bağımsızlıktaki birliğini, o içinde yittikleri birliği, Erek Kavramında görmüştük.

264. Şimdi göreceğimiz şey iç ve dışın varlıklarında hangi *şekli* taşıdıklarıdır. Genelde iç bir dış varlık ve bir şekil taşımalıdır, tıpkı genelde dış gibi; çünkü bir nesnedir ya da kendisi varolan birşey olarak ve gözlem için bulunuyor olarak koyulmuştur.

265. Örgensel töz *iç* olarak *yalın* Ruhtur, arı *Erek Kavramı* ya da *evrensel*dir ki, bölünmüşlüğü içinde o denli de evrensel akışkanlık olarak kalmakta ve bu yüzden *varlığında* salt *yiten* edimselliğin *eylemi* ya da *devimi* olarak görünmektedir; oysa *dış*, o varolan içe karşıt olarak, örgenliğin *dingin varlığında* sürmektedir. Yasa, o için bu dış ile ilişkisi olarak, böylece kendi içeriğini anlatmaktadır—bir kez evrensel *kıpıları* ya da *yalın özsellikleri* ortaya sererek, ve bir kez de edimselleşmiş özselliği ya da *şekli* ortaya sererek. O ilk yalın örgensel *özellikler*, eğer onları böyle adlandırırsak, *Duyarlık, İrkilirlik* ve *Üreme*dir. Bu özellikler, en azından ilk ikisi, hiç kuşkusuz genelde örgenliğe değil ama yalnızca hayvansal örgenliğe bağlı gibi görünmektedirler. Gerçekten de bitkisel örgenlik yalnızca kıpılarını *geliştirmemiş* yalın örgenlik Kavramını anlatmaktadır; bu yüzden, bu kıpılar söz konusu olduğu zaman, gözlemin onları göz önüne alması gerektiği

ölçüde, kendimizi bunları gelişmiş dışvarlıkları içinde sunan örgenliklerde sınırlamalıyız.

266. Şimdi, bu kıpıların kendilerine bakarsak görürüz ki bunlar dolaysızca 'kendisi-erek' [Selbstzweck] Kavramından türemektedirler. Çünkü *Duyarlık* genel olarak örgensel kendi-içine-yansımanın yalın Kavramını, ya da bu Kavramın evrensel akıcılığını anlatır; *İrkilirlik* ise örgensel esnekliği, kendi içine yansıma ile eşzamanlı olarak *tepki* ile davranmayı, ilk dingin *kendi-içinde-varlığa* karşıt olan edimselleşmeyi anlatır—bir edimselleşme ki, orada o soyut kendi-için-varlık bir *başkası-için*-varlıktır. *Üreme* ise bu *bütün* kendi içine yansımış örgenliğin eylemidir, onun kendinde bir Erek olarak ya da *cins* olarak etkinliğidir ki, bunda öyleyse birey kendisini kendinden itmektedir, ya örgensel üyelerini ya da bütün bir bireyi üretip yinelemektedir. *Genel olarak kendini-sürdürme* anlamında alındığında Üreme örgenliğin biçimsel Kavramını ya da Duyarlığı anlatır; oysa, sözcüğün tam anlamıyla, olgusal örgensel Kavram ya da *bütün*dür ki, ya birey olarak kendi kendisinin tekil bölümlerini üreterek, ya da cins olarak bireyleri üreterek, kendi içine geri dönmektedir.

267. Bu örgensel öğelerin *öteki imlemi*, yani *dış* olmaları, onların *şekillenmiş* kipidir ki, buna göre onlar *edimsel*, ama aynı zamanda *evrensel* bölümler ya da örgensel *dizgeler* olarak da bulunmaktadırlar: Duyarlık, örneğin sinir dizgesi olarak, İrkilirlik kas dizgesi olarak, Üreme bireyin ve türün sürdürülmesi için iç örgenler dizgesi olarak.

268. Örgenliğe özgü yasalar buna göre ikili imlemlerindeki örgensel kıpıların bir ilişkisini ilgilendirmektedir—ikili, bir kez örgensel *şekillenişin* bir *bölümü* olarak, ve bir kez de tüm bu dizgelere yayılan *evrensel akıcı* belirlilik olarak. Öyleyse, bu tür bir yasanın anlatımında, örneğin belirli bir duyarlık, *bütün* örgenliğin kıpısı olarak, anlatımını belirli bir biçimde gelişmiş sinir dizgesinde bulacaktır, ya da ayrıca bireyin örgensel bölümlerinin belirli bir *üreyişi* ile ya da bütünün üremesi ile bağlanmış olacaktır vb.—Böyle bir yasanın her iki yanı da *gözlenebilir*. Dış yan kendi Kavramı ile uyumlu olarak *başkası için varlık*tır; örneğin duyarlık duyu *dizgesinde* dolaysızca edimselleşmiş kipini bulur; ve *evrensel bir özellik* olarak, *dışlaşmasında* o

denli de nesnel bir olgudur. *İç* denen yanın kendi *öz dış* yanı vardır ki genel olarak *dış* denilenden ayrıdır.

269. Örgensel bir yasanın her iki yanı böylece elbette gözlenebilir olacaktır, ama bunların ilişkisinin yasası değil; ve gözlem bu yasalara ulaşamaz, ama, *gözlem olarak*, çok kısa görüşlü olduğu ve görgül olarak davranmayıp İdeadan başlaması gerektiği için değil,—çünkü böyle yasalar birer olgusal olsalardı, gerçekte edimsel olarak bulunur ve bu yüzden gözlenebilirlerdi—, tersine, bu tür yasalara ilişkin düşünce hiçbir gerçeklik taşımadığını tanıtlıyor olduğu için.

270. Bir örgensel *dizgedeki* evrensel örgensel *özellik* kendisini bir *şey* yaparak bu şeyde kendisinin şekillenmiş eşini taşıdığı zaman—öyle ki, ikisi de bir kez evrensel bir kıpı, ve ikinci kez bir *şey* olarak bulunan aynı varlık oluyorlardı—, ilişkinin bir yasa olarak ortaya çıktığını bulmuştuk. Ama, bundan başka, iç yan da kendi için birçok yanın bir ilişkisidir; ve böylece ilk olarak kendisini evrensel örgensel etkinlikler ya da özellikler arasındaki bir ilişki olarak bir yasa düşüncesi sunmaktadır. Böyle bir yasanın olanaklı olup olmadığı böyle bir özelliğin doğasından anlaşılmalıdır. Ama böyle bir özellik, evrensel bir akışkanlık olarak, *bir yandan*, bir *şey* kipine kısıtlı birşey değildir ve kendisini şeklini oluşturması gereken bir dışvarlığın ayrımında tutmaz: duyarlık sinir dizgesinin ötesine geçer ve tüm öteki örgenlik dizgelerine yayılır. *Öte yandan*, böyle bir özellik evrensel bir *kıpıdır* ki özünde tepki ya da irkilirlikten ve üremeden kopmuş ve ayrılmış değildir. Çünkü kendi-içine-yansıma olarak ne olursa olsun tepkiyi kendinde taşımaktadır. Salt kendi-içine-yansımışlık edilginlik ya da ölü varlıktır, bir duyarlık değil; tıpkı eylemin—ki tepki ile aynıdır— kendi içine yansımadığı zaman irkilirlik olmaması gibi. Etki ya da tepkideki yansıma, ya da yansımadaki etki ya da tepki,—işte bunların birliği örgenliği oluşturan şeydir, bir birlik ki, örgensel üreme ile anlamdaştır. Bundan şu çıkar ki, örgenliğin edimselliğinin her kipinde irkilirlik ile aynı *büyüklükte* duyarlık bulunmalıdır—çünkü ilkin duyarlık ve irkilirliğin birbirleri ile ilişkisini irdelemekteyiz—, ve gene, örgensel bir görüngü tıpkı birine göre olduğu gibi ötekine göre de anlaşılabilir ve belirlenebilir, ya da deyim yerindeyse, açıklanabilir. Birisinin yüksek duyarlık diye aldığını, bir başkası

eşit ölçüde yüksek irkilirlik ve *aynı yükseklikteki* irkilirlik diye görebilir. Eğer bunlara *etmenler* denirse, ve bu sözcük anlamsız olmıyacaksa, böylelikle belirtilmektedir ki bunlar Kavramın *kıpılarıdırlar*; böylece özü bu Kavram tarafından oluşturulan olgusal nesne ikisini de eşit olarak kendisinde kapsar, ve nesne bir kıpıya göre çok duyarlı olarak belirleniyorsa, öteki kıpıya göre de o denli irkilebilir olduğu belirtilmelidir.

271. Eğer ayırdediliyorlarsa, ki bu zorunludur, böyle iken Kavram ile uyumludurlar, ve Karşıtlıkları *niteliksel*dir. Ama, bu gerçek ayrımın dışında, bir de varolan kendilikler olarak ve, tasarım düzeyindeki düşünce için, yasanın yanları olarak izin verdikleri gibi, ayrı olarak koyuldukları zaman *niceliksel* ayrılık içinde görünürler. Özgün niteliksel karşıtlıkları böylece *büyüklük* alanına girmektedir ve öyle yasalar türer ki, örneğin, duyarlık ve irkilirlik büyüklükleri ile ters orantıda dururlar, öyle ki biri artarken öteki azalır; ya da daha iyisi, büyüklüğün kendisini içerik olarak alırsak, birşeyin büyüklüğü onun küçüklüğü azalırken artar.—Ama, eğer bu yasaya belirli bir içerik veriliyorsa, örneğin şöyle birşey: bir çukurun büyüklüğü *arttıkça* onu dolduran şey *azalır*, o zaman bu ters orantı o denli de bir doğru orantıya çevrilebilir ve şöyle anlatılabilirdi: çukurun büyüklüğü çıkartılanın çokluğu ile doğru oranda *artar*,—bir *geneleme* tümcesi, ister doğru, isterse terse orantıda anlatılmış olsun. Böyle anlatıldığında, önerme yalnızca bir büyüklük bu büyüklük artarken artar demektir. Tıpkı çukur ile onu dolduranın ve çıkarılanın nitel olarak karşıt olmaları, ama onlardaki olgusalın ve bunun belirli büyüklüğünün ikisinde de bir ve aynı olması, ve benzer olarak büyüklüğün artışının ve küçüklüğün azalışının aynı olması, ve bunların anlamsız karşıtlıklarının bir genelemeye varması gibi, örgensel kıpılar da benzer olarak olgusallarında, ve o olgusalın büyüklüğü olan büyüklüklerinde bölünmezler; biri ancak öteki ile azalır ve ancak onunla artar, çünkü biri yalnızca ve yalnızca öteki bulunuyor oldukça anlam taşır;—ya da, daha doğrusu, örgensel bir görüngünün irkilirlik ya da duyarlık olarak görülmesi önem taşımaz; bu genel olarak, ve ayrıca onun büyüklüğü söz konusu olduğu zaman, böyledir: tıpkı bir çukurun büyümesinden onun boşluk olarak büyümesi ya da ondan çıkartılan dolgunun artışı olarak sözetmek arasında bir ayrım olma-

ması gibi. Ya da bir sayı, örneğin *üç*, onu artı ya da eksi olarak alsam da aynı büyüklükte kalır; ve üçü dörde büyülttüğümde artı da eksi gibi dört olmuştur,—tıpkı bir mıknatısın güney ucunun tam olarak kuzey ucu denli güçlü olması gibi, ya da bir pozitif elektriğin, ya da bir asitin, tam olarak negatifi gibi, ya da üzerinde etkide bulunduğu baz denli, güçlü olması gibi.— Örgensel bir *dışvarlık* da o üç ya da bir mıknatıs vb. gibi bir büyüklüktür; çoğalan ve azalan birşeydir, ve çoğaldığında etmenlerinin *ikisi de* çoğalır, tıpkı mıknatısın *her iki* ucunun ya da her iki elektrik türünün, bir mıknatısın ya da bir elektrik türünün gücü yükseldiğinde, güçlenmeleri gibi. İkisinin de *yeğinlik* ve *uzamda* çok az değişebilmeleri, birinin uzamda azalamayıp buna karşı yeğinlikte artabilmesi ve bu arada ötekinin evrik olarak yeğinliğini azaltıp uzamını arttırması gerektiği—bu boş bir karşıtlığın aynı kavramından çıkar; gerçek yeğinlik saltık olarak uzam denli büyüktür, ve evrik olarak.

272. Açıktır ki, bu yasamada gerçekte yer alan şey, ilk olarak irkilirlik ve duyarlığın belirli örgensel karşıtlığı oluşturmalarıdır; ama bu içerik gözden yiter ve karşıtlık niceliksel artış ve azalışın ya da değişen yeğinlik ve uzamın biçimsel bir karşıtlığına geçer—bir karşıtlık ki artık duyarlık ve irkilirliğin doğası ile ilgisizdir, bundan böyle onu anlatmamaktadır. Öyleyse bu boş yasama oyunu yalnızca örgensel kıpılar ile sınırlı değildir, tersine heryerde herşey ile yapılabilir ve genelde bu karşıtlıkların mantıksal doğalarına ilişkin bilgisizliğe dayanır.

273. Son olarak, duyarlık ve irkilirlik yerine, üreme bunlardan biri ya da öteki ile ilişkiye getirilirse, o zaman bu tür yasaları yapma fırsatı bile ortadan kalkar; çünkü üreme bu kıpılara karşı, onların birbirlerine karşı durdukları gibi, bir karşıtlık ilişkisi içinde durmaz; ve bu yasama böyle bir karşıtlık üzerine dayandığı için burada onun işleyişi görünüşte bile bulunmaz.

274. Tam şimdi gördüğümüz yasama örgenliğin ayrımlarını onun Kavramının kıpıları olma imlemleri içinde kapsar, ve sözcüğün tam anlamıyla *a priori* bir yasama olması gerekir. Oysa onda özsel olarak şu düşünce yatmaktadır: o ayrımlar şimdide *bulunma* imlemini taşırlar ve, dahası, yalnızca gözlemekte olan bilincin kendisini salt onların dışvarlıklarına sınırlaması gerekir. Örgensel edimsellik zorunlu olarak böyle bir karşıtlığı Kavramı-

nın anlattığı gibi kapsar, ve bu ise irkilirlik ve duyarlık olarak belirlenebilir, bu arada bunların ikisi de yine üremeden ayrı görünürler.—Örgenlik Kavramını kıpılarının burada içinde irdelendikleri *dışsallık* 'iç'in *kendisinin dolaysız* dışsallığıdır, bütün örgenliğin dışı ve *şekli* olan dış değil; bununla ilişkisinde iç daha sonra ele alınacaktır.

275. Ama kıpıların karşıtlığı dışvarlıkta olduğu gibi anlaşılıyorsa, o zaman duyarlık, irkilirlik, üreme sıradan *özellikler* düzeyine batarlar ki, birbirlerine karşı tıpkı özgül ağırlık, renk, sertlik vb. durumunda olduğu denli ilgisiz evrenselliklerdir. Bu anlamda hiç kuşkusuz örgenliğin bir başkasından daha duyarlı ya da daha irkilebilir olduğu, ya da daha büyük bir üreme yeteneğinde olduğu gözlenebilir, tıpkı birinin duyarlığının vb. *türde* ötekinden ayrı olduğunun, birinin belirli bir uyarana karşı bir başkasından ayrı türde davrandığının, örneğin, atın yulafa karşı samandan ayrı türde, ve yine bir köpeğin her ikisine karşı başka türlü davrandığının vb. gözlenebilmesi gibi,—ayrımlar ki, bir cismin bir başkasından daha sert olması vb. gibi kolayca gözlenebilirler. Ama bu duyusal özellikler, sertlik, renk vb., ve ayrıca yulafların uyarısına duyarlık, yük için irkilirlik, yavru doğurma sayısı ve türü gibi olgular da, birbirleri ile ilişkilendirildikleri ve karşılaştırıldıklarında, yasallık ile özsel olarak çelişmektedirler. Çünkü *duyusal varlıklarının* belirliliği tam olarak şudur: birbirlerine karşı tam bir ilgisizlik içinde varolmak ve bir ilişkinin birliğinden çok Kavramın denetiminden kurtulmuş Doğanın özgürlüğünü sergilemek, Kavramın kıpılarının kendilerini sergilemekten çok, bunlar arasındaki olumsal büyüklük basamaklarında aşağı ve yukarı usdışı bir yolda oynamak.

276. Örgenlik Kavramının yalın kıpılarının [somut] *şekilleniş* kıpıları ile karşılaştırılma düzlemi olarak *öteki* yan, gerçek 'dış'ı *'iç'*in eşlemi olarak anlatan özgün yasayı ilk olarak türetecek olan yandır.—Şimdi, o yalın kıpılar yayılan akıcı özellikler oldukları için, örgensel şeyde şeklin bireysel bir dizgesi olarak adlandırılan yan gibi ayrı, olgusal bir anlatım taşımazlar. Ya da, örgenliğin soyut İdeası bu üç kıpıda doğru olarak anlatılıyorsa—çünkü bunlar duruk değildirler ve Kavramın ve devimin yalnızca kıpılarıdırlar—, örgenlik, öte yandan, şekilleniş olarak, anatominin onu ayrıştırdığı gibi, öyle üç belirli dizgede ele alınamaz.

Böyle dizgelerin edimsellikleri içinde bulunmaları ve böyle bulundukları için doğrulanmaları gerektiği sürece, anatomının bize yalnızca böyle üç dizge sunmakla kalmayıp daha bir çoğunu da sunacağı anımsanmalıdır. Dahası, bu bir yana, genel olarak duyarlık dizgesi sinir dizgesi denilen şeyden bütünüyle başka birşey, irkilir dizge kas dizgesinden başka birşey, üreme dizgesi üremenin örgensel düzeneğinden başka birşey anlamına gelmelidir. Şekil olarak şekil dizgelerinde örgenlik soyut ölü bir varoluş açısından anlaşılır; kıpıları, böyle alındıklarında, anatomi ve kadavra ile ilgilidir, bilgilenme ve dirimli örgenlik ile değil. Böyle bölümler olarak kıpıların *var olmaları* sona erer, çünkü süreçler olarak sona ermektedirler. Örgenliğin *varlığı* özsel olarak evrensellik ya da kendi içine yansıma olduğu için, bütününün *varlığı*, kıpıları gibi, anatomik bir dizgeden oluşamaz; tersine, bütünün edimsel anlatımı ve kıpılarının dışsallığı gerçekte yalnızca şekillenişin değişik bölümlerinden geçen bir devim olarak bulunur; ve bu devimde bireysel bir dizge olarak zorla koparılıp bağlanan şey kendisini özsel olarak akıcı bır kıpı olarak sunar; böylece, onun olgusallığı olarak görülecek olan şey anatomi tarafından bulunduğu biçimiyle edimsellik değil, ama yalnızca içinde giderek anatomik bölümlerin bile bir anlam taşıdıkları bir süreç olarak edimselliktir.

277. Böylece, görüyoruz ki, örgensel *'iç'*in kıpıları, kendileri için alındıkları zaman, bir varlık yasasının yanlarını vermeye yetenekli değildirler, çünkü böyle bir yasada bunlar bir dışvarhktan çıkarak ileri sürülürler, birbirlerinden ayırdedilirler ve iki yandan hiçbiri eşit ölçüde ötekinin yerine adlandırılamaz; dahası, bir yana koyulduklarında, öteki yanda sağlam bir dizgede olgusallaşmalarını bulamazlar; çünkü bu durağan dizge genelde örgensel gerçekliği taşıyacak birşey değildir, tıpkı o [örgensel] 'iç'in kıpılarının anlatımı olmaması gibi. Örgenliğin özsel doğası, o kendinde bir evrensel olduğu için, dahaçok genel olarak kıpılarının da edimsellikte eşit ölçüde evrensel olmalarında, e.d. yayılgan süreçler olmalarında yatar, ama yalıtılmış birşeyde evrenselin bir imgesini vermelerinde değil.

278. Bu yolda örgensel varlık durumunda bir *yasa* düşüncesi bütünüyle yitmiştir. Yasa karşıtlığı dingin yanlar olarak, ve onlarda onların birbirleri ile ilişkisi olan belirliliği, anlamak ve an-

latmak ister. Görüngüsel evrenselliğin ait olduğu *'iç'*in, ve dingin şeklin bölümlerinin ait olduğu *'dış'*ın, yasanın karşılık düşen yanlarını oluşturmaları gerekirdi, ama böyle ayrı tutulmakla örgensel imlemlerini yitirmektedirler; ve yasa düşüncesinin temelinde yatan şey tam olarak onun iki yanının kendileri için ilgisiz olarak varolan bir kalıcılık taşımaları ve onlarda ilişkinin o ilişkiye karşılık düşen çifte bir belirlilik olarak paylaşılmasıdır. Örgenliğin her bir yanı ise kendinde dahaçok şudur: içinde tüm belirlenimlerin çözüldükleri yalın evrensellik, ve bu çözünmenin devimi olmak.

279. Bu yasama yolu ile önceki biçimler arasındaki ayrıma ilişkin içgörü onun doğasını bütünüyle aydınlatacaktır. Şöyle. Eğer algılamanın devimine ve orada kendini kendi içine yansıtan ve bu yolla nesnesini belirleyen Anlağın devimine dönüp bakarsak görürüz ki, Anlak o devimde kendi nesnesinde bu soyut evrensel ve bireysel, özsel ve dışsal belirlenimlerinin ilişkisini önünde bulamamaktadır: onun kendisi geçiştir, onun için bu geçiş nesnelleşmez. Burada, tersine, örgensel birlik, e.d. tam bu karşıtların ilişkisi—ki bu ilişki arı geçiştir—kendisi *nesnedir*. Bu geçiş yalınlığı içinde dolaysızca *evrensellik*tir; ve bu evrensellik ilişkileri yasayı anlatması gereken değişik kıpılarda ortaya çıktığı için, kıpıları bu bilincin *evrensel* nesneleridirler, ve yasa şöyle gider: 'dış için anlatımıdır'. Burada Anlak yasanın kendisinin *düşüncesini* yakalamıştır, oysa önceden yalnızca genelde yasaları arıyordu ve bunların kıpıları onun için belirli bir içerik olarak kabaca bulunuyorlardı, ama yasaların düşünceleri olarak değil.—İçerik açısından, burada elde edilen yasaların salt *varolan* ayrımların evrensellik biçimine yalnızca dingin bir alınışları olmamaları gerekir, tersine bu yasalar dolaysızca bu ayrımlarda Kavramın dinginsizliğini ve böylece aynı zamanda yanlar arasındaki ilişkinin zorunluğunu da taşıyan yasalar olmalıdırlar. Ama nesne, örgensel birlik, varlığın sonsuz ortadan kaldırılışım ya da saltık olumsuzlanışını dingin varlık ile dolaysızca birleştirdiği için ve kıpılar özsel olarak *arı geçiş* oldukları için, yasa için gereken türde *varolan* yanlar bulunmamaktadırlar.

280. Böyle yanları elde etmek için Anlak örgensel ilişkinin öteki kıpısına, yani örgensel dışvarlığın kendi içine *yansımışlığına* sarılmalıdır. Ama bu varlık kendi içine öylesine eksiksiz yansı-

mıştır ki, onun için geriye bir başkasına karşı hiçbir belirlilik kalmamıştır. *Dolaysız* duyusal varlık genelde belirlilik ile dolaysızca birdir ve bu yüzden o varlıktaki niteliksel bir ayrımı anlatır, örneğin kırmızıya karşı mavi, alkaliye karşı asit vb. gibi. Oysa kendi içine geri dönmüş örgensel varlık başkasına karşı tam bir ilgisizlik içindedir, dışvarlığı yalın evrenselliktir ve gözlemden kalıcı duyusal ayrımları esirger, ya da, gene aynı şey, özsel belirliliğini yalnızca *varolan* belirliliklerin *değişimi* olarak gösterir. Bu yüzden ayrımın kendini *varolan* olarak anlatma yolu ancak onun *ilgisiz* bir ayrım, ya da, *büyüklük* olarak ayrım olmasıdır. Ama burada Kavram yok edilmiş ve zorunluk yitmiştir.— Ama bu ilgisiz varlığın içeriği ve kapsağı, örgensel bir belirlenimin yalınlığında toplanmış duyusal belirlenimlerin değişimi, aynı zamanda şunu anlatmaktadır: içerik o belirliliği—dolaysız özelliği—taşımaz ve niteliksel öğe yalnızca büyüklük [belirlenimi] içine düşer, yukarda gördüğümüz gibi.

281. Öyleyse, örgensel bir belirlilik olarak anlaşılan nesnel yanın kendisi Kavramı taşıyor ve böylece kendisini Anlak için olan nesneden ayırıyor olsa da,—Anlak ki yasalarının içeriğini anlarken yalnız algılayıcı olarak davranmaktadır—, gene de o ilk durumdaki anlayış bütünüyle ilkeye ve yalnızca algılayan Anlağın tarzına düşer, çünkü sezinlenen nesne bir *yasanın* kıpılarını oluşturmak için kullanılmaktadır; çünkü anlaşılan nesne bu yolla katı bir belirlilik kipini, dolaysız bir özelliğin ya da dingin bir görüngünün biçimini kazanmaktadır; dahası, büyüklük belirlenimi altına alınmakta ve Kavramın doğası bastırılmaktadır.— Salt algılanan bir nesnenin kendi-içine-yansıyan bir nesne ile, ve salt duyusal bir belirliliğin bir örgensel belirlilik ile değiş-tokuşu böylece bir kez daha değerini yitirir, ve hiç kuşkusuz Anlak yasamayı henüz ortadan kaldırmış olmadığı için.

282. Bu değiş tokuşu birkaç örnekte göstermek için belki algının kasları güçlü bir hayvan olarak aldığı birşeyin yüksek irkilirlikte bir hayvansal örgenlik olarak tanımlandığını, ya da algının büyük bir zayıflık durumu olarak aldığının yüksek bir duyarlık durumu olarak, ya da dilenirse, olağandışı bir duygulanım, ve, dahası, bunun bir güçlendirilişi olarak tanımlandığını belirtebiliriz—anlatımlar ki, duyusal olayları Kavram yerine Latinceye, ve kuşkusuz kötü bir Latinceye çevirmektedirler.—Hayvanın

kuvvetli kasları olduğunu Anlak hayvanın büyük bir kas kuvvetine iye olduğunu söyleyerek de anlatabilir,—tıpkı büyük bir zayıflığın küçük bir *kuvvet* olması gibi. İrkilirlik terimlerindeki belirlenim kuvvet terimlerindeki belirlenime karşı şu üstünlüğü taşır: ikincisi belirsiz, birincisi ise belirli kendi-içine-yansımayı anlatır, çünkü kasın *özgün* kuvveti tam olarak irkilirliktir,—ve irkilirlik *'kuvvetli kaslar'*a yeğlenebilir bir belirlenimdir, çünkü kuvvette olduğu gibi onda da aynı zamanda kendi-içine-yansıma kapsanmaktadır. Benzer olarak, zayıflık ya da küçük kuvvet, *örgensel edilginlik*, daha belirgin olarak *duyarlık* terimlerinde anlatılır. Ama bu duyarlık böyle kendi için alınıp durağanlaştırıldığında, ve bir de *büyüklük* belirlenimi ile bağlandığı ve büyük ya da küçük duyarlık olarak büyük ya da küçük bir irkilirlik karşısına koyulduğu zaman, her biri bütünüyle duyusal öğededir ya da sıradan bir özellik biçimine indirgenmiştir; ve onları ilişkilendiren şey Kavram değil ama, tersine, şimdi içine karşıtlığın düşmüş olduğu ve düşünceden yoksun bir ayrıma dönüşen büyüklüktür. *Kuvvet*, *kuvvetlilik* ve *zayıflık* anlatımlarındaki belirsizliğinin böylece ginderilmiş olmasına karşın, şimdi birbirlerine göre artan ve azalan yüksek ve düşük duyarlık ve irkilirlik karşıtlıkları arasında eşit ölçüde boş ve belirsiz bir dolaşma ortaya çıkmaktadır. Kuvvetliliğin ve zayıflığın bütünüyle duyusal, düşünce-siz belirlenimler olmalarından daha az olmamak üzere, büyük ya da küçük duyarlık ya da irkilirlik belirlenimleri de düşünce olmaksızın anlaşılan ve gene öyle anlatılan duyusal birer görüngüdürler. Bu kavramdan-yoksun anlatımların yerine Kavram ortaya çıkmamış, tersine kuvvetlilik ve zayıflık, salt kendi başına alındığında Kavrama dayanan ve onu içeriği olarak taşıyan ama bu köken ve ırayı bütünüyle yitiren bir belirlenim ile doldurulmuşlardır.—İçlerinde bu içeriğin bir yasanın yanı yapıldığı yalınlık ve dolaysızlık biçimi yoluyla, ve böyle belirlenimlerdeki ayrım öğesini oluşturan büyüklük nedeniyle, kökende Kavram olarak varolan ve koyulan özsel doğa algılama kipini korur, ve bilinmekten kuvvetlilik ve zayıflık terimlerinde ya da dolaysız duyusal özellikler yoluyla belirlendiği zaman olduğu denli uzakta kalır.

283. Şimdi, geriye *salt kendi başına* irdelenmek üzere, örgensel varlığın *dış* yanının en olduğunu ve iç ve dış yanlarının karşıtlı-

ğının onda nasıl belirlendiğini görmek kalıyor; tıpkı ilkin bütünün *içinin* onun *kendisinin* dışı ile ilişkisinde irdelenmiş olması gibi.

284. *Dış*, kendi için irdelendiğinde, genelde *şekilleniş*tir, kendini varlık *öğesinde* eklemleyen yaşam dizgesi, ve aynı zamanda özsel olarak örgenliğin *bir başkası için* varlığıdır,—*kendi-için-varlığı* içindeki nesnel kendilik.—Bu *başka* ilkin onun dış örgensiz doğası olarak görünür. Bu ikisi bir yasa ile ilişkide idelenirse, yukarda gördüğümüz gibi, örgensel olmayan doğa örgenliğe karşı bir yasa yanını oluşturamaz, çünkü örgenlik aynı zamanda saltık olarak kendi içindir ve örgensiz doğa ile evrensel ve özgür bir ilişkisi vardır.

285. Ama bu iki yanın örgensel şeklin kendisindeki ilişkisini daha tam olarak belirlersek, bu şekil bir yan açısından örgensiz doğaya karşı dönmüştür, oysa öteki yanda *kendi içindir* ve kendi içine yansımıştır. *Edimsel* örgenlik yaşamın *kendi-için-varlığını* genelde *dış* ile ya da *kendinde-varlık* ile birleştiren orta terimdir.—Ama kendi-için-varlık ucu sonsuz Bir olarak içtir ki şeklin kendisinin kıpılarını kalıcılıklarından ve dış ile bağıntılarından kendi içine geri almaktadır; içeriksizdir ki, kendisine kendi şeklinde bir içerik vermekte ve şekilde şeklin *süreci* olarak görünmektedir. Bu uçta yalın olumsuzluk ya da *arı tekillik* olarak örgenlik saltık özgürlüğüne iyedir, ve bununla başkası için varlığa ve şeklin kıpılarının belirliliğine karşı ilgisizdir ve güvenlik içindedir. Bu özgürlük aynı zamanda kıpıların kendilerinin özgürlüğüdür, onların *dışsal varoluşta* görünme ve anlaşılma olanaklarıdır; ve bu özgürlükte bu *dış*a karşı olduğu gibi birbirlerine karşı da özgür ve ilgisizdirler, çünkü bu özgürlüğün *yalınlığı varlık* ya da onların yalın tözleridir. Bu Kavram ya da arı özgürlük bir ve aynı yaşamdır, şekilleri ya da başkası için varlığı ne denli çok ve çeşitli olursa olsun; ne tür değirmenleri döndürdüğü bu yaşam akışı için ilgisiz bir sorundur.—Bu noktada ilk olarak belirtmek gerek ki, bu Kavram burada daha önce özgün 'iç' kendi *süreç* biçimi ya da kıpılarının gelişimi içinde irdelenirken olduğu gibi değil, ama o 'iç' *edimsel* dirimli varlığa karşı arı evrensel yanı oluşturan *yalın* bir 'iç' biçimi içinde ya da *şeklin* varolan üyelerinin *kalıcılık öğesi* olarak irdelenirken olduğu gibi anlaşılacaktır. Çünkü burada irdelediğimiz bu şekildir, ve onda

yaşamın özü kalıcılığın yalınlığı olarak bulunmaktadır. Bundan sonra, *başkası için varlık* ya da edimsel şeklin belirliliği bu yalın evrenselliğe alınır ki, bu onun özüdür, eşit ölçüde yalın, evrensel, duyusal-olmayan bir belirliliktir, ve ancak *sayı* olarak anlatılan birşey olabilir.—Bu belirlilik belirsiz yaşamı edimsel yaşama bağlayan şeklin orta terimidir, birincisi denli yalın ve ikincisi denli belirlidir. Birincide, *'iç'*te, sayısal olarak anlatılacak olanı, dışın, kendi kipi ile uyum içinde, çok-biçimli edimsellik, yaşam türü, renk vb. olarak, sonuçta görüngü evreninde açınmış bütün bir ayrımlar çokluğu olarak anlatması gerekecektir.

286. Örgensel bütünün iki yanı—biri *iç* öteki ise *dış*, öyle ki her biri yine kendinde bir iç ve bir dış taşımaktadır—her birinin taşıdığı iç yana göre karşılaştırılırsa, o zaman birinci yanın içi, *soyutlama* dinginsizliği olarak Kavram idi; ama ikincisi içi olarak, dingin evrensele ve bunda ayrıca dingin belirliliğe, sayıya iyedir. Öyleyse, ilk iç, Kavram kıpılarını onda geliştirdiği için, ilişkideki zorunluk görünüşü yoluyla aldatıcı bir yasa için söz veriyor ise, ikincisi böyle yapmaktan hemen vazgeçer, çünkü sayı kendini onun yasalarının bir yanının belirlenimi olarak göstermektedir. Çünkü sayı yalnızca bütünüyle dingin, ölü ve ilgisiz belirliliktir ki, içinde tüm devim ve ilişkiler sönmüştür, içgüdülerin dirimliliğine yaşam türüne ve tüm öteki duyusal dışvarlıklara ulaşan köprüyü kırmıştır.

287. Ama genelde örgenliğin *şeklini* ve içi salt şeklin bir içi olarak irdelemek gerçekte bundan böyle örgenliğin bir irdelenişi değildir. Çünkü ilişkili olmaları gereken iki yan yalnızca birbirlerine karşı ilgisiz olarak koyulmakta, ve böylece örgenliğin özünü oluşturan kendi-içine-yansıma ortadan kaldırılmaktadır. Ama gerçekte burada olan ise iç ve dışın yapılmak istenen karşılaştırılmasının örgensiz Doğaya aktarılmış olmasıdır; sonsuz Kavram burada yalnızca içerde gizli olan ya da dışarda özbilince düşen *öz*dür, ve artık örgenlikte olduğu gibi nesnel olarak bulunmamaktadır. İç ve dışın bu ilişkisinin öyleyse henüz kendi özgün alanında irdelenmesi gerekmektedir.

288. İlk olarak şeklin o iç yanı, örgensiz bir şeyin yalın tekilliği olarak, *özgül ağırlık*tır. Yalın bir varlık olarak, yetenekli olduğu tek şey olan sayı belirliliği gibi o da gözlenebilir, ya da daha doğrusu gözlemlerin karşılaştırılması yoluyla bulunabilir; ve bu yol-

da yasanın bir yanını verecek gibi görünmektedir. Şekil, renk, sertlik, katılık ve sayısız başka özelliklerin bir öbeği hep birlikte *dış* yanı oluşturacaklar, ve için belirliliğini, yani sayıyı anlatmaları gerekecektir, öyle ki biri ötekinde eşini bulacaktır.

289. Şimdi, olumsuzluk burada sürecin bir devimi olarak değil, ama *dinginleştirilmiş* birlik ya da *yalın kendi-için-varlık* olarak anlaşıldığı için, daha çok şeyin sürece direnmesini ve kendisini kendi içinde ve ona karşı ilgisiz olarak sürdürmesini sağlayan birşey olarak görünmektedir. Ama bu yalın kendi-için-varlığın başkasına karşı dingin bir ilgisizlik olmasından ötürü, özgül ağırlık başkalarının *yanındaki* bir özellik olarak ortaya çıkar; ve bununla onun bu çokluk ile tüm zorunlu ilişkisi, ya da tüm yasallığı son bulur.—Özgül ağırlık bu yalın iç olarak *kendi içinde* ayrım taşımaz ya da onu yalnızca özsel olmayan bir ayrım olarak taşır; çünkü tam o *arı yalınlığı* tüm özsel ayrımları ortadan kaldırmaktadır. Bu özsel olmayan ayrım, *büyüklük*, öyleyse özellikler çokluğu olan öteki yanda karşı-imgesini ya da *başkayı* bulmalıdır, çünkü genel olarak ancak onun yoluyla ayrım olmaktadır. Eğer bu çokluğun kendisi karşıtlığın yalınlığı içinde toplanır ve diyelim *kohezyon* olarak belirlenirse—öyle ki bu kohezyon *başkalıktaki kendi-için-varlık*tır, tıpkı özgül ağırlığın *arı kendi-için-varlık* olması gibi—, o zaman bu kohezyon ilkin Kavramda öteki belirliliğe karşıt olarak koyulan arı belirliliktir; ve yasama yolu duyarlığın irkilirlik ile ilişkisi bağlamında irdelemiş olduğumuz yol olacaktır.—Bundan sonra, kohezyon, başkalıktaki kendi-için-varlık *Kavramı* olarak, ancak özgül ağırlığa karşı duran yanın *soyutlamasıdır*, ve böyle iken hiçbir varoluşu yoktur. Çünkü başkalıktaki kendi-için-varlık süreçtir ki orada örgensel-olmayanın kendi-için-varlığını bir *kendini-saklama* olarak anlatması gerekecektir, ki bu ise onu süreçten bir ürünün kıpısı olarak çıkmaya karşı koruyacaktır. Ama tam bu olgu onun kendi içinde hiçbir erek ya da evrensellik taşımayan doğasına karşıdır. Onun süreci dahaçok ancak içinde kendi-için-varlığının, yani özgül ağırlığının *ortadan kalktığı* belirli etkinliktir. Ama onun kohezyonunu gerçek Kavramı içinde kapsayacak olan bu belirli etkinliğin kendisi ve özgül ağırlığının belirli büyüklüğü birbirlerine karşı bütünüyle ilgisiz Kavramlardır. Bunların davranışlarının türü bütünüyle gözardı edilir ve dikkat büyüklük tasarımına

sınırlanırsa, bu belirlenim belki de şöyle düşünülebilecektir: daha büyük bir özgül ağırlık, daha yeğin bir kendi-için-varlık olarak, sürece katılmaya karşı daha küçük özgül ağırlığın gösterdiğinden daha büyük bir direnç gösterecektir. Ancak, evrik olarak, kendi-için-varlığın özgürlüğü kendini yalnızca herşey ile ilişkiye girmedeki ve kendini bu türlülükte saklamadaki kolaylıkla gösterir. O yeğinlik ilişkiler uzamı olmaksızın iç değerden yoksun bir soyutlamadır, çünkü uzam yeğinliğin *dışvarlığını* oluşturur. Ama örgensizin kendi ilişkisi içinde kendisini saklaması, anımsanacağı gibi, onun doğasının dışına düşer, çünkü kendisinde devim ilkesini taşımamaktadır, ya da varlığı saltık olumsuzluk ve Kavram değildir.

290. Örgensizin bu öteki yanı, öte yandan, bir süreç olarak değil ama dingin bir varlık olarak görüldüğünde, sıradan kohezyondur, özgür bırakılmış başkalık kıpısına karşı ortaya çıkan *yalın* bir duyusal özelliktir—bir kıpı ki, karşılıklı olarak ilgisiz birçok özelliğe ayrılmakta ve, özgül ağırlık gibi, bu özelliklerden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikler çokluğu, o zaman, hep birlikte kohezyonun öteki yanını oluşturur. Ama bunda da, öteki özelliklerdeki gibi, *sayı* biricik belirliliktir; sayı bu özelliklerin aralarındaki ilişkiyi ve birbirlerine geçişlerini yalnızca anlatmamakla kalmaz, tersine özsel olarak zorunlu bir ilişkinin yokluğudur ve tüm yasallığın yokluğunu gösterir, çünkü *özsel olmayan* bir belirliliğin anlatımıdır. Bu böyle olunca, ayrımı özgül ağırlıklarının sayısal ayrımı olarak anlatan bir cisimler dizisi, başka özelliklerin ayrımının bir dizisi ile hiçbir durumda koşut gitmez, üstelik sorunu kolaylaştırmak için bunlardan salt bir ya da birkaçı alınsa bile. Çünkü gerçekte böyle bir koşutlukta öteki yanı ancak bütün bir özellikler yığını oluşturabilecektir. Bunu kendi içinde düzenlemek ve bir bütüne bağlamak için gözlem bir yandan bu çeşitli özelliklerin niceliksel belirlenimlerini bulur; ama öte yandan bunların ayrımları niteliksel olarak ortaya çıkmaktadırlar. Şimdi, bu özellikler yığınında olumlu ya da olumsuz olarak gösterilecek ve birbirlerini karşılıklı olarak ortadan kaldıracak olanları, genel olarak, formülün iç düzenleme ve serimini—ki bu oldukça karmaşık olacaktır—Kavram belirleyecektir; oysa Kavram tam da özelliklerin *varolan* olarak dolaysızca bulunmaları ve alınmaları gerektiği kipte dışlanmaktadır; bu

varlıkta hiçbiri ötekine karşı bir olumsuzun ırasını göstermez, tersine biri ancak öteki denli *vardır*, ve bütünün düzenindeki yerini başka bir yolda belirtmez. Birbirlerine koşut ayrımlarda ilerleyen bir dizide—ilişki her iki yanda eşzamanlı artış, ya da yalnızca bir yanda artış ve öte yanda azalış demek olabilir—, ilgi konusu salt bu bileşik bütünün *son* yalın anlatımıdır, ve bu bütünün özgül ağırlığa karşı yasanın bir yanını oluşturması gerekmektedir; ama işte bu bir yan, *varolan sonuç* olarak, daha önce değinilmiş olandan, yani tekil bir özellikten—diyelim ki sıradan kohezyon—başka birşey değildir, ki bunun yanında ötekiler, aralarında özgül ağırlık da olmak üzere, ona ilgisiz olarak bulunmaktadır, ve ötekilerden her biri eşit hakla, yani eşit haksızlıkla, bütün bir öteki yanın *temsilcisi* olarak seçilebilir; biri, öteki gibi, özü yalnızca *temsil edecektir* [*repräsentieren*], ya da, Almancasını yeğlersek, *vorstellen*, ama olgunun kendisi olmıyacaktır. Öyle ki, iki yanın yalın koşutluğunda ilerleyecek ve cisimlerin özsel doğalarını bir iki yanın bir yasasına göre anlatacak olan bir cisimler dizisini bulma girişimi, ödevini ve bunu yerine getirme aracını bilmeyen bir düşünce olarak görülmelidir.

291. İç ve dışın kendisini gözleme sunması gereken örgensel şeklin içindeki ilişkileri daha önce dosdoğru örgensel olmayanın alanına taşınmıştı; onu buraya çeken belirlenim şimdi daha tam olarak belirtilebilir ve buradan bu ilişkinin daha başka bir biçim ve bağıntısı türer. Başka bir deyişle, örgensizde böyle bir iç ve dış karşılaştırmasının olanağını sunuyor görünüşünü taşıyan şey örgenselde hiç bulunmamaktadır. Örgensel olmayan iç yalın bir içtir ki kendisini algıya *varolan* bir özellik olarak sunmaktadır; bu yüzden belirliliği özsel olarak büyüklüktür, ve varolan özellik olarak dışa ya da birçok başka duyusal özelliğe karşı ilgisiz görünür. Oysa örgensel-dirimlinin kendi-için-varlığı kendi dışına karşı öyle bir yanda durmaz; tersine, *başkalık* ilkesini kendi içinde taşımaktadır. Kendi-için-varlığı *yalın kendini saklayan kendi-ile-ilişki* olarak belirlersek, o zaman onun başkalığı yalın *olumsuzluk*tur ve örgensel birlik kendine-özdeş kendi-ile-ilişki ile arı olumsuzluğun birliğidir. Bu birlik birlik olarak örgenliğin içidir; bu yüzden bu örgensel kendinde evrenseldir, ya da *cins*tir. Ama cinsin kendi edimselliğine karşı özgürlüğü özgül *ağırlığın* şekle karşı özgürlüğünden başka türlüdür. Bu ikincisininki *varolan*

bir özgürlüktür, başka bir deyişle, özgül ağırlık tikel bir özellik olarak bir yanda durmaktadır. Ama *varolan* bir özgürlük olduğu için, o da salt *bir belirliliktir* ki *özsel olarak* bu şekle aittir, ya da bu şeklin öz olarak belirlenmesini sağlamaktadır. Ama cinsin özgürlüğü evrensel bir özgürlüktür ve bu şekle karşı ya da bunun edimselliğine karşı ilgisizdir. *Genelde* örgensizin *kendi-için-varlığına* özgü *belirlilik* öyleyse örgenselde *onun* kendi-için-varlığının *altına* düşer, tıpkı örgensizde de yalnızca onun *varlığının* altına düşmesi gibi; öyleyse, belirlilik örgensizde aynı zamanda salt bir *özellik* olsa da, gene de *özün* değerini kazanmakta, çünkü yalın bir olumsuz olarak, başkası için varlık olan dışvarlığın karşısında durmaktadır; ve bu yalın olumsuz, kendi enson tekil belirliliği içinde, bir sayıdır. Ama örgensel ise kendisi arı olumsuzluk olan bir tekilliktir ve bu yüzden *ilgisiz varlığa* özgü olan durağan sayı belirliliğini kendi içersinde yok eder. Bu yüzden, ilgisiz varlık kıpısını ve böylece sayı kıpısını kendi içersinde taşıyor olduğu ölçüde, bu sayısal yan onda salt bir oyun olarak alınabilir, ama dirimliliğinin özü olarak değil.

292. Ama şimdi, arı olumsuzluğun, süreç ilkesinin, örgenliğin dışına düşmemesine ve bu yüzden örgenliğin onu *öz*ünde bir belirlilik olarak taşımamasına, ama tekilliğin kendisinin kendinde evrensel olmasına karşın, gene de örgenlikte bu arı tekilliğin kıpıları *soyut* ya da *evrensel* kıpılar olarak gelişmemişlerdir ve edimsel değildirler. Tersine, onların bu anlatımları örgenliğin *içselliğine* geri düşen o evrenselliğin dışında görünür; ve o edimsellik ya da şekil, e.d. kendisini geliştiren tikellik ile örgensel evrenselin ya da cinsin arasında *belirli* evrensel, yani *tür* türemektedir. Evrenselin ya da cinsin olumsuzluğunun ulaştığı varoluş yalnızca *varolan şeklin bölümlerinden* geçen bir sürecin gelişmiş devimidir. Eğer cins dingin yalınlık olarak kendi içinde ayrımlaşmış bölümleri taşıyor olsaydı, ve böylece yalın genelde *olumsuzluğu* aynı zamanda eşit ölçüde yalın, kendilerinde dolaysızca evrensel (ve burada böyle kıpılar olarak edimsel olacak olan) bölümler içinden geçen bir devim olsaydı, o zaman, örgensel cins bilinç olurdu. Ama böyle *yalın belirlilik*, türün belirliliği olarak, cinste tinsel olmayan bir kipte bulunur; edimsellik cinsten başlar, ya da, edimselliğe giren şey genelde cins değildir, e.d. genel olarak [bu soyut] düşünce değildir. Cins edimsel örgenlik

olarak yalnızca bir temsilci yoluyla gösterilir. Ama bu temsilci, sayı, cinsten bireysel şekillenişe geçişi gösteriyor, ve gözleme [somut şekildeki] zorunluğun iki yanını, birini yalın belirlilik olarak, ötekini gelişmiş tüm çeşitliliği içindeki şekil olarak, sunuyor görünmektedir; sayı, bununla birlikte, gerçekte evrensel ve bireyselin birbirlerine karşı ilgisizlik ve özgürlüklerini imlemektedir; cins bireyseli niceliğin özsellik taşımayan ayrımına terk eder, ama bireyin kendisi dirimli birey olarak kendini bu ayrımdan eşit ölçüde özgür gösterir. Gerçek evrensellik, onu belirlediğimiz gibi, burada salt *iç öz*dür; *türün belirliliği* olarak biçimsel evrenselliktir ve buna karşı o gerçek evrensellik tekillik yanında yerini alır,—bir tekillik ki bu yüzden dirimli bir tekilliktir ve *içi* nedeniyle *tür olarak belirliliğini* gözönüne almaz. Ama bu tekillik aynı zamanda evrensel birey, yani onda evrenselliğin eşit ölçüde dış edimsellik taşıdığı birey değildir; evrensel birey örgensel-dirimlinin dışına düşer. Ama bu *evrensel* birey, *dolaysızca* doğal şekillenişlerin bireyi olarak, bilincin kendisi değildir; *tekil örgensel dirimli birey* olarak dışvarlığı onun dışına düşmemelidir, eğer bilinç olacaksa.

293. Böylece bir tasım görüyoruz ki uçlarından biri bir *evrensel* ya da cins olarak *evrensel yaşam*, öteki ucu ise bir *tekil olarak* ya da evrensel birey olarak *aynı* yaşamdır; orta terim ise iki ucun bileşimidir, ve birincisi *belirli* evrensellik ya da tür olarak, öteki ise *asıl* ya da tekil *tekillik* olarak kendilerini ona uydurmuş görünmektedir.—Ve bu tasım bütünüyle *şekilleniş* yanma özgü olduğu için, örgensiz Doğa olarak ayırdedilen de onda eşit ölçüde kapsanmaktadır.

294. Şimdi, evrensel yaşam *cinsin yalın özü* olarak kendi açısından Kavramın ayrımlarını geliştirdiği ve onları yalın belirliliklerin bir dizisi olarak sunmak zorunda olduğu için, bu dizi ilgisiz olarak koyulmuş ayrımların bir dizgesi, ya da *bir sayısal dizi*dir. Oysa daha önce tekillik biçimindeki örgenlik onun dirimli doğasını anlatmayan ve kapsamayan bu özsüz ayrıma karşı koyulmuşken—ve örgensiz açısından da onun özelliklerinin çokluğunda gelişmiş bütün bir dışvarlığına bakarak tam bunun söylenmesi gerekirken—, şimdi irdelenmesi gereken evrensel bireydir, yalnızca cinsin o eklemlenişinden ya da örgütlenişinden özgür olarak değil, ama cinsin üzerindeki güç olarak da.

Kendisini sayının *genel belirliliğine* göre türlere bölen, ya da dışvarlığının tekil belirliliklerini de, örneğin betiyi, rengi vb. bölünme kuralı olarak alabilen cins, bu dingin işinde evrensel bireyden, *Toprak*tan şiddete uğrar; toprak, evrensel olumsuzluk olarak, ayrımları kendi içersinde oldukları biçimiyle—doğaları kendisine ait oldukları tözden ötürü cinsin ayrımlarının doğasından başkadır—cinsin dizgeleştirmesi karşında geçerli kılar. Cinsin bu eylemi bütünüyle sınırlı bir iş olmaktadır, ki bunu ancak o güçlü öğelerin içersinde sürdürebilir, ve bunların dinginsiz şiddeti yoluyla her yerde durdurulmuş, eksik ve körelmiştir.

295. Bunlardan şu çıkmaktadır. Şekillenmiş dışvarlıkta gözlem Us ile salt *genelde yaşam* olarak karşılaşabilir, ama bu ise ayrımlaşmasında hiçbir ussal düzenleniş ve eklemlenişi kendisinde edimsel olarak taşımaz ve kendi içinde temellenmiş bir şekiller dizgesi değildir.—Örgensel şekilleniş tasımında orta terim ki, türü ve onun edimselliğini tekil bir bireysellik olarak kapsamaktadır, eğer kendisinde iç evrensellik ve evrensel bireysellik uçlarını taşıyor olsaydı, o zaman bu orta terim kendi edimselliğinin *devi-minde* evrenselliğin anlatımını ve doğasını taşıyacak ve kendi kendini dizgeleştiren gelişim olacaktı. Böylelikledir ki *bilinç*, evrensel Tin ve onun tekilliği ya da duyusal bilinç arasına orta terim olarak Tinin kendisini bir bütüne düzenleyen yaşamı olarak bilincin şekiller dizgesini alır—bir dizge ki, burada irdelenmektedir, ve nesnel dışvarlığı olarak dünya tarihini taşımaktadır. Oysa örgensel Doğanın bir tarihi yoktur; o evrenselinden, yaşamdan, dolaysızca dışvarlığın tekilliğine düşer, ve bu edimsellikte birleşen yalın belirlilik ve tekil dirimlilik kıpıları Oluş sürecini salt olumsal bir devim olarak üretir, ki bunda her biri kendi payına etkindir ve bütün saklanmaktadır; ama bu etkinlik kendi *kendisi için* salt özeğine sınırlıdır, çünkü bütün onda bulunmamaktadır, ve onda bulunmaz çünkü bütün olarak burada *kendi için* değildir.

296. Öyleyse gözlemci Us örgensel Doğada kendi kendisini salt genelde evrensel yaşam olarak görmeye başlamasının dışında, bu yaşamın gelişimini ve olgusallaşmasım yalnızca oldukça genel olarak ayırdedilmiş dizgelere göre görmeye başlar ki, bunların belirliliği, özleri, genelde örgenselde değil, ama evrensel bireyde [toprak] yatmaktadır; ve toprağın bu ayrımları *arasında* bu

gelişme ve olgusallaşmayı cinsin kurmaya çalıştığı düzenlemelere göre görmeye başlar.

297. Öyleyse, edimselliği içindeki *örgensel yaşamın evrenselliği* gerçekten kendi-için-varolan bir dolaylılık olmaksızın dolaysızca *tekillik* ucuna düştüğü için, gözlemci bilinç önünde şey olarak yalnızca *sanısal* birşey bulmaktadır; ve Us bu sanısal şeyi gözlemek için boş bir ilgi taşıyabiliyorsa, Doğada bulduğu sanı ve düşlemleri betimleme ve anlatmakla sınırlı kalır. Bu tinsel olmayan sanma özgürlüğü hiç kuşkusuz her yerde yasa başlangıçları, zorunluk izleri, düzen ve sıralama anıştırmaları, ustaca ve düzmece bağıntılar önerecektir. Ama örgenselin örgensizin varolan ayrımlar ile, temel öğeler, bölgeler ve iklimler ile ilişkisine gelince, gözlem yasa ve zorunluk açısından *"büyük bir etki"* düşüncesinden öteye geçememektedir. Öte yanda da böyledir, ki orada bireysellik toprağın değil de yaşama *özünlü bir-liğin* imlemini taşımaktadır, ve gene orada bu, evrensel ile dolaysız birlik içinde, hiç kuşkusuz cinsi oluşturmaktadır, ama bu sonuncunun yalın birliği ise tam bu nedenle yalnızca sayı olarak belirlenmekte ve bu yüzden niteliksel görüngüyü özgür bırakmaktadır;—burada gözlem *Kavrama* ince yorumlamalar, ilginç bağıntılar, ve dostça bir yaklaşım getirmekten öteye geçemez. Ama ince yorumlamalar zorunluğun bilgisi değildir, ilginç ilişkiler 'ilgi'de durup kalırlar, ilgi ise henüz Usa ilişkin salt bir sanıdan başka birşey değildir; ve bireyin Kavrama bir anıştırma yapmadaki *dostluğu* çocukça bir dostluktur, ve kendinde ve kendi için geçerli birşey olmak istiyor ya da olması gerekiyorsa, çocuksudur.

b. *Arılığı ve dış edimsellik ile ilişkisi içindeki özbilincin gözlemi; mantıksal ve ruhbilimsel yasalar.*

298. Doğanın gözlemi Kavramı örgensiz Doğada olgusallaşmış bulur, yasalar, ki kıpıları aynı zamanda soyutlamalar olarak davranan şeylerdir; ama bu Kavram kendi içine yansımış bir yalınlık değildir. Öte yandan, örgensel Doğanın yaşamı salt bu kendi içine yansımış yalınlıktır; içersindeki karşıtlık, evrensel ve tekilin karşıtlığı, bu yaşamın kendisinin özünde bölünerek ortaya çıkmaz; öz cins değildir—cins ki, ayrımlaşmamış öğesinde kendini bölerek devindirecek ve aynı zamanda karşısavında ken-

di için ayrımlaşmamış olacaktır. Gözlem bu özgür Kavramı—ki bunun evrenselliği gelişmiş tekilliği eşit ölçüde saltık olarak kendisinde taşımaktadır—yalnızca kendisi Kavram olarak varolan Kavramda, ya da özbilinçte bulur.

299. Gözlem şimdi kendi içine dönüp, özgür Kavram olarak edimsel Kavrama yöneldiği zaman, ilk olarak *Düşünce Yasalarını* bulmaktadır. Bu tekillik—ki düşünce kendi kendisinde odur—olumsuzun soyut, bütünüyle yalınlık içine geri çekilmiş devimidir, ve Yasalar olgusallığın dışındadırlar.—Onların bir *olgusallık* taşımamaları genel olarak *gerçeklik* taşımıyor olmalarından başka bir anlama gelmez. Hiç kuşkusuz *bütün* değil, ama gene de *biçimsel* gerçeklik olmaları gerekir. Oysa olgusallıktan yoksun arı biçimsel ise bir düşünce uydurmasıdır ya da içerikten başka birşey olmayacak olan o iç bölünüşten yoksun boş soyutlamadır.—Ama öte yandan bunlar arı düşünmenin yasaları oldukları için, ve arı düşünme ise kendinde bir evrensel, ve öyleyse dolaysızca varlığı ve bunda ise tüm olgusallığı kendinde kapsayan bir bilme olduğu için, bu Yasalar saltık Kavramlardır ve ayrılmamacasına hem biçimin ve hem de şeylerin özsellikleridirler. Kendi içinde öz-devimli evrensel *bölünmüş* yalın Kavram olduğu için, Kavram bu kipte kendinde bir *içerik* taşır, öyle bir içerik ki, tüm içeriktir, ama duyusal bir varlık değildir. Öyle bir içeriktir ki ne biçim ile çelişkidedir, ne de tümüyle ondan ayrılmıştır, tersine dahaçok özsel olarak biçimin kendisidir; çünkü biçim, kendisini arı kıpılarına bölen evrenselden başka birşey değildir.

300. Ama bu biçim ya da içeriğin kendisini gözlem olarak *gözleme* sunduğu yol, ona *bulunmuş*, verili, e.d. *salt varolan* bir içerik belirlenimini vermektedir. İçerik ilişkilerin *dingin* bir *varlığı*, yalıtılmış zorunlukların bir çokluğu olmaktadır—zorunluklar ki, kendilerinde ve kendileri için *durağan* ve *katı* bir içerik olarak, *belirlilikleri içinde* gerçekliği taşımaları gerekir, ve böylece gerçekte biçimden çekilmişlerdir.—Durağan belirliliklerin ya da birçok değişik Yasanın bu saltık gerçekliği ise özbilincin ya da düşünmenin ve genelde biçimin birliği ile çelişmektedir. Durağan, kendinde kalıcı Yasa diye bildirilen, ancak kendi içine yansımış birliğin bir kıpısı olabilir, yalnızca yiten bir büyüklük olarak ortaya çıkabilir. Ama devimin bu bağlamından irdeleme tarafından çekilip çıkarılarak ayrı olarak bir yana koyuldukların-

da yoksun oldukları şey içerik değildir, çünkü belirli bir içerikleri vardır, tersine yoksun oldukları şey dahaçok özleri olan biçimdir. Gerçekte bu Yasalar düşünmenin gerçekliği değildirler, yalnızca biçimsel olmaları ve hiçbir içerik taşımamaları gerektiği için değil, tersine dahaçok karşıt bir nedenle, yani belirlilikleri içinde, ya da biçimi kaldırılmış *bir içerik olarak*, saltık birşey gibi geçerli olmaları gerektiği için. Gerçeklikleri içinde, e.d. düşünmenin birliğinde yiten kıpılar olarak, bunların bilme ya da düşünen devim olarak alınmaları gerekecektir, ama bilmenin *Yasaları* olarak değil. Gözlem ise bilmenin kendisi değildir ve onu tanımaz; kendi doğasını *varlık* şekline çevirir, e.d. olumsuzluğunu yalnızca bilmenin *Yasaları* olarak görür.— Burada o Düşünce-Yasalarının geçersizliğini olgunun genel doğasından göstermiş olmak yeterlidir. Daha sağın gelişim kurgul felsefeye düşmektedir ki, orada bunlar kendilerini gerçeklikte oldukları gibi, yani gerçeklikleri yalnızca düşünen devimin bütünü, e.d. bilmenin kendisi olan tekil yiten kıpılar olarak göstermektedirler.

301. Düşünmenin bu olumsuz birliği kendi kendisi içindir, ya da, daha doğrusu, bu birlik *kendi-kendisi-için-varlık*, bireysellik ilkesi, ve kendi olgusallığı içinde *etkin bilinç*tir. Gözlemci bilinç öyleyse olgunun doğası yoluyla o Yasaların olgusallığı olarak buna götürülecektir. Gözlemci bilinç, bu bağlam ona belirtik olmadığı için, sanır ki düşünce kendi Yasaları içinde bir yanda durup kalmakta, ve öte yanda şimdi onun için nesne olanda, yani etkin bilinçte başka bir varlık kazanmaktadır—etkin bilinç ki, başkalığı ortadan kaldırarak ve kendi kendisinin olumsuz olarak bu sezgisinde edimselliğini bularak *kendi içindir*.

302. Böylece *gözlem* için *bilincin davranışsal edimselliğinde yeni bir alan* açılmaktadır. Ruhbilim bir dizi yasa kapsamaktadır ki, bunlar ile uyum içinde Tin *verili bir başkalık* olarak edimselliğinin değişik kiplerine karşı değişik yollarda davranmaktadır. Bir yandan bu kipleri kendi içine almakta ve verili alışkanlıklar, töreler ve düşünme yolları ile uyuşmakta ve bunlarda kendine edimsellik olarak nesne olmaktadır; ve öte yandan Tin kendisini bunlara karşı kendiliğinden etkin olarak bilmektedir, eğilim ve tutku ile onlardan kendi için salt tikel olanı seçmekte ve nesneli *kendisine uyumlu kılmaktadır*,—kendisine karşı ilk durumda te-

killik olarak, ve ikinci durumda evrensel varlık olarak olumsuz bir davranış içindedir. İlk yana göre, bağımsızlık önceden *verili* olana yalnızca genelde bilinçli bireysellik *biçim*ini vermekte ve, içerik açısından ise, verili evrensel edimselliğin içersinde kalmaktadır; ama ikinci yana göre, edimselliğe en azından özgün bir değişki vermektedir ki bu onun özsel içeriği ile çelişmez; ya da öyle bir değişki verir ki, bireyin tikel edimsellik ve özgün içerik olarak kendisini evrensel edimsellik ile karşıtlığa koymasını sağlıyacaktır,—bir karşıtlık ki, birey o edimselliği salt tekil kipte ortadan kaldırdığı zaman, ya da bunu genel bir kipte ve bu yüzden tümü için yaptığı, bir başka dünyayı, başka tüzeyi, yasa ve töreyi *verili* olanlar yerine koyduğu zaman, bir suç olmaktadır.

303. İlk olarak etkin bilinçte karşılaştığı *genel kiplere* ilişkin algılarını bildiren gözlemci ruhbilim çeşitli yetiler, eğilimler ve tutkular bulur, ve bu derlemin ayrıntılarını sayarken özbilincin birliğini anımsamayı baskılayamadığı için, enazından bu karmaşık, ayrıcinsten, birbirleri için olumsal şeylerin Tinde, tıpkı bir torbada olduğu gibi toplanabilmelerine şaşıracak denli ileri gitmelidir,—özellikle bunlar kendilerini ölü, dingin şeyler olacak değil, ama tersine dinginliksiz devimler olarak gösterdikleri için.

304. Gözlem bu değişik yetileri sayarken evrensel yanda bulunmaktadır; bu çeşitli yeteneklerin birliği bu evrenselliğe karşıt yandır, *edimsel* bireyselliktir.—Değişik edimsel bireysellikleri yine bu yolda anlamak, ve bir insanın şunun için ve ötekinin bunun için daha çok eğilim taşıdığını, birinin ötekinden daha anlaklı olduğunu sayıp durmak, sineklerin, yosunların vb. türlerini sıralamak denli bile ilginç değildir; çünkü bunlar gözleme kendilerini böyle tekil ve Kavramdan yoksun olarak alma hakkını verirler, çünkü özsel olarak olumsal tekilleşme öğesine aittirler. Öte yandan bilinçli bireyselliği kavrayışsızca *tekil olarak* varolan görüngü diye almak bir çelişki yaratır, çünkü onun özü Tinin evrenselidir. Ama anlamada gözlem ona aynı zamanda evrensellik biçimi verdiği için onun *yasasını* bulur, ve şimdi ussal bir amaç taşıyor ve zorunlu bir uğraşa giriyor olarak görünmektedir.

305. Yasanın içeriğini oluşturan kıpılar bir yandan bireyselliğin kendisi ve öte yandan onun evrensel örgensiz doğasıdırlar, yani verili durum, koşullar, alışkanlıklar, töreler, din vb.; belirli

bireysellik bunlardan kavranılacaktır. Bunlar evrensel öğeleri olduğu gibi belirli olanları da kapsarlar, ve aynı zamanda *'verili'* birşeydirler ki kendisini gözleme sunmakta ve öte yandan bireysellik biçiminde anlatmaktadır.

306. Şimdi, iki yanın bu ilişkisinin yasasının bu belirli durumun bireysellik üzerinde yaptığı etki ve nüfuzu kapsaması gerekecektir. Ama bu bireysellik tam anlamıyla *hem evrensel* olmaktan ve böylece dingin dolaysız bir yolda o *verili* evrensel ile, töreler, alışkanlıklar vb. ile çakışmak ve uyumlu olmaktan, *hem de*, kendisini onlarla karşıtlık içine koyup gerçekte onları dönüştürmekten ve gene onlara karşı kendi tekilliği içinde bütünüyle ilgisiz davranarak, ne onların etkisine açık kalmak, ne de onlara karşı etkin olmaktan oluşur. Bireysel üzerinde *neyin* bir nüfuzu taşıması ve *hangi* nüfuz taşıması gerektiği—ki aslında aynı anlama gelirler—bu yüzden salt bireyselliğin kendisine bağlıdır; şu ya da bu nüfuz ile bu bireysellik *bu belirli bireysellik* olmuştur demek, *o hep bu olmuştur* demekten başka birşey değildir. Bir yandan *verili* olarak gösterilirken öte yandan *bu belirli bireysellikte* gösterilen durumlar, koşullar, töreler vb. bireyselliğin salt belirsiz özünü anlatırlar ki, irdeleyeceğimiz nokta bu değildir. Bu durumlar, düşünme yolları, töreler, genel olarak dünya durumu eğer olmamış olsalardı, hiç kuşkusuz birey ne ise o olmuş olmıyacaktı; çünkü bu evrensel töz bu dünya durumu içinde bulunan herşeydir.—Ama dünya durumu kendisini *bu* tikel bireyde, ki kavranılması gereken böyle bir bireydir, nasıl tikelleştirmiş ise, gene öyle kendisini kendinde ve kendi için tikelleştirmiş olması ve kendisine vermiş olduğu bu belirlilik içinde bir birey üzerinde etkimiş olması gerekir; salt bu yolla o bireyselliği bu belirli bireysellik—ki o bireysellik budur—yapabilecektir. Dış eğer kendinde ve kendi için kendisini öyle bireyselde göründüğü gibi oluşturmuş ise, bireysellik dışın doğasından kavranacaktır. İmgeler için bir çift galerimizin olması gerekir ve bunlardan biri ötekinin yansısı olacaktır: biri dış durumların eksiksiz belirlilik ve sınırlama galerisi, ikincisi o durumların bilinçli varlıkta bulundukları kipe çevrilmiş olarak aynı galeri; ilki küresel yüzey, ikincisi o yüzeyi kendi içinde temsil eden özek.

307. Ama küre yüzeyi, bireyin dünyası, dolaysızca ikircimli bir anlam taşımaktadır: *kendinde ve kendi için varolan dünya du-*

rumu, ve *bireyin dünyası*; bireyin dünyasıdır, ama ancak *ya* birey o dünya ile bağdaşıyor, onu olduğu gibi kendisinin içine girmeye bırakıyor ve ona karşı salt biçimsel bilinç olarak davranıyor oldukça—*ya da*, öte yandan, bu gene bireyin dünyasıdır, ama verili dünyanın birey tarafından *dönüştürülmüş* olması anlamında.—Bu özgürlük nedeniyle edimsellik bu çifte anlama yetenekli olduğu için, bireyin dünyası ancak bireyin kendisinden kavranılacaktır; ve kendinde ve kendi için *varolan* olarak tasarımlanan edimselliğin birey üzerindeki *nüfuzu* birey yoluyla saltık olarak karşıt bir imlem kazanır, şöyle ki, birey ya üzerindeki edimsellik akımını engelsizce kendi başına bırakır, ya da onu keser ve dönüştürür. Ama böylece *ruhbilimsel zorunluk* öylesine boş bir söz olmaktadır ki, bu nüfuzu almış olması gerekenin onu almamış da olabilmesi gibi saltık bir olanak bulunmaktadır.

308. Böylece *kendinde ve kendi için* olması ve bir yasanın bir yanını, ve hiç kuşkusuz evrensel yanını oluşturması gereken *varlık* konu dışına düşmektedir. Bireysellik *onunki* olarak *onun* dünyası olandır; onun kendisi eyleminin döngüsüdür ki bunda bireysellik kendisini edimsellik olarak sunmuştur, ve yalnızca ve yalnızca, *bulunan* ve *yapılan varlığın* birliğidir; bir birlik ki, yanları ruhbilimsel yasa tasarımında olduğu gibi, *kendinde* verili dünya olarak ve *kendi için* varolan bireysellik olarak ayrı düşmezler; ya da eğer bu yanlar böyle her biri kendi için irdelenirlerse, birbirleri ile ilişkilerinin hiçbir zorunluk ve yasası bulunmamaktadır.

c. *Özbilincin kendi dolaysız edimselliği ile ilişkisinin gözlemi; Yüzanlambilim ve Kafatasıbilimi*

309. Ruhbilimsel gözlem özbilincin edimsellik ile ya da ona karşıt dünya ile ilişkisi için hiçbir yasa bulamaz; ve, ikisinin karşılıklı ilgisizlikleri yoluyla olgusal bireyselliğin *özgün belirliliği* üzerine geri itilir ki, bu bireysellik *kendinde* ve *kendi içindir*, ya da *kendi-için*-varlık ve *kendinde*-varlık karşıtlığını kendi saltık dolaylılığı içinde silinmiş olarak kapsamaktadır. Bireysellik artık gözlemin nesnesi ya da gözlemin ona döndüğü nesne olmuştur.

310. Birey kendinde ve kendi içindir: *kendi için*dir, ya da öz-

gür bir etkinliktir; ama ayrıca *kendinde*dir, ya da kendisi *kökensel* belirli bir *varlık* taşımaktadır,—bir belirlilik ki, kavramsal düzlemde, ruhbilimin bireyin dışında bulmayı istediği ile aynıdır. Öyleyse karşıtlık *bireyin kendisinde* ortaya çıkmaktadır: birey bilincin devimi olmak, ve görüngüsel bir edimselliğin, bireyin kendisinde dolaysızca *onunki* olan bir edimselliğin durağan varlığı olmak gibi ikili bir doğadır. Bu *varlık*, belirli bireyselliğin *bedeni*, onun *kökenselliği*dir, onun yapmamış-olduğudur. Ama birey aynı zamanda salt yaptığı olduğu için, bedeni ayrıca onun kendisinin onun tarafından *üretilmiş* anlatımıdır; aynı zamanda bir *im*dir ki, dolaysız bir olgu olarak kalmamıştır, ama birey özgün doğasını çalışmaya yöneltiği zaman yalnızca onun ne olduğunu bildirmesini sağlamaktadır.

311. Burada bulunan kıpıları önceki görüş ile ilişki içinde irdelediğimiz zaman, burada genel bir insan şeklini, ya da en azından bir iklim, bir kıta, bir ulusun genel ırasını buluruz, tıpkı daha önce aynı genel töreleri ve ekini bulduğumuz gibi. Bundan başka, genel edimselliğin içersindeki özel durumlar ve koşullar da vardır; burada bu özel edimsellik bireyin şeklinin tikel bir biçimlenişi olarak bulunmaktadır.—Öte yanda, tıpkı daha önce bireyin özgür etkinliğinin saptanmış ve edimselliğin verili edimsellik karşısında *onunki* olarak koyulmuş olması gibi, burada şekil *onun* kendisi tarafından koyulan edimselleşmesinin, onun kendiliğinden etkin varlığının hat ve biçimlerinin anlatımı olarak durmaktadır. Ama daha önce gözlemin bireyin dışında karşılaşmış olduğu hem evrensel hem de tikel edimsellik burada *bireyin* edimselliği, onun kalıtsal bedenidir, ve etkinliğine ilişkin anlatım da tam buna düşmektedir. Ruhbilimsel irdelemede kendinde ve kendi için varolan edimselliğin ve belirli bireyselliğin birbirleri ile ilişkiye getirilmeleri gerekiyordu; ama burada *bütün* bir belirli *bireysellik* gözlemin nesnesidir; ve karşıtlığının her bir yanının kendisi bu bütündür. Dışsal bütüne, öyleyse, yalnızca *kökensel var*lık, kalıtsal beden değil, ama o denli de onun bedenin iç varlığın etkinliğinden çıkan biçimlenişi girmektedir; beden şekillenmiş ve şekillenmemiş varlığın birliğidir ve içine bireyin kendi-için-varlığının yayıldığı edimselliğidir. Belirli kökensel katı bölümleri ve ancak etkinlik yoluyla ortaya çıkan hatları kendi içinde kapsayan bu bütün *vardır*, ve bu *varlık* 'iç'in,

bilinç ve devim olarak koyulmuş bireyin *anlatımıdır*. Bu *iç* de eşit ölçüde artık biçimsel, içeriksiz ya da belirsiz öz-etkinlik, içeriği ve belirliliği önceki gibi dış koşullarda yatan o etkinlik değildir; tersine, kendinde belirli kökensel bir ıradır ki biçimi yanlızca etkinliktir. Bu yüzden bu iki yan arasındaki ilişkinin nasıl belirlendiğini ve 'iç'in 'dış'taki bu *anlatımından* ne anlaşılacağını irdeleyelim.

312. Bu dış ilk olarak yalnızca içi görünür kılan ya da genel olarak bir başkası için varlık yapan bir *örgen* olarak davranır; çünkü iç, örgen içinde oldukça, *etkinliğin* kendisidir. Konuşan ağız, çalışan el, ve dilerseniz ayaklar da, edimselleştirme ve edimleme örgenleridirler ki kendilerinde *eylem olarak* eylemi ya da genelde içi taşımaktadırlar; ama 'iç'in onlar yoluyla kazandığı dışsallık, gerçekte bireyden ayrılmış edimsellik olarak eylemdir. Konuşma ve çalışma dışlaşmalardır ki, bunlarda birey artık kendisini kendinde tutmamaktadır ve kendisine iye değildir, tersine içi bütünüyle kendisinden dışarı salmakta ve onu başkasının eline bırakmaktadır. Bu nedenle eşit doğrulukla diyebiliriz ki bu dışlaşmalar içi çok fazla olduğu gibi çok az da anlatmaktadırlar; *çok fazla*,—çünkü 'iç' kendisini onlarda dışarı çıkarmakta ve onlarla arasında hiçbir karşıtlık kalmamaktadır; onlar yalnızca 'iç'-in bir anlatımını değil, ama dolaysızca 'iç'in kendisini vermektedirler; *çok az*,—çünkü konuşma ve eylemde iç kendisini bir başkası yapmakta, ve böylece değişim öğesinin eline bırakmaktadır, öyle ki bu öğe söylenen sözü ve yerine getirilen edimi evirmekte ve onları belirli bireyin eylemi olarak kendilerinde ve kendileri için olduklarından başka birşeye dönüştürmektedir. Başkalarının etkisinin bu dışsallığı yoluyla eylemin ürünleri yalnızca başka bireyselliklere karşı kalıcı birşey olma ırasını yitirmekle kalmazlar; ama kapsadıkları iç ile ayrı, ilgisiz dış olarak ilişkide oldukları için, iç olarak, *bireyin kendisi yoluyla*, göründüklerinden başka türlü olabilirler,—ya birey bilerek onlara gerçeklikte olduklarından başka birşey görünüşünü verir, ya da kendisine gerçekten istediği dış yanı vermek için ve bunu yaptığı iş başkalarınca ters anlaşılmasın diye pekiştirmek için çok beceriksizdir. Öyleyse, eylem, tamamlanmış bir çalışma olarak ikircimli ve karşıt bir anlam taşımaktadır: ya *iç* bireysellik olmak, ama onun anlatımı *değil*, ya da bir dış olarak içten *özgür* bir edimsellik

olmak— bir edimsellik ki içten bütünüyle başka birşeydir.—Bu ikircim nedeniyle, henüz *bireyin kendisinde* olduğu biçimiyle, ama görülebilir ya da dışsal olan içi aramalıyız. Bununla birlikte, örgende o yalnızca dolaysız *etkinliğin* kendisi olarak bulunur, ve bu etkinlik ise dışsallığını edimde kazanmaktadır—edim o içi temsil etsin ya da etmesin. Örgen, bu karşıtlık ışığında irdelendiğinde, öyleyse, aranan anlatımı sağlamamaktadır.

313. Şimdi eğer dış şekil ancak kendisi örgen ya da *etkinlik* olmadığı ve bu yüzden dingin bir *bütün* olduğu ölçüde iç bireyselliği anlatabiliyorsa kalıcı bir Şey olarak davranacaktır,—bir Şey ki, içi bir yabancı olarak edilgin dışvarlığına almış ve böylece onun bir imi olmuş olacaktır:—bir dışsal olumsal anlatım ki, *edimsel* yanı kendi için anlamsızdır,—bir dil ki, sesleri ve sesbileşimleri olgunun kendisi değildir, ama özgür, başına buyruk bir yolda ona bağlanmışlar ve onun için olumsaldırlar.

314. Böyle, birbirleri için birer dış olanların başına buyruk bir birliği hiçbir yasa vermez. Yüzanlam-biliminin ise kendisini öteki kötü sanatlardan ve zararlı çalışmalardan ayırması gerekmektedir, çünkü belirli bireyselliği bir iç ve bir dışın, bilinçli öz olarak karakterin ve varolan şekil olarak karakterin zorunlu karşıtlığı içinde irdeler, ve bu kıpıları birbirleri ile, tıpkı onların kendi Kavramları yoluyla birbirleri ile ilişkili olmaları gibi, ilişkilendirir; ve öyleyse bu kıpıların bir yasanın içeriğini oluşturmaları gerekir. Gökfalcılığında [Astrologie], elfalcılığında [Chiromantie] ve benzeri bilimlerde, öte yandan, yalnızca dış ile dış, herhangi birşey ile ona yabancı birşey ilişkili olarak görünür. Doğumdaki *bu* takım yıldız, ve eğer bu dışsal öğe bedenin kendisine yakın olacaksa, elin *bu çizgileri*, tikel bireyin kısa ya da uzun yaşamını ve genel olarak yazgısını belirten *dışsal* etmenlerdir. Bunlar dışsallıklar olarak birbirlerine ilgisizdirler, ve birbirleri için bir *iç* ile *dış*ın ilişkisinde bulunması gereken o zorunluğu taşımazlar.

315. Hiç kuşkusuz el yazgı için öyle pek dışsal birşey olarak görünmemektedir; tersine, onunla iç olarak ilişki içindedir. Çünkü yazgı da yine ancak belirli bireysellik *kendinde* iç kökensel belirlilik olarak ne ise onun görüngüsüdür. Şimdi, bu belirli bireyselliğin kendinde ne olduğunu bilmek için el falcısı, tıpkı

yüzanlam-bilimci gibi, söz gelimi Solon'dan daha kısa bir yol tutar—Solon ki bu bireyselliği ancak tüm yaşamın geçeğinden ve bu geçekten sonra bilebileceğini düşünüyordu; o görüngüyü irdeliyordu, öteki ise *'kendinde'*yi. Gene de elin bireyselliğin *'kendinde'*sini onun yazgısı açısından temsil etmesi gerektiği ise konuşma örgeninden sonra insanın kendisini en çok el ile gösterdiği ve edimselleştirdiği olgusundan kolayca görülebilir. El insan mutluluğunun can verici ustasıdır; ele ilişkin olarak, o insan ne *yapıyorsa* odur diyebiliriz, çünkü insanın öz-başarımının etkin örgeni olarak onda insan canlandırıcı olarak bulunmaktadır; ve insan kökende kendi öz yazgısı olduğu için, el öyleyse bu 'kendinde'yi anlatacaktır.

316. Etkinlik örgeninin hem bir *varlık* hem de bundaki *eylem* olarak bu belirleniminden, ya da iç *kendinde-varlığın* kendisinin onda *bulunuyor* ve başkaları *için* bir *varlık* taşıyor olması olgusundan çıkarak, onun öncekinden daha başka bir görüşünü elde ederiz. Başka bir deyişle, genelde örgenler kendilerini 'iç'in *anlatımları* olarak alınmaya yeteneksiz olarak gösterdiyseler—çünkü onlarda eylem *eylem olarak* bulunmaktadır, ama eylem *edim* olarak salt dışsaldır, ve iç ile dış bu yolda ayrı düşerler ve birbilerine karşı yabancıdırlar ya da öyle olabilirler—, bu yüzden örgen irdelenen belirlenimi ile uyum içinde yine ayrıca ikisinin *orta terimi* olarak alınmalıdır, çünkü eylemin örgende *bulunuyor* olması aynı zamanda onun bir *dışsallığını* oluşturmaktadır, ve hiç kuşkusuz edimden başka bir dışsallığını; çünkü örgen bireyde ve birey ile kalmaktadır.—Şimdi, iç ile dışın bu orta teriminin ve birliğinin ilk olarak kendisi de dışsaldır; ama sonra bu dışsallık aynı zamanda içe alınmaktadır; *yalın* dışsallık olarak dağınık dışsallığın karşısında durur, ki bu sonuncusu ya ancak bütün bir bireysellik için olumsal olan *tekil* bir edim ya da durumdur, ya da öte yandan, *bütün* dışsallık olarak, bir edimler ve durumlar çokluğuna dağılmış yazgıdır. Böylece *elin yalın çizgileri, konuşmanın* bireysel belirliliği olarak *sesin tınısı* ve *tonu*,—ve gene dil, ama el yoluyla ses yoluyla olduğundan daha kalıcı bir varoluş kazanan yazıda, özellikle bunun el yazısı olarak özel türünde anlatıldığı biçimiyle—tüm bunlar 'iç'in bir anlatımıdır, öyle ki bu anlatım, yalın *dışsallık* olarak, yine eylemin ve yazgının çok yönlü dışsallığına karşı durur, bunlara karşı *iç* olarak ilişkidedir.—

Böylece ilkin eğer bireyin belirli doğası ve doğuşsal özgünlüğü ekinin bunlara getirdiği dönüşüm ile birlikte iç olarak, eylemin ve yazgının özü olarak alınırlarsa, o zaman bu öz *görüngüsünü* ve dışsallığını *ilkin* onun ağzında, elinde, sesinde, elyazısında ve öteki örgenleri ile bunların kalıcı belirliliklerinde bulur; ve ilk kez *bundan sonradır ki* dünyadaki edimselliğinde kendisine *daha öte* dışsal anlatım verir.

317. Şimdi, bu orta terim kendisini aynı zamanda içe geri alınmış olan bir dışlaşma olarak belirlediği için, dışvarlığı eylemin dolaysız örgenine sınırlı değildir; orta terim dahaçok genelde çehre ve şeklin eylemde yer almayan devim ve biçimidir. Bu hatlar ve bunların devimi, bu Kavrama göre, alıkoyulan ve bireyde kalan eylemdirler, ve bireyin edimsel eylem ile ilişkisi açısından, bireyin o eylem üzerinde kendisinin denetim ve gözlemini oluştururlar, edimsel dışlaşma *üzerine yansıma* olarak *dışlaşma*dırlar. Birey bu yüzden dış eylemi açısından dilsiz değildir, çünkü orada aynı zamanda da kendi içine yansımıştır ve bu kendi-içine-yansımışlığı dışlaştırmaktadır; bu kuramsal eylem, ya da bireyin kendi kendisi ile bu dış eylem üzerine konuşması, başkaları için de algılanabilir niteliktedir, çünkü konuşmanın kendisi bir dışlaşmadır.

318. Öyleyse dışlaşmasında iç kalan bu içte bireyin kendi edimselliğinden yansımışlığı gözlenmektedir, ve bu birlik içinde koyulmuş olan bu zorunluğun imleminin ne olduğunu görmemiz gerekir.—Bu yansımışlık ilk olarak edimin kendisinden ayrıdır ve bu yüzden edim olandan başka birşey olabilir ve başka birşey diye alınabilir; birinin yüzüne bakıp söylediğinde ya da yaptığında *ciddi* olup olmadığını görürüz. Ama, evrik olarak, burada için anlatımı olması gereken aynı zamanda *varolan* nesnel bir anlatımdır ve bu yüzden kendisi *varlık* belirlenimi düzeyine düşmektedir ki, bu ise özbilinçli varlık için saltık olarak olumsaldır. Bu yüzden o hiç kuşkusuz bir anlatımdır, ama aynı zamanda da salt bir *im* anlamında, öyle ki anlatılan içerik anlatılmasını sağlayan şeyin niteliğine karşı tümüyle ilgisizdir. İç bu görüngüde hiç kuşkusuz *görülebilir* bir görülemezdir, ama bu görüngüye bağlı değildir; o eşit ölçüde de bir başka görüngüde olabilir, tıpkı başka bir 'iç'in o aynı görüngüde olabilmesi gibi.—*Lichtenberg*[20] öyleyse haklı olarak şöyle demektedir: "Bir yüzan-

lam bilimcinin insanı ele geçirdiğini bir düşünün, o insanın kendini yine bin yıl için kavranılmaz kılması yalnızca yürekli bir kararı gerektirecektir."—Tıpkı önceki ilişkide verili durumun varolan birşey olması gibi—ki bundan birey gücü yettiğini ve istediğini ona ya boyun eğdirerek ya da onu dönüştürerek alıyordu ve o bu nedenle bireyselliğin zorunluk ve özünü kapsamıyordu—burada da bireyselliğin görüngüsel dolaysız varlığı öyle bir varlıktır ki, ya edimselliğinden dışarı yansımışlığını ve kendi -için-varlığını anlatmaktadır, ya da bireysellik için salt bir imdir ki, imlediğine karşı ilgisizdir ve bu yüzden gerçekte hiçbir şeyi imlememektedir; bireysellik için bu onun çehresi olduğu gibi çıkarabileceği maskesidir de. Bireysellik kendi şeklinin içersine işler, onda devinir, onda konuşur; ama bu bütün dışvarlık eşit ölçüde de istence ve edime karşı ilgisiz bir varlığa dönüşür; bireysellik ondan onun önceden taşımış olduğu imlemi, yani bireyselliğin kendi içine yansımışlığını ya da gerçek özünü onda taşıyor olma durumunu siler ve özünü onun yerine dahaçok istence ve edime koyar.

319. Bireysellik *hatlarda* anlatılmış olan *kendi-içine-yansıtılmışlıktan* vazgeçer ve *özünü yapılan çalışmaya koyar*. Burada o kendisini özbilinçli bireyselliğin gözlemine veren ve onun içinin ve dışının ne olmaları gerektiğini saptayan Us içgüdüsünün kurmuş olduğu ilişki ile çelişmektedir. Bu görüş noktası bizi yüzanlamı *"bilimi"*nin—eğer böyle adlandırmak isteniyorsa—temelinde yatan asıl düşünceye götürmektedir. Bu gözlemin karşılaştığı karşıtlık, ikisi de kılgısal yanın kendisine düşmek üzere, kılgısal ve kuramsalın karşıtlığı biçimini taşımaktadır—kendisini yaptığında (en genel anlamında alınsın) edimselleştiren bireyselliğin ve bu yaptığından aynı zamanda kendi içine yansıyan ve bunu nesnesi olarak gören bireyselliğin karşıtlığı. Gözlem bu karşıtlığı onu görüngüsel olarak belirleyen evrik ilişki içinde olduğu gibi alır. Gözlem için *özsel olmayan dış* olarak geçerli olan şey *edimin* kendisi ve iştir, ister konuşmanınki, isterse daha pekiştirilmiş bir edimsellik olsun,—ve *özsel iç* olarak geçerli olan ise bireyselliğin *kendi-içinde-varlığıdır*. Kılgın bilincin kendisinde taşıdığı iki yandan, niyetten ve edimden—yaptığı üzerine *sanısı* ve *yaptığının* kendisi—gözlem birinci yanı gerçek iç olarak seçer; niyetin az ya da çok *özsel-olmayan* dışlaşmasını edimde bulması gerekir,

ama gerçek dışlaşmasını ise bireyselliğin şeklinde taşımaktadır. Bu sonuncu dışlaşma bireysel Tinin dolaysız duyusal bulunuşudur; gerçek iç olması gereken içsellik niyetin özgünlüğü ve kendi-için-varlığın tekilliğidir; ama ikisi birarada *kastedilen* ya da *sanılan* Tindirler. Gözlemin nesneleri olarak aldığı şey öyleyse salt *sanısal* dışvarlıktır; ve yasaları bu dışvarlıklar arasında aramaktadır.

320. Tinin bu sözde bulunuşuna ilişkin dolaysız sanı doğal, gündelik yüzanlambilimidir, iç doğa ve bunun şeklinin ırası üzerine ilk bakışta aşırı ivedilikle verilen yargıdır. Bu sanının nesnesi o türdedir ki, gerçekte salt duyusal dolaysız varlıktan başka birşey olmak onun özünde yatmaktadır. Hiç kuşkusuz gene tam bu duyusalda duyusaldan kendi-içine-yansımışlıktır, ve bulunan, yani görülmezin görülebilirliği olarak görülebilirlik, gözlemin nesnesidir. Oysa tam bu duyusal dolaysızca bulunuş Tinin salt sanı için geçerli olan edimselliğidir; ve gözlem, bu yana sarılarak, Tinin sanısal dışvarlığı ile, yüzanlambilim, elyazısı, ses tonu, vb. ile kendini oyalamaktadır. Böyle bir dışvarlığı gene öyle *sanısal bir içe* bağlamaktadır. Tanınması gereken katil, hırsız değil de *böyle olma yeteneğidir*; katı, soyut belirlilik böylece *tekil* bireyin somut, sonsuz belirliliğinde yiter, ki bu birey şimdi o nitelemelerin olduğundan daha ustalıklı bir betimlemeyi istemektedir. Böyle ustaca betimlemeler elbette katil, hırsız, ya da iyi kalpli bozulmamış vb. gibi nitelemelerden daha çoğunu söyler; ama bunlar sanısal varlığı ya da tekil bireyselliği anlatma amaçları için elverişli olmaktan çok uzaktırlar, şeklin düz bir alından, uzun bir burundan vb. daha öteye gid[emey]en[21] betimlenişi gibi elverişsizdirler. Çünkü bireysel şekil, bireysel özbilinç gibi, sanısal varlık olarak, anlatılamaz birşeydir. Sanısal insan ile uğraşan 'insanı bilme bilimi,'[22] tıpkı onun sanısal edimselliği ile uğraşan ve gündelik yüzanlambiliminin bilinçsiz yargılarını bir bilgi düzeyine yükseltmek isteyen bir yüzanlam 'bilimi' gibi, öyleyse ereksiz ve temelsiz birşeydir ki ne demek istediğini söylemeyi hiçbir zaman başaramaz, çünkü ancak sanmakta ya da demek istemektedir, ve içeriği salt sanılan birşeydir.

321. Bu bilimin bulmak için yola çıktığı *yasalar* bu iki sanısal yanın ilişkileridir, ve bu yüzden kendileri boş sanılardan başka birşey olamazlar. Ayrıca, Tinin edimselliği ile uğraşmayı üzeri-

ne alan bu sanısal bilmenin nesnesi Tinin kendi duyusal dışvarlığından kendi içine yansıması olduğu için, ve belirli dışvarlık ise Tin için ilgisiz bir olumsallık olduğu için, bu tür bilme bulduğu yasaların bize hiçbirşey söylemediğini, daha doğrusu, salt boş bir gevezelik olduğunu, ya da salt *birisinin kendi sanısını* dile getirmesi olduğunu dolaysızca biliyor olmalıdır; bir anlatım ki kendi gerçekliğini taşımaktadır: kendi *sanısını* söylemek ve bununla olguyu değil, ama, salt *kendisinin* bir sanısını bildirmek. İçerikleri açısından ise bu gözlemler şunlardan ayrılmazlar: 'Ne zaman yıllık panayırımızı kursak hep yağmur yağar' der satıcı; ev kadını, 'evet, çamaşırlarımı kuruturken de her defasında' der.

322. Yüzanlanlamsal gözlemleri böyle nitelendiren Lichtenberg şunu da söyler: "Birisi 'Sen hiç kuşkusuz dürüst bir adam gibi davranıyorsun, ama yüzünden kendini zorladığını ve yüreğinde işe yaramaz olduğunu görüyorum' der; gerçekten dünyanın sonuna dek bu sözleri dürüst bir adam bir yumruk ile yanıtlayacaktır." Bu karşılık tam yerine *vurur*, çünkü böyle bir sanılar biliminin ilk varsayımını, insanın *edimselliği* onun yüzüdür vb. görüşünü çürütmektedir. İnsanın *gerçek varlığı* dahaçok *onun edimidir*; bunda bireysellik *edimseldir*, ve *sanılanı* iki yanında da ortadan kaldıran şey edimdir. İlk olarak, sanılan tensel dingin varlık biçimini taşımaktadır; bireysellik yapılanda kendisini daha çok ancak varlığı ortadan kaldırdığı sürece *var*olan *olumsuz* öz olarak sunar. Sonra, edim sanının anlatılamazlığını özbilinçli bireysellik açısından da ortadan kaldırmaktadır. Böyle bir sanıda bireysellik sonsuz olarak belirli ve belirlenebilir bir niteliktedir. Tamamlanan edimde bu kötü sonsuzluk yokolur. Edim yalınbelirli birşeydir, bir evrenseldir, bir soyutlamada anlaşılandır; öldürme, hırsızlık ya da bir iyiliktir, yiğitçe bir edimdir vb., ve *ne olduğu söylenebilir*. O bu*dur*, ve varlığı salt bir im değil, tersine olgunun kendisidir. O bu*dur*, ve bireysel insan *edim ne ise odur*; *bu varlığın* yalınlığında birey başkaları için varolan, evrensel kendiliktir ve salt sanılan birşey olmaya son vermektedir. Hiç kuşkusuz edimde Tin olarak koyulmuş değildir; ama bu onun varlık olarak *varlığına* ilişkin bir sorun ise, ve *bir yandan* çifte anlamlı varlık, *şekil* ve *edim* karşı karşıya duruyor ve ikisi de insanın edimselliği olduklarını öne sürüyor iseler, o zaman yalnızca edim onun *asıl varlığı* olarak onaylanmalıdır—edimleri ile

demek istediği şeyi ya da yalnızca yapabileceği sanılan şeyi anlatması gereken dış görünümü değil. Benzer olarak, *öte yandan*, bireyin *yaptığı* ve iç *olanağı*, yeteneği ya da niyeti karşıt olarak koyulduklarında, onun gerçek edimselliği olarak salt birincisi görülecektir, üstelik kendisini bu konuda aldatıyor ve yaptığından kendi içine dönerek bu içte *yaptığında* olduğundan başka birşey olduğunu sanıyor olsa bile. Kendisini bir edime çevirerek nesnel öğenin eline bırakan bireysellik hiç kuşkusuz kendini başkalaştırılma ve saptırılma tehlikesine atmaktadır. Ama edimin ırasını oluşturan şey onun kalıcı edimsel bir varlık olup olmadığı, kendi içinde bir hiç olarak geçip giden salt sanılmış bir çalışma olup olmadığıdır. Nesnellik edimin kendisini başkalaştırmaz, tersine salt onun *ne* olduğunu gösterir, yani *var* mıdır yoksa yok mudur, ya da *hiçbirşey* midir yoksa değil mi. Bu varlığın niyetlere ve bu tür inceliklere ayrıştırılması, ki bununla *edimsel* insanın, e.d. ediminin yine sanısal bir varlıkta açıklanması gerekmektedir, ve öte yandan giderek bireyin kendisinin de kendi için edimselliğine ilişkin özel niyetler yaratabilmesi,—tüm bunlar sanının tembelliğine bırakılmalıdır. Eğer bu boş düşünüş tembel bilgeliğini etkinliğe geçirerek Us ırasını edimi ortaya koyana yadsıma amacında ise ve onu ondan edim yerine dahaçok yüz görünüşü ve hatların onun varlığı olduğunu bildirmesini isteyecek denli kötü davranıyorsa, o zaman yukarda sözedilene benzer bir yanıtı beklemesi uygun olur—bir yanıt ki, dış görünüşün bir *'kendinde'* olmayıp, tersine dahaçok bir eylem nesnesi olabileceğini tanıtlamaktadır.

323. Şimdi bir bütün olarak ilişkilerin erimine baktığımızda,—ki burada özbilinçli bireysellik kendi dış yanına doğru duruyor olarak gözlenebilir—orada geriye henüz gözlemin kendisine nesne yapması gereken bir ilişkinin kalmış olduğunu görürüz. Özbilinçli *karşı eşini* Tinde bulması ve Tini kavranabilir kılması gereken şey ruhbilimde *şeylerin dış edimselliğidir*. Buna karşı yüzanlambilimde ise Tinin dış-yanı içinde, onun özünün *sözü*—görülebilir görülmezlik—olan bir varlık içinde bilinmesi gerekir. Geriye edimsellik yanının belirlenmesi kalmaktadır—bireyselliğin dolaysız, durağan, arı, dışsal olarak varolan edimselliğinde özünü anlatması.—Bu son ilişki böylece yüzanlambilimsel ilişkiden ayırdedilir, çünkü bu bireyin *sözel* bulunu-

şudur; ve bu birey *eylemsel* dışlaşmasında kendisini aynı zamanda kendi içine *yansıyan* ve kendisini *irdeleyen* bir dışlaşma olarak sunar, bir dışlaşma ki kendisi devimdir, kendileri özsel olarak dolaylı birer varlık olan dingin yüz hatlarıdır. Ama henüz irdelenmemiş olan belirlenimde son olarak dış yan bütünüyle *dingin* bir edimselliktir; bu edimsellik kendisinde konuşan bir im değildir, ama özbilinçli devimden ayrılmış olarak kendisini kendi için sunmaktadır, ve salt bir Şeydir.

324. İlk olarak 'iç'in bu kendi dışı ile ilişkisi açısından açıkça görünmektedir ki ilişki *nedensel-bağıntı* olarak kavranmalıdır, çünkü kendinde-varolan bir şeyin bir başka kendinde-varolan şey ile ilişkisi, *zorunlu* bir ilişki olarak, bir nedensel-bağıntıdır.

325. Şimdi, tinsel bireyselliğin bedende bir etkisi olması için, onun neden olarak kendisinin tensel olması gerekir. Bununla birlikte, içinde onun neden olarak varolduğu tensel öğe örgendir, ama bu dış edimsellik karşısındaki eylemin örgeni değil, tersine, özbilinçli varlığındışa doğru yalnızca kendi bedenine karşı işleyen içkin eyleminin örgenidir. Bunların hangi örgenler olabileceği ilk bakışta görülmez. Eğer yalnızca genelde örgenleri düşünüyor olsaydık, genelde çalışma örgeni kolayca belli olacaktı, eşey örgeni vb. için de benzer olarak. Ama bu tür örgenler Tinin bir uç olarak dışsal *nesne* olan öteki uca karşı orta terim olarak iye olduğu aletler ya da bölümler olarak görüleceklerdir. Ama burada örgen öyle bir yolda anlaşılmaktadır ki, onda bir uç olarak özbilinçli birey, ona karşıt olan kendi [tensel] edimselliğine karşı kendini *kendi için* saklamaktadır, aynı zamanda dışarıya dönmemiş, ama kendi eyleminde yansımıştır, ve onda [bireyin] *varlık* yanı bir *başkası için varlık* değildir. Yüzanlambilimsel ilişkide örgen hiç kuşkusuz kendi içine yansıyan ve eylemi yeniden gözden geçiren bir dışvarlık olarak da görülmektedir; ama bu varlık nesnel bir varlıktır, ve yüzanlambilimsel gözlemin sonucu özbilincin bu kendi edimselliğine karşı ilgisiz birşey karşısındaymış gibi durmasıdır. Bu ilgisizlik ise bu kendi-içine- yansımışlığın kendisinin *etki yaratıcı* olmasında yitmektedir; böylelikle o dışvarlık onunla zorunlu bir ilişki kazanmaktadır; ama dışvarlık üzerinde etkili olmak için kendi-içine-yansımışlığın kendisi gene de aslında nesnel olmayan bir varlığa iye olmalıdır, ve o böyle bir örgen olarak gösterilmelidir.

326. Şimdi, sıradan yaşamda, örneğin öfke böyle bir iç eylem olarak, karaciğere yerleştirilir; Plato[23] karaciğere daha da yüksek birşeyi, üstelik kimilerine göre en yüksek işlev olan şeyi, yani kehanette bulunma ya da ussal-olmayan bir yolda kutsal ve bengi şeyler üstüne konuşma yeteneğini yüklemektedir. Ama bireyin karaciğerde, yürekte vb. taşıdığı devim onun bütünüyle kendi içine yansımış devimi olarak görülemez; tersine, bu devim karaciğerde vb. öyle bir biçimde bulunmaktadır ki, daha şimdiden bireyde tenselleşmiştir ve dışarıya dönük hayvansal bir dışvarlık taşımaktadır.

327. Öte yandan *sinir dizgesi* devimi içindeki örgenliğin dolaysız dinginliğidir. *Sinirlerin* kendileri hiç kuşkusuz yine o daha şimdiden dışarıya yönelik etkinliğine gömülmüş bilincin örgenleridir; ama beyin ve omurilik özbilincin kendi içinde kalan—nesnel olmayan, dışarıya da geçmeyen—dolaysız bulunuşu olarak görülebilir. Bu örgenin iye olduğu varlık kıpısı bir *başkası için varlık*, e.d. dışvarlık oldukça, o örgen ölü bir varlıktır, artık özbilincin bulunuşu değildir. Bu *kendi-içinde-varlık*, bununla birlikte, Kavramına göre bir akışkanlıktır ki ona atılan çemberleri dolaysızca çözmektedir ve orada hiçbir ayrım kendisini *varolan* ayrım olarak anlatamamaktadır. Bu arada, Tinin kendisi soyut-yalın birşey değil, ama içinde kendisini kıpılarda ayrımlaştırdığı bir devimler dizgesi olduğu, ama gene de bu ayrımlaşmanın kendisinde özgür kaldığı için, ve bedenini bir işlevler türlülüğüne eklemleyerek her bir tekil bölüme salt *bir* işlev saptadığı için, onun *kendi-içinde-varlığının* akışkan *varlığı* da bölümlere eklemlenmiş olarak düşünülebilir; ve öyle görünüyor ki bu yolda düşünülmelidir, çünkü Tinin beynin kendisinde kendi içine yansımış *varlığı* yine Tinin arı özü ile tensel eklemlenişi arasında salt bir orta terimdir, bir orta terim ki, bu yüzden ikisinin de doğalarına katılmalı ve böylece tensel yanı da *varolan* eklemleniş olarak kendisinde taşımalıdır.

328. Tinsel-örgensel varlık aynı zamanda zorunlu bir *dingin, kalıcı* dışvarlık yanını taşımaktadır; birincisi kendi-için-varlık ucu olarak geri çekilmeli ve bu ikincisini öteki uç olarak karşısına almalıdır: bu uç bundan sonra nesnedir ve üzerinde tinsel-örgensel varlık neden olarak etkili olmaktadır. Şimdi, eğer beyin

ve omurilik birlikte Tinin o tensel *kendi-için-varlığı* iseler, kafatası ve omurilik kanalı da ayırılmış öteki ucu, yani katı, dingin Şeyi oluşturmaktadırlar. Gene de, eğer birisi Tinin dışvarlığının asıl yerini düşünüyorsa, hatırına gelen sırt değil ama yalnızca kafadır; öyleyse, şimdi önümüzdeki gibi bir bilme yolunu incelerken, bu—bu durumda çok kötü olmayan—'neden' ile yetinebilir ve bu dışvarlığı kafatasına sınırlayabiliriz. Eğer olur da birisi hiç kuşkusuz kimi zaman onun yoluyla da bilme ve yapma bir bölümüyle *içeri* ve bir bölümüyle *dışarı* sürülüyor diye sırtı Tinin yeri olarak düşünürse, bu yüzden omuriliğin Tinin konuklandığı yerler arasında sayılması ve kanalının ise karşılık düşen dışvarlık olarak alınması gerektiği hiç de tanıtlanmış olmaz, çünkü çok daha fazlası tanıtlanmaktadır; çünkü o denli de anımsanabilir ki, Tinin etkinliğine yaklaşarak onu uyandırmak ya da engellemek için bilinen daha başka dışsal yollar da vardır. Omurga kanalı öyleyse, dilersek, *haklı olarak* bir yana bırakılabilir; Tinin *örgenlerini* hiç kuşkusuz yalnızca kafatasının kapsamadığı da birçok başka doğa felsefesi öğretisi gibi hoş bir biçimde *saptanmıştır*. Çünkü bu daha önce bu ilişkinin Kavramından dışlanmış ve bu nedenle kafatası dışvarlık yanı olarak alınmıştı; ya da, olgunun Kavramını anımsamamıza izin verilmiyorsa, o zaman elbette görgülenim göstermektedir ki, örgen olarak göz ile nasıl görülüyorsa, kafatası ile de öldürülüyor, hırsızlık ediliyor, şiir yazılıyor vb. *değil*dir. Gene bu nedenledir ki kafatasının şimdi sözünü edeceğimiz *imlemi* için de *örgen* anlatımını kullanmaktan kaçınmamız gerekir. Çünkü genellikle akıllı insanlar için sözcüğün değil ama *olgu*nun önem taşıdığı söyleniyor olsa da, bu bize bir olguyu ona uygun olmayan bir sözcük ile gösterme iznini vermez; çünkü bu aynı zamanda beceriksizlik ve bir aldatmacadır ki yalnızca doğru sözcüğü taşımadığını sanmakta ve öyle görünmekte, ve gerçekte olguyu, yani Kavramı yakalıyamadığını kendisinden gizlemektedir; eğer Kavram bulunuyor olsaydı, doğru sözcük de elde olurdu. Burada ilk belirlenen şey yalnızca beyin dirimli kafa iken kafatasının ise *caput mortuum* olduğudur.

329. Öyleyse, beynin ansal süreçlerinin ve belirli işlevlerinin dış ama henüz bireyin kendisinde olan edimselliklerini tam bu ölü varlıkta sergilemeleri gerekecektir. O süreç ve işlevlerin ölü bir varlık olarak kendi içinde Tine yer vermeyen kafatası ile iliş-

kisi olarak ilkin o yukarda saptanan dışsal düzeneksel ilişki kendisini gösterir, öyle ki, asıl örgenler—ve bunlar beyinde bulunmaktadırlar—şurada kafatasını çepeçevre baskılayıp burada genişletir ya da yassılaştırırlar (ya da onun üzerindeki bu etki başka türlü nasıl gösterilirse gösterilsin). Kendisi örgenliğin bir bölümü olarak, her kemik için olduğu gibi, kafatasında da hiç kuşkusuz dirimsel bir öz-oluşum düşünülmelidir, ve böylece, bu bakış açısından, kendi payına beyin üzerinde baskı yapan ve onun dış sınırlarını saptayan şey kafatasıdır; ve daha sert olmakla buna daha yeteneklidir. Ama bu durumda ikisinin karşılıklı etkinliklerinin belirlenişinde yine aynı ilişki geçerli olacaktır; çünkü kafatası ister belirleyici isterse belirlenen olsun, bu durum nedensel bağıntıda genel olarak hiçbirşeyi değiştirmeyecek, ama yalnızca kafatası o zaman özbilincin dolaysız örgeni yapılmış olacaktır, çünkü onda *neden* olarak *kendi-için-varlık* yanı bulunacaktır. Ama, *kendi-için-varlık örgensel dirimlilik* olarak ikisinde de eş kipte bulunduğu için, gerçekte aralarındaki nedensel bağıntı silinmektedir. İkisinin bu gelişmesi gene de içte birbirlerine bağlanacak ve örgensel bir önceden-saptanmış uyum olacaktır ki bu birbiri ile ilgili iki yanı birbirlerine karşı özgür ve her birini kendi öz şekli ile bırakacaktır, bu şeklin ötekinin şekli ile bağdaşması gerekmeksizin; ve bu durum şekil ile niteliğin birbirleri ile ilişkisi açısından daha da geçerlidir, tıpkı üzümün şekli ile şarabın tadının birbirlerine karşı özgür olmaları gibi.—Ama *kendi-için-varlık* belirlenimi beyin yanına ve *dışvarlık* belirlenimi ise kafatası yanına düştüğü için, örgensel birlik içersinde *ayrıca* onların nedensel bir ilişkisi de kurulacaktır—birbirleri için dışsal olarak aralarında ki zorunlu bir ilişki, e.d. kendisi dışsal olan bir ilişki ki, onun yoluyla, öyleyse, her birinin *şekli* öteki tarafından belirlenecektir.

330. Bununla birlikte, özbilinç örgenini karşıt yan üzerine etkili neden olarak alan belirlenim açısından pek çok yolda ileri geri konuşulabilir; çünkü söz konusu olan şey *ilgisiz* dışvarlığına, şekil ve büyüklüğüne göre irdelenen bir nedenin yapısıdır, bir neden ki, içinin ve kendi-için-varlığının kesinlikle dolaysız dışvarlığı ilgilendirmeyen bir türde olmaları gerekir. Kafatasının örgensel özoluşumu ilk olarak düzeneksel etkilere karşı ilgisizdir, ve bu iki ilişkinin ilişkisi, birincisi kendinin-kendine-

bağıntısı olduğu için, tam bu belirsizlik ve sınırsızlığın kendisidir. Dahası, giderek beyin Tinin ayrımlarını varolan ayrımlar olarak kendi içine alsaydı, ve her biri ayrı birer yer kaplayan bir iç örgenler çokluğu olsaydı, tinsel bir kıpının, kökensel olarak zayıf ya da kuvvetli oluşuna göre, ilk durumda *genleşmiş*, ikinci durumda *sıkışmış* bir beyin örgenine iye olmasının, ya da tam tersinin, gerekli olup olmadığı belirsiz olurdu. Ama beynin böyle bir iç örgenler çokluğu olması Doğa ile çelişir, çünkü Doğa Kavramın kıpılarına kendi öz dışvarlıklarını verir, ve böylece örgensel yaşamın *akıcı yalınlığını arı olarak bir yana*, ve onun *eklemleniş* ve *bölümleniş*ini benzer olarak ayrımları içinde *öte* yana koyar, öyle ki bunlar, burada alınmaları gerektiği yolda, kendilerini tikel anatomik şeyler olarak gösterirler.—Beynin gelişimi örgeni büyültecek mi yoksa küçültecek midir, onu daha kaba ve kalın mı yoksa daha ince mi yapacaktır—bu soru için de aynı şey geçerlidir. Nedenin nasıl bir yapıda olduğu belirsiz kaldığı için, kafatasında etkinin nasıl olduğu, bunun bir genişleme mi yoksa bir daralma ve büzülme mi olduğu da o denli belirsiz bırakılır. Bu etki bir bakıma daha ince bir biçimde bir 'uyarım' olarak belirlendiği zaman, gene de bunun bir yakı etkisi gibi bir kabarma yoluyla mı, ya da sirkenin etkisi gibi bir büzülme yoluyla mı olduğu belirsizdir. Tüm bu tür görüşler için usayatkın nedenler öne sürülebilir, çünkü eşit ölçüde işe karışan örgensel ilişki bir görüşü bir başkası denli uygun bulur ve tüm bu anlak inceliğine karşı ilgisizdir.

331. Gene de bu ilişkiyi belirlemeye çalışmak gözlemci bilincin işi değildir. Çünkü ne olursa olsun bir yanda duran *hayvansal* bir bölüm olarak beyin değil, ama *özbilinçli* bireyselliğin *varlığı* olarak beyindir.—Bu bireysellik kalıcı bir ıra ve özdevimli bilinçli etkinlik olarak *kendi için* ve *kendi içinde* vardır; bu kendi-için-ve-kendi-içinde varlığın karşısında onun edimselliği ve başkası için dışvarlığı durmaktadır; kendi-için-ve-kendi-içinde varlık özdür ve beyinde bir varlık taşıyan öznedir; bu varlık *öznenin altına koyulur* ve değerini salt yerinin imlemi yoluyla kazanır. Ama özbilinçli bireyselliğin öteki yanı, dışvarlık yanı, bağımsız ve özne olarak ya da bir *şey* olarak *varlıktır*: kemik; *insanın edimselliği ve dışvarlığı onun kafatası kemiğidir*.—Bu ilişki ile iki yanının onları gözleyen bilinçte taşıdığı anlam budur.

332. Şimdi gözlemin bu yanların daha belirli ilişkisini ele alması gerekmektedir. Kafatası kemiği hiç kuşkusuz genel olarak Tinin dolaysız edimselliği olma anlamını taşımaktadır. Ama Tinin çok yanlılığı onun dışvarlığına gene öyle bir çok anlamlılık vermektedir; elde etmemiz gereken şey ise bu dışvarlığın bölündüğü tekil alanların anlamının belirliliğidir; ve görmemiz gereken şey bu alanların o belirli anlamı nasıl imlemekte olduklarıdır.

333. Kafatası kemiği bir etkinlik örgeni değildir, ne de 'konuşan' bir devim; kafatası kemiği ile ne çalabilir, öldürebiliriz vb., ne de o böyle edimler için en küçük bir biçimde yüzünü buruşturur, öyle ki dış görünüşün dili ile böyle işleri ele verebilsin.—Ne de bu *varolan* kendilik ayrıca bir *im* değerini taşımaktadır. Çehre ve duruş, ses tonu, giderek ıssız bir adada dikili taş ya da kazık bile kendilerinin salt dolaysızca olduklarından daha başka birşey demek olduklarını hemen bildirirler. Kendilerini ilk anda imler olarak tanıtırlar, çünkü kendilerinde aslında onlara özgü olmadığı için başka birşeyi gösteren bir belirlilik taşımaktadırlar. Bir kafatası ile bağıntılı olarak gerçi birçok düşünceyi anımsayabiliriz, Yorick'in kafatasına ilişkin olarak Hamlet'inkiler gibi; ama kafatası kendi için öylesine ilgisiz, doğal bir şeydir ki, onda salt onun kendisinden başka hiçbir şey dolaysızca görülmez ve kast edilemez; bize elbette beyni ve onun belirliliğini, ve başka biçimlenişteki kafataslarım anımsatır, ama bilinçli bir devimi değil, çünkü onda ne bir çehre ve duruşun, ne de bilinçli bir eylemden çıktığını bildiren birşeyin izi vardır; çünkü o öyle bir edimselliktir ki, sergilemesi gereken şey bireyselliğin başka bir yanıdır—bir yan ki, artık kendi içine yansıyan varlık değil, ama arı *dolaysız varlık* olacaktır.

334. Dahası, kafatasının kendisi duyumsamıyor olsa da, öyle görünmektedir ki, onun için belki de daha belirli bir anlam bulunabilecektir, çünkü belirli duyumlar kafatasına yakınlıkları yoluyla onun neyi iletmek istediğini bize bildirebilirler; ve Tinin bilinçli bir kipi duygusunu kafatasının belirli bir alanında bulduğu zaman, kafatasının bu bölgesinin şekli o kipi ve onun özelliğini gösteriyor olabilir. Tıpkı, örneğin, kimilerinin yorucu bir düşünmede ya da yalnızca düşünürlerken kafalarında bir yerde sızılı bir gerilim duymaktan yakınmaları gibi, çalma, öldürme,

şiir yazma vb. de her biri ona özgü olan ve ayrıca özel bir yeri olması gereken bir duygu ile birlikte olabilir. Beynin bu yolla daha çok devinmiş ve etkilenmiş olacak olan bu bölgesi olası ki bitişik kafatası bölgesini de daha çok geliştirecektir; ya da bu bölge duygudaşlık ya da onaylamaya bağlı olarak durgun kalmayıp tersine kendini büyültecek ya da küçültecek, ya da herhangi bir yolda biçimlendirecektir.—Gene de, bu önsavı olasılık dışı bırakan şey genelde duygunun belirsiz birşey olması ve kafadaki duygunun özek olarak tüm öteki sıkıntılara eşlik eden evrensel duygudaş olabilmesidir, öyle ki, hırsızın, katilin, şairin kafa kaşıntısı ya da ağrıları ile karışmış öteki duygular da olacaktır ve bunların birbirlerinden ve salt bedensel diyebileceğimiz duygulardan ayırdedilmelerinin olanağı, başağrısı belirtisinden—eğer bunun anlamını salt tensel yana sınırlarsak—bir hastalığa tanı koyulmasının olanağına eşittir.

335. Gerçekte, olguya nereden bakılırsa bakılsın, bunlar arasında karşılıklı hiçbir zorunlu ilişki olmadığı gibi, bu ilişkinin doğrudan bir belirtisi de yoktur. Gene de ilişkinin olması gerekiyorsa, onu oluşturmak için geriye kalan ve zorunlu olan şey iki yanın karşılık düşen belirlenimlerinin *kavramdan yoksun*, özgür, önceden-saptanmış uyumudur; çünkü iki yandan birinin tinsel olmayan bir edimsellik, salt bir 'şey' olması gerekmektedir.—Öyleyse, bir yanda dingin bir kafatası alanları çokluğu dururken, öte yanda sayıları ve belirlenimleri ruhbilimin durumuna bağlı bir ansal özellikler çokluğu bulunmaktadır. Tine ilişkin tasarım yoksullaştıkça, sorun bu yandan daha da kolaylaşmaktadır; çünkü ansal özellikler bir yandan daha da azalırken, öte yandan daha yalıtılmış, durağan ve kemikleşmiş, ve bu yüzden kemik belirlenimlerine daha benzer ve onlarla daha iyi karşılaştırılabilir olmaktadırlar. Ancak, Tine ilişkin bu değersiz tasarım nedeniyle pek çok şey oldukça kolaylaşmış olsa da, gene de iki yanda da yapacak çok şey kalmaktadır; bunların ilişkilerinin bütün bir olumsallığı gözlemi beklemektedir. Sayıca deniz kıyısındaki kumlara benzetilen İsrail çocuklarının her biri kendisini imleyen taneciği eline alacak olsaydı, böyle bir işlemin ilgisizliği ve keyfiliği, her ruh yetisine, her tutkuya, ve—gene burada irdelenmesi gereken ve daha ince ruhbilimin ve 'insan-doğası-biliminin' sözünü etmekten hoşlandığı—her kişilik ayırtısına,

tek tek kafatası bölgesi ve kemik biçimini saptayan işlem denli göz kamaştırıcı olurdu. Katilin kafatasında bu örgen değil, im de değil, ama bu çıkıntı vardır; Oysa bu katilin başka bir çok özellikleri de vardır, tıpkı başka çıkıntıları gibi, ve çıkıntılar ile birlikte ayrıca girintileri; ve çıkıntılar ya da girintiler arasında seçim yapılabilir. Ve yine, onun öldürmeye yatkınlığı herhangi bir çıkıntı ya da girinti ile, ve bu da herhangi bir ansal özellik ile ilgili olabilir; çünkü katil ne bu bir katil soyutlamasıdır, ne de salt *bir* çıkıntı ile *bir* girintisi vardır. Bu noktaya yönelik gözlemler de tam bu nedenle panayırdaki satıcının ve çamaşır günündeki evkadınının yağmura ilişkin gözlemleri denli usayatkın görünmelidirler. Satıcı ve evkadını ne zaman yoldan şu komşu geçse, ya da domuz rostosu yense, hep yağmur yağıyor gözlemini de yapabilirlerdi. Tıpkı yağmurun bu durumlara karşı ilgisiz olması gibi, gözlem açısından Tinin *'bu'* belirliği de kafatasının *'bu'* belirli varlığına karşı ilgisizdir. Çünkü bu gözlemin iki nesnesinden biri, kuru bir *kendi-için-varlık*, Tinin kemikleşmiş bir özelliği, öteki de eşit ölçüde kuru bir *kendinde-varlık*tır; böyle, bu ikisi gibi kemikleşmiş birşey başka herşeye karşı bütünüyle ilgisizdir; yüksek bir çıkıntı için bir katilin onun yakınında olup olmaması ilgisiz birşeydir, tıpkı katil için yassılığın ona yakın olup olmaması durumunda olduğu gibi.

336. Geriye herhangi bir özellik, tutku vb. ile herhangibir alındaki çıkıntının bağıntılı olması *olanağının* kaldığı elbette yadsınamaz. Bir katil bu kafatası bölgesinde buradaki, bir hırsız ise şuradaki yüksek bir çıkıntı ile *tasarımlanabilir*. Bu yandan kafatası bilimi büyük bir genişleme yeteneğindedir; çünkü ilk olarak öyle görünmektedir ki, kendisini salt bir çıkıntının *aynı bireydeki* bir özellik ile olan bağıntısına sınırlamıştır, yani birey her ikisine de iyedir. Ama doğal ya da gündelik kafatası bilimi—çünkü gündelik bir yüzanlam bilimi gibi böyle bir 'bilim' de olmalıdır—şimdiden bu sınırın ötesine geçmiştir; bu yalnızca, hileci birinin kulağının arkasında yumruk büyüklüğünde bir çıkıntı taşıdığı yargısıyla yetinmeyip, ayrıca sadakatsiz evli kadının kendisinin değil de evlilikteki öteki eşin alnında bir çıkıntı taşıdığını ileri sürmektedir.—Benzer olarak gene katil ile bir çatı altında oturan biri, ya da bir komşu ve daha ileri giderek bir hemşeri vb. kafatasının şurasında ya da burasında yüksek çıkın-

tılar ile *tasarımlanabilir*, tıpkı uçan ineğin ilk kez eşeğe binmiş yengeç tarafından okşandığının vb. tasarımlanabileceği gibi. Ama *olanak tasarımlama* olanağı anlamında değil de *iç* olanak ya da *Kavramın* olanağı anlamında alınıyorsa, o zaman nesne öyle bir edimselliktir ki arı bir şeydir, bu tür bir imlemi taşımaz ve taşımaması gerekir, ve öyleyse onu salt tasarımda taşıyabilen türde bir edimselliktir.

337. Gözlemci, iki yanın karşılıklı ilgisizliğine bakmaksızın, gene de onların ilişkilerini belirlemeye girişir, bir yandan *dışın için anlatımı* olduğu biçimindeki genel ussal ilke tarafından yüreklendirilerek, öte yandan hayvan kafataslarının andırımı ile deseteklenerek—ki bunlar hiç kuşkusuz insanlarınkinden daha yalın bir ıra taşıyabilirler, ama bunlar konusunda aynı zamanda hangi ıraya iye olduklarını söylemek de o denli güç olacaktır, çünkü her insanın bir hayvanın doğasını doğru olarak imgelemesi çok kolay olmayabilir. Gene de gözlemci bunu yapacaksa, bizi bulduğu yasaların pekinliğine inandırmada, burada bizim de zorunlu olarak anımsamamız gereken bir ayrımdan *eşsiz bir* yardım görecektir.—Tinin *varlığı* ne olursa olsun hiç devimsiz ve devindirilemez birşey olarak alınamaz. İnsan özgürdür; kabul edilmektedir ki *kökensel* varlık salt *yatkınlıklardan* oluşmaktadır, ve bunlar üzerinde bir insanın denetimi oldukça geniştir, ya da bunlar gelişmeleri için uygun koşullara gereksinirler; e.d. Tinin *kökensel* bir varlığından, o denli de varlık olarak varolmayan bir varlık olarak söz edilmektedir. Bu yüzden gözlemler birisinin yasa diye ileri sürecek olduğu birşey ile çelişecek olsaydı, pazarda ya da çamaşır gününde güzel bir hava olsaydı, o zaman satıcı ve ev kadını diyebilirlerdi ki, *aslında* yağmurun yağması *gerekirdi*, ve yağma *eğilimi* de bulunmaktadır; kafatası üzerine gözlem için de durum budur ve denebilecektir ki bu bireyin *aslında* yasaya göre kendi kafatasının belirttiği gibi olması *gerekir*, ve *kökensel bir yatkınlık* taşımaktadır, *ama* bu gelişmiş değildir; bu nitelik bulunmamaktadır, ama bulunması *gerekirdi*. *Yasa* ve *'gerek'* edimsel yağmurun gözlemine, ve bu kafatası belirliliği durumunda ise edimsel anlamın gözlemine dayanmaktadırlar; ama *edimsellik* bulunmuyorsa, o zaman *boş olanak* eşit ölçüde işe yaramaktadır. Sözü edilen yasanın bu olanağı, e.d. edimsel olmayışı, ve öyleyse o yasa ile çelişen gözlemler şu olgudan doğuyor

olmalıdırlar: bireyin özgürlüğü ve gelişen durum genelde *varlığa* ilgisizdirler, hem kökensel bir iç olarak ve hem de dış bir kemiksel biçim olarak varlığa karşı ilgisizdirler, ve birey de içsel-kökensel olarak ve daha da ötesi bir kemik olarak ne ise ondan daha başka birşey olabilir.

338. O zaman şöyle bir olanak elde etmiş oluruz: kafatasındaki bu çıkıntı ya da bu girinti hem edimsel birşeyi ve hem de salt bir *yatkınlığı* ve, dahası, edimsel olmayan birşeyi gösterecek denli belirsiz olan bir yatkınlığı imleyebilir. Kötü bir bahanenin başına her zaman ne geldiğini burada da görürüz: kendisi desteklemesi gerekene karşı kullanılmaya hazırdır. Olgunun doğası yoluyla 'sanı'nın sıkı sıkıya sarıldığı görüşün *karşıtını*, ama düşüncesizce, söylemeye getirildiğini görürüz:—bu kemik ile herhangi birşey belirtiliyor, ama o denli de belirtilmiyor demektedir.

339. Sanının kendisinin bu bahanede gözönünde bulundurduğu şey o sanıyı bütünüyle yokeden gerçek düşüncedir: varlık olarak varlık genel olarak Tinin gerçekliği değildir. Nasıl ki, yatkınlığın kendisi Tinin etkinliğinde hiçbir pay taşımayan bir *kökensel* varlık ise, kemik de kendi yanından böyle bir varlıktır. Tinsel bir etkinliği olmaksızın salt varolan birşey bilinç için bir Şeydir, ve bilincin özü olmaktan uzak, dahaçok onun karşıtıdır ve bilinç kendi için ancak böyle bir varlığın olumsuzlanması ve yokedilmesi yoluyla *edimsel*dir.—Bilincin *edimsel dışvarlığı* diye bir kemiği göstermek bu görüş açısından Usun bütünüyle yadsınması olarak görülmelidir; ve o Tinin dışı olarak düşünüldüğü zaman böyle gösterilmiş olmaktadır, çünkü dış ancak varolan edimselliktir. 'İç'in salt bu dıştan *çıkarsandığını* ve *başka birşey* olduğunu söylemenin, dış 'iç'in kendisi değil, ama salt *anlatımıdır* demenin hiçbir yararı yoktur. Çünkü birbirleri ile ilişkilerinde için yanına kendisini *düşünen* ve *düşüncel* edimsellik belirlenimi ve dışın yanına ise *varolan edimsellik* belirlenimi düşmektedir.—Böylece, bir insana şu denirse: 'Sen (senin *'iç'*in) busun, *çünkü* senin *kemiğin* böyle oluşmuş', bu 'Bir kemiği *senin edimselliğin* olarak görüyorum' demekten başka birşey değildir. Böyle bir yargıyı yukarda sözü edilen yüzanlambilimdeki benzer bir yargı durumunda olduğu gibi bir yumruk ile yanıtlamak, ilkin, *yumuşak* bölümlerden onların önem ve konumlarını alıp gö-

türür ve bunların gerçek *'kendinde'* olmadıklarını, Tinin edimselliği olmadıklarını tanıtlar;—yanıt burada aslında böyle yargılarda bulunan bir kimsenin kafatasını kırmaya dek gitmelidir, öyle ki, onun bilgeliği denli ele gelir bir tarzda, bir kemiğin insan için *kendinde* bir hiç olduğu, hele de *onun* gerçek edimselliği olmaktan bütünüyle uzak olduğu tanıtlansın.

340. Özbilinçli Usun kaba içgüdüsü böyle bir kafatası 'bilimini' gözü kapalı yadsıyacaktır,—özbilinçli Usun bu öteki gözlemci içgüdüsü ki, *bilmenin* zayıf bir sezgisine yükselmiş ve onu dışı için anlatımı olarak gören tinsel olmayan bir yolda yakalamıştır. Ama düşünce kötüleştikçe, zaman zaman kötülüğünün belirli olarak nerede yattığı daha az göze çarpar olur, ve onu ayrıştırmak da o denli zorlaşır. Çünkü düşüncenin daha kötü olması, onun özü olarak alınan soyutlamanın daha arı ve daha boş olması demektir. Ama burada irdelelediğimiz karşıtlığın yanları kendisinin bilincindeki bireysellik ve bütünüyle bir *Şey* olmuş dışsallık soyutlamasıdır,—Tinin durağan tinsel-olmayan bir varlık olarak görülen ve tam böyle bir varlığa karşıt olan o iç varlığı. Ama gözlemci Us da gerçekte bununla doruğuna ulaşmış görünmektedir ve bu noktada kendisini bırakmalı ve tam bir dönüş yapmalıdır; çünkü yalnızca bütünüyle kötü birşey kendisini evirmenin dolaysız zorunluğunu kendinde taşır. Gene böyle, Yahudi halkına ilişkin olarak onların yalnızca esenlik kapısında durmaları nedeniyle en sefil ve alçak halk oldukları ve olmuş oldukları söylenebilir; o halkın kendinde ve kendi için ne olması gerektiği, bu kendinin özselliği, o halkın kendisi için belirtik değildir; tersine, o halk bunu kendi öte-yanma koymaktadır; bu vazgeçme yoluyla kendi için daha yüksek bir dışvarlığı *olanaklı* kılmaktadır, ama ancak vazgeçtiği nesnesini yine kendi içine geri alabiliyorsa bu böyledir, varlığın dolaysızlığı içersinde durup kalacaksa değil; çünkü Tinin içinden kendi içine geri döndüğü karşıtlık ne denli büyük ise kendisi de o denli büyüktür; ama Tin bu karşıtlığı kendi için kendi dolaysız birliğini ortadan kaldırarak ve kendi-için-varlığını dışlayarak yaratmaktadır. Gene de, böyle bir bilinç kendi üzerine düşünmüyorsa, üzerinde durduğu orta terim uğursuz bir boşluktur, çünkü onu doldurması gereken şey durağan bir uç olmuştur. Böylece gözlemci Usun bu enson basamağı onun en kötüsüdür, ama evrilmesi tam bu yüzden zorunludur.

341. Çünkü gözlemin içerik ve nesnesini oluşturan ve buraya dek irdelediğimiz ilişkiler dizisine genel bir bakış göstermektedir ki, bunların *ilk kiplerinde*, yani örgensiz Doğanın ilişkilerininin gözleminde, *duyusal varlık* şimdiden *yitmiştir*; ilişkilerinin kıpıları kendilerini arı soyutlamalar olarak ve şeylerin dışvarlığına sıkıca bağlanmaları gereken yalın Kavramlar olarak sunarlar, ama bu dışvarlık yitmekte ve böylece kıpı kendisini arı bir devim ve bir evrensel olarak tanıtlamaktadır. Kendi içinde bütün olan bu özgür süreç nesnel birşey imlemini korur, ama şimdi *Bir* olarak ortaya çıkmaktadır; örgensel olmayanın sürecinde Bir varolmayan içtir; ama Bir olarak varolan süreç örgenliktir.—Bir kendi-için-varlık ya da olumsuz varlık olarak evrenselin karşısında durur, bundan uzağa çekilir ve kendi için özgür kalır, öyle ki Kavram,yalnızca saltık tekilleşme öğesinde olgusallaşmış olarak, örgensel varoluşta gerçek anlatımını, e.d. bir evrensel olarak var olmayı bulamaz, ama örgensel Doğanın bir dışı ya da, gene aynı şey, bir *içi* olarak kalır.—Örgensel süreç salt *kendinde* özgürdür, ama *kendi kendisi için* özgür değildir; özgürlüğünün kendi-için-varlığı *amaç*ta ortaya çıkar ve bir başka varlık olarak, kendisinin bilincinde ve sürecin dışında olan bir bilgelik olarak *varolur*. Gözlemci Us böylece bu bilgeliğe, Tine, evrensellik olarak varolan Kavrama, ya da amaç olarak varolan amaca döner; ve bundan böyle onun için nesne kendi öz özüdür.

342. Us ilk olarak kendi arılığına yönelir; ama bu gözlemci Us kendi ayrımları içinde devinen nesneyi varolan birşey olarak ayrımsadığı için, onun *Düşünce Yasaları* da kalıcı ile kalıcının bağıntıları olurlar; ama bu yasalar, içerikleri yalnızca kıpılar olduğu için, özbilincin Biri içine geçerler.—Bu yeni nesne gene *varolan* birşey olarak alındığı zaman, *tekil*, *olumsal*, özbilinçtir; gözlem bu yüzden sanısal Tinin içersinde, bilinçli edimselliğin bilinçsiz edimsellik ile olumsal ilişkisinin içersinde durmaktadır. Yalnızca Tin kendisinde bu ilişkinin zorunluğudur; gözlem bu yüzden bedene daha yakından bakar ve onun isteyen ve yapan edimselliğini kendisinin kendi içine yansıyan ve irdeleyen ve de kendisi nesnel olan edimselliği ile karşılaştırır. Bu dış yan, gerçi bireyin kendi içersinde taşıdığı dili olsa da, aynı zamanda, im olarak, göstermesi gerektiği içeriğe karşı ilgisiz birşeydir; tıpkı, kendisi için im saptayanın buna karşı ilgisiz olması gibi.

343. Bu nedenle gözlem sonunda bu değişken dilden yine *durağan varlığa* geri gelir ve Kavramı ile uyum içinde bildirir ki, dışsallık bir örgen olarak değil, dil ve im olarak da değil, tersine *ölü bir Şey* olarak Tinin dış ve dolaysız edimselliğidir. Örgensiz Doğanın en ilk gözleminde ortadan kaldırılmış olan düşünce, yani Kavramın bir Şey olarak bulunması gerektiği düşüncesi gözlemin bu son biçimi tarafından burada yeniden öyle bir yolda kurulmaktadır ki, Tinin kendisinin edimselliğini bir Şey yapmakta, ya da evrik olarak anlatılırsa, ölü varlığa Tin imlemini yüklemektedir. Gözlem bu yolla, öyle bir yere gelmiştir ki, ona ilişkin daha önceki Kavramımızı, yani Usun pekinliğinin kendi kendisini nesnel bir edimsellik olarak aradığını, açıkça bildirmektedir.—Hiç kuşkusuz burada bir kafatası tarafından temsil edilen Tinin bir Şey olarak bildirildiği sanılmamalıdır; bu düşüncede özdekçilik denilen görüş ile ilgili hiçbirşey bulunmamaktadır; tersine, Tin bu kemiklerden çok daha başka birşey olmalıdır; ama Tin *vardır* demek, şundan başka bir anlama gelmez; o bir *Şeydir*. Genelde *varlık* ya da şeylik Tinin yüklemi olarak görülüyorsa, bunun doğru anlatımı öyleyse Tinin *bir kemik* olan ile aynı türde bir varlık olduğudur. Öyleyse Tine ilişkin arı önerme için gerçek anlatımın, *o vardır* anlatımının bulunmuş olması en önemli şey olarak görülmelidir. Başka bakımlardan da Tine ilişkin olarak o *vardır*, bir *varlık* taşır, bir *Şey*dir, tekil bir *edimselliktir* dendiği zaman, bununla denmek istenen şey onun görülebilecek, ya da ele alınabilecek, dokunulabilecek vb. birşey olduğu değildir, ama *söylenen* böyle birşeydir; ve gerçekte söylenmiş olan şey *Tinin varlığı bir kemiktir* diyerek anlatılır.

344. Şimdi bu sonucun ikili bir imlemi vardır. Birincisi doğru anlamıdır, ama ancak özbilincin önceki deviminin sonucunun bir tamamlanışı olduğu ölçüde. Mutsuz özbilinç bağımsızlığını yadsımış ve *kendi-için-varlığını* bir *Şey* yapmaya çabalamıştı. Böylelikle özbilinçten bilince, nesnesi bir *varlık*, bir *Şey* olan bilince evrilmişti;—ama burada bir Şey olan özbilinçtir; öyleyse Şey, 'Ben' ve varlığın birliğidir—*Ulam*. Nesne bilinç için böyle belirlendiği için, *bilinç Usa iyedir*. Bilinç de özbilinç gibi kendinde özgün Ustur; ama ancak kendisi için nesnenin Ulam olarak belirlendiği bilincin Usa *iye* olduğu söylenebilir;—gene de Usun ne olduğunun bilgisini bundan ayırdetmeliyiz.—*Olan*ın [*Sein*]

ve *onun olanın* [*Seinen*] *dolaysız* birliği olan Ulam her iki biçimin de içinden geçmelidir, ve yalnızca gözlemci bilincedir ki ulam kendisini *varlık* biçiminde sunmaktadır. Bu bilinç kendi sonucunda kendisinin onun bilinçsiz pekinliği olduğu birşeyi bir önerme olarak bildirir—Us Kavramında yatan önerme. Bu önerme 'kendi' bir şeydir biçimindeki *sonsuz yargıdır*,—bir yargı ki kendi kendisini ortadan kaldırmaktadır.—Öyleyse bu sonuç yoluyla Ulam daha öte bu kendisini ortadan kaldıran karşıtlık olarak belirlenmektedir. Bilinç için *varlık* ya da *dolaysızlık* biçiminde bulunan *arı* Ulam, henüz *dolaylı* kılınmamış, salt *bulunan* nesnedir, ve bilinç de onunla ilişkisinde gene öyle dolaylı kılınmamış bir kiptedir. O sonsuz yargı kıpısı *dolaysızlığın* dolaylılığa ya da *olumsuzluğa* geçişidir. Bulunan nesne bu yüzden olumsuz bir nesne olarak belirlenmektedir, bilinç ise ona karşı *öz*bilinç olarak; başka bir deyişle, gözlemde *varlık* biçimi içinden geçmiş olan ulam, şimdi kendi-için-varlık biçiminde koyulmaktadır; bilinç bundan böyle kendisini *dolaysızca bulmayı* değil, ama kendi etkinliği içinden üretmeyi istemektedir. *Kendisi* kendi için eyleminin Ereğidir, oysa gözlemde salt şeyler ile ilgileniyordu.

345. Sonucun öteki imlemi önceden irdelendiği gibi Kavramdan yoksun gözleme ilişkindir. Kendini anlama ve anlatmanın bunun bildiği biricik yolu saflıkla kemiği, duyusal birşey olarak bulunduğu biçimiyle ve aynı zamanda bilinç için nesnelliğini yitirmeksizin, özbilincin *edimselliği* olarak ileri sürmektir. Ama bu söylediklerinin neyi imlediğine ilişkin hiçbir açık bilinci yoktur, ve önermesinde özne ile yüklemin belirliliğini ve onların ilişkisini kavramamaktadır, hele de sonsuz, kendi kendisini çözen yargı ve Kavram anlamında. Dahaçok, Tinin burada doğal bir dürüstlük olarak görünen ve daha derinde yatan özbilinci nedeniyle, kendisinden özbilincin edimselliği olarak bir kemiği alan o Kavramdan yoksun çıplak düşüncenin onursuzluğunu gizler; ve o düşünceyi burada anlamsız olan neden ve etki, im, örgen vb. arasındaki her türden ilişki ile düşüncesizce karıştırarak örtbas eder, ve önermenin kabalığını bunlardan türetilmiş ayrımlar ile gizler.

346. Beyin telcikleri ve benzerleri, Tinin varlığı olarak görüldüklerinde, salt düşüncel, varsayımsal olan, *dışsal olarak* varol-

mayan, duyumsanmıyan, görülmeyen, gerçek olmayan bir edimselliktirler; *dışsal* olarak *varolduklarında,* görüldüklerinde, ölü nesnelerdirler, ve artık Tinin varlığı olarak geçerli değildirler. Ama asıl nesnellik *dolaysız duyusal* bir nesnellik olmalıdır, öyle ki, Tin bu ölü nesnellikte—çünkü ölünün yaşayanın kendisinde varolması ölçüsünde kemik ölüdür—edimsel olarak koyulmaktadır. Bu tasarımın Kavramı Usun kendisini *tüm şeylik* olarak, üstelik *arı nesnel* şeyliğin *kendisi* olarak almasıdır; ama o ancak *Kavramda* budur, ya da, yalnızca Kavram onun gerçekliğidir; ve Kavram kendisi arılaştığı ölçüde aptalca bir tasarım olmaktadır, eğer içeriği Kavram değil ama tasarım biçimini alıyorsa, eğer kendisini ortadan kaldıran yargı onun bu sonsuzluğunun bilinci ile değil, ama kalıcı bir önerme olarak alınıyorsa,—bir önerme ki özne ve yükleminin her biri kendi için geçerlidir, 'kendi' 'kendi' olarak, şey şey olarak koyulmakta, ve gene de birinin öteki olması gerekmektedir.—Us, özsel olarak Kavram, dolaysızca kendine ve karşıtına ayrılır, bir karşıtlık, ki tam bu yüzden eşit ölçüde dolaysızca ortadan kaldırılır. Ama Us kendi kendisi ve karşıtı olarak sunulduğu, ve bu bölünmüşlüğün tümden yalıtılmış kıpısı içinde sıkı sıkıya tutulduğu zaman, usdışı bir yolda anlaşılmaktadır; ve bu bölünmüşlüğün kıpıları arılaştıkça, ya bilinç için olan, ya da onun içtenlikle anlattığı bu içeriğin görüngüsü de kabalaşmaktadır. Tinin içten türettiği ama yalnızca *tasarımsal bilincine* dek taşıyarak burada bıraktığı *derinlik,* ve bu bilincin söylediğinin ne olduğuna ilişkin *bilisizliği,* yüksek ve alçağın aynı bağlanışıdır ki, dirimlide Doğa onun en yüksek edimleme örgenini, üreme örgenini, işeme örgeni ile birleştirdiği zaman safça bunu anlatmaktadır.—Sonsuz yargı, sonsuz olarak, kendi kendisini kavrayan yaşamın tamamlanışı olacaktır; ama sonsuz yargının tasarım düzeyinde kalan bilinci işeme olarak davranmaktadır.

B. USSAL ÖZBİLİNCİN KENDİ KENDİSİ YOLUYLA EDİMSELLEŞMESİ

347. Özbilinç Şeyi kendisi olarak ve kendisini Şey olarak bulmuştu; e.d. *kendinde* nesnel edimsellik olduğunu *bilmektedir.* Artık tüm olgusallık olmanın *dolaysız* pekinliği değildir, ama öyle

bir pekinliktir ki onun için dolaysız [varlık] genel olarak ortadan kaldırılmış birşey biçimini taşımaktadır, öyle ki dolaysızın *nesnelliği* henüz yüzeysel birşey olarak geçerlidir ve içi ile özü *özbilincin kendisidir*.—Özbilincin olumlu ilişkide olduğu nesne bu yüzden bir özbilinçtir; nesne şeylik biçimindedir, e.d. *bağımsızdır*; ama özbilinç bu bağımsız nesnenin onun için bir yabancı olmadığından pekindir; böylece bilmektedir ki *kendinde* o nesne tarafından tanınmaktadır; özbilinç Tindir ki, özbilincin ikilenişinde ve her ikisinin bağımsızlığında kendi kendisi ile birliğinin pekinliğini taşımaktadır. Bu pekinlik kendisini şimdi Tin için gerçekliğe yükseltmelidir; [bizim için] onun açısından geçerli olanın, e.d. *kendinde* ve *iç* pekinliğinde varolduğu olgusunun onun bilincine girmesi ve *onun için* olması gerekmektedir.

348. Bu edimselleşmenin evrensel duraklarının neler olacakları buraya kadar izlenen yol ile karşılaştırma yoluyla genel olarak şimdiden görülebilir. Tıpkı gözlemci Usun ulam öğesinde bilinç devimini, yani duyu-pekinliğini, algıyı ve Anlağı yineliyor olması gibi, Us da yine özbilincin ikili devimi içinden geçecek ve bağımsızlıktan kendi özgürlüğüne geçecektir. İlk olarak, bu etkin Us kendisinin salt bir birey olarak bilincindedir, ve böyle bir birey olarak edimselliğini 'başka'da istemeli ve üretmelidir,—ama bundan sonra, bilinci kendini evrenselliğe yükseltmiş olduğu için evrensel Us olmaktadır ve kendisinin bir Us olarak, daha şimdiden kendinde ve kendi için tanınan ve arı bilincinde tüm özbilinci birleştiren bir bilinç olarak bilincindedir; yalın tinsel özdür ki bilince ulaştığı için aynı zamanda *olgusal Töz*dür, ve ona önceki biçimler zeminlerine imiş gibi geri dönerler, öyle ki onunla karşılaştırıldıklarında ancak onun Oluş sürecinin tekil kıpılarıdırlar—kıpılar ki hiç kuşkusuz birbirlerinden koparlar ve kendi başlarına şekiller olarak görünürler, oysa gerçekte yalnızca o Oluş sürecinde temellenmiş olarak *dışvarlık* ve *edimsellik* taşırlar, *gerçekliklerini* salt onun kendisinde oldukları ve kaldıkları sürece bulurlar.

349. *Bizim için* şimdiden ortaya çıkmış *Kavram* olan bu hedefi, yani öteki özgür özbilinçte kendi öz-pekinliğini ve tam bu ötekinde gerçekliğini taşıyan tanınan özbilinci olgusallığı içinde alırsak, ya da bu henüz içsel Tine şimdiden dışvarlığına gelişmiş Töz olarak bakarsak, bu Kavramda Törellik Alanının açıldığını

göreceğiz. Çünkü bu bağımsız *edimsellikleri* içindeki bireylerin özlerinin saltık tinsel *birliğinden* başka birşey değildir; kendinde evrensel bir özbilinçtir ki kendisini bir başka bilinçte edimsel olarak görmektedir, öyle bir yolda ki, bu sonuncusu tam bağımsızlığa iyedir ya da onun için bir şeydir, ve evrensel özbilinç tam anlamıyla onda şey ile *birliğinin* bilincindedir, ve salt bu nesnel varlık ile birliği içinde özbilinçtir. Bu törel *Töz evrensellik soyutlamasında* salt *düşüncel* yasadır; ama o denli de dolaysız olarak edimsel *özbilinçtir*, ya da *töre*dir. *Tekil* bilinç, evrik olarak, salt bu varolan 'bir'dir, çünkü evrensel bilinci tekilliği içinde kendi varlığı olarak bilmektedir, çünkü eylemi ve dışvarlığı evrensel töredir.

350. Gerçekte bir ulusun yaşamındadır ki özbilinçli Usun edimselleşmesinin Kavramı—*başkası*nın bağımsızlığında onunla eksiksiz *birliği* görmek ya da benim karşıma çıkan ve benim olumsuzum olan bir 'başka'nın bu özgür şeyliğini *benim kendim-için-varlığım* olarak nesne almam—eksiksiz olgusallığını bulmaktadır. Us burada akıcı evrensel *Töz* olarak, değişmez yalın *şeylik* olarak bulunmaktadır, ki bu sonuncu o denli de tıpkı ışığın kendi başına ışıldayan sayısız noktalar olarak yıldızlara dağılması gibi bir tam bağımsız varlıklar çokluğuna dağılmıştır ve bunlar saltık kendi-için-varlıklarında yalnızca *kendilerinde* yalın bağımsız Tözde değil, ama *kendileri için* çözünmektedirler; tekilliklerinden özveri ve bu evrensel Tözü ruhları ve özleri olarak alma yoluyla bu tekil bağımsız varlıklar olduklarının bilincine varırlar—tıpkı bu evrenselin yine tekil bireyler olarak onların edimi ya da onlar tarafından ortaya çıkarılan ürün olması gibi.

351. Bireyin *yalnızca tekil* etkinlik ve uğraşı onun doğal bir yaratık olarak, yani *varolan* bireyselllik olarak gereksinimleri ile ilgilidir. Onun bu en sıradan işlevlerinin boşa çıkmayıp tersine edimsellik taşımaları evrensel saklayıcı ortam yoluyla, bütün bir ulusun *gücü* yoluyla olmaktadır. Ama evrensel Tözde birey bu *kalıcılık biçimine* yalnızca genelde etkinliği açısından değil, ama o denli de o etkinliğin içeriği açısından iyedir; yaptığı şey herkesin evrensel becerisi ve töresidir. Bu içerik, bütünüyle tekilleşmiş olduğu ölçüde, edimselliği içinde herkesin etkinliğinin sınırları içersinde kalmaktadır. Bireyin kendi gereksinimleri için *emeği* onunkilerin olduğu denli başkalarının gereksinimleri için

de bir doyumdur ve o kendi gereksinimlerinin doyumuna yalnızca başkalarının emeği yoluyla ulaşmaktadır. Birey kendi bireysel emeğinde şimdiden nasıl bilinçsizce *evrensel* bir emeği yerine getiriyorsa, yine evrensel emeği kendi *bilinçli* nesnesi olarak da yerine getirmektedir; bütün, bir *bütün* olarak, onun çalışması olurken o bu bütün için kendisinden özveride bulunmakta ve işte bu yolla kendisini ondan geri kazanmaktadır.—Burada karşılıklı olmayacak hiçbir şey yoktur, hiçbir şey yoktur ki onunla ilişkisinde bireyin bağımsızlığı onun kendi-için-varlığının çözülüşünde, kendi kendisinin *olumsuzlanışında*, kendisine kendi için olma olumlu imlemini vermesin. Başkası için varlığın ya da kendini birşey yapmanın ve kendi-için-varlığın bu birliği, bu evrensel Töz, bir ulusun töre ve yasalarında kendi *evrensel dilini* konuşur; ama bu varolan değişmez öz ona karşıt görünen tekil bireyselliğin kendisinin anlatımından başka birşey değildir; yasalar her bireyin ne olduğunu ve ne yaptığını bildirir; birey onları yalnızca kendi *evrensel* nesnel şeyliği olarak bilmez, ama o denli de kendisini onlarda bilir, ya da onları kendi öz bireyselliğinde ve yurttaşlarının her birinde tekilleşmiş olarak bilir. Bu yüzden, evrensel Tinde her biri salt kendi pekinliğini, varolan edimsellikte yalnızca ve yalnızca kendi kendini bulmanın pekinliğini taşımaktadır; başkalarından kendisinden olduğu denli pekindir.—Tümünde şunu gözlerim ki, kendilerini tıpkı benim olduğum gibi salt bu bağımsız varlıklar olarak bilmektedirler; onlarda başkaları ile özgür birliği öyle algılarım ki, bu birlik benim yolumla olduğu gibi başkalarının kendileri yoluyla da vardır,—onları kendim olarak, kendimi onlar olarak görürüm.

352. Özgür bir ulusta, öyleyse, gerçekte Us edimselleşmiştir; Us şimdide bulunan dirimli bir Tindir ki onda birey *belirliliğini*, e.d. evrensel ve bireysel özünü yalnızca anlatılıyor ve ona şeylik biçiminde sunuluyor olarak bulmakla kalmaz, ama kendisi bu özdür ve o denli de belirliliğine erişmiştir. Eskiçağın en bilge insanları bu yüzden diyorlardı ki, *bilgelik ve erdem ulusunun töreleri ile uyum içinde yaşamaktan oluşur.*

353. Ama belirlenimine ulaşmış olmanın ve onda yaşamanın bu mutluluğundan özbilinç—ki ilk olarak salt *dolaysızca* ve *Kavrama göre* Tindir—çekilmiştir, ya da henüz ona erişmiş değildir; çünkü ikisi de eşit ölçüde söylenebilir.

354. Us *bu mutluluktan çekilmelidir*; çünkü özgür bir ulusun yaşamı salt *kendinde* ya da *dolaysızca olgusal törelliktir*. Ya da törellik *varolan* bir düzendir; böylece bu evrensel Tinin kendisi ayrıca tekil bir Tindir, ve töreler ve yasalar bütünü *belirli* törel bir Tözdür ki, ilkin daha yüksek bir kıpıda, yani Tinin *kendi özü üzerine bilincinde* bu sınırlamayı kaldırır ve yalnızca bu bilgide saltık gerçekliğini bulur, ama dolaysızca kendi varlığında değil; bu son biçimde o sınırlı bir törel Tözdür, ve saltık sınırlama ise yalnızca Tinin *varlık* biçiminde olmasıdır.

355. Dahası bu yüzden *bireysel* bilinç, varoluşunu olgusal törellikte ya da ulusta dolaysızca taşıdığı biçimiyle, sağlam sarsılmaz bir güvendir ki, bunda Tin kendisini birey için soyut kıpılara çözmüş değildir ve öyleyse birey de kendisini *kendi için varolan* arı *bireysellik* olarak biliyor değildir. Ama bu düşünceye varır varmaz, ki varmalıdır, Tin ile bu *dolaysız* birlik ya da ondaki *varlığı*, güveni yiter; yalıtılmış ve kendi başına şimdi öz olan odur, artık evrensel Tin değildir. *Özbilincin bu tekillik kıpısı* hiç kuşkusuz evrensel Tinin kendisindedir, ama ancak yiten bir büyüklük olarak ki, kendi için ortaya çıkarak, o denli de evrensel Tinde dolaysızca çözülmekte ve bilince salt güven olarak girmektedir. Kendisini böyle saptayarak—ve her kıpı özün bir kıpısı olduğu için kendini öz olarak sunmayı başarmalıdır—, birey kendisini yasaların ve törelerin karşısına koymuştur; bunlar saltık özsellikten yoksun olan salt birer düşüncedirler, edimsellikten yoksun soyut birer kuramdırlar; birey ise bu Ben olarak kendi için dirimli gerçekliktir.

356. Ya da, özbilinç bu törel Töz olma, bir ulusun Tini olma *mutluluğuna henüz erişmiş değildir*. Çünkü gözlemden geri çekilen Tin ilkin henüz Tin olarak kendisi yoluyla edimselleşmiş değildir; yalnızca *iç* öz ya da soyutlama olarak koyulmuştur.—Başka bir deyişle, Tin ilkin *dolaysızdır*; ama dolaysızca varolarak *tekil*dir, *bireysel*dir; verili kılgın bilinçtir, ki verili dünyasına girerken amacı kendisini bu tekil birşey belirliliği içinde eşlemek, kendisini bu birey olarak, kendi varolan eşi olarak üretmek, ve kendi edimselliğinin dünyanın nesnel varlığı ile bu birliğinin bilincine varmaktır. Özbilinç bu birliğin *pekinliğini* taşır; onun için geçerli olan şey bu birliğin *kendinde* varolduğu ya da kendisi ile şeyliğin uygunluğunun daha şimdiden bulunduğu, ve *onun*

için yalnızca onun aracılığı ile böyle olması gerektiğidir; ya da o birliğin oluşturulmasının o denli de onun *bulunması* olduğudur. Bu birlik *mutluluk* demek olduğu için, birey böylece *mutluluğunu aramak* için kendi Tini tarafından dünyaya gönderilmektedir.

357. Öyleyse, eğer bizim için bu ussal özbilincin gerçekliği törel Töz ise, burada o özbilinç için bu onun törel dünya deneyiminin başlangıcıdır.—O henüz törel Töz olmadığı sürece bu devim bu töze doğru diretir, ve bu devimde ortadan kaldırılanlar özbilinç için kendi yalıtılmaları içinde geçerli olan tekil kıpılardırlar. Bunlar doyumuna ulaşan dolaysız bir istenç ya da *doğal dürtü* biçimini taşımaktadırlar, ve bu doyumun kendisi yeni bir dürtünün içeriğidir.—Ama, öte yandan, eğer özbilinç Tözde olma mutluluğunu yitirmiş ise, bu doğal dürtüler amaçlarının özbilincin gerçek belirlenimi ve özselliği olduğunun bilinci ile bağlanırlar; törel Töz 'kendi'den yoksun bir yüklem düzeyine düşmüştür ki, bunun dirimli özneleri evrenselliklerini kendi başlarına doldurmaları ve özsel doğalarını kendi çabaları ile yerine getirmeleri gereken bireylerdir.—Önceki anlamda alındıklarında, öyleyse bu şekiller törel Tözün Oluş sürecidirler ve onu öncelerler; ikinci anlamda ise onu izlerler ve özbilince onun belirleniminin ne olduğunu açıklarlar; birinci durumda gerçekliklerinin ne olduğunu görgüleme sürecinde dürtülerin dolaysızlık ya da hamlıkları yiter, ve içerikleri daha yüksek bir içeriğe geçer. İkinci durumda yiten ise belirlenimini o dürtülere koyan bilincin yanlış düşüncesidir. Birinci durumda ulaştıkları *hedef* dolaysız törel Tözdür, ama ikincide o Tözün bilincidir, ve kuşkusuz öyle bir bilinç ki, Tözü kendisinin özü olarak bilmektedir; ve o düzeye dek bu süreç ahlakın, törellikten daha yüksek bir şeklin oluş süreci olacaktır. Ama bu şekiller aynı zamanda, ahlakın 'oluş'unun salt bir yanını, yani *kendi-için-varlığa* düşen ya da orada bilincin *kendi* Ereklerini ortadan kaldırdığı yanı oluştururlar,—ahlakın orada Tözün kendisinden doğduğu yanı değil. Bu kıpılar henüz yitik törelliğe karşı karşıtlık içindeki Ereklere çevrilmiş olma imlemini taşıyamadıkları için, burada hiç kuşkusuz doğal içeriklerine göre geçerlidirler ve ulaşmaya çalıştıkları hedef törel Tözdür. Ama bilinç törel yaşamını yitirdikten sonra bu kıpıların içinde göründükleri biçim—ki bilinç yitirdiğini ararken

bu biçimleri yinelemektedir—çağımıza daha yakın durduğu için, bu kıpılar daha çok bu anlatım kipinde tasarımlanabilirler.

358. İlkin yalnızca Tinin Kavramı olan özbilinç bu yola kendi için tikel bir Tin olarak özsel varlık olma belirliliği içinde girmektedir, ve amacı öyleyse tikel bir birey olarak kendisine edimsellik vermek ve bir birey olarak onda haz duymaktır.

359. O *kendi-için-varolan* birşey olarak kendi için özsel varlık olma belirlenimi içinde, 'başka'nın *olumsuzluğu*dur; kendi bilincinde, öyleyse, olumlu olarak ortaya çıkar ki hiç kuşkusuz *var* olan ama onun için kendinde-varolmayan imlemini taşıyan birşey ile karşıtlık içindedir; bilinç bu verili edimselliğe ve bu edimselliği ortadan kaldırarak yarattığı *Ereğe* bölünmüş olarak görünür—bir Erek ki bilinç verili olanın yerine dahaçok onu edimsellik yapmaktadır. Birincil Ereği ise *dolaysız* soyut *kendi-için-varlığıdır*, ya da kendini bir başkada *bu tikel birey* olarak ya da bir başka özbilinci kendisi olarak görmektir. Bu Ereğin gerçekliğinin ne olduğunun görgülenimi özbilinci daha yüksek bir düzeye çıkarır, ve bundan böyle kendisi kendine Erektir, ama ancak aynı zamanda evrensel olduğu ve *yasayı dolaysızca* kendinde taşıdığı ölçüde. Ama *yüreğinin* bu yasasını yerine getirirken görgüler ki, *birey* böyle yaparak kendisini saklıyamamaktadır, ama dahaçok İyi salt bireyin özverisi yoluyla başarılabilmektedir: özbilinç *erdem* olmaktadır. Erdemin görgülediği salt şu olabilir: Ereği şimdiden kendinde başarılmıştır, mutluluk dolaysızca eylemin kendisinde bulunur, ve eylemin kendisi İyidir. Bütün bu alanın Kavramı, yani şeyliğin Tinin *kendi-için-varlığı*nın kendisi olduğu, bu görgülenimin deviminde özbilinç için belirtik olmaktadır. Bunu bularak özbilinç kendi için böylece dolaysızca kendisini anlatan bireysellik olarak olgusallıktır,—bir bireysellik ki artık ona karşı olan bir edimsellikten hiçbir direniş görmez ve amacı ve nesnesi salt bu kendini anlatıştır.

a. *Haz ve Zorunluk*

360. Kendisini genel olarak olgusallık olarak bilen özbilinç nesnesini kendisinde taşır, ama bir nesne ki, ilkin salt *özbilinç içindir* ve henüz varolan birşey değildir; *varlık* onun kendisininkinden başka bir edimsellik olarak ona karşı durmaktadır; ve öz-

bilinç kendi-için-varlığının yerine getirilmesi yoluyla kendisini başka bir bağımsız varlık olarak görmeyi amaçlamaktadır. Bu *ilk Erek* kendisinin başka özbilinçte birey olarak bilincine varmak ya da bu başkasını kendisi yapmaktır; bu başkasının *kendinde* şimdiden bunun kendisi olduğunun pekinliğini taşımaktadır. Kendini törel Tözden ve düşüncenin dingin varlığından *kendi-için-varlığına* yükselttiği ölçüde, törenin ve dışvarlığın yasasını, gözlemden gelen bilgiyi ve kuramı, yitmekte olan gri bir gölge olarak arkasında bırakmıştır; çünkü bu sonuncusu dahaçok kendi-için-varlığı ve edimselliği özbilincinkilerden başka olan birşeyin bilgisidir. Bilginin ve eylemin evrenselliğinin göksel görünüşlü Tinin yerine—ki onda bireyselliğin duygu ve hazzı susturulmuşlardır—ona yeryüzü Tini girmiştir ki, bunun için ancak bireysel bilincin edimselliği olan varlık gerçek edimsellik olarak geçerlidir.

> Anlak ve bilimi küçümser,
> İnsanın en yüksek yeteneklerini
> Kendini şeytana vermiştir
> Ve yok olmalıdır.[24]

361. Böylece yaşama atılır ve içinde göründüğü arı bireyselliği yerine getirir. Mutluluğunu kendisi yaratmaktan çok dolaysızca almakta ve haz duymaktadır. Onunla edimselliği arasında duran tek şey olan bilimin, yasaların ve ilkelerin gölgesi onun olgusallığının pekinliği ile başa çıkamayan dirimsiz bir sis gibi yitmektedirler; yaşamı tıpkı kendini onu alan ele kolayca sunan olgun bir meyvanın dalından koparılışı gibi alır.

362. Eylemi salt bir bakımdan bir *istek* eylemidir; bütün bir nesnel varlığın yokedilmesini değil, ama yalnızca onun başkalığının ya da bağımsızlığının özsüz bir görünüş olan biçimini amaçlar; çünkü onun için bu nesnel varlık *kendinde* onunla aynı öz ya da onun 'kendi'liği olarak geçerlidir. İçinde istek ve nesnenin birbirlerine karşı ilgisiz ve bağımsız olarak durdukları öğe *dirimli dışvarlık*tır; isteğin hazzı bu dışvarlığı, bu dışvarlık isteğin nesnesine ait olduğu ölçüde, ortadan kaldırır. Ama ikisine de ayrı birer edimsellik veren bu öğe burada dahaçok ulamdır, özsel olarak *düşünce düzeyinde* bir varlıktır; her bir bireyi kendisi için

saklayan şey öyleyse bağımsızlık bilincidir—bu ister doğal bilinç olsun, isterse bir yasalar dizgesine gelişmiş bilinç olsun. Kendinde bu ayrılma başkasını *kendi öz* 'kendi'liği olarak bilen özbilinç için belirtik değildir. O öyleyse *haz* duymaya, bağımsız olarak görünen bir başka bir bilinçte kendi edimselleşmesinin bilincine, ya da iki bağımsız özbilincin birliğinin sezgisine ulaşmaktadır. Kendi Ereğine ulaşır, ama ancak orada Ereğin gerçekliğinin ne olduğunu görgülemek için. Kendisini *bu tekil kendi-için-varolan* birey olarak kavrar, ama bu Ereğin edimselleşmesi gene onun ortadan kaldırılmasıdır, çünkü o *bu tekil* birey olarak değil, ama dahaçok kendi kendisinin ve başka özbilincin *birliği* olarak, ve böylece ortadan kaldırılmış birey olarak ya da bir *evrensel* olarak kendine nesne olmaktadır.

363. Duyulan haz hiç kuşkusuz özbilincin *kendine* nesnel olmuş olmasının olumlu imlemini taşır, ama eşit ölçüde de, *kendi kendini* ortadan kaldırmış olmanın olumsuz imlemini taşımaktadır; ve edimselleşmesini salt o birinci anlamda kavradığı için, görgülenimi bilincinde bir çelişki olarak ortaya çıkar ki, burada bireyselliğinin erişilen edimselleşmesi kendini olumsuz *öz* tarafından yokedilmiş olarak görür, bir öz ki edimsellikten yoksun boş birşey olarak ona karşı durmaktadır ve gene de onu yokeden güçtür. Bu öz bu bireysellik kendinde ne ise onun *Kavram*ından başka birşey değildir. Ama bu bireysellik henüz kendini edimselleştiren Tinin en yoksul şeklidir; çünkü kendini ilkin Usun *soyutlaması* ya da *kendi-için-* ve *kendinde-varlığın birliğinin dolaysızlığı* olarak bilmektedir; özü öyleyse yalnızca *soyut* ulamdır. Gene de artık *dolaysız yalın* varlık biçimini taşımamaktadır; oysa gözlemci Tin için bu biçimi taşır ve orada *soyut* varlıktır ya da, yabancı bir varlık biçimine koyulmuş olarak, genelde *şeylik*tir. Burada bu şeylikte kendi-için-varlık ve dolaylılık ortaya çıkmıştır. Bu yüzden içeriği yalın özselliklerin gelişmiş arı ilişkisi olan *çember* olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bireyselliğin eriştiği edimselleşme öyleyse, onun bu soyutlamalar çemberini yalın özbilinç içine sınırlanmışlıktan *özbilinç-için-olma* ya da nesnel yayılım öğesine atmış olmasından başka birşey değildir. Bu yüzden, duyulan hazda özbilinç için onun özü olarak *nesne* olan şey o boş özselliklerin, arı birliğin, arı ayrımın ve bunların ilişkisinin yayılmasıdır; bireyselliğin kendi *özü* olarak görgülediği nesne bun-

dan öte hiçbir içerik taşımaz. O nesne *zorunluk* denilen şeydir; çünkü zorunluk, *yazgı*, vb. tam olarak şudur ki, ona ilişkin olarak *ne* yaptığı, belirli yasalarının ve olumlu içeriğinin ne olduğu söylenemez, çünkü o *varlık* olarak görülen saltık arı Kavramın kendisidir, yalın ve boş ama direnilmez ve dokunulmaz *ilişkidir* ki, çalışması bireyselliğin yokluğudur. Bu *durağan* ve *katı bağlamdır*, çünkü bağlananlar arı özsellikler ya da boş soyutlamalardır; birlik, ayrım, ve ilişki ulamlardır ki her biri kendinde ve kendi-için hiçbirşeydir, yalnızca karşıtı ile ilişkide vardır ve bu yüzden birbirlerinden ayrılamazlar. *Kavramları* yoluyla birbirleri ile ilişkilidirler, çünkü arı Kavramların kendileridirler; ve bu *saltık ilişki* ve soyut devim zorunluğu oluşturur. İlkin içeriği olarak yalnızca arı Us Kavramına iye olan salt tekil bireysellik, ölü Kuramdan Yaşama atılmış olmak yerine, bu yüzden dahaçok yalnızca kendi öz dirimsizliğinin bilincine atılmıştır ve payına salt boş ve yabancı zorunluk, *ölü* bir edimsellik düşmektedir.

364. Geçiş *'bir'*in biçiminden *evrensellik* biçimine, bir saltık soyutlamadan bir başkasına, *başkaları* ile birlikteliğinden kurtulmuş arı *kendi-için-varlığın* amacından, *arı* karşıtına, e.d. böylece eşit ölçüde soyut *kendinde-varlığa* olmaktadır. Sonuçta bu öyle bir yolda görünmektedir ki, birey yalnızca yok edilmiştir ve tekilliğin saltık direngenliği o denli sert, ama gene de sürekli edimsellikte toz edilmektedir.—Bilinç olarak o kendi kendisi ile karşıtının birliği olduğu için, bu yıkılış henüz onun için amacı ve edimselleşmesidir, tıpkı *onun için* öz olmuş olanın ve *kendinde* öz olanın çelişkisi olduğu gibi;—yaptığında, yani *yaşamını* kendi üzerine almış olmakta yatan çifte anlamı görgüler; yaşamı ele geçirmiştir, ama onunla dahaçok ölümü yakalamıştır.

365. Dirimli varlığının dirimsiz bir zorunluğa bu *geçişi* ona bu yüzden hiçbirşey yoluyla dolaylı kılınmamış bir evrilme olarak görünür. Dolaylı kılıcı etmenin onda her iki yanın bir olacağı ve böylece bilincin bir kıpıyı ötekinde tanıdığı türde olması gerekirdi: amaç ve eylemini yazgıda, ve yazgısını amaç ve eyleminde, *kendi öz özünü* ise bu *zorunlukta*. Ama işte bu birlik bu bilinç için hazzın kendisi ya da *yalın tekil* duygudur, ve bu amacının kıpısından gerçek özünün kıpısına geçiş onun için karşıta arı bir sıçrayıştır. Çünkü bu kıpılar duyguda kapsanmış ve biraraya

bağlanmış değildirler, ama ancak bir evrensel ya da düşünme olan arı 'kendi'de böyledirler. Bilinç, öyleyse, içinde kendi gerçekliğini bulmuş olması gereken görgülenimi yoluyla dahaçok kendine bir bilmece olmuştur, edimlerinin sonuçları onun edimlerinin kendileri değildir; başına gelenler *onun için* onun *kendinde* ne olduğunun görgülenimi değildir; geçiş bir kez bilincin içerik ve özü olarak sunulan, bir başka kez de kendi kendinin nesnesi ya da *seyredilen* özü olarak sunulan aynı içerik ve özün yalın bir biçim değiştirmesi değildir. *Soyut zorunluk*, öyleyse, üzerinde bireyselliğin paramparça olduğu evrenselliğin salt olumsuz, kavranmaz *gücü* olarak geçerlidir.

366. Bu özbilinç şeklinin görüngüsü buraya dek varır; varoluşunun son kıpısı zorunlukta yitişinin düşüncesi, ya da kendisinin kendine saltık *yabancı* bir varlık olarak düşüncesidir. Ama özbilinç *kendinde* bu yitişten kurtulmuştur; çünkü bu zorunluk ya da arı evrensellik *onun kendi* özüdür. Bilincin kendi içine bu yansıması, zorunluğu *kendisi* olarak bilmek, bilincin yeni bir şeklidir.

b. *Yüreğin yasası ve büyüklenme deliliği*

367. Zorunluk gerçekte özbilinçte ne ise, özbilincin yeni şekli için budur. Bu yeni şekilde özbilinç kendini zorunluluk ilkesi olarak bilmektedir. *Evrenseli* ya da *yasayı dolaysızca* kendi içinde taşıdığını bilmektedir, ve bu yasa, *dolaysızca* bilincin kendi-için-varlığında olma belirleniminden ötürü, *yüreğin yasası* olarak adlandırılmaktadır. Bu şekil *kendi için* bireysellik olarak, tıpkı önceki şekil gibi özdür; ama yeni şekil, onun için bu *kendi-için-varlığın* zorunlu ya da evrensel olarak geçerli olması belirleniminden ötürü, daha varsıldır.

368. Öyleyse yasa, ki dolaysızca özbilincin öz yasasıdır, ya da bir yürek ki gene de içersinde bir yasa taşımaktadır, özbilincin edimselleştirmeye yöneldiği *Erek*tir. Onun edimselleşmesinin bu Kavrama karşılık düşüp düşmediğini ve edimselleşmede bu yasasını özü olarak görüp görmiyeceğini görmemiz gerekir.

369. Bu yürek bir edimsellik ile karşı karşıyadır; çünkü yürekte yasa ilkin salt *kendi için*dir, henüz edimselleşmemiştir ve öyleyse aynı zamanda Kavram olandan *başka* birşeydir. Bu başka

bu yolla kendisini bir edimsellik olarak belirler ki edimselleşecek olanın karşıtı ve bu yüzden *yasa* ve *bireyselliğin çelişkisi*dir. Bu edimsellik, öyleyse, bir yandan tikel bireyselliği ezen bir yasa, yüreğin yasası ile çelişen zorbaca bir dünya düzenidir,—öte yandan o düzen altında acı çeken, yüreğin yasasını izlemeyen, tersine yabancı bir zorunluğa boyun eğen insanlıktır.—Bilincin şimdiki şeklinin *karşısında* görünen bu edimsellik açıktır ki bireysellik ile onun gerçekliğinin önceki bölünmüş ilişkisinden, bireyselliği ezen acımasız bir zorunluk ilişkisinden başka birşey değildir. *Bizim için* önceki devim bu yüzden yeni şeklin karşısında görünmektedir, çünkü bu şekil kendinde ondan doğmuştur, ve içinden çıktığı kıpı öyleyse onun için zorunludur; oysa yeni şekil için o kıpı *verili* birşey gibi görünmektedir, çünkü *kökeninin* bilincinde değildir ve onun için öz daha çok *kendi için* olmak ya da bu olumlu 'kendinde'ye karşı bir olumsuz olmaktır.

370. Bu bireysellik öyleyse yüreğin yasası ile çelişen bu zorunluğu ve ayrıca onun yarattığı acıyı ortadan kaldırmaya yönelmiştir. Ve böylece o artık yalnızca bireysel hazzı istemiş olan önceki özbilinç şeklinin hafifliği değildir, tersine, hazzını kendi özünün *eşsizliğini* sergilemekte ve *insanlığın gönencini* yükseltmekte arayan yüksek bir amacın ağırbaşlılığıdır. Edimselleştirdiğinin kendisi yasadır ve hazzı buna göre aynı zamanda tüm yüreklerin evrensel hazzıdır. Onun için bu ikisi *bölünmemişlerdir*; hazzı yasallıktır, ve evrensel insanlık yasasının edimselleşmesi onun tikel hazzının elde edilişidir. Çünkü onun kendisinin içersinde bireysellik ve zorunluk *dolaysızca* birdir; yasa yüreğin yasasıdır. Bireysellik henüz yerinden itilmiş değildir ve ikisinin birliği bireyselliğin dolaylı kılıcı devimi yoluyla ortaya çıkmadığı gibi, sıkıdüzen yoluyla da başarılmış değildir. Dolaysız *sıkıdüzensiz* özün edimselleşmesi, bir eşsizliğin sergilenişi ve insanlığın gönencinin yaratılışı olarak geçerlidir.

371. Öte yandan, yüreğin yasasına karşı duran yasa yürekten ayrılmış ve kendi başına kalmıştır. Bu yasa ile bağlı insanlık yasa ile yüreğin kutlu birliği içinde yaşamamakta, tersine, ya dayanılmaz bir bölünme ve acı içinde ya da en azından yasaya boyun eğerek *kendi kendinin* hazzından yoksunluk içinde yaşamakta ve onun *çiğnenişinde* kendi öz eşsizliğinin bilincinin eksikliğini duymaktadır. Çünkü o güçlü tanrısal ve insansal buyruk yürekten

ayrılmıştır, ve yürek için salt bir *görünüş*tür ki henüz ona bağlı olanı, yani güç ve edimselliği yitirmesi gerekmektedir. Bu buyruk *içeriğinde* hiç kuşkusuz raslantısal olarak yüreğin yasası ile uyuşabilir ve o zaman yürek ona boyun eğebilir; oysa yürek için öz salt genelde yasallık değil, ama yasada *kendi kendinin* bilincini taşıması, orada *kendi* doyumunu bulmuş olmasıdır. Oysa evrensel zorunluğun içeriğinin yürek ile bağdaşmadığı yerde, zorunluk içeriği açısından da kendinde hiçbirşeydir ve yürek yasasına boyun eğmelidir.

372. Birey o zaman yüreğinin yasasını *yerine getirir*; bu yasa *evrensel* bir buyruk olurken haz da kendinde ve kendi için yasal bir edimsellik olmaktadır. Oysa bu edimselleşmede yasa gerçekte birey için yitip gitmiştir; yasa yalnızca dolaysızca ortadan kaldırılması gereken bir ilişki olmaktadır. Yüreğin yasası tam kendi edimselleşmesi yoluyla *yüreğin* yasası olmaya son verir. Çünkü edimselleşmesinde *varlık* biçimini kazanmaktadır, ve şimdi *evrensel bir güçtür* ki onun için *bu* yürek ilgiye değmez bir sorundur, öyle ki, birey, *kendi* öz buyruğunu saptamış olarak, bundan böyle onu kendininki olarak bulmamaktadır. Bu göre kendi yasasının edimselleşmesi yoluyla birey ortaya *kendi* yasasını getiriyor değildir; tersine, edimselleşme *kendinde* onun edimselleşmesi olsa da onun için yabancı bir edimselleşme olduğu için, ortaya çıkardığı şey ancak kendini edimsel buyrukta karışıklığa düşürmek olmaktadır—bir buyruk ki, hiç kuşkusuz ona salt yabancı değil, ama düşman ve üstün bir güç olarak önündedir. Edimi yoluyla kendini varolan edimselliğin evrensel öğesi içine, ya da daha doğrusu bu öğe olarak, koyar, ve ediminin giderek onun yorumuna göre evrensel bir buyruğun değerini taşıması gerekmektedir. Ama bu yolla kendisini kendinden *özgürleştirmiştir*; evrensel olarak kendi için büyümeyi sürdürmekte ve kendini tekillikten arındırmaktadır; evrenselliği salt kendisinin dolaysız kendi-için-varlığının biçiminde tanımak isteyen birey öyleyse kendisini bu özgür evrensellikte tanımaz, oysa aynı zamanda ona aittir, çünkü onu kendisi yapmıştır. Bu yapılan öyleyse evrik bir imlem taşır ve evrensel buyruk ile çelişmektedir. Çünkü bireyin edimi *onun* tekil yüreğinin edimi olmalıdır, özgür evrensel edimsellik değil; ve o aynı zamanda gerçekte bu sonuncuyu *tanımıştır*, çünkü eylemi onun özünü *özgür edimsellik*

olarak koyma, e.d. edimselliği kendi özü olarak tanıma imlemini taşımaktadır.

373. Eyleminin Kavramı yoluyla birey kendisini ona bağlamış olduğu edimsel evrenselliğin ona karşı döndüğü yolu daha tam olarak belirlemiştir. Yaptığı, *edimsellik* olarak, evrensele aittir; yaptığının içeriği ise onun öz bireyselliğidir ki, bu *tekil* bireysellik olarak kendini evrensel ile karşıtlık içinde sürdürmeyi istemektedir. O herhangibir belirli yasa değildir ki koyulması söz konusu olsun; tersine, tekil yüreğin evrensellik ile dolaysız birliği yasaya yükseltilmiş olan ve geçerli olması gereken düşüncedir; yasa olanda *her yürek kendi* kendisini tanımalıdır. Ama salt bu bireyin yüreği edimselliğini ediminde taşır, ve bu edim onun için *onun kendi-için-varlığını* ya da *hazzını* anlatmaktadır. Edimin dolaysızca bir evrensel olarak geçerli olması gerekir, e.d. o gerçekte tikel birşeydir ve salt evrensellik biçimini taşımaktadır: yüreğin *tikel* içeriğinin *böyle iken* evrensel olarak geçerli olması gerekir. Buna göre olarak başkaları bu içerikte kendi yüreklerinin yasasının değil, ama dahaçok *başka birininkinin* yerine getirildiğini bulurlar; ve yasa olanda her birinin kendi yüreğini bulması gerektiği biçimindeki evrensel yasa ile tam uyumlu olarak *onun* koymuş olduğu edimselliğe karşı dönerler, tıpkı onun da eşit ölçüde onlarınkine karşı dönmesi gibi. Birey böylece nasıl ilkin katı yasayı bulmuş ise, şimdi de insanların kendilerinin yüreklerini kendi eşsiz niyetinin karşısında bulur ve tiksinir.

374. Bu bilinç evrenselliği ilkin yalnızca *dolaysız* olarak ve zorunluğu *yüreğin* zorunluğu olarak bildiği için, edimselleşmenin doğası ve etkinlik onun için bilinmeyen şeylerdir; bu edimselleşmenin *varolan* birşey olarak kendi gerçekliği içinde dahaçok *kendinde evrensel* olduğunu, ve bu evrenselde kendisini ona *bu* dolaysız *bireysellik olmak* için güvenip bırakan bilincin bireyselliğinin gerçekte yokolduğunu bilmemektedir; bu *kendi varlığı* yerine, elde ettiği öyleyse varlıkta *kendi kendine* yabancılaşmadır. Ama içinde kendini tanımadığı şey artık ölü bir zorunluk değil, tersine, evrensel bireysellik yoluyla diriltilen zorunluktur. Yürürlükte bulduğu bu tanrısal ve insansal buyruğu ölü bir edimsellik olarak almıştı, ve burada onun kendisi gibi—ki kendisini kendi için varolan ve evrensele karşıolan bu yürek olarak koymaktadır—o buyruğa boyun eğenler de kendi bilinçlerini ta-

şımıyorlardı; ama o bu buyruğun gerçekte herkesin bilinci tarafından diriltildiğini ve tüm yüreklerin yasası olduğunu bulmaktadır. Edimselliğin diriltilmiş bir buyruk olduğunu görgüler, ve bunu gerçekte aynı zamanda tam olarak kendi yüreğinin yasasını edimselleştirerek öğrenir; çünkü bu salt şu demektir ki, bireysellik kendine bir evrensel olarak nesne olmuştur, ama onda kendini tanımamaktadır.

375. Öyleyse bu özbilinç şeklinin görgüleniminden gerçek olarak çıkan şey, bu özbilinç *kendi için* ne ise onunla *çelişmektedir*. Ama o kendi için ne ise, bu onun için saltık evrensellik biçimine iyedir, ve *öz*bilinç ile dolaysızca bir olan şey yüreğin yasasıdır. Aynı zamanda, kalıcı ve dirimli buyruk o denli de onun *kendisinin özü* ve çalışmasıdır, o bu buyruktan başka hiçbir şey üretmemektedir; bu buyruk özbilinç ile eşit ölçüde dolaysız birlik içindedir. Bu yolda özbilinç ikili karşıtlık taşıyan bir öze aittir, kendi içinde çelişmektedir ve en içte bozulmuş ve dağılmıştır. *Bu* yüreğin yasası yalnızca ve yalnızca orada özbilincin kendi kendisini tanıdığı yasadır; ama evrensel olarak geçerli buyruk, o yasanın edimselleşmesi yoluyla, eşit ölçüde özbilinç için onun kendisinin *özü* ve onun kendisinin *edimselliği* olmuştur; böylece onun bilincinde kendi ile çelişen şey onun için her iki durumda da özün ve onun kendi edimselliğinin biçimini taşımaktadır.

376. Kendisinin bu öz-bilinçli yıkılış kıpısını ve böylece görgüleniminin sonucunu bildirirken, kendisini bu kendi iç sapıklığı olarak, özünün dolaysızca öz-olmayan olduğunu ve edimselliğinin dolaysızca edimsellik-olmayan olduğunu bulan bilincin dengesizliği olarak gösterir.—Dengesizlik genel olarak özsüz birşeyi özsel diye, edimsel olmayan birşeyi edimsel diye almak—öyle ki, biri için özsel ya da edimsel olan birşey bir başkası için böyle olmasın, ve edimselliğin ve edimsel olmamanın, ya da özselliğin ve özsel olmamanın bilinci dağılsın—olarak görülemez.—Birşey gerçekte bilinç olarak bilinç için edimsel ve özsel, ama benim için değil ise, onun yokluğunun bilincinde ben aynı zamanda—bilinç olarak bilinç olduğum için—onun edimselliğinin bilincini taşırım; ve bunların ikisi de [bilincimde] saptanmış oldukları için bu bir birliktir ki genel olarak deliliktir. Oysa bu durumda bilinç için salt bir *nesne* dengesizleşmiştir, kendi içinde ve kendi için genelde bilinç değil. Ama burada ortaya çıkan gör-

gülenimin sonucunda ise, bilinç, kendi yasasında, *kendi kendisini* bu 'edimsel' olarak bilmektedir; ve aynı zamanda, tam o aynı özsellik, aynı edimsellik ona *yabancılaştığı* için, o, özbilinç olarak, saltık edimsellik olarak, edimsel olmayışının bilincindedir; ya da başka bir deyişle, çelişkileri içindeki iki yan onun için dolaysızca *onun özü* olarak geçerlidir—öz ki böylece en içinde dengesini yitirmiştir.

377. İnsanlığın iyiliği için yürek çarpması bu yüzden çılgınca bir kendini beğenmişliğin azgınlığına, kendini yokolmaktan koruyan bilincin öfkesine geçer; ve bunu onun kendisi olan sapıklığı kendinden atarak ve onu başka birşey olarak görmeye ve anlatmaya çalışarak yapar. Bu yüzden evrensel buyruktan yürek yasasından ve onun mutluluğundan bir sapış olarak sözeder—bir sapış ki bağnaz rahipleri, sefih despotları, ve bunların o kendi alçalmalarını başkalarını alçaltarak ve ezerek ödeten beslemeleri tarafından yaratılmıştır, ve aldatılan insanlığın anlatılmaz yoksulluğuna götürmektedir. Bu dengesizliği içinde bilinç *bireyselliği* bu dengesizlik ve sapıklığın kaynağı olarak, ama *yabancı* ve *ilineksel* bir bireysellik olarak bildirir. Gene de, yürek, ya da bilincin *dolaysızca evrensel olmayı isteyen bireyselliği* bu çılgınlığın ve sapıklığın kendisidir, ve eyleminin tek sonucu bu çelişkinin *onun* bilincine dönüşmesidir. Çünkü Gerçek onun için yüreğin yasasıdır,—salt *sanılan* birşey ki, kurulu düzen gibi bir gün bile dayanamamış, ama tersine kendini güne gösterir göstermez yokolup gitmiştir. Onun bu yasasının *edimsellik* taşıması gerekirdi; burada onun için yasa *edimsellik* olarak, *geçerli buyruk* olarak onun amacı ve özüdür; ama *edimsellik*, *geçerli buyruk* olarak tam o yasa, tersine, onun için dolaysızca o denli de hiçbir şeydir. Benzer olarak kendi *öz* edimselliği, bilincin bireyselliği olarak *yüreğin kendisi*, onun için özdür; oysa amacı o bireyselliği *varolan birşey* olarak koymaktır; böylece onun için dolaysızca öz olan dahaçok tekil-olmayan birşey olarak onun 'kendi'sidir, ya da amacı yasa olarak, ve tam bu nedenle bir evrensellik olarak bulunmaktadır ki o bilincinin kendisi için budur.—Onun bu Kavramı eylemi yoluyla nesnesi olmaktadır; böylece yürek 'kendi'sini edimsel-olmayan birşey olarak ve edimsel-olmamayı kendi edimselliği olarak görgüler. O öyleyse olumsal ve yabancı bir bireysellik değil, ama *bu* tüm yanlarına göre kendi içinde sapık ve

saptırıcı olan yürektir.

378. Ama dolaysızca evrensel bireysellik sapık ve saptırıcı iken, bu evrensel buyruk, tüm *yüreklerin*, e.d. sapık olanın yasası olduğu için, daha az olmamak üzere kendisi de kendinde sapmıştır, tıpkı azgın çılgınlığın bildirdiği gibi. Bir yandan, bu buyruk kendini bir yüreğin yasasının başka bireylerde bulduğu direnişte tüm yüreklerin *yasası* olarak tanıtlar. Kalıcı yasalar bir bireyin yasasına karşı savunulmaktadırlar, çünkü onlar bilinçsiz boş ve ölü zorunluk değil, tersine tinsel evrensellik ve Tözdürler ki, bunda, içlerinde tinsel tözün kendi edimselliğini taşımakta olduğu şeyler bireyler olarak yaşarlar ve kendilerinin bilincindedirler; öyle ki, bunlar bu buyruktan o sanki onların iç yasalarına karşı imiş gibi yakındıklarında ve ona karşı yüreğin sanılarını ileri sürdüklerinde bile, gerçekte yürekleri ile ona özleri gibi sarılırlar; ve bu buyruk onlardan alındığında ya da onlar kendilerini onun dışına koyduklarında, herşeylerini yitirirler. Kamu düzeninin edimselliği ve gücü tam bundan oluştuğu için, böylece bu kamu düzeni herkeste yaşayan kendine özdeş öz olarak ve bireysellik onun biçimi olarak görünür.—Ama bu buyruk o denli de bir sapıklıktır.

379. Onun tüm yüreklerin yasası olması, ve tüm bireylerin dolaysızca bu evrensel olmaları nedeniyle o buyruk bir edimselliktir ki salt *kendi için varolan* bireyselliğin ya da yüreğin edimselliğidir. Bu yüzden kendi yüreğinin yasasını koyan bilinç başkalarının direnci ile karşılaşır, çünkü onların yüreklerinin *eşit ölçüde bireysel* yasaları ile çelişmektedir; ve bu ötekiler dirençlerinde kendi yasalarını koymak ve geçerli kılmaktan öte hiçbir şey yapmamaktadırlar. Burada önümüzde bulunan *evrensel* öyleyse tümünün birbirlerine karşı evrensel bir direniş ve savaşımıdır ki, orada her biri kendi öz bireyselliğini geçerli kılmakta, ama aynı zamanda bunu başaramamaktadır, çünkü her biri başkalarından aynı direnci görmekte ve karşılıklı direnç yoluyla çözülmektedir. Kamu *düzeni* olarak görünen şey bu yüzden bu evrensel savaş durumudur ki, orada herkes gücü yettiğince kendine yolmakta, türeyi başkalarının bireysellikleri üzerinde uygulamakta ve kendininkini koymakta ve bu da başkaları tarafından eşit ölçüde yokedilmektedir. Bu *dünyanın gidişi*dir, kalıcı bir süreç görünüşüdür, salt bir *sanılan evrenselliktir* ki içeriği dahaçok

bireyselliklerin kuruluş ve çözülüşlerinin özsüz bir oyunudur.

380. Evrensel buyruğun iki yanını birbirine karşı irdelersek bu son evrenselliğin içerik olarak dingin olmayan bireyselliğe iye olduğunu görürüz ki, bunun için sanı ya da tekillik yasadır, edimsel olan edimsel olmayandır, ve edimsel olmayan edimsel olandır. Ama o aynı zamanda buyruğun *edimsellik yanıdır*, çünkü bireyselliğin *kendi-için-varlığı* ona düşmektedir.—Öteki yan *dingin* bir öz biçimindeki *evrensel*dir; ama işte bu nedenle salt bir *iç*tir ki, bütünüyle yokolmasına karşın, gene de bir edimsellik değildir ve ancak edimselliği kendi üzerine almış olan bireyselliğin ortadan kaldırılışı yoluyla kendini edimselleştirebilmektedir. Bu bilinç şekli, ki kendini yasada, *kendinde* gerçek ve iyi olanda bireysellik olarak değil ama salt *özsel varlık* olma sürecinde bilmekte, bireyselliği ise sapık ve saptıran olarak bilmektedir, ve öyleyse bilincin bireyselliğinden özveride bulunması gerektiğini görmektedir—bu bilinç şekli *Erdem*dir.

c. *Erdem ve Dünyanın Gidişi*

381. Etkin Usun ilk şeklinde özbilinç kendi için arı bireysellik idi, ve karşısında boş bir evrensellik duruyordu. İkincide, karşıtlığın iki yanının her biri kendilerinde *her iki* kıpıyı, yasa ve bireyselliği taşımaktaydı; ama bir yan, yürek, onların dolaysız birliği, öteki karşıtlıkları idi. Burada, erdem ve dünya-gidişinin ilişkisinde, iki üyenin her biri tek tek bu kıpıların birliği ve karşıtlığıdır, ya da her biri yasa ve bireyselliğin birbirlerine doğru bir devimi, ama bir karşıtlık devimidir. Erdemli bilinç için *yasa özsel olan* ve bireysellik ortadan kaldırılacak olandır, öyleyse hem kendi bilincinde ve hem de dünya gidişinde. İlk durumda birinin kendi bireyselliği evrenselin, kendinde gerçek ve iyinin altında sıkıdüzene getirilmektedir; ama bu sıkıdüzen altında o gene de kişisel bilinç olarak kalır; gerçek sıkıdüzen ancak bütün bir kişiliğin gerçekte artık bireysellikler üzerinde diretilmediğinin tanıtı olarak adanmasıdır. Bu bireysel özveride aynı zamanda bireysellik *dünya gidişinde* yokolmuştur, çünkü o da yalın, ikisine de ortak bir kıpıdır.—Dünya gidişinde bireyselliğin davranışı onun erdemli bilinçteki davranışının tersi bir yoldadır, yani kendisini özsel varlık yapmakta ve buna karşılık *kendinde* iyi

ve gerçek olanı kendine boyun eğdirmektedir. Dahası, dünya gidişi de, erdem için salt *bireysellik* yoluyla *saptırılmış* bu evrensel değildir; tersine, saltık *buyruk* benzer olarak ortak bir kıpıdır, yanlızca dünya gidişinde bilinç için *varolan* bir *edimsellik* olarak değil, ama dünya-gidişinin *iç özü* olarak bulunmaktadır. Bu buyruk, buna göre, aslında ilk olarak erdem yoluyla ortaya çıkarılmış olmıyacaktır, çünkü ortaya çıkarış, *eylem* olarak, bir bireysellik bilincidir, ve bireysellik ise dahaçok ortadan kaldırılacak olandır; ama bireyselliğin bu ortadan kaldırılışı yoluyla yalnızca dünya-gidişinin *'kendinde'*sine kendinde ve kendi için varoluşa geçmek için bir bakıma salt yer açılmış olmaktadır.

382. Edimsel dünya-gidişinin genel *içeriği* kendisini önceden göstermişti; daha yakından bakıldığında, yine özbilincin önceki iki deviminden başka birşey değildir. Erdem şekli bunlardan çıkmıştır; onun kökeni oldukları için onu öncelerler; ama erdem kökenini ortadan kaldırmaya ve kendini olgusallaştırmaya ya da *kendi için* olmaya ilerler. Dünya-gidişi bu yüzden bir yanda haz ve zevkini arayan tekil bireyselliktir; hiç kuşkusuz böyle yaparak kendini yoketmekte ve bununla evrenseli doyurmaktadır. Ama bu doyumun kendisi, bu ilişkinin tüm geri kalan kıpıları gibi, evrenselin sapık bir şekil ve kıpısıdır. Edimsellik yalnızca haz ve zevkin bireyselliğidir, ama evrensel buna karşıttır, bir zorunluk ki evrenselin salt boş bir şeklidir, yalnızca olumsuz bir tepki ve içeriksiz eylemdir.—Dünya-gidişinin öteki kıpısı, kendinde ve kendi için yasa olmayı isteyen ve bu düşleminde varolan düzeni rahatsız eden bireyselliktir; evrensel yasa kendini hiç kuşkusuz bu kendini beğenmişliğe karşı korur ve ortaya artık bilince karşıt ve boş birşey olarak, ölü bir zorunluk olarak değil, ama *bilincin kendisindeki bir zorunluk* olarak çıkar. Ama, saltık olarak çelişkili edimselliğin bilinçli ilişkisi olarak varolduğu zaman, deliliktir; *nesnel* edimsellik olarak ise genelde sapıklıktır. Evrensel öyleyse kendisini hiç kuşkusuz iki yanda da onları devindiren güç olarak sunar, ama bu gücün *varoluşu* yalnızca evrensel bir sapıklıktır.

383. Evrensel şimdi bireyselliğin, e.d. sapıklık ilkesinin ortadan kaldırılması yoluyla erdemden kendi gerçek edimselliğini kazanacaktır; buna göre erdemin ereği o sapık dünya-gidişini yine saptırmak ve onun gerçek özünü ortaya çıkarmaktır. Bu gerçek öz dünya-gidişinde ilkin salt onun *'kendinde'*si olarak vardır,

henüz edimsel değildir; ve bu yüzden erdem ona yalnızca *inanır*. Erdem bu inancı görüşe yükseltmeye gider, ama emeğinin ve özverisinin ürünlerinden yararlanmaksızın. Çünkü bir *bireysellik* olduğu ölçüde, o dünya gidişi ile giriştiği çatışmanın *etkinliğidir*; ereği ve gerçek özü ise dünya-gidişinin edimselliğini yenmektir; bu yolla ortaya çıkarılan iyinin varoluşu bu nedenle *etkinliğinin* ya da bireysellik *bilincinin* sona ermesidir. Bu çatışmanın kendisinin sonucunun ne olacağı erdemin onda neyi görgüleyeceği, kendisinden yaptığı özveri ile dünya-gidişi yenilirken erdemin kazanıp kazanamıyacağı—tüm bunlar çatışanların taşıdıkların dirimli *silahların* doğası yoluyla belirlenmelidir. Çünkü silahlar çatışanların kendilerinin *özlerinden* başka birşey değildir, bir *öz* ki onların her ikisi için de karşılıklı olarak ortaya çıkmaktadır. Silahlarının neler oldukları bu kavgada kendinde ya da örtük olarak bulunandan daha şimdiden açıktır.

384. Erdemli bilinç için *evrensel* onun *inancında* ya da *kendinde* gerçektir, henüz edimsel değil, ama *soyut* bir evrenselliktir; evrensel bu bilincin kendisinde *amaç olarak*, dünya gidişinde *iç* olarak bulunur. Evrensel kendisini dünya-gidişi için erdemde de işte tam bu belirlenim içinde sunar; çünkü erdem şimdilik yalnızca iyiyi başarmayı istemekte ve kendisini henüz edimsellik olarak bildirmemektedir. Bu belirlilik şöyle de görülebilir: iyi, dünya-gidişi ile çatışmada ortaya çıktığında, böylelikle kendisini *bir başkası için* varolan birşey olarak sunar; *kendinde* ve *kendi için* olmayan birşey olarak, çünkü yoksa karşıtını yenerek kendine gerçeklik vermeyi istemiyecektir. İlkin salt *bir başkası için* olması demek onun ona karşıt bir yolda bakıldığında gösterilen ile aynı olması demektir, yani ilkin bir *soyutlamadır* ki kendinde ve kendi için değil, salt dünya gidişi ile ilişki içinde olgusallık taşımaktadır.

385. İyi ya da evrensel, burada ortaya çıktığı biçimiyle, öyleyse, *yetiler*, *yetenekler*, *güçler* denilen şeylerdir. Tinselin bir kipidir ki, bunda bir evrensel olarak tasarımlanmaktadır; bu evrensel ona yaşam ve devim verecek olan bireysellik ilkesine gereksinmekte, ve bu ilkede *edimselliğini* taşımaktadır. Bu evrensel bireysellik ilkesinde *iyiye kullanılmaktadır*, ama ancak bu ilke erdemli bilinçte bulunuyor oldukça; oysa dünya-gidişinde bulunuyor olduğu ölçüde *kötüye kullanılmaktadır*,—edilgin bir araç ki,

ondan edindiği yarara ilgisiz olan özgür bireyselliğin eliyle yönetildiğinde, onun yıkımı olan bir edimselliğin üretimi için kötüye de kullanılabilir; dirimsiz öz bağımsızlığından yoksun bir gereç ki, şu ya da bu yolda, ya da giderek yokoluşuna dek biçimlendirilebilir.

386. Bu evrensel eşit ölçüde erdemli bilincin ve dünya-gidişinin emrinde olduğu için, böyle silahlanmış erdemin kusuru yenip yenemiyeceği belli değildir. Silahlar aynıdır; bu yetenekler ve güçler. Erdem hiç kuşkusuz kendi amacı ile dünya gidişinin özünün kökensel birliğine olan inancını pusuda tutmuştur, bir pusu ki savaş sırasında düşman üzerine arkadan düşmesi ve *kendinde* o amacı başarması gerekmektedir; öyleyse gerçekte erdem şovalyesi için kendi öz *eylem* ve kavgası aslında danışıklı bir dövüştür ki bunu ciddiye alamaz, çünkü gerçek gücünü iyinin *kendinde* ve *kendi* için olmasına, e.d. kendi kendisini başarmasına koyar,—bir danışıklı döğüş ki ciddi olmasına izin vermeyi de göze alamaz. Çünkü düşmana karşı çevirdiği ve kendisine karşı çevrilmiş bulduğu, ve kendisinde olduğu gibi düşmanında da yıpranma ve zarar görme tehlikesine attığı şeyin iyinin kendisi olmaması gerekmektedir; çünkü onun saklanması ve başarılması için savaşmaktadır. Kavgada tehlikeye atılanlar yalnızca ilgisiz yeti ve yeteneklerdir. Ama bunlar gerçekte kavga yoluyla saklanması ve edimselleştirilmesi gereken o bireysellikten yoksun evrenselin kendisinden başka birşey değildirler.—Oysa bu evrensel aynı zamanda kavganın Kavramının kendisi yoluyla dolaysızca *şimdiden edimselleştirilmiştir*; *'kendinde'*dir, *evrensel*dir, ve edimselleşmesi yalnızca *aynı zamanda bir başkası için* olması demektir. Yukarda belirtilen ve her birine göre onun bir soyutlama olmuş olduğu iki yan *artık ayrı değildir* ama özellikle kavga içinde ve yoluyladır ki iyi her iki kipte koyulmaktadır.—Erdemli bilinç, gene de, dünya gidişi ile kavgaya bu sanki iyiye karşıt birşey imiş gibi girer; kavganın ona sunduğu şey evrenseldir, salt soyut bir evrensel olarak değil, ama bireysellik tarafından canlandırılan ve bir başkası için varolan bir evrensel olarak,—ya da *edimsel iyi*. Öyleyse erdem nerede dünya gidişine dokunuyorsa, her zaman öyle yerlere çarpmaktadır ki bunlar iyinin kendisinin varoluşudurlar; ve iyi, dünya gidişinin *'kendinde'*si olarak, dünya gidişinin tüm görüngüleri ile ayrılmamacası-

na girişiktir; ve erdem o *'kendinde'*nin edimselliğinde kendi dışvarlığım da taşımaktadır; bu yüzden erdem için dünya gidişi yaralanamazdır. Erdemin kendisi tarafından onda tehlikeye atılmaları ve adanmaları gereken kıpılar iyinin tam da bu tür varoluşları, ve bu yüzden el sürülemez ilişkilerdir. Kavga öyleyse ancak saklama ve adama arasında bir salınım olabilir; ya da daha doğrusu ne birinin kendisinin olandan vazgeçmesi, ne de yabancı olanın incinmesi olabilir. Erdem yalnızca o kavgada kılıcının parlaklığını korumakla ilgilenen savaşçıya benzemez, ama savaşa bile silahları koruyabilmek için başlamıştır; ve yalnızca kendi silahlarını kullanamamakla kalmaz, düşmanınkilerini de dokunulmamış tutmalı ve onları kendi saldırısına karşı korumalıdır, çünkü tümü de uğruna kavgaya girdiği iyinin soylu parçalarıdır.

387. Öte yandan bu düşman için *'kendinde'* değil, ama *bireysellik* özdür; kuvveti öyleyse olumsuz ilkedir ki, bunun için hiçbir şey kalıcı ya da saltık olarak kutsal değildir, tersine herşeyin ve herbirşeyin yitmesini göze alabilir ve buna katlanabilir. Böylelikle utkusundan kendi öz kaynakları yoluyla olduğu gibi, karşıtının içine düştüğü çelişki nedeniyle de pekindir. Erdem için *kendinde* olan, dünya gidişi için salt *onun içindir*; dünya gidişi erdemin yerleşik gördüğü ve onu bağlıyan her kıpıdan özgürdür. Kendi gücünde böyle bir kıpıyı taşır, çünkü ona ortadan kaldırabileceği gibi bırakabileceği birşey olarak da bakar, tıpkı onun tarafından bağlanan erdemli şovalyeyi de gücü altında tutması gibi. Bu şovalye kendisini ondan sanki o üzerine dolanan bir manto imiş ve onu arkada bırakarak kurtulabilirmiş gibi sıyrılamaz, çünkü bu onun için vazgeçilmez özdür.

388. Son olarak, *iyi 'kendinde'*nin dünya-gidişine hile ile arkadan vurmak için içinde durduğu pusuya gelince, bu umut kendinde hiçbirşeydir. Dünya-gidişi uyanık, kendinden pekin bilinçtir ki ona arkadan saldırılamaz: yüzü her yöne dönüktür; çünkü o herşeyin *onun için* olduğu şeydir, herşey *onun önünde* durur. Ama iyi *'kendinde'* düşmanı *için* bir nesne olduğu zaman, görmüş olduğumuz kavgaya girmiştir; oysa iyi *'kendinde' düşmanı için* değil de *kendinde* ise, yeti ve yeteneklerin edilgin bir aracıdır, edimsellikten yoksun bir gereçtir; dışvarlık olarak tasarımlandığı zaman, uyuşuk bir bilinç olacaktır ki arkatasarda kalır, ve nerdedir kimse bilmez.

389. Erdem, öyleyse, dünya-gidişine yenilir, çünkü gerçekte amacı soyut, edimsel olmayan *öz*dür, ve edimsellik açısından eylemi ancak *sözcüklerde* yatan *ayrımlara* dayanır. *Bireyselliğin adanması* yoluyla iyiyi *edimselliğe* getirmekten oluşmayı istemişti, ama *edimsellik* yanının kendisi *bireysellik* yanından başka birşey değildir. İyinin *kendinde* var olması ve *var* olana karşıt olması gerekiyordu; ama 'kendinde', olgusallığına ve gerçekliğine göre alındığında, dahaçok *varlığın kendisi*dir. *'Kendinde'*, ilk olarak, edimselliğe karşı *öz soyutlamasıdır*; oysa sözcüğün tam anlamıyla soyutlama gerçek olmayan, ama salt *bilinç için* olandır; oysa bu demektir ki kendisi *edimsel* denilenşeydir; çünkü edimsel birşey özsel olarak *bir başkası için* olandır, ya da *varlık*tır. Erdemin bilinci ise *'kendinde'* ile *varlık* arasındaki ayrıma dayanır—bir ayrım ki hiçbir gerçekliği yoktur.—Dünya gidişinin iyinin tersi olması gerekirdi, çünkü *bireyselliği* ilkesi olarak taşıyordu; oysa, bireysellik *edimselliğin* ilkesidir; çünkü yalnızca bireysellik bilinçtir, orada *kendinde-varolan* o denli de *bir başkası için*dir; Değişmezi saptırmaktadır, ama gerçekte *soyutlamanın yokluğundan olgusallığın varlığına* saptırmaktadır.

390. Böylece dünya-gidişi onunla karşıtlık içinde erdemi oluşturan üzerinde, özsüz soyutlamayı öz diye alan üzerinde utkuya erişir. Bununla birlikte, utkusu olgusal birşey üzerinde değil, tersine ayrım olmayan ayrımların yaratılması üzerinde, insanlık için en iyiye ve insanlığın ezilmesine ilişkin, iyilik adına özverilere ve yetilerin kötüye kullanılmasına ilişkin çalımlı konuşmalar üzerindedir;—bu tür imgesel ülküler ve amaçlar yüreği dolduran ama usu boş bırakan, yüceltici olan ama yapıcı olmayan boş sözler olarak yiterler; bildiriler, ki belirgin olarak bildirdikleri tek içerik böyle soylu amaçlar için davranmayı ileri süren ve böyle eşsiz anlatımları kullanan bireyin kendi gözünde eşsiz bir varlık değerinde olduğudur—bir şişinme ki kendine kendisinin ve başkalarının gözünde bir önem duygusu verir, oysa gerçekte kofluğu ile şişirilmiştir.—Antikçağ erdeminin belirli, inandırıcı bir anlamı vardı, çünkü ulusun *tinsel tözünde* içerik dolu temelini buluyor ve daha şimdiden varolan edimsel bir iyiyi amaç ediniyordu; bu yüzden ayrıca edimselliğe bir *evrensel sapıklığa* olduğu gibi karşı değildi ve bir *dünya-gidişine* karşı dönmemişti. Ama irdelediğimiz erdem tinsel tözün dışındadır,

özsüz bir erdemdir, salt tasarımın ve sözcüklerin erdemidir ki o içerikten yoksundur.—Dünya gidişi ile çatışan bu diluzluğunun boşluğu, eğer deyimlerinin ne anlama geldiği belirtilmiş olsaydı, hemen açığa çıkardı; öyleyse bunlar tanıdık ve biliniyor olarak alınmaktadırlar. Bu tanıdık anlamın söylenmesi için istem ya yeni bir deyimler akını ile karşılanacaktı, ya da bunların ne anlama geldiğini *içinden* söyleyen yüreğe bir çağrı ile; bu ise gerçekte anlamın ne olduğunu söylemekteki yeteneksizliği kabullenmeye varır.—Bu diluzluğunun boşluğu ayrıca bilinçsiz bir yolda çağımızın ekini için bir pekinlik olmaya erişmiş gibi görünmektedir, çünkü bütün bu diluzluğu kütlesine ve onunla şişinme yoluna duyulan tüm ilgi yitmiştir; bir yitiş ki kendisini salt bir sıkıntı duygusu ile anlatmaktadır.

391. Öyleyse bu karşıtlıktan çıkan sonuç *kendinde* varolan, ama henüz hiçbir edimsellik taşımayan bir iyi tasarımını bilincin boş bir manto gibi üzerinden sıyırmasından oluşur. Kavgasında dünya-gidişinin göründüğü denli kötü olmadığını görgülemişti; çünkü onun edimselliği evrenselin edimselliğidir. Bu görgülenim ile, bireyselliğin *adanması* yoluyla iyiyi yaratma düşüncesi bir yana bırakılmaktadır; çünkü bireysellik tam anlamıyla kendinde-varolanın *edimselleşmesi*dir; ve sapıklığın iyinin bir sapması olarak görülmesi sona ermektedir, çünkü bu gerçekte dahaçok salt bir Erek olarak iyinin edimselliğe çevrilmesidir; bireyselliğin devimi evrenselin olgusallığıdır.

392. Ama gerçekte bu sonuç ile kendinde-varolanın bilincinin karşısında *'dünyanın gidişi'* olarak durmuş olan benzer olarak yenilmiş ve yitmiştir. Bireyselliğin *kendi-için-varlığı* o karşıtlıkta öze ya da evrensele karşıt idi ve *kendinde-varlıktan* ayrılmış bir edimsellik olarak görünüyordu. Ama, edimsellik kendisini evrensel ile bölünmez bir birlik içinde göstermiş olduğu için, buna göre, tıpkı erdemin *'kendinde'*sinin salt bir *görünüş* olması gibi, dünya-gidişinin *kendi-için-varlığı* da bundan daha çoğu olmadığını tanıtlamaktadır. Dünya-gidişinin bireyselliği hiç kuşkusuz salt *kendi-için* ya da *öz çıkarına* davrandığını sanabilir; sandığından daha iyidir, çünkü eylemi aynı zamanda *kendinde*-varolan *evrensel* bir eylemdir. Öz çıkarına davranırken gerçekte ne yaptığını bilmemektedir; ve tüm insanların öz çıkarlarına davrandıklarında direttiği zaman, aslında tüm insanların eylemin ne

olduğuna ilişkin bir bilinçleri olmadığını ileri sürmektedir.—*Kendi için* davrandığı zaman, bu ilkin salt *kendinde*-varolanın edimselliğe getirilişidir; kendi-için-varlığın amacı, ki bunun *'kendinde'*ye karşıt olduğunu sanmaktadır, boş hilesi ve ayrıca her eylemdeki öz çıkarı göstermeyi bilen ince açıklamaları—tüm bunlar da yitmişlerdir, tıpkı 'kendinde'nin amacının ve bunun diluzluğunun yitmiş olması gibi.

393. Öyleyse, *bireyselliğin etkinliği ve tüm edimi kendi kendisinde Erektir; bireyin kuvvetlerinin kullanımı, bunların dışlaşmalarının oyunu*—bu onlara yaşam verendir, yoksa onlar ölü bir 'kendinde' olacaklardı; ama 'kendinde' başarılmamış, varoluşsuz ve soyut bir evrensel değildir, tersine kendisi dolaysızca bireysellik sürecinin bu bulunuş ve edimselliğidir.

C. KENDİSİNİ KENDİNDE VE KENDİ İÇİN OLGUSAL BİLEN BİREYSELLİK

394. Özbilinç şimdi kendisinin Kavramını kavramıştır, ki bu, ilk olarak, yalnızca *bizim* ona ilişkin Kavramımızdı: kendi kendisinin pekinliği içinde tüm olgusallık olmak; ve Erek ve öz onun için bundan böyle evrenselin—yeti ve yeteneklerin—ve bireyselliğin öz-devimli içiçe geçişleridir.—Bu yerine getirme ve içiçe geçişin tekil kıpıları, içinde toplandıkları *birlikten önce*, buraya dek irdelemiş olduğumuz Ereklerdir. Bunlar, tinsel özbilincin o ilk sığ şekillerine ait olan ve gerçekliklerini Usta değil, ama yüreğin salt sanısal varlığında, imgelem ve söylevde bulan soyutlamalar ve kuruntular olarak yitmişlerdir; bu Us ki şimdi kendinde ve kendi için olgusallığından pekindir, bundan böyle kendisini yalnızca dolaysızca varolan edimsellik ile *karşıtlık* içindeki bir *Erek* olarak yaratmaya çalışmamaktadır; ama tersine, bilincinin nesnesi için genelde Ulama iyedir.—Başka bir deyişle, içinde Usun ortaya çıkmış olduğu *kendi için varolan* ya da *olumsuz* özbilinç belirlenimi ortadan kaldırılmaktadır; bu özbilinç onun olumsuzu olacak olan bir edimsellik ile karşılaşmış ve salt onun ortadan kaldırılması yoluyla *Ereğini* edimselleştirmişti. Oysa *Erek* ve *kendinde-varlık* kendilerini *başkası için varlık* ve *karşılaşılan edimsellik* olan ile aynı olarak tanıtladıkları için, gerçeklik bundan böyle pekinlikten ayrılmaz,—ister saptanan Erek

öz-pekinlik diye ve edimselleşmesi gerçeklik diye alınsın, ya da isterse Erek gerçeklik diye ve edimsellik pekinlik diye alınsın, durum değişmez. Tersine, kendinde ve kendi için varlık ve Erek dolaysız olgusallığın kendisinin pekinliğidirler, *kendinde-varlık* ve *kendi-için-varlığın*, evrenselin ve bireyselliğin içiçe geçişidirler; eylem kendinde kendi gerçekliği ve edimselliğidir, ve *bireyselliğin sunuluşu* ya da *anlatımı*, eylem ile bağıntılı olarak, kendinde ve kendi için Erektir.

395. Özbilinç bu Kavram ile, öyleyse, ulamın onun için taşıdığı ve gözlemci ve sonra da etkin olarak ulam ile ilişkisinde kapsanan o karşıt belirlenimlerden kendi içine geri dönmüştür. Özbilinç nesnesi olarak arı ulamın kendisine iyedir, ya da kendi kendisinin bilincine varmış ulamdır. Böylece önceki şekilleri ile hesabı kapanmıştır; bunlar onun arkasında unutulmuş olarak yatmakta ve verili dünyası olarak karşısına çıkmamakta, ama salt onun kendisinin içersinde saydam kıpılar olarak açınmaktadırlar. Gene de onun bilincinde değişik kıpıların bir *devimi* olarak ayrı düşerler—bir devim ki onları henüz kendi tözsel birlikleri içersine getirememiştir. Gene de *tüm* bu kıpılarda özbilinç varlık ve 'kendi'nin yalın birliğine, onun *cinsi* olan bu birliğe, sımsıkı sarılmıştır.

396. Bilinç bununla tüm karşıtlığı ve eyleminin tüm koşullarını bir yana atmıştır; yeniden *kendisinden* başlamakta ve *bir başkasına* değil, tersine *kendi kendisine* dönmektedir. Bireysellik kendinde edimsellik olduğu için, çabalarının *gereci* ve eylemin *ereği* eyleminin kendisindedir. Eylem öyleyse bir çemberin deviminin görünüşünü taşır—bir döngü ki, boşlukta özgürce kendi içinde devinmekte, engelsizce kimi zaman genişleyip, kimi zaman daralmakta ve salt kendi içinde ve kendi ile oyununda eksiksiz bir hoşnutluk içindedir. İçinde bireyselliğin kendi şeklini sunduğu öğe bu şeklin yalnızca üstlenilmesi imlemini taşır; bu öğe, içersinde bilincin kendisini göstermek istediği günışığıdır. Eylem hiçbirşeyi değiştirmez ve hiçbirşeye karşı değildir; *görülmeme* durumundan *görülmeye* geçişin arı biçimidir, ve günışığına getirilmiş ve kendisini sunan içerik bu eylem şimdiden kendinde ne ise ondan başka birşey değildir. Eylem *kendinde*dir: bu onun *düşüncel* birlik olarak biçimidir; ve *edimsel*dir: bu onun *varolan birlik* olarak biçimidir; eylemin kendisi bir içeriktir, ama

ancak geçişinin ve deviminin belirlenimlerine karşı bu yalınlık belirlenimi içinde.

a. *Tinsel hayvanlar ülkesi ve aldanma ya da asıl sorun* [*Sache sellbst*]

397. Bu kendinde olgusal bireysellik ilkin yine *tekil* ve *belirli* bir bireyselliktir; saltık olgusallık—ki o bireysellik kendisini böyle bilmektedir—öyleyse, onun da bilincinde olacağı gibi, *soyut*, *evrensel* bir olgusallıktır, kapsaksız ve içeriksizdir, salt bu ulamın boş bir düşüncesidir.—Şimdi kendinde olgusal olan bireyselliğin bu Kavramının kendisini kıpılarında nasıl belirlediğini ve kendisin ilişkin Kavramının onun bilincine nasıl girdiğini görelim.

398. Böyle iken kendi için tüm olgusallık olan bu bireyselliğin Kavramı ilkin bir *sonuç*tur; devimini ve olgusallığını henüz sunmamış ve burada *dolaysızca yalın kendinde-varlık* olarak koyulmuştur. Oysa devim olarak görünen ile aynı olan olumsuzluk yalın *'kendinde'*de *belirlilik* olarak bulunmaktadır; ve *varlık* ya da yalın 'kendinde' belirli bir varlık erimi olmaktadır. Buna göre bireysellik kökensel belirli bir doğa olarak ortaya çıkar: *kökensel* doğa olarak, çünkü *kendindedir*,—kökensel olarak belirli, çünkü olumsuz kıpı *'kendinde'*de bulunmaktadır, ve bu sonuncusu bu yüzden bir niteliktir. Bu varlık sınırlaması gene de bilincin *eylemini* sınırlayamaz, çünkü burada bilinç eksiksiz bir *kendi-kendisi-ile*-ilişkidir; onun sınırlanışı olacak olan başka ile ilişki ortadan kaldırılmıştır. Doğanın kökensel belirliliği bu yüzden salt yalın bir ilkedir,—saydam evrensel bir öğedir ki, onda bireysellik özgür ve kendine özdeş kalırken o denli de engelsizce değişik kıpılarını açmaktadır, ve edimselleşmesinde salt kendisi ile karşılıklı etkileşimdir; tıpkı, belirsiz hayvan-yaşamının, diyelim ki su, hava ya da toprak öğesine, ve bunların içersinde yine daha öte belirli ilkelere soluğunu verirken, tüm kıpılarını bunlara daldırırken, gene de öğenin sınırlamasına bakmaksızın bu kıpıları kendi gücü altında tutması, kendisini kendi 'bir'i içinde koruması ve bu tikel örgütleniş biçiminde aynı evrensel hayvansal yaşam olarak kalması gibi.

399. Bilincin içinde özgür ve bütün olarak kaldığı bu belirli kökensel *doğası*, birey için Erek olanın dolaysız ve biricik özgün

içeriği olarak görünür; hiç kuşkusuz bu *belirli* bir içeriktir, ama genel olarak ancak bir *'kendinde'*yi yalıtılmışlık içinde düşündüğümüz sürece bir *içeriktir*; oysa gerçekte içine bireyselliğin yayıldığı olgusallıktır, birey olarak bilincin kendisinde taşıdığı biçimiyle edimselliktir, ilkin *varolan olarak* koyulmuştur, eden olarak değil. Ama eylem için bu belirlilik bir yandan onun yenmeyi isteyeceği bir sınırlama değildir, çünkü varolan nitelik olarak görüldüğünde, içinde onun devindiği öğenin yalın rengidir; öte yandan ise olumsuzluk yalnızca varlıktaki *belirliliktir*; oysa *eylemin* kendisi olumsuzluktan başka birşey değildir; eylemde bulunan bireysellikte öyleyse belirlilik genelde olumsuzlukta ya da tüm belirliliğin toplamında çözülür.

400. Eylemde ve eylem bilincinde yalın kökensel doğa şimdi eylemin imlediği ayrıma bölünmektedir. Eylem *ilkin nesne* olarak bulunur, ve hiç kuşkusuz henüz *bilince* ait olan, *Erek* olarak bulunan, ve öyleyse verili bir edimselliğe karşıt olan bir nesne olarak. *İkinci* kıpı dingin olarak tasarımlanmış Ereğin *devimi*dir, Erek ile bütünüyle biçimsel edimselliğin ilişkisi olarak edimselleşme, ve bu yüzden *geçişin* kendisinin tasarımı ya da *araç*tır. Son olarak, *üçüncü* kıpı nesnedir ki, artık eylemde bulunanın dolaysızca *kendisininki* olarak bildiği bir Erek biçiminde değil, ama ortaya çıkarıldığı ve eylemdeki özne için bir *başka* olarak varolduğu yolda bulunmaktadır.—Bu ayrı yanlar ise şimdi bu alanın Kavramına göre öyle bir yolda anlaşılmalıdırlar ki, onlardaki içerik aynı kalmalı ve hiçbir ayrım olmamalıdır—ne bireysellik ile genelde varlık arasında, ne Erek ile *kökensel doğa* olarak *bireysellik* arasında, ve ne de Erek ile bulunan edimsellik arasında; ne *araç* ile saltık Erek olarak o edimsellik arasında, ne de eylemde bulunanın ürettiği *edimsellik* ile Erek ya da kökensel doğa ya da araç arasında.

401. Öyleyse, ilk olarak, bireyselliğin kökensel olarak belirli doğası, onun dolaysız özü, henüz etkin olarak koyulmuş değildir, ve böyle iken özel yetenek, yeti, karakter vb. olarak adlandırılmaktadır. Tinin bu özgün tonu Ereğin kendisinin biricik içeriği ve biricik olgusallık olarak görülmelidir. Bilincin bunun ötesine geçtiğini ve edimselliğe başka bir içerik vermeyi istediğini düşünmüşsek, onu *Yokluğa* doğru çalışan *bir Yokluk* olarak düşünmemiz gerekir.—Dahası, bu kökensel öz salt Ereğin içeriği

değil, ama kendinde ayrıca *edimsellik*tir ki, bunun dışında eylemin *verili* bir gereci olarak, *önceden bulunan* ve eylemde biçimlendirilecek edimsellik olarak görünmektedir. Yani eylem yalnızca henüz ortaya koyulmamış varlık biçiminin ortaya koyulmuş varlık biçimine arı çevrilişidir; bilince karşıt olan edimselliğin kendinde-varlığı salt boş bir görünüşe indirgenmektedir. Bu bilinç öyleyse kendisini eyleme belirlerken verili bir edimselliğin görünüşünün onu yanılgıya düşürmesine izin vermez, ve o denli de boş düşüncelerde ve Ereklerde dolanmaktan kaçınarak özünün kökensel içeriğine sarılması gerekir. Hiç kuşkusuz bu kökensel içerik bilinç *için* ancak bilinç *onu edimselleştirdiği* zaman belirtiktir; oysa bilinç için salt *onun içerisinde* belirtik olan bir içerik ile onun dışında kendinde varolan bir edimsellik arasındaki ayrım artık bulunmamaktadır. Bilinç yalnızca o *kendinde* ne ise bunun *onun için* olması için eylemde bulunmalıdır; ya da, eylem yalnızca *bilinç olarak* Tinin *oluş* sürecidir. Bilinç *kendinde* ne olduğunu öyleyse kendi edimselliğinden bilmektedir. Buna göre birey kendisini eylem yoluyla edimselliğe koymadan önce *ne olduğunu* bilemez.—Oysa böylece birey eyleminin *Ereğini* onu yapıncaya dek belirleyemez gibi görünmektedir; ama birey, bilinç olduğu için, aynı zamanda eylemi önceden *bütünüyle onunki* olarak, e.d. *Erek* olarak önüne alıyor olmalıdır. Eylemde bulunacak olan birey öyleyse kendisini içinde her kıpının ötekini öngerektirdiği bir çember içinde bulacak ve bu yüzden hiçbir başlangıç noktası bulamayacak gibi görünmektedir, çünkü Ereği olması gereken kökensel özünü *ilkin edimden* öğrenebilecektir, oysa eylemde bulunabilmek için o *Ereğe önceden* iye olmalıdır. Oysa işte bu nedenle *dolaysızca* başlamalı ve, hangi durum altında olursa olsun, *başlangıç*, *araç* ve *Erek* üzerine daha öte düşünmeksizin davranışa geçmelidir; çünkü özü ve *kendisinde* varolan doğası hepsi *bir olarak* başlangıç, araç ve Erektir. *Başlangıç* olarak, bu doğa eylemin *koşullarında* bulunmaktadır; ve bireyin birşeyde bulduğu *çıkar* şu soruya şimdiden verilen yanıttır: acaba burada davranmalı mı ve ne yapmalı? Çünkü verili bir edimsellik olarak görünen şey, kendinde alırsak, bireyin kökensel doğasıdır ki, salt bir *varlığın* yanılsatıcı görünüşünü taşımaktadır—bir yanılsama ki ikiye bölünmüş eylemin Kavramında yatar, ama bireyin onda bulduğu *çıkar*da kendisini *bireyin* kökensel do-

ğası olarak gösterir.—Benzer olarak *'nasıl'* ya da araç kendinde ve kendi için belirlidir. Gene *yetenek* de bir *iç araç* olarak ya da Ereğin edimselliğe *geçişi* olarak düşünülen belirli, kökensel bireysellikten başka birşey değildir. Oysa *edimsel* araç ve olgusal geçiş yeteneğin ve çıkar alanında bulunan sorunun doğasının birliğidir; yetenek araçta eylem yanını simgeler, çıkar içerik yanını; ikisi de bireyselliğin kendisidirler, varlık ve eylemin içiçe geçişleri olarak. Öyleyse önümüzde bulunan şey verili bir durumdur ki kendinde bireyin kökensel doğasıdır; daha sonra, çıkar, ki o durumu tam *kendisininki* olarak ya da Erek olarak koymaktadır; ve son olarak, *araç*ta bunların bağlanması ve karşıtlığın ortadan kaldırılması. Bu bağlanmanın kendisi henüz bilincin içersine düşmektedir, ve az önce irdelenen bütün ise bir karşıtlığın bir yanıdır. Karşıtlığın henüz arta kalan bu yanıltıcı görünüşü *geçişin* kendisi ya da *araç* yoluyla ortadan kaldırılır,—çünkü araç iç ve dışın *birliği*, bir *iç* araç olarak taşıdığı belirliliğin karşısavıdır; böylece bu belirliliği ortadan kaldırır ve kendisini, eylem ve varlığın bu birliğini, o denli de bir *dış* olarak, edimsel olmuş bireyselliğin kendisi olarak, e.d. *bireyselliğin kendisi için varolan* olarak koyulmuş bir bireysellik olarak koyar. Bu yolda bütün bir eylem ne *durum* olarak, ne *Erek*, ne *araç*, ne de *çalışma* olarak kendisinin dışına çıkmaz.

402. Oysa yapılan çalışma ile kökensel doğaların ayrımının ortaya çıkmış olduğu görünmektedir; çalışma, anlattığı kökensel doğa gibi, belirli birşeydir; çünkü eylemden *varolan edimsellik* olarak özgürce bırakılan olumsuzluk eylemde nitelik olarak bulunmaktadır. Ama bilinç çalışmanın karşısında kendisini belirliliği *genelde* olumsuzluk olarak, eylem olarak kendisinde taşıyan birşey olarak belirler; o öyleyse yapılan çalışmanın belirliliğine karşı bir evrenseldir, bu yüzden çalışmayı bir başka çalışma ile *karşılaştırabilir* ve bu yolla bireyselliklerin kendilerini *ayrı* olarak görür; çalışması daha geniş erimli bir bireyi ya daha büyük bir istenç gücüne ya da daha varsıl bir doğaya iye olarak, e.d. kökensel belirliliği daha az sınırlı bir doğa olarak, ve buna karşı bir başkasını daha zayıf ve yoksul bir doğa olarak görebilir.

403. Bu özsel olmayan *büyüklük* ayrımına karşı, iyi ve kötü saltık bir ayrımı anlatırlar; ama bunlar burada yer almazlar. Birşey ister iyi isterse kötü olarak görülmüş olsun, iki durumda da

bir eylem ve bir etkinliktir ki bunlarda bir bireysellik kendisini sergiler ve anlatır, ve bu yüzden en iyidir; ve aslında kötünün ne olması gerektiği söylenemez. Kötü bir çalışma denecek olan şey kendisini onda edimselleştiren belirli bir doğanın bireysel yaşamıdır; o ancak karşılaştırıcı bir düşünce yoluyla kötü bir çalışmaya dönecektir, ama bu düşünce boş birşeydir, çünkü bireyselliğin bir öz-anlatımı olan çalışmann özünün ötesine geçer ve orada öyle birşey arayıp sormaktadır ki, nedir kimse bilmez. Karşılaştırma salt daha önce yukarda değinilen ayrım ile ilgili olabilir; ama bu niceliksel bir ayrım olarak kendinde özsel bir ayrım değildir; ve özellikle burada, çünkü birbiri ile karşılaştırılacak olanlar değişik çalışmalar ya da bireysellikler olacaktır; oysa bunların birbirleri ile ilgileri yoktur; her biri salt kendi kendisi ile ilişkilidir. Salt kökensel doğa *'kendinde'*dir ya da çalışmanın yargılanması için ölçüt olarak temel alınacak olandır, ve evrik olarak; ama her ikisi de birbirlerine karşılık düşerler: bireysellik *için* onun tarafından yapılmayan hiçbir şey yoktur, ya da hiçbir *edimsellik* yoktur ki bireyselliğin doğası ve yaptığı olmasın, ve bireyselliğin hiçbir eylemi ve 'kendinde'si yoktur ki edimsel olmasın; ve salt bu kıpılar karşılaştırılacaklardır.

404. Öyleyse burada ne *yüceltme*, ne *yakınma*, ne de yerinme için yer vardır; çünkü tüm bu tür şeyler bireyin kökensel doğasından ve bunun edimsellikte yerine getirilişinden başka bir *içeriği* ve başka bir *'kendinde'*yi imgeleyen bir düşünceden çıkarlar. Birey ne yaparsa yapsın, ve ona ne olursa olsun, bunu o yapmıştır ve bu onun kendisidir; o yalnızca *kendisinin* olanağın gecesinden olanın gündüzüne, *soyut 'kendinde'*den *edimsel* varlığın imlemine yalın taşınışının bilincini ve ikincide başına gelenin birincide uykuda olandan başka birşey olmadığının pekinliğini taşıyabilir. Bu birliğin bilinci hiç kuşkusuz gene bir karşılaştırmadır, ama karşılaştırılan salt aldatıcı bir karşıtlık *görünüşüdür*; bir biçimin görünüşü ki, bireyselliğin kendi kendisinde edimsellik olduğunu bilen özbilinçli Us için bir yanılsamadan başka birşey değildir. Birey öyleyse edimsel dünyasında kendisi ile birliğinden başka birşeyi, ya da o dünyanın gerçekliğinde kendi kendisinin pekinliğinden başka birşeyi bulamıyacağını bildiği için, ve öyleyse her zaman Ereğine eriştiğini bilerek, *kendisinde salt sevinci yaşayabilir*.

405. Bu, kendisinden bireysellik ve varlığın saltık içiçe geçişi olarak pekin olan bilincin kendi üzerine oluşturduğu Kavramıdır; bu Kavramın onun için görgülenim içinde doğrulanıp doğrulanmadığını ve olgusallığının onunla bağdaşıp bağdaşmadığını görelim. Yapılan çalışma bilincin kendisine verdiği olgusallıktır; o şudur ki onda birey kendi için *kendinde* ne ise odur, ve öyle bir yolda ki, bireyin çalışmada *onun için* olduğu bilinç tikel değil ama *evrensel* bilinçtir; birey çalışmasında kendisini bütünüyle evrensellik öğesine, varlığın belirlilikten yoksun boşluğuna koymuştur. Çalışmasından geri çekilen bilinç belirli olan çalışmasına karşı gerçekte evrensel bilinçtir, çünkü bilinç bu karşıtlıkta *saltık olumsuzluk* ya da eylem olmaktadır. Böylece bilinç çalışma olarak kendi ötesine geçer ve kendisi belirliliksiz boşluktur ki, çalışması tarafından doldurulmamış olarak bırakılmıştır. Eğer birlikleri gene de daha önce Kavramda korunmuşsa, bu yalnızca çalışmanın *varolan* çalışma olarak ortadan kaldırılması yoluyla olmuştur. Ama çalışmanın *var olması* gerekir, ve *varlığında* bireyselliğin kendi evrenselliğini nasıl saklayacağını ve kendisini doyurmayı nasıl bileceğini görmemiz gerekiyor.—İlk olarak, üretilmiş olan çalışmayı kendi için irdeliyelim. O kendi içersine bireyin bütün bir doğasını almıştır; öyleyse *varlığının* kendisi içinde tüm ayrımların içiçe geçtikleri ve çözüldükleri eylemdir; böylece çalışma bir *kalıcılığa* sürülmüştür ki burada kökensel doğanın belirliliği gerçekte başka belirli doğalara karşı dönmekte, onlara karışmakta—tıpkı bunların ona karışmaları gibi—ve yiten bir kıpı olarak bu evrensel süreçte yok olmaktadır. Kendinde ve kendi için olgusal bireysellik *Kavramı içersinde* tüm kıpıların—durum, Erek, araç ve edimselleşme—birbirleri ile eşdeğerli olmalarına, ve kökensel belirli doğanın yalnızca evrensel öğe olarak geçerli olmasına karşın, öte yandan, bu öğe nesnel varlık olduğunda, onun genelde *belirliliği* yapılan çalışmada gün ışığına çıkmakta ve gerçekliğini çözülüşünde kazanmaktadır. Daha yakından bakıldığında, bu çözülme kendisini öyle bir yolda sunar ki bu belirlilikte birey *bu* tikel birey olarak kendi için edimsel olmuştur; oysa belirlilik edimselliğin salt içeriği değil, ama o denli de biçimidir, e.d. edimsellik böyle olarak yalnızca özbilince karşı olma belirliliğidir. Bu yandan bakıldığında, edimsellik kendisini Kavramdan yiten ve yalnızca verili olarak bulunan *yabancı* bir

edimsellik olarak gösterir. Çalışma *vardır*, e.d. başka bireysellikler içindir, ve onlar için yabancı bir edimselliktir, bunun yerine kendilerininkini koymalıdırlar, öyle ki *kendi* eylemleri yoluyla *kendilerinin* edimsellik ile birliklerinin bilincini kazanabilsinler; başka bir deyişle, onların o çalışmada kökensel doğalarından kaynaklanan çıkarları bu çalışmanın *kendine özgü* olan ve bu yüzden başka birşeye dönüştürülen çıkarından başka birşeydir. Öyleyse çalışma genel olarak geçici birşeydir, başka kuvvetlerin ve çıkarların karşı-eylemleri ile yok edilir, ve bireyselliğin olgusallığını yerine getirilmiş olmaktan çok yiten birşey olarak sergiler.

406. Bilinç için, öyleyse, çalışmasında ortaya çıkan şey eylem ile varlığın karşıtlığıdır ki, önceki bilinç şekillerinde aynı zamanda eylemin *başlangıcı* idi, burada salt bir *sonuç*tur. Ama gerçekte bu karşıtlık benzer olarak temel idi, çünkü bilinç *kendinde* olgusal bireysellik olarak eyleme geçiyordu; çünkü eylem *belirli kökensel doğayı 'kendinde'* olarak öngerektiriyordu, ve o doğanın *içeriği* yalnızca yerine getirme uğruna yerine getirme idi. Oysa arı eylem *kendine özdeş* biçimdir ki onunla öyleyse kökensel doğanın *belirliliği* özdeş değildir. Burada, başka bir yerde olduğu gibi, ikisinden hangisine *Kavram* ve hangisine *olgusallık* denileceği önem taşımaz; kökensel doğa *düşünce*ldir, ya da içinde ilk kez olgusallığını bulduğu eyleme karşı olarak, *'kendinde'*dir; e.d. kökensel doğa hem genelde bireyselliğin hem de çalışma olarak bireyselliğin *varlığı*dır, oysa eylem saltık geçiş olarak ya da *oluş* olarak kökensel *Kavram*dır. Kavram ve onun özünde yatan olgusallığın bu *eşitsizliğini* bilinç çalışmasında görgülemektedir; çalışmada bu yüzden bilinç gerçeklikte olduğu gibi olur, ve kendisine ilişkin boş Kavramı yiter.

407. Çalışmanın temel çelişkisinde, ki kendinde ve kendi için olgusal olan bireyselliğin gerçekliğidir, bireyselliğin tüm yanları böylece yine çelişkili olarak görünürler; başka bir deyişle, bütün bir bireyselliğin içeriği olarak çalışma, olumsuz birlik olan ve o içeriğin tüm kıpılarını tutsak alan *eylemden varlığa* taşındığı zaman bu kıpıları serbest bırakır; ve bunlar kalıcılık öğesinde birbirlerine karşı ilgisizleşirler. Kavram ve olgusallık böylece amaç olarak ve bu *kökensel özsellik* olan olarak ayrılırlar. Amacın gerçek bir öz taşıması ya da 'kendinde'nin amaç yapılması ilinekseldir. Böyle bile olsa, yine Kavram ve olgusallık edimselliğe *geçiş*

olarak ve *amaç* olarak birbirlerinden ayrılırlar; başka bir deyişle, amacı anlatan bir *aracın* seçilmesi ilinekseldir. Ve son olarak, bu iç kıpıların tümü—kendi içlerinde bir birlik taşısınlar ya da taşımasınlar—, e.d. bireyin *eylemi*, yine genelde *edimselliğe* karşı ilineksel bir ilişkidir; *talih* kötü belirlenmiş bir amaca ve kötü seçilmiş bir araca karşı olduğu gibi, onlardan yana da karar verir.

408. Şimdi böylece bilinç çalışmasında isteme ve yerine getirme, amaç ve araç, ve yine bu bütün bir içsel doğa ve edimselliğin kendisi arasındaki *karşıtlık* [bilinci] oluyorsa, genel olarak *içinde eylemin olumsallığını* içeren bir karşıtlık oluyorsa, gene de eylemin *birliği* ve *zorunluğu* da eşit ölçüde bulunmaktadırlar; bu son yan ötekinin üzerine de yayılır, ve eylemin *olumsallığı* üzerine *görgülenimin* kendisi salt *olumsal* bir *görgülenimdir*. Eylemin *zorunluğu amacın* ne olursa olsun *edimsellik* ile ilişkili olmasından oluşur, ve bu birlik eylem Kavramıdır; eylem yapılır, çünkü eylem kendinde ve kendi için edimselliğin özüdür. Hiç kuşkusuz çalışmada *isteme* ve *yerine getirme*ye karşı *yerine getirilmişliğin* taşıdığı olumsallık kendisini gösterir; ve gerçek olarak geçerli olması gerekiyor gibi görünen bu görgülenim o eylem Kavramı ile çelişir. Gene de, bu görgülenimin içeriği tümlüğü içinde irdelendiğinde *yiten çalışma* olarak görünür; kendisini saklayan *yiten* değildir, ama yitenin kendisi edimseldir ve çalışma üzerine ve onunla birlikte yiter; *olumsuz*un kendisi *olumsuzlanması* olduğu *olumlu* ile birlikte *yiter*.

409. Yitmenin bu yitişi kendinde olgusal bireyselliğin kendisinin Kavramında yatar; çünkü içinde çalışmanın yittiği şey ya da çalışmada yiten şey, ve görgülenim denilen şeye onun bireyselliğin kendisine ilişkin Kavramı üzerindeki üstünlüğünü vermesi gereken şey *nesnel edimsellik*tir; oysa nesnel edimsellik de bu bilincin kendisinde artık kendi için hiçbir gerçeklik bulamayan bir kıpıdır; bu gerçeklik yalnızca bu bilincin eylem ile birliğinden oluşur; ve *gerçek çalışma* salt o *eylemin* ve *varlığın*, *isteme* ve *yerine getirmenin* birliğidir. Öyleyse bilinç, eylemlerindeki temel pekinlik nedeniyle, o pekinliğe *karşıt* olan edimselliğin kendisini salt *onun için* var olan birşey olarak bilir; kendi içine geri dönmüş olan ve onun için tüm karşıtlığın yitmiş olduğu özbilinç olarak bilinç için karşıtlık bundan böyle *edimselliğe* karşı *kendi-için-varlığının* bu biçimini alamaz; tersine, çalışmada ortaya çı-

kan karşıtlık ve olumsuzluk yalnızca çalışmanın içeriğini *ya da* ayrıca bilincin içeriğini etkilemekle kalmaz, ama genelde edimselliği etkiler, ve bu yüzden bu edimsellikte bulunan ve onun yoluyla bulunan karşıtlığı ve çalışmanın yitişini de etkiler. Bu yüzden bu yolda bilinç geçip gidici çalışmasından kendi içine yansır, ve Kavramını ve pekinliğini *varolan* ve *kalıcı* birşey olarak eylemin *olumsallığının* görgülenimine karşı öne sürer; gerçekte Kavramını görgülemektedir ki bunda edimsellik salt bir kıpı, e.d. *bilinç için* olan birşeydir, kendinde-ve-kendi-için olan birşey değil; onu yiten bir kıpı olarak görgüler, ve bu yüzden edimsellik bilinç için salt genelde *varlık* olarak geçerlidir, ki bu varlığın evrenselliği eylem ile aynıdır. Bu birlik gerçek çalışmadır; o *asıl sorun*dur ki kendisini ne olursa olsun öne sürer, kalıcı olarak görgülenir, genelde bireysel bir eylemin, durum, araç ve edimselliğin *olumsallığı* olan olgudan bağımsızdır.

410. *Asıl sorun* bu kıpılara, ancak bunların yalıtılmaları gerektiği ölçüde karşıttır, oysa edimsellik ve bireyselliğin içiçe geçmesi olarak özde onların birliğidir; o denli de bir eylemdir ve, eylem olarak, genelde *arı eylem*dir, *öyleyse eşit ölçüde bu tikel bireyin eylem*idir; ve bu eylem, henüz edimsellik ile karşıtlık içinde bu bireye ait olarak, bir amaçtır; gene, bu belirlilikten karşıt olana *geçiş*tir, ve son olarak *bilinç için* bulunan bir edimselliktir. *Asıl sorun* böylece *tinsel bir* özselliği anlatmaktadır ki bunda tüm bu kıpılar kendileri için geçerli olarak ortadan kaldırılmıştır, ve öyleyse yalnızca evrensel olarak geçerlidirler, ve bunda bilinç için onun kendisine ilişkin pekinliği nesnel bir kendiliktir, *bir olgu*dur; özbilinçten *onunki* olarak doğmuş bir nesnedir ki, özgür ve özgün bir nesne olarak sona ermez.—Duyusal pekinliğin ve algının *şeyi* özbilinç için anlamını şimdi yalnızca onun içinden kazanmaktadır; bir *şey* ile bir *olgunun* ya da *sorunun* ayrımı buna dayanır.—Burada duyusal pekinlik ve algı durumunda gördüğümüz devime karşılık düşen bir devim gelişecektir.

411. Öyleyse bireysellik ve nesnelliğin nesnelleşmiş içiçegeçişlerinin kendisi olarak *asıl sorunda* özbilinç için kendisinin gerçek Kavramı ortaya çıkmıştır, ya da kendi tözünün bilincine varmıştır. Aynı zamanda bu bilinç, burada olduğu biçimiyle, yeni oluşmuş bir bilinçtir ve bu yüzden tözünün *dolaysız* bir bilincidir; ve bu burada içinde tinsel özün bulunmakta olduğu belirli

kiptir; henüz gerçekten olgusal töze gelişmiş değildir. *Asıl sorun*, tözünün bu dolaysız bilincinde, *yalın öz* biçimini taşımaktadır ki, bu, bir evrensel olarak, kendi içersinde onun tüm değişik kıpılarını kapsar ve onlara aittir, ama yine belirli kıpılar olarak onlara karşı ilgisizdir, özgür ve kendi içindir, ve bu özgür *yalın soyut* 'asıl sorun' olarak *özsel* birşey geçerliğini taşımaktadır. Kökensel belirliliğin ya da *bu tikel* bireyin sorununun değişik kıpıları, ereğinin, aracın, eylemin kendisinin ve edimselliğin kıpıları, tüm bunlar bu bilinç için bir yandan tekil kıpılardır ki o bunları *asıl sorun* karşısında bırakabilir ya da onlardan vazgeçebilir; oysa öte yandan bunlar tüm bu asıl sorunu özleri olarak taşırlar, ama öyle bir yolda ki, o bunların soyut evrenseli olarak bu ayrımlı kıpıların her birinde bulunabilir ve onların *yüklemleri* olabilir. Sorunun özü henüz özne değildir, oysa bu kıpılar özne olarak geçerlidirler, çünkü genelde *bireysellik* yanma düşerler, ama sorunun kendisi ise ilk olarak salt yalın evrenseldir. O *cins*tir ki, *türleri* olarak tüm bu kıpılarda bulunur ve o denli de onlardan özgürdür.

412. Bilince, bir yandan özsel sorunun anlattığı bu İdealizme ulaştığı ve öte yandan onda bu biçimsel evrensellik olarak gerçeği taşıdığı zaman *dürüst* denir; bir bilinç ki her zaman salt asıl sorun ile uğraşmaktadır, bu yüzden onun değişik kıpı ya da türleri ile ilgilenir; ve bunların birinde ya da bir anlamda asıl soruna erişemezse, tam bu nedenle onu bir başkasında ele geçirir; böylece doyumunu gerçekte her zaman kazanır, ki Kavramı nedeniyle bunun onun payına düşmesi gerekir. O, ne olursa olsun, asıl sorunu yerine getirmiş ve ona erişmiştir, çünkü bu kıpıların *evrensel* cinsi olarak, tümünün yüklemidir.

413. Bu bilinç bir *amacı edimselliğe* çeviremiyorsa da, hiç olmazsa onu *istemiştir*; başka bir deyişle, amaç olarak *amacı*, hiçbir şey yapmayan *arı eylemi* asıl sorun yapmakta, ve böylece gene de her zaman bir şeyin *ele alınıp yapıldığını* söyleyerek kendisini avutabilmektedir. Evrenselin kendisi olumsuzu ya da yitmeyi kendi altında kapsadığı için, çalışmanın bu kendisini yok etmesinin kendisi de *onun* edimidir; başkalarını da bunu yapmaya kışkırtmıştır, ve edimselliğinin yitişinde henüz doyum bulmaktadır, tıpkı yaramaz çocukların tokat yediklerinde bunun nedeni oldukları için *kendi kendilerinden* hoşnut kalmaları gibi. Ya da

sorunun kendisini sonuca ulaştırmak için tek bir girişimde bile *bulunmamış* ve hiçbirşey *yapmamışsa*, elinden *gelmemiştir*; *asıl sorun* onun için yalnızca *kararının* ve *olgusallığın birliğidir*; ileri sürer ki *edimsellik* onun *yapmayı isteyebileceğinden* daha başka birşey olmayacaktır.—Son olarak, onun için genel olarak ilginç birşey onun çabası olmaksızın ortaya çıkıyorsa, o zaman bu *edimsellik* onun için asıl sorundur, ve bunun tek nedeni salt onda bulduğu çıkardır, üstelik bu edimselliği o üretmemiş olsa bile; bu kişisel olarak başına gelen bir talih ise, o zaman onu kendi *yaptığı* ve *hakkı* olarak görür; öte yandan eğer bu onunla ilgisi olmayan dünya çapında bir olay ise, bunu da benzer olarak benimser; ve uğrunda hiçbirşey yapmadığı çıkar onun için bir parti çıkarıdır, ona yandaş ya da karşı olmuş, ona karşı *savaşmış* ya da onu *desteklemiştir*.

414. Bu bilincin *dürüstlüğü* de, her durumda yaşadığı doyum gibi, açıktır ki gerçekte onun asıl sorun üzerine *düşüncelerini* biraraya *getirmemesinde* yatar. *Sorunun kendisi* onun için *bir çalışma* olmaması ölçüsünde *onun* öz sorunudur, ya da *arı eylem* ve *boş bir amaç*, ya da giderek eylemden yoksun bir *edimsellik*tir; bir anlamın ardından bir başkasını bu yüklemin öznesi yapar, ve onları birbiri ardına unutur. Şimdi, salt *istenmişlikte* ya da giderek *yapılamamışlıkta* sorunun kendisi *boş* bir amacın, isteme ve yerine getirmenin *düşüncel* birliğinin anlamını taşır. Hiç olmazsa *istenmiş* olan, ya da en azından *yalnızca yapılmış* olan amacın boşa çıkışı üzerine avunma da, tıpkı başkalarına yapacak birşey vermiş olmanın doyumu gibi, *yalnızca yapmayı* ya da tümüyle kötü bir çalışmayı öz yapar; çünkü ona kötü bir çalışma denecektir ki bir çalışma bile değildir. Son olarak, edimselliği *önünde bulma* mutluluğunda, bu varlık hiçbir çaba gerekmeksizin asıl sorun olur.

415. Bu dürüstlüğün gerçekliği ise onun göründüğü denli dürüst olmadığıdır. Çünkü bu değişik kıpıları gerçekte öyle birbirleri dışına düşmeye bırakacak denli düşüncesiz olamaz; tersine, bunların karşıtlığının dolaysız bilincini taşıması gerekir, çünkü saltık olarak birbirleri ile ilişkilidirler. *Arı* eylem özsel olarak *bu* tikel bireyin eylemidir, ve bu eylem eşit ölçüde özsel olarak bir *edimsellik* ya da bir sorundur. Evrik olarak, *edimsellik* özde salt *bireyin* eylemi olarak, ve ayrıca *genelde eylem* olarak vardır; ve

onun eylemi aynı zamanda salt genelde eylem olarak, böylece ayrıca edimsellik olarak vardır. Bu yüzden birey kendisini salt *asıl sorun* ile *soyut bir edimsellik* olarak ilgileniyor görürken, ayrıca onunla *kendi* yaptığı birşey olarak ilgileniyor olması da söz konusudur. Oysa gene birey yalnızca etkin ve meşgul olmakla ilgilendiği için, ona karşı dürüst değildir; daha çok [herhangi] *bir sorun* ile ilgilenmektedir, ve *onunki* olan bir sorun ile. Son olarak, yalnızca *kendi* sorununu ve *kendi* eylemini istiyor göründüğünden, söz konusu olan yine *genel anlamda bir sorun* ya da kendinde ve kendi için kalıcı edimselliktir.

416. Asıl sorun ve kıpıları nasıl burada *içerik* olarak görünüyorlarsa, bilinçteki *biçimler* olarak da eşit ölçüde zorunludurlar. İçerik olarak ortaya çıkarlar, ama yitmek için, ve her biri ötekine yer açar. Öyleyse, *ortadan kaldırılmış* biçimler belirliliği içinde bulunuyor olmalıdırlar; oysa böyle iken bilincin kendisinin yanlarıdırlar. *Asıl sorun 'kendinde'* ya da bilincin *kendi içine yansıması* olarak bulunmaktadır; kıpıların birbirleri yoluyla sürülmeleri ise orada anlatımını onların bilinçte kendilerinde değil ama salt *bir başkası* bilinç için koyulmuş olmalarında bulur. İçeriğin kıpılarından biri onun tarafından gün ışığına çıkarılır ve *ötekilere* sunulur; ama bilinç aynı zamanda ondan kendi içine yansır ve karşıt da bilinçte bulunmaktadır: bilinç bunu kendi için onunki olarak barınırmaktadır. Aynı zamanda sözkonusu olan şey herhangi bir kıpının *salt* dışarı koyulması ve bir başkasının salt içerde tutulması değildir, tersine, bilinç onlarla sıra ile ilgilenmektedir; çünkü bilinç biri denli ötekini de kendi için ve ötekiler için özsel kılmalıdır. *Bütün* bireysellik ve evrenselliğin öz devimli içiçe-geçişleridir; ama bu bütün bu bilinç için yalnızca asıl sorunun *yalın* özü olarak ve dolayısıyla soyutlaması olarak bulunduğu için, kıpıları ayrılmış olarak asıl sorunun ve birbirlerinin dışına düşerler; ve bir *bütün* olarak, ancak kıpılarının almaşık sunuluşu ve onun için alıkoyuluşu yoluyla tam olarak sergilenmektedir. Bu almaşta bilinç yansımasında bir kıpıyı kendi için ve özsel olarak tuttuğu ve ötekini ise *kendisinde* salt dışsal olarak ya da *ötekiler* için taşıdığı için bireyselliklerin birbirleri ile bir oyunu ortaya çıkar ki orada her biri ve hepsi kendilerini hem aldatan ve hem de aldatılan olarak bulurlar.

417. Bir bireysellik birşeyi yerine getirmeye girişir; bununla

birşeyi *kendi sorunu* yapmış gibi görünmektedir; davranır, ve davranışta başkaları için olmakta ve kendi gözünde *edimsellik* ile ilgileniyor olarak görünmektedir. Böylece başkaları onun eylemini sorun olarak soruna bir ilgi ve amacını *kendinde* sorunun *yerine getirilmesi* olarak alırlar—bunun ilk bireysellik mi yoksa kendileri tarafından mı yapıldığına bakılmaksızın. Böylece, bu sorunun daha şimdiden kendileri tarafından yerine getirilmiş olduğunu gösterdiklerinde, ya da, değilse, yardım önerdikleri ve sağladıklarında, o zaman o bilinç gerçekte bulunduğunu sandıkları konumun dışındadır; sorunda onu ilgilendiren *onun* eylemi ve çabasıdır, ve başkaları bunun *asıl sorun* olduğunu öğrendikleri zaman aldatıldıklarını sanırlar—oysa yardım için koşup gelmeleri gerçekte *asıl sorunu* değil, *kendi* eylemlerini görmeyi ve göstermeyi istemekten başka birşey değildir; e.d. başkalarını da tıpkı kendilerinin aldatılmaktan yakındıkları yolda aldatmayı istemişlerdir. Şimdi, *kendi eylemi* ve *çabası*, *güçlerinin* oyunu asıl sorun olarak geçerli olduğu için, öyle görünmektedir ki bilinç başkalarının değil ama kendi çıkarı ile uğraşmaktadır; salt *onunki* olarak eylem ile kaygılanmakta ve başkasının eylemi olarak eyleme ilgisiz kalmaktadır; ve bu yüzden başkalarını da *kendi* sorunlarında özgür bırakmaktadır. Ancak yine yanılmışlardır; o bilinç orada olduğunu sandıkları konumu önceden bırakmıştır. Sorun ile *onun bu tikel* sorunu olarak değil, ama *sorun* olarak, herkes için olan bir evrensel olarak ilgilenmektedir. Bu yüzden başkalarının eylem ve çalışmalarına karışmakta, ve artık çalışmayı ellerinden alamıyorsa, hiç olmazsa üzerinde yargıda bulunarak bir ilgi göstermektedir; ona onayının ve övgüsünün damgasını basıyorsa, bunun anlamı çalışmada salt çalışmanın kendisini övmeyip aynı zamanda *kendi* cömertliğini ve ılımlılığını, çalışmayı çalışma olarak ve eleştirisi ile bozmamış olmasını övmektedir. Çalışmaya bir ilgi göstererek onda *kendi kendisinden* hoşnut olmaktadır; onun tarafından eleştirilen çalışma eleştirinin ona sağladığı *kendi öz* eyleminden duyduğu haz nedeniyle, onun için eşit ölçüde memnunluk vericidir. Oysa bu karışma ile kendilerini aldatılmış görenlerin ya da gösterenlerin gerçekte kendileri aynı yolda aldatmayı istemişlerdir. Bunlar eylem ve çabalarını salt kendileri için olan ve içinde salt *kendilerini* ve *kendi* özlerini göz önünde tuttukları birşey diye gösterirler. Oysa, bir-

şey yapar ve böylece kendilerini gün ışığına sunarlarken, bu yaptıkları yoluyla gün ışığının kendisinin, genel bilincin ve tüm katılanların dışlanmasını istiyor olma havalarıyla dolaysızca çelişmektedirler; edimselleşme ise tersine kendisinin olanı evrensellik öğesinde sergilemektir ki, bu yolla herkesin sorunu olmaktadır, ve olması gerekir.

418. Öyleyse ilgilenilenin yalnızca *arı sorun* olması gerektiği düşünülüyorsa, bu da eşit ölçüde kendi kendisini ve başkalarını aldatmadır: bir konuyu açan bir bilinç dahaçok başkalarının yeni sağılmış süte üşüşen sinekler gibi koşup geldiklerini ve onunla uğraşmayı istediklerini görür,—ve onlar bu bireyin de benzer olarak sorun ile ilgilendiğini, bir nesne olarak değil, ama *kendi* sorunu olarak ilgilendiğini öğrenirler. Öte yandan, yalnızca *eylemin kendisinin*, güçlerin ve yeteneklerin kullanımının, ya da *bu* bireyselliğin anlatımının özsel olan olması gerekiyorsa, o zaman karşılıklı olarak eşit ölçüde öğrenilir ki, *herkes* kendini etkilenmiş ve çağrılmış olarak görmektedir, ve sorunu açmış olana özgü *arı* bir eylem ya da *tekil* bir eylem yerine, dahaçok o denli de *başkaları için* olan birşey ya da *özsel bir sorun* açılmıştır. Her iki durumda da aynı şey olmakta ve orada varsayılması ve geçerli olması gerekene karşı yalnızca değişik bir imlem taşımaktadır. Bilinç iki yanı da eşit ölçüde özsel kıpılar olarak görgüler ve bu yolla asıl sorunun doğasının ne olduğunu öğrenir, yani o ne yalnızca genelde eyleme ve bireysel eyleme karşıt duran birşeydir, ne de kalıcı bir varlığa karşıt duran ve türleri olarak bu kıpıların özgür *cinsi* olacak olan eylemdir; tersine, öyle bir doğadadır ki, *varlığı tekil* bireyin ve tüm bireylerin eylemidir, ve bunların eylemi dolaysızca *başkaları içindir* ya da bir *sorun*dur ve ancak *herkesin* ve *her birinin eylemi* olarak sorundur; öz ki, tüm varlıkların özüdür, e.d. *tinsel öz*dür. Bilinç bu kıpılardan hiçbirinin *özne* olmadığını görgüler, ama kendisini *evrensel asıl sorun*da çözer: bireyselliğin bu düşünceden yoksun bilincin özne olarak gördüğü kıpıları birbiri ardına yalın bireysellik içinde toplanırlar—bireysellik ki, *bu* tikel bireysellik olduğu denli dolaysızca evrenseldir de. Böylece asıl sorun artık yüklem ilişkisini ve dirimsiz soyut evrensellik belirliliğini yitirir; o dahaçok içine bireyselliğin yayıldığı tözdür: öznedir ki, bireysellik birey olarak, ya da *bu* tikel birey olarak olduğu gibi *tüm* bireyler olarak da oradadır;

evrenseldir ki salt herkesin ve her birinin bu eylemi olarak bir *varlık*tır; bir edimselliktir çünkü *bu* bilinç onu kendi tekil edimselliği ve herkesin edimselliği olarak bilmektedir. Arı *asıl sorun* yukarda *ulam* olarak belirlenmiş olan şeydir: Ben olan varlık ya da varlık olan Ben, ama henüz *edimsel özbilinçten* ayrı olan *düşünce* olarak; oysa burada edimsel özbilincin kıpıları, bunları onun içeriği—erek, edim ve edimsellik—olarak adlandırdığımız ölçüde, ve ayrıca onun biçimi—kendi-için-varlık ve başkası için varlık—olarak adlandırdığımız sürece, yalın ulamın kendisi ile bir olarak koyulmaktadırlar, ve ulam bu yolla aynı zamanda tüm içeriktir.

b. *Yasa-koyucu Us*

419. Tinsel öz yalın varlığı içinde *arı bilinç* ve *bu öz*bilinçtir. Bireyin kökensel olarak *belirli* doğası *kendinde* onun etkinliğinin öğesi ve amacı olma olumlu anlamını yitirmiştir; salt ortadan kaldırılmış bir kıpıdır ve birey evrensel 'kendi' olarak bir *'kendi'*-dir. Evrik olarak, *biçimsel* 'asıl sorun' kapsağım etkin, kendisini kendi içinde ayrımlaştıran bireysellikten almaktadır; çünkü bu sonuncunun ayrımları o evrenselin *içeriğini* oluştururlar. Ulam *arı bilincin* evrenseli olarak *kendinde*dir; o denli de *kendi içindir*, çünkü bilincin 'kendi'si o denli de onun bir kıpısıdır. Saltık varlıktır, çünkü o evrensellik *varlığın* yalın *kendine-özdeşliğidir*.

420. Böylece bilinç için nesne olan şey *Gerçek* olma imlemini taşımaktadır; *o vardır* ve *kendinde* ve *kendi için var*olma ve *geçerli* olma anlamında *geçerlidir*; *saltık olgu*dur ki bundan böyle pekinlik ve bunun gerçekliği evrensel ve bireysel, amaç ve bunun olgusallığı arasındaki karşıtlığın ağırlığı altında değildir, ama dışvarlığı özbilincin *edimselliği* ve *eylem*idir; bu asıl sorun öyleyse *törel tözdür*; ve bunun bilinci *törel* bilinçtir. Nesnesi de benzer olarak onun için *Gerçek* olarak geçerlidir, çünkü özbilinci ve varlığı bir birlikte birleştirmektedir; *Saltık* olarak geçerlidir, çünkü özbilinç bundan böyle bu nesneden bir başkasına gidemez ve gitmeyi istemez, çünkü onda kendi kendisi iledir: *gidemez*, çünkü bu nesne tüm varlık ve tüm güçtür: *istemez*, çünkü bu nesne *'kendi'*dir ya da bu 'kendi'nin istencidir. Nesne olarak kendi kendisinde olgusal nesnedir, çünkü bilincin ayrımını kendisinde

taşımaktadır; kendisini kütlelere [Massen] böler, ki bunlar saltık özün *belirli yasaları*dırlar. Gene de bu kütleler Kavramı bulandırmazlar, çünkü varlık, arı bilinç ve 'kendi' kıpıları onun içersinde kalırlar,—bir birlik ki bu kütlelerin özünü oluşturur, ve bu ayrım içinde artık bu kıpıları birbiri dışına çıkmaya bırakmaz.

421. Törel tözün bu yasaları ya da kütleleri dolaysızca tanınmaktadırlar: kökenleri ve aklanmalarına ilişkin soru sorulamaz ve başka birşey ile göreli olarak araştırılamazlar, çünkü *kendinde* ve *kendi için* varolan özden başka birşey ancak özbilincin kendisi olabilir; oysa özbilinç bu özden başka birşey değildir, çünkü kendisi bu özün kendi-için-varlığıdır ve bu öz ise gerçekliktir, çünkü bilincin *'kendinde'*si olduğu denli de onun *'kendi'*sidir, ya da arı bilinçtir.

422. Özbilinç kendisini bu tözün kendi-için-varlık kıpısı olarak bildiği için, kendi içersindeki yasanın dışvarlığını şöyle anlatır; *sağlam Us doğru* ve *iyinin* ne olduğunu dolaysızca bilir. Yasayı nasıl *dolaysızca biliyorsa*, yasa da onun için o denli dolaysızca *geçerlidir*, ve dosdoğru der ki: bu doğru ve iyidir;—ve hiç kuşkusuz *bu* tikel yasa; *belirli* yasalar vardır, somut bir içerik ile dolu olan 'asıl sorun' vardır.

423. Böyle dolaysızca verilen gene dolaysızca kabul edilmeli ve irdelenmelidir; nasıl duyu pekinliği durumunda onun dolaysızca varolan olarak anlattığı kendiliği irdelediysek, burada da bu törel dolaysız pekinliğin, ya da törel özün dolaysızca varolan kütlelerinin [Massen] anlattığı varlığın nasıl oluştuğunu görmemiz gereklidir. Bu tür birkaç yasa örneği bunu gösterecektir; ve bunları onları *bilen* sağlam Usun bildirileri biçiminde aldığımız için, ilkin *dolaysız* törel yasalar olarak görüldükleri zaman onlarda geçerli kılınması gereken kıpıyı getirmemiz gerekmez.

424. 'Herkesin gerçeği söylemesi gerekir.'—Bu koşulsuz anlatılmış ödevde koşul hemen kabul edilecektir: *eğer* gerçeği biliyorsa. Öyleyse şimdi buyruk şöyle olur: *Herkes gerçeği söylemelidir, her zaman* bu konudaki *bilgi ve kanısına göre*. Sağlam Us, doğrunun ve iyinin ne olduğunu dolaysızca bilen bu törel bilinç, ayrıca açıklayacaktır ki, bu koşul o evrensel düzgü ile önceden öylesine içiçedir ki, buyruğun öyle anlaşılacağını düşünmüştür. Oysa böylece gerçekte daha şimdiden o buyruğu bildirirken onu çiğnediğini kabul etmektedir; *demişti* ki: herkesin gerçeği söyle-

mesi gerek; oysa demek istemişti ki: bunu ona ilişkin bilgi ve kanısına göre söylemesi gerek; yani *demiş olduğu demek istediğinden başkadır*; ve demek istediğinden başkasını söylemek gerçeği söylememek demektir. Düzeltilmiş gerçeksizlik ya da beceriksizlik kendisini şimdi şöyle anlatır: *Herkesin gerçeği o zamanki bilgisi ve kanısına göre söylemesi gerekir.*—Oysa bu düzeltme ile önermenin *evrensel olarak zorunlu* ve *kendinde* geçerli diye bildirmek istediği şey dahaçok tümüyle *olumsal* birşeye dönmüştür. Çünkü gerçeğin söylenmesi onu bilip bilemiyeceğim ve kendimi ona inandırıp inandıramıyacağım üzerine olumsal kılınmıştır; ve önerme bulanık bir gerçek ve yanlış karışımının tıpkı birinin onu her nasılsa bilecek, demek isteyecek ve anlayacak olduğu gibi söylenmesi gerektiğinden öte hiçbir şey söylememektedir. İçeriğin bu olumsallığı evrenselliği salt içinde onun anlatıldığı bir *önerme biçiminde* taşır; oysa törel bir önerme olarak bu evrensel ve zorunlu bir *içeriği* vaad etmekte ve böylece içeriğin olumsallığı yüzünden kendi kendisi ile çelişmektedir.—Son olarak, önerme bilginin olumsallığının ve gerçekliğe ilişkin kanının uzaklaştırılması ve gerçekliğin *bilinmesi de gerek* denerek düzeltilirse, o zaman bu öyle bir buyruk olacaktır ki başladığımız buyruk ile tam bir çelişki içindedir. Sağlam Usun ilkin gerçeği söyleyebilme yeteneğini *dolaysızca* taşıması gerekiyordu; oysa şimdi gerçeği *bilmesi gerektiği*, yani onu *dolaysızca* anlatmayı bilmediği söylenmektedir.—Buna içerik yanından bakarsak, bu bizim gerçeği *bilmemiz* gerekir isteminin dışına düşmüştür; çünkü bu *genelde bilme* ile ilgilidir: bilmemiz gerek; öyleyse istenen dahaçok tüm belirli içerikten özgür birşeydir. Oysa burada *belirli* bir içerik, törel tözdeki *bir ayrım* söz konusu idi. Gene de tözün bu *dolaysız* belirlenimi öyle bir içeriktir ki kendisini dahaçok tam bir olumsallık olarak göstermişti, ve yasayı [içerik ile değil de] *bilme* ile ilişkilendirme yoluyla evrensellik ve zorunluğa yükseltildiği zaman gerçekte yitmektedir.

425. Bir başka ünlü buyruk şudur: *'Komşunu kendin gibi sev.'* Bu başka bireyler ile ilişkideki bireye yöneliktir ve buyruğu bireyin birey ile bir ilişkisi olarak ya da bir duygu ilişkisi olarak ileri sürmektedir. Etkin sevgi—çünkü etkin olmayan bir sevgi hiçbir varlık taşımaz ve bu yüzden hiç kuşkusuz burada amaçlanan değildir—bir insandan kötülüğü uzaklaştırıp ona iyilik getirme-

ye yöneliktir. Bu amaç için onun için kötü olanı, bu kötüye karşı amaca-uygun iyiyi ve genel olarak onnun için iyi olanı ayırdetmek gerekir; yani onu *anlak* ile sevmeliyim; anlaktan yoksun sevgi belki de ona nefretten çok zarar verecektir. Anlak temelinde özsel iyilik ise en varsıl ve en önemli şeklinde devletin anlak temelindeki evrensel eylemidir—bir eylem ki, onunla karşılaştırıldığında bireyin bir birey olarak eylemi çoğu kez öylesine önemsiz birşeydir ki, neredeyse üzerinde konuşmaya değmez. Devletin eylemi, dahası, öylesine güçlüdür ki, eğer *bireysel* eylem ona karşı olsaydı, ve, ya doğrudan doğruya ve açıkça suç olsaydı, ya da başka biri için duyulan sevgi yüzünden evrenseli onun hakkı ve eylemdeki payı için aldatmak isteseydi, böyle bir eylem bütünüyle boşa çıkar ve kaçınılmaz olarak ortadan kaldırılırdı. Bir duygu olan iyiliğe kalan tek anlam bütünüyle tekil bir eylemin, bir gereksinim için yardımın anlamıdır ki, eşit ölçüde olumsal ve geçicidir. Raslantı salt eylem fırsatını değil, ama onun genel olarak bir *çalışma* olup olmadığını, birdenbire yeniden çözülüp giderek kötü birşeye dönüp dönmiyeceğini de belirler. Öyleyse, başkalarının iyiliği için olan ve *zorunlu* diye sözü edilen bu edim öyle bir türdedir ki, varolabilir, ya da olmayabilir; öyle ki, eğer durum raslantısal olarak uygun düşüyorsa, eylem belki bir çalışmadır, ve iyidir, belki de değil. Öyleyse bu yasa da irdelenmiş olan ilki gibi evrensel bir içerik taşımaz ve, saltık olarak törel bir yasanın yapması gerektiği gibi, *kendinde* ve *kendi için* olan birşeyi anlatmaz. Başka türlü söylersek, böyle bu tür yasalar salt *'gerek'*te kalırlar, hiçbir edimsellik taşımazlar; bunlar *yasa* değil, ama yalnızca *buyruk*turlar.

426. Oysa gerçekte olgunun kendisinin doğasından açıkça görünmektedir ki, evrensel, saltık bir *içerik*ten vazgeçmeliyiz; çünkü yalın töze—ki özü yalın olmaktır—koyulan her *belirlilik* onun için *uygunsuz*dur. Kendi yalın *saltıklığında* buyruğun kendisi *dolaysız törel bir varlığı* anlatır; onda görünen ayrım bir belirlilik ve öyleyse bir içeriktir ki bu yalın varlığın saltık evrenselliği *altında* durmaktadır. Öyleyse, saltık bir içerikten vazgeçilmesi gerektiği için, ona ait olan şey ancak *biçimsel evrensellik* ya da kendi ile çelişmemesidir; çünkü içeriksiz evrensellik biçimseldir, ve saltık içerik ayrım olmayan bir ayrım ya da içeriksizlik demektir.

427. Yasa koymak için geriye kalan, öyleyse, evrenselliğin arı

biçimidir, ya da, gerçekte, içeriğin karşısında duran bilincin genelemesi, ve *varolan* ya da gerçek bir *içeriğin* değil, tersine *özün* ya da bir *içeriğin* kendi-ile-özdeşliğinin bilgisidir.

428. Öyleyse törel özün dolaysızca kendisi bir içerik değil ama salt bir ölçüttür—bir içeriğin yasa olmaya yetenekli olup olmadığını, kendisi ile çelişip çelişmediğini anlamak için. Yasa koyucu Us salt *sınayıcı* bir Usa indirgenmiştir.

c. *Yasa sınayıcı Us*

429. Yalın törel tözdeki bir ayrım onun için bir ilinektir ki, belirli buyruklarda gördüğümüz gibi, bilmenin, edimselliğin ve eylemin olumsallığı olarak ortaya çıkmıştı. O yalın varlığın ve ona karşılık düşmeyen belirliliğin *karşılaştırması* bize düşüyordu; ve bu karşılaştırmada yalın töz kendisini biçimsel evrensellik ya da arı *bilinç* olarak gösteriyordu ki bu bilinç içerikten özgür olarak ona karşı durmaktadır ve onun belirli birşey olarak *bilinmesidir*. Evrensellik bu kipte asıl sorun ne idiyse o kalmaktadır. Oysa bilinçte başka birşeydir; yani, artık düşüncesiz, devimsiz cins değildir, tersine tikel ile ilişkilidir ve onun için güç ve gerçeklik olarak geçerlidir.—Bu bilinç ilkin bizim daha önce yapmış olduğumuz aynı sınama süreci olarak ve eylemi ise daha şimdiden olmuş olandan başkası olmaya yeteneksiz gibi görünmektedir, yani, evrensel ile belirlinin bir karşılaştırılmasıdır ki, daha önce olduğu gibi, bunların uyumsuzluklarını gösterecektir. Oysa burada içeriğin evrensel ile ilişkisi değişiktir, çünkü bu ikincisi başka bir anlam kazanmıştır; *biçimsel* bir evrenselliktir ki belirli içerik buna yeteneklidir, çünkü o evrensellikte içerik salt kendi kendisi ile ilişki içinde düşünülmektedir. Yaptığımız sınamada evrensel arı töz belirliliğe karşı durmuştu, ve bu belirlilik ise kendisini içine tözün girmiş olduğu bilincin olumsallığı olarak sergiliyordu. Burada karşılaştırmanın bir terimi yitmiştir; evrensel artık *varolan* ve *geçerli* töz ya da kendinde ve kendi için olan hak değil, ama yalın bir bilme ya da biçimdir ki bir içeriği salt kendi kendisi ile karşılaştırmakta ve onun bir geneleme olup olmadığını irdelemektedir. Bundan böyle yasalar verilmemekte, ama *sınanmaktadırlar*; ve yasaları sınayan bilinç için *önceden* verilidirler; o bunların *içeriğini* yalın, olduğu gibi almakta ve, bi-

zim yaptığımız gibi, tersine edimselliğine özünlü tekillik ve olumsallığı irdelemeye girmemektedir; ama buyrukta buyruk olarak durmaktadır, ve ona karşı davranışı tıpkı onu sınamak için bir ölçüt olması denli yalındır.

430. Oysa bu sınama bu nedenle çok öteye varamaz; ölçüt bir geneleme ve içeriğe karşı ilgisiz olduğu için, herhangi bir içeriği olduğu gibi karşıtını da içine alır. Soru şu olsun: Mülkiyetin olmasının kendinde ve kendi için bir yasa olması gerekir mi? Kendinde ve kendi için, başka amaçlar için yararlılığından değil; törelliğin özü yasanın salt kendi kendisi ile özdeş olmasından ve bu kendine özdeşlik yoluyla, e.d. kendi asıl özünde temellenmiş olma yoluyla koşullu birşey olmamasından oluşur. Kendinde ve kendi için mülkiyet kendisi ile çelişmez; *yalıtılmış* ya da salt kendi kendisi ile özdeş olarak koyulmuş belirliliktir. Mülkiyetsizlik, şeylerin başıboşluğu ya da şeylerin ortaklığı da eşit ölçüde kendisi ile çelişmez. Birşeyin hiçbir kimseye ait olmaması, ya da onu ilk ele geçiren herhangi bir kimseye, ya da herkese birden ve herkese gereksinimine göre ya da eşit paylar ile düşmesi—bu *yalın* bir *belirlilik*, *biçimsel* bir *düşünce*dir, tıpkı karşıtı, mülkiyet gibi.—Hiç kuşkusuz, kimsenin iye olmadığı birşey *zorunlu* bir *gereksinim nesnesi* olarak düşünülüyorsa, o zaman onun herhangibir bireyin iyeliği olması zorunludur; ve çelişki dahaçok şeyin özgürlüğünden bir yasa yapılmasından kaynaklanacaktır. Oysa şeyin iyesizliği ile bir saltık iyesizlik kastediliyor değildir, tersine o bir bireyin *gereksinimine* göre *iyelik olmalıdır*, ve, dahası, saklanmak üzere değil, tersine dolaysızca kullanılmak için. Ama gereksinimi böyle tümüyle salt ilineksel bir biçimde karşılamak burada salt kendisi sözkonusu olan o bilinçli bireyin doğası ile çelişir; çünkü bu birey gereksinimini *evrensellik* biçiminde düşünmelidir, tüm varoluşu için herşeyi sağlamalı ve kalıcı bir iyelik kazanmalıdır. Bu böyle olunca bir şeyin en yakın özbilinçli bireye onun gereksinimine göre ilineksel bir biçimde pay olarak düşmesi düşüncesi kendi kendisi ile bağdaşmaz.—Şeylerin ortaklaşa iyeliği üzerine kurulu olan ve gereksinimleri sağlamanın evrensel ve sürekli bir biçimde olacağı bir toplumda ya herkes *gereksindiği denli* alır—ki o zaman bir yanda bu eşitsizlik ve öte yanda ilkesi bireylerin *eşitliği* olan bilincin özü birbiri ile çelişmektedir. Ya da bu son ilkeye göre şeyler *eşit olarak* dağı-

tılır, ki bu durumda pay gereksinim ile oransızdır, üstelik yalnızca böyle bir ilişki paylaşma kavramını oluşturuyor olsa bile.

431. Gene de, bu yolda 'mülkiyet-olmayan' çelişkili görünüyorsa, bunun nedeni yalnızca onun *yalın* bir belirlilik olarak bırakılmamış olmasıdır. Eğer kıpılarına çözülmüş ise, 'mülkiyet' için de aynı şey geçerlidir. Benim mülkiyetim olan tekil şey bu yüzden *evrensel*, *sağlam* ve *sürekli* birşey olarak geçerlidir; ama bu onun kullanılmaktan ve *yitmekten* oluşan doğası ile çelişmektedir. O aynı zamanda *benimki* olarak geçerlidir ki, başka herkes onu tanır ve kendisini ondan dışlar. Oysa benim tanınmam dahaçok benim herkes ile özdeşliğimi, dışlanmanın karşıtını imlemektedir.—İye olduğum bir *Şey*dir, e.d. genelde bir 'başkası için varlık', bütünüyle evrensel ve belirsiz olarak salt benim için olan bir varlık; ona *Benim* iye olmam onun evrensel şeyliği ile çelişir. Öyleyse, 'mülkiyet' tüm yanlarına göre tıpkı 'mülkiyet-olmayan' gibi kendisi ile çelişkilidir; ikisi de kendi içlerinde bu iki karşıt ve kendi ile çelişkili bireysellik ve evrensellik kıpılarını taşırlar.—Oysa bu belirliliklerin her biri mülkiyet ya da mülkiyet-olmayan olarak daha öte geliştirilmeksizin *yalın* olarak düşünüldüğünde, biri öteki denli *yalındır*, e.d. kendisi ile çelişkili değildir.—Usun kendinde taşıdığı yasa ölçütü bu yüzden her duruma eşit ölçüde iyi uyar ve dolayısıyla gerçekte bir ölçüt değildir.—Eğer yalnızca kuramsal gerçekliğin bilinmesi için salt biçimsel bir ölçüt olarak, e.d. gerçek ve gerçek-olmayana karşı bütünüyle ilgisiz olan birşey olarak kabul edilen çelişki düzgüsünün, bu [biçimsel] genelemenin kılgın *gerçeğin* bilinmesi için bundan *daha öte* birşey olduğu sanılıyorsa, gene bu da tuhaf olacaktır.

432. Tinsel varlığın önceki boşluğunu dolduran yukarki o iki kıpıda da dolaysız belirlilikleri törel töze yerleştirme ve sonra bunların yasa olup olmadıklarını bilme süreci ortadan kaldırılmıştır. Buna göre sonuç hem belirli yasaların, hem de bunların bir bilgisinin olanaksızlığı gibi görünmektedir. Ama töz kendisinin saltık *özsellik* olarak *bilinci*dir, ve bu bilinç bu yüzden ne kendindeki *ayrımdan*, ne de bu ayrımın *bilgisinden* vazgeçebilir. Yasa koyuculuğun ve yasaları sınamanın boşa çıkmaları, her ikisinin de, tekil ve yalıtılmış olarak alındıklarında, törel bilincin dayanıksız *kıpıları* olduklarını imlemektedir; ve içinde göründükleri devim, törel tözün kendisini bu yolla bilinç olarak sun-

ması gibi biçimsel bir anlamı taşımaktadır.

433. Bu iki kıpı, 'asıl sorun'un bilincinin daha tam belirlenimleri oldukları ölçüde, *dürüstlüğün* biçimleri olarak görülebilirler—dürüstlük ki, tıpkı önce biçimsel kıpılarının durumunda olduğu gibi, şimdi de iyinin ve doğrunun olması-gereken içeriği ile ve böyle yerleşik bir gerçeğin sınanması ile uğraşmakta ve sağlam Usta ve anlaklı içgörüde buyrukların kuvvet ve geçerliklerini taşıdığını düşlemektedir.

434. Bununla birlikte, bu dürüstlük olmaksızın yasalar *bilincin özü* olarak geçerli olmazlar ve sınanmaları da benzer olarak bilincin *içersindeki* bir eylem olarak görülmez; tersine, bu kıpılar, her biri kendi için *dolaysızca* bir *edimsellik* olarak ortaya çıkarak, bir durumda edimsel yasaların geçersiz koyuluş ve varlığını, bir başka durumda onlardan eşit ölçüde geçersiz bir bağışıklığı anlatırlar. Yasa belirli yasa olarak olumsal bir içeriğe iyedir; bu burada demektir ki o tekil bir bilincin yasasıdır ve keyfi bir içerik taşımaktadır. Bu yolda dolaysızca yasama öyleyse tiranca bir suçtur ki başına buyrukluğu yasa yapmakta ve törelliğe bu başına buyrukluk karşısında boyun eğdirmektedir—öyle yasalar karşısında ki, salt yasadırlar, aynı zamanda *buyruklar* değil. Gene böyle, ikinci kıpı da, yalıtılmış olduğu sürece, yasaların sınanması, devinmezin devindirilmesi demektir, saltık yasalardan özgürce akıl yürüten ve bunları kendisine yabancı bir başına buyrukluk olarak gören bilginin suçu demektir.

435. İki biçimde de bu kıpılar töz ile ya da olgusal tinsel öz ile olumsuz bir ilişkidirler; ya da bunlarda töz henüz olgusallığını taşımamakta, ama dahaçok bilinç bunları henüz kendi öz dolaysızlığı biçiminde kapsamaktadır, ve o töz ilk olarak *bu* tikel bireyin bir *istemesi* ve *bilmesi* ya da edimsel olmayan bir buyruğun *'gerek'*i ve biçimsel evrenselliğin bir bilgisidir. Oysa bu kipler ortadan kalktıkları için, bilinç evrensele geri dönmüş ve o karşıtlıklar yitmişlerdir. Tinsel varlık bu kiplerin tekil olarak değil, ama ortadan kaldırılmış olarak geçerli olmaları yoluyla edimsel tözdür; ve içinde bunların salt kıpılar oldukları birlik bilincin 'kendi'sidir ki, bundan böyle, tinsel özde koyulmuş olarak, o varlığı edimsel, yerine getirilmiş ve özbilinçli kılmaktadır.

436. Öyleyse, tinsel varlık herşeyden önce özbilinç için *kendinde* varolan yasa olarak vardır; sınamanın biçimsel olan ama

kendinde varolmuş olmayan o evrenselliği ortadan kaldırılmıştır. Yasa o denli de bengi bir yasadır ki zeminini *tikel bir bireyin istencinde* taşımaz, tersine kendinde ve kendi içindir, *herkesin* saltık *arı istenci*dir ki dolaysız *varlık* biçimini taşımaktadır. Salt olması *gereken* bir buyruk da değildir, ama *vardır* ve *geçerlidir*; ulamın evrensel Beni, dolaysızca edimsellik olan Bendir, ve dünya salt bu edimselliktir. Oysa bu *varolan yasa* koşulsuz geçerli olduğu için, özbilincin boyun eğmesi buyrukları keyfi olan ve onda o özbilincin kendisini tanımıyacağı bir efendiye uşaklık değildir. Tersine, yasalar onun kendi saltık bilincinin düşünceleridir ki kendisi bunları dolaysızca *taşımaktadır*. Dahası, onlara *inanmamaktadır*, çünkü inanç özsel varlığı algılıyor olsa da, bunu kendisine yabancı birşey olarak algılamaktadır. Törel *öz*bilinç kendi *'kendi'*sinin *evrenselliği* yoluyla özsel varlık ile dolaysızca birdir; buna karşı, inanç *tekil* bilinçten başlar, her zaman o bilincin bu birliğe doğru devimidir, ama orada özünün bulunuşuna ulaşamaksızın.—Oysa yukardaki bilinç ise kendini tekil olarak ortadan kaldırmıştır, bu dolaylılık tamamlanmıştır, ve salt bu tamamlanmış olduğu için, o bilinç törel tözün dolaysız özbilincidir.

437. Özbilinç ile öz arasındaki ayrım öyleyse bütünüyle saydamdır. Bu yüzden *özün kendisindeki ayrımlar* olumsal belirlilikler değildirler; tersine, öz ile özbilincin birliği nedeniyle,—ki özdeş olmama salt bu sonuncudan, özbilinçten gelebilir—bunlar içlerine yayılan birliğin yaşamı yoluyla eklemlenmiş 'kütleler', kendilerine saydam yabancılaşmamış tinler, lekesiz göksel şekillerdirler ki ayrımlarında özlerinin ak suçsuzluğunu ve uyumunu saklarlar.—Özbilincin onlara *ilişkisi* o denli yalın ve saydamdır. *Vardırlar*, ve hepsi bu,—onlar ile ilişkisinin bilincini oluşturan işte budur. Bu yüzden Sofokles'in *Antigone*'si[25] onları tanrıların *yazılmamış* ve *yanılmaz* tüzesi olarak tanır.

> Dünü ya da bugünü değil, ama bengiliği yaşarlar,
> Ve nereden gelmişlerdir, kimse bilmez.

Vardırlar. Kökenlerini sorgular ve onları doğdukları noktaya sınırlarsam, o zaman onları aşmış olurum; çünkü bundan böyle ben evrenselimdir, onlar ise koşullu ve sınırlı. Eğer benim içgörümde onaylanmaları gerekiyorsa, o zaman onların sarsılmaz

kendinde-varlıklarını daha şimdiden yadsımış ve onlara benim için belki gerçek, ama belki de gerçek olmayan şeyler olarak bakmış olurum. Törel duyuş doğru olana sıkıca sarılmakta ve onu kıpırdatmaktan ya da sarsmaktan ya da türetmekten bütünüyle kaçınmakta yatar.—Birşey bana emanet bırakılmış olsun, o bir başkasının mülküdür ve onu tanırım, *çünkü o öyledir*, ve kendimi bocalamaksızın bu ilişkide tutarım. Bırakılanı kendim için alıkoyarsam, yasaları sınarken izlediğim ilkeye göre, ki bir genelemedir, hiç bir çelişkiye neden olmuş olmam; çünkü o zaman ona artık bir başkasının mülkiyeti olarak bakmamaktayımdır; bir başkasının mülkiyeti olarak görmediğim birşeyi alıkoymam bütünüyle tutarlıdır. *Bakış açısının* değişmesi bir çelişki değildir, çünkü ilgilendiğimiz nokta bakış açısı değil, ama birbirleri ile çelişmemeleri gereken nesne ve içeriktir. Tıpkı, birşeyden vazgeçerken yaptığım gibi, birşeyin benim mülkiyetim olduğu görüşünü onun başka birinin mülkiyeti olduğu görüşüne değiştirebildiğim gibi, bir çelişki ile suçlanıyor olmaksızın, eşit ölçüde de ters yolu izleyebilirim. Öyleyse, birşey onu kendisi ile çelişkisiz buldum diye doğru değildir; tersine o doğrudur, çünkü doğru olandır. Birşeyin bir başkasının mülkiyeti olması, bu olgu temeldir; bunun üzerine akıl yürütmemem, değişik düşünceler, bağıntılar, bakımlar aramamam ve kafamdan geçirmemem gerekir; ne yasa yapımı ne de sınanmalarını düşünmem gerekmez; böyle bir düşünme süreci benim açımdan o ilişkiyi bozacaktır, çünkü, gerçekte belirsiz bir genelemeden oluşan bilgime karşıtını da eşit ölçüde uydurabilir ve onu yasa yapabilirdim. Ama bunun mu yoksa karşıt belirlenimin mi doğru olduğu *kendinde* ve *kendi için* belirlidir; kendim için istediğim birini yasa yapabilir ya da yine hiçbirini yapmayabilirim, ve onları sınamaya başlar başlamaz törel olmayan bir yola girmiş olurum. Doğrunun benim için *kendinde* ve *kendi için* olması yoluyla törel tözdeyimdir; ve bu töz böylece özbilincin özüdür; oysa bu özbilinç tözün *edimselliği* ve *dışvarlığıdır*, onun *'kendi'si* ve *istenci*dir.

(BB.) TİN

VI. TİN

438. Us, tüm olgusallık olma pekinliği gerçekliğe yükseldiği zaman Tindir, ve kendisinin kendi dünyası olarak ve dünyanın onun kendisi olarak bilincindedir.—Tinin oluş süreci bundan önceki devimde gösterilmişti: orada bilincin nesnesi, e.d. arı ulam, Us Kavramına yükseliyordu. *Gözlemci* Usta *Ben* ve *Varlığın, kendi-için-varlık* ve *kendinde*-varlığın bu arı birliği *'kendinde'* ya da *varlık* olarak belirlenmekte, ve Usun bilinci *kendini bulmaktadır.* Ama gözlemin gerçekliği dahaçok bu dolaysızca bulan içgüdünün, Usun bu bilinçsiz dışvarlığının ortadan kaldırılmasıdır. *Sezilen ulam, bulunan şey* bilince 'Ben'in *kendi-için-varlığı* olarak girer—'Ben' ki, şimdi nesnel varlıkta kendisini *'kendi'* olarak bilmektedir. Oysa ulamın kendinde-varlığa karşıolan kendi-için-varlık olarak bu belirlenimi eşit ölçüde tek yanlıdır ve kendi kendisini ortadan kaldıran bir kıpıdır. Ulam öyleyse bilinç için evrensel gerçekliğinde olduğu biçimiyle, *kendinde*-ve-*kendi-için*-varolan bir varlık olarak belirlenmiştir. *'Asıl sorun'u* oluşturan bu henüz *soyut* belirlenim ilkin yalnızca *tinsel öz*dür ve bilinci bu özün biçimsel bir bilinişidir —bir bilme ki kendisini özün her türlü içeriği ile oyalamaktadır; bu bilinç, gerçekte henüz tikel bir birey olarak, tözden ayrıdır, ve ya başına buyruk yasalar yapmakta ya da genel olarak bilgisinde yasaları kendilerinde ve kendileri için oldukları gibi taşıdığını sanmakta, ve kendisini onları yargılayan güç olarak görmektedir. —Ya da, töz yanından bakıldığı zaman, bu *kendinde-ve-kendi-için-varolan* tinsel özdür ki henüz kendi kendisinin *bilinci* değildir. Ama *kendinde-ve-kendi-için-varolan* öz ise, ki aynı zamanda kendi için bilinç olarak edimseldir ve kendisini kendine sunmaktadır—bu Tindir.

439. Onun tinsel *özü* daha önce *törel töz* olarak belirtilmişti; ama Tin *törel edimsellik*tir. Edimsel bilincin *'kendi'*sidir ki, karşısında Tin ya da daha doğrusu nesnel, edimsel bir dünya olarak kendisi durmaktadır, ama bir dünya ki 'kendi' için bir yabancı olma anlamını bütünüyle yitirmiştir, tıpkı 'kendi'nin de dünya-

dan ayrılmış, ona bağımlı ya da ondan bağımsız bir kendi-için-varlık olma anlamını bütünüyle yitirmiş olması gibi. *Töz* ve evrensel, kendine-özdeş, kalıcı öz olarak Tin herkesin eylemi için sarsılmaz ve çözülmez *zemin* ve *başlangıç-noktası*, onların *amaç* ve *hedefleri*, tüm özbilinçlerin düşüncel *kendinde*'leridir. —Bu töz o denli de herkesin ve her birinin *eylemi* yoluyla, onların birlikleri ve özdeşlikleri olarak üretilmiş evrensel çalışmadır, çünkü *kendi-için-varlık*tır, 'kendi'dir, eylemdir. *Töz* olarak Tin sarsılmaz, dürüst *kendine-özdeşlik*tir; ama *kendi-için-varlık* olarak töz çözülmüş, kendi kendisini adayan iyiliksever özdür ki, onda herkes kendi çalışmasını yerine getirmekte, evrensel varlığı parçalamakta ve ondan kendi payını almaktadır. Özün bireylere bu çözülüşü tam olarak eylem *kıpısı* ve herkesin 'kendi'sidir; tözün devim ve ruhudur, ortaya çıkarılan evrensel [tinsel] varlıktır. Bu töz 'kendi'de çözülmüş varlık olduğu için, tam bu yüzden, ölü bir öz değildir, tersine *edimsel* ve *dirimlidir*.

440. Tin böylece kendi kendisine destek olan, saltık olarak olgusal varlıktır. Tüm önceki bilinç şekilleri onun soyutlamalarıdır; bunlar Tinin kendisini çözümlemesini, kıpılarını ayrımlaştırmasını ve her bir tekil kıpıda eyleşmesini anlatmaktadırlar. O kıpıların bu yalıtılması Tinin kendisini *öngerektirir* ve onda *kalıcılık* bulur, ya da yalıtılma ancak *varoluş* olan Tinde varolur. Bu yalıtılmada sanki böyle [yalıtılmış] olarak var *imişler* görünüşünü taşırlar; oysa yalnızca kıpılar ya da yiten nicelikler oldukları zemin ve özlerine ilerlemeleri ve geri çekilmeleri ile gösterilmektedir; ve bu öz işte bu kıpıların bu devim ve çözülüşleridir. Burada, Tinin, ya da Tinin kendi içine yansımasının, koyulmuş olduğu yerde, onların bu yanlarını kendi düşüncemizde kısaca anımsayabiliriz; onlar bilinç, özbilinç ve Us idiler. Öyleyse Tin genelde *bilinçtir* ki duyusal pekinlik, algı ve anlağı kendi içinde kavramaktadır, ama ancak kendi kendisini çözümleyişinde Tin kendi için *nesnel olarak varolan* bir edimsellik olma kıpısına sarılıyor ve bu edimselliğin onun öz kendi-için-varlığı olduğu olgusunu soyutluyor ise. Eğer, tersine, çözümlemenin öteki kıpısına, yani nesnesinin onun *kendi-için-varlığı* olduğu görüşüne sarılıyorsa, o zaman özbilinçtir. Oysa *kendinde-ve-kendi-için-varlığın* dolaysız bilinci olarak, bilinç ile özbilincin birliği olarak, Tin *Usa iye* bilinçtir.—Bir bilinç ki, *'iye'* sözcüğünün gösterdiği gibi,

nesneye *kendinde* ussal olarak belirlenmiş bir nesne olarak ya da ulam değerinde iyedir, ama öyle bir yolda ki, nesne bilinç için henüz ulam değerine iye değildir. Tin tam bu evreye gelinceye dek irdelemiş olduğumuz bilinçtir. Son olarak, Tinin *iye* olduğu bu Us Tin tarafından *var* olan Us olarak ya da Tinde *edimsel* olan ve onun dünyası olan Us olarak sezildiğinde, o zaman Tin gerçekliği içindedir; Tindir, *edimsel törel* özdür.

441. Tin, *dolaysız gerçeklik* olduğu ölçüde, bir *ulusun törel yaşamıdır;* bir dünya olan bireydir. Dolaysız olarak ne olduğunun bilincine ilerlemeli, güzel törel yaşamı ortadan kaldırmalı ve bir dizi şekil içinden geçerek kendi kendisini bilmeye ulaşmalıdır. Ama bu şekiller ise olgusal Tinler, özgün edimsellikler olmakla ve yalnızca bilincin şekilleri yerine bir dünyanın şekilleri olmakla öncekilerden ayrılırlar.

442. *Yaşayan törel* dünya *gerçekliği* içindeki Tindir; Tin ilkin özünün soyut *bilgisine* vardığı zaman, törellik tüzenin [ya da soyut hakkın] biçimsel evrenselliği altına düşmüştür. Bundan böyle kendi içersinde bölünmüş olan Tin nesnel öğesinin katı edimselliğinde dünyalarından birini, *Ekin ülkesini* ve buna karşı, düşünce öğesinde *inanç dünyasını, özsel varlık ülkesini* çizmektedir. Ama her iki dünya da, kendi kendisinin yitişinden sonra kendi içine çekilen Tin tarafından, *Kavram* tarafından ele geçirilidikleri zaman, *içgörü* ve bunun yayılması olarak bilinen *Aydınlanma* tarafından karıştırılır ve devrimcileştirilirler; ve *buyan* ve *öte-yan* olarak bölünmüş ve genişlemiş olan ülke özbilince geri döner, ki bu şimdi *ahlak* olarak kendisini özsellik ve özü edimsel 'kendi' olarak görmektedir; *dünyasını* ve bunun *zeminini* bundan böyle kendi dışına koymamakta, ama herşeyi kendi içine sönmeye bırakmaktadır, ve, *duyunç* olarak, *kendi kendinden pekin* Tindir.

443. Törel dünya, bu ve öte dünyalara parçalanmış olan dünya, ve ahlaksal dünya görüşü, öyleyse, Tinlerdir ki şimdi bunların devimleri ve Tinin yalın kendi-için-varolan 'kendi'sine geri dönüşleri geliştirileceklerdir. Bu sürecin hedefi ve sonucu olarak saltık Tinin edimsel özbilinci ortaya çıkacaktır.

A. GERÇEK TİN. TÖRELLİK

444. Tin kendi yalın gerçekliği içinde bilinçtir ve kıpılarını birbirlerinin dışına itmektedir. *Eylem* onu töze ve tözün bilincine bölmektedir; ve bilinci olduğu gibi Tözü de bölmektedir. Töz, evrensel *öz* ve *Erek* olarak, *bireyselleşmiş* edimselliğin karşısında durur; sonsuz orta-terim özbilinçtir ki, *kendinde* kendisi ile tözün birliği olarak, şimdi *kendi için* o birlik olmakta, evrensel özü ve onun bireyselleşmiş edimselliğini birleştirmektedir; bu ikincisini birincisine yükseltmekte ve törel olarak davranmaktadır—ve birinciyi bu ikinciye indirmekte ve Ereği, salt düşüncel olan tözü yerine getirmektedir; kendi 'kendi'si ile tözün birliğini *kendi çalışması* olarak ve böylece bir *edimsellik* olarak üretmektedir.

445. Bilincin kıpılarının bu ayrılmasında yalın töz bir yandan özbilinç ile karşısavı saklamıştır, ve öte yandan böylece o denli de kendisinde bilincin doğasını, e.d. kendisini kendi içinde ayrımlaştırmayı, kütlelerine [Massen] eklemlenmiş bir dünya olarak sergilemektedir. Töz böylece kendisini ayrı törel özlere, bir insansal ve bir tanrısal yasaya bölmektedir. Benzer olarak tözün karşısına çıkan özbilinç kendisine kendi özüne göre bu güçlerden birini vermektedir, ve bir bilme olarak bir yandan ne yaptığının bilgisizliğidir, ve öte yandan ne yaptığını bilmektedir, bir bilgi ki bu nedenle aldatıcı bir bilgidir. Yaptığında böylece bu *güçlerin*—ki töz kendini bunlara bölmüştür—çelişkilerini ve karşılıklı yıkılışlarını görgülemektedir, tıpkı eyleminin törelliğine ilişkin bilgisi ile kendinde ve kendi için törel olan arasındaki çelişkiyi görgülediği gibi; ve böylece *kendisinin* yıkılışını bulmaktadır. Oysa gerçekte törel töz bu devim yoluyla *edimsel özbilince* gelişmiştir; ya da *bu tikel* 'kendi' *kendinde-ve-kendi-için*-varolan birşeye gelişmiştir; oysa işte tam bu gelişimde törellik yok edilmiştir.

a. *Törel Dünya. İnsansal ve Tanrısal Yasa, Erkek ve Kadın*

446. Tinin yalın tözü bilinç olarak bölünmüştür. Başka bir deyişle, nasıl soyut duyusal varlığın bilinci algıya geçiyorsa, olgusal törel varlığın dolaysız pekinliği de [törel algıya] geçmektedir;

ve nasıl duyusal algı için yalın varlık birçok özelliği olan bir Şey oluyor ise, törel algı için de verili bir Eylem Durumu birçok törel ilişkiden örülü bir edimselliktir. Bununla birlikte, birincisi için, yararsız özellikler çokluğu kendisini bireysellik ile evrenselliğin özsel karşıtlığına yoğunlaştırmaktadır; dahası, arılaşmış tözsel bilinç olan törel algı için törel kıpılar çokluğu bir bireysellik yasası ile bir evrensellik yasasının ikiliği olmaktadır. Ama bu töz kütlelerinin her biri bütünlüğü içindeki Tin olarak kalmaktadır; eğer duyusal algıda şeyler bireysellik ve evrensellik gibi iki belirlenimden daha başka hiçbir töz taşımıyorlarsa, burada bu belirlenimler iki yanın salt yüzeysel karşıtlığını anlatmaktadırlar.

447. Burada irdelediğimiz özde, tekillik genelde *özbilinç* anlamını taşımaktadır, tekil, olumsal bir bilincinkini değil. Öyleyse bu belirlenimde törel töz *edimsel* tözdür, dışsal olarak varolan *bilinçlerin* çokluğunda *olgusallaşmış* saltık Tindir; bu Tin *topluluktur* ki, genelde Usun kılgısal şekillenişine girişte *bizim için* saltık öz idi ve burada kendi gerçekliği içinde *kendi kendisi için* bilinçli törel öz olarak, ve burada nesnemiz olan bilinç için *öz* olarak ortaya çıkmıştır. Topluluk *kendi için* olan Tindir, çünkü Tin kendisini *bireylere yansımasında* saklar; ve *kendinde* Tindir ya da tözdür, çünkü onları kendi içersinde saklamaktadır. *Edimsel töz* olarak Tin *bir ulus*tur [*Volk*], *edimsel bilinç* olarak ulusun *yurttaşlarıdır*. Bu bilinç özünü yalın Tinde, ve kendinin pekinliğini bu Tinin edimselliğinde, bir bütün olarak ulusta taşımaktadır; ve öyleyse *gerçekliğini* edimsel olmayan birşeyde değil tersine *varolan* ve *tanınan* bir Tinde bulmaktadır.

448. Bu Tin insan yasası olarak adlandırılabilir, çünkü özsel olarak *kendi kendisinin bilincindeki edimsellik* biçimindedir. Evrensellik biçiminde ise bu Tin *bilinen* yasa ve *yürürlükteki* töredir; tekillik biçiminde genelde *bireyde* kendinin edimsel pekinliğidir, ve kendinin *yalın bireysellik* olarak pekinliği ise hükümet olarak Tindir; bunun gerçekliği açık, gün ışığında yatan yetkedir; bir *varoluş* ki, dolaysız pekinlik için özgür bırakılmış bir dışvarlık biçiminde ortaya çıkmaktadır.

449. Bu törel erkin ve açıklığın karşısına, gene de, bir başka erk, *Tanrısal Yasa* çıkmaktadır. Çünkü törel *devlet-erki*, kendinin *bilincindeki eylemin devimi* olarak, karşısavım törelliğin *yalın*

ve *dolaysız özünde* bulur; *edimsel evrensellik* olarak bu erk bireysel kendi-için-varlığa karşı bir zordur; ve genelde edimsellik olarak ise *iç* özde devletin törel erkinden başka birşey bulmaktadır.

450. Daha önce değinmiş olduğumuz gibi, törel tözün varoluşunun karşıt kiplerinden her biri bütün tözü ve onun içeriğinin tüm kıpılarını kapsar. Eğer, o zaman, topluluk kendinin bilincindeki edimsel eylem olarak o töz ise, öteki yan dolaysız töz ya da varolan töz biçimini taşır. Bu sonuncusu bir yandan böylece genelde törelliğin iç kavramı ya da evrensel olanağıdır, ama öte yandan içersinde o denli de özbilinç kıpısını taşımaktadır. Bu kıpı, ki bu *dolaysızlık* ya da *varlık* öğesinde törelliği anlatmaktadır, ya da kendisinin bir 'başka'da hem öz olarak ve hem de bu tikel 'kendi' olarak, e.d. *doğal törel* bir topluluk olarak *dolaysız* bilincidir— bu *Aile*dir. Aile *bilinçsiz,* henüz iç kavram olarak, kendinin bilincindeki edimselliğinin karşısında durmaktadır; ulusun edimsellik *öğesi* olarak ulusun kendisinin karşısında durmaktadır; *dolaysız* törel varlık olarak, kendisini evrensel için *emek* yoluyla şekillendirip sürdüren törelliğin karşısında durmaktadır; 'Penate'ler [olarak] evrensel Tine karşı durmaktadır.

451. Bununla birlikte, Ailenin *törel varlığının dolaysızlık* belirlenimini taşıyor olmasına karşın, kendi içersinde törel bir kendilik olması için, üyelerinin *doğal* ilişkilerinden oluşuyor olmaması, ya da bu üyelerin bağıntılarının *dolaysız, bireysel, edimsel* bir bağıntı olması gerekir; çünkü törel ilke kendinde *evrenseldir,* ve bu doğal ilişki özsel olarak o denli de bir Tindir ve ancak tinsel kendilik olarak töreldir. Onun özgün törelliğinin neden oluştuğunu görmemiz gerekiyor. İlk olarak, törel ilke kendinde evrensel olduğu için, Aile üyeleri arasındaki törel bağ duygu bağı ya da sevgi ilişkisi değildir. O zaman, öyle görünmektedir ki, törel ilke *bireysel* Aile üyesinin *bütün* Aile ile ilişkisine töz olarak koyulmalıdır, öyle ki eyleminin ve edimselliğinin Erek ve içeriği salt Aile olsun. Oysa bu bütünün *eylemini* güden bilinçli Erek, bütünün kendisine yönelik olduğu ölçüde, kendisi bireyseldir. Erk ve varsıllığın edinilmesi ve sürdürülmesi bir yandan yalnızca gereksinimler ile ilgilidir ve isteğe aittir; öte yandan ise bunlar daha yüksek belirlenimlerinde salt dolaylı birşey olmaktadırlar. Bu belirlenim Ailenin kendi içersine düşmemekte, ama gerçek evrenseli, topluluğu ilgilendirmektedir;

tersine, Aileye karşı olumsuzdur ve bireyi Aileden dışlamaktan, onun doğallığına ve bireyselliğine boyun eğdirmekten ve onu *erdemli* olmaya, evrensel içinde ve evrensel için bir yaşama eğitmekten oluşur. Aileye özgü *olumlu* Erek birey olarak bireydir. Şimdi, bu ilişkinin törel olabilmesi için, ne eylemde bulunan kişi, ne de eylemin yöneldiği kişi, belki herhangi bir yardımda ya da hizmette bulunma durumunda olduğu gibi, *ilineksel* bir ilişki içinde olamazlar. Törel eylemin içeriği tözsel ya da bütün ve evrensel olmalıdır; öyleyse salt *bütün* birey ile ya da evrensel olarak birey ile bağıntılı olabilir. Bu da yine sanki ona bir *hizmette* bulunmanın onun bütün mutluluğunu arttıracak olduğunun, oysa hizmetin, dolaysız ve edimsel bir eylem olarak, onun üzerinde yalnızca tikel bir etki yapmakta olduğunun salt *düşünülmüş* olduğu biçiminde anlaşılmamalıdır. Ne de gerçekte hizmetin, eğitim biçiminde bir *dizi* çaba olarak, bireyi bütünlüğü içersinde nesne olarak aldığını, ve onu bir 'çalışma' olarak ürettiğini düşünmeliyiz; çünkü Aileye karşı olumsuz bir bağıntıda duran amaçtan ayrı olarak, *edimsel eylemin* salt sınırlı bir içeriği vardır. Son olarak, hizmeti gene gerçekte bütün bireyin kurtarılmasını sağlayan bir ivedi-yardım olarak anlamamız da doğru değildir; çünkü böyle bir yardımın kendisi bütünüyle olumsal bir edimdir, ve bunun fırsatı sıradan bir edimselliktir ki olabilir ya da olmayabilir. Öyleyse kan-bağının tüm varoluşunu kucaklayan edim yurttaşı ilgilendirmez, çünkü o Aileden değildir,—ne de bir yurttaş olacak ve *bu tikel birey* olarak sayılması sona erecek olan birini ilgilendirir; edim Aileye ait olan bireyi, *evrensel* bir kendilik olarak duyusal, e.d. bireysel edimselliğinden kurtarılmış olan varlığı nesnesi ve içeriği olarak alır; edim artık *yaşayanı* değil ama *ölüyü* ilgilendirir, dağınık dışvarlıklarının uzun bir dizisinden sonra kendisini tümlenmiş *tek bir* şekil içersinde yoğunlaştıran ve yaşamın olumsallıklarının dinginsizliğinden yalın evrenselliğin dinginliğine yükseltmiş olan birey ile ilgilidir. Ama salt bir yurttaş olarak *edimsel* ve *tözsel* olduğu için, birey, yurttaş değil ama Aileye ait olduğu ölçüde, ancak *edimsel olmayan* özsüz bir gölgedir.

452. Bireyin *böyle* iken ulaştığı bu evrensellik *arı varlık*tır, *ölüm*dür; bu *dolaysız olarak, doğal olarak* ulaşılmış bir durumdur, bir *bilincin* eylemi değildir. Aile üyesinin ödevi bu yüzden

bu yana katkıda bulunmaktır, öyle ki bireyin enson *varlığı,* bu *evrensel* varlık da. salt Doğaya ait olan ve ussal olmayan birşey olarak kalmasın, tersine *yapılmış* birşey olsun ve bilincin hakkı onda ileri sürülebilsin. Ya da, daha doğrusu, eylemin anlamı, gerçekte kendi kendisinin bilincindeki bir varlığın dinginlik ve evrenselliği Doğaya ait olmadığı için, bireyin ölümünün Doğa yanından bilinçli bir eylemden geldiği görünüşünün giderilerek gerçeğin saptanabileceğidir. —Doğanın bireyde yapmış olduğu şey, içinde onun bir evrensele gelişiminin kendisini *varolan* birşeyin devimi olarak sergilediği yandır. Bu devimin hiç kuşkusuz kendisi törel topluluğun içersine düşmekte ve bunu Ereği olarak taşımaktadır; ölüm bireyin birey olarak onun uğruna üzerine aldığı bitiriş ve en yüksek iştir. Ama o özsel olarak *tikel* bir birey olduğu sürece, ölümünün onun evrensel için 'çalışması' ile dolaysızca bağlanmış ve bunun sonucu olmuş olması olumsaldır; çünkü bir yandan eğer ölümü böyle bir sonuç ise, bu *varolan birşey* olarak bireyin *doğal* olumsuzluğu ve devimidir ki burada bilinç kendi içine dönmemekte ve özbilinç olmamaktadır; ya da, öte yandan, *varolanın* devimi onun ortadan kaldırılması ve kendi-için-varlığa ulaşması olduğu için, ölüm bölünme yanıdır ki, orada ulaşılmış kendi-için-varlık devime geçmiş olan varolandan başka birşeydir.—Törellik *dolaysız* gerçekliği içindeki Tin olduğu için, onun bilincinin kendisini böldüğü yanlar da bu *dolaysızlık* biçimi içine düşerler, ve bireysellik bu *soyut* olumsuzluk içine geçer, bir olumsuzluk ki, *kendi kendisinde* avunmasız ve uzlaşmasız olarak, onları özsel olarak *edimsel* ve *dışsal bir eylem* yoluyla almalıdır.—Öyleyse kan-bağı soyut doğal devimi ona bilinç devimini katarak, Doğanın çalışmasını kesintiye uğratarak ve kanbağım yokolmaktan kurtararak bütünlenmektedir; ya da, daha iyisi, yokolmanın, kan-bağının arı varlığa dönüşünün zorunlu olması nedeniyle, yoketme işini kendi üzerine almaktadır.—Gene, bu yolla *ölünün,* evrensel *varlığın* kendi içine geri dönmüş birşeye, bir *kendi-için-varlığa,* ya da kuvvetsiz, arı *tekil* bireyin *evrensel bireyselliğe* yükseltilmesi de ortaya çıkmaktadır. Ölü kendi *varlığını eyleminden* ya da olumsuz 'Bir'den kurtarmış olduğu için, boş bir tekillik, salt eylemsiz bir *başkası-için-varlıktır,* tüm alt, ustan yoksun bireyselliklerin ve soyut özdeksel kuvvetlerin acımasına kalmıştır ki, bunların her biri şimdi bi-

reyden daha güçlüdürler: birinciler taşıdıkları yaşam nedeniyle, ikinciler olumsuz doğaları nedeniyle. Aile bilinçsiz isteklerin ve soyut kendiliklerin ölüyü onursuzlaştıran bu eylemini ondan uzak tutar ve kendi eylemini onların yerine koyarak kan-bağım toprağın kucağı ile, öğesel, yokoluşsuz bireysellik ile evlendirir; böylece Aile bireyi ona karşı özgür olmayı ve onu yoketmeyi isteyen tekil özdeksel öğelerin ve alt yaşam türlerinin kuvvetlerini yenen ve denetleyen bir topluluğun yoldaşı yapmaktadır.

453. Bu son görev böylece eksiksiz *tanrısal* yasayı, ya da bireye karşı olumlu *törel* eylemi oluşturmaktadır. Ona karşı salt sevgide kalmayan, ama törel olan tüm öteki ilişkiler insansal yasaya özgüdürler ve bireyi *edimsel olarak* bağlı olduğu doğal topluluk içersinde sınırlanışının üzerine yükseltmek gibi olumsuz bir anlam taşırlar. Oysa, şimdi, insan tüzesi içeriği ve gücü olarak kendisinin bilincindeki edimsel törel tözü, e.d. bütün bir ulusu alıyor, bu arada tanrısal tüze ve yasa ise içeriği ve gücü olarak edimselliğin ötesindeki bireyi kapsıyorken, birey gene de güçsüz değildir; *onun* gücü *soyut* arı *evrsel*dir, *öğesel* bireydir ki, kendisini öğeden koparmış olan ve ulusun özbilinçli edimselliğini oluşturan bireyselliği onun özü olan arı soyutlamaya geri çekmektedir, tıpkı o öz onun zemini imiş gibi.—Bu gücün kendisini ulusun kendisinde nasıl sergilemekte olduğunu daha ileri gelişimi izleyerek görelim.

454. Şimdi, bir yasada ötekinde olduğu gibi *ayrımlar* ve *basamaklar* da vardır. Çünkü her iki yasa da içlerinde bilinç kıpısını taşıdıkları için, ayrım yasaların içersinde gelişmekte, ve bu onların devimlerini ve kendilerine özgü yaşamlarını oluşturmaktadır. Bu ayrımların irdelenmesi onların *işleyiş* yollarını ve törel dünyanın iki *evrensel özünün özbilinç* kiplerini, ve ayrıca bunların *bağıntıları* ile birbirlerine *geçişlerini* gösterir.

455. *Topluluk*, geçerliği gün gibi apaçık yüksek yasa, edimsel dirimliliğini *hükümette* bulur ve onda bireysel bir biçim taşır. Hükümet *kendi içine yansımış edimsel* Tindir, bütün bir törel tözün yalın *'kendi'*sidir. Bu yalın güç hiç kuşkusuz bileşen üyelerine genişlemesi ve her bir bölümüne kalıcılık ve kendine özgü bir kendi-için-varlık vermesi için öze izin verir. Tin bunda *olgusallığını* ya da *dışvarlığını* taşımaktadır, ve Aile bu olgusallığın *öğesidir*. Oysa Tin aynı zamanda bütünün gücüdür ki, bu bölümleri

yeniden olumsuz bir birlikte toparlamakta, onlara bağımsızlıktan yoksunluklarının duygusunu vermekte ve onları yaşamlarını salt bütünün içinde taşıdıklarının bilincinde tutmaktadır. Topluluk bir yandan kendisini kişisel bağımsızlık ve mülkiyet dizgelerine, kişilere ve şeylere ilişkin yasaların dizgelerine örgütleyebilir; ve öte yandan ilkin tikel olan Erekler—kazanç ve haz—için çalışma yollarını bunların özel birleşmelerine eklemleyebilir ve bağımsızlaştırabilir. Evrensel birleşmenin Tini bu kendilerini yalıtan dizgelerin *yalınlığı* ve *olumsuz* özüdür. Onların bu yalıtılmada kök salmalarını ve güçlenmelerini, böylelikle bütünün dağılıp [topluluk] tininin uçup gitmesini önlemek için hükümet, onları zaman zaman savaş yoluyla içlerinden sarsmalıdır. Bu yolla hükümet onların kurulu düzenlerini dağıtmakta, bağımsızlık haklarını çiğnemektedir, ve bu arada kendi yaşam yollarına dalarak bütünden kopan ve dokunulmaz *kendi-için-varlıkları* ve kişisel güvenlikleri uğruna çabalayan bireylere ise o dayatılan görevde efendileri, ölüm, duyumsatılmaktadır. Tin kalıcılık biçiminin bu çözülüşü yoluyla törel dışvarlıktan doğal dışvarlığa düşüşün önüne geçer, ve bilincinin 'kendi'sini *özgürlüğe*, ve kendi *gücüne* yükselterek saklar.—Olumsuz öz kendisini topluluğun asıl *gücü* ve onun kendini-sürdürme *kuvveti* olarak gösterir; öyleyse topluluk gücünün gerçekliğini ve doğrulanışını *tanrısal yasanın* özünde ve *ölüler ülkesinde* taşımaktadır.

456. Aileyi yöneten tanrısal yasanın kendi yanından benzer olarak kendi içersinde ayrımları vardır ki, bunların ilişkileri onun edimselliğinin dirimli devimini oluşturmaktadır. Oysa üç ilişki arasında,—karı ve koca, ana-baba ve çocuklar, erkek ve kız kardeşler—,ilkin *karı-koca ilişkisi* bir bilincin ötekinde *dolaysızca* kendini tanıması, ve karşılıklı tanınmışlığın bilinmesidir. Bu kendini-bilme, törel değil ama *doğal* olduğu için, Tinin salt bir *tasarımı* ve *imgesidir*, edimsel Tinin kendisi değil.—Ama tasarım ya da imge edimselliğini kendisinden başka olan birşeyde taşır; bu yüzden bu ilişki edimselliğini kendinde değil, ama çocukta bulur—bir başka ki, 'oluş'u ilişkidir ve onda ilişkinin kendisi yitmektedir; ve ardışık kuşakların bu almaşı kalıcılığını ulus içinde bulur. Karı kocanın karşılıklı bağlılığı bu yüzden doğal bir ilişki ile ve duygu ile karışmıştır, ve ilişkinin kendi-içine-dönüşü ilişkinin kendi içersinde yer almaz; benzer olarak, ikinci ilişki için,

ana-babanın ve *çocukların* karşılıklı bağlılığı için de durum budur. Büyüklerin çocuklara karşı bağlılığı ise bu ilişkinin edimselliğinin onlarda değil ama çocuklarda bulunduğunu ve çocukların onların geri alamıyacakları kendi-için-varlıklara geliştiklerini görmenin bilinci ile duygusal olarak etkilenmektedir; çocukların kendileri için bağımsızca varolmaları yabancı bir edimsellik, onların öz edimselliği olarak kalır. Çocukların anababaya bağlılığı ise, evrik olarak, onların kendilerinin 'oluş'larını ya da 'kendinde'lerini kendilerinden başka ve yitmekte olanda taşıyor olmalarıyla, ve kendileri-için-varlıklarını ve kendi özbilinçlerini ancak kaynaklarından ayrılarak—bir ayrılma ki kaynağı kurutmaktadır—elde etmeleriyle duygusal olarak etkilenmektedir.

457. Bu iki ilişki de onlara paylaştırılan yanların geçiş ve eşitsizlikleri içersinde sınırlıdır.—Oysa katıksız ilişki *erkek* ve *kız kardeşler* arasında bulunur. Onlar aynı kandırlar, ama bu onlarda bir *dinginlik* ve *dengeye* ulaşmıştır. Bu yüzden birbirlerine istek duymazlar, ne de bu kendi-için-varlığı biri ötekine vermiş ya da ondan almış değildir; tersine, birbirlerine karşı özgür bireyselliklerdirler. Dişil [ilke], buna göre, kız kardeş biçiminde, törel özün en yüksek *önsezisini* taşır; bunun *bilincine* ve edimselliğine ulaşamaz, çünkü Ailenin yasası *kendinde*-varolan *içsel* özdür ki, bilincin gün ışığında yatmaz, tersine içsel bir duygu olarak ve edimsellikten bağışık tanrısal öğe olarak kalır. Kadın bu ev tanrılarına, *'Penatlar'*a bağlanmıştır ve onlarda hem kendi evrensel tözünü, ama hem de tekilliğini görmektedir, gene de öyle bir yolda ki, bireyselliğinin onlar ile bu ilişkisi aynı zamanda doğal bir istek ilişkisi değildir.—*Kız çocuk* olarak kadın şimdi büyüklerin doğal bir devim ile ve törel bir dinginlik ile yitip gittiklerini görmelidir, çünkü ancak bu ilişki pahasınadır ki yetenekli olduğu *kendi-için-varlığa* ulaşabilir; öyleyse ana-babada kendi-için-varlığını olumlu bir kipte görmemektedir. Oysa *anne* ve *karı* ilişkileri hem isteğe özgü doğal birşey olarak, hem de bu ilişkilerde salt kendi yitişini gören olumsuz birşey olarak tikel bireyselliği kapsarlar; hem de, yine, bireysellik tam bu nedenle olumsal birşeydir ki bir başka bireysellik ile yer değiştirebilir. Törelliğin evinde sözkonusu olan şey *bu* tikel koca, *bu* tikel çocuk değil, ama *genel olarak kocadır, çocuklardır,*—kadının ilişkileri duygu

üzerine değil, ama evrensel üzerinde kuruludur. Kadının törelliğinin erkeğinkinden ayrımı, tam anlamıyla, kadının bir birey olarak belirleniminde ve hazzında ilgisinin dolaysızca evrensel üzerinde toplanmasından ve isteğin tikelliğine yabancı kalmasından oluşur; buna karşı, kocada bu iki yan ayrılmıştır; ve o bir yurttaş olarak *evrenselliğin özbilinçli* gücünü taşıdığı için, bu yolla *istek* hakkını kazanmakta ve aynı zamanda buna ilişkin özgürlüğünü korumaktadır. Öyleyse, kadının bu ilişkisine bir tikellik karıştığı için, törelliği arı değildir; oysa tikellik törel olduğu ölçüde bir *ilgisizlik* konusu olur, ve kadın kendisini eşinde *bu* tikel 'kendi' olarak bilme kıpısından yoksun kalır.—Oysa erkek kardeş kız kardeş için dingin, benzer, genelde bir varlıktır; kız kardeşin onda tanınması arıdır ve doğal bir ilişki ile karışmış değildir; tikelliğin ilgisizliği ve gene bunun törel olumsallığı öyleyse bu ilişkide bulunmamaktadırlar; ama tanıyan ve tanınan *bireysel 'kendi'* kıpısı burada kendi hakkını ileri sürebilir, çünkü kan dengesi ve istekten yoksun ilişki ile bağlıdır. Erkek kardeşin yitişi bu yüzden kız kardeş için onarılmaz birşeydir ve ona karşı ödevi en yüksek ödevdir.[26]

458. Bu ilişki aynı zamanda kendi içinde kapalı Ailenin çözüldüğü ve kendi ötesine geçtiği sınırı göstermektedir. Ailenin bir yanı olarak erkek kardeşte onun Tini bir bireysellik olmakta ve bir başka alana doğru dönerek evrensellik bilincine geçmektedir. Erkek kardeş bu *dolaysız*, *öğesel* ve bu yüzden aslında *olumsuz* olan Aile törelliğini bırakmaktadır, öyle ki kendinin bilincinde ve edimsel olan törelliği kazanabilsin ve üretebilsin.

459. Alanı içersinde yaşamış olduğu tanrısal yasadan insan yasasına geçmektedir. Oysa kadın Ailenin başı ve tanrısal yasanın bekçisi kalmakta, ya da kızkardeş bu konuma gelmektedir. Bu yolda iki eşey doğal varlıklarını yenmekte ve törel tözün kendisine verdiği iki ayrımı kendi aralarında bölüşen değişik varlıklar olarak törel imlemlerinde ortaya çıkmaktadırlar. Törel dünyanın bu iki *evrensel* varlığı belirli *bireyselliklerini*, öyleyse, *doğal olarak* ayrı özbilinçlerde bulurlar, çünkü törel tin [törel] tözün özbilinç ile *dolaysız* birliğidir,—bir *dolaysızlık* ki, öyleyse, hem olgusallık ve hem de ayrım yanlarından, doğal bir ayrımın dışvarlığı olarak görünmektedir.—Bu, kendisi için olgusal olan bireysellik şeklinde, kendisini tinsel varlık Kavramında *kökensel olarak belirli do-*

ğa biçiminde göstermiş olan yandır. Bu kıpı orada henüz taşımakta olduğu belirsizliği ve olumsal eğilim ve yetenekler türlülüğünü yitirmektedir. O şimdi iki eşeyin belirli karıştlığıdır, ve bunların doğallıkları aynı zamanda törel belirlenimlerinin imlemini de kazanmaktadır.

460. Eşeylerin ve bunların törel içeriklerinin ayrımı gene de tözün birliği içersinde kalır, ve devimi salt o tözün sürekli bir oluş sürecidir. Koca Aile Tini tarafından topluluk içine gönderilmekte ve burada özbilinçli varlığını bulmaktadır; nasıl Aile bu yolla topluluk içinde evrensel tözünü ve kalıcılığını buluyorsa, evrik olarak, topluluk da Ailede edimselliğinin biçimsel öğesini ve tanrısal yasada ise gücünü ve doğrulanışını bulmaktadır. İkisinden hiçbiri salt kendinde ve kendi için değildir; insan yasası dirimli deviminde tanrısaldan, yeryüzünde geçerli yasa yeraltı dünyasınınkinden, bilinçli bilinçsizden, dolaylılık dolaysızlıktan yola çıkar—ve o denli de çıktığı yere geri döner. Yeraltı dünyasının gücü, öte yandan, edimseliğini yeryüzünde taşımaktadır; bilinç yoluyla dışvarlık ve etkinlik olmaktadır.

461. Evrensel törel varlıklar öyleyse evrensel olarak töz ve bireysel bilinç olarak tözdürler; evrensel edimsellikleri Ulus ve Ailedir; ama doğal 'kendi'lerini ve etkin bireyselliklerini erkek ve kadında bulurlar. Törel dünyanın bu içeriğinde daha önceki tözden yoksun bilinç şekillerinin kendilerinin koydukları ereklere erişildiğini görüyoruz; Usun salt nesne olarak anlamış olduğu şey özbilinç olmuştur, ve bu sonuncunun salt kendi içinde taşımış olduğu şey şimdi gerçek edimsellik olarak bulunmaktadır. Gözlemin *verili* birşey olarak bildiği ve içinde 'kendi'nin hiçbir pay taşımadığı şey burada verili bir töredir, ama bir edimsellik ki aynı zamanda onu bulanın edimi ve çalışmasıdır.—Kendi *bireyselliğinin hazzını* duymayı isteyen birey bunu Aile içinde bulur, ve içinde o hazzın geçip gittiği zorunluk ulusunun bir yurttaşı olarak kendisinin özbilincidir;—ya da o kendi yüreğinin yasasının tüm yüreklerin yasası olduğunu, *'kendi'*nin bilincini tanınmış evrensel düzen olarak bilmekte yatar;—*erdem*dir ki, kendi özverisinin meyvalarından haz duyar, yapmaya kalkıştığını, yani özü edimsel şimdiye yükseltmeyi başarır, ve hazzı bu evrensel yaşamdır.—Son olarak, *'sorunun kendisinin'* bilinci o boş ulamın soyut kıpılarını olumlu bir biçimde kapsayan ve saklayan

olgusal tözde doyumunu bulur. Bu töz, törel güçlerde, sağlam Usun vermeyi ve bilmeyi istemiş olduğu o tözden-yoksun buyrukların yerini alan gerçek bir içerik bulur; ve böylece yasaları değil ama yapılmış olanı sınamanın içerikli ve kendi içinde belirli bir ölçütünü bulmaktadır.

462. Bütün tüm parçaların dingin bir dengesidir ve her parça bu bütün içinde evinde olan Tindir,—bir Tin ki, doyumunu kendi ötesinde aramaz ama kendi içinde bulur, çünkü kendisi bütün ile bu denge içindedir. Bu denge hiç kuşkusuz ancak onda eşitsizliğin doğması ve *Türe* tarafından eşitliğe geri getirilmesi yoluyla dirimli bir denge olabilir. Oysa Türe ne bu bütünden uzakta yabancı bir şeydir, ne de karşılıklı bir kötülüğün, ele vermenin, iyilik bilmezliğin vb. Türe adına yaraşmaz bir edimselliğidir, öyle ki bunlar yargıyı düşünceden yoksun başına buyruk bir yolda, kavranmayan bir bağlamda, bilinçsiz bir iş ve savsaklama olarak yerine getirecektir; tersine, dengeden uzaklaşan kendi-için-varlığı, e.d. bağımsız sınıfları ve bireyleri evrensel içine geri getiren şey *insan* yasasının Türesidir; bu, ulusun hükümetidir—hükümet ki, evrensel özün kendini her zaman hazır bilen bireyselliği, herkesin özbilinçli istencidir.—Oysa Türe, ki birey üzerinde egemen olan evrenseli dengeye geri getirmektedir, o denli de haksızlığa uğramış olan bireyin yalın Tinidir; o ikiye bölünmüş değildir, haksızlığa uğramış biri, ve uzakta öteyanda duran bir kendilik; bireyin kendisi yeraltı dünyasının gücüdür, ve öc alan *onun* 'Erinis'idir, 'Furi'sidir; çünkü bireyselliği, kanı, ev halkında yaşamını sürdürmektedir; tözünün kalıcı bir edimselliği vardır. Törel alanda bireye yapılabilen haksızlık yalnızca birşeyin ona *olmuş* olmasıdır. Bilinci bu haksızlığa uğratıp onu yalın bir şey yapan güç Doğadır; o *topluluğun* evrenselliği değil, ama *varlığın soyut* evrenselliğidir; ve birey uğradığı haksızlığı çözümlerken birinciye karşı dönmez, çünkü ondan zarar görmemiştir, tersine, ikinciye karşı döner. Gördüğümüz gibi, bireyin kanını taşıyanların bilinci bu haksızlığı giderir, öyle bir yolda ki, *olmuş* olan daha çok [bilerek yapılmış bir] *iş* olur, bununla haksızlığın *varlığı, enson* biçimi ayrıca *istenmiş* olan ve böylece sevindirici birşey de olur.

463. Törel ülke *kalıcılığının* bu kipinde lekesiz, hiçbir iç çekişme ile kirlenmemiş bir dünyadır. Benzer olarak, devimi güçle-

rinden birinin ötekine dingin bir geçişidir, öyle bir yolda ki, her biri ötekini saklamakta ve üretmektedir. Hiç kuşkusuz onun kendisini iki öze ve bunların edimselliğine böldüğünü görürüz; ama bunların karşıtlıkları dahaçok birinin öteki yoluyla doğrulanışıdır, ve birbirlerine edimsel karşıtlar olarak doğrudan doğruya dokundukları yerde orta terimleri ve ortak öğeleri dolaysız içiçe geçişleridir. Uçlardan biri, evrensel öz-bilinçli Tin, *erkeğin bireyselliği* yoluyla, öteki ucu, kuvveti ve öğesi ile, *bilinçsiz* Tin ile, birleşmiş olmaktadır. Öte yandan, *tanrısal* yasa bireyselleşmesini, ya da bireyin *bilinçsiz* Tini dışvarlığını, kadında bulur, ve *orta terim* olarak onun yoluyla bilinçsiz Tin edimsel olmamaktan edimselliğe, bilmeyen ve bilinçsiz olma durumundan bilinçli Tinin alanına yükselir. Erkek ve kadının birleşmesi bütünün etkin orta terimini, ve kendisini bu tanrısal ve insansal yasa uçlarına bölen öğeyi oluşturur; bu birlik eşit ölçüde de onların o ilk iki tasımı bir ve aynı tasım yapan ve karşıt devimleri *bir* sürece birleştiren dolaysız birlikleridir—o karşıt devimlerden biri edimsellikten edimsel olmama durumuna, kendisini bağımsız üyelere örgütlemiş olan insan yasasının aşağıya ölüm tehlikesine ve sınavına doğru devimidir, ve öteki ise yeraltı dünyasının yasasının yukarıya gün ışığının edimselliğine ve bilinçli dışvarlığa doğru devimidir. Bu devimlerden ilki erkeğe, ikincisi kadına düşer.

b. *Törel Eylem. İnsansal ve Tanrısal Bilgi, Suç ve Yazgı*

464. Bu törel alanda karşıtlık öyle oluşmuştur ki özbilinç *tikel bireysellik* olarak kendi hakkını henüz kazanmış değildir; orada o bir yanda salt *evrensel istenç* olarak, öte yanda Aile *kanı* olarak değer taşımaktadır; bu tekil birey salt *edimsel olmayan birşey, bir gölge* olarak geçerlidir.—Henüz ortada *hiçbir edim* yoktur; oysa edim *edimsel 'kendi'*dir.—Edim törel dünyanın dingin örgütlenişini ve devimini rahatsız eder. Orada onun her biri ötekini doğrulayan ve tümleyen iki özünün düzeni ve uyumu olarak görünen şey edim yoluyla *karşıtların* bir geçişi olur ki bunda her biri kendisini kendi kendisinin ve ötekinin doğrulanışından çok yokluğu olarak tanıtlar;—o, korkunç yazgının olumsuz devimi ya da bengi zorunluğu olur, ve bu yazgı kendi *yalınlığının* uçuru-

munda hem tanrısal yasayı ve hem de insan yasasını tıpkı içinde bu güçlerin dışvarlıklarım taşıdıkları iki özbilinç gibi yutar—ve bizim için arı bireysel özbilincin *saltık kendi-için-varlığına* geçer.

465. Bu devimin kendisinden başladığı ve üzerinde ilerlediği *zemin* törellik ülkesidir; ama bu devimde *etkin* olan şey özbilinçtir. *Törel* bilinç olarak bu özbilinç törel özselliğe doğru *yalın, arı yönelim*dir, ya da *ödev*dir. Onda hiçbir başına buyrukluk, ve o denli de hiçbir kavga, hiçbir kararsızlık yoktur, çünkü yasanın koyulmasından ve sınanmasından vazgeçilmiştir; tersine, bu bilinç için törelliğin özü dolaysız, duraksamasız ve çelişkisizdir. Buna göre yüz yüze geldiğimiz şey ne kendisini tutku ile ödev arasındaki çarpışmada bulmanın kötü manzarası, ne de ödev ile ödevin çarpışmasında bulmanın gülünçlüğüdür—bir çarpışma ki, içeriği açısından tutku ve ödev arasındaki çarpışma ile aynıdır; çünkü tutku o denli de ödev olarak gösterilebilme yeteneğindedir, şu nedenle ki, bilinç kendisini dolaysız tözsel özünden ayırıp kendi içine çektiği zaman biçimsel-evrensel birşey olmakta ve buna da her içerik yukarıda görmüş olduğumuz gibi eşit ölçüde iyi bir biçimde uymaktadır. Ama ödevlerin çarpışması ise gülünçtür, çünkü bir çelişkiyi, yani kendisine *karşıt bir Saltığın* çelişkisini, öyleyse bir Saltığı, ve dolaysızca bu sözde Saltığın ya da ödevin yokluğunu anlatmaktadır.—Oysa törel bilinç ne yapması gerektiğini bilir ve tanrısal yasaya mı yoksa insansal yasaya mı ait olacağını şimdiden kararlaştırmıştır. Kararlılığının bu dolaysızlığı *kendinde* birşeydir ve bu yüzden aynı zamanda, görmüş olduğumuz gibi, doğal bir varlık imlemini taşımaktadır; bir eşeye birini, ötekine öteki yasayı veren Doğadır, durumun ya da seçişin olumsallığı değil,—ya da, evrik olarak, iki törel gücün kendileri iki eşeyde kendilerine bireysel dışvarlıklarını ve edimselliklerini verirler.

466. Şimdi, bir yandan törellik özde bu dolaysız *kararlılıktan* oluştuğu ve bu yüzden bilinç için salt *bir* yasa öz olduğu için, ve öte yandan törel güçler bilincin *'kendi'*sinde edimsel oldukları için bu güçler birbirlerini *dışlayıcı* ve birbirlerine *karşıt* olma imlemini kazanırlar; özbilinçle *kendileri için*dirler, oysa törellik *alanında* yalnızca *kendilerinde*dirler. Törel bilinç, iki güçten biri için kararlı olduğundan, özsel olarak *karakter*dir; onun için ikisinin eşit *özselliği* sözkonusu değildir; bu nedenle aralarındaki kar-

şıtlık, ödevin ancak haktan yoksun bir *edimsellik* ile *talihsiz* bir çarpışması olarak görünür. Törel bilinç özbilinç olarak bu karşıtlık içindedir ve böyle iken hemen ona karşıolan edimselliğe benimsediği yasaya zor yoluyla boyun eğdirmeye, ya da onu aldatmaya yönelir. Doğruyu salt kendi yanında ve eğriyi ise öte yanda gördüğü için, bu ikisinden tanrısal yasaya ait olan bilinç öte yanda insan başına buyrukluğunun *zorbalığını* görür,—ama insan yasasına bağlı olan ise ötekinde içsel kendi-için-varlığın özistencini ve *dikbaşlılığını* görmektedir; çünkü hükümetin buyrukları evrensel, gün ışığına açık kamusal bir anlam taşırlar; öteki yasanın istenci ise yeraltı dünyasına özgü, içte kapalı anlamdır ki dışvarlığında bir bireyin istenci olarak görünür ve birinci ile çelişki içinde bir kötülüktür.

467. Bu yolla bilinçte *bilinen* ve *bilinmeyenin* karşıtlığı doğar, tıpkı *bilinçli* ve *bilinçsizin* tözdeki karşıtlığı gibi; ve törel *özbilincin* saltık hakkı özsel varlığın tanrısal *hakkı* ile çatışmaya girer. Bilinç olarak özbilinç için genelde nesnel edimselliğin bir özsel varlığı vardır; ama kendi tözü açısından ise bu özbilinç kendisinin ve bu karşıtın birliğidir, ve törel özbilinç o tözün bilincidir; öyleyse nesne özbilince karşıt olarak kendi için bir özsel varlığa iye olma imlemini bütünüyle yetirmiştir. Nasıl ki içlerinde salt bir *Şey* olduğu alanlar çoktandır yitmişlerdir, gene böyle, içlerinde bilincin birşeyi kendisinden kurup saptadığı ve tekil bir kıpıyı öz yaptığı alanlar da yitmişlerdir. Böyle bir tek-yanlılığa karşı edimsellik kendi öz gücünü taşır; gerçeklik ile birlik içinde bilince karşı durur ve ona gerçekğin ne olduğunu gösterir. Oysa törel bilinç saltık tözün kabından içmiş ve kendi-için-varlığın tüm tek-yanlılığını, ereklerini ve özgün kavramlarını unutmuştur, ve bu yüzden aynı zamanda Stiks ırmağında kendine özgü tüm özselliğini ve nesnel edimselliğin bağımsız imlemini boğmuştur. Saltık hakkı, öyleyse, törel yasa ile uyumlu olarak davranırken bu edimselleşmede bu yasanın kendisinin yerine gelmesinden başka birşeyi bulamaması, ve edimin bu törel eylemden başka birşeyi göstermemesidir.—Törel olan, aynı zamanda saltık *öz* ve saltık *güç* olarak, içeriğinin hiçbir saptırılışı ile karşılaşmaz. O eğer yalnızca güçten yoksun saltık öz olsaydı, bireysellik yoluyla saptırılışa uğrayabilirdi; oysa bireysellik, törel bilinç olarak, tek-yanlı kendi-için-varlığından vazgeçmesi ile,

içeriği saptırma hakkını yadsımıştır; tıpkı, evrik olarak, yalın gücün, eğer böyle tek-yanlı bir kendi-için-varlık olsaydı, öz tarafından saptırılacak olması gibi. Bu birlik nedeniyle, bireysellik içerik olan tözün arı biçimidir, ve eylem düşünceden edimselliğe geçiştir, ama ancak bir özden yoksun karşıtlığın devimi olarak,—bir karşıtlık ki kıpıları hiçbir tikel, birbirlerinden değişik içerik ve hiçbir özsellik taşımazlar. Törel bilincin saltık hakkı bu yüzden *edimin*, kendi *edimsellik* şeklinin, onun *bildiğinden* başka birşey olmamasıdır.

468. Ama törel öz kendini iki yasaya ayırmıştır, ve bilinç, yasaya karşı bölünmez bir tavır olarak, salt birine verilmiştir. Tıpkı bu *yalın* bilincin, saltık hakkı olarak, ona özün törel olarak *kendinde* olduğu biçimiyle *göründüğü* üzerinde diretmesi gibi, bu öz de kendi *olgusallığının* hakkı ya da ikili bir öz olma hakkı üzerinde diretir. Oysa aynı zamanda özün bu hakkı özbilince karşı durmaz, sanki öz başka bir yerde imiş gibi; tersine o özbilincin kendi özüdür; öz dışvarlığını ve gücünü salt özbilinçte taşır, ve karşıtlığı *özbilincin edimidir*. Çünkü özbilinç, yalnızca kendi için bir 'kendi' olduğu ve eyleme yöneldiği için, kendisini *yalın dolaysızlığın* dışına yükseltir ve kendisini *ikiye böler*. Bu edim yoluyla törellik belirliliğinden, e.d. dolaysız gerçeklik olmanın yalın pekinliğinden vazgeçer, ve kendisinin kendi içersine etkin birşey olarak, ve ona karşıduran, onun için olumsuz olan edimsellik olarak bölünüşünü koyar. Edim yoluyla, öyleyse, özbilinç *kabahat* olmaktadır. Çünkü edim onun kendi *yaptığı* birşeydir ve yaptığı onun en iç özüdür; ve *kabahat* bir *suç* anlamını da kazanır: çünkü yalın törel bilinç olarak bir yasaya doğru dönmüş, oysa ötekini yadsımıştır ve edimi ile çiğnemektedir.—*Kabahat* ilgisiz, ikircimli bir sorun değildir, sanki edim, gün ışığında *edimsel* olarak göründüğü biçimiyle, 'kendi'nin *eylemi* olabilir ya da olmayabilirmiş gibi, sanki yapılışı ile ona ait olmayan dışsal ve ilineksel birşey bağlanabilirmiş, ve o zaman bu görüş açısından eylem kabahatsiz olurmuş gibi. Tersine, eylemin kendisi bu ikiye bölünüştür, kendisini kendi için olumlamak ve kendi karşısına yabancı, dışsal bir edimsellik koymaktır; böyle bir edimselliğin olması olgusu eylemin kendisine aittir ve onun yoluyladır. Öyleyse suçsuzluk salt eylem-olmayandır, tıpkı bir taşın varlığı gibi, bir çocuğunki gibi bile değil. —Oysa içerik bakımından tö-

rel eylem kendi içersinde suç kıpısını taşımaktadır, çünkü iki yasanın iki eşey arasında *doğal* paylaştırılışını ortadan kaldırmaz, ama dahaçok, yasaya karşı bölünmemiş bir tavır olarak, *doğal dolaysızlık* alanı içersinde kalır ve eylem olarak bu tek-yanlılığı kabahat yapar, çünkü özü salt bir yanından kavrayıp ötekine karşı olumsuz davranmakta, yani onu çiğnemektedir. Evrensel törel yaşamda Kabahat ve suçun, eylem ve davranışların yerlerinin daha belirli anlatımına daha sonra döneceğiz; ama davranan ve kabahatli olanın *bu tikel birey* olmadığı da daha şimdiden açıkça ortadadır; çünkü o, *bu* tikel 'kendi' olarak, ancak edimsel olmayan gölgedir, ya da ancak evrensel 'kendi' olarak vardır; ve bireysellik genelde eylemin yalnız *biçimsel* kıpısıdır, ve içerik yasalar ve törelerdir ki, birey için onun kendi sınıf ve konumuna aittirler. Birey cins olarak tözdür, ama cins ise belirliliği yoluyla tür olmaktadır, gerçi tür aynı zamanda cinsin evrenseli olarak kalıyor olsa da. Özbilinç ulusun içersinde evrenselden ancak tikelliğe dek iner, tekil bir bireyselliğe dek değil —bu sonuncusu dışlayıcı bir 'kendi', eyleminde kendisine karşı olumsuz olan bir edimsellik koymaktadır; tersine, özbilincin eylemi bütüne ilişkin sağlam bir güvene dayanır, ve buna ise yabancı hiçbirşey, hiçbir korku ve düşmanlık karışmamıştır.

469. Törel özbilinç şimdi tanrısal yasaya olduğu ölçüde insansal yasaya da boyun eğerek yapmış olduğunda *edimsel* eyleminin gelişen doğasını görgülemektedir. Ona açık olan yasa özde karşıtı ile bağlıdır; öz ikisinin birliğidir; oysa edim yasalardan salt birini ötekine karşı yerine getirmiştir. Ama bu iki yasanın özsel olarak bağlı olmasıyla birinin yerine getirilişi ötekini de uyandırır ve onu çiğnenmiş ve şimdi öç isteyen düşman bir kendilik olarak ortaya çıkartır—bir tutum ki nedeni edim olmuştur. Eylemde genelde kararın salt bir yanı gün ışığında yatmaktadır; oysa karar *kendinde* olumsuz bir yan taşır ki kararı başka birşey ile, ne yaptığını bilen kararı ona yabancı birşey ile karşıkarşıya getirmektedir. Öyleyse edimsellik bu bilgiye yabancı olan öteki yanı kendi içinde gizli tutar ve kendisini kendinde ve kendi için olduğu gibi bilince göstermez,—oğul ona hakaret eden ve vurup öldürdüğü insanda babasını tanımaz, ne de karısı yaptığı kraliçede anasını tanır. Gün ışığından sakınan bir güç bu yolda törel özbilince tuzak kurar—bir güç ki ancak edim yapıldıktan sonra orta

ya çıkar ve yapanı edimde yakalar; çünkü başarılmış edim bilen 'kendi' ile ona karşıduran edimselliğin ortadan kaldırılmış karşıtlığıdır. Yapan suçu ya da kabahatini yadsıyamaz;—edim devinmemiş olanı devindirmek ve ilkin salt olanak içinde kapalı duranı açığa çıkarmak ve böylece bilinçsizi bilinçliye, varolmayanı varlığa bağlamaktır. Bu gerçeklikte öyleyse edim gün ışığına çıkar,—öyle birşey olarak ki, içinde bir bilinçli bir bilinçsiz ile, birinin kendisinin olan ona yabancı birşey ile bağlanmıştır,—kendi içinde bölünmüş bir kendilik olarak ki, öteki yanını bilinç ve üstelik kendisininki olarak görgüler, ama çiğnediği ve düşmanlığını uyandırdığı güç olarak bulur.

470. Olabilir ki, pusuya yatmış olan hak yapanın *bilinci* için kendine özgü şeklinde değil, ama kararın ve eylemin iç kabahatinde salt *kendinde* olarak bulunmaktadır. Oysa törel bilinç daha tamdır, kabahati daha katıksızdır, eğer karşı çıktığı yasayı ve gücü *önceden tanıyorsa,* eğer onları zor ve haksızlık olarak, törel bir olumsallık olarak alıyor ve, Antigon gibi, bilerek suç işliyorsa. Edim, yerine getirildiğinde, görüş açısını bütünüyle değiştirir; *yerine getirmenin* kendisi *törel* olanın *edimsel* olması gerektiğini bildirir; çünkü amacın *edimselliği* eylemin amacıdır. Eylem doğrudan doğruya *edimsellik* ile *tözün birliğini* anlatır; edimselliğin öze olumsal olmadığını, ama, öz ile birlik içinde, gerçek hak olmayan hiçbir hakka verilmediğini anlatır. Törel bilinç bu edimsellik nedeniyle ve kendi edimi nedeniyle, karşıtını kendi öz edimselliği olarak kabul etmelidir, kendi kabahatini kabul etmelidir;

> acısını duyduğumuz için yanılgımızı kabul ederiz.[27]

471. Bu kabulleniş törel *amaç* ve *edimselliğin* ortadan kaldırılmış çatışmasını anlatmaktadır; haktan başka hiçbirşeyin geçerli olmadığını bilen törel *anlayışa* geri dönüşü anlatmaktadır. Ama yapan böylece *karakterinden* ve 'kendi'sinin *edimselliğinden* vazgeçmektedir, ve yokedilmiştir. Onun *varlığı* tözü olarak kendi törel yasasına ait olmasında yatar; karşıt yasanın tanımasında öteki onun için onun tözü olmaya son verir; ve edimselliğinin yerine edimsel olmayan birşeye, bir duyuşa ulaşmıştır.—Töz, gerçekten, bireysellikte onun *'pathos'*u olarak görünür, ve birey-

sellik töze yaşam veren ve bu yüzden onun üzerinde duran birşey olarak görünmektedir; oysa töz aynı zamanda onun karakteri de olan bir 'pathos'dur; törel bireysellik dolaysızca ve kendinde bu evrensel yanı ile birdir, varoluşunu salt onda bulur ve bu törel gücün kendi karşıtı tarafından yokedilişinde ayakta kalmayı başaramaz.

472. Oysa aynı zamanda bu bireysellik 'pathos'u bu karşıt güç olan bireyselliğin *onun yaptığından daha fazla kötülüğe uğramadığının* pekinliğini taşımaktadır. Törel güçlerin birbirlerine karşı devimleri ile onları yaşama ve eyleme çağıran bireyselliklerin devimleri *gerçek ereklerine* ancak iki yan da aynı yokoluşa uğradığı zaman erişmişlerdir. Çünkü güçlerden hiçbiri onun bir başkası üzerinde tözün *daha özsel* bir kıpısı olmasını sağlıyacak birşeye iye değildir. İkisinin eşit özsellikleri ve birbirleri yanısıra ilgisiz kalıcılıkları onların 'kendi'den yoksun varlıklarıdır; *edimde* bunlar *'kendi'*li-varlıklar [*Selbst*wesen] olarak vardırlar, ama değişik 'kendi'ler ile; ve bu 'kendi'nin birliği ile çelişir ve onların haksızlık ve zorunlu yokoluşlarım oluşturur. Benzer olarak *karakter* bir yandan 'pathos'una ya da tözüne göre salt birine özgüdür; ve öte yandan, bilme yanına göre, bir karakter öteki gibi bilinçli ve bilinçsiz parçalara ayrılır; ve her biri kendisi bu karşıtlığı ortaya çıkarttığı ve bilmemesi edim yoluyla kendi yaptığı birşey olduğu için, her biri onu yokeden kabahatin öz sorumlusudur. Bir gücün ve onun karakterinin utkusu ve öteki yanın yenilmesi böylece yalnızca parça ve tamamlanmamış çalışma olacaktır ki önüne geçilemez bir yolda ikisinin dengesine doğru ilerlemektedir. Yalnızca her iki yanın eşit ölçüde boyun eğişlerinde saltık hak yerine getirilir ve törel töz her iki yanı yutan olumsuz güç, ya da her şeye gücü yeten haklı *Yazgı* olarak ortaya çıkar.

473. İki güç de eğer belirli içeriklerine ve bunların bireyselleşmelerine göre alınırlarsa, karşımıza bireysel biçimler olarak aralarındaki çatışmanın tablosu çıkar. Bu, biçimsel yanına göre, törellik ve özbilincin bilinçsiz Doğa ve ondan kaynaklanan bir olumsallık ile çatışmasıdır. (İkincinin birinciye karşı bir hakkı vardır, çünkü bu yalnızca *gerçek* Tindir, tözü ile salt *dolaysız* bir birlik içindedir.) İçeriğe göre ise bu tanrısal ve insansal yasaların çatışmasıdır.—Genç bilinçsiz özden, Aile Tininden çıkar ve topluluğun bireyselliği olur; ama henüz kendini çekip kopardığı

Doğaya ait olduğu olgusu, onun her biri eşit hak ile topluluğu ele geçiren iki erkek kardeşin[28] olumsallığı içinde ortaya çıkışı ile tanıtlanmaktadır; ilk ve sonraki doğumun eşitsizliği, doğal bir ayrım olarak, onlar topluluğun törel özüne girdikleri zaman *onlar için* hiçbir önem taşımaz. Oysa hükümet, yalın ruh ya da ulus Tininin 'kendi'si olarak, bir bireysellik ikiliğine katlanamaz; ve bu birliğin törel zorunluğunun karşısına Doğa çokluğun olumsallığı olarak çıkar. Bu iki kardeş bu yüzden bozuşurlar, ve devlet gücü üzerindeki eşit hakları ikisini de yokeder, çünkü ikisi de eşit ölçüde haksızdırlar. İnsansal görüş açısından bakıldığında, suçu işlemiş olan kardeş, *iyeliğinde* olmadığı ve başında ötekinin bulunduğu topluluğa saldırandır; buna karşın, ötekini yalnızca *tek başına*, topluluktan kopuk bir birey olarak anlayabilmiş ve onu bu güçsüzlüğü içinde sürgün etmiş olan ise hakkı kendi yanında taşımaktadır; o salt genelde bir bireye vurmuştur, topluluğa değil, insansal hakkın özüne değil. Boş bir tekillik tarafından saldırıya uğrayan ve savunulan topluluk kendisini korur, ve kardeşlerin ikisi de birbirleri yoluyla karşılıklı olarak yokoluşlarını yaratırlar; çünkü *kendi-için-varlığı* uğruna bütünü tehlikeye atan bireysellik kendi kendisini topluluktan dışlamıştır ve kendisini kendi içinde yoketmektedir. Oysa topluluk kendi yanında bulunmuş olanı onurlandıracaktır; öte yandan daha şimdiden kentin duvarlarında kendi yokoluşunu bildirmiş olanı, hükümet, topluluğun 'kendi'sinin yeniden kurulmuş olan yalınlığı, enson onurundan da yoksun kılarak cezalandıracaktır; kim ki bilincin en yüksek Tinine, ortak Tine saldırmaya gelmiştir, bütün ve eksiksiz özünün onurundan, tüm göçüp gitmişlerin tinsel onurundan yoksun bırakılmalıdır.

474. Ama evrensel kendi piramidinin tam doruğunu böyle kolayca koparıp atıyor, ve başkaldırıcı bireysellik ilkesi, yani Aile üzerinde gerçekten *utku* kazanıyorsa, böylelikle yalnızca tanrısal yasa ile *kavgaya*, özbilinçli Tinin bilinçsiz Tin ile kavgasına girmiş olmaktadır; çünkü bu ikincisi öteki özsel güçtür ve bu nedenle birincisi tarafından yokedilemez, ama salt zarara uğratılır. Oysa gücü içinde gün ışığında yatan yasaya karşı kendi yasasını *edimsel* olarak yürütmek için ancak kansız bir gölgenin yardımını bulur. Zayıflık ve karanlığın yasası olarak böylece ilkin günışığının güçlü yasasına yenilir, çünkü birincinin gücü yeraltı

dünyasında geçerlidir, yeryüzünde değil. Ama içselden onun onur ve gücünü almış olan edimsel bununla kendi özünü tüketmiştir. Günışığındaki Tin kuvvetinin kökünü yeraltı dünyasında bulur; ulusun kendine güvenen ve kendine güvence veren *pekinliği* herkesi bire bağlayan andının *gerçekliğini* yalnızca herkesin bilinçsiz ve sessiz tözünde, unutkanlığın sularında taşır. Böylece günışığı Tininin edimlemesi karşıtına dönüşür, ve o en yüksek hakkının en yüksek haksızlık olduğunu, utkusunun dahaçok kendi öz yıkımı olduğunu görgüler. Hakkı çiğnenmiş olan ölü bu yüzden öç araçlarını nasıl bulacağını bilir, ve bunlar onu yaralamış olan güç ile eşit ölçüde edimsel ve zorludurlar. Bu güçler öteki topluluklardır[29] ki altarlarını köpekler ya da kuşlar ceset ile kirletmiştir, ve bu ceset ona yaraşan öğesel bireyselliğe [toprağa] geri verilmeyerek bilinçsiz evrenselliğe yükseltilmez, tersine toprağın üzerinde edimsellik alanında kalır, ve tanrısal bir yasanın kuvveti olarak şimdi özbilinçli edimsel bir evrensellik kazanmıştır. O güçler düşmanlık içinde ortaya çıkarlar, ve kendi öz gücünü, Ailenin kutsal istemlerini lekelemiş ve parçalamış olan topluluğu yokederler.

475. Bu tasarımda insansal ve tanrısal yasaların devimi zorunluğunun anlatımını bireylerde taşır—bireyler ki, evrensel onlarda bir *'pathos'* olarak ve devimin etkinliği *bireysel* eylem olarak görünmektedir; öte yandan, bireysel eylem ise etkinliğin zorunluğuna olumsallık görünüşü vermektedir. Oysa bireysellik ve eylem genelde tekillik ilkesini oluştururlar, ve bu ilke arı evrenselliği içinde iç tanrısal yasa olarak adlandırılmıştı. Görülür topluluğun bir kıpısı olarak onun yalnızca yeraltı dünyasına özgü ya da dışvarlığında dışsal bir etkinliği değil, ama o denli de görülebilir olan ve edimsel ulusta edimsel olan bir dışvarlığı ve devimi vardır. Bu biçimde alındığında, bireyselleşmiş 'pathos'un yalın devimi olarak tasarımlanmış olan şey bir başka görünüş kazanırken, suç ve topluluğun buna bağlı yokoluşu ise dışvarlıklarının özgün biçimini kazanırlar.—İnsansal yasa öyleyse evrensel dışvarlığında topluluktur, genelde etkinliğinde insanlıktır, edimsel etkinliğinde hükümettir; 'penat'ların ayrılıkçılığını ya da kadınlar tarafından yönetilen ailelere doğru bağımsız bir tekilleşmeyi kendi içinde tüketerek ve onları kendi doğasının akışkan sürekliliği içinde çözünmüş tutarak *vardır, devinir* ve

kendisini *saklar*. Oysa Aile aynı zamanda genel olarak onun öğesidir, bireysel bilinç onun evrensel etkin temelidir. Topluluk ancak Ailenin mutluluğuna karışarak ve [bireysel] özbilinci evrensel içinde çözerek varoluşunu sürdürdüğü için, ezdiği ve aynı zamanda ona özsel olanda, genel olarak kadınlıkta, kendi iç düşmanını yaratmaktadır. Kadınlık—topluluk yaşamının bengi ironisi—entrika yoluyla hükümetin evrensel ereğini özel bir ereğe değiştirir, onun evrensel etkinliğini belirli bir bireyin bir 'işine' dönüştürür, ve devletin evrensel mülkiyetini Ailenin bir iyelik ve süsüne çevirir. Böylece kadın olgun bir çağın ağırbaşlı bilgeliğini, edimsel etkinlikler gibi yalnızca özel haz ve zevklere karşı da ilgisiz olan ve salt evrenseli düşünen ve ona özen gösteren bu bilgeliği olgunlaşmamış gençliğin taşkınlığı için alay konusu yapar, onların coşkuları karşısında değersizleştirir; genel olarak geçerli olanın gençliğin kuvveti olduğunu ileri sürer; oğulun değeri onu doğuran annenin efendisi olmasında, erkek kardeşinki onda kızkardeşin eşitlik düzeyinde bir insan bulmasında, gencinki ise bağımsızlığını kazanmış kıza karılık haz ve onurunu sunan birisi olmasında yatar.—Oysa topluluk ancak bu bireycilik tinini bastırarak kendini koruyabilir, ve, bu özsel bir kıpı olduğu için, topluluk o denli de onu üretmektedir, ve dahası, düşman bir ilke olarak ona karşı baskıcı tavrı yoluyla üretmektedir. Bununla birlikte, bu ilke, evrensel erekten ayrı olarak ancak kötü ve kendi içinde boş olduğu için, eğer topluluğun kendisi gençliğin, e.d. olgun değilken bile bireysellik alanı içersinde duran erkekliğin kuvvetini bütünün *kuvveti* olarak tanımamış olsaydı, bütünüyle etkisiz birşey olurdu. Çünkü topluluk bir ulustur, kendisi bir bireyselliktir, ve özsel olarak ancak *başka bireyselliklerin onun için* olmalarıyla, onları kendisinden *dışlama* ve kendisini onlardan bağımsız bilme yoluyla *kendi* için böyledir. Topluluğun olumsuz yanı, *içi açısından* bireylerin tekilleşmelerini bastırarak, *dışı* açısından ise *kendiliğinden etkin* olarak, silahını bireysellikte bulur. Savaş Tin ve biçimdir ki, onda törel tözün özsel kıpısı, törel *'kendi'*nin tüm dışvarlıktan saltık *özgürlüğü*, kendi edimselliği ve doğrulanırlığı içinde bulunmaktadır. Savaş bir yandan bireysel *kişiliğin* kendisine olduğu gibi mülkiyet ve kişisel bağımsızlığın bireysel *dizgelerine* de olumsuzun gücünü duyururken, öte yandan tam bu olumsuz öz savaşta

kendisini bütünü koruyan olarak açığa serer; kadınlığa hazzını sunan yürekli genç, çürümenin bastırılmış ilkesi, şimdi gününü yaşar ve geçerli olandır. Şimdi törel özün dışvarlığı ve tinsel zorunluk üzerine karar veren şey doğal kuvvet ve bir talih eseri olarak görünen şeydir; törel özün dışvarlığı kuvvet ve şansa bağlı olduğu için, yok olup gitmesi daha şimdiden *kararlaştırılmıştır*.—Nasıl önceden yalnızca 'penat'lar ulusal Tine yenildiyseler, şimdi de ulusun *yaşayan* Tinleri kendi bireysellikleri yoluyla yenilmekte ve *evrensel* bir topluluk içinde yok olmaktadırlar—bir topluluk ki, *yalın evrenselliği* ruhsuz ve ölüdür, ve diriliği *tekil* bireyde tekil olarak bulunur. Tinin törel şekli yitmiştir, ve yerini bir başkası almaktadır.

476. Törel Tözün bu yıkılışı ve başka bir şekle geçişi böylece törel bilincin özsel olarak *dolaysız* bir yolda yasaya yönelmiş olmasıyla belirlenmiştir; bu dolaysızlık belirlenimi genelde Doğanın törel eyleme girmiş olduğunu imlemektedir. Bu eylemin edimselliği ancak törel Tinin kendisinin güzel uyumunun ve dingin dengesinin tam bu dinginlik ve güzellikte çelişki ve yok oluş tohumlarını taşıdığını açığa vurmaktadır; çünkü bu dolaysızlık Doğanın bilinçsiz dinginliği ve Tinin özbilinçli dinginliksiz dinginliği olma çelişkili anlamını taşır. —Bu doğallık nedeniyle genel olarak bu törel ulus Doğa yoluyla belirli ve öyleyse sınırlı bir bireyselliktir, ve böylece ortadan kaldırılışını bir başkasında bulur. Oysa bu belirliliğin—ki dışvarlığa koyulduğunda bir sınırlama, ama eşit ölçüde de genelde olumsuz öğe ve bireyselliğin 'kendi'sidir—yitişi ile, Tinin yaşamı ve herkeste özbilinçli olan bu Töz de yitmektedir. Töz *biçimsel bir evrensellik* olarak onlarda ortaya çıkar, ve artık onlarda dirimli bir Tin olarak bulunmamaktadır; tersine, onların bireysel liklerinin yalın dayanıklılığı bir noktalar çokluğuna saçılmıştır.

c. *Tüzel Konum*

477. İçine bireyselliğin ve tözün dirimli dolaysız birliğinin çekilmiş olduğu evrensel birlik, bireylerin tözü (ki kendisi bilinçsizdir) olmaya son vermiş olan ruhsuz topluluktur, ki bunda onlar artık tekil kendi-için-varlıklarına göre 'kendi'li-varlıklar ve tözler olarak değer taşımaktadırlar. Saltık bir bireyler çokluğu-

nun atomlarına dağılmış olan evrensel, bu ölü Tin, bir *eşitliktir* ki orada *herkes aynı* olarak, *kişiler* olarak, değer taşımaktadır.— Törellik dünyasında gizli tanrısal yasa olarak adlandırılmış olan şey gerçekte iç varlığından edimselliğe çıkmıştır; önceki durumunda *birey* salt *Ailenin* genel *kan-bağı* içinde geçerli ve var idi. *Bu* tikel birey olarak, bir *'kendi'den yoksun göçüp gitmiş* Tin idi; şimdi ise edimsel olmayan durumundan çıkmıştır. Törel töz yalnızca *gerçek* Tin olduğu için, birey bu yüzden kendi kendisinin *pekinliğine* geri çekilmektedir; birey *olumlu* evrensel olarak o tözdür, ama edimselliği *olumsuz* evrensel *'kendi'* olmaktır.—Törel dünyanın güçlerinin ve şekillerinin boş bir *Yazgı*nın yalın boşluğuna battığını görmüştük. Törel dünyanın bu gücü kendi yalınlığı içine yansımış tözdür; oysa kendi içine yansımış saltık varlık, boş Yazgının tam o yalın zorunluğu, özbilincin *'Ben'*inden başka birşey değildir.

478. Öyleyse bu bundan böyle *kendinde ve kendi için* varolan bir varlık olarak geçerlidir; bu *tanınmışlık* onun tözselliğidir; ama o *soyut evrenselliktir*, çünkü içeriği *bu katı 'kendi'*dir, tözde çözünmüş olan 'kendi' değil.

479. Kişilik öyleyse burada törel tözün yaşamının dışına adımlarını atmıştır; o, bilincin *edimsel olarak* geçerli olan bağımsızlığıdır. Onun *edimsel dünyadan vazgeçmesi* ile oluşan *edimsel-olmayan düşüncesi* daha önce *Stoacı* özbilinç olarak ortaya çıkmıştı; tıpkı bunun *özbilincin* dolaysız dışvarlığı olarak efendilik ve kölelikten çıkmış olması gibi, kişilik de herkesin evrensel olarak egemen olan istenci o denli de herkesin hizmet sunan boyun eğişi olan dolaysız *Tin*den çıkmıştır. Stoacılık için yalnızca bir *'kendinde'nin soyutluğu* içinde olmuş olan şey şimdi *edimsel bir dünya*dır. Stoacılık tüzel konum ilkesini, Tinden yoksun bağımsızlığı, kendi soyut biçimine indirgeyen bilinçten başka birşey değildir; *edimsellikten* kaçışı ile bağımsızlığın yalnızca düşüncesine erişiyordu; o saltık olarak *kendi* içindir, çünkü özünü herhangi bir dışvarlığa bağlamamakta tersine her dışvarlığı ortadan kaldırmayı istemekte ve özünü yalnızca arı düşüncenin birliği içine koymaktadır. Benzer olarak, kişinin hakkı ne genelde bir bireyin daha varsıl ya da daha güçlü dışvarlığına, ne de evrensel dirimli bir Tine, ama dahaçok onun soyut edimselliğinin arı 'Bir'ine ya da genelde özbilinç olarak 'Bir'e bağlıdır.

480. Şimdi, nasıl Stoacılığın *soyut* bağımsızlığı onun edimselleşmesini sunduysa, bu sonucu bağımsızlık biçimi [e.d. kişi] de o ilk biçimin devimini yineliyecektir. Birincisi [Stoacılık] kuşkucu bir bilinç karışıklığına, varlık ve düşüncenin herhangi bir olumsallığından bir başkasına şekilsizce dolanıp duran olumsuz bir gevezeliğe geçer, gerçi bunları saltık bağımsızlığında çözmektedir, ama o denli de yeniden üretmektedir ve gerçekte yalnızca bilincin bağımsızlığı ile bağımlılığının çelişkisidir. —Benzer olarak *tüze* alanında kişisel bağımsızlık da dahaçok bu aynı genel karışıklık ve karşılıklı çözülüştür. Çünkü saltık öz olarak geçerli olan şey salt boş *kişi birimi* olarak özbilinçtir. Bu boş evrenselliğe karşı töz *kapsak* ve *içerik* biçimine iyedir, ve bu içerik şimdi bütünüyle özgür bırakılmış ve örgütsüzdür; çünkü onu boyunduruk altına almış ve birliği içinde birarada tutmuş olan Tin artık bulunmamaktadır. —Bu boş kişi birimi, öyleyse, *olgusallığı* içinde olumsal bir dışvarlık, ve hiçbir kalıcılığa ulaşmayan bir devim ve eylemdir. Kuşkuculuk gibi tüzel biçimcilik de öyleyse Kavramından ötürü kendine özgü bir içerikten yoksundur; karmaşık, kalıcı bir varoluşu 'iyelik' biçiminde önünde bulur ve onu, Kuşkuculuğun yaptığı gibi, aynı soyut evrensellik ile damgalar, ve bu yolla ona *mülkiyet* adı verilir. Ama Kuşkuculukta böyle belirlenmiş olan edimsellik genel olarak *yanılsama* diye adlandırılır ve salt bir olumsuz değer taşırken, tüzede olumlu bir değer taşımaktadır. O olumsuz değer edimselin düşünme olarak, e.d. *kendinde* evrensel olarak 'kendi'nin imlemini taşımasından oluşur; ama tüze durumunda olumlu değer ise onun geçerliliği *tanınmış* ve *edimsel* birey olarak ulam anlamında *benim* olmasında yatmaktadır.—Her ikisi de aynı *soyut evrensel*dir; benim olanın edimsel içeriği ya da *belirliliği*—ister dışsal bir iyelik olsun, isterse tin ve karakterin iç varsıllığı ya da yoksulluğu olsun—bu boş biçimde kapsanmaz ve onu ilgilendirmez. Öyleyse içerik biçimsel-evrenselden başka birşey olan *özerk bir güce*, keyfi ve kaprisli bir güce aittir.—Tüze bilinci bu yüzden edimsel geçerliliğinin kendisinde dahaçok olgusallığının yitişini ve tam bir özsellik yoksunluğunu görgüler; ve bir bireyi bir *kişi* olarak göstermek bir küçümseme anlatımıdır.

481. İçeriğin özgür gücü kendisini öyle bir yolda belirler ki, içeriğin kişisel atomlardan saltık bir *çokluğa* dağılışı bu belirlili-

ğin doğası yoluyla aynı zamanda onlara yabancı ve ruhsuz *tek bir* noktaya toplanır. Bu nokta bir yandan tıpkı onların kişiliklerinin katılığı gibi arı tekil bir edimselliktir; ama boş tekilliklerine karşıt olarak aynı zamanda onlar için bütün içeriğin, öyleyse olgusal bir özün imlemini taşımaktadır, ve sözde saltık, kendinde ise özsüz edimselliklerine karşı evrensel güç ve saltık edimselliktir. Dünyanın bu efendisi kendi için bu yolda saltık ve aynı zamanda tüm dışvarlığı kendi içersinde kucaklayan kişidir—kişi ki, bilinci için daha yüksek hiçbir Tin yoktur. O bir kişidir, ama yalnız kişidir ki, *herkese* karşı durmaktadır; bu 'herkes' kişinin geçerli evrenselliğini oluşturur, çünkü tekil birey böyle iken ancak tekil bireylerin evrensel bir çokluğu olarak gerçektir; bu çokluktan koparılmış yalnız 'kendi' gerçekte edimsel olmayan, güçsüz 'kendi'dir.—Aynı zamanda o kendisini o evrensel kişiliğin karşısına koymuş olan içeriğin bilincidir. Ama bu içerik onu denetleyen olumsuz güçten kurtulduğunda, zincirlerinden salınmış öğesel varlıklar olarak yabanıl bir taşkınlık içinde birbirlerine karşı yokedici bir çılgınlıkla devinen tinsel güçlerin kaosudur; güçsüz özbilinçlerin kargaşalarının savunmasız, kuşatılmış toprağıdır. Kendisini böyle tüm edimsel gücün toplamı ve özeti olarak bilen bu dünya efendisi kendini edimsel tanrı olarak düşünen korkunç özbilinçtir; ama o ancak bu güçleri denetleme yeteneğinde olmayan biçimsel 'kendi' olduğu için, devimi ve özhazzı da eşit ölçüde korkunç taşkınlıktır.

482. Dünyanın efendisi ne olduğunun edimsel bilincini, edimselliğin evrensel gücünü, uyruklarının ona karşıduran 'kendi'lerine karşı uyguladığı yokedici zorda bulur. Çünkü onun gücü Tinin kişilerin kendi öz bilinçlerini tanımalarını sağlayacak *birliği* ve *uyumu* değildir; dahaçok, onlar kişiler olarak kendileri için vardırlar ve başkaları ile sürekliliği noktasallıklarının saltık katılığından dışlamaktadırlar; öyleyse hem birbirlerine ve hem de bağlantıları ve süreklilikleri olarak ona karşı salt olumsuz bir ilişki içindedirler. Bu süreklilik olarak o özdür ve onların biçimselliklerinin içeriğidir, ama onlara yabancı bir içerik ve düşman bir varlıktır ki dosdoğru onların özleri olarak gördükleri şeyi, içeriksiz kendi-için-varlığı gerçekte ortadan kaldırmaktadır; ve, gene, kişiliklerinin sürekliliği olarak tam bu kişiliklerin kendilerini yoketmektedir. Tüzel kişilik böylece ona yabancı içerik kendisini

onda etkili kıldığı için—ve kendisini onda etkili kılar, çünkü onun olgusallığıdır—,gerçekte kendisinin tözden yoksunluğunu görgüler. Öte yandan bu özsüz alandaki yokedici etkinlik dünyanın efendisine en üstün olduğunun bilincini verir, oysa bu 'kendi' salt kırıp geçirmedir ve bu yüzden salt kendi dışındadır ve gerçekte kendi özbilincinin terkedilmesidir.

483. İçinde özbilincin Saltık Varlık olarak *edimsel* olduğu yanın yapısı budur. Oysa bu edimsellikten *kendi içine geri itilmiş* bilinç bu özsüzlüğünü düşünmektedir; daha önce arı düşüncenin Stoacı bağımsızlığının Kuşkuculuk içinden geçerek Mutsuz Bilinçte gerçekliğini bulduğunu görmüştük —bir gerçeklik ki, onun kendinde-ve-kendi-için-varlığım oluşturana ilişkindir. Eğer bu bilgi o zaman yalnızca bilincin bir bilinç olarak salt tekyanlı bir görüşü olarak göründüyse, burada o görüşün *edimsel* gerçekliği ortaya çıkmıştır. Bu gerçeklik özbilincin bu *evrensel geçerliliğinin* ona yabancılaşmış olgusallık olmasından oluşur. Bu *tanınmış geçerlilik* 'kendi'nin evrensel edimselliğidir, ama bu edimsellik doğrudan doğruya o denli de 'kendi'nin sapıklığıdır; onun özünün yitişidir. —'Kendi'nin törel dünyada bulunmayan edimselliği onun *'kişi'*ye geri dönmesi yoluyla kazanılmıştır; öncekinde uyum ve birlik içinde olmuş olan şimdi gelişmiş ama kendine yabancılaşmış olarak ortaya çıkmaktadır.

B.KENDİNE YABANCILAŞMIŞ TİN.EKİN

484. Törel Töz karşıtlığı kendi yalın bilinci içinde kapalı olarak ve bu bilinci kendi özü ile dolaysız bir birlik içinde saklamıştı. Öyleyse öz dolaysızca ona yönelmiş olan ve töresi o olan bilinç için yalın *varlık* belirliliğini taşır; bilinç ne kendisini *bu dışlayıcı 'kendi'* olarak görmekte, ne de töz ondan dışlanmış bir dışvarlık imlemini taşımaktadır; ve bilincin onunla ancak kendi kendisine yabancılaşma yoluyla birleşmesi ve aynı zamanda tözü üretmesi gerekecektir. Oysa 'kendi'si saltık olarak kesikli olan Tin içeriğine ona karşıduran eşit ölçüde sert bir edimsellik olarak iyedir, ve burada dünya dışsal birşey, özbilincin olumsuzu olma belirlenimini taşır. Ama bu dünya tinsel bir kendiliktir, kendinde varlık ve bireyselliğin içiçe geçmesidir; onun bu dışvarlığı özbilincin *çalışma*sıdır; ama o denli de dolaysızca bulu-

nan, ona yabancı bir edimselliktir ki kendine özgü varlığa iyedir ve bunda kendisini tanımamaktadır. Bu edimsellik dışsal özdür ve tüzenin özgür içeriğidir; ama tüze dünyasının efendisinin elinde tuttuğu bu dışsal edimsellik yalnızca bu olumsal bir yolda 'kendi' için bulunan öğesel öz değildir; tersine bu onun, ama olumlu değil, dahaçok olumsuz olan çalışmasıdır. Bu dünya dışvarlığını özbilincin *kendisinin* dışlaşması ve özsüzleşmesi yoluyla kazanır, ki bunlar tüze dünyasına egemen olan yıkım içinde başıboş kalan öğelerin özbilinç üzerindeki dışsal şiddetleri olarak görünürler. Bu öğeler kendileri için yalnızca arı yıkım ve kendi kendilerinin çözülüşleridirler; oysa bu çözülüş, onların bu olumsuz özleri, yalnızca 'kendi'dir; ve 'kendi' onların özne, etkinlik ve oluş süreçleridir. Bu etkinlik ve oluş süreci ise, ki bu yolla töz edimsel olmaktadır, kişiliğin yabancılaşmasıdır, çünkü *dolaysız* e.d. *yabancılaşmasız* olarak kendinde ve kendi için geçerli olan 'kendi' tözden yoksundur ve o azgın öğelerin oyuncağıdır; *onun* tözü öyleyse dışlaşmasının kendisidir, ve dışlaşma tözdür, ya da kendilerini bir dünyaya örgütleyen ve böylelikle saklayan tinsel güçlerdir.

485. Töz bu kipte *Tin*dir, 'kendi' ve özün özbilinçli *birliği*dir; ama ikisi de birbirleri için yabancılaşma imlemini taşımaktadırlar. Tin, kendi için özgür olan nesnel bir edimselliğin *bilincidir;* oysa bu bilincin karşısında 'kendi' ve özün o birliği, *edimsel* bilinci karşısında *arı* bilinç durmaktadır. Bir yandan edimsel özbilinç dışlaşması yoluyla edimsel dünyaya geçerken bu sonuncusu ise edimsel özbilince geri döner; öte yandan bu aynı edimsellik, hem kişi hem de nesnellik, ortadan kaldırılır; bunlar salt evrenseldirler. Bu yabancılaşmaları *arı bilinç* ya da *öz*dür. *Şimdiki* edimsel dünya karşısavım dolaysızca *öte-yanında* bulur, ki bu onun düşünmesi ve düşünülmüşlüğüdür, tıpkı öte-yanın şimdiki dünyada edimselliğini, ama ona yabancılaşmış olarak, bulması gibi.

486. Buna göre, bu Tin kendi için salt *bir* dünya değil, ama ikili, bölünmüş ve kendine-karşıt bir dünya kurmaktadır.— Törel Tinin dünyası onun öz *şimdiki* dünyasıdır; ve öyleyse güçlerinden herbiri bu birlik içindedir, ve ikisi birbirinden ayrı oldukları sürece, bütün ile denge içindedirler. Hiçbirşey özbilincin olumsuzu olma imlemini taşımaz; göçüp gitmiş Tin bile *kan* akrabalığında, ailenin *'kendi'*sinde bulunur, ve hüküme-

tin evrensel *gücü* ulusun istencidir, 'kendi'sidir. Oysa burada *'şimdiki'* salt nesnel bir edimselliği imlemektedir ki bilincini öteyanda taşımaktadır; her bir tekil kıpı *öz* olarak bunu ve böylelikle edimselliği bir başkasından almaktadır, ve edimsel olduğu ölçüde özü edimselliğinden başka birşeydir. Hiçbirşey kendi içersinde temellenmiş ve yerleşmiş bir Tin taşımaz, tersine herşey kendi dışında bir yabancıdadır; bütünün dengesi kendi içinde kalan birlik değildir, ne de kendi içine geri dönmüş olmaktan gelen yatışmadır, tersine karşıtların yabancılaşması üzerine dayanır. Öyleyse bütün, her tekil kıpı gibi, kendine yabancılaşmış olgusallıktır; bir alana dağılır ki orada *özbilinç* tıpkı nesnesi gibi *edimseldir;* ve gene bir başkasına, *arı* bilinç alanına da dağılır ki bu birincinin öte-yanında yatmakla edimsel bir 'şimdiki' değildir, ama ancak *inanç* için vardır. Şimdi tıpkı törel dünyanın tanrısal ve insansal yasalara ve bunların şekillerine bölünüşten çıkarak, ve bilincinin ise bilmeye ve bilinçsizliğe bölünüşten çıkarak yazgısına, bu karşıtlığın *olumsuz* gücü olarak *'kendi'*ye geri dönmesi gibi, kendine yabancılaşmış Tinin bu iki alanı da *'kendi'*ye geri döneceklerdir; ama eğer önceki ilk, dolaysızca geçerli *'kendi',* tekil *kişi* idiyse, bu kendi dışlaşmasından kendi içine geri dönen alan ise *evrensel 'kendi', Kavramını* anlamış olan bilinç olacaktır, ve bu tinsel dünyalar, ki tüm kıpıları kendilerine özgü durağan bir edimsellik ve tinsel olmayan kalıcılık üzerinde diretmektedirler, *arı İçgörü* içinde çözüneceklerdir. Bu İçgörü kendi kendisini *anlayan* 'kendi' olarak ekini tamamlamaktadır; 'kendi'den başka hiçbirşeyi anlamamakta ve herşeyi 'kendi' olarak anlamaktadır, e.d. herşeyi *kavramakta,* tüm nesnelliği silerek tüm *kendinde*-varlığı bir *kendi-için*-varlığa çevirmektedir. *Öz*ün yabancı, öte-yanda yatan alanı olarak İnanca karşı döndüğü zaman, bu içgörü Aydınlanmadır. Aydınlanma yabancılaşmış Tinin kendine özdeş bir dinginliğin bilincine sığınır gibi sığındığı bu alanda da yabancılaşmayı tamamlar; ve Tinin İnancın evinde yürüttüğü ev-yönetimini, oraya *bu* dünyanın araç ve gereçlerini getirerek altüst eder—bir dünya ki, Tin kendisinin olduğunu yadsıyamaz, çünkü bilinci de benzer olarak ona aittir.—Bu olumsuz etkinlikte arı içgörü aynı zamanda kendisini olgusallaştırmakta ve kendi öz nesnesini, bilinemez *Saltık Varlığı* ve *yararlı*yı üretmektedir. Edimsellik bu yolda tüm tözselliğini

yitirmiş olduğu ve onda artık hiçbirşey *kendinde* olmadığı için, İnanç alanı gibi olgusal dünya da devrilmektedir. Bu devrim *saltık özgürlüğü* doğurur, ve bu özgürlük ile önceki yabancılaşmış Tin bütünüyle kendi içine dönmüş, bu ekin alanını arkasında bırakmıştır, ve başka bir alana, *ahlaksal bilinç* alanına geçmektedir.

1. KENDİNE YABANCILAŞMIŞ TİNİN DÜNYASI

487. Bu Tinin dünyası ikiye bölünmektedir: birincisi edimsellik dünyası ya da onun kendisine yabancılaşmasıdır; ikincisi ise Tinin, kendini birincinin üzerine yükselterek, arı bilinç Eterinde kendi için kurduğu dünyadır. Bu ikinci dünya o yabancılaşma ile *karşıtlık* içinde durmaktadır ve tam bu nedenle ondan özgür değildir; tersine, gerçekte yalnızca yabancılaşmanın iki ayrı dünyanın bilincini taşımaktan oluşan ve ikisini de kapsayan öteki biçimidir. Öyleyse, burada irdelenen şey *kendinde ve kendi için* olduğu biçimiyle saltık varlığın özbilinci değil, din değil, ama İnançtır, ama ancak edimsel dünyadan bir *kaçış* olduğu ve böylece *kendinde ve kendi için* olmadığı ölçüde. Şimdinin ülkesinden bu kaçış öyleyse kendi içinde dolaysızca ikili bir doğadadır. Arı bilinç Tinin kendisini ona yükselttiği öğedir; oysa bu salt *İnancın* öğesi değil, ama o denli de *Kavramın* öğesidir; buna göre ikisi de birbiri ile aynı zamanda görünmekte, ve birincisi ancak ikincisi ile karşıtlık içinde önümüze gelmektedir.

a. *Ekin ve kendi edimsellik alanı*

488. Bu dünyanın Tini tinsel bir *öz*dür ki içersine kendisini *bu kendi için varolan* dolaysız bulunuş olarak ve *öz*ü kendisine karşı bir edimsellik olarak bilen bir *öz*bilinç yayılmıştır. Oysa bu dünyanın dışvarlığı, tıpkı özbilincin edimselliği gibi, özbilincin kendi kişiliğini kendisinden dışlama ve böylelikle kendi dünyasını yaratma sürecine dayanır. O bu dünyaya yabancı birşey olarak bakmaktadır, öyle ki artık onu ele geçirmelidir. Ama kendi-için-varlığından vazgeçmesinin kendisi edimselliğin ürünüdür, ve bu vazgeçiş ile, öyleyse, özbilinç dolaysızca bu dünyayı ele geçirmektedir.—Ya da, diyebiliriz ki özbilinç salt *'birşey'*dir, ancak kendisini kendinden yabancılaştırdığı ölçüde

olgusallık taşımaktadır; bu yolla kendisini bir evrensel olarak koymaktadır, ve bu evrenselliği onun geçerliliği ve edimselliğidir. Herkes ile bu *eşitliği* öyleyse o tüzel eşitlik değildir, özbilincin salt *var* olmasından doğan o dolaysız tanınışı ve geçerliliği değildir; tersine, geçerli olması, yabancılaştırıcı dolaylılık yoluyla kendisini evrensele uyumlu kılmış olmasını gerektirir. Tüzenin tinsel olmayan evrenselliği her doğal karakter biçimini de tıpkı dışvarlık biçimleri gibi kabul eder ve aklar. Burada geçerli olan evrensellik ise *oluşmuş* bir evrenselliktir, ve bu yüzden edimseldir.

489. Öyleyse birey burada geçerliliğini ve edimselliğini *ekin* yoluyla taşımaktadır. Gerçek *kökensel doğası* ve tözü *doğal* varlığın *yabancılaşmasının* Tinidir. Bu dışlaşma öyleyse bireyin eşit ölçüde *amacı* ve *dışvarlığı*dır; aynı zamanda, hem *düşüncel tözün edimselliğe,* ve, evrik olarak, hem de *belirli bireyselliğin özselliğe aracı* ya da *geçişi*dir. Bu bireysellik ekin yoluyla kendisini kendinde ne ise ona şekillendirir ve salt böylelikle *kendindedir* ve edimsel dışvarlığa iyedir; ekinin düzeyi onun edimsellik ve gücünün ölçüsüdür. 'Kendi'nin burada kendisini *bu* 'kendi' olarak edimsel olarak bilmesine karşın, gene de edimselliği yalnızca doğal 'kendi'nin ortadan kaldırılmasından oluşmaktadır; bu yüzden kökensel olarak *belirli* doğa kendisini *özsel olmayan* bir büyüklük ayrımına, küçük ya da büyük bir istenç erkesine indirger. İstencin amaç ve içeriği ise yalnızca evrensel tözün kendisine aittir ve ancak bir evrensel olabilir; amaç ve içerik olmakta olan bir doğanın tikelliği *güçsüz* ve *edimsel-olmayan* birşeydir; bir *'tür'*dür ki kendisini çalıştırabilmek için boşuna ve gülünç olarak didinip durmaktadır; o tikel olana dolaysızca bir evrensel olan bir edimselliği verme çelişkisidir. Öyleyse, bireysellik yanlışlıkla doğanın ve karakterin *tikelliğine* koyuluyorsa, o zaman olgusal dünyada hiçbir bireysellik ve karakter yoktur, tersine bireyler birbirleri karşısında özdeş dışvarlıklar taşırlar; bu sözde bireysellik gerçekte salt *sanısal* dışvarlıktır ki, yalnızca kendisini dılaştıranın ve bu yüzden yalnızca evrenselin edimsellik kazandığı bu dünyada hiçbir kalıcılık taşımaz.—*Sanısal* olanın, salt sanında olanın gene öyle tanınmasının, bir 'tür olarak geçerli olmasının nedeni budur. Tür bütünüyle *espèce* ile aynı şey değildir: espèce, "tüm takma adlardan en korkuncu; çünkü bayağılığı

gösterir ve en yüksek düzeyde küçümsemeyi anlatır."[30] *'Tür'* ve *'kendi türünde iyi'* olmak ise, bu anlama, sanki onun çok kötü olduğu düşünülmüyormuş gibi, bir saygınlık havası katan Alman anlatımlarıdır; ya da bilinç gerçekte tür nedir, ekin ve edimsellik nedir, şimdilik bilmemektedir.

490. Tekil *birey* ile ilişkide onun ekini olarak görünen şey *töz*ün kendisinin özsel kıpısıdır, yani onun düşüncel evrenselliğinin edimselliğe dolaysız geçişidir; ya da ekin tözün yalın ruhudur ki *'kendinde'* onunla bir *tanınmışlık* ve *dışvarlık* kazanmaktadır. Bireyin ekinsel olarak şekillenme süreci öyleyse aynı zamanda onun evrensel, nesnel öz olarak oluşma sürecidir, e.d. edimsel dünyanın oluş sürecidir. Bu dünya bireysellik yoluyla oluşmuş olmasına karşın, gene de özbilinç için dolaysızca yabancılaşmış bir dünyadır ve onun için sarsılmaz bir edimsellik biçimini taşır. Oysa aynı zamanda bu dünyanın onun tözü olduğundan pekin, onu denetime almaya girişir; onun üzerinde bu gücü ekin yoluyla kazanır—ekin ki, bu yandan bakıldığında kendisini edimselliğe uyumlu kılan ve bunu kökensel karakter ve yetisinin erkesinin izin verdiği ölçüde yapan özbilinç görünüşünü taşımaktadır. Burada bireyin töz üzerine uygulanmış ve onun ortadan kaldırılmasına neden olmuş gücü ve yetkesi olarak görünen şey tözün edimselleşmesi ile aynı şeydir. Çünkü bireyin gücü kendisini o tüze uyumlu kılmaktan, e.d. kendi için kendi 'kendi'sini dışlaştırmak ve böylece kendisini nesnel olarak varolan töz olarak koymaktan oluşur. Onun ekini ve kendisinin edimselliği, öyleyse, tözün kendisinin edimselleşmesidir.

491. 'Kendi' kendisi için ancak *ortadan kaldırılmış* 'kendi' olarak edimseldir. Öyleyse, *bilincinin* ve nesnenin birliği tarafından oluşturulmuş değildir; tersine, nesne 'kendi' için onun olumsuzudur.—Böylece, sürecin ruhu olarak 'kendi' yoluyla töz kendi kıpılarında öyle şekillenmiştir ki, karşıtlardan biri ötekini canlandırmakta, her biri kendi yabancılaşması yoluyla ötekine kalıcılık vermekte ve o denli de ondan kendi kalıcılığını almaktadır. Aynı zamanda, her kıpı kendi belirliliğini alt edilemez bir geçerlik ve ötekine karşı yerleşik bir edimsellik olarak taşımaktadır. Düşünme bu ayrımı birbirlerinden kaçan ve hiçbir yolda aynı olamıyan *iyi* ve *kötü*nün saltık karşıtlığı yoluyle en genel biçimde saptar. Oysa bu saptanmış varlığın ruhu dolaysızca karşıtına

geçiştir; dışvarlık dahaçok her belirliliğin kendi karşıtına sapmasıdır, ve bütünün özü ve sakınımı salt bu yabancılaşmadır. Şimdi kıpıların bu edimselleşme devimlerini ve canlanışlarını irdelememiz gerekiyor; yabancılaşma kendinden yabancılaşacak, ve bütün, bu yabancılaşma yoluyla, Kavramına geri dönecektir.

492. İlk olarak yalın tözün kendisini dışsal olarak varolan, ama henüz canlanmamış kıpılarının dolaysız örgütlenişi içinde irdeleyelim.—Tıpkı Doğanın kendisini evrensel öğeler içinde sergilemesi gibi—burada Hava *kalıcı*, arı evrensel, saydam öğe ve Su biteviye adanmakta olan öğedir; *Ateş*, bunların tekil yalınlıklarını karşıtlıkla bölen ve o denli de sürekli olarak bu karşıtlığı çözen *canlandırıcı* birlikleridir; ve son olarak *Toprak* bu eklemleşmenin *katı düğümü*, bu öğelerin olduğu gibi süreçlerinin de *özneleridir*, ondan yola çıkarak ona geri döndükleri zemindir,—özbilinçli edimselliğin iç *özü* ya da yalın Tini de kendisini böyle evrensel, ama burada tinsel olan kütlelerde bir dünya olarak sergilemektedir. İlk kütlede o *kendinde evrensel, kendi kendine özdeş* tinsel varlıktır; ikincisinde *kendi-için-varolan*, kendi içinde *özdeşliğini* yitirmiş, kendini *adamış* ve kendisinden *vazgeçmiştir*; ve *üçüncüde*, ki özbilinç olarak Öznedir, Ateşin kuvvetini dolaysızca kendinde taşımaktadır. İlk öğede kendisinin *kendinde-varlık* olarak bilincindedir, oysa ikincide *kendi-için-varlığı* evrenselin adanması yoluyla oluşturur. Bununla birlikte, Tinin kendisi bütünün *kendinde*-ve-*kendi-için-varlığı*dır—bir bütün ki, kendisini kalıcı bir töze, ve kendini adayan bir töze *bölmekte*, ve o denli de bunları yine kendi birliği içersine *geri almaktadır*; o hem parlayıp tözü tüketen Ateş, hem de o tözün kalıcı biçimidir. Bu kendiliklerin törel dünyanın Topluluk ve Ailesine karşılık düştüklerini görüyoruz, ama törel dünyaya özgü o yerel Tine iye olmaksızın; öte yandan, Yazgı bu Tine yabancı iken, özbilinç buradadır ve kendisini bu kendiliklerin edimsel gücü olarak bilmektedir.

493. Bu iki üyenin ilk olarak arı bilincin içersinde *düşünceler* ya da *kendinde*-varolan ilkeler olarak, ve ayrıca edimsel bilinçte *nesnel* kendilikler olarak nasıl tasarımlandıklarını irdelememiz gerekir.—Düşüncelerin yalın biçiminde, birincisi tüm bilinçlerin *kendi kendine özdeş*, dolaysız ve değişmez özü olarak, *İyi*dir,—*'kendinde'*nin bağımsız tinsel gücü, ki bunun yanısıra

kendi-için-varolan bilincin devimi ancak bir yan-oyundur. Öteki ise, tersine, *edilgin* tinsel öz ya da evrenseldir, ama ancak kendinden vazgeçtiği ve bireylerin onda kendi tekilliklerinin bilincini almalarına izin verdiği ölçüde; o boş ve geçersiz özdür—*Kötü*. Özün bu saltık çözülmüşlüğünün kendisi kalıcıdır; ilk özün bireylerin temelleri, başlangıç noktaları ve sonuçları olması ve bu bireylerin onda salt evrensel olmaları gibi, ikincisi de bir yandan onların kendini-adayan *başkası-için-varlıkları*, öte yandan tam bu nedenle *tekil bireyler olarak* kendi kendilerine geri dönmenin ve kendileri için olmanın sürekli sürecidir.

494. Oysa bu yalın İyi ve Kötü *düşünceleri* o denli de dolaysızca kendilerine yabancılaşmışlardır; *edimseldirler* ve edimsel bilinçte *nesnel* kıpılar olarak bulunurlar. Böylece ilk öz *devlet gücü* ya da *erki*, ikincisi *varsıllıktır*. — Devlet gücü yalın *töz* olduğu gibi ayrıca evrensel 'çalışma'dır, saltık *'sorunun özü'*dür ki bunda bireyler özlerinin anlatımını bulurlar ve orada tekillikleri yalnızca ve yalnızca *evrenselliklerinin* bir bilincidir; o ayrıca çalışma ve yalın *sonuçtur* ki, bundan kendisinin onların *etkinliğinden* ortaya çıkmış olduğu anlamı yitmiştir; onların tüm yaptıklarının saltık temeli ve kalıcılığı olarak kalır. — Yaşamlarının bu *'yalın'* 'etersel' tözü onların bu değişmez kendi-kendine-özdeşlik belirlenimleri yoluyla *varlık*tır ve, bundan başka, salt bir *başkası-için-varlık*tır. Öyleyse kendinde dolaysızca kendisine karşıt olandır, *varsıllık*tır. Varsıllık edilgin ya da boş ve geçici birşey olmasına karşın, o denli de evrensel tinsel bir özdür, *herkesin emek ve etkinliğinin* sürekli bir *oluş içindeki sonucu*dur, tıpkı gene herkesin *yararlanımında* tükenmekte oluşu gibi. Yararlanımda bireysellik hiç kuşkusuz *kendi için* ya da tekil bir bireysellik olmaktadır, ama bu yararlanımın kendisi evrensel etkinliğin sonucudur, tıpkı karşılık olarak varsıllığın evrensel emeği ve herkes için yararlanımı üretmesi gibi. *Edimsel* açık bir biçimde dolaysızca evrensel olma tinsel imlemini taşır. Her birey bu yararlanım kıpısında *bencil olarak* davrandığından kuşku duymaz; çünkü kendi için olmanın bilincine bunda varır, ve bu nedenle onu tinsel birşey olarak almaz; gene de, dışsal bir görüş açısından bakılsa bile, açıktır ki herkes kendi yararlanımında herkes için yararlanım sağlamaktadır, tıpkı kendi için çalışmasında eşit ölçüde herkes için çalışıyor olması ve herkesin onun için çalışıyor olması

gibi. Onun *kendi-için-varlığı* öyleyse kendinde *evrenseldir* ve özçıkarı yalnızca sanısal birşeydir ki onun sanmakta olduğunu, yani herkese yararlı olmıyacak birşey yapma düşüncesini edimsel kılmaya dek erişemez.

495. Bu iki tinsel güçte, öyleyse, özbilinç kendi tözünü, içerik ve amacını tanır; bunlarda kendi ikili özünü görmektedir, birinde *kendinde-varlığını,* ötekinde *kendi-için-varlığını,* — Oysa aynı zamanda, Tin olarak, onların kalıcılıkları ile evrenselden bireyselin ayrılmasının, ya da edimsellik ile 'kendi'nin olumsuz *birliği*dir. Egemenlik ve varsıllık bu yüzden birey için nesneler olarak bulunmaktadırlar, öyle şeyler olarak ki, birey kendisini onlardan *özgür* bilmekte ve aralarından seçme yapabileceğine ya da üstelik hiç birini seçmeyebileceğine inanmaktadır. Birey bu özgür ve *arı* bilinç olarak özün karşısına o salt *onun için* olan birşey imiş gibi çıkmaktadır. Öyleyse birey özü, *öz* olarak, kendi içinde taşımaktadır.—Bu arı bilinçte tözün kıpıları onun için devlet gücü ve varsıllık değil, ama *İyi* ve *Kötü* düşünceleridir.— Ama, dahası, özbilinç kendi arı bilincinin kendi edimsel bilinci ile, düşüncelin nesnel kendilik ile ilişkisidir: o özsel olarak *Yargı*dır.—Nesnel edimselliğin her iki yanı açısından hiç kuşkusuz hangisinin İyi, hangisinin Kötü olduğu daha şimdiden dolaysız belirlenimleri yoluyla açığa çıkmıştır: İyi devlet erkidir, Kötü varsıllıktır. Ancak bu ilk yargı tinsel bir yargı olarak görülemez; çünkü onda bir yan salt *kendinde*-varolan ya da olumlu, öteki salt *kendi-için*-varolan ve olumsuz olarak belirlenmiştir. Oysa tinsel özler olarak her biri iki kıpının içiçe geçmesidir, ve öyleyse bu belirlenimlerde tüketilmiş olmamaktadır; ve kendi kendisi ile ilişkideki özbilinç *kendinde* ve *kendi içindir*; bu yüzden her belirlenim ile ikili bir kipte ilişkiye girmelidir; ve bu yolla onların doğaları, ki kendi kendilerine yabancılaşmış belirlenimler olmaktır, açığa çıkarılacaktır.

496. Özbilinç için şimdi o nesne *iyi* ve *kendindedir*, çünkü onda kendi kendisini bulmaktadır; ve içinde kendi karşıtını bulduğunu ise kötü olarak görmektedir. *İyi* nesnel olgusallığın onunla *özdeşliği*dir, *Kötü* ise *özdeşsizlikleri.* Aynı zamanda *onun için* iyi ve kötü olan, *kendinde* iyi ve kötüdür; çünkü o tam anlamıyla onda bu *kendinde-* ve *onun-için*-varlık kıpılarının aynı oldukları şeydir; o, nesnel edimselliklerin edimsel Tinidir, ve yargı onun

bunlardaki gücünün tanıtıdır, bir güç ki onları *kendilerinde* ne iseler o *yapmaktadır*. Ölçütleri ve gerçeklikleri nasıl dolaysızca kendilerinde *özdeş* ya da *özdeş olmayan* oldukları, e.d. soyut kendinde- ya da kendi-için-varlık oldukları değil, ama Tinin onlarla ilişkisinde ne olduklarıdır: Tin ile özdeşlikleri ya da özdeş olmamaları. Tinin onlarla *ilişkisi*—ki böylece birer *nesne* olmaktan çıkıp *onun yoluyla 'kendinde'*ler olmaktadırlar—aynı zamanda *kendi içlerine yansımaları* olmakta ve bu da onlara edimsel tinsel bir varlık sağlamakta, ve Tinlerinin ne olduğu aydınlığa çıkmaktadır. Ama tıpkı ilk *dolaysız belirlenimlerinin* Tinin onlarla ilişkisinden ayrı olması gibi, üçüncü kıpı da, onların kendi öz Tinleri, kendisini ikinciden ayırdedecektir.—Her şeyden önce, *ikinci 'kendinde'*leri, ki Tinin onlarla ilişkisinden doğmaktadır, hiç kuşkusuz *dolaysız* 'kendinde'den başka türlü çıkmalıdır; çünkü bu tinsel *dolaylılık* dahaçok *dolaysız* belirliliği devindirmekte ve onu başka birşey yapmaktadır.

497. Buna göre, şimdi, *kendinde* ve *kendi için varolan* bilinç *devlet gücünde* gerçekten kendi *yalın özünü* ve genelde *kalıcılığını* bulmaktadır, ama genelde bireyselliğini değil; hiç kuşkusuz *kendinde varlığını* bulmaktadır, ama *kendi-için-varlığını* değil; daha doğrusu, devlet gücünün bireysel eylem olarak eylemi yadsıdığını ve ona boyun eğdirdiğini görmektedir. Öyleyse birey bu güç karşısında kendini kendi içine yansıtır; onun için bu güç baskıcı ve *Kötü*dür; çünkü, özdeş olmak yerine, bu güç bireysellik ile saltık olarak özdeş olmayan birşeydir.—Öte yandan *varsıllık İyi*dir; genel yararlanıma götürür, kendisini bırakır ve herkese kendi 'kendi'sinin bilincini sağlar. O *kendinde* evrensel 'iyiliktir'; eğer herhangi bir iyiliği yadsır ve her gereksinimi karşılamazsa, bu bir olumsallıktır ki onun evrensel zorunlu özünden, kendini herkese sunarak bin veren olmasından hiçbirşey eksiltmez.

498. Bu iki yargı İyi ve Kötü düşüncelerine onların bizim için taşımış olduklarının karşıtı olan bir içerik vermektedir.—Ama özbilinç ilkin nesneleri ile yalnızca tam olmayan bir ilişki içindeydi, yani ilişki yalnızca *kendi-için-varlık* ölçütüne göre idi. Oysa bilinç o denli de *kendinde*-varolan bir kendiliktir ve benzer olarak bu yanı ölçüt yapmalıdır, ve salt bunu yaptığı zaman tinsel yargı tamamlanır. Bu yana göre, *devlet gücü* ona kendi *özünü* anlatır; bu güç bir yandan dingin yasadır, ve öte yandan hükü-

met ve buyruktur ki evrensel etkinliğin tikel devimlerini düzenlemektedir; biri yalın tözün kendisidir, öteki onun kendi kendini ve herkesi canlandıran ve sakınan eylemidir. Böylece birey orada kendi zemin ve özünün anlatılmış, örgütlenmiş ve etkinleştirilmiş olduğunu bulur.—Öte yandan, birey *varsıllıktan* yararlanım yoluyla kendi evrensel özünü görgüleyemez, ama ancak kendinin kendi-için-varolan bir birey olarak *geçici* bilincini ve hazzını kazanır ve özü ile *özdeş olmadığını* görür. İyi ve Kötü Kavramları öyleyse burada daha önce taşımış olduklarına karşıt bir içerik kazanmaktadırlar.

499. Bu iki yargılama yolundan her biri bir *özdeşlik* ve bir *özdeşsizlik* bulmaktadır; ilk durumda, yargılayan bilinç devlet gücünün onunla *özdeş olmadığını*, varsıllıktan yararlanımın ise onunla bir uyum, bir *özdeşlik* getirdiğini bulur; buna karşın ikinci durumda devlet gücünün ona özdeş olduğunu ve varsıllığa özdeş olmadığını bulur. Önümüzde, bir çift *özdeş-bulma* ve bir çift de *özdeşsizlik-bulma*, iki olgusal özselliğin karşısavsal bir ilişkisi bulunmaktadır.—Bu iki ayrı yargıyı kendimiz yargılamalı, ve saptanmış ölçütü onlara uygulamalıyız. Buna göre bilincin özdeşlik bulan ilişkisi *İyi*, özdeşsizlik bulanı ise *Kötü*dür; ve bu iki ilişki kipine bundan böyle *değişik bilinç şekilleri* olarak sıkıca sarılmalıyız. Değişik kiplerde davranarak bilincin kendisi, iyi ya da kötü olarak, türlülük belirlenimi altına gelir; bunun nedeni *kendi-için-varlığı* ya da arı *kendinde-varlığı* ilke olarak taşımış olması değildir, çünkü ikisi de eşit ölçüde özsel kıpılardır. Yukarıda irdelenen ikili yargılamada ilkeler ayrı olarak düşünülmüş ve bu yüzden yalnızca *soyut* yargılama kipleri kapsanmışlardı. Edimsel bilinç iki ilkeyi de içinde taşır, ve aralarındaki ayrım salt onun *özüne*, yani kendisinin olgusal ile *ilişkisine* düşer.

500. Bu ilişkinin iki karşıt kipi vardır; birincisi devlet gücü ve varsıllık ile *özdeş* birşey ile olduğu gibi, ve ikincisi ise *özdeş olmayan* birşey ile olduğu gibi bir ilişki.—Onları kendisi ile özdeş bulan bilinç *soylu* bilinçtir. Kamu gücünde kendisi ile özdeş olanı görür, onda kendi *yalın özünü* ve bunun etkinleşmesini bulur, ve ona hizmetinde edimsel bir boyun eğiş ve içten bir saygı gösterir. Benzer olarak, varsıllık durumunda, bunun ona öteki özsel yanının, *kendi-için-varlığının* bilincini sağladığını görür; bu yüzden ona da kendisi ile ilişkide *özsel* birşey olarak bakar, ve yarar-

lanımının kaynağı olan şeyi bir velinimet olarak tanıyarak kendisini ona karşı bir yükümlülük altında duyar.

501. Öteki ilişkiyi benimseyen bilinç tersine *soysuz* bilinçtir ki, iki özsellik arasındaki *özdeşsizliğe* sarılmıştır ve böylece egemen erkte bir boyunduruk ve *kendi-için-varlığının* bastırılışını görmektedir; bu yüzden egemenden nefret etmekte, ancak gizli bir kötülük ile boyun eğmektedir, ve her zaman bir başkaldırı noktasındadır. Kendi-için-varlığının hazzına eriştiği varsıllıkta da yine yalnızca kendi kalıcı *özü* ile bir özdeşsizliği görmektedir; varsıllık yoluyla yalnızca tekilliğinin ve hazzının geçiciliğinin bilincine vardığı için, onu sevmekte ama gene de küçümsemekte olduğu için, ve haz duymanın, kendinde yitici olanın yitişi ile, varlıklılar ile ilişkisine de yitmiş olarak bakmaktadır.

502. Şimdi, bu ilişkiler ilk olarak *yargıyı*, bu iki özselliğin [devlet erki ve varsıllık] bilinç için *nesneler* olarak ne olduklarının belirlenimini anlatırlar, henüz *kendilerinde* ve *kendileri için* ne olduklarının belirlenimi değil. Yargıda sunulan derin-düşünce bir yandan ilkin *bizim için* tıpkı bir belirlenimin olduğu gibi ötekinin de bir koyuluşu ve öyleyse ikisinin de eşit ölçüde ortadan kaldırılışıdır; o henüz bunlar üzerinde bilincin kendi payına düşüncesi değildir. Bir yandan bunlar ilkin dolaysız *özlerdir*, ne böyle *olmuşlardır* ne de *öz*bilinçleri vardır: kendisi için var oldukları şey henüz onlara yaşam veren birşey değildir; henüz kendileri özne olmayan yüklemlerdirler. Bu ayrılma nedeniyle tinsel yargının bütünü de iki bilince düşer ki, bunlardan her biri tek-yanlı bir belirlenim altında durmaktadır.—Şimdi tıpkı ilkin yabancılaşmanın iki yanının—biri arı bilincin *'kendinde'*si, yani belirli İyi ve Kötü *düşünceleri;* öteki, bunların devlet gücü ve varsıllık olarak *dışvarlıkları—ilgisizliğinin* ikisi arasındaki bir ilişkiye, *yargı*ya yükseltilmiş olması gibi, bu dışsal ilişki de bir iç birliğe, ya da düşüncenin edimsellik ile bir ilişkisine yükseltilmeli, ve yargının her iki şeklinin de Tinleri ortaya çıkmalıdır. Bu ise *yargı* bir *tasım* olduğu zaman, içinde yargının zorunluğunun ve her iki yanının orta teriminin ortaya çıktıkları dolaylılık devimi olduğu zaman olmaktadır.

503. Soylu bilinç böylece yargıda kendini devlet gücüne karşı bulmaktadır, öyle bir yolda ki, devlet gücü aslında henüz bir 'kendi' değil, ama yalnızca evrensel tözdür; gene de bu bilinç

kendini o tözün *özü* olarak, ereği ve saltık içeriği olarak bilmektedir. Onunla böyle olumlu ilişkide iken kendi öz ereklerine karşı, tikel içerik ve dışvarlığına karşı olumsuz davranmakta ve onları yitmeye bırakmaktadır. Bu bilinç *hizmet* kahramanlığıdır,— *erdem*dir ki, tekil varlığı evrensele adamakta ve böylece bunu dışvarlığa getirmektedir, — *kişi*dir ki, iyelik ve hazzı gönüllü olarak yadsımaktadır ve yönetici güç için davranarak edimseldir.

504. Bu devim yoluyla evrensel genelde dışvarlık ile birleşmiş olmaktadır, tıpkı dışsal olarak varolan [tekil] bilincin bu vazgeçme yoluyla kendisini [evrensel] özselliğe geliştiriyor olması gibi. Bu bilincin hizmette yabancılaştığı şey onun dışvarlığa batmış bilincidir; ama kendine yabancılaşmış *varlık* ise *'kendinde'*dir; öyleyse bu gelişme yoluyla o öz-saygısını ve başkalarının saygısını kazanmaktadır.—Ama devlet gücü, ki başta salt *düşüncel* bir evrensel, bir *'kendinde'* idi, işte bu devim yoluyla *varolan* bir evrensel, edimsel bir erk olmaktadır. O ancak edimsel boyun eğişte budur, ve bu boyun eğişe özbilincin devleti *öz* olarak gören *yargısı* yoluyla, özbilincin ona özgürce adanması yoluyla ulaşmaktadır. Özü 'kendi' ile birleştiren bu eylem ikili bir edimsellik üretir: *gerçek* bir edimselliğe iye olan 'kendi', ve geçerli olan, tanınan *Gerçek* olarak devlet gücü.

505. Oysa devlet gücü bu vazgeçme yoluyla henüz kendisini devlet gücü olarak bilen bir özbilinç değildir; o salt devletin *yasası* ya da *'kendinde'*sidir ki, tanınmaktadır; henüz hiçbir *tikel istenci* yoktur; çünkü devlet gücüne hizmet eden özbilinç kendi arı 'kendi'sinden henüz vazgeçmemiş ve onu devlet gü cünün etkin ilkesi yapmamış, ama bu güce yalnızca varlığını vermiştir; ona salt *dışvarlığını* adamıştır, *kendinde-varlığını* değil.—Bu özbilinç *öz* ile uyumlu bir özbilinç olarak geçerlidir ve *kendinde-varlığı* nedeniyle tanınmaktadır. Ötekiler onda kendi *özlerini* etkinleşmiş bulmaktadırlar, ama *kendi-için-varlıklarını* değil,—düşüncelerinin ya da arı bilinçlerinin edimlendiğini görmektedirler, ama bireyselliklerinin değil. O öyleyse onların *düşüncelerinde* tanınmakta ve *onurlandırılmaktadır*. *Büyüklenen* vasaldır ki devlet gücü için etkindir, ama ancak devlet gücü özel bir isten olmayıp *özsel* bir istenç olduğu sürece; ve bu vasal kendisi için salt o *onurda*, kamusal sanının *özsel* tasarımında geçerlidir, ama bir bi-

reyselliğin ona gösterdiği minnettarlıkta değil, çünkü bu bireyselliğe kendi-için-varlığını kazandırmış değildir. Onun *dili*, eğer o henüz ortaya çıkmamış olan devlet gücünün öz istenci ile ilişki içinde olsaydı, kamu yararı için verilen *öğüt* olurdu.

506. Devlet gücü öyleyse henüz öğüde karşı bir istençten yoksundur ve kamusal en-iyi üzerine değişik görüşler arasında kararsızdır. Henüz *hükümet* değildir ve bu yüzden henüz gerçekte edimsel devlet gücü değildir.—*Kendi-için-varlık, istenç*, ki istenç olarak henüz adanmış değildir, değişik sınıf ve katmanların iç, ayrılmış Tinidir, ve bu, *kamusal* en-iyiden sözetmesine karşın, kendi *öz* çıkarına en iyi uyanı kendine ayırır ve kamusal yarara ilişkin bu gevezeliğini eylemin yerine geçirme eğilimindedir. Dışvarlığın adanışı, ki devlet gücüne hizmette yer almaktadır, eğer ölüme dek varmışsa, hiç kuşkusuz tamdır; oysa bireyin atlattığı sürekli ölüm tehlikesinin kendisi ona belirli bir dışvarlık ve bu yüzden de *tikel bir öz-çıkar* bırakır, ve bu kamu için en-iyiye ilişkin öğüdü belirsiz ve kuşkulu kılar. Bu demektir ki, gerçekte kendi öz sanısını ve tikel istencini devlet gücüne karşı saklı tutmuştur. Öyleyse davranışında devletin çıkarları ile çatışmaktadır ve her zaman başkaldırı noktasında duran soysuz bilinç belirlenimi altına düşer.

507. Ortadan kaldırması gereken bu çelişki, *kendi-için-varlık* ile devlet gücünün evrenselliği arasındaki özdeşsizlik, aynı zamanda aşağıdaki biçimi de kapsar. Dışvarlıktan o vazgeçiş, ölümde olduğu gibi tam olduğu zaman, salt dışsal olarak varolan bir vazgeçiştir ve bilince geri dönmez; bilinç vazgeçişten sonra sağ kalamaz ve *kendinde* ve *kendi için* değildir, ama yalnızca uzlaşmamış karşıtına geçmektedir. Öyleyse *kendi-için varlığın* gerçek özverisi kendisinden ölümde olduğu gibi bütünüyle vazgeçmesi demektir, ama gene de bu vazgeçişte o denli de kendisini saklamaktadır; böylece kendinde ne ise edimsel olarak o olmakta, kendi kendisinin ve bir karşıt olarak kendisinin özdeş birliği olmaktadır. Ayrılmış iç Tinin, genelde 'kendi'nin ortaya çıkması ve kendinden vazgeçmesi yoluyla aynı zamanda devlet gücü kendi öz 'kendi'sine yükseltilmektedir; bu vazgeçme olmaksızın, onur edimleri, soylu bilincin edimleri, ve onun içgörüsü üzerine dayalı öğütler henüz tikel niyetin ve öz-istencin yedekte tutmakta olduğu ikircimi barındıracaklardır.

508. Ama bu vazgeçme ya da yabancılaşma yalnızca burada özgün imleminde ortaya çıkan *dil*de yer almaktadır.—Törellik dünyasında *yasa* ve *buyruk* olarak, ve edimsellik dünyasında yalnızca *öğüt* olarak, dilin içeriği *öz*, ve kendisi bu içeriğin biçimidir; burada ise içeriği olarak biçimin, dil olan biçimin kendisine iyedir, ve *dil* olarak geçerlidir; yerine getirilmesi gerekeni yerine getiren olarak konuşma gücüdür. Çünkü 'kendi' olarak arı 'kendi'nin *dışvarlığı*dır; konuşmada özbilincin *kendi için varolan bireyselliği* böyle iken varoluşa gelir, öyle ki, *başkaları için* vardır. Başka türlü *'Ben'* bu *arı* 'Ben' olarak yoktur, *orada* değildir; başka her anlatımda bir edimselliğe batmıştır, ve bir şekil içindedir ki ondan kendisini çekebilir; eyleminden de, tıpkı yüzanlambilimsel anlatımından olduğu gibi, kendi içine yansır ve böyle eksik bir dışvarlığı (ki bunda her zaman çok az olduğu denli çok fazla da vardır) dirimsiz olarak arkada bırakır. Oysa dil onu arılığı içinde kapsamaktadır, yalnızca o *'Ben'*i, 'Ben'in kendisini anlatır. 'Ben'in bu *dışvarlığı dışvarlık* olarak bir nesneliktir ki içinde 'Ben'in gerçek doğasını taşımaktadır. *'Ben' bu* tikel 'Ben'dir—ama eşit ölçüde de *evrensel* 'Ben'; belirişi *bu* 'Ben'in eşit ölçüde dolaysızca dışlaşması ve yitişi, ve sonuç olarak evrenselliği içinde kalışıdır. Kendisini bildiren *'Ben' işitilmektedir;* bir bulaşmadır ki bu yolla kendileri için var olduğu bireyler ile dolaysızca birliğe geçmiştir, ve evrensel özbilinçtir.—*İşitilmiş* olması *dışvarlığının* kendisinin dolaysızca *sönmekte* olması demektir; bu başkalığı kendi içine geri alınmıştır; ve oradaki-varlığı ya da dışvarlığı tam anlamıyla şudur: özbilinçli bir Şimdi olarak 'orada' var iken 'orada' olmamak ve bu yitiş yoluyla 'orada' olmak. Bu yitişin kendisi öyleyse dolaysızca kalışıdır; bu onun kendi üzerine öz bilgisi, ve kendini işitilmiş ve evrensel olan başka bir 'kendi'ye geçmiş olan bir 'kendi' olarak bilmesidir.

509. Tin burada bu edimselliği kazanmaktadır, çünkü *birlik*leri olduğu uçlar da dolaysızca kendi başlarına edimsellikler olma belirlenimini taşımaktadırlar. Bunların birliği iki katı yana ayrışır ki her biri öteki için ondan dışlanmış edimsel bir nesnedir. Buna göre, birlik bir *orta terim* olarak ortaya çıkar ki, yanların ayrılmış edimselliklerinden dışlanmış ve ayrıdır; öyleyse kendisi yanlarından ayrı edimsel bir nesnelliğe iyedir ve *onlar için* vardır, e.d. dışsal olarak varolan birşeydir. *Tinsel töz*ün böyle iken

varoluşa girmesi için ilkin yanları olarak öyle özbilinçler kazanması gerekir ki bu arı 'kendi'yi *dolaysızca geçerli* edimsellik olarak bilsinler ve bunu bilmekle o denli de dolaysızca kendilerinin ancak kendilerine-yabancılaşma *dolaylılığı* yoluyla edimsellikler olduklarını bilsinler. O arı 'kendi' yoluyla tözün kıpıları kendi kendilerini bilen ulamlar olmaya ve böylece Tinin kıpıları olmaya dek arıtılırlar; bu dolaylılık yoluyla Tin Tinsellik olarak dışvarlığa geçer.—Böylece Tin o uçları öngerektiren ve bunların dışvarlığı yoluyla yaratılan orta terimdir,—ama eşit ölçüde de onlar arasında ortaya çıkan tinsel bütündür ki, kendini onlara bölmekte ve her birini salt bu değme yoluyla kendi ilkesi içinde bütüne üretmektedir.—İki ucun da daha şimdiden *kendilerinde* ortadan kaldırılmış ve ayırılmış olmaları olgusu birliklerini yaratır, ve bu da ikisini birleştiren, belirlenimlerini aralarında değiştiren ve onları hiç kuşkusuz *her bir uçta* birleştiren devimdir. Bu dolaylılık iki uçtan her birinin *Kavramını* edimselliği içinde koyar, ya da her biri *kendinde* ne ise bunu onun *Tini* yapar.

510. İki uç, devlet gücü ve soylu bilinç, bu ikincisi yoluyla ayırılırlar: devlet gücü kendisine boyun eğilen soyut evrensele ve henüz evrensel ile uyumsuz kendi-için-varolan istence; ve soylu bilinç ortadan kaldırılmış dışvarlığın boyun eğişine ya da özsaygı ve onurun *kendinde-varlığına* ve henüz ortadan kaldırılmamış olan arı kendi-için-varlığa, henüz saklı bekleyen istence. Kendilerine iki yanın arıtıldığı ve öyleyse dilin kıpıları olan bu iki kıpı *soyut evrensel*dirler, genel en-iyi olarak adlandırılırlar, ve devlete hizmetinde dışvarlığın çıkarlar türlülüğüne batmış bilincini yadsıyan arı *'kendi'*dirler. İkisi de Kavramda aynıdırlar; çünkü arı 'kendi' salt soyut evrenseldir, ve bu yüzden birlikleri orta terimleri olarak koyulmaktadır. Oysa *'kendi'* ilkin salt bilinç ucunda edimseldir,—*'kendinde'* ise yalnızca devlet gücü ucunda; bilinçte eksik olan şey devlet gücünün yalnızca *onur* olarak değil, ama *edimsel* olarak ona geçmesidir; ve devlette eksik olan şey ona *genel en-iyi* denilen şey olarak değil, ama istenç olarak boyun eğilmesi, ya da onun karar veren 'kendi' olmasıdır. Kavramın birliği—ki içinde henüz devlet gücü durmaktadır ve bilinç kendisini ona arıtmıştır—bu *dolaylılık deviminde* edimsel olur, ve bu devimin yalın dışvarlığı *orta terim* olarak dildir.—Gene de, birliğin yanları 'kendi' olarak bulunan iki 'kendi' değildir; çünkü

devlet gücü önce 'kendi'ye etkinleştirilecektir; öyleyse bu dil henüz kendini tam olarak bilen ve anlatan Tin değildir.

511. Soylu bilinç, 'kendi' olan uç olduğu için, *dil*in kaynağı olarak görünür—dil ki ilişkinin yanları onunla dirimli bütünlere şekillenmektedir.—Sessiz hizmet kahramanlığı dalkavukluk kahramanlığına dönüşür. Hizmetin bu sesli yansıması tinsel, kendisini ayıran orta terimi oluşturur ve geriye salt kendi ucunu kendi içine yansıtmakla kalmaz, ama geriye bu 'kendi' içine evrensel güç ucunu da yansıtır, ilkin salt *kendinde* olan o gücü ya da erki *kendi-için-varlığa* ve özbilincin tekilliğine dönüştürür. Sonuç bu erkin Tininin şimdi *sınırsız* bir *tekerklik* olmasıdır;—*sınırsız,* çünkü dalkavukluğun dili bu erki arıtılmış *evrenselliğine* yükseltmektedir; bu kıpı dilin, Tine arıtılmış dışvarlığın ürünü olarak, arıtılmış bir kendine-özdeşliktir;—*tekerklik,* çünkü dil benzer olarak *bireyselliği* doruğuna yükseltmektedir; soylu bilincin yalın tinsel birliğin bu yanı açısından vazgeçtiği şey *düşüncesinin* arı *'kendinde'*sidir, 'Ben'inin kendisidir. Daha açık bir anlatımla, başka türlü salt *sanısal* birşey olan bireyselliği, tekerkliğe kendi öz *adını* vermesi yoluyla, dışsal olarak varolan arılığına yükseltir; çünkü bireyin başka herkesten *ayırımı* ancak *ad*da *sanı* düzeyinde çıkmış, ve herkes tarafından edimsel kılınmıştır; adda birey arı birey olarak geçerlidir, ve artık salt kendi bilincinde değil, ama herkesin bilincinde. Tekerk öyleyse adıyla saltık olarak başka herkesten ayrılır, dışlayıcı ve yalnızdır; ve tekerk olarak bir atom gibidir, ki özünden hiçbirşey iletemez ve hiçbir benzeri yoktur.—Bu ad öyleyse kendi-içine-yansıma, ya da evrensel erkin *kendisinde* taşımakta olduğu *edimselliktir;* ad yoluyla erk *tekerk*tir. Evrik olarak, o, *bu tikel* birey, *kendisini, bu bireyi,* evrensel erk olarak bilir, çünkü soyluların yalnızca devlet erkine hizmet için hazır olmadıklarını, ama üstelik taht çevresinde *süsler* olarak yerleştiklerini, ve onda oturana sürekli olarak onun ne *olduğunu söylediklerini* bilmektedir.

512. Övgülerinin dili bu yolda *devlet erkinin kendisinde* iki ucu birleştiren Tindir; bu dil soyut gücü kendi içine yansıtır ve ona öteki uç kıpısını, isteyen ve karar veren *kendi-için-varlığı,* ve böylelikle özbilinçli bir varoluşu verir; başka bir deyişle, böylelikle bu *tekil edimsel* özbilinç kendisini erk olarak *bilme pekinliğine* varır. Bu erk 'kendi' noktasıdır ki *iç pekinlikten* vazgeçerek pek çok

nokta ona kaynaşmıştır.—Oysa devlet erkinin bu öz Tini edimselliğini ve besinini soylu bilincin eylemsel ve düşünsel özverisinde bulmaktan oluştuğu için, kendine *yabancılaşmış bir bağımsızlıktır;* soylu bilinç, *kendi-için-varlık* ucu, *edimsel evrensellik* ucunu vazgeçmiş olduğu düşünce evrenselliğine karşılık olarak geri almaktadır; devlet erki soylu bilince *geçmiştir.* Onda devlet gücü ilkin gerçekten etkili kılınır; soylu bilincin kendi-için-varlığında devlet gücü *süredurumlu bir kendilik* olmayan son verir, ki soyut kendinde-varlık ucu olarak bu görünüşü taşıyordu.—*Kendinde* irdelendiğinde, *kendi içine yansımış* devlet gücü, ya da onun Tin olmuş olması, onun *özbilinç kıpısı* olmuş olmasından, e.d. salt ortadan kaldırılmış olarak var olmasından başka birşey demek değildir. Buna göre, o şimdi öyle bir yolda özdür ki, Tini adanacak ve vazgeçilecek olan olmaktır, e.d. *varsıllık* olarak vardır.—Hiç kuşkusuz, Kavramı ile uyumlu olarak her zaman dönüşmekte olduğu varsıllığın karşısında aynı zamanda bir edimsellik olarak durmayı sürdürmektedir—ama öyle bir edimsellik ki, Kavramı onun oluşmasını sağlayan hizmet ve saygınlık yoluyla karşıtına, erkten vazgeçemeye geçiş devimidir. Öyleyse, onun istenci olan özgün *'kendi'* bilmektedir ki, soylu bilincin alçalması yoluyla, kendisinden vazgeçen bir evrensellik olmuştur, daha güçlü her istencin acımasına kalmış eksiksiz bir bireyselliğe ve olumsallığa dönüşmüştür; *evrensel olarak* tanınan ve iletilemeyen bağımsızlıktan ona kalan şey boş addır.

513. Öyleyse, soylu bilinç sanki evrensel erk ile *özdeş* imiş gibi davranıyorsa da, gerçekliği dahaçok hizmetinde kendi öz kendi-için-varlığını sürdürüyor olması, ve kişiliğinin gerçek yadsınmasında ise evrensel Tözü edimsel olarak ortadan kaldırıyor ve parçalıyor olmasıdır. Tini tam bir özdeşsizlik ilişkisidir—bir yandan onurunda istencini saklamakta, ve öte yandan istencinden vazgeçmekle hem kendisini iç doğasına yabancılaştırmakta ve kendi kendisi ile tam bir özdeşsizliği yaratmakta, ve hem de evrensel töze boyun eğdirmekte ve bunun kendi kendisi ile tüm özdeşliğini yoketmektedir.—Açıktır ki böylelikle *yargıda* onun soysuz bilinç denmiş olan şeye karşı taşıdığı belirliliği, ve dolayısıyla bu bilinç de yitmiştir. Soysuz bilinç amacına varmış, evrensel erki *kendi-için-varlık* altına getirmiştir.

514. Evrensel erk ile böylece varsıllaştırılmış olan özbilinç *ev-*

rensel iyilik olarak varolur, ya da kendisi yine bilinç için bir nesne olan *varsıllık*tır. Çünkü varsıllık bilinç için boyun eğdirilmiş evrensel olsa bile, bu evrensel bu ilk ortadan kaldırma yoluyla henüz saltık olarak 'kendi' içine geri dönmüş değildir.—'Kendi' henüz *kendisini 'kendi' olarak* değil, ama *ortadan kaldırılmış evrensel öz* olarak nesne almaktadır. Bu nesne yalnızca oluşmuş olduğu için, bilinç onunla *dolaysız* bir ilişki kurmuştur ve bu yüzden onunla özdeşsizliğini henüz sergilemiş değildir; burada önümüzde duran soylu bilinçtir ki, özsel-olmayan olmuş evrenselde kendi-için-varlığını saklamaktadır, ve öyleyse nesneyi tanımaktadır ve iyilik edene karşı minnettardır.

515. Varsıllık daha şimdiden kendisinde kendi-için-varlık kıpısını taşımaktadır. O, devlet erkinin 'kendi'den yoksun evrenseli ya da Tinin saf, örgensel olmayan doğası değildir; ama devlet erkidir ki onun olana, bunu kendi yararlanımları için ele geçirmek isteyenlere karşı, kendi istenci ile sarılmaktadır. Oysa varsıllık yalnızca öz biçimini taşıdığı için, bu tek-yanlı kendi-için-varlık—ki *kendinde* değil, ama dahaçok ortadan kaldırılmış 'kendinde'dir—yararlanımında bireyin kendi içine özsüz geri dönüşüdür. Bu yüzden kendisi canlandırılma gereksinimindedir; ve yansımasının devimini oluşturan şey salt kendi için olan varsıllığın kendinde-ve-kendi-için-varlığa gelişmesi, ortadan kaldırılmış bir öz olmak yerine, özsel bir varlığa gelişmesidir. Böylece kendi içersine öz Tinini almaktadır. Bu devimin biçimi daha önce ayrıntılı olarak açıklandığı için burada içeriğini belirlemek yeterli olacaktır.

516. Soylu bilinç, öyleyse, burada genelde öz olarak nesne ile ilişkili değildir; tersine, ona yabancı olan şey *kendi-için-varlığıdır;* kendisinin ama yabancılaşmış olan genelde 'kendi'sini nesnel katı bir edimsellik olarak önünde bulur ki, bunu bir başka katı kendi-için-varlıktan alması gerekmektedir. Nesnesi bir kendi-için-varlık, öyleyse *kendisinin* kendi-için-varlığıdır; oysa bu bir nesne olarak aynı zamanda dolaysızca yabancı bir edimselliktir ki, bunun kendisinin kendi-için-varlığı vardır, özistençlidir; başka bir deyişle, 'kendi'sini yabancı bir istencin gücü altında görmektedir ki buna kendi 'kendi'sinin iyeliği için bağımlıdır.

517. Özbilinç her tekil yanı soyutlayabilir ve bu yüzden bun-

lardan biri ile bağlı olsa bile kendi için varolan bir varlık olarak tanınmışlığını ve *kendinde-geçerliliğini* elinde tutar. Oysa burada kendi arı, öz *edimselliği* ya da kendi 'Ben'i açısından kendisini kendi dışında ve bir başkasına ait görmektedir, genelde *kişiliğini* bir başkasının olumsal kişiliğine, bir anın ilineğine, bir keyfiliğe ya da daha başka ilgisiz bir duruma bağımlı bulmaktadır.—Tüze alanında, nesnel bir varlığın gücü içinde olan şey *olumsal bir içerik* olarak görünür ki soyutlanması olanaklıdır, ve denetleyen güç *genelde 'kendi'*yi etkilemez; tersine 'kendi' tanınmaktadır. Oysa burada 'kendi' görmektedir ki genelde pekinliği özden bütünüyle yoksundur, arı kişiliği saltık olarak bir kişilik değildir. Minnettarlığının tini öyleyse bu en derin bayağılığın olduğu gibi en derin başkaladırının da duygusudur. Arı 'Ben' kendisini kendi dışında ve parçalanmış gördüğü zaman, bu parçalanmışlıkta aynı zamanda süreklilik ve evrensellik taşıyan herşey, yasa, iyi ve kötü denilen herşey parçalanmış ve yokolmuştur; özdeş herşey çözülmektedir, çünkü *en arı özdeşsizlik* her yana yayılmıştır: saltık özsellik şimdi saltık özsüzlüktür, kendi-için-varlık şimdi kendine dışsaldır: arı 'Ben'in kendisi saltık olarak dağılmıştır.

518. Öyleyse, bu bilinç varsıllıktan kendi-için-varlığın nesnelliğini geri almasına ve ortadan kaldırmasına karşın, önceki yansıma gibi, yalnızca Kavramı açısından tam olmamakla kalmaz, ama doyumsuzluğunu da bilmektedir; yansıma ki, onda 'kendi' kendisini kendine nesnel birşey olarak aldığı için, arı 'Ben'in kendisinin içersine koyulmuş dolaysız bir çelişkidir. Oysa 'kendi' olarak aynı zamanda dolaysızca bu çelişkinin üzerinde durmaktadır; saltık esnekliktir ki 'kendi'nin bu ortadan kaldırılmışlığını yine ortadan kaldırır, bu bayağılığı, kendi-için-varlığının onun için yabancı birşey olmasını yadsır, kendisinin böyle kabullenilişine karşı başkaldırır, ve bu *kabullenişin* kendisinde *kendi için*dir.

519. Öyleyse, bu bilincin koşulu bu saltık dağılış ile bağlı olduğu için, Tinindeki o ayrım, *soysuz* olana karşı soylu olarak belirlenmiş olma ayrımı yiter, ve ikisi aynıdırlar.—Dahası, iyilik eden varsıllığın Tini iyilik gören bilincin Tininden ayırdedilebilir, ve özel olarak irdelenmelidir.—Varsıllık Tini özsüz bir kendi-için-varlık, başkaları için adanan birşey idi. Oysa iletişimi yoluyla *'kendinde'* olmaktadır; belirlenimini yerine getirirken—

ki kendini adamaktır—tekilliği, e.d. salt kendi için haz duymayı ortadan kaldırmaktadır, ve ortadan kaldırılmış tekillik olarak *evrensellik* ya da *öz*dür.—İlettiği, ötekilere verdiği, *kendi-için-varlık*tır. Ama kendisini 'kendi'siz bir doğa olarak, yaşam koşulunun saflık içinde kendini adayışı olarak değil, ama özbilinçli ve kendisini kendi için denetleyen bir varlık olarak vermektedir; alıcı bilincin kendilerinde geçici olarak bildiği öğelerin örgensiz gücü değil, ama 'kendi' üzerindeki güçtür, kendisini *bağımsız* ve *başına buyruk* bilen güçtür, ve aynı zamanda bilmektedir ki vermekte olduğu bir başkasının 'kendi'sidir.—Varsıllık böylece bayağılığını alıcı ile paylaşmaktadır; ama ortaya çıkan şey başkaldırı yerine kendini beğenmişliktir. Çünkü bir yandan, tıpkı alıcı gibi, o da bilmektedir ki *kendi-için-varlık* olumsal bir *Şey*dir; oysa onun kendisi gücünde kişiliğin durmakta olduğu bu olumsallıktır. Bu kendini beğenmişlikte, bir öğünlük yemek yoluyla yabancı bir 'Ben'in 'kendi'sini kazandığını ve böylece kendi için onun en iç özünün boyun eğişini kazandığını sanan bu kibirde, ötekinin iç başkaldırısını gözden kaçırmaktadır; tüm zincirlerin atılmış olduğunu, bu arı dağılmayı gözden kaçırmaktadır—bir dağılma ki, orada kendi-için-varlığın *kendine-özdeşliği* bütünüyle özdeşliğini yitirdiği için, özdeş herşey, kalıcı herşey parçalanmıştır, ve iyilik yapanın sanıları ve bakış açısı en ağır yıkıma uğramaktadır. O doğrudan doğruya bu en iç uçurumun, bu dipsiz derinliğin önünde durmaktadır ve orada tüm dayanıklılık ve Töz yitmiştir; ve bu derinlikte sıradan bir şeyden, özençlerinin bir oyunundan, başına buyrukluğunun bir ilineğinden başka birşey görmemektedir; Tini bütünüyle özsüz bir sanıdır, Tinin terketmiş olduğu bir yüzeyselliktir.

520. Özbilinç nasıl devlete karşı kendi dilini kullanmış, ya da başka bir deyişle, Tin nasıl bu uçlar arasında edimsel orta terim olarak ortaya çıkmış ise, gene öyle özbilincin de varsıllık karşısında bir dili vardır; ama, dahası, başkaldırısının da kendi dili vardır. Varsıllığa özselliğinin bilincini veren ve böylece ona egemen olan dil benzer olarak dalkavukluk dilidir, ama soysuz bir dalkavukluğun;—çünkü bir öz olarak sözünü ettiği şeyi vazgeçilebilir olarak, *kendinde* varolmayan birşey olarak bilmektedir. Oysa dalkavukluk dili, önceden görmüş olduğumuz gibi, henüz tek-yanlı olan Tindir. Çünkü, gerçi kıpıları hizmet eğitimi yo-

luyla arı bir varoluşa arıtılmış olan 'kendi' ve erkin *kendinde-varlığı* olsalar da, gene de arı Kavram,—ki onda yalın 'kendi' ve *'kendinde',* birincisi arı 'Ben' ve ikincisi arı öz ya da düşünce olarak, aynıdırlar—karşılıklı etkileşim içindeki iki yanın bu birliği, bu dili kullanan bilinçte bulunmamaktadır; nesne bilinç için henüz 'kendi' ile karşıtlık içinde bir *'kendinde'*dir, ya da *nesne* bilinç için aynı zamanda bilincin öz genelde *'kendi'*si değildir. —Dağılmışlığı anlatan dil ise bütün bu ekin dünyasının eksiksiz dili ve gerçek varolan Tinidir. Kendisinin bu bayağılığına karşı başkaldıran bu özbilinç saltık dağılışta dolaysızca saltık kendine-özdeşliktir, arı özbilincin kendi kendisi ile arı dolaylılığıdır. Özdeş yargının özdeşliğidir—bir yargı ki, orada bir ve aynı kişilik özne olduğu denli de yüklemdir. Ama bu özdeş yargı aynı zamanda sonsuz yargıdır; çünkü bu kişilik saltık olarak bölünmüştür, ve özne ve yüklem bütünüyle *ilgisiz olarak varolan* kendiliklerdir, birbirleri ile ilişkisizdirler, zorunlu bir birlikten yoksundurlar, öyle ki her biri ayrı, bağımsız bir kişiliğin gücüdür. *Kendi-için-varlığın* nesnesi tam bir *başka* olarak ve aynı zamanda o denli de dolaysızca *kendi kendisi* olarak *kendi kendi-için-varlığı*dır,—kendini bir başkası olarak almaktadır, ama bu 'başka' bir içerik taşıyormuş gibi değil, tersine içerik saltık bir karşısav ve bütünüyle kendine özgü ilgisiz bir dışvarlık biçimindeki aynı 'kendi'dir.—Öyleyse burada ekinin bu olgusal dünyasının kendisini gerçekliği ve *Kavramı içinde bilen* Tini bulunmaktadır.

521. Bu Tin edimselliğin ve düşüncenin bu saltık ve evrensel evrilmesi ve yabancılaşmasıdır; *arı ekin.* Bu dünyada öğrenilen şey ne erk ve varsıllığın *edimsel özünün,* ne de bunların belirli *Kavramlarının,* iyi ve kötünün (ya da iyi ve kötünün bilinçlerinin, e.d. soylu ve soysuz bilinçlerin) gerçeklik taşımadıklarıdır; tersine, tüm bu kıpılardan her biri ötekine evrilmektedir, ve her biri kendisinin karşıtıdır. Evrensel güç, ki *Töz*dür, bireysellik ilkesi yoluyla kendine özgü tinselliğine erişirken kendi öz 'kendi'sini salt bir ad olarak kazanır, ve *edimsel* güç olmasına karşın, dahaçok kendi kendisini adayan güçsüz özdür.—Oysa bu adanabilir 'kendi'siz varlık, ya da bir Şey olmuş olan 'kendi' daha çok o varlığın kendi içine geri dönüşüdür; *kendi-için-varolan kendi-için-varlıktır,* Tinin varoluşudur.—Bu iki öz, *İyi* ve *Kötü düşün-*

celeri, bu devimde benzer olarak evrilmektedirler; iyi olarak belirlenen kötüdür; kötü olarak belirlenen iyidir. Bu her bir kıpının bilinci, soylu ve soysuz olarak yargılanan bilinçler, dahaçok kendi gerçeklikleri içinde o denli de bu belirlenimler olmaları gerekenlerin tersidirler; soylu bilinç soysuz ve aşağılıktır, tıpkı düşüklük ve bayağılığın özbilincin en gelişmiş özgürlüğünü simgeleyen soyluluğa dönüvermesi gibi.—Biçimsel açıdan bakıldığında, yine herşey *dıştan kendi için* ne ise bunun tersidir; ve benzer olarak gerçekte kendi için ne ise o değildir, ama tersine, olmak istediğinden başka birşeydir; kendi-için-varlık dahaçok kendinin yitişidir, ve kendine yabancılaşma daha çok kendini saklayıştır.—Burada önümüzde bulunan şey öyleyse tüm kıpıların birbirlerine karşı evrensel bir türe uygulamaları, her birinin kendinde kendine yabancılaşması ve o denli de kendini kendi karşıtında imgeleyek bu yolda onu evirmesidir.—Gerçek Tin ise tam bu saltık olarak ayrı kıpıların birliğidir, ve dahası tam bu *'kendi'*siz uçların *özgür edimsellikleri* yoluyladır ki onların orta terimleri olarak varoluşa gelmektedir. Dışvarlığı evrensel *konuşma* ve yokedici *yargı*dır ki, karşısında öz olarak bütünün edimsel üyeleri sayılmaları gereken tüm o kıpılar çözülürler, ve o da eşit ölçüde kendi kendisi ile bu kendini çözme oyunudur. Bu yargılama ve konuşma öyleyse gerçek ve yenilmez olandır, ama kendisi herşeyi yenmektedir; bu olgusal dünyada *gerçekten* ilgilenilmesi gereken *tek* şey odur. Bu dünyada her bölüm kendi Tininden sözedildiğini görür, ya da *'espri'* ile ondan sözedilir, ve ona ilişkin olarak ne olduğunun söylendiğini bulur.—Onurlu birey her kıpıyı kalıcı bir özsellik olarak alır, ve eğitimsiz düşüncesizliktir ki o denli de tam tersini yapmakta olduğunu bilmemektedir. Oysa dağınık bilinç sapıklığın, ve, dahası, saltık sapıklığın bilincidir; onda egemen olan şey Kavramdır ki, onurlu bilincin birbiri dışına düşürmüş olduğu düşünceleri biraraya getirmektedir, ve dili öyleyse 'espri' ve incelik ile yüklüdür.

522. Tinin kendisinin kendi üzerine söylemekte olduğunun içeriği öyleyse tüm Kavramların ve olgusallığın saptırılması, kendisinin ve başkalarının evrensel aldatılışıdır; ve bu aldatmacayı dile getiren utanmazlık tam bu yüzden en büyük gerçekliktir. Bu konuşma "İtalyan, Fransız, trajik, komik, her tür otuz

aryayı biraraya yığıp karıştırmış olan" müzisyenin deliliğidir; "bir an derin bir bas ile cehenneme dek inmiş, sonra gırtlağını kasarak üst perdeden bir sesle gökküreyi parçalamıştır..., sırasıyla çılgınca, yatıştırıcı, buyurgan ve alaylı tonlar ile."[31] Tüm içtenliği ile İyinin ve Gerçeğin ezgisini seslerin özdeşliğine, *tek bir* notaya koyan dingin bilinç için bu konuşma "bilgeliğin ve budalalığın bir saçmalığı olarak, eşit ölçüde beceri ve alçaklığın, doğru olduğu denli de yanlış olan düşüncelerin bir karışımı olarak, tam bir duygu sapıklığından, tam bir utanmazlıktan, ve eksiksiz bir açıklık ile gerçeklikten oluşmuş bir bileşim olarak görünür. Tüm bu seslere girip duyguların dizildiği bütün bir gamda en derin küçümseme ve yadsımadan en yüksek hayranlık ve duygulanıma dek aşağı yukarı gidip gelmekten kendini alamaz; ama bu sonunculara onların doğasını bozan bir gülünçlük havası karışacaktır"[32]oysa birinciler açıklıklarının kendisinde bir uzlaşma havasını, ürkütücü derinliklerinde Tini kendi kendisine veren en-güçlü tonu bulacaklardır.

523. Bu kendi karışıklığını açıkça bilen konuşmayı gerçek ve iyinin o *yalın bilincinin* konuşması karşısında irdelersek, eğitimli Tinin açık ve özbilinçli diluzluğuna karşı onun ancak suskun olabildiğini görürüz; çünkü o bu Tine onun şimdiden bilmiyor ve söylememiş olduğu hiçbirşeyi söyleyemez. Eğer tek hecelerde konuşmanın ötesine geçerse, bu yüzden eğitimli Tin tarafından söylenmiş olanlar ile aynı şeyleri söylemekte, ama bu yolla yeni ve değişik birşey söylemekte olduğunu sanma budalalığına düşmektedir. *'Ayıp', 'soysuz'* gibi sözcüklerinin kendileri daha şimdiden bu budalalıktır, çünkü öteki kendisine ilişkin olarak bunları söylemektedir. Bu öteki tin konuşmasında tüm tekdüzeliği evirmektedir, çünkü bu 'kendine özdeş' salt bir soyutlamadır, ama edimselliği içinde ise kendi kendisinde bir sapıklıktır; ve öte yandan dürüst bilinç iyi ve soyluyu, e.d. anlatımında kendisini kendine özdeş tutan burada olanaklı tek yolda koruma altına alır—yani, iyi kötü ile *bağlanabilir* ya da *karışabilir* diye değerini yitirmez; çünkü bu onun *koşul* ve *zorunluğu*dur, ve Doğanın bilgeliği bunda yatar; gene de bu dürüst bilinç söylenmiş olan ile çeliştiğini sanmakla yalnızca Tinin konuşmasının içeriğini basmakalıp bir biçime sıkıştırmıştır; soylu ve iyinin *karşıtını* soylu ve iyinin *koşul* ve *zorunluğu* yaparken, düşüncesizce

soylu ve iyi denilenin özünde kendisinin tersi olduğundan, ya da, evrik olarak, kötünün en eşsiz olduğundan daha başka birşey söylediğini sanmaktadır.

524. Yalın bilinç bu ruhsuz *düşünceyi* en-eşsizin *edimselliği* yerine koyuyorsa, bu en-eşsizi ya bir uydurma durum ya da gerçek bir öykü *örneğinde* göstererek, ve böylelikle onun boş bir ad olmayıp tersine *varolan* birşey olduğunu göstererek bu ödünlemeyi yapıyorsa, o zaman sapık eylemin *evrensel* edimselliği bütün bir olgusal dünya ile karşıtlık içinde durur ki, orada o örnek yalnızca bütünüyle tekilleşmiş birşey, bir *espèce* oluşturmaktadır; iyi ve soylunun dışvarlığım ister uydurma ister gerçek olsun tekil bir öykü olarak sunmak ona ilişkin olarak söylenebilecek en küçültücü şeydir.—Son olarak, dürüst bilinç bütün bu sapıklık dünyasının çözülmesini isteyecek olursa, *bireyden* kendisini bundan uzaklaştırmasını isteyemez, çünkü fıçısındaki Diojen bile onunla koşulludur, ve bireyden böyle bir istemde bulunmak sözcüğün tam anlamıyla kötü diye görülen şeydir, yani bir *birey* olarak *kendi için* tasalanmak. Ama bu uzaklaşma istemi evrensel *bireyselliğe* yöneltiliyorsa, bu demek değildir ki Us, elde etmiş olduğu o tinsel olarak gelişmiş bilinçten yine vazgeçmeli, kıpılarının yaygın varsıllığını yine doğal yüreğin yalınlığına gönmeli, ve Doğa ya da suçsuzluk olarak da adlandırılan o hayvansı bilincin yabanıllığına geri düşmelidir; tersine, bu çözülme istemi ancak ekinin *Tini*nin kendisine yöneltilebilir, öyle ki karışıklığından *Tin* olarak kendine geri dönebilsin ve daha da yüksek bir bilinç kazanabilsin.

525. Ama gerçekte Tin daha şimdiden bunu kendinde başarmıştır. Dağınıklığının bilincinde olan ve onu açıkça anlatan bilinç dışvarlık ile de tıpkı bütündeki karışıklık ve kendisi ile olduğu gibi alay etmektedir; o aynı zamanda bütün bu karışıklığın sönmekte olan ama henüz duyulabilen sesidir.—Tüm edimselliğin ve tüm belirli Kavramların bu kendi kendini duyan büyüklenmesi olgusal dünyanın kendi içine ikili yansımasıdır; bir kez bilincin *bu 'kendi'*sinde *bu* ya da *tikel* olarak, ve ikinci kez bilincin arı *evrenselliğinde* ya da düşüncede. İlk durumda, kendine gelmiş olan Tin bakışını edimsellik dünyasına çevirmiştir ve amacını ve dolaysız içeriğini henüz orada bulmaktadır; oysa ikinci durumda, bakışı bir yandan salt kendi içine dönmüştür ve

o dünyaya karşı olumsuzdur, ve öte yandan ise o dünyadan uzağa göğe dönmüştür ve nesnesi bu dünyanın ötesidir.

526. 'Kendi'ye o geri dönüş açısından, tüm *şeylerin* kofluğu onun *kendi* kofluğudur, ya da *kendisi* koftur. O kendi-için-varolan 'kendi'dir ki salt herşeyi yargılamayı ve onlar üzerine gevezelik etmeyi değil, ama, edimselliğin katı özünü de, tıpkı yargının saptadığı katı belirlenimleri olduğu gibi, *çelişkileri* içinde incelik ile anlatmayı bilir; ve bu çelişki onların gerçekliğidir.—Biçim açısından bakıldığında, herşeyi kendisine yabancılaşmış olarak bilir; *kendi-için-varlık kendinde-varlık*tan ayrılmış, denmek istenen olan ve amaç gerçeklikten ayrılmıştır; ve ikisinden yine *başkası için varlık* ayrılmış, görünüşte ileri sürülen asıl denmek istenenden, gerçek olgu ve niyetten ayrılmıştır.—Böylece her bir kıpıyı öteki kıpıya karşı doğru olarak anlatmayı, ve genel olarak herşeydeki sapmaya nasıl doğru bir anlatım verileceğini bilir; her birinin ne olduğunu her birinden daha iyi bilir—o nasıl belirlenmiş olursa olsun. Tözseli onun kendi içersinde birleşmiş olan *birleşmeme* ve *çatışma* yanlarına göre tanıdığı için—ama bu birleşme yanına göre değil—, onu nasıl *yargılayacağını* çok iyi anlar, oysa onu *kavrama* yeteneğini yitirmiştir.—Bu kofluk aynı zamanda tüm şeylerin kofluğuna gereksinmektedir, öyle ki onlardan 'kendi'nin bilincini alabilsin; bu yüzden bu kofluğu kendisi yaratır, ve onu destekleyen ruhtur. Erk ve varsıllık onun çabalarının en yüksek erekleridir; bilir ki, kendinden vazgeçme ve özveri yoluyla evrensele gelişmekte, onun iyeliğine ulaşmakta ve bu iyelikte evrensel olarak tanınmakta ve sayılmaktadır; erk ve varsıllık edimsel olarak tanınan güçlerdir. Oysa bu tanınmanın kendisi boştur; ve, erk ve varsıllığı ele geçirmekle bilir ki bunlar 'kendi'den yoksundurlar, tersine onun kendisi bunlar üzerindeki güçtür, ve onlar ise boş şeylerdir. Bunlara iye olmakla onların dışında ve ötesinde olduğunu incelikli bir konuşma ile sergiler—bir konuşma ki, bu yüzden onun en yüksek ilgisi ve bütünün gerçekliğidir; böyle bir konuşmada *bu* 'kendi', ne edimsel ne de düşüncel hiçbir belirlenime ait olmayan bu arı 'kendi' olarak, gerçekten evrensel geçerlikte olan tinsel bir 'kendi'ye gelişmektedir. O tüm ilişkilerin kendi kendisini dağıtan doğası ve bunların bilinçli dağılışıdır; ama ancak başkaldıran özbilinç olarak kendi öz dağınıklığını bilmektedir, ve bunu bilerek kendisini

dolaysızca onun üzerine yükseltmiştir. O koflukta tüm içerik olumsuz bir şeye dönmüştür, ve bu artık olumlu olarak görülemez; olumlu nesne yalnızca *arı 'Ben'in kendisidir,* ve dağınık bilinç *kendinde* kendi içine geri dönmüş olan özbilincin bu arı kendi-kendine-özdeşliğidir.

b. *İnanç ve arı İçgörü*

527. Kendi kendiden yabancılaşmanın Tini dışvarlığını ekin dünyasında taşır; oysa bu "bütün" kendi kendisine yabancılaşmış olduğu için, o dünyanın ötesinde *arı bilincin* ya da *düşüncenin* edimsel olmayan dünyası durmaktadır. Bunun içeriği arı düşüncellik biçimindedir, ve düşünce saltık öğesidir. Bununla birlikte, düşünce ilk olarak bu dünyanın *öğesi* olduğu için, bilinç bu düşünceleri yalnızca *taşımakta,* ama henüz *düşünmemekte* ya da onların düşünceler olduklarını bilmemektedir; onlar bilinç için *tasarım* biçimindedirler. Çünkü bilinç edimsellik alanından arı bilince geçmektedir, ama kendisi genel olarak henüz edimsellik alanı ve belirliliği içindedir. Dağınık bilinç *kendinde* ilkin arı bilincin *kendine-özdeşliğidir,* bir olgu ki onun için değil ama *bizim için* belirtiktir. Böylece o *dolaysız,* henüz kendi içersinde tamamlanmamış bir yükselmedir ve karşıt ilkesini, ki onunla koşulludur, henüz kendi içersinde taşımaktadır ve dolaylılık devimi yoluyla ona egemen olmuş değildir. Buna göre, düşüncesinin özü onun için yalnızca soyut *'kendinde'* biçimindeki değil, ama bir *ortak-edimsellik* biçimindeki *öz* olarak geçerlidir,—bir edimsellik ki salt bir başka öğeye yükseltilmiştir, ve orada düşüncel olmayan bir edimsellik belirliliğini yitirmiş değildir.— Onu *Stoacı* bilincin özü olan *'kendinde'*den ayırmak özseldir; Stoacı bilinç için önemli olan şey yalnızca genel olarak *düşünce biçimi,* idi ki bu gene de ona yabancı olan ve edimsellikten alınmış bir içerik taşımaktadır; oysa burada ele aldığımız bilinç için geçerli olan şey *düşüncenin biçimi* değildir; bu da erdemli bilincin *'kendinde'*sinden özsel olarak ayrıdır; erdemli bilinç için öz hiç kuşkusuz edimsellik ile ilişki içinde durmaktadır ve edimselliğin kendisinin özüdür, ama gene de ilkin edimsel olmayan bir özdür. İrdelediğimiz bilinçte öz, edimselliğin ötesinde olsa da, gene de edimsel öz olarak geçerlidir. Benzer olarak, yasa koyucu

Us alanında kendinde haklı ve iyi olan şey ve yasaları sınayan bilincin evrenseli de edimsellik belirlenimini taşımazlar.— Öyleyse, arı düşünce yabancılaşmanın bir yanı olarak, e.d. soyut iyiyi ve kötüyü yargılamanın bir ölçütü olarak ekin dünyasının kendisinin içersine düşerken, bütünün devimi içinden geçmiş olması yoluyla, edimsellik kıpısı ile ve böylece içerik ile varsıllaşmıştır. Ama özün bu edimselliği aynı zamanda saltı *arı* bilincin bir edimselliğidir, *edimsel* bilincin değil; düşünce öğesine yükseltilmiş olmasına karşın, gene de bu edimsel bilinç için henüz bir düşünce olarak geçerli değildir; tersine, o edimsellik bu bilinç için onun kendi edimselliğinin ötesindedir; çünkü o bu edimsellikten kaçıştır.

528. *Din*—çünkü söz konusu olanın din olduğu açıktır—burada ekin dünyasının inancı olarak ortaya çıktığı biçimiyle henüz *kendinde ve kendi için* olduğu gibi ortaya çıkmış değildir.— Onu daha önce öteki belirliliklerde, yani *Mutsuz Bilinç* olarak, tözsel olmayan bilinç deviminin kendisinin bir şekli olarak görmüştük.—Törel tözde de yeraltı dünyasına inanç olarak görünmüştü; ama göçüp gitmiş tinin bilinci aslında *inanç* değildir, edimsel dünyanın ötesinde arı bilinç öğesinde koyulmuş öz değildir; tersine, kendisinin dolaysız bir bulunuşu söz konusudur; öğesi ailedir.—Burada ise din bir yandan *Töz*den çıkmıştır ve onun arı bilincidir; öte yandan bu arı bilinç kendi edimsel bilincine, *öz* ise *dışvarlığına* yabancılaşmıştır. Öyleyse o hiç kuşkusuz bundan böyle tözsel olmayan bilinç devimi değildir, ama henüz genel olarak *bu* edimsellik olarak edimselliğe karşı ve özel olarak özbilincin edimselliğine karşı karşısav belirliliğini taşımaktadır; öyleyse özsel olarak salt bir *inanç*tır.

529. Saltık Varlığın bu *arı bilinci yabancılaşmış* bir bilinçtir. Şimdi 'başka'sı o olanın kendisini nasıl belirlediğine daha yakından bakalım, ve onu yalnızca bu 'başka' ile bağıntı içinde irdelemeliyiz. İlk olarak, bu arı bilinç öyle görünmektedir ki karşısında yalnızca edimsellik *dünyasını* bulmaktadır; oysa o bu dünyadan kaçış ve öyleyse bir *karşısav belirliliği* olduğu için, bu dünyayı kendi içersinde taşımaktadır; buna göre arı bilinç özsel olarak kendi kendisinde kendine yabancılaşmıştır, ve inanç onun salt bir yanını oluşturur. Aynı zamanda öteki yan bizim için daha şimdiden ortaya çıkmıştır. Yani, arı bilinç ekin dünyasından

öyle bir yansımadır ki, bu dünyanın tözü ve ayrıca onlara kendini eklemlemiş olduğu kütleler kendilerinde oldukları biçimde, e.d. *tinsel* özsellikler olarak, kendilerini dolaysızca karşıtlarında ortadan kaldıran saltık olarak dinginliksiz devimler ya da belirlenimler olarak görünmektedirler. Bunların özleri, yalın bilinç, öyleyse, *saltık ayrımın* yalınlığıdır—saltık ayrım ki, dolaysızca bir ayrım değildir. Böylece o öz arı *kendi-için-varlık*tır, *bu tekil* 'kendi' olarak değil, ama kendi içinde *evrensel* 'kendi' olarak—bir 'kendi' ki dinginliksiz bir devimdir ve *'asıl sorun'*un *dingin özüne* saldırmakta ve onunla içiçe geçmektedir. Öyleyse bu bilinçte kendisini dolaysızca gerçeklik olarak bilen pekinlik, *olumsuzluğunun* gücü içersindeki *saltık Kavram* olarak arı düşünce bulunmaktadır: bu olumsuzluk bilince karşı duruyor olması gereken nesnel herşeyi yoketmekte ve bilincin bir varlığı yapmaktadır. —Bu arı bilinç aynı zamanda o denli de *yalındır,* çünkü ayrımı bir ayrım değildir. Ama yalın kendi-içine-yansımanın bu biçimi olarak inanç öğesidir ki, onda Tin *olumlu evrensellik* belirliliğini, özbilincin o kendi-için-varlığına karşı *kendinde-varlık* belirliliğini taşımaktadır.—Özden yoksun, salt çözülmekte olan dünyadan kendi içine geri itilerek, Tin, gerçekliği ile uyumlu olarak, bölünmez bir birlik içindedir, ve hem kendi beliriş sürecinin saltık *devimi* ve *olumsuzluğudur,* hem de bu sürecin kendi içinde *doyumlu* özü ve olumlu *dinginliğidir*. Oysa genel olarak yabancılaşma belirliliği altına gelmekle bu iki kıpı ikili bir bilinç olarak ayrı düşmektedirler. Birincisi kendini *öz*bilinçte odaklaştıran tinsel süreç olarak arı *içgörü*dür—bir süreç ki, olumlunun bilinci, nesnellik biçimi ya da tasarımlama biçimi ile karşı karşıyadır, ve kendisini buna karşı çevirmektedir; arı içgörünün öz nesnesi ise yalnızca *arı 'Ben'*dir.—Olumlunun ya da dingin kendineözdeşliğin yalın bilinci, öte yandan, iç *öz* olarak özü nesne almaktadır. Öyleyse arı içgörünün ilkin kendisinde hiçbir içeriği yoktur, çünkü olumsuz kendi-için-varlıktır; öte yandan, inanca bir içerik düşer, ama içgörü olmaksızın. Eğer birincisi özbilincin dışına çıkmıyorsa, ikincisi hiç kuşkusuz içeriğini arı özbilinç öğesinde bulmaktadır, ama *Kavramlarda* değil de *düşüncede, arı özbilinçte değil* de *arı bilinçte.* Bu yüzden inanç hiç kuşkusuz *özün,* e.d. *yalın 'iç'*in arı bilincidir, ve böylece düşüncedir,—inancın doğasındaki ana kıpı, ki genellikle gözden kaçırılmakta-

dır. Özün onda bulunuşundaki *dolaysızlık* onun nesnesinin *öz*, e.d. *arı düşünce* olmasına bağlıdır. Ama bu *dolaysızlık, düşünce bilince* ya da arı bilinç özbilince giriyor olduğu ölçüde, 'kendi'-nin bilincinin ötesinde yatan nesnel bir *varlık* imlemini kazanmaktadır. *Arı düşüncenin* dolaysızlık ve yalınlığının *bilinçte* kazandığı bu imlem yoluyladır ki inancın özü artık düşünceden *tasarıma* indirgenmekte ve duyulurüstü bir dünya olmaktadır—bir dünya ki, özsel olarak özbilinç için bir *'başka'*dır.—Öte yandan, arı içgörüde arı düşüncenin bilince geçişi karşıt belirlenimi taşımaktadır; nesnellik yalnızca olumsuz, kendini ortadan kaldıran ve 'kendi'ye geri dönen bir içerik imlemini taşımaktadır; başka bir deyişle, yalnızca 'kendi' kendine gerçekten nesnedir, ya da nesne ancak 'kendi'nin biçimini taşıyor olduğu sürece gerçeklik taşımaktadır.

530. İnanç ve arı içgörü nasıl ortak olarak arı bilinç öğesine ait iseler, gene öyle ortak olarak ekinin edimsel dünyasından geri-dönüştürler. Böylece, kendilerini üç yana göre sunmaktadırlar. İlk kez her biri tüm ilişkilerin dışında, *kendinde* ve *kendi içindir;* ikinci kez her biri arı bilinç ile karşıtlık içindeki *edimsel* dünya ile ilişkide durmaktadır; ve üçüncüsü, herbiri arı bilincin içerisinde öteki ile ilişkilidir.

531. *İnanan* bilinçteki *kendinde-ve-kendi-için-varlık* yanı onun saltık nesnesidir, ve bunun içerik ve belirlenimini şimdiden biliyoruz. Çünkü inancın Kavramına göre bu nesne arı bilincin evrenselliğine yükselmiş olgusal dünyadan başka birşey değildir. Bu dünyanın eklemlenişi, öyleyse, inanç dünyasının örgütlenişini oluşturmaktadır, yalnızca, inanç dünyasında bölümler tinselleşmelerinde birbirlerine yabancılaşmazlar, tersine kendilerinde ve kendileri için varolan Varlıklar, kendi içlerine geri çekilmiş ve kendi kendilerine kalan Tinlerdirler.—Öyleyse bunların birbirlerine geçiş deviminin, içinde ayrımları ile bulundukları belirliliğin bir yabancılaşması olduğu olgusu yalnızca *bizim için* belirtiktir, ve yine salt bizim için bu *zorunlu* bir dizidir; ama inanç için bunların ayrımları dingin bir türlülük ve devimleri bir *olaydır, olmuş* birşeydir.

532. Onları biçimlerinin dış belirlenimine göre kısaca adlandırırsak, tıpkı ekin dünyasında devlet gücünün ya da İyinin birincil olması gibi, burada da birincil olan *saltık Varlık*tır,

kendinde-ve-kendi-için-varolan Tindir, ama ancak yalın bengi *Töz* olduğu ölçüde. Oysa Kavramının olgusallaşmasında, Tin olma sürecinde, bu töz *başkası için varlığa* geçmektedir;kendisine-özdeşliği *edimsel,* kendini-*adayan* saltık Varlık olmaktadır; *'kendi'* olmaktadır, ama geçici bir 'kendi'. Öyleyse üçüncü kıpı bu yabancılaşmış 'kendi'nin ve alçaltılmış tözün kendi ilk yalınlıklarına geri dönüşleridir; ancak bu kiptedir ki Töz Tin olarak tasarımlanmaktadır.

533. Bu değişik Varlıklar, düşünce yoluyla edimsel dünyanın değişiminden kendi içlerine geri getirildikleri zaman değişmez, bengi Tinlerdir ki varlıkları oluşturdukları birliği düşünmektedir. Böylece özbilinçten uzaklaşmış olan bu Varlıklar gene de onda etkin olarak bulunmaktadırlar; çünkü, eğer saltık Varlık devimsiz olarak o ilk yalın töz biçiminde kalacak olsaydı, özbilince yabancı olarak kalırdı. Oysa bu tözün dışlaşması, ve sonra onun Tini, edimsellik kıpısını kendisinde taşır ve böylelikle kendisini inanan özbilincin paydaşı yapar, ya da inanan bilinç olgusal dünyaya aittir.

534. İnanan bilinç bu ikinci ilişkiye göre kendi edimselliğini bir yandan olgusal ekin dünyasında bulmaktadır, ve daha önce irdelenmiş olan o dünyanın Tin ve dışvarlığını oluşturur; oysa öte yandan inanan bilinç bu kendi edimselliğine değersiz birşey olarak karşı çıkmaktadır, ve onu ortadan kaldırma devimidir. Bu devim inanan bilincin kendi olgusal dünyasının sapıklığı üzerine derin görüşlü bir bilinç taşımasından oluşmaz; çünkü, amacı henüz olgusal dünya olduğu için, böyle bir derinliği değersiz sayan yalın, saf bilinçtir. Tersine, onun düşüncesinin dingin ülkesinin karşısında edimsellik tinden yoksun bir dışvarlık olarak durmaktadır ki bu yüzden dışsal bir yolda yenilmelidir. Hizmet ve övgü temelindeki bu boyun eğiş duyusal bilginin ve eylemin ortadan kaldırılması yoluyla kendinde-ve-kendi-için-varolan Varlık ile birliğin bilincini üretir, gerçi bu edimsel olarak algılanan bir birlik biçiminde olmasa da; tersine, bu hizmet yalnızca o birliğin sürekli bir üretimidir ki hedefine şimdide eksiksiz olarak ulaşamamaktadır. Topluluk ise hiç kuşkusuz ulaşmaktadır, çünkü o evrensel özbilinçtir; oysa bireysel özbilinç için arı düşünce alanı zorunlu olarak edimselliğinin bir ötesi olarak kalır, ya da bu öteyan bengi Varlığın dışsallaşması yoluyla edimselliğe girmiş ol-

duğu için, edimsellik kavranmayan duyusal bir edimselliktir; ama bir duyusal edimsellik ise ötekine karşı ilgisiz kalır, ve öteyan bundan başka yalnızca uzay ve zamandaki uzaklık belirliliğini kazanmıştır.—Kavram, e.d. Tinin kendi kendisi için varolan edimselliği ise, inanan bilinçte *iç* olarak kalır ki, herşeydir ve etkindir, ama kendisi ortaya çıkmamaktadır.

535. Oysa *arı içgörü*de yalnızca Kavram edimseldir; ve İnancın bu üçüncü yanı, arı İçgörü için nesne olmak, içinde İnancın burada ortaya çıktığı asıl ilişkidir.—Arı İçgörünün kendisi de, İnanç gibi, hem kendinde ve kendi için, hem edimsel dünya ile ilişki içinde—ama ancak bu dünya henüz olumlu bir biçimde, yani değersiz, boş bir bilinç olarak bulunuyor oldukça—ve hem de son olarak İnanç ile yukarda değinilen ilişki içinde irdelenecektir.

536. Arı içgörünün kendinde ve kendi için ne olduğunu görmüştük; inancın *öz* olarak Tinin dingin arı *bilinci* olması gibi, arı içgörü de öz olarak Tinin *özbilinci*dir; içgörü öyleyse özü *öz* olarak değil, ama saltık *'kendi'* olarak bilmektedir. Bu yüzden özbilincin bağımsızlığından başka her tür bağımsızlığı, ister edimsel olanın, isterse *kendinde*-varolanınki olsun, ortadan kaldırmaya ve *Kavram* yapmaya çalışmaktadır. Arı içgörü yalnızca özbilinçli Usun tüm gerçeklik olma pekinliği değildir: öyle olduğunu *bilmektedir*.

537. Ama arı içgörünün Kavramı henüz ortaya çıkar çıkmaz *olgusallaşmış* değildir. Buna göre, bilinci henüz *olumsal, tekil* bir bilinç olarak, ve onun için öz olan ise, edimselleştirmesi gereken *erek* olarak görünmektedir. İlkin, *niyeti arı içgörüyü evrensel* kılmak, e.d. edimsel olan herşeyi Kavrama, ve her özbilinçte bir ve aynı olan Kavrama çevirmektir. Niyet *arı*dır, çünkü içeriği olarak arı içgörüyü taşımaktadır; ve bu içgörü de eşit ölçüde *arı*dır, çünkü içeriği yalnızca saltık Kavramdır ki bir nesnede hiçbir karşıtlık ile karşılaşmaz, ne de kendi kendisinde sınırlıdır. Sınırsız Kavramda dolaysızca iki yan bulunmaktadır; nesnel herşeyin yalnızca *kendi-için-varlık* imlemini, özbilinç imlemini taşıyor olması, ve özbilincin *evrensel* birşey imlemini taşıyor olması, arı içgörünün tüm özbilinçlerin iyeliği olacak olması. Niyetin bu ikinci yanı ekinin sonucudur, ama ancak bu ekinde nesnel Tinin ayrımlarının ve dünyasındaki bölümler ile yargı-belirlenimleri-

nin, tıpkı kökensel olarak belirli doğalar olarak görünen ayrımlar gibi, yok olmuş olmaları durumunda Dahilik, yetenek, tüm özel beceriler, edimsellik dünyasına aittirler, ama ancak bu dünya henüz tinsel bir hayvanlar ülkesi olma görünüşünü taşıyor olduğu ölçüde—bir ülke ki, orada bireyler karşılıklı zorbalık ve şaşkınlık içinde olgusal dünyanın özü uğruna dövüşmekte ve aldatmaktadırlar.—Bu dünyada hiç kuşkusuz ayrımların onurlu *'espece'*ler olarak hiçbir yerleri yoktur; bireysellik ne edimsel olmayan bir *'asıl sorun'* ile yetinmektedir, ne de *tikel* bir içeriği ve kendine özgü erekleri vardır. Tersine, yalnızca evrensel olarak tanınan birşey olarak, yani eğitilmiş bir bireysellik olarak geçerlidir; ve ayrım daha küçük ya da büyük bir erke sorununa indirgenmektedir—bir *nicelik* ayrımına, yani özsel olmayan bir ayrıma. Oysa bu son türlülük, ayrımın bilincin tam bir parçalanmışlığı durumunda saltık olarak niteliksel bir ayrıma çevrilmiş olması olgusuyla yok olmaktadır. Orada 'Ben' için 'başka' olan yalnızca 'Ben'in kendisidir. Bu sonsuz yargıda kökensel kendi-içinvarlığın tüm tek-yanlılığı ve özgünlüğü silinmiştir; 'kendi', arı 'kendi' olarak, kendisini nesnesi olarak bilmektedir; ve iki yanın bu saltık özdeşliği arı içgörünün öğesidir.—Arı içgörü öyleyse yalın, kendi içinde ayrımlaşmış *öz,* ve o denli de evrensel *çalışma* ya da *iş,* ve evrensel *iyelik*tir. Bu *yalın* tinsel tözde özbilinç kendisine tüm nesnelerde *bu tekilliğinin* ya da *eyleminin* bilincini vermekte ve bunu kendi için korumaktadır, tıpkı, evrik olarak, özbilincin bireyselliğinin orada *kendine özdeş* ve evrensel olması gibi.—Bu arı içgörü öyleyse *tüm* bilinçlere seslenen Tindir; hepiniz *kendiniz için kendi kendinizde olduğunuz* gibi olun,—*ussal.*

II. AYDINLANMA

538. Arı içgörünün Kavramın gücünü yönelttiği özgün nesne ona aynı öğede karşı duran arı bilinç biçimi olarak inançtır. Ama arı içgörünün edimsel dünya ile de ilişkisi vardır, çünkü o da inanç gibi edimsel dünyadan arı bilince geri dönüştür. İlk önce, onun edimsel dünyanın arınmamış niyetlerine ve sapık içgörülerine karşı etkinliğinin nasıl oluştuğunu görmemiz gerekir.

539. Yukarda daha önce bu kendisini kendi içinde çözen ve yeniden üreten kaynaşmaya karşıt olarak duran dingin bilince de-

ğinmiştik; bu bilinç arı içgörü ve niyet yanını oluşturmaktadır. Ama bu dingin bilinç, gördüğümüz gibi, ekin dünyası üzerine hiçbir *özel içgörü* taşımamaktadır; ekin dünyasının dahaçok kendisi en acı verici duyguyu ve kendi üzerine en doğru içgörüyü taşımaktadır—tüm savunmalarının çözülmüş olduğu, dışvarlığının tüm parçalarına çarkta işkence edilmiş ve tüm kemiklerinin kırılmış olduğu duygusunu; o eşit ölçüde de bu duygunun dili, ve koşullarının tüm yanları üzerine yargıda bulunan parlak konuşmadır. Öyleyse arı içgörü burada kendisinin hiçbir etkinlik ve içeriğini bulamaz ve bu yüzden ancak dünya üzerine bu parlak içgörüsünün ve dilinin biçimsel ve doğru bir *anlaşılması* olarak davranabilir. Bu dil dağınık bir konuşma olduğu için, ve bildirilen görüş hemen yine unutulan anlık bir gevezelik olduğu ve salt bir üçüncü bilinç için bir bütün olduğu için, bu sonuncunun kendisini *arı* içgörü olarak ayırdedebilmesi ancak bu dağınık çizgileri genel bir resimde toplayarak bunları herkes için bir içgörü yapması yoluyla olanaklıdır.

540. Bu yalın araç yoluyla arı içgörü bu dünyanın karışıklığını bir çözüme bağlıyacaktır. Çünkü görmüştük ki bu edimselliğin özü kütleler [Massen], belirli Kavramlar ve bireysellikler değildir, ama bu edimsellik tözünü ve desteğini yalnızca yargılama ve tartışma olarak varolan Tinde bulmaktadır, ve ancak bu uslamlama ve gevezelik için bir içerik bulmaktaki çıkardır ki bütünü ve ona eklemlenen kütleleri saklayıp sürdürmektedir. İçgörünün bu dilinde, onun özbilinci onun için henüz *kendi-için-varolan birşeydir, bu tekil bireydir*; ama içeriğin kofluğu aynı zamanda onu kof bilen 'kendi'nin kofluğudur. Şimdi, dinginlik içinde anlayan bilinç kofluğun bütün bu parlak gevezeliğinin en göze çarpıcı ve içe işleyici parçalarından bir derlem yaparken, henüz bütünü saklamakta olan ruh, ince ve ustaca yargıların kofluğu, önceki dışvarlığın kofluğu ile birlikte yok olup giderler. Derlem birçoklarına onlarınkinden daha iyi ya da en azından daha çokyanlı bir anlayış inceliği gösterir, ve gösterir ki daha iyi bilme ve yargılama genel olarak evrensel birşeydir ve şimdi evrensel olarak bilinmektedir; bununla geride kalan son çıkar da silinmiş, ve bireysel yargı evrensel içgörüye çözülmüştür. Bununla birlikte, henüz özün bilgisi boş bilgi üzerinde sapasağlam durmaktadır, ve arı içgörü ancak inanca karşı ortaya çıktığı ölçüde kendi

özgün etkinliği içinde görünmektedir.

a. *Aydınlanmanın Boşinanç ile Savaşımı*

541. Bilincin olumsuz tutumunun değişik kipleri, hem kuşkuculuğun ve hem de kuramsal ve kılgısal idealizmin tutumları, *arı içgörünün* ve onun yaygınlaşması olan *Aydınlanma*nın tutumuna karşı alt şekillerdir; çünkü arı içgörü [tinsel] tözden doğmuştur, bilincin arı 'kendi'sini saltık olarak bilmekte ve tüm edimselliğin saltık özünün arı bilinci ile boy ölçüşmektedir.—İnanç ve içgörü aynı arı bilinç oldukları, ama biçim açısından karşıt oldukları için,—İnanç için öz *Kavram* olarak değil ama *düşünce* olarak vardır, ve öyleyse *öz*bilincin tam karşıtıdır, oysa arı içgörü için öz *'kendi'*dir—birbirleri karşısında biri ötekinin tam olumsuzudur. Birbirlerine karşıt olarak ortaya çıktıkları zaman tüm *içerik* inanca düşmektedir, çünkü onun dingin düşünce öğesinde her kıpı bir kalıcılık kazanmaktadır;—arı içgörü, bununla birlikte, ilk olarak içerikten yoksundur ve giderek onun arı yitişidir; ama kendi olumsuzuna karşı olumsuz devim yoluyla kendisini olgusallaştıracak ve kendine bir içerik verecektir.

542. Bilmektedir ki inanç, arı içgörüye, Us ve gerçekliğe karşıttır. Tıpkı onun için inancın genel olarak bir boşinançlar, önyargılar ve yanılgılar dokusu olması gibi, gene görmektedir ki bu içeriğin bilinci de bir yanılgı ülkesine örgütlenmiştir.—Bir alan ki, orada yanlış içgörü, *genel bilinç kütlesi* olarak, dolaysız ve saftır, kendi içine yansımadan yoksundur; ama bu yanlış içgörü ayrıca kendi-içine-yansıma ya da özbilinç kıpısını da, saflıktan ayrılmış bir biçimde, kendi başına arka tasarda kalan içgörü olarak, ve ayrıca o genel bilinç kütlesinin aptallaştırılmasına yarayan bir kötü niyet olarak, kendi içerisinde taşımaktadır. Kitleler, bir *rahiplik* aldatmacasının kurbanlarıdırlar—rahiplik ki, kıskanç büyüklenmesini, içgörünün tek iyesi olarak kalmayı sürdürmekte ve bu arada öteki öz-çıkarlarını da korumaktadır. Aynı zamanda *despotizm* ile komplo kurmaktadır,—despotizm ki, olgusalın ve bu düşüncel alanın [görgül] bireşimli, kavramsal-olmayan birliği olarak (tuhaf ve tutarsız bir kendilik), çoğunluğun kötü içgörüsünün ve rahiplerin kötü niyetlerinin üzerinde durmakta ve gene de ikisini kendi içersinde birleştirmektedir.

Halkta rahiplik aldatmacasının yarattığı aptallık ve şaşkınlıktan yararlanarak, despotizm, ki ikisini de küçümsemektedir, kendisi için kolay bir egemenliğin üstünlüğünü, ve özlem ve özençlerinin yerine getirilmesini sağlamaktadır, ama aynı zamanda kendisi bu aynı içgörü alıklığıdır, aynı boşinanç ve yanılgıdır.

543. Aydınlanma düşmanın bu üç yanına karşı bir ayrım yapmaksızın saldırmaz; çünkü özü arı içgörü, kendinde ve kendi için *evrensel* olan olduğu için, öteki uç ile gerçek ilişkisi, içinde ikisinde de *ortak* ve *özdeş* olan ile ilgilendiği ilişkidir. Evrensel saf bilinçten kendisini yalıtan *tekillik* yanı onun doğrudan etkileyemediği karşısavıdır. Aldatıcı rahipliğin ve baskıcı despotun istenci, öyleyse, doğrudan onun etkinliğinin nesnesi değildir; nesnesi istençten yoksun ve kendi-için-varlığa tekilleşmemiş içgörüdür, dışvarlığını kitlede bulan ama orada henüz Kavram olarak bulunmayan ussal özbilinç *Kavramıdır*. Oysa arı içgörü bu dürüst içgörüyü ve onun saf özünü önyargılardan ve yanılgılardan kurtarırken, kötü niyetin elinden zorla onun aldatmacasının olgusallığı ve gücünü almaktadır—bir niyet ki, alanı *temel* ve *gerecini* evrensel kitlenin kavramdan yoksun bilincinde bulmaktadır, tıpkı *kendi-için-varlığın tözünü* genelde *yalın* bilinçte bulması gibi.

544. Arı içgörünün saltık Varlığın saf bilinci ile ilişkisi şimdi ikili bir yan taşımaktadır. Arı içgörü bir yandan *kendinde* o bilinç ile aynıdır; ama öte yandan bu saf bilinç kendi yalın düşünce öğesinde kendi bölümlerine olduğu gibi saltık Varlığa da tam özgürlük verir, ve orada kendilerine kalıcılık vermelerine ve yalnızca onun *'kendinde'*si olarak ve böylelikle nesnel kipte geçerli olmalarına izin verir; oysa bu 'kendinde'de kendi *kendi-için-varlığını* yadsımakta, tanımamaktadır.—İlk yana göre, bu inanç *kendinde* arı içgörü için arı *öz*bilinç olduğu, ve yalnızca *kendi için* bu olması gerektiği ölçüde, arı içgörü bu özbilinç Kavramında, içersinde yanlış içgörü yerine kendisini olgusallaştırdığı öğeyi taşımaktadır.

545. Bu yandan ikisi de özsel olarak aynı oldukları için, ve arı içgörünün ilişkisi aynı öğe yoluyla ve içinde yer aldığı için, aralarındaki iletişim *doğrudandır* ve vermeleri ve almaları birinin ötekine engelsiz bir akışıdır. Bilince ne tür bir kısı sokulursa sokulsun, o *kendinde* öyle bir yalınlıktır ki orada herşey çözünür,

unutulur ve yansızdır—öyle bir yalınlık ki, öyleyse Kavrama karşı saltık olarak alıcıdır. Bu nedenledir ki arı içgörünün iletişimi dirençsiz atmosferdeki parfüm gibi dingin bir genişleme ya da *yayılma* ile karşılaştırılabilir. İçerilere işleyen bir bulaşmadır ki kendisini daha önceden içine yavaşça girmiş olduğu ilgisiz öğeye karşıt birşey olarak açığa vurmaz, ve bu yüzden savuşturulamaz. Ancak bulaşma yayıldığındadır ki onun etkisine kaygısızca boyun eğmiş olan bilinç *onu tanır.* Çünkü gerçi bilincin içine almış olduğu şey yalın, onunla türdeş bir öz olmuş olsa da, gene de aynı zamanda kendi içine yansımış bir *olumsuzluğun* yalınlığıdır, ki daha sonra kendi doğası ile uyum içinde ona karşıt birşey olarak gelişmekte ve böylelikle bilince onun önceki kipini anımsatmaktadır; bu yalınlık Kavramdır ki, kendisini ve aynı zamanda karşıtını, ama bunu kendi içersinde ortadan kaldırılmış olarak bilen yalın bilmedir. Buna göre, arı içgörü bilinç için belirtik olduğu zaman, daha şimdiden yayılmış olmaktadır; ona karşı savaşım bulaşmanın olduğunu açığa vurmaktadır; artık savaşmak için çok geçtir, ve her araç hastalığı ancak ağırlaştırmaktadır, çünkü o tinsel yaşamın iliğini yakalamıştır, yani Kavramı içindeki bilinci ya da onun arı özünün kendisini ele geçirmiştir; öyleyse bilinçte hastalığı yenebilecek hiçbir güç yoktur. Hastalık özün kendisinde olduğu için henüz tek tek olan izleri bastırılabilir ve yüzeysel belirtileri söndürülebilir. Bu büyük ölçüde onun üstünlüğünedir, çünkü o zaman ne boş yere kuvvetini harcamış, ne de kendini özünde değersiz olarak göstermiş olmaktadır: inancın içeriğine karşı ve onun kendi dış edimselliği ile bağlantısına karşı belirtilerde ve tek tük püskürmelerde atak yaptığı zaman durum budur. Tersine, şimdi görülemez ve algılanamaz bir Tin olarak, soylu parçalara baştan sona sızmaktadır, ve çok geçmeden bilinçsiz putun tüm dirimsel örgenlerini ve üyelerini bütünüyle ele geçirmiş olacaktır; ve sonra *'güzel bir sabah* yoldaşını dirseği ile bir itiverir, ve küüt! put yerde yatmaktadır'.[33]—*Güzel bir sabah,* ki öğleni kanlı değildir, eğer bulaşma tinsel yaşamın tüm örgenlerine yayılmışsa; o zaman yalnızca bellek Tinin önceki şeklinin ölü kipini, nasıl yitmiştir kimse bilmez, yitik bir tarih olarak saklamayı sürdürür; ve tapınmak için yükseltilen yeni bilgelik yılanı bu yolda yalnızca kurumuş bir deriyi acısızca üzerinden atmıştır.

546. Ama eylemini kendinden gizleyen Tinin kendi tözünün yalın içselliğinde bu sessiz, biteviye dokuyuşu arı içgörünün olgusallaşmasının salt bir yanıdır. Onun yayılışı yalnızca özdeşin özdeş ile birlikte gitmesinden oluşmaz; ve edimselleşmesi de salt karşısavsız bir genleşme değildir. Tersine, olumsuz özün eylemi de eşit ölçüde özsel olarak gelişmiş, kendisini kendi içinde ayrımlaştıran bir devimdir ki, bilinçli bir eylem olarak, kıpılarını belirli açık bir dışvarlıkta sergilemeli ve yüksek bir gürültü ve karşıtı ile zorlu bir kavga olarak bulunmalıdır.

547. Öyleyse *arı içgörü* ve *niyetin* önünde karşıtı olarak bulduğu 'başka'ya karşı *olumsuz olarak* nasıl davrandığını görmemiz gerekir.—Olumsuz davranan arı içgörü ve niyet, Kavramı tüm özsellik olduğu ve onun dışında hiçbirşey olmadığı için, salt kendisinin olumsuzu olabilir. İçgörü olarak, öyleyse, arı içgörünün olumsuzu olmaktadır, gerçeklik olmayan ve us-olmayan olmaktadır, ve, niyet olarak, arı niyetin olumsuzu, bir yalan ve amacın içtenliksizliği olmaktadır.

548. Bu çelişkiye kendisini bir çekişmeye bırakması yoluyla düşmektedir, ve kendisinden *başka* birşey ile çatıştığını sanmaktadır. — Bunu yalnızca sanmaktadır, çünkü özü, saltık olumsuzluk olarak, başkalığı kendi kendisinde taşıdığını imlemektedir. Saltık Kavram ulamdır; bu Kavram bilme ve bilmenin *nesnesinin* aynı olmalarıdır. Buna göre, arı içgörünün kendisinin başkası olarak, bir yanılgı ya da bir yalan olarak ileri sürdüğü şey onun kendisinden başkası olamaz; o ancak o olanı kınayabilir. Ussal olmayan hiçbir *gerçeklik* taşımaz, ya da kavranmayan *yoktur;* öyleyse Us kendinden *başka* birşeyden sözederken gerçekte salt kendisinden sözetmektedir; bunu yaparken kendi dışına gitmemektedir. — Karşıt ile bu savaşım kendi içinde öyleyse içgörünün *edimselleşmesi* olma imlemini de taşımaktadır. Çünkü bu edimselleşme yalnızca kıpıları geliştirme ve onları kendi içine geri alma deviminden oluşur; bu devimin bir bölümü ayrımlaşmadır ki, bunda kavramsal içgörü kendi kendisini *nesne* olarak karşısına koymaktadır; bu kıpıda direttiği sürece kendi kendisine yabancılaşmıştır. Arı içgörü olarak tüm *içerikten* yoksundur; olgusallaşma süreci öyleyse *kendini* kendisine içerik yapmaktan oluşur; şu nedenle ki, başka hiçbirşey onun içeriği olamaz, çünkü o ulamın özbilincidir. Oysa arı içgörü içeriği ilk olarak kendi

karşıtında ve yalnızca *içerik* olarak bildiği ve henüz kendi kendisi olarak bilmediği için, onda kendisini tanıyamaz. Eksiksiz içgörü öyleyse onun için ilkin nesnel olan içeriğin onun kendi içeriği olarak tanınması anlamı taşır. Bunun sonucu ise böylece ne kendilerine karşı savaşım verdiği yanılgıların yeniden kurulması, ne de onun salt başlangıçtaki Kavramı olacaktır; tersine, ulaşılacak olan öyle bir içgörüdür ki, kendi saltık olumsuzlanmasını kendi öz edimselliği olarak, kendi kendisi olarak tanımaktadır, ya da bir içgörü ki Kavramı kendi kendisini tanımaktadır.— Aydınlanmanın yanılgılar ile savaşımının bu doğası, e.d. onlarda kendi kendisi ile savaşması ve onlarda kendi ileri sürdüklerini kınaması *bizim için* belirtiktir, ya da Aydınlanma ve savaşımı *kendilerinde* bu doğadadırlar. Oysa bu savaşımın ilk yanı, Aydınlanmanın kendine-özdeş *arılığı* içine olumsuz bir tutumun alınması yoluyla kirlenmesi—işte inancın onda gördüğü budur; İnanç böylelikle onu yalan, us-olmayan ve kötü-niyet olarak tanır, tıpkı Aydınlanma için kendisi nasıl yanılgı ve önyargı ise.—İçeriği açısından Aydınlanma önce boş içgörüdür ki içeriği ona kendinden başka birşey olarak görünmektedir; buna göre, içeriği henüz onunki olmayan bir içerik şeklinde, ondan bütünüyle bağımsız bir dışvarlık olarak, inançta *verili bulmaktadır.*

549. Aydınlanma, öyleyse, nesnesini ilk kez ve genel olarak öyle bir yolda görmektedir ki, onu *arı içgörü* olarak almakta ve onda kendi kendisini tanımadığı için yanılgı olarak bildirmektedir. Genel olarak *içgörüde* bilincin bir nesneyi ele alışı öyle bir yoldadır ki, o nesne bilincin özü, ya da içine bilincin işlediği bir nesne olmaktadır, ve bunda bilinç kendini saklamakta, kendi kendisinde kalmakta ve kendi için şimdiki olarak bulunmakta, ve böylece nesnenin devimi olduğu için, onu üretmektedir. Aydınlanma inanç üzerine onun için saltık Varlık olanın onun kendisinin bilincinin bir varlığı, onun kendisinin düşüncesi, bilinç tarafından yaratılmış olan birşey olduğunu söylediği zaman inancı tam bir doğruluk ile anlatmış olmaktadır. Böylece Aydınlanmanın bir yanılgı ve uydurma olarak bildirdiği şey Aydınlanmanın kendisi olan ile aynıdır. İnanca yeni bilgeliği öğretmek isteyen Aydınlanma bununla ona yeni birşey söylemiş olmamaktadır; çünkü inancın nesnesi onun için de tam anlamıyla onun kendi bilincinin arı bir özüdür, öyle ki bu bilinç o nesnede ken-

disini yitmiş ve olumsuzlanmış olarak almaz, ama tersine ona güvenir, e.d. tam *nesnenin kendisinde* kendisini *bu tikel* bilinç olarak, ya da *öz*bilinç olarak bulur. Kime güveniyor isem, *onun kendi pekinliği* benim için *benim kendi pekinliğimdir;* onda kendim-için-varlığımı tanımaktayımdır, bilirim ki o bunu tanımaktadır ve bu onun için amaç ve özdür. Ama güven inançtır, çünkü inananın bilinci *dolaysızca* nesnesi ile *bağlıdır* ve bu yüzden de onunla *bir* ve onda olduğunu duymaktadır. — Dahası, içinde kendimi tanıdığım şey benim için nesne olduğundan, onda kendim için aynı zamanda genel olarak bir *başka* özbilinç biçiminde bulunurum, öyle bir özbilinç ki, o nesnede tikel bireyselliğinden, yani doğallık ve olumsallığından yabancılaşmıştır, ama bir yandan orada özbilinç olarak kalmaktadır, öte yandan o nesnede *özsel* bir bilinçtir, tıpkı arı içgörünün olduğu gibi.—İçgörünün Kavramının imlediği şey yalnızca bilincin kendi içgörüsünün nesnesinde kendisini tanıdığı ve ilkin düşüncel olanı bırakmaksızın ve kendi içine geri dönmeksizin *dolaysızca* onda bulunduğu olgusu değildir; ama ayrıca imlemektedir ki bilinç kendisini *dolaylılık* devimi olarak ya da nesneyi üretme etkinliği olarak da bilmektedir; böylece onun *'kendi'*nin ve nesnenin birliği olarak bu birliği *onun için* düşüncede belirtiktir.—İnanç da tam bu bilinçtir; *boyun eğiş ve eylem* zorunlu bir kıpı oluştururlar ki saltık Varlığın var olduğu pekinliği bunun yoluyla ortaya çıkmaktadır. İnancın bu eylemi hiç kuşkusuz saltık Varlığın kendisinin onun tarafından üretilmiş olduğu izlenimini yaratmamaktadır. Ama inancın saltık Varlığı özsel olarak inanan bilincin ötesinde olan *soyut* öz değildir; tersine, o topluluğun Tinidir, soyut özün ve özbilincin birliğidir. Onun topluluğun bu Tini olması özsel bir kıpı olarak topluluğun eylemini gerektirir; O bu Tindir, *ancak* bilincin *üretmesi yoluyla,* — ya da, daha doğrusu, bilinç tarafından üretilmiş *olmaksızın* topluluğun Tini olarak *yoktur;* çünkü üretilmesi ne denli özsel olsa da, bu eşit ölçüde özsel olarak saltık Varlığın biricik zemini değildir, ama salt bir kıpıdır. Saltık Varlık aynı zamanda kendinde ve kendi içindir.

550. Öte yanda, arı içgörünün Kavramı kendi için nesnesinden *başka* birşeydir; çünkü tam bu olumsuz belirlenim nesneyi oluşturmaktadır. Böylece o öte yandan ayrıca inacın özünü özbilince *yabancı* birşey olarak, *onun* özü olarak değil ama ona yükle-

nen soyu belirsiz bir çocuk olarak bildirmektedir. Ama Aydınlanma burada tam bir ahmaklık içindedir; inanç onu ne dediğini bilmeyen, ve papazların yalancılığından ve halkın aldatılmasından sözederken olguyu anlamayan bir söylev olarak görmektedir. Bundan sözederken sanki hokkabaz rahiplerin bir hokus-pokusu ile bilince öz diye ona saltık olarak *yabancı* ve *başka* birşey yutturulmuş gibi konuşmaktadır; aynı zamanda da demektedir ki bu bilincin bir özüdür, bilinç ona inanmakta, ona güvenmekte, ve onu kendi yanına yandaş kılmaya çabalamaktadır,—yani bilinç onda *kendi* tekil ve evrensel *bireyselliği* denli *arı* özünü de görmekte ve eylemi yoluyla kendisi ile özünün bu birliğini üretmektedir. Böylece bilinç için bir *yabancı* olarak öne sürdüğü şeyin dolaysızca bilincin *en öz doğası* olduğunu bildirmektedir.—Öyleyse yalandan ve aldatmacadan nasıl sözedebilmektedir? İnanç üzerine ileri sürdüğünün *dolaysızca* tam karşıtını söylediği için, dahaçok kendisini ona bilinçli *yalan* olarak göstermektedir. Bilincin kendi gerçekliği içinde dolaysızca *kendi kendisinin pekinliğini* taşıdığı yerde, nesnesinde *kendi kendine* iye olduğu yerde, yalan ve aldatmaca nasıl yer alacaklardır? — çünkü o nesnede bilinç kendisini ürettiği denli de bulmuyor mudur? Ayrım bundan böyle sözcüklerde bile bulunmamaktadır. — Genel soru ortaya sürülmüşse, *bir halkı aldatmaya izin verilebilir mi,*[34] gerçekte yanıt sorunun anlamsız olduğu, çünkü bu konuda bir halkı aldatmanın olanaksız olduğudur.—Altın yerine pirinç, gerçek para yerine sahtesi hiç kuşkusuz tek tek olaylarda sürülebilir; yitirilmiş bir savaş birçok kimseye kazanılmış bir savaş diye gösterilebilir, ve duyusal şeyler ve tek tek olaylar üzerine yalanlar bir süre için inandırıcı kılınabilir; oysa özsel varlığın bilinmesinde, ki onda bilinç dolaysız *öz-pekinliğini* bulmaktadır, aldatma düşüncesi hiçbir biçimde söz konusu değildir.

551. Daha öte, şimdi inancın Aydınlanmayı kendi bilincinin *değişik* kıpılarında nasıl görgülediğine bakalım; bu kıpılar yukarıda belirtilen görüş tarafından yalnızca genel olarak ele alınmıştı. Bunlar: arı düşünce ya da, nesne olarak, kendinde ve kendi için *saltık Varlık;* sonra onun—bir *bilme* olarak—saltık Varlık ile ilişkisi, *inancının zemini;* ve son olarak, *edimlerinde* ya da *tapınma* ve *hizmetinde* saltık Varlık ile ilişkisi. Nasıl ki arı içgörü ge-

nelde inançta kendisini tanımamış ve yadsımıştır, gene öyle bu kıpılarda da eşit ölçüde sapık bir yolda davranacaktır.

552. Arı içgörü inanan bilincin *Saltık Varlığına* karşı olumsuz bir tutum içindedir. Bu Varlık arı *düşüncedir* ve arı düşünce kendi içersinde nesne olarak ya da *öz* olarak koyulmuştur; inanan bilinçte düşüncenin bu *'kendinde'*si aynı zamanda kendi için varolan bilinç için biçim, ama yalnızca boş nesnellik biçimini kazanır; bu *tasarımsal* birşey belirlenimi içindedir. Arı içgörüye ise, o *kendi için varolan 'kendi'* yanına göre arı bilinç olduğu için, *'başka' özbilincin* bir *olumsuzu* olarak görünür. Bu henüz ya düşüncenin arı *'kendinde'*si ya da duyusal pekinliğin *varlığı* olarak da alınabilmektedir. Ama o aynı zamanda 'kendi' için olduğundan, ve bu 'kendi', bir nesnesi olan 'kendi' olarak, edimsel bir bilinç olduğundan, arı içgörünün özgün genelde nesnesi *duyusal pekinliğin varolan sıradan bir Şeyidir.* Bu nesnesi ona inancın *tasarımsal düşüncesinde* görünmektedir. Bu tasarımı ve onda kendi öz nesnesini kınamaktadır. İmama karşı ise, onun nesnesini içgörünün kendi nesnesi diye anlayarak, daha şimdiden bir haksızlıkta bulunmaktadır. Çünkü bununla inanç üzerine demektedir ki, onun saltık Varlığı gözleri olan ama görmeyen bir taş parçası, bir tahta parçasıdır, ya da tarlada yetişen ve insanlar tarafından dönüştürülüp toprağa geri verilen bir parça ekmek hamurudur; ya da başka herhangi bir yolda inanç saltık Varlığı insanbiçimli birşey yapmış, onu kendisi için nesnel ve tasarımlanabilir kılmıştır.

553. Arı olduğunu bildiren Aydınlanma burada Tin için bengi yaşam ve Kutsal Tin olanı edimsel, *geçici bir şey* yapmakta ve onu duyusal pekinliğin kendinde boş olan görüşü ile kirletmektedir—bir görüş ki tapınan inanç için hiç de söz konusu değildir, öyle ki Aydınlanma bu görüşü ona yüklerken açıkça çamur atmaktadır. İnanç saygı gösterdiğine hiç kuşkusuz taş, tahta ya da hamur parçası diye bakmaz, ne de onun zamansal, duyusal bir şey olarak görür. Aydınlanma budalaca onu nesnesinin bu *da* olduğunu, üstelik kendinde ve gerçeklikte bu olduğunu söyleyecek olursa, o zaman bir yandan inanç da benzer olarak o *'da'*yı bilmektedir, ama bu onun için tapınmasının dışındadır; öte yandan ise, inanç böyle taş vb. gibi şeyleri *kendinde* olarak görmez; tersine, inanç için kendinde olan yalnızca arı düşüncenin özsel varlığıdır.

554. *İkinci kıpı bilen* bilinç olarak inancın bu saltık Varlık ile ilişkisidir. Düşünen, arı bilinç olarak inanç için bu Varlık dolaysızca bulunmaktadır; oysa arı bilinç o denli de pekinliğin gerçeklik ile *dolaylı* bir ilişkisidir; bir ilişki ki, *inancın zeminini* oluşturmaktadır. Aydınlanma için bu zemin eşit ölçüde de *olumsal* olayların olumsal *bir bilgisi* olmaktadır. Ama bilginin zemini *bilen* evrensel ve gerçekliği içinde alındığında saltık *Tin*dir ki, soyut arı bilinçte, ya da genelde düşünce için, yalnızca saltık *Varlık*tır, ama, özbilinç olarak, kendisinin *bilgisidir.* Arı içgörü bu bilen evrenseli, *yalın, kendi kendisini bilen Tini,* o denli de özbilincin bir olumsuzu olarak saptamaktadır. Arı içgörünün kendisi gerçi *arı dolaylı* e.d. kendi kendisi ile dolaylı düşüncedir, arı bilmedir; ama henüz kendi kendisini bilmeyen, e.d. bu arı dolaylılık devimi, devim olduğunu bilmeyen bir *arı içgörü,* bir *arı bilme* olduğu için, dolaylılık içgörüye, tıpkı kendisi içgörü olan herşey gibi, bir 'başka' olarak görünür. Edimselleşmesinde, öyleyse, bu ona özsel olan kıpıyı geliştirmektedir; oysa bu kıpı ona inanca özgü olarak ve arı içgörüye dışsal birşey olma belirliği içinde tam böyle sıradan bir edimsellik taşıyan olayların öykülerinin olumsal bir bilgisi olarak görünmektedir. Bu yüzden burada yersiz olarak dinsel inancı pekinliğini kimi *tikel tarihsel kanıtlar* üzerine dayandırmakla suçlamaktadır, öyle ki bunlar, tarihsel kanıtlar olarak görüldüklerinde, hiç kuşkusuz içerikleri konusunda herhangibir olay üzerine bize gazete haberlerinin verdiği pekinlik düzeyini bile sunmayacaklardır; dahası, onu pekinliği bu kanıtların raslantısal *saklanışı* üzerine dayanıyor diye de suçlamaktadır: bir yanda kağıt yoluyla saklama, ve öte yanda onların bir kağıt üzerinden ötekine aktarılmasındaki ustalık ve dürüstlük yoluyla saklama, ve son olarak ölü sözcük ve harflerin anlamlarının doğru yorumlanması üzerinde saklama. Ama gerçekte pekinliğini bu tür kanıtlara ve ilineksel durumlara bağlamak inancın hiçbir zaman düşünmediği birşeydir; inanç, pekinliği içinde, saltık nesnesi ile saf bir ilişkidir, onun arı bir bilinişidir ki saltık Varlığa ilişkin bilincini hiçbir harf, kağıt ve kopyacı ile karıştırmaz, ve kendisini onunla o tür şeyler dolayısı ile ilişkiye sokmaz. Tersine bu bilinç kendi bilgisinin kendi kendisini dolaylı kılan zeminidir; Tinin kendisidir ki kendine tanıklık etmektedir, hem *tekil* bilincin *'iç'*inde ve hem de ona inancın

herkeste *evrensel bulunuşu* yoluyla. Eğer inanç Aydınlanmanın sözünü ettiği o içeriği konusunda o tür bir temel ya da en azından bir doğrulama bulmak için tarihsel kanıtlara başvurmayı istiyor ve sanki bu önemli birşey imiş gibi ağırbaşlılıkla düşünüyor ve davranıyor ise, o zaman daha şimdiden kendisini Aydınlanma tarafından yoldan çıkarılmaya bırakmış olmaktadır; ve kendini böyle bir yolda kurma ve pekiştirme çabaları ancak Aydınlatmanın ona bulaşmış olduğunun kanıtlarıdır.

555. Geriye henüz üçüncü yan kalmaktadır: *bilincin* bir *eylem* olarak *saltık Varlık ile ilişkisi.* Bu eylem bireyin tikelliğinin, ya da onun kendi-için-varlığının doğal kipinin ortadan kaldırılmasıdır, öyle ki buradan onun için arı özbilinç olmanın pekinliği, eylemi ile uyum içinde, e.d. *kendi-için-varolan* tekil bilinç olarak, saltık Varlık ile bir olmanın pekinliği doğmaktadır.—Eylemde *amaçlılık* ve *Erek* ayırdedildikleri için ve arı içgörü bu eylem ile ilişkide eşit ölçüde *olumsuz davrandığı* ve öteki kıpılarda olduğu gibi kendi kendisini yadsıdığı için, *amaçlılık* açısından kendini anlaksız olarak göstermelidir, çünkü niyet ile birleşmiş içgörü, Erek ve Aracın uyumu, ona bir 'başka' olarak, ya da daha doğrusu içgörünün karşıtı olarak görünmektedir,—oysa *Erek* açısından ise kötülüğü, yararlanımı ve iyeliği Erek yapmalı ve böylelikle kendini en arı-olmayan niyet olarak tamtlamalıdır, çünkü arı niyet, 'başka' olarak, o denli de arı-olmayan niyettir.

556. Buna göre, görüyoruz ki, *amaçlılık* açısından, Aydınlanma inanan bireyin kendine en yüksek bilinci, e.d. doğal haz ve zevke zincirlenmiş olmamayı, doğal haz ve zevki kendine *edimsel* olarak yadsıyarak ve bunları küçümsemesinin *yalan* değil ama *gerçek* olduğunu *eylem yoluyla* tanıtlayarak vermesini budalaca bulmaktadır.—Benzer olarak birey saltık tekillik, tüm başkalarını dışlama, ve mülkiyete iyi olma belirliliğinden mülkiyetinden vazgeçme yoluyla kendini bağışladığı zaman, Aydınlanma bunu da budalaca bulmaktadır; çünkü bununla birey *gerçekte* göstermektedir ki, bu kendini yalıtma konusunda dürüst değildir, ama doğal bir zorunluğun, kendini tekilleştirmenin ve kendi-için-varlığın bu saltık tekileşmesinde başkalarının *kendisi ile* aynı olduklarını yadsımanın üzerine yükselmiştir.—Arı içgörü ikisini de yanlış oldukları denli amaca uygunsuz olarak bulur,—*amaca uygunsuz* bulur, çünkü kendisini haz ve iyelikten özgür göster-

mek için hazzı yadsımak ve bir iyelikten vazgeçmek yetmez; karşıt bir durumda, öyleyse, yiyebilmek için edimsel olarak yeme araçlarına başvurması gereken birinin ahmak olduğunu bildirecektir. İçgörü ayrıca kendine bir öğün yemeği yadsımayı ve tereyağını ve yumurtaları paraya karşı ya da parayı tereyağ ve yumurtalara karşı değişmeyip, bunları karşılık olarak hiçbirşey almaksızın dosdoğru elden çıkarmayı da *yanlış* bulmaktadır; bir öğün yemeği ya da bu tür şeylerin iyeliğini kendinde bir Erek olarak bildirerek, gerçekte kendini arılıktan çok uzak bir niyet olarak göstemektedir çünkü böyle haz ve iyelikleri bütünüyle özsel birşey olarak görmektedir. Gene, arı içgörü olarak doğal varoluşun üzerine ve varoluş araçlarına yönelik açgözlülüğün üzerine yükselmenin zorunluğunu da ileri sürmektedir; ancak bu yükselmenin *edimler yoluyla* tanıtlanması gerektiğini budalaca ve yalnış bulur; ya da bu arı içgörü gerçekte bir aldatmacadır ki bir *iç* yükselmeyi ileri sürmekte ve istemekte, ama bu konuda dürüst olmayı, bu yükselmeyi *edimsel bir anlatıma* çevirmeyi ve *gerçekliğini tanıtlamayı* gereksiz, budalaca ve giderek yanlış diye bildirmektedir.—Arı içgörü böylece kendisini hem arı içgörü olarak yadsımakta, çünkü doğrudan amaca uygun eylemi yadsımaktadır, ve hem de arı niyet olarak yadsımakta, çünkü kendisini tekilliğin Ereklerinden özgürleşmiş olarak tanıtlama niyetini yadsımaktadır.

557. Aydınlanmanın anlaşılmak üzere kendisini inanca bırakışı bu yolda olmaktadır. Bu kötü görünüş altında ortaya çıkmaktadır, çünkü yalnızca bir başkası ile ilişkisi yoluyla kendine *olumsuz* bir *olgusallık* vermekte ya da kendisini kendi karşıtı olarak sergilemektedir; ama arı içgörü ve niyet bu ilişkiye girmelidirler, çünkü bu onların edimselleşmeleridir.—Bu ilkin olumsuz bir olgusallık olarak görünüyordu. Belki de *olumlu olgusallığı* daha iyi bir yolda oluşmuştur; şimdi bunun durumunu görelim.— Eğer tüm önyargı ve boşinanç yasaklanmış ise şu soru ortaya çıkmaktadır, *Sonra ne? Aydınlanmanın bunların yerine yaymış olduğu gerçeklik nedir?* — Daha şimdiden bildirmiştir ki, bu olumlu içerik onun yanılgıların kökünü kurutma etkinliğinde bulunmaktadır, çünkü o kendine yabancılaşma o denli de onun olumlu olgusallığıdır. — İnanç için saltık Tin olana yaklaşımında, orada ortaya çıkardığı *belirlenimleri* tahta, taş vb. olarak, tekil

edimsel şeyler olarak görmektedir; bu yolda genel olarak *her belirliliği,* e.d. tüm içerik ve kapsağı bir *sonluluk* olarak, *insansal kendilik ve tasarım* olarak kavradığı için, *saltık Varlık* onun için kendisine hiçbir belirlenimin, hiçbir yüklemin yüklenemiyeceği bir *boşluk* olmaktadır. Böyle bir boşluğa yüklemleme kendi içinde kınanabilir olacaktır; ve boşinancın canavarları da tam böyle bir birlik içinde üretilmiştir. Usun, *arı içgörünün* hiç kuşkusuz kendisi boş değildir, çünkü kendisinin olumsuzu *onun içindir* ve onun içeriğidir; tersine, o varsıldır, ama ancak tekillik ve sınırlamalar içinde varsıldır; saltık Varlığa bu tür şeyleri uygun görmemek ve yüklememek, kendini ve sonlu varsıllığını kendi yerlerine koymayı ve Saltık ile ona uygun bir yolda ilgilenmeyi bilen Usun, içgörünün sağduyulu tutumudur.

558. Bu boş Varlığın karşısında, Aydınlanmanın olumlu gerçekliğinin *ikinci kıpısı* olarak, bilincin ve tüm varlığın genelde *tekilliği* durmaktadır — bir tekillik ki, bir saltık Varlıktan dışlanmıştır ve *saltık kendinde-ve-kendi-için-varlık* biçimindedir. En ilkel edimselliği içinde *duyusal pekinlik* ve *sanı* olan bilinç, burada görgüleniminin bütün bir gerçeğinden buna geri dönmektedir, ve yine *kendisinin arı olumsuzunun,* ya da *duyusal şeylerin,* e.d. *kendi-için-varlığının* karşısında ilgisizce *varolan* şeylerin bir bilgisidir. Ama burada *dolaysız* doğal bir bilinç değildir; tersine kendi için böyle *olmuştur.* Başlangıçta açınması yoluyla içine düştüğü tüm karışıklığa kendisini bırakmış iken, şimdi arı içgörü yoluyla ilk şekline geri getirilmiş, o şekli *sonuç olarak görgülemiştir.* Bilincin tüm öteki şekillerinin ve böylelikle duyusal pekinliğin ötesindeki herşeyin yokluğunun içgörüsü üzerine *dayanmış* olan bu duyusal pekinlik bundan böyle sanı değil, ama tersine saltık gerçekliktir. Duyu pekinliğinin ötesinde yatan herşeyin bu yokluğu bu gerçekliğin hiç kuşkusuz salt olumsuz bir tanıtıdır; ama başka türlüsüne yetenekli değildir, çünkü duyu pekinliğinin olumlu gerçekliği özünde nesne olarak Kavramın kendisinin *dolaysız* kendi-için-varlığıdır, ve hiç kuşkusuz başkalık biçiminde,—olumlu gerçeklik şudur ki, her bilinç *var* olduğundan ve onun dışında *başka edimsel şeylerin* var olduklarından *saltık olarak pekindir,* ve *doğal* varlığında, tıpkı bu şeyler gibi, *kendinde* ve *kendi için* ya da *saltık*tır.

559. Son olarak, *Aydınlanmanın gerçekliğinin üçüncü kıpısı* te-

kil varlığın saltık Varlık ile ilişkisidir, ilk iki kıpı arasındaki ilişkidir. İçgörü de, *özdeş* ya da *sınırsız olanın* arı içgörüsü olarak, özdeş olmayanın ötesine, yani sonlu edimselliğin ötesine, ya da yalın başkalık olarak kendisinin *ötesine geçer.* Bu başkalığın ötesini *boşluk* olarak alır ve onu bu yüzden duyusal edimsellik ile ilişkilendirir. Bu *ilişki* belirleniminde yanların ikisi de *içerik* olarak yer almazlar, çünkü bunlardan biri boşluktur, ve ancak öteki yoluyla, duyusal edimsellik yoluyladır ki bir içerik bulunmaktadır. Oysa ilişkinin *biçimi,* ki belirlenimine *'kendinde'* yanı katkıda bulunmaktadır, bir seçme sorunu olabilir; çünkü biçim *kendinde olumsuz* birşey ve öyleyse kendine karşıt birşeydir, yokluk olduğu denli de varlıktır; *'kendinde'*dir, tıpkı karşıtı da olduğu gibi; ya da, gene aynı şey, *edimselliğin* bir *öte* olarak *'kendinde' ile ilişkisi* o edimselliğin bir *olumlanması* ve o denli de bir *olumsuzlanmasıdır.* Sonlu edimsellik buna göre aslında birinin tam ona gereksindiği gibi alınabilir. Duyusal öyleyse şimdi Saltık ile *'kendinde'* ile olduğu gibi *olumlu* bir ilişkidedir, ve duyusal edimselliğin kendisi *kendindedir;* Saltık onu yapmakta, ona bakıp özen göstermektedir. Sonra o yine Saltık ile karşıtı ile olduğu gibi, kendi *yokluğu* ile olduğu gibi ilişkiye girer; bu ilişkide o kendinde değil, ama salt *bir başkası için* vardır. Önceki bilinç şeklinde karşıtlığın *Kavramları İyi* ve *Kötü* olarak belirlenmiş iken, buna karşı arı içgörü durumunda bunlar daha arı olan *kendinde varlık* ve *kendi için-varlık* soyutlamaları olmaktadırlar.

560. Bununla birlikte sonlunun "kendinde" ile hem olumlu hem de olumsuz ilişkilerini görmenin iki yolu da gerçekte eşit ölçüde zorunludur, ve öyleyse herşey ne denli *kendinde* ise o denli de *bir başkası içindir;* başka bir deyişle, herşey *yararlıdır.* — Herşey kendisini başka herşeyin eline bırakır, şimdi kendini başkaları tarafından kullanılmaya bırakır ve *onlar içindir;* ve sonra, deyim yerindeyse, yeniden arka ayakları üzerinde durur, başkalarına karşı nazlanır, kendi içindir ve kendi yanından başkalarını kullanır. — Bundan bu ilişkinin *bilincindeki* bir Şey olarak insan için onun özü ve konumu açıkça ortaya çıkmaktadır. Dolaysızca olduğu biçimiyle, doğal *kendinde* bilinç olarak, İnsan *iyi*dir, ve bir birey olarak *saltık*tır, ve başka herşey *onun için* vardır; ve dahası, kendisinin bilincindeki hayvan olarak onun için kıpılar evrensellik imlemini taşıdıkları için, *herşey*

onun sevinci ve hazzı için vardır, ve o sanki Tanrının elinden çıkmış biri gibi yeryüzünde onun için dikilmiş bir bahçede dolaşmaktadır. — İyi ve Kötü bilgi ağacının meyvasından da koparmış olmalıdır; bunda onu başka tüm yaratıklardan ayırdeden bir üstünlüğü taşımaktadır, çünkü kendinde iyi olan doğası *ayrıca* öyle bir yapısal olumsallık gösterebilir ki, hazdaki bir aşırılık ona zarar verebilir, ya da daha doğrusu tekilliği, kendinde *kendi ötesini de* taşıyabilir ve kendi ötesine gidip kendini yok edebilir. Buna karşı Us onun için yararlı bir araçtır: bu aşırılığı uygun sınırlar içinde tutar, ya da daha doğrusu belirli sınırın ötesine geçişte kendisini korumasını sağlar; çünkü bu bilincin gücüdür. Bilinçli, kendinde *evrensel* varlığın hazzı türlülük ve süre açısından kendisi belirli birşey değil, ama evrensel olmalıdır; ölçü öyleyse hazzın türlülüğü ya da süresi içinde kesilmesini önleme belirlenimini taşımaktadır; e.d. ölçü belirlenimi ölçüsüzlüktür.—Herşeyin insana yararlı olması gibi, insan da yararlıdır, ve yazgısı kendisini kümede herkese yararlı ve herkesin yararlanabileceği bir üye yapmaktır. Kendi çıkarını gözettiği ölçüde başkalarına da el uzatmalıdır, ve ne denli başkalarına el uzatıyorsa, o denli kendini gözetmektedir: bir el ötekini yıkar. Ama kendini nerede buluyorsa, orada doğru yerdedir; başkalarından yararlanır ve yararlanılır.

561. Değişik şeyler değişik yollarda birbirlerine yararlıdır; ama tüm şeyler bu yararlı karşılılığı özleri yoluyla taşırlar, yani, Saltık ile iki kipte ilişkili olmaları yoluyla — biri olumlu, ki böylelikle *kendilerinde* ve *kendileri için* vardırlar, öteki olumsuz, ki bununla *başkaları için* vardırlar. Saltık Varlık ile ilişki ya da din, öyleyse, tüm yararlılıklar içinde en yararlı olandır, çünkü *arı yararın kendisidir,* tüm şeylerin bu kalıcılığı ya da onların *kendilerinde-ve-kendileri-için-varlıklarıdır,* ve tüm şeylerin yıkılışı ya da onların *başkaları için varlıklarıdır.*

562. İnanç için hiç kuşkusuz Aydınlanmanın bu olumlu sonucu ona karşı olumsuz tutumu denli dehşet vericidir. Saltık Varlık üzerine bu içgörü, ki onda gördüğü yalnızca saltık Varlık, *être suprême* ya da *boşluk*tan başka birşey değildir, — bu niyet, ki herşeyi kendi dolaysız dışvarlığında *kendinde* ya da iyi olarak almakta, ve son olarak bireysel bilinçli varlığın saltık Varlık ile *ilişkisini,* dini, yararlılık Kavramında eksiksiz bir biçimde anlatı-

lıyor olarak görmektedir, — tüm bunlar inanç için kesinlikle *iğrençtir*. Aydınlanmaya özgü bu *bilgelik* inanca zorunlu olarak aynı zamanda katıksız *bayağılık* olarak ve bayağılığın *itirafı* olarak görünür; çünkü o saltık Varlığa ilişkin hiçbirşey bilmemekten, ya da, gene aynı şey, ona ilişkin olarak bu bütünüyle yavan gerçeği, onun yalnızca *saltık Varlık* olduğunu bilmekten oluşur; ve öte yandan yalnızca sonluyu bilmekten, dahası onu gerçek diye bilmekten ve sonluyu gerçek diye alan bu bilgiyi en yüksek bilgi olarak düşünmekten oluşur.

563. İnanç Aydınlanmaya karşı tanrısal hakkı, saltık *kendi-kendine-özdeşlik* ya da arı düşünce hakkını taşımakta ve ondan baştan sona haksızlık görmektedir; çünkü Aydınlanma inancı tüm kıpılarında çarpıtmakta ve bunları onda olduklarından başka birşeye çevirmektedir. Oysa Aydınlanma inanca karşı ve kendi öz gerçeğinin desteği olarak yalnızca insansal hakkı taşımaktadır; çünkü yaptığı haksızlık *özdeş-olmama* hakkıdır ve saptırma ve başkalaştırmadan oluşur, bir hak ki yalın özsel varlığa ya da *düşünce*ye karşıt olarak *özbilincin* doğasına özgüdür. Ama Aydınlanmanın hakkı özbilincin hakkı olduğu için, kendi hakkını yalnızca saklamakla *da* kalmıyacaktır öyle ki Tinin iki eşit hakkı birbirlerine karşı kalabilsin ve hiçbiri ötekini doyuramasın, tersine, saltık hakkı ileri sürecektir, çünkü özbilinç Kavramın olumsuzluğudur—bir olumsuzluk ki salt *kendi için* etkin değildir, ama karşıtı üzerine de yayılmaktadır. Ve inanç kendisi bir bilinç olduğu için Aydınlanmadan onun hakkını esirgeyemiyecektir.

564. Çünkü Aydınlanma inanan bilinç karşısında kendine özgü ilkeler ile değil, ama inancın kendisinde taşıdığı ilkeler ile davranmaktadır. Aydınlanma inanç için yalnızca onun bilinçsiz olarak birbiri dışına düşürdüğü *kendi öz düşüncelerini* biraraya getirmektedir; ona yalnızca kiplerinden *birinde* iken *ötekileri* anımsatmaktadır: o bunlara *da* iyedir, ama birinde iken her zaman ötekileri unutmaktadır. Aydınlanma *belirli* bir kıpıda iken bütünü görerek, böylece o kıpı ile ilişkili *karşıtı* ortaya çıkararak, ve birini ötekine çevirip iki düşüncenin olumsuz özlerini, *Kavramı*, açığa getirerek, kendini inanca karşı arı içgörü olarak tanıtlamaktadır. İnanca bu yüzden bir sapıklık ve yalan olarak görünmektedir, çünkü onun kıpılarının *başkalığını* göstermekte-

dir; bununla inancın gözünde dolaysızca onları tekillikleri içinde olduklarından başka birşeye çevirmektedir; oysa bu *'başka'* da eşit ölçüde özseldir, ve gerçekte inanan bilincin kendisinde bulunmaktadır, ancak bu onun üzerinde düşünmeyip tersine bir yere atmaktadır; buna göre, o ne inanca yabancıdır, ne de onun tarafından yadsınabilir.

565. İnanca onun ayrı kıpılarının karşıtlarını anımsatan Aydınlanmanın kendisi, bununla birlikte, kendisine ilişkin olarak da o denli az aydınlanmıştır. İçeriğini arılığından dışladığı ve kendisinin olumsuzu olarak aldığı ölçüde, inanca karşı salt *olumsuz* bir tutum içindedir. Öyleyse ne bu olumsuzda, inancın içeriğinde kendisini tanıyabilir, ne de bu nedenle birini kendisinin ortaya sürdüğü ve ötekini buna karşı ortaya sürdüğü iki düşünceyi biraraya getirebilir. İnançta kınadığının dolaysızca kendi öz düşüncesi olduğunu anlıyamadığı için, kendisi iki kıpının karşıtlığı içindedir, ki bunlardan salt birini, yani her durumda inanca karşıt olanı tanımakta, ötekini ise, tıpkı inancını yaptığı gibi, birinciden ayırmaktadır. Buna göre, Aydınlanma ikisinin birliğini onların birliği, e.d. Kavram olarak üretmemektedir, ama onun için Kavram kendi başına *doğmaktadır;* başka bir deyişle, Aydınlanma Kavramı yalnızca *verili* birşey olarak bulmaktadır. Çünkü, arı içgörünün olgusallaşması kendinde tam şudur: özü Kavram olan arı içgörü ilkin kendi için saltık bir *başka* olmakta ve kendisini yadsımaktadır — çünkü Kavramın karşıtlığı saltık bir karşıtlıktır — ve sonra bu başkalıktan kendi kendisine ya da Kavramına gelmektedir. — Ama Aydınlanma salt bu devimdir, arı Kavramın henüz bilinçsiz olan etkinliğidir — bir etkinlik ki, gerçi nesne olarak kendi kendisine varıyor olsa da bunu bir *başkası* olarak almaktadır, ve ayrıca Kavramın doğasını, e.d. 'ayrımlaşmamış'ın kendisini saltık olarak bölen olduğunu bilmemektedir. — Öyleyse içgörü inancının bilincinde birbiri dışında yatan kıpıları ilişkilendiren devim olduğu ölçüde inanca karşı Kavramın *gücüdür,* — bir ilişkilendirme yolu ki, orada aralarındaki çelişki açığa çıkmaktadır. İçgörünün inanç üzerine uyguladığı yetkenin saltık *hakkı* burada yatmaktadır; oysa üzerinde bu yetkeyi uyguladığı *edimsellik* ise inanan bilincin kendisinin Kavram olmasında, ve öyleyse içgörünün onun önüne koyduğu karşıtı kendisinin tanımasında yatar. Bu yüzden içgörü inanca karşı

hakkını elde tutmaktadır, çünkü inançta inancın kendisine zorunlu olanı ve inancın kendisinde taşıdığını geçerli kılmaktadır.

566. Aydınlanma ilk olarak Kavram kıpısını, onun *bilincin* bir *edimi* olduğunu öne sürer; inanca *karşı* bildirir ki, onun saltık Varlığı bir 'kendi' olarak *onun* bilincinin bir Varlığıdır, ya da bu saltık Varlık bilinç yoluyla *üretilmiştir.* İnanan bilinç için onun saltık Varlığı bir *'kendinde'* olsa da, onun için aynı zamanda hiç kimse tarafından nasıl ve nerden geldiği bilinmeksizin o bilinçte *duran* yabancı bir şey de değildir; tersine, onun inancı yalnızca kendisini *bu* kişisel bilinç olarak saltık Varlıkta *bulmasından,* ve boyun eğişi ve hizmeti ise *etkinliği* yoluyla o Varlığı *kendi* saltık Varlığı olarak üretmesinden oluşur. Aydınlanmanın aslında inanca anımsattığı biricik şey onun saltık Varlığın *'kendinde'*sinin bilincin *etkinliğinin ötesinde* olduğunu açıkça ileri sürüp sürmediğidir.—Ama Aydınlanma hiç kuşkusuz inancın burada düşündüğü tek şey olan *varlık* yanına gene onun *eyleminin* karşıt kıpısının koyarak onu tek yanlılıktan kurtarıyor olsa da, kendisi düşüncelerini biraraya getirememekte ve arı *eylem* kıpısını yalıtarak inancın *'kendinde'*sinin *yalnızca* bilincin bir *ürünü* olduğunu öne sürmektedir. Yalıtılmış ve *'kendinde'*ye karşıt bir eylem ise olumsal bir eylemdir ve tasarımsal bir etkinlik olarak uydurmaların bir üretimidir,—tasarımlar ki *kendilerinde* değildirler; ve Aydınlanma inancın içeriğini böyle görmektedir.—Oysa, evrik olarak, arı içgörü eşit ölçüde de karşıtını söylemektedir. Kavramın kendi içersinde taşıdığı *başkalık* kıpısını ileri sürerken, İnancın Varlığının bilinci *hiçbir biçimde ilgilendirmediğini,* onun *ötesinde* yattığını, ona yabancı ve bilinmez olduğunu bildirmektedir. İnanç için de durum böyledir. O bir yandan saltık Varlığa güvenmekte ve böylelikle *kendi kendisinin pekinliğini* kazanmaktadır; öte yandan onun için saltık Varlık tüm yollarında araştırılamaz ve Varlığı içinde erişilemezdir.

567. Dahası, inananın saygısını nesnesine taş ve tahta olarak, ya da sonlu bir insanbiçimli belirlilik olarak baktığı zaman, Aydınlanma inanan bilince karşı bunun kendisinin kabul ettiği bir hakkı ileri sürüyor olmaktadır. Çünkü bu bilinç bir *edimsellik ötesi* ve *o öte-yanın* arı bir *bu-yanını* taşımakla kendi içinde bölünmüş olduğu için, gerçekte onda duyusal şeye ilişkin olarak bunu *kendinde* ve *kendi için geçerli* sayan bir görüş *de* bulunmak-

tadır; oysa inanç onun için bir zaman *arı öz,* bir başka zaman da sıradan bir *duyusal şey* olan kendinde-ve-kendi-için-Varlığın bu iki düşüncesini biraraya getirmemektedir.—Onun arı bilincinin kendisi bile bu son görüşten etkilenmektedir; çünkü duyulurüstü dünyasının ayrımları, bu dünya Kavramdan yoksun olduğu için, bağımsız bir *şekiller* dizisidir ve bunların devimleri bir *olaydır,* e.d. yalnızca *tasarımda* vardırlar ve kendilerinde duyusal varlık havasını taşırlar.—Aydınlanma da kendi yanından eşit olarak *edimselliği* Tin tarafından terkedilen bir kendilik olarak ve belirliliği ise devimsiz bir sonluluk olarak yalıtır, sanki bu özsel varlığın tinsel deviminde bir *kıpı* bile değilmiş, bir yokluk değilmiş, kendinde ve kendi için *varolan* birşey de değilmiş, ama yiten birşeymiş gibi.

568. Açıktır ki, *bilginin zemini* açısından da durum aynıdır. İnanan blincin kendisi olumsal bir *bilgiyi* tanımaktadır; çünkü olumsallıklar ile bir ilişkisi vardır ve saltık Varlığın kendisi onun için tasarımlanan sıradan bir edimsellik biçimindedir; buna göre inanan bilinç de kendi içersinde gerçeklik taşımayan bir pekinliktir, ve kendini özsel olmayan bir bilinç olarak ele verir ki bu dünyaya sarılmıştır, öz-pekinliği içinde kendini doğrulayan Tinden ayrıdır.—Ama saltık Varlığa ilişkin tinsel dolaysız bilgisinde bu kıpıyı unutmaktadır. Ona bunu anımsatan Aydınlanma da *yalnızca* olumsal bilgiyi düşünmekte ve ötekini unutmaktadır,—yalnızca *yabancı* bir üçüncü terim yoluyla yer alan dolaylılığı düşünmektedir, içinde dolaysızın kendisinin üçüncü terim olduğu dolaylılığı değil, ki bununla o kendisini *başkası* ile, e.d. *kendi kendisi* ile dolaylı kılmaktadır.

569. Son olarak, Aydınlanma inancın *eylemine* ilişkin görüşünde yararlanımın ve iyeliğin yadsınmasını yanlış ve amaçsız bulmaktadır. Yanlış olan açısından Aydınlanma inanan bilinç ile anlaşmaktadır, çünkü inancın kendisi mülkiyete iye olma, ona sarılma ve ondan yararlanmanın edimselliğini tanımaktadır; inancın mülkiyete sarılmadaki davranışı çok daha bencil ve dikbaşlıdır, ve yararlanımında çok daha kabadır, çünkü iyelikten ve hazdan *vazgeçme* biçimindeki dinsel eylemi edimselliğin *öteyanına* düşer ve ona o yan için özgürlük satın alır. Doğal dürtülerden ve hazdan bu özveri hizmeti, bu karşıtlığa bağlı olarak, özünde hiçbir gerçeklik taşımaz; alıkoyma özveri *yanında* yer

alır; bu özveri salt bir *simge*dir ki edimsel özveriyi yalnızca küçük bir bölümde yerine getirir ve öyleyse gerçekte yalnızca *imgesel* bir özveridir.

570. *Amaca uygunluğa* gelince, Aydınlanma kendini *iyelikten* özgür bilmek ve tanıtlamak için *bir* iyeliği başından atmayı, kendini *hazdan* özgür bilmek ve tanıtlamak için *bir* yararlanımı ya da hazzı yadsımayı uygunsuz ve saçma bulur. İnanan bilincin kendisi saltık eylemi *evrensel* bir eylem olarak görür; onun için yalnızca nesnesi olarak saltık Varlığının eylemi evrensel bir eylem olmamakla kalmaz, ama bireysel bilincin de kendisinin duyusal doğasından bütünüyle ve genel olarak kurtulmuş olduğunu göstermesi gerekir. *Tek* bir iyeliğin baştan atılması ya da *tek* bir hazdan vazgeçme ise bu *evrensel* eylem değildir; ve eylemde *amaç*, ki evrensel bir amaçtır, ve *edimleme*, ki tekil bir edimlemedir, bilince kendilerini aralarında geçimsiz olarak sunmaları gerekeceği için, o eylem kendini içinde bilincin hiç bir pay taşımadığı bir eylem olarak tanıtlar ve böylece bu tür eylem aslında bir eylem olmak için çok *saf* görünür; oruç tutmak büyük bir saflıktır, eğer kendini sofranın hazlarından kurtardığını tanıtlamak için ise; Origen gibi, hazzın bir yana atıldığını göstermek için bir başka hazzı *bedenden* uzaklaştırmak büyük bir saflıktır. Eylemin kendisi kendini *dışsal* ve *bireysel* bir edim olarak tanıtlar; oysa istek *içsel olarak* kökleşmiştir ve bir *evrensel*dir; onun hazzı ne hazzın aracı ile, ne de tekil hazlardan çekilme yoluyla yiter.

571. Ama Aydınlanma kendi yanından burada *içseli, edimsel-olmayanı*, edimselliğe karşı yalıtmaktadır, tıpkı tefekkür ve tapınması içindeki inancın içselliğine karşı şeyliğin dışsallığına sarılması gibi. Özsel olanı *niyete, düşünceye* yerleştirmekte, ve bu yolla doğal amaçlardan özgürleşmeyi edimsel olarak yerine getirmekten kurtulmaktadır; tersine, bu içselliğin kendisi kapsağını doğal dürtülerde bulan biçimsel öğedir, ve bu dürtüler ise aklanmalarını salt içsel olmalarında, *evrensel varlığa*, Doğaya ait olmalarında bulmaktadırlar.

572. Aydınlanmanın öyleyse inanç üzerinde karşı konulamaz bir yetkesi vardır, çünkü inananın bilincinin kendisinde Aydınlanmanın geçerli kıldığı kıpılar bulunmaktadır. Bu yetkenin etkisini daha yakından irdelediğimiz zaman görünmektedir ki,

onun inanca karşı davranışı *güven* ile dolaysız *pekinliğin güzel* birliğini parçalamakta, onun *tinsel* bilincini *duyusal* edimselliğin bayağı düşünceleri ile kirletmekte, boyun eğişindeki *dingin* ve *güvenli* ruhunu Anlağın ve öz istenç ve edimlemenin *boşluğu* ile yoketmektedir. Ama gerçekte Aydınlanma dahaçok inançta bulunmakta olan *düşüncesiz* ya da daha doğrusu *Kavramdan yoksun ayrılmanın* ortadan kaldırılışına götürmektedir. İnanan bilinç çifte bir ölçü ve tartı kullanır, iki tür gözü, iki tür kulağı, iki tür ses ve dili vardır, tüm tasarımları eşlemiştir, bu ikircimi karşılaştırmaksızın. Bir başka deyişle, inanç iki tür algıda yaşar, biri yalnızca Kavramsal olmayan düşüncelerde *uyuklayan* bilincin algıları, ve öteki yalnızca duyusal edimsellikte yaşayan uyanık bilincin algıları; ve bunların herbirinde kendine özgü bir evyönetimini yürütmektedir.—Aydınlanma o göksel dünyayı duyusal dünyanın tasarımları ile ışıklandırır, ve inancın yalanlıyamıyacağı bu sonluluğu gösterir: yalanlıyamaz, çünkü o özbilinçtir ve bu yüzden bir birliktir ki, iki tasarım kipi de ona aittir ve onda birbirleri dışına düşmezler; çünkü içine inancın geçmiş olduğu aynı bölünmez *yalın* 'kendi'ye aittirler.

573. Böylece, inanç kendi öğesini dolduran içeriği yitirmiş olmaktadır ve Tinin ileri geri gidip gelen kayıtsız bir deviminde kendi içine çöker. Kendi ülkesinden sürülmüştür; ya da bu ülke yağmalanmıştır, çünkü uyanık bilinç onun tüm ayrım ve yayılımını tekelleştirmiş ve her parçasını toprağın mülkiyeti olarak doğrulamış ve onları toprağa geri vermiştir. Gene de inanç bu yüzden doyum bulmuş değildir, çünkü bu aydınlatma ile her yerde yalnızca tekil kendilikler ortaya çıkmıştır, öyle ki Tine seslenen yalnızca özsüz edimsellik ve Tinin terk etmiş olduğu sonluluktur.—İnanç içeriksiz olduğu ve bu boşlukta kalamayacağı için, ya da biricik içerik olan sonlunun ötesine gidince salt boşluğu bulduğu için, bir *arı özlemdir,* gerçekliği boş bir öte-yandır ki, bundan böyle ona uygun hiçbir içerik bulunamaz, çünkü herşey başka yönlere çevrilmiştir.—İnanç gerçekte böylelikle Aydınlanma ile aynı şey olmuştur, yani kendinde varolan bir sonlunun yüklemsiz, tanınmayan ve tanınamaz bir Saltık ile ilişkisinin bilinci; *yalnızca,* bu sonuncusu *doymuş* Aydınlanmadır, oysa inanç *doyumsuz* Aydınlanmadır. Bununla birlikte, Aydınlanmanın doyumlu olarak kalıp kalamıyacağını görelim; tinsel

dünyasının yitişi üzerine acı duyan üzgün Tinin o özlemi perde arkasında kalır. Aydınlanmanın kendisi doyumsuz bir özlemin bu lekesini kendisinde taşımaktadır:—*arı nesne* olarak kendi *boş* saltık Varlığında,—*eylem* ve *devim* olarak bireysel özünün ötesine kapsaksız bir öte-yana *gidişte,—kapsaklı bir nesne* olarak 'yararlı'nın *'kendi'sizliğinde.* Aydınlanma bu lekeyi ortadan kaldıracaktır; onun için gerçek olan olumlu sonucun daha yakından irdelenmesi, o sonuçta lekenin kendinde daha şimdiden ortadan kaldırıldığını gösterecektir.

b. *Aydınlanmanın Gerçeği*

574. Tinin bundan böyle kendi içersinde ayrımlaşmayan ileri geri kayıtsız devimi böylece bilincin ötesinde kendi içersine girmiştir, ama öte yandan bu bilinç artık kendisini açıkça görmektedir. Bu açıklığın ilk kıpısı zorunluk ve koşulu içinde arı içgörünün, e.d. *kendinde* Kavram olan içgörünün kendisini edimselleştirmesi yoluyla belirlenmektedir; içgörü bunu kendi içersine başkalığı ya da belirliliği koyarken yapmaktadır. Bu kipte o olumsuz arı içgörü, e.d. Kavramın olumsuzlanmasıdır; bu olumsuzlama da eşit ölçüde arıdır; ve böylelikle *arı Şey,* saltık Varlık, ki daha öte hiçbir belirlenim taşımaz, ortaya çıkmış olmaktadır. Bunu daha yakından belirlersek, arı içgörü, saltık Kavram olarak, bundan böyle ayrım olmayan ayrımların bir ayırdedilmesidir, artık kendi kendilerini desteklemeyen, ama yalnızca *devimin bütünü* yoluyla desteklenen ve ayırdedilen soyutlamaların ya da arı Kavramların bir ayırdedilmesidir. Ayrımsızın bu ayırdedilişi yalnızca saltık Kavramın kendisini *nesnesi* yapması ve o *devime* karşı kendisini öz olarak koymasından oluşmaktadır. Öz böylece soyutlamaların ya da ayrımların *birbirleri dışında tutuldukları* yandan yoksun kalmakta, ve bu yüzden *arı Şey* olarak *arı düşünce* olmaktadır.—Öyleyse bu ancak Tinin kendi içindeki o kayıtsız, ileri geri bilinçsiz devimidir ki, inanç ayrımlaşmış içeriği yitirdiğinde buna indirgeniyordu; bu aynı zamanda arı özbilincin devimidir—bir devim ki onun için özün saltık olarak yabancı öte-yan olması gerekmektedir. Çünkü bu arı özbilinç arı Kavramlarda, ayrım olmayan ayrımlarda devinmekte olduğu için, gerçekte Tinin o ileri geri bilinçsiz devimine,

e.d. arı *duyguya* ya da arı *şeyliğe* çökmektedir.—Ama kendine yabancılaşmış Kavram—çünkü burada Kavram henüz bu yabancılaşma basamağında durmaktadır—iki yanın, özbilincin devimi ve onun saltık Varlığının bu *özdeş özlerini,* gerçekte onların tözleri ve kalıcılıkları olan *bu özdeş* özü tanımaz. Kavram bu birliği tanımadığından onun için saltık Varlık yalnızca nesnel öte-yan biçiminde geçerlidir, oysa bu ayrımları yapmakta olan ve bu kipte 'kendinde'ye kendi dışında iye olan bilinç ise sonlu bir bilinç olarak değer taşımaktadır.

575. O saltık varlık açısından Aydınlanma kendi kendisi ile o daha önce inanç ile yapmış olduğu çatışmaya düşer, ve kendisini iki partiye böler. Bir parti iki partiye ayrılarak kendisini *yenen* yan olarak tanıtlar; çünkü bunu yapmakla saldırdığı ilkeyi kendisinde kapsadığını göstermekte, ve böylece daha önce içinde görünmüş olduğu tekyanlılığı ortadan kaldırmış olmaktadır. Onunla öteki parti arasında bölünmüş olan çıkar şimdi bütünüyle onun içersine düşmekte, ve öteki parti unutulmaktadır, çünkü bu çıkar kendi içinde onu uğraştıran karşıtlığı bulmaktadır. Oysa aynı zamanda karşıtlık daha yüksek olan yenen öğeye yükseltilmiştir ve onda kendini duru bir biçimde sergilemektedir. Öyle ki partilerden birinde doğan ve bir şanssızlık gibi görünen bölüngü dahaçok o partinin şansını belgitlemektedir.

576. Arı özün kendisi kendi içersinde hiçbir ayrım taşımaz; bu yüzden bir ayrıma ulaşması böyle iki arı özün bilinç için ortaya çıkmaları ile ya da özün ikili bir bilincinin doğması ile olur.—Arı saltık Varlık salt arı düşüncede vardır, ya da daha doğrusu arı düşüncenin kendisidir, ve öyleyse bütünüyle sonlunun *ötesinde, öz*bilincin *ötesindedir,* ve salt olumsuz Varlıktır. Oysa bu kipte o ancak *varlık*tır, özbilincin olumsuzudur. Özbilincin *olumsuzu* olarak, onunla *da* ilişkilidir; bir *dışvarlık*tır ki, içersine ayrım ve belirlenimlerin düştüğü özbilinç ile ilişkide olarak, tadılmış, görülmüş vb. olma ayrımlarını kendi içine almaktadır; ve ilişki *duyu*-pekinliği ile algının ilişkisidir.

577. Eğer içine o olumsuz öte-yanın zorunlu olarak geçtiği bu *duyusal* varlıktan yola çıkar, ama bilincin onunla ilişkisinin bu belirli kiplerini soyutlarsak, o zaman geriye kendi içinde ileri geri kayıtsız ve amaçsız bir devim olarak arı *Özdek* kalır. Bu bağlamda düşünülmesi özsel olan şey *arı Özdeğin* ancak görme,

duyma, tatmayı vb. *soyutladığımız zaman geriye* kalan şey olduğudur, e.d. Özdek görülen, tadılan, duyulan vb. değildir; görülen, duyulan, tadılan *Özdek* değil, ama bir renk, bir taş, bir tuzdur; Özdek tersine bir *arı soyutlamadır,* ve böylece burada bize sunulan şey *düşüncenin arı özü* ya da arı düşüncenin kendisidir—kendi içinde ayrımlaşmamış, belirlenimsiz, yüklemsiz Saltık olarak.

578. Aydınlanmanın bir partisi, başlangıç noktasını oluşturmuş olan edimsel bilincin ötesinde düşüncede varolan o yüklemsiz Saltığı saltık Varlık olarak adlandırır;—öteki ona *Özdek* der. Eğer bunlar *Doğa* ve Tin ya da *Tanrı* olarak ayırdedilecek olsalardı, o zaman o bilinçsiz ve amaçsız iç devim onu Doğa yapacak olan gelişmiş yaşamın varsıllığından, ve onu Tin ya da Tanrı yapacak olan o kendi içinde kendisini ayrımlaştıran bilinçten yoksun kalacaktı. İkisi de, gördüğümüz gibi, saltık olarak aynı Kavramdır; ayrım olguda değil, ama yalnızca ve yalnızca iki gelişimin ayrı başlangıç noktalarında ve her birinin düşünmenin deviminde kendi öz noktasına sarılıp kalmasında yatmaktadır. Eğer başlangıç noktalarını gözardı edebilirlerse karşılaşacaklar ve birine, öne sürdüğü gibi, iğrenç gelenin, ve öteki için bir ahmaklık olanın, aynı şeyler olduklarını anlayacaklardır. Çünkü biri için saltık Varlık onun arı düşünüşündedir, ya da dolaysızca arı bilinç içindir, sonlu bilincin dışındadır, onun *olumsuz* öteyanıdır. Eğer o bir yandan düşüncenin yalın dolaysızlığının *arı varlıktan* başka birşey olmadığını, ve öte yandan bilinç için *olumsuz* olanın aynı zamanda onunla ilişkide olduğunu, olumsuz yargıda *'dir'*in (koşaç) terimleri ayırdığı denli de bir arada tuttuğunu düşünecek olursa, o zaman görecektir ki, *dışsal olarak varolan* birşey belirlenimi içindeki bu öte-yan bilinç ile ilişkidedir ve bu yüzden *arı özdek* denilen şey ile aynıdır: *bulunuşun* eksik kıpısı kazanılmış olacaktır.—Öteki Aydınlanma duyusal varlıktan yola çıkar, sonra tatmanın, görmenin, vb. duyusal ilişkisini *soyutlar,* ve o varlığı arı *'kendinde', saltık özdek,* ne duyulan, ne de tadılan birşey yapar; bu varlık bu kipte yüklemsiz yalın birşey, *arı bilincin* özü olmuştur; o *kendinde* varolan olarak arı Kavram, ya da *kendi içersindeki arı düşüncedir.* Bu içgörü *varolan*dan, ki *arı* varolandır, düşüncedir ki *arı* varolan ile aynıdır, bilinçli etkinliği içinde karşıt yönde bir adım atmaz, ya da

arı olumludan arı olumsuza gitmez; gene de olumlu yalnızca olumsuzlama yoluyla *arı* iken, *arı* olumsuz ise, arı olarak, kendi içinde kendine özdeştir, ve işte bu nedenle olumludur.—Ya da ikisi de Descartes'in metafizik Kavramına, *varlık* ve *düşünce*nin *kendilerinde* aynı oldukları olgusuna ulaşmış değillerdir; *varlığın, arı varlığın, somut* olarak *edimsel* birşey olmadığı, tersine *arı soyutlama* olduğu, ve evrik olarak, arı düşüncenin, kendine-özdeşliğin ya da özün, hem özbilincin *olumsuzu* ve öyleyse *varlık* olduğu, hem de dolaysız yalınlık olarak o denli de *varlık*tan başka birşey olmadığı düşüncesine varamamışlardır; *düşünce şeylik*tir, ya da *şeylik düşünce*dir.

579. Öz burada *bölünmeyi* ilkin kendi içinde öyle bir yolda taşımaktadır ki, iki tür irdeleme yolu sözkonusudur; bir yandan öz ayrımı kendi içersinde taşımalıdır; ve öte yandan tam bu nedenle iki irdeleme yolu bire kaynaşmaktadır; çünkü onları ayırdetmeye yarayan soyut arı varlık ve olumsuz kıpıları o zaman bu irdeleme yollarının nesnesi içinde birleşmişlerdir.—Her ikisine de ortak evrensel öğe arı, içkin salınım ya da arı kendi-kendini-düşünme soyutlamasıdır. Bu yalın, eksende çevrinen devim daha karmaşık olmalıdır, çünkü kendisi ancak kıpılarını ayrımlaştırmakla devimdir. Kıpıların bu ayrımlaşması onların devimsiz özdeşliğini bundan böyle edimsel bir düşünce olmayan ve artık içersinde hiçbir yaşam taşımıyan arı varlığın boş kabuğu olarak geride bırakır; çünkü bu ayrımlaşma süreci, ayrım olarak, tüm içeriktir. Ama, kendisini o *birliğin dışına* koyan bu süreç *kendinde-, bir-başkası-için-* ve *kendi-için*-varlık kıpılarının *kendi içine geri dönmeyen* almaşık bir devimidir;—edimselliktir, bunun arı içgörünün edimsel bilinci için nesne olduğu yolda,—*Yararlık*tır.

580. Yararlık, inanç ya da duygusallık için, ve üstelik kendini kurgul diye nitelendiren ve *'kendinde'*ye sarılan soyut düşünce için bile kötü olarak görünse de, gene de arı içgörü olgusallaşmasını Yararlıkta tamamlamakta ve onda kendi kendisini *nesnesi* olarak almaktadır, bir nesne ki; içgörü artık onu yadsıyamamakta ve onun için artık boşluğun ya da arı öte-yanın değerini de taşımamaktadır. Çünkü arı içgörü, gördüğümüz gibi, varolan Kavramın kendisidir, ya da kendine özdeş ve böylece kendini kendi içinde ayrımlaştıran kişiliktir, öyle ki, ayırdedilen her bir kıpının kendisi arı Kavramdır, e.d. aynı zamanda ayırdedilme-

miştir; arı içgörü yalın, arı özbilinçtir ki, *kendinde* olduğu gibi *kendi için* de dolaysız bir birlik içindedir. Öyleyse *kendinde-varlığı* kalıcı bir *varlık* değildir, tersine ayrımı içinde dolaysızca birşey olmaya son verir; böyle bir varlık ise, ki dolaysızca bir destekten yoksundur, *kendinde* değildir, tersine özsel olarak *bir başkası içindir,* onu soğuran bir güç içindir. Ama birinciye, *kendinde*-varlığa karşıolan bu ikinci kıpı eşit ölçüde dolaysızca birincisi gibi yitmektedir; ya da *bir başkası için varlık* olarak dahaçok *yitişin* kendisidir, ve böylece kendi içine *geri-dönmüş-varlık, kendi-için-varlık koyulmuş* olmaktadır. Bu yalın kendi-için-varlık ise kendine-özdeşlik olarak dahaçok *bir varlık*tır ya da böylelikle *bir başkası içindir.—Kıpılarının açınımı* içinde arı içgörünün bu doğası ya da *nesne* olarak içgörü Yararlıda anlatılmaktadır. Yararlı olan *kendinde* kalıcı birşey ya da bir Şeydir, ve bu kendinde-varlık aynı zamanda yalnızca arı bir kıpıdır; bu yüzden saltık olarak *bir başkası içindir,* ama o denli de bir başkası için salt *kendinde* ne ise odur; bu karşıt kıpılar kendi-için-varlığın bölünmez birliğine geri dönmüşlerdir. Oysa Yararlı arı içgörünün Kavramını anlatıyor olsa da, bu gene de genel olarak arı içgörü değil, ama *tasarım* olarak ya da onun *nesnesi* olarak içgörüdür; o yalnızca bu kıpıların durmak bilmez almaşıdır, ve bunlardan biri gerçi kendi içine geri-dönmüşlüğün kendisidir, ama yalnızca *kendi-için-varlık* olarak e.d. bir yanda ötekilere karşı görünen soyut bir kıpı olarak. Yararlının kendisi olumsuz bir öz değildir, bu kıpıları karşıtlıkları içinde ve aynı zamanda *bir ve aynı bakımdan bölünmemiş* olarak, ya da tıpkı arı içgörü olarak bulundukları yolda birer *düşünce* olarak kendi içinde taşımaz; *kendi-için-varlık* kıpısı Yararlıda hiç kuşkusuz bulunmaktadır, ama öteki kıpıların, *'kendinde'*nin ve *başkası için varlığın* üzerine *yayılacağı* ve böylece *'kendi'* olacağı bir yolda değil. Öyleyse arı içgörü Yararlıda kendi öz Kavramını *arı* kıpıları içinde *nesne* olarak taşımaktadır; o bu *metafiziğin* bilincidir, ama henüz onun kavranışı değildir; bilinç henüz *Varlık* ve *Kavramın birliğinin* kendisine ulaşmış değildir. Arı içgörü için Yararlı henüz bir nesne biçimini taşımakta olduğu için, onun hiç kuşkusuz artık kendinde ve kendi için varolmayan, ama gene de kendisinden ayırdettiği bir dünya vardır. Ancak, karşısavlar Kavramın doruğunda ortaya çıktıkları için, sonraki evre bunların çarpışmaya

girdikleri ve Aydınlanmanın kendi yaptıklarının ürünlerini toplıyacağı evre olacaktır.

581. Erişilen nesne bu bütün alan ile ilişkisi içinde ele alındığı zaman, görürüz ki ekinin edimsel dünyası özbilincin *kofluğu* içinde toplanmıştır—bir *kendi-için-varlık* içinde ki, henüz o ekin dünyasının karışıklığını içeriği olarak taşımaktadır, henüz *tekil* Kavramdır, kendi için olan *evrensel* Kavram değil. Ama kendi içine geri dönmüş olarak, bu Kavram *arı içgörüdür,*—arı *'kendi'* olarak arı bilinç ya da olumsuzluk, tıpkı inancın da *arı düşünce* olarak aynı şey ya da olumluluk olması gibi. İnanç o 'kendi'de onu tümleyen kıpıyı bulur;—oysa bu tümleniş yoluyla yok olduğu zaman, artık iki kıpıyı ara içgörüde görmekteyiz: saltık Varlık olarak, ki yalnız *düşünceldir* ya da bir olumsuzdur, ve *Özdek* olarak, ki olumlu, *varolan* birşeydir.—Bu tümlük gene de özbilincin *kof* bilince ait olan o *edimsel* dünyasından yoksundur—bir dünya ki, düşünce kendisini oradan kendine yükseltmiştir. Bu eksiklik yararlıkta, giderilir ama ancak arı içgörünün onda olumlu nesnellik kazanması ölçüsünde; arı içgörü bu yolla kendi içinde doyumlu edimsel bir bilinçtir. Bu nesnellik şimdi onun *dünyasını* oluşturmaktadır; o önceki bütün bir dünyanın, olgusal dünyanın olduğu gibi ideal dünyanın da gerçekliği olmuştur. Tinin ilk dünyası onun kendiliğinden dağılan dışvarlığının ve tekil biçimlerinin öz-pekinliğinin yaygın ülkesidir; tıpkı Doğanın kendi yaşamını sonsuz bir çeşitlilik içindeki şekillere, bu şekillerin *cinsleri* edimsel olarak bulunmaksızın dağıtması gibi. İkinci dünya *cinsi* kapsar ve o pekinliğe karşı *kendinde-varlığın* ya da *gerçekliğin* ülkesidir. Üçüncüsü ise, e.d. *Yararlık* dünyası, gerçekliktir, ki o denli de öz-*pekinlik*tir. *İnanc*ın gerçekliğinin ülkesi *edimsellik* ilkesinden ya da bu tekil birey olarak kendi kendinin pekinliğinden yoksundur. Ama edimsellik ya da kendi kendinin bu tekil birey olarak pekinliği ise *'kendinde'*den yoksundur. Arı içgörünün nesnesinde iki dünya birleşmektedir. Yararlı, eğer özbilinç onun içyüzünü görüyor ve onda *tekil* öz-pekinliğini, hazzını *(kendi-için-varlığını)* buluyorsa, nesnedir; özbilinç nesnenin *içini* bu kipte *görür,* ve bu içgörü nesnenin gerçek özünü kapsar (içten görülen birşey ya da *bir başkası için* olmak). Bu içgörünün öyleyse kendisi *gerçek bilme*dir, ve özbilinç de benzer olarak dolaysızca evrensel öz-pekinliğini, *arı bilincini* bu ilişkide bulmak-

tadır; ve bu ilişkide öyleyse bulunuş ve *edimsellik* ve ayrıca *gerçeklik* birleşmişlerdir. İki dünya barışmış ve cennet aşağıya yeryüzüne indirilmiştir.

III. SALTIK ÖZGÜRLÜK VE TERÖR

582. Bilinç Kavramını Yararlıkta bulmuştur. Ama Kavram bir yandan henüz *nesne*dir, öte yandan tam bu yüzden henüz *Erek*tir ki, bilinç kendisini dolaysızca ona iye olarak bulmamaktadır. Yararlık henüz nesnenin bir yüklemidir, öznenin kendisi ya da nesnenin dolaysız ve biricik *edimselliği* değildir. O daha önce *kendi-için-varlığın* kendisini henüz geri kalan kıpıların tözü olarak tanıtlamamış olduğu zaman görünmüş olan şey ile aynıdır, ve bununla Yararlığın doğrudan doğruya bilincin 'kendi'-sinden başka birşey olmadığı ve bilincin böylelikle ona iye olduğu gösterilecektir.—Yararlının nesnellik biçiminden bu geri çekiliş, bununla birlikte, *kendinde* daha şimdiden olmuştur, ve bu iç devrimden edimsel dünyanın edimsel devrimi, yeni bilinç şekli, *saltık özgürlük* doğmaktadır.

583. Gerçekte, burada bulunan şey özbilinci iyelikten ayıran boş bir nesnellik görünüşünden daha çoğu değildir. Çünkü bir yandan edimsel dünyanın ve inanılan dünyanın örgütlerinin belirli üyelerinin tüm kalıcılık ve geçerlikleri, genel olarak, zeminlerine ve tinlerine geri döner gibi bu yalın belirlenime geri dönmüşlerdir; öte yandan ise bu yalın belirlenim artık kendi için kendine özgü birşey taşımamaktadır ve dahaçok arı metafiziktir, özbilincin arı Kavramı ya da bilmesidir. Daha açık bir deyişle, nesne olarak Yararlının *kendinde-ve-kendi-için-varlığına* ilişkin olarak, bilinç onun *kendinde-varlığının* özsel olarak *başkası-için-varlık* olduğunu bilmektedir; *kendinde-varlık, 'kendi'siz* olarak, gerçekte edilgin bir 'kendi'dir ya da bir başka 'kendi' için 'kendi' olan birşeydir. Nesne ise bilinç için bu soyut *arı kendinde-varlık* biçimindedir, çünkü bilinç ayrımları arı Kavramlar biçiminde olan *arı içgörüdür.*—Ama *kendi-için-varlık,* ki başkası için varlık ona geri dönmektedir, e.d. 'kendi', nesne denilene özgü ve 'Ben'den ayrı olan bir 'kendi' değildir; çünkü bilinç arı içgörü olarak *tekil* bir 'kendi' değildir, karşısında nesneyi eşit ölçüde kendine özgü bir 'kendi' olarak bulan bir 'kendi' değildir; tersi-

ne, arı Kavram, 'kendi'nin 'kendi'ye bakışı, saltık olarak *kendi kendisini* ikili görmedir; kendinin pekinliği evrensel Öznedir ve onun bilen Kavramı tüm edimselliğin özüdür. Öyleyse, eğer Yararlı salt kıpıların onun öz *birliğine* geri dönmemiş olan bir almaşı idiyse, ve bu yüzden henüz bilme için bir nesne idiyse, şimdi bu olmaya son vermektedir; çünkü bilmenin kendisi o soyut kıpıların bir devimidir, evrensel 'kendi'dir, nesnenin ve o denli de kendisinin 'kendi'sidir, ve evrensel olarak bu devimin kendi içine geri dönen birliğidir.

584. Böylece Tin *saltık özgürlük* olarak bulunmaktadır; Tin özbilinçtir ki, özpekinliğinin duyulurüstü dünya gibi olgusal dünyanın da tüm tinsel kütlelerinin özü olduğunu, ya da evrik olarak, öz ve edimselliğin bilincin *kendisine* ilişkin bilgisi olduğunu görmektedir.—Kendi arı kişiliğinin ve bunda tüm tinsel olgusallığın bilincindedir, ve tüm olgusallık salt tinseldir; dünya onun için yalnızca onun istencidir, ve bu evrensel, genel bir istençtir. Ve dahası, bu istenç sessiz bir onamadan ya da temsili bir onamadan oluşan boş bir istenç düşüncesi değil, ama olgusal evrensel istençtir, tüm *bireylerin* birey olarak istencidir. Çünkü istenç kendinde kişiliğin ya da her kişinin bilincidir, ve bu gerçek edimsel istenç olaraktır ki olması gerektiği gibi, ed. herkesin kişiliğinin *öz*bilinçli özü olarak bulunmaktadır, öyle ki herkes, bütünden kopmamış olarak, her zaman herşeyi yapmaktadır, ve bütünün yaptığı olarak görünen *herkesin* dolaysız ve bilinçli edimidir.

585. Saltık özgürlüğün bu bölünmemiş Tözü hiçbir güçten direnç görmeksizin dünyanın tahtına çıkar. Çünkü bilinç gerçekte içinde tinsel varlıkların ya da güçlerin tözlerini taşıdıkları biricik öğe olduğu için, bunların kütlelere bölünme yoluyla örgütlenen ve sürmekte olan bütün bir dizgeleri çökmüştür, çünkü şimdi bireysel bilinç nesneyi öyle kavramaktadır ki, nesne özbilincin kendisinden başka hiçbir öz taşımamaktadır ya da saltık olarak Kavramdır. Kavramı varolan bir *nesne* yapmış olan şey onun değişik, *kalıcı* kütlelere ayrımlaşmış olmasıdır; oysa nesne Kavrama dönüştüğü zaman, onda artık kalıcı hiçbirşey yoktur; olumsuzluk tüm kıpılarına işlemiştir. Nesne öyle bir yolda varoluşa gelmektedir ki, her bireysel bilinç kendisine ayrılmış olan alandan yükselmekte, artık bu tikel kütlede özünü ve çalışmasını

bulamamakta, ama 'kendi'sini istenç *Kavramı* olarak, ve tüm kütleleri bu istencin özü olarak kavramakta, ve bu yüzden kendini ancak bütünün çalışması olan bir çalışma içinde edimselleştirebilmektedir. Bu saltık özgürlükte, öyleyse, tüm toplumsal katman ve sınıflar, ki bütünün kendisini onlara eklemlemiş olduğu tinsel özlerdirler, yok edilirler; böyle bir alana ait olmuş ve orada istemiş ve yerine getirmiş olan tekil bilinç sınırlamalarını ortadan kaldırmıştır; amacı evrensel amaçtır, dili evrensel yasadır, çalışması evrensel çalışmadır.

586. Nesne ve *ayrım* burada tüm olgusal varlığın yüklemi olmuş olan *yararlık* imlemini yitirmişlerdir; bilinç devimine nesnede başlamamaktadır, sanki bu bir yabancıymış ve ilkin ondan kendi içine geri dönmesi gerekiyormuş gibi; tersine, nesne onun için bilincin kendisidir; öyleyse karşıtlık salt *tekil* ve *evrensel* bilinçler arasındaki ayrımdan oluşmaktadır; ama tekil bilincin kendisi dolaysızca kendi gözünde bir karşıtlığın yalnızca *görünüşünü* taşımış olandır; o evrensel bilinç ve istençtir. Onun bu edimselliğinin *öte-yanı* olgusal varlığın ya da inanılan varlığın yitik bağımsızlığının kadavrası üzerinde yalnızca bayat bir gazın, boş *être suprême*'in kokusu olarak asılı kalır.

587. Değişik tinsel kütlelerin ve bireyin sınırlı yaşamının ve ayrıca onun her iki dünyasının ortadan kaldırılmasından sonra geriye kalan, öyleyse, yalnızca evrensel özbilincin kendi içindeki devimidir—bir devim ki, onun *evrensellik* ile *kişisel* bilinç biçimlerindeki bir karşılıklı-etkilişimi olarak görünmektedir; evrensel istenç *kendi içine* gider ve *tekil* bir istençtir ki, karşısında evrensel yasa ve çalışma durmaktadır. Oysa bu *tekil* bilinç kendisini o denli de dolaysızca evrensel istenç olarak bilmektedir; bilmektedir ki nesnesi o istencin verdiği bir yasa ve yerine getirdiği bir çalışmadır; eyleme geçerken ve nesnelliği yaratırken, öyleyse, yaptığı bireysel birşey değil, ama salt devletin yasalarını ve işlevlerini yerine getirmektir.

588. Bu devim böylece bilincin kendi kendisi ile karşılıklı-etkileşimidir ki orada bilinç hiçbirşeyi ona karşı duran *özgür bir nesne* şeklinde bırakmaz. Burdan şu çıkmaktadır ki, hiçbir olumlu çalışmaya, ne dilin ve ne de edimselliğin evrensel çalışmalarına, ne *bilinçli* özgürlüğün yasalarına ve genel kurumlarına, ne de *isteyen* özgürlüğün edimlerine ve çalışmalarına varamaz.—

Kendine *bilinç* veren özgürlüğün yerine getirebileceği çalışma, o özgürlüğün, *evrensel* töz olarak, kendisini bir *nesne* ve *kalıcı* bir *varlık* yapmasından oluşacaktır. Bu başkalık ondaki ayrım olacaktır ki, buna göre o kendisini kalıcı tinsel kütlelere ve değişik güçlerin üyelerine bölüyordu; bir yandan bu kütleler yasama, yargı ve yürütme güçlerine ayrılmış bir *gücün 'düşünce şeyleri'* olacaklardır; öte yandan ise, ekinin olgusal dünyasında bulduğumuz *olgusal özler* olacaklardır, ve, evrensel eylemin içeriğine daha yakından bakıldığında, emeğin tikel kütleleri olacaklardır ki bunlar da ayrıca daha özel *katmanlar* ya da *sınıflar* olarak ayırdedileceklerdir.—Kendisini bu yolda bileşenlerine ayıracak olan ve tam bu yolla *varolan* bir Töz yapacak olan evrensel özgürlük, böylelikle tekil bireysellikten özgür olacak ve *bireyler çokluğunu* değişik bileşenleri arasında paylaştıracaktır. Bu ise kişiliğin etkinlik ve varlığını bütününün bir dalında, bir tür etkinlik ve varlıkta sınırlayacaktır; *varlık* öğesine koyulduğu zaman kişilik *belirli* bir kişilik imlemini kazanacaktır; gerçekte evrensel özbilinç olmaya son verecektir. Özbilinç ne *kendini-koyan* yasalara boyun eğme *düşüncesi* yoluyla, ki ona bütünün salt bir parçasını verecektir, ne de yasamada ve evrensel eylemde *temsil edilmesi* yoluyla kendisinin *edimsellik* üzerine aldatılmasına göz yumacaktır,—*kendisinin* yasayı kendi koyma ve tekil bir çalışmayı, değil, ama evrenselin *kendisini* yerine getirme edimselliği üzerine aldanmayacaktır; çünkü 'kendi' nerede Salt *temsil ediliyor* ve *düşünülüyor* ise, orada *edimsel* değildir; temsil edildiği yerde yoktur.

589. Bireysel özbilinç varolan Töz olarak saltık özgürlüğün bu *evrensel çalışmasında* nasıl kendisini bulamıyorsa, gene öyle bu özgürlüğün istencinin özgün *edimlerinde* ve *bireysel* eylemlerinde de bulamamaktadır. Evrenselin bir edimde bulunmadan önce kendisini bireyselliğin 'Bir'i içine yoğunlaştırması ve en öne bireysel bir özbilinci koyması gerekir; çünkü evrensel istenç ancak bir Bir olan 'kendi'de *edimsel* bir istençtir. Oysa bu yolla *tüm öteki bireyler* bu edimin bütünlüğünden dışlanmakta ve onda salt sınırlı bir pay taşımaktadırlar, öyle ki edim *edimsel evrensel özbilincin* edimi olmayacaktır.—Evrensel özgürlük öyleyse ne olumlu bir çalışma, ne de bir edim üretebilir; onun için salt *olumsuz eylem* kalmıştır; o yanlızca yok edişin *Furi*sidir.

590. Oysa en yüksek edimsellik ve evrensel özgürlüğe en karşıt edimsellik, ya da daha doğrusu, o özgürlük için henüz varolacak olan biricik nesne, edimsel özbilincin kendisinin özgürlüğü ve bireyselliğidir. Çünkü kendisini örgensel bir eklemlenişin olgusallığına ilerlemeye bırakmayan ve amacı kesiksiz bir süreklilik içinde kendisini sürdürmek olan o evrensellik, aynı zamanda kendi içinde kendini ayrımlaştırır, çünkü genel olarak devim ve bilinçtir. Ve, dahası, kendi öz soyutluğu nedeniyle, kendini eşit ölçüde soyut uçlara, yalın, esnek olmayan, soğuk bir evrenselliğe, edimsel özbilincin kesikli, saltık, boyuneğmez katılığına ve dikbaşlı noktasallığına böler. Artık olgusal örgütlenişin yokedilmesini tamamlamıştır, ve salt kendi için vardır, bu onun biricik nesnesidir,—bir nesne ki artık hiçbir içerik, iyelik, dışvarlık ve dışsal uzamı yoktur, ama yalnızca kendisinin bu saltık olarak arı ve özgür bireysel bir 'kendi' olarak bilgisidir. Bu nesnenin ele geçirilebileceği tek yer yalnızca *soyut* genelde dışvarlığıdır.— Öyleyse bu ikisinin ilişkisi, her biri bölünmez ve saltık olarak kendi için varolduğundan ve böylece onları birbirlerine bağlayacak olan bir orta terimi veremiyeceğinden, bütünüyle *dolaysız* arı olumsuzlamadır, ve dahası evrenselde *varolan* bir kendilik olarak bireyin olumsuzlanmasıdır. Evrensel özgürlüğün biricik çalışma ve edimi öyleyse *ölüm*dür, ve üstelik öyle bir *ölüm* ki, hiçbir iç imlemi ve içeriği yoktur; çünkü olumsuzlanan saltık olarak özgür 'kendi'nin boş noktasıdır; öyleyse bu en soğuk ve en değersiz ölümdür, bir lahana başını ikiye bölmekten ya da bir yudum suyu yutmaktan daha anlamlı birşey değildir.

591. Bu düz, basmakalıp hecede hükümetin bilgeliği, evrensel istencin anlağı yatmaktadır: kendisini bu yolla edimlemektedir. Hükümetin kendisi evrensel istencin kendini-koyan odağı ya da bireyselliğinden başka birşey değildir. Hükümet, bir noktadan çıkan bir istenç ve edimleme olarak, aynı zamanda belirli bir düzeni ve eylemi istemekte ve yerine getirmektedir. Bir yandan tüm geri kalan bireyleri ediminden dışlamakta, öte yandan kendisini böylece belirli bir istenç olan ve bu yüzden evrensel istence karşıt olan bir hükümet olarak oluşturmaktadır; buna göre, kendini bir *bölüngü*den başka birşey olarak sunması saltık olarak olanaksızdır. Hükümet denilen şey yalnızca *ıtkulu* bölüngüdür, ve tam bu bölüngü olmasında devrilmesinin doğrudan zorunlu-

ğu yatmaktadır; ve hükümet oluşu ise evrik olarak onu bölüngü ve suçlu yapmaktadır. Evrensel istenç hükümetin edimsel etkinliğinin ona karşı işlenmiş bir suç olduğunu ileri sürdüğü zaman, hükümet kendi payına ona karşı olan istencin suçunu sergileyebilmek için belirli ve açıkta duran hiçbirşey bulamaz; çünkü karşısında *edimsel* evrensel istenç olarak duran yalnızca edimsel olmayan arı istençtir, *niyet*tir. *Kuşkulanılmışlık,* öyleyse, *suçluluğun* yerini alır ya da onun imlem ve etkisini taşır; ve bu edimselliğe karşı niyetin yalın 'İç'inde yatan dışsal tepki, ondan yalnızca varlığının kendisinden başka hiçbirşeyin alınamıyacağı bu varolan 'kendi'nin kuru, cansıkıcı yokedilişinden oluşur.

592. Bu kendine özgü *çalışmasında,* saltık özgürlük kendisine nesne olur, ve özbilinç saltık özgürlüğün ve olduğunu görgüler. *Kendinde* o özgürlük tam bu *soyut özbilinçtir* ki, tüm ayrımı ve ayrımın tüm kalıcılığını kendi içinde yoketmektedir. Böyle iken kendisine nesnedir; ölümün *terörü* onun bu olumsuz özünün sezilmesidir. Ama saltık olarak özgür özbilinç şimdi bu olgusallığını kendisine ilişkin olarak taşımış olduğu Kavramından bütünüyle ayrı bulmaktadır; o Kavrama göre evrensel istenç kişiliğin yalnızca *olumlu* özüdür, ve bu kişilik onda kendisini yalnızca olumlu ya da korunuyor bilmektedir. Oysa burada arı içgörü olarak olumlu ve olumsuz özünü bütünüyle ayıran—yüklemsiz Saltığı arı *Düşünce* ve arı *Özdek* olarak bütünüyle ayıran—bu özbilinç için birinden ötekine saltık *geçiş* edimselliği içinde bulunmaktadır.—Evrensel istenç, saltık olarak *olumlu* edimsel özbilinç olarak, *arı* düşünce ya da *soyut* özdek düzeyine *yükseltilmiş* özbilinçli edimsellik olduğu için, birdenbire *olumsuz* doğasına değişmekte, ve kendisini o denli de *kendi-kendini-düşünmenin* ya da özbilincin *ortadan kaldırılması* olarak tanıtlamaktadır.

593. Saltık özgürlük böylece evrensel istencin *arı* kendine-özdeşliği olarak *olumsuzlamayı,* ama bu yüzden genelde ayrımı kendisinde taşımakta, ve bunu yine *edimsel* bir ayrım olarak geliştirmektedir. Çünkü arı *olumsuzluk*kendine-özdeş evrensel istençte *kalıcılık öğesini* ya da içinde kıpılarının olgusallaşmış olduğu *Töz*ü bulmaktadır; bu olumsuzluk özdeğe iyedir ve bunu kendi öz belirliliği ile uyum içinde kullanabilir; ve bu tözün kendisini tekil bilinç için olumsuz öğe olarak göstermiş olması ölçü-

sünde, tinsel kütlelerin bireysel bilinçler çokluğunu paylaşmış olan örgütlenmesi böylece bir kez daha şekillenir. Saltık efendilerinin, ölümün, korkusunu duymuş olan bu bireyler, bir kez daha olumsuzluğa ve ayrımlara boyun eğmekte, kendilerini kütleler altında düzenlemekte ve bölüştürülmüş ve sınırlı bir çalışmaya, ama bu yolla tözsel edimselliklerine geri dönmektedirler.

594. Tin bu kargaşadan kendi başlangıç noktasına, ekinin törel ve olgusal dünyasına geri atılacaktır, bir dünya ki bir kez daha insanların yüreğine girmiş olan efendi korkusu ile ancak dinçleşmiş ve gençleşmiş olacaktır. Tinin bu zorunlu döngüsünü yeni baştan geçmesi ve biteviye yinelemesi gerekecekti, eğer sonuç yalnızca özbilinç ve Tözün eksiksiz bir içiçe geçişi olmuş olsaydı—bir içiçe geçiş ki, orada üzerinde evrensel özünün olumsuz gücünü görgülemiş olan özbilinç kendisini bu tikel birey olarak değil, tersine yalnızca evrensel bir birey olarak bilmek ve bulmak isteyecek, ve öyleyse ayrıca evrensel Tinin nesnel olan ve tikel olarak özbilinci dışlayıcı edimselliğine de dayanabilecekti.—Ama saltık özgürlükte dışvarlığın karmaşasına batmış ya da kendisine belirli erek ve düşünceler saptamış olan bir bilinç ile, ister edimselliğin isterse düşüncenin dünyası olsun, geçerli bir *dış* dünya arasında hiçbir karşılıklı etkileşim yoktu; bunun yerine, dünya bütünüyle evrensel bir istenç olarak bilinç biçiminde idi, ve benzer olarak özbilinç tüm uzamlı dışvarlık ya da çeşitli erek ve yargılardan çekilerek yalın 'kendi'nin içersine yoğunlaşmıştı. Onun bu öz ile karşılıklı-etkileşim içinde eriştiği ekin, öyleyse, en yüksek ve en sonuncu ekindir, arı, yalın edimselliğinin dolaysızca yitişini ve boş yokluğa geçişini görmektir. Ekin dünyasının kendisinde o kendi olumsuzlanmasını ya da yabancılaşmasını bu arı soyutluk biçiminde görmeye dek varamaz; tersine, olumsuzlanması bir içerik ile, ya onur ya da varsıllık ile doludur, ve bunu kendisinden yabancılaştırmış olduğu 'kendi'nin yerine kazanmıştır; ya da dağınık bilincin kazanmış olduğu tinsel dil ve içgörü ile doludur; ya da olumsuzlama inancın cenneti, Aydınlanmanın Yararlısıdır. Tüm bu belirlenimler 'kendi'nin saltık özgürlükte uğradığı yıkımda yitmişlerdir; onun olumsuzlanması anlamsız ölümdür, olumlu hiçbirşey, kendine bir içerik verecek hiçbirşey taşımayan olumsuzun arı terörü-

dür.—Aynı zamanda, gene de, bu olumsuzlama kendi edimselliği içinde *yabancı* birşey değildir; o ne içinde törel dünyanın yokolduğu evrensel, *ötede* yatan *zorunluk,* ne özel iyeliğin tikel olumsallığı, ne de parçalanmış bilincin kendisini ona bağımlı gördüğü özel iyeliğin kaprisidir; tersine, evrensel istençtir ki, bu enson soyutlamasında olumlu hiçbirşey taşımamakta ve bu ne denle özveriye karşılık olarak hiçbirşey verememektedir;—oysa işte bu nedenle bu istenç özbilinç ile dolaysızca birdir, ya da arı olumludur, çünkü arı olumsuzdur; ve anlamsız ölüm, 'kendi'nin doldurulmamış olumsuzluğu, iç Kavramında saltık olumluluğa dönmektedir. Bilinç için onun evrensel istenç ile dolaysız birliği, kendisini evrensel istençte bu belirli nokta olarak bilme isteği, saltık olarak karşıt bir görgülenime dönmektedir. Bu görgülenimde onun için yiten şey o tözsüz noktanın soyut *varlığı* ya da dolaysızlığıdır, ve bu yitik dolaysızlık evrensel istencin kendisidir ki bilinç şimdi kendisini o olarak bilmektedir, ama ancak kendisi *ortadan kaldırılmış dolaysızlık* olduğu, arı bilme ya da arı istenç olduğu sürece. Buna göre bilinç o istenci kendisi olarak ve kendisini özsel varlık olarak bilmektedir, ama *dolaysızca varolan* bir özsel varlık olarak değil; ne o istenci devrimci hükümet ya da anarşiyi kurmaya çabalayan anarşi olarak, ne de kendisini bu bölüngünün ya da buna karşıolan bölüngünün özeği olarak bilmektedir; tersine, *evrensel istenç* onun arı *bilme* ve *istemesi*dir ve *o* bu arı bilme ve isteme olarak evrensel istençtir. Bilinç o istençte *kendi kendisini* yitirmez, çünkü arı bilme ve isteme atomsal bilinç noktası olmaktan daha çok odur. Böylece o arı bilmenin kendi kendisi ile etkileşimidir; arı *bilme özsel varlık* olarak evrense istençtir; oysa bu *özsel varlık* saltık olarak salt arı bilmedir. Özbilinç öyleyse arı bilme olarak özsel varlığın arı bilinişidir. Dahası, *bireysel 'kendi'* olarak, yalnızca öznenin ya da edimsel eylemin biçimidir, bir biçim ki onun tarafından *biçim* olarak bilinmektedir; benzer olarak, onun için *nesnel* edimsellik, *varlık,* yalnızca 'kendi'siz biçimdir, çünkü bu edimsellik bilinmeyen birşey olacaktır; oysa bu bilme ise bilmeyi özsel varlık olarak bilmektedir.

595. Öyleyse saltık özgürlük evrensel ve tekil istenç arasındaki karşıtlığı kendi kendisi ile dengelemiştir; kendisine yabancılaşmış Tin, karşısavının ucuna arı istemenin ve arı isteyenin henüz

bir ayrım taşımakta oldukları noktaya sürülmüş olarak, karşıtlığı saydam bir biçime indirgemekte ve onda kendisini bulmaktadır.—Tıpkı edimsel dünya alanının inanç ve içgörü alanına geçmesi gibi, saltık özgürlük de kendini-yokeden edimselliğini bırakmakta ve özbilinçli Tinin bir başka ülkesine geçmektedir ki, orada, bu edimsel olmayan alanda, özgürlük gerçeklik olarak geçerlidir. Bu gerçeğin düşüncesinde Tin yeniden dirilmektedir, ama ancak kendisi *düşünce olduğu* ve düşünce kaldığı sürece; ve özbilincin içersine kapatılmış olan bu varlığı eksiksizliği ve tamamlanmışlığı içindeki özsel varlık olarak bilmektedir. Tinin yeni şekli ortaya çıkmıştır—*ahlaksal Tin.*

C. KENDİ KENDİSİNDEN PEKİN TİN. AHLAK

596. Törel dünya onda yalnızca göçüp gitmiş olan Tini, *bireysel* 'kendi'yi, yazgısı ve gerçekliği olarak göstermişti. Bu *tüzel kişi*, bununla birlikte, Tözünü ve yerine getirilişini o dünyanın dışında bulmaktadır. Ekin ve inanç dünyasının devimi bu kişi soyutlamasını ortadan kaldırmaktadır, ve tamamlanmış yabancılaşma yoluyla, en yüksek soyutlama yoluyla, Tinin 'kendi'si için Töz ilkin *evrensel istenç* ve son olarak Tinin kendisinin iyeliği olmaktadır. Öyleyse burada bilgi en sonunda gerçekliği ile bütünüyle özdeş olmuş olarak görünmektedir, çünkü gerçekliği bu bilginin kendisidir, ve iki yan arasındaki tüm karşıtlıklar yitmiş, ve dahası salt *bizim için* ya da *kendinde* değil, ama özbilincin kendisi için yitmiştir. Başka bir deyişle, özbilinç bilincin kendisindeki karşıtlık üzerinde üstünlük kazanmıştır. Bu karşıtlık öz-pekinlik ile nesnenin karşıtlığı üzerine dayanmaktadır; oysa şimdi nesne bilincin kendisi için onun pekinliği, yani bilgidir,—tıpkı genelde öz-pekinliğin artık kendine özgü erekler taşımaması, öyleyse artık bir belirlilik içersinde olmaması, ama arı bilgi olması gibi.

597. Böylece özbilincin bilgisi onun için *Tözün* kendisidir. Bu Töz onun için ne denli bölünmez bir birlik içinde saltık olarak *dolaylı* ise, o denli de *dolaysız*dır. *Dolaysız*dır—törel bilinç gibi, ki ödevini bilmekte ve onu yapmaktadır ve ona kendi doğası olarak bağlıdır; ama törel bilinç bir *karakter* iken o değildir: törel

bilinç dolaysızlığı nedeniyle belirli bir Tindir, törel özselliklerden salt *birine* aittir, ve *bilmeme* yanını taşımaktadır.—Ayrıca *saltık dolaylılık*tır, tıpkı ekin yoluyla kendisini eğiten bilinç ve inanan bilinç gibi; çünkü özsel olarak 'kendi'nin *dolaysız dışvarlık* soyutlamasını ortadan kaldırma ve kendi için bir evrensel olma devimidir,—ama gene de ne 'kendi'sinin ve edimselliğin arı yabancılaşması ve parçalanması yoluyla, ne de bundan kaçma yoluyla. Tersine, kendi için *dolaysızca* tözünde *bulunmaktadır*, çünkü bu onun bilgisidir, kendisinin sezilen arı pekinliğidir; ve kendi öz edimselliği olan tam *bu dolaysızlık* tüm edimselliktir, çünkü 'dolaysız' [olan] *varlığın* kendisidir, ve saltık olumsuzluk yoluyla arılaştırılmış arı dolaysızlık olarak, genelde *varlık* ya da *tüm* varlıktır.

598. Öyleyse saltık özsel varlık *düşüncenin* yalın *özü* olarak belirlenmekle tüketilmiş olmamaktadır; o tüm *edimselliktir*, ve bu edimsellik yalnızca bilgi olarak vardır. Bilincin bilmemiş olduğu onun için hiçbir anlam taşımıyacak ve onun üzerindeki bir güç olamıyacaktır; tüm nesnellik ve dünya onun bilen istencine geri çekilmiştir. O özgürlüğünü bilmesiyle saltık olarak özgürdür, ve işte özgürlüğünün bu bilgisi onun tözü, amacı ve biricik içeriğidir.

a. *Ahlaksal dünya görüşü*

599. Özbilinç ödevi saltık öz olarak bilmektedir; yalnızca ödev tarafından bağlıdır, ve bu töz onun kendi arı bilincidir; ödev onun için yabancı birşey biçimini alamaz. Ama böyle [nesnesiz] kendi içersinde kapatılmış olarak, ahlaksal özbilinç henüz *bilinç* olarak koyulmamakta ve düşünülmemektedir. Nesne dolaysız bilgidir, ve öyle salt 'kendi' ile içiçe geçmiş olarak bir nesne değildir. Ama özünde bir dolaylılık ve olumsuzluk olarak özbilinç kendi Kavramında bir *başkalık* ile ilişkiyi taşımaktadır ve bilinçtir. Bu başkalık, ödevin bilincin biricik özsel amaç ve nesnesini oluşturması nedeniyle, bir yandan bilinç için bütünüyle *imlemsiz* bir edimselliktir. Ama bu bilinç kendi içine bütünüyle kapanmış olduğu için, bu başkalığa karşı bütünüyle özgür ve ilgisiz davranmaktadır; ve öyleyse, öte yandan, bu başkalığın dışvarlığı özbilinç tarafından bütünüyle özgür bırakılan, benzer olarak salt

kendi kendisi ile ilişkide olan dışvarlıktır; özbilinç ne denli özgür ise, bilincinin olumsuz nesnesi de o denli özgür olmaktadır. Böylelikle nesne kendine özgü bir bireysellik ile kendi içinde tamamlanmış bir dünyadır, kendine özgü yasaların bağımsız bir bütünü ve o denli de o yasaların bağımsız bir işleyiş ve özgür edimselleşmeleridir,—genel olarak, bir *Doğa* ki yasaları da eylemleri gibi kendisine aittir: ahlaksal özbilince, karşı kayıtsız bir varlık olarak Doğa, tıpkı Doğanın ona karşı olması gibi.

600. Bu belirlenimden *ahlaksal bir dünya-görüşü* gelişir ki, *ahlaksal* kendinde*ve*kendi*için*varhk ile *doğal* kendinde*ve*kendi*için*-varlık arasındaki *ilişkiden* oluşmaktadır. Bu ilişki biryandan Doğanın ahlaksal amaçlar ve etkinliğe karşı tam bir *ilgisizlik* ve özgün *bağımsızlığına,* ve öte yandan ödevin biricik özsellik olduğunun ve Doğanın bağımsızlık ve özsellikten bütünüyle yoksun olduğunun bilincine dayanmaktadır. Ahlaksal dünya görüşü böyle bütünüyle çatışan varsayımların bu ilişkisinde bulunan kıpıların gelişimini kapsar.

601. İlk olarak, öyleyse, genelde ahlaksal bilinç varsayılmaktadır; ödev bu bilinç için öz olarak geçerlidir—bir bilinç ki, *edimsel* ve *etkin*dir ve edimsellik ve eyleminde ödevi yerine getirmektedir. Ama bu ahlaksal bilinç aynı zamanda Doğanın varsayımsal özgürlüğü ile karşı karşıyadır; ya da, *görgülemektedir* ki, Doğa ahlak bilincine onun edimselliği ile kendi edimselliğinin birliğinin bilincini verme konusunda kayıtsızdır, ve öyleyse onun *mutlu* olmasına belki izin verecek, *belki* de vermiyecektir. Öte yandan ahlaksal-olmayan bilinç belki de raslantısal olarak edimselleşmesini bulurken, ahlaksal bilinç ise tam orada salt bir eylem *fırsatı* görmekte, ama eylemi yoluyla yerine getirme mutluluğunun ve başarmanın hazzının ona düştüğünü göremememektedir. Öyleyse dahaçok kendisi ile dışvarlığı arasındaki böyle bir uyumsuzluk durumu üzerine, ve onu nesnesini salt bir *arı ödev* olarak almaya sınırlayan, ama ona bu nesneyi ve *kendisini* edimselleşmiş görmeyi yadsıyan bir haksızlık üzerine yakınmak için nedenler bulmaktadır.

602. Ahlak bilinci mutluluktan vazgeçemez ve bu kıpıyı saltık amacının dışında bırakamaz. *Arı ödev* olarak anlatılan amaçta özsel olarak bu *bireysel* özbilincin kapsandığı imlenmektedir; *bireysel kanı* ve bunun bilgisi ahlakın saltık bir kıpısını oluştururlar.

Nesnelleşmiş amaçta, yerine getirilmiş ödevde bu kıpı kendisini edimselleşmiş olarak görmekte olan *bireysel* bilinçtir, ya da *haz*dır ki, böylece ahlak Kavramında yatmaktadır,—ama hiç kuşkusuz *yatkınlık* [*Gesinnung*] olarak görülen ahlakta dolaysız bir kipte değil, ama yalnızca onun *edimselleşmesinin* Kavramında. Oysa bu demektir ki haz da *yatkınlık* olarak görülen ahlakta bulunmaktadır; çünkü ahlak eyleme karşıtlık içindeki yatkınlık olarak kalmamakta ama *eyleme* ya da kendisini *edimselleştirmeye* yönelmektedir. Kıpılarının bilinci ile bir bütün olarak anlatılmış olarak amaç, öyleyse, yerine getirilmiş ödevin olgusallaşmış bireysellik olduğu denli de arı ahlaksal eylem olmasıdır, ve soyut amaca karşı *bireysellik* yanı olarak Doğanın bu amaç ile *bir* olmasıdır.—İki yanın uyumsuzluğunun görgülenimi ne denli zorunlu olsa da—çünkü Doğa özgürdür—gene de ancak ödev özsel olandır ve Doğa onun karşısında bir 'kendi'den yoksundur. Bütünlüğü içindeki o *amaç,* ki ikisinin uyumu tarafından oluşturulmaktadır, edimselliğin kendisini içersinde kapsamaktadır. Aynı zamanda da *edimsellik düşüncesi*dir. Ahlak ve Doğanın uyumu, ya da—Doğa ancak bilincin onunla birliğini görgülemesi ölçüsünde göz önüne alındığı için—ahlak ve mutluluğun uyumu, zorunlu olarak *varolan* birşey olarak *düşünülmektedir*, e.d. *konutlanmaktadır.* Çünkü *istem* henüz edimsel olmayan birşeyin *varolan* olarak düşünülmesini anlatır; Kavram olarak *Kavram*ın değil, ama varlığın zorunluğu. Oysa zorunluk aynı zamanda özsel olarak Kavram yoluyla ilişkidir. İstenen *varlık* öyleyse olumsal bilincin tasarımsal düşüncesine ait değildir, ama ahlak Kavramının kendisinde yatmaktadır ki bunun gerçek içeriği *arı* ve *bireysel* bilincin *birliği*dir; bu birliğin *onun için* bir edimsellik olduğunu görmek bireysel bilince düşer; amacın *içeriğinde* bu mutluluktur, ama *biçiminde* ise genelde dışvarlıktır.—Bu istenen dışvarlık, e.d. ikisinin birliği, öyleyse bir dilek değildir, ne de, amaç olarak görüldüğünde, ulaşılması henüz kesin olmayan bir amaçtır; o dahaçok Usun bir istemi ya da Usun dolaysız pekinliği ve sayıltısıdır.

603. O ilk görgülenim ve bu konut biricik görgülenim ve konut değildir, tersine bütün bir konutlar çemberi açılmaktadır. Başka bir deyişle, Doğa salt bu bütünüyle özgür *dışsal* varlık kipi değildir, ki orada, arı bir nesne olarak, bilincin amacını olgusal-

laştırması gerekiyordu. Bu bilinç *kendi kendisinde* özsel olarak öyle bir bilinçtir ki, *onun için* bu öteki özgür edimsellik vardır, e.d. kendisi olumsal ve doğal birşeydir. Bilinç için onun kendi doğası olan bu Doğa *duyusallıktır* ki, isteme *şekli* içinde, *dürtüler* ve *eğilimler* olarak, kendi için kendine özgü *belirli* bir özselliğe ya da *bireysel amaçlara* iyedir, ve böylece arı istence ve arı amacına karşıttır. Gene de, bu karşıtlığa karşı, arı bilinç için öz dahaçok duyusallığın onunla ilişkisi, duyusallık ile saltık birliğidir. İkisi de, arı düşünce ve bilincin duyusallığı, *kendilerinde b i r bilinçtirler,* ve sözcüğün tam anlamıyla arı düşünce içindir ki ve onun içindedir ki bu birlik vardır; ama bilinç olarak onun için belirtik olan şey kendi kendisinin ve dürtülerin karşıtlığıdır. Us ve duyusallık arasındaki bu çatışmada Us için özsel olan şey çatışmanın çözülmesi ve *sonuç* olarak ikisinin birliğinin doğmasıdır—bir birlik ki ikisinin bir birey içindeki o *kökensel* birliği değil, ama ikisinin *bilinen* karşıtlığından doğan bir birliktir. Salt böyle bir birlik *edimsel* ahlaktır, çünkü 'kendi'nin bilinç olmasını, ya da ilk kez edimsel ve gerçekte 'kendi' ve aynı zamanda evrensel olmasını sağlayan karşısav onda kapsanmaktadır; ya da, görmüş olduğumuz gibi, ahlak için özsel olan *dolaylılık* bu birlikte anlatılmaktadır.—Karşıtlığın iki kıpısından duyusallık baştan sona *başkalık* ya da olumsuz olduğu için, ve öte yandan arı ödev düşüncesi ise hiçbir öğesinden vazgeçilemiyecek olan öz olduğu için, öyle görünmektedir ki, sonuçtaki birlik ancak duyusallığın ortadan kaldırılması yoluyla ortaya çıkarılabilecektir. Oysa duyusallığın kendisi bu birliğin oluş sürecinin bir kıpısı, *edimsellik* kapısı olduğu için, birliği ilk anda duyusallık ahlak ile *uygunluk* içinde olmalıdır diyerek anlatmakla yetinmemiz gerekir.—Bu birlik benzer olarak *konutlanmış* bir *varlık*tır, [bir dışvarlık olarak] *orada* değildir; çünkü *orada olan* bilinçtir ya da duyusallık ve arı bilincin karşıtlığıdır. Ama aynı zamanda birlik ilk konutta olduğu gibi bir 'kendinde' değildir—o ilk konutta özgür Doğa birliğin bir yanını oluşturmakta ve dolayısıyla Doğanın ahlak bilinci ile uyumu ahlak bilincinin dışına düşmektedir; tersine Doğa burada bilincin kendisinde olandır, ve burada ilgilenmekte olduğumuz şey ahlak olarak ahlaktır, etkin 'kendi'nin öz uyumudur; öyleyse bilincin kendisinin bu uyumu ortaya çıkarması ve ahlakta her zaman ilerleme yapıyor

olması gerekmektedir. Ama bu ilerlemenin *tamamlanması sonsuza dek ertelenmelidir;* çünkü edimsel bir tamamlama ile, ahlak bilinci ortadan kalkacaktır. Çünkü *ahlak* yalnızca olumsuz öz olarak ahlak *bilincidir* ki, bunun arı ödevi için duyusallık salt *olumsuz* bir imlem taşır, yalnızca ödev ile *uyumsuz* olmakla kalmaz. Oysa o uyumda *bilinç* olarak *ahlak,* yani ahlakın *edimselliği* yitmektedir, tıpkı ahlak *bilincinde* ya da edimsellikte *uyumunun* yitmesi gibi. Öyleyse tamamlanma edimsel olarak ulaşılacak birşey değildir, ama yalnızca *saltık* bir *görev* olarak düşünülecektir, e.d. öyle bir görev olarak ki, salt bir görev olarak kalmaktadır. Gene de aynı zamanda içeriğinin öyle bir şey olarak düşünülmesi gerekmektedir ki salt *var* olmalı ve bir görev olarak kalmamalıdır: ahlak bilincinin bu hedefte bütünüyle ortadan kaldırıldırıldığını düşünelim ya da düşünmiyelim. Bunlardan hangisinin asıl durum olduğu artık sonsuzluğun loş uzaklığında açıkça ayırdedilemez, ve tam bu nedenle hedefe erişme sonsuza dek ertelenmiş olur. Aslında söylemek gerek ki, bu konuda belirli bir düşüncenin bizi ilgilendirmemesi ve araştırılmaması gerekir, çünkü çelişkilere götürmektedir,—görev olarak kalması ve gene de yerine getirilmesi gereken bir görevin çelişkisi, ve artık bir bilinç olmaması, e.d. edimsel olmaması gereken bir ahlakın çelişkisi. Oysa eksiksiz bir ahlakın bir çelişki kapsayacağı düşüncesi ahlakın özünün kutsallığına zarar verecek ve saltık ödev edimsel olmayan birşey olarak görünecektir.

604. İlk konut ahlak ve nesnel Doğanın uyumu, *dünyanın* son amacı idi; ikincisi ise ahlak ve duyusal istencin uyumu, genelde *özbilincin* son amacı; öyleyse ilki *kendinde-varlık* biçimindeki, ikincisi *kendi-için-varlık* biçimindeki uyumdur. Ama düşüncel olan bu iki uç son-amacı orta terim olarak bağlayan şey *edimsel* davranış deviminin kendisidir. Bunlar soyut ayrımları içindeki kıpıları, henüz nesnelere gelişmemiş olan uyumlardır; bu gelişme ise edimsellikte olmaktadır ki, orada özgün bilinçte yanların herbiri başkasının *başkası* olarak görünmektedir. Bu yolla ortaya çıkan konutlar daha önce yalnızca ayrı ayrı biri *kendin*de ve öteki *kendi için varolan* uyumu kapsıyorlarken, şimdi *kendilerinde ve kendileri için varolan* uyumları kapsamaktadırlar.

605. Ahlak bilinci, arı *ödevin yalın bilinmesi* ve *istenmesi* olarak, ödevin yerine getirilişinde kendi yalınlığına karşıt duran

nesne ile, *karmaşık durumun* edimselliği ile ilişkiye getirilir ve bu yüzden karmaşık bir ahlak *ilişkisi* içindedir. Burada içeriğe bağlı olarak bir genelde yasalar *çokluğu,* ve biçime bağlı olarak bilen bilincin ve bilinçsizin çelişkili güçleri ortaya çıkarlar.—İlk olarak, ödevler *çokluğu* açısından, genelde ahlak bilinci için yalnızca onlardaki *arı ödev* bir değer taşır; bir ödevler çokluğunda bu çokluk ödevlerin *belirli* olduklarını imler ve dolayısıyla böyle iken bunlar ahlak bilinci için kutsal değildirler. Aynı zamanda ise karmaşık bir edimselliği ve dolayısıyla karmaşık bir ahlak ilişkisini kendi içinde kapsayan *'yerine getirme'* Kavramı yoluyla, *zorunlu olarak,* her bir ödev kendinde ve kendi için varolan olarak görülmelidir. Dahası, bunlar ancak bir ahlak *bilincinde* olabilecekleri için, aynı zamanda onun için yalnızca arı ödev olarak arı ödevin kendinde ve kendi için ve kutsal olduğu bir bilinçten başka bir bilinçte bulunmaktadırlar.

606. Öyleyse onları kutsallaştıranın ya da ödev olarak bilen ve isteyenin bir *başka* bilinç olduğu konutlanmaktadır. Birincisi arı ödeve tüm *belirli içeriğe* karşı ilgisiz olarak sarılır, ve ödev yalnızca böyle bir içeriğe karşı bu ilgisizliktir. Öteki ise 'yerine getirme' ile ve *belirli* içeriğin *zorunluğu* ile eşit ölçüde özsel ilişkiyi kapsamaktadır; çünkü bu öteki için ödevler *belirli* ödevler olarak geçerlidir, ve böylece onun için genelde içerik onu bir ödev yapan biçim ile eşit ölçüde özseldir. Bu bilinç buna göre öyle bir bilinçtir ki, içinde evrensel ve tikel yalnızca birdirler, ve Kavramı öyleyse ahlak ile mutluluğun uyumunun Kavramı ile aynıdır. Çünkü bu karşıtlık o denli de *kendine özdeş* ahlak bilincinin ödevin yalın özü ile çelişen o *karmaşık varlık* olarak edimsellikten ayrılışını anlatmaktadır. Bununla bilikte, ilk konut ahlak ve Doğanın yalnızca *varolan* uyumunu anlatırken—çünkü onda Doğa özbilincin bu olumsuzudur, *varlık* kıpısıdır,—öte yandan bu *kendinde* uyum şimdi özünde bilinç olarak koyulmuştur. Çünkü 'varolan' şimdi *ödevin içeriğinin* biçimini taşımaktadır, ya da *belirli ödevdeki belirlilik*tir. Kendinde uyum böylece *yalın özselliklerin,* düşüncenin özsellikleri olanların, ve öyleyse salt bir bilinçte olanların birliğidir. Bu öyleyse bundan böyle dünyanın bir efendisi ve yöneticisidir ki ahlak ve mutluluğun uyumunu yaratmakta ve aynı zamanda *çoklukları* içinde ödevleri kutsamaktadır. Bu sonuncusu ise sözcüğün tam anlamıyla de-

mektir ki, *arı ödev* bilinci için belirli ödev dolaysızca kutsal olamaz; ama belirli bir ödev, belirli bir eylem olan edimsel 'yerine getirme' nedeniyle benzer olarak *zorunlu* olduğu için, zorunluğu o bilinçten başka bir bilince düşer ki, bu böylece belirli ödev ile arı ödevi uzlaştıran bilinçtir, ve belirli ödevin de geçerli olmasının zeminidir.

607. Oysa edimsel 'yerine getirme'de bilinç bu tikel 'kendi' olarak, bütünüyle bir birey olarak davranmaktadır; genelde edimselliğe yönelmiştir ve onu amacı olarak görmektedir; çünkü birşeyi yerine getirmeyi istemektedir. *Genel olarak ödev* böylece onun dışındaki başka bir varlığa düşer—bir varlık ki bilinçtir ve arı ödevin kutsal yasa koyucusudur. Davranan bilinç için, ve salt o davrandığı için, öteki bilinç, arı ödev bilinci, dolaysızca geçerlidir; bu arı ödev öyleyse bir başka bilincin içeriğidir ve davranan bilinç için yalnızca dolaylı olarak, yani öteki bilinçte, kutsaldır.

608. Ödevin *kendinde ve kendi için* kutsal birşey olarak geçerliğinin edimsel bilincin dışına düşmesi bu yolda koyulduğu için, edimsel bilinç buna göre genel olarak *eksik* ahlak bilinci olarak bir yanda durmaktadır. Tıpkı *bilgisi* açısından kendisini böylece bilgisi ve kanısı eksik ve olumsal olan bir bilinç olarak biliyor olması gibi, gene, *istemesi* açısından da, kendini amaçları duyusallık ile etkilenmiş bir bilinç olarak bilmektedir. Öyleyse kendi değersizliği yüzünden mutluluğa zorunlu değil, tersine olumsal birşey olarak bakmakta ve onu ancak tanrısal bir kayra olarak beklemektedir.

609. Ama, edimselliğinin eksik olmasına karşın, gene de *arı* istenci ve bilgisi için ödev özsel birşey olarak geçerlidir; öyleyse, Kavram olgusallığa karşıt olduğu ölçüde, Kavramda, ya da düşüncede, eksiksizdir. Ama saltık Varlık sözcüğün tam anlamıyla bu düşüncelliktir, edimselliğin ötesinde konutlanmış birşeydir; bu yüzden düşüncedir ki, içinde ahlaksal olarak eksikli bilgi ve isteme eksiksiz olarak geçerlidir, ve saltık Varlık, bu eksikliği en önemli şey olarak gördüğü için, mutluluğu değerliliğe göre, yani eksik ahlaksal bilince *yüklenen değime* göre bağışlar.

610. Bununla ahlaksal dünya görüşü tamamlanmıştır; çünkü ahlaksal özbilinç Kavramında iki yan, arı ödev ve edimsellik, *bir* birlik içersine koyulmakta, ve böylece biri, tıpkı öteki gibi, ken-

dinde ve kendi için varolan olarak değil, ama salt bir *kıpı* ya da ortadan kaldırılmış olarak koyulmuş olmaktadır. Bu ise ahlaksal dünya görüşünün son evresinde bilinç için belirtik olmaktadır; başka bir deyişle, bilinç arı ödevi kendisinden başka bir varlığa koymakta, e.d. onu bir yandan salt *tasarımsal* birşey olarak, ve öte yandan kendinde ve kendi için geçerli olmayan birşey olarak koymaktadır; ama eksiksiz olarak geçerli olan dahaçok ahlaksal-olmayandır. Benzer olarak, kendisini öyle bir bilinç olarak koymaktadır ki, edimselliği, ödev ile uyumlu olmamakla, ortadan kaldırılmıştır ve, *ortadan kaldırılmış* olarak, ya da saltık Varlık *tasarımında,* bundan böyle ahlak ile çelişmemektedir.

611. Ahlak bilincinin kendisi için, bununla birlikte, kendi ahlaksal dünya görüşü bilincin kendi öz Kavramını geliştirmekte ve bunu kendine nesne yapmakta olduğu imlemini taşımaz; onun ne bu biçimsel karşıtlık üzerine, ne de içerik açısından karşıtlık üzerine bir bilinci vardır; karşıtlığın yanlarını birbirleri ile ilişkilendirmez ve karşılaştırmaz, ama, kendi gelişiminde, kıpıları birarada tutan *Kavram* olamadan ilerler. Çünkü yalnızca *arı özü,* ya da nesneyi, ama ancak *ödev* olduğu ölçüde, arı bilincinin *soyut* nesnesi olduğu ölçüde, arı bilme olarak ya da kendi kendisi olarak bilmektedir. Öyleyse davranışı yalnızca düşünmektir, kavramak değil. Buna göre *edimsel* bilincinin nesnesi henüz onun için saydam değildir; kendisi saltık Kavram değildir—Kavram yalnızca o genelde *başkalığı* ya da saltık karşıtını kendi kendisi olarak kavramaktadır. Kendisinin edimselliği de, tıpkı tüm nesnel edimsellikler gibi, onun için hiç kuşkusuz *özsel olmayan* birşey değerini taşır; ama özgürlüğü arı düşüncenin özgürlüğüdür ki, buna karşıt olarak bu yüzden Doğa da eşit ölçüde özgür birşey olarak ortaya çıkmıştır. Çünkü, ikisi de aynı kipte onda oldukları için—*varlığın özgürlüğü* ve bu varlığın bilinç içersinde kapanmışlığı,—nesnesi *varolan* ama *aynı zamanda* salt *düşüncel* olan bir nesne olmaktadır; ahlaksal dünya görüşünün son evresinde içerik özsel olarak öyle koyulmuştur ki, *varlığı düşüncel* ya da *tasarımsal* bir varlıktır, ve varlık ile düşüncenin bu birleştirilmesi, gerçekte olduğu gibi, e.d. *tasarımlama* olarak anlatılmaktadır.

612. Ahlaksal dünya görüşüne baktığımız ve bu nesnel kipin ahlaksal özbilincin kendi için nesnel kıldığı Kavramının kendi-

sinden başka birşey olmadığını gördüğümüz zaman, kökeninin biçimine ilişkin bu bilinç yoluyla bu dünya görüşünün başka bir açımlanış şekli ortaya çıkmaktadır.—Başlangıç noktasını oluşturan ilk evre *edimsel* ahlaksal özbilinçtir ya da *böyle bir* özbilincin *var* olmasıdır. Çünkü Kavram onu şu belirlenime koymaktadır: onun için tüm edimsellik ancak ödev ile uyumlu olduğu ölçüde özsel varlık taşır; ve Kavram bu özsel varlığı bilgi olarak, e.d. edimsel 'kendi' ile dolaysız birlik içinde koyar; bu yüzden bu birliğin kendisi edimseldir, e.d. ahlaksal, edimsel bir bilinçtir.—Bu şimdi bilinç olarak kendi için içeriğini bir nesne olarak, yani dünyanın *son amacı*, ahlak ile tüm edimselliğin uyumu olarak tasarımlamaktadır. Oysa bu birliği *nesne* olarak düşündüğü için, ve henüz nesne olarak nesne üzerinde güç taşıyan Kavram olmadığı için, onun için birlik özbilincin bir olumsuzudur, ya da edimselliğinin ötesindeki birşey olarak onun dışına düşer, ve gene de aynı zamanda *ayrıca varolan*, ama yalnızca düşüncede varolan birşeydir.

613. Özbilinç olarak nesneden *başka* birşey olan özbilinç için böylece geriye ödev-bilinci ile edimselliğin, ve hiç kuşkusuz kendi öz edimselliğinin uyumsuzluğu kalmaktadır. Buna göre önerme şimdi şöyledir: *'hiçbir ahlaksal, eksiksiz, edimsel* özbilinç *yoktur';* ve ahlaksal olan ancak eksiksiz olduğu sürece var olduğu için—çünkü ödev *arı*, katıksız *'kendinde'*dir, ve ahlak yalnızca bu arı 'kendinde'ye uygunluktan oluşur—ikinci önerme genel olarak şöyledir: *hiçbir ahlaksal edimsellik* yoktur.

614. Ama, o üçüncü olarak, *bir* 'kendi' olduğu için, *kendinde* ödev ile edimselliğin birliğidir; bu birlik onun için böylece eksiksiz ahlak olarak nesne olmaktadır,—ama edimselliğinin bir *öte-yanı* olarak,—gene de bir öte ki edimsel olması gerekmektedir.

615. İlk iki önermenin bireşimli birliğinin bu hedefinde, özbilinçli edimsellik de tıpkı ödev gibi yalnızca ortadan kaldırılmış bir kıpı olarak koyulmaktadır; çünkü bu ikisinden hiç biri tekil değildir, tersine her biri, ki özsel belirlenimi *ötekinden özgür* olmaktır, böylece birlik içinde artık ötekinden özgür değildir, ve öyleyse ortadan kaldırılmıştır. Bu yüzden içerik açısından bunlar böyle olarak *her biri öteki için geçerli olan* nesneler olmaktadırlar; ve biçim açısından öyle bir yolda ki, aralarındaki bu

karşılıklı değişim aynı zamanda yalnızca *tasarımsaldır.*—Ya da, gene, *edimsel olarak ahlaksal olmayan* alan, eşit ölçüde arı düşünce olduğu ve kendi edimselliği üzerine yükseldiği için, tasarımda gene de ahlaksaldır ve bütünüyle geçerli olarak alınır. Böylece ilk 'ahlaksal bir özbilinç *vardır*' önermesi yeniden kurulmaktadır, ama şu ikincisi ile bağlıdır: *hiç* yoktur, e.d. bir tek vardır, ama salt tasarımdadır; ya da, başka bir deyişle, gerçi hiç yoktur, ama gene de başka bir bilinç tarafından var sayılmasına izin verilmektedir.

b. *İkiyüzlülük* [*Verstellung*]

616. Ahlaksal dünya görüşünde bir yandan bilincin *kendisinin* nesnesini *bilinçli* olarak *ürettiğini* görüyoruz; görüyoruz ki, nesnesini ne yabancı birşey olarak önünde bulmakta, ne de nesne bilinçsiz olarak onun önüne gelmektedir; tersine, bilinç her durumda bir ilkeye uygun olarak ilerlemekte ve bu ilke temelinde *nesnel varlığı koymaktadır;* böylece bu sonuncuyu kendi kendisi olarak bilmektedir, çünkü kendisini onu üreten *etkin* aracı olarak bilmektedir. Bu yüzden burada dinginliğine ve doyumuna ulaşmış görünmektedir, çünkü bunları ancak artık nesnesinin ötesine gitmeye gereksinmediği yerde bulabilir, çünkü bu nesne artık onun ötesine gitmemektedir. Oysa, öte yandan, bilincin kendisi nesneyi gerçekte kendisinin bir ötesi olarak *kendi dışına* koymaktadır. Ama bu kendinde-ve-kendi-için-varolan nesne o denli de özbilinçten özgür olmayan, ama onun yararına ve onun yoluyla var olan birşey olarak koyulmaktadır.

617. Ahlaksal dünya görüşü öyleyse gerçekte bu temel çelişkiyi değişik yanlarına göre geliştirmekten başka birşey değildir; o, eğer burada, en uygun olduğu yerde, Kant'ın bir anlatımını kullanırsak, düşüncesiz çelişkilerin bir 'bütün yuvası'dır [ein *ganzes Nest*]. Bilincin bu gelişimdeki davranışı bir kıpıyı kurmak ve ondan dosdoğru ötekine geçerek birinciyi ortadan kaldırmaktır; oysa şimdi, bu ikinci kıpıyı *kurar kurmaz* yine *onu da bir yana atmakta* [*verstellt*] ve gerçekte karşıt kıpıyı özsel kıpı yapmaktadır. Aynı zamanda çelişkisinin ve *aldatmacasının* [*verstellen*] da bilincindedir, çünkü bir kıpıdan, *dolaysızca bunun kendisi ile ilişki* içinde karşıt olana geçmektedir; bir kıpı onun için hiçbir olgu-

sallık taşımadığı için, tam o kıpıyı *olgusal* olarak koymakta, ya da, gene aynı şey, *bir kıpıyı* kendinde varolan birşey olarak ileri sürmek için, *karşıtını* kendinde-varolan kıpı olarak ileri sürmektedir. Böyle yaparak gerçekte onlardan hiçbiri ile dürüst olmadığını açığa vurmaktadır. Bu aldatıcı devimin kıpılarını daha yakından irdeleyelim.

618. Edimsel ahlaksal bir bilinç vardır varsayımını ilkin sorgulamadan alalım, çünkü varsayım dolaysızca ve onu önceleyen birşey ile bağıntısız olarak yapılmıştır; ve ahlak ile Doğanın uyumuna, ilk konuta dönelim. Bu uyumun *kendinde* olması gerekir, edimsel bilinç için değil, şimdide olan birşey değil; tersine, şimdide olan dahaçok salt ikisinin çelişkisidir. Şimdide *ahlak bulunuyor* olarak alınır ve edimselliğe öyle bir yer verilir ki, ahlak ile uyum içinde değildir. Oysa *edimsel* ahlaksal bilinç *davranan* bir bilinçtir; ve ahlakının edimselliğini oluşturan ise tam budur. Ama *davranışın* kendisinde o 'yer' dolaysızca yerinden edilmektedir, çünkü eylem yalnızca iç ahlaksal amacın edimselleşmesidir, *amaç yoluyla belirlenen bir edimselliğin* ya da ahlaksal amaç ile edimselliğin kendisi arasındaki uyumun üretilmesinden başka birşey değildir. Aynı zamanda eylemin yerine getirilmesi bilinç için belirtiktir, edimsellik ve amacın bu birliğinin *bulunuşudur;* ve yerine getirilmiş edimde bilinç kendisini bu tekil bilinç olarak edimselleşmiş bildiği için, ya da dışvarlığı kendi içine dönmüş gördüğü için—ki haz bundan oluşmaktadır—ahlaksal amacın edimselliğinde aynı zamanda haz ve mutluluk denilen edimsellik biçimi de kapsanmaktadır.—Öyleyse eylem, yer alamıyacağı söylenmiş olanı, ve salt bir konut, salt bir öte olması gerekeni, gerçekte dolaysızca yerine getirmektedir. Bilinç böylece edimi yoluyla bildirmektedir ki konutlamasında dürüst değildir, çünkü eylemin anlamı dahaçok şimdide olmaması gerekeni şimdide bulunan birşey yapmaktır. Ve uyum eylem uğruna konutlandığı için,—başka bir deyişle, eylem yoluyla *edimsel* olması gereken, *kendinde* böyle olmalıdır, yoksa edimsellik *olanaklı* olmıyacaktır,—eylem ile konutun bağıntısı öyle oluşmuştur ki, eylem uğruna, e.d. amaç ile edimselliğin *edimsel* uyumu uğruna, bu uyum *edimsel olmayan* olarak, bir *öteyan* olarak konutlanmaktadır.

619. Eylem *yer aldığı* için, amaç ile edimsellik arasındaki

uyumsuzluk genel olarak ciddiye alınmaz; öte yandan *eylemin* kendisi ciddiye alınıyor gibi görünmektedir. Oysa gerçekte edimsel eylem yalnızca *bireysel* bilincin eylemidir ve öyleyse kendisi yalnızca bireysel birşeydir ve sonuç olumsaldır. Usun amacı ise evrensel, herşeyi kucaklayan amaç olarak bütün bir dünyadan daha az birşey değildir; bir son amaç ki, bu bireysel edimin içeriğinin çok ötelerine gitmektedir ve bu yüzden genel olarak edimsel olarak yapılan herşeyin ötesine koyulmalıdır. Evrensel en iyinin yerine getirilmesi gerektiği için, iyi hiçbirşey yapılmış değildir. Gerçekte ise edimsel olarak yapılanın *hiçliği* ve salt *bütün* amacın *olgusallığı*—ki şimdi konutlanmaktadırlar—, bunlar da yine tüm yanlarına göre yerlerinden edilmektedirler. Ahlaksal eylem olumsal ve sınırlı birşey değildir, çünkü arı *ödevi* özü olarak taşır; bu *biricik* ve *bütün* amacı oluşturmaktadır; ve böylece edim, içeriği başka hangi yolda sınırlanmış olursa olsun, o amacın edimselleşmesi olarak, bütün saltık amacın yerine getirilmesidir. Ya da, yine eğer edimsellik kendi *öz* yasaları bulunan ve arı ödeve karşıt olan Doğa olarak alınıyorsa, öyle ki ödev kendi yasasını Doğada olgusallaştıramaz, o zaman, ödev olarak ödev özsel önemde olduğu için, gerçekte ilgilendiğimiz şey bütün bir amaç olarak arı ödevin yerine getirilmesi *değildir;* çünkü yerine getirme amaç olarak arı ödevi değil, ama bunun karşısavını, *edimselliği* alacaktı. Ama ilgilendiğimiz şeyin edimsellik olmadığı olgusu yine bir yana atılmaktadır; çünkü ahlaksal eylem Kavramına göre arı ödev özsel olarak *etkin* bir bilinçtir; böylece eylem hiç kuşkusuz olmalı, saltık ödev bütün Doğada anlatılmalı ve ahlak yasası Doğa yasası olmalıdır.

620. Öyleyse, eğer bu *en yüksek iyinin* özsel bir önem taşımasına izin veriyorsak, o zaman bilinç ahlaka karşı hiç de ciddi değildir. Çünkü bu en yüksek iyide, Doğanın ahlak yasasından ayrı bir yasası yoktur. Bu yüzden ahlaksal eylemin kendisi yitip gitmektedir, çünkü eylem yalnızca onun yoluyla ortadan kaldırılacak olan bir olumsuzun varsayılması ile yer almaktadır. Oysa eğer Doğa törel yasa ile uygunluk içinde ise, bu yasa gerçekte eylem yoluyla, varolanın ortadan kaldırılması yoluyla çiğnenmiş olacaktır.—Böylece, en yüksek iyinin özsel önemde olduğu benimsendiği zaman ahlaksal eylemin gereksiz olduğu ve hiç yer almadığı bir durum kabul edilmiş olmaktadır. Ahlak ile edimsel-

liğin uyumu konutu—bir uyum ki, ikisinin uyum içine getirilmesini imleyen ahlaksal eylem Kavramı tarafından koyulmaktadır—bu görüş açısından da şöyle anlatılmaktadır: Değil mi ki ahlaksal eylem saltık amaçtır, öyleyse saltık amaç ahlaksal eylem diye birşeyin olmamasıdır.

621. Bilincin kendi ahlak düşüncelerinde içlerinden geçtiği bu kıpıları biraraya koyduğumuz zaman görünmektedir ki, her biri yine kendi karşıtında ortadan kaldırılmaktadır. Bilinç *onun için* ahlak ve edimselliğin uyumlu olmadıkları düşüncesinden yola çıkar, ama bunda dürüst değildir, çünkü bu uyumun bulunuşu edimde *onun için* belirtik olmaktadır. Ama o bu edim konusunda bile, edim bireysel birşey olduğu için, dürüst değildir; çünkü şöyle yüksek bir amacı vardır: *en yüksek iyi.* Oysa bu yine olguda bir aldatmacadır, çünkü böylelikle tüm eylem ve tüm ahlak ortadan yitecektir. Bir başka deyişle, bilinç aslında *ahlaksal* eylemin karşı dürüst değildir: tersine, en çok istenilen olarak, Saltık olarak gördüğü şey, en yüksek iyinin başarılması ve ahlaksal eylemin gereksiz olmasıdır.

622. Bu sonuçtan bilinç kendi çelişkili devimi içinde daha da ilerilere varmalı ve ahlaksal eylemin *ortadan kaldırılmasını* zorunlu olarak yine bir yana atmalıdır. Ahlak 'kendinde'dir; eğer edimsel olacaksa, dünyanın son amacı yerine getirilemez; tersine, ahlaksal bilinç *kendi için* olmalı ve önünde kendisine *karşıolan* bir Doğa bulmalıdır. Ama kendi kendisinde tamamlanmış olmalıdır. Bu kendisinin ve dolaysızca onda olan Doğanın, e.d. duyusallığın uyumuna ilişkin ikinci konutuna götürmektedir. Ahlaksal özbilinç amacının arı olduğunu, eğilim ve dürtülerden bağımsız olduğunu ileri sürer, öyle ki duyusal amaçları kendi içinde yok etmiştir.—Ama duyusal öğenin bu sözde ortadan kaldırılışını yine bir yana atmaktadır. Davranışta bulunur, amacını edimselliğe getirir, ve ortadan kaldırılması gereken özbilinçli duyusallık tam olarak arı bilinç ile edimsellik arasındaki orta terimdir,—birincisi için onun edimselleşmesinin aleti ya da örgenidir, ve dürtü, eğilim denilen şeydir. Ahlaksal özbilinç öyleyse eğilim ve dürtülerin ortadan kaldırılmasında dürüst değildir, çünkü tam bunların kendileri *kendisini edimselleştiren özbilinçtir.* Oysa bunların *bastırılmamaları,* da gereklidir, ama yalnızca Us ile *uyum içinde* olmalıdırlar. Us ile uyum içindedirler, çünkü ahlak-

sal *eylem* kendisini edimselleştiren, böylece kendisine bir dürtü şeklini veren bilinçten başka birşey değildir, e.d. dolaysızca dürtü ve ahlakın şimdide bulunan uyumudur. Oysa dürtü gerçekte içersinde onun kendisi olandan başka bir eylem yayı taşıyabilen ve bunun tarafından itilebilen boş bir şekil değildir. Çünkü duyusallık bir doğadır ki, kendi öz yasalarını ve eylem yaylarını kendi içersinde taşımaktadır; buna göre ahlak kendisinin dürtülerin ana-yayı olduğu, eğilimler için eğim-açısı olduğu konusunda dürüst olamaz. Çünkü bunlar kendi öz katı belirliliklerini ve özgün içeriklerini taşıdıkları için, kendisine uygun olmaları gerekmiş olan bilinç tersine onlara uygun olacaktır—bir uygunluk ki, ona ahlaksal bilinç boyun eğmeyi yadsımaktadır. İkisinin uyumu böylece salt *kendindedir* ve *konutlanmıştır.*—Ahlaksal eylemde ahlak ve duyusallığın *bulunan* uyumu az önce ortaya koyulmuştu, ama *şimdi* bir yana atılmıştır; uyum bilincin ötesinde puslu bir uzaklıktadır ki orada artık hiçbirşey sağın olarak ayırdedilememekte ya da kavranamamaktadır; çünkü bu birliğe yönelik olarak az önce girişmiş olduğumuz kavrama çabamız başarısızlığa uğramıştır.—Bu kendinde uyumda ise bilinç kendisinden bütünüyle vazgeçmektedir. Bu 'kendinde' onun ahlaksal eksiksizliğidir ki, bunda ahlak ile duyusallığın kavgası sona ermiştir ve duyusallık ahlak ile kavrayışımızın ötesinde bir yolda uyum içindedir.—Bu nedenle bu eksiksizlik salt olgu üzerine bir aldatmacadır, çünkü gerçekte o eksiksizlikte vazgeçilecek olan dahaçok *ahlakın* kendisi idi, çünkü o yalnızca *arı* amaç olarak tüm öteki amaçlar ile karşıtlık içinde duran saltık amacın bilincidir; ahlak hem bu arı amacın *etkinliğidir,* ve hem de duyusallığın üzerine yükselmenin, duyusallık ile karışmanın ve onunla karşıtlık ve ona karşı savaşımın bilincidir.—Bilincin ahlakın eksiksizliğine karşı dürüst olmadığı onun kendisi tarafından dolaysızca bildirilmektedir: bilinç onu *sonsuzluğa* atmakta, e.d. eksiksizliğin hiçbir zaman eksiksiz olmadığını ileri sürmektedir.

623. Bilincin geçerlik tanıdığı şey öyleyse gerçekte yalnızca bu eksiksiz olmama ara-durumudur—bir durum ki, gene de en azından eksiksizliğe doğru bir *ilerleme* olması gerekmektedir. Ama o bu bile olamaz, çünkü ahlak içinde ilerleyiş gerçekte onun yitişine doğru olacaktır. Başka bir deyişle, hedef ahlakın ve bilincin kendisinin yukarda sözü edilen yokluğu ya da ortadan kaldırıl-

ması olacaktır; sürekli olarak yokluğa yaklaşmak ise *azalmak* demektir. Bundan başka, genel olarak *ilerleme,* tıpkı *azalma* gibi, ahlakta *niceliksel* ayrımları kabul edecektir; oysa onda bunlar hiçbir biçimde söz konusu olamazlar. Ahlakta, tıpkı törel amacı arı *ödev* olan bilinçteki gibi, genel olarak bir türlülüğü, ve hele de yüzeysel bir nicelik türlülüğünü düşünmek olanaksızdır; Salt *bir* erdem vardır, salt *bir* arı ödev, salt *bir* ahlak.

624. Ciddiye alınan, öyleyse, ahlaksal eksiksizlik değil de, dahaçok ara durum, yani, yukarda tartışıldığı gibi, ahlak-olmayan olduğu için, böylece bir başka yandan ilk konutun içeriğine geri dönmüş oluyoruz: mutluluğun bu ahlak bilinci için onun *değerliliği* zemininde nasıl istenileceğini anlamak olanaksızdır. O kendi eksikliğinin bilincindedir ve bu yüzden gerçekte mutluluğu hak edilen birşey olarak, kendisi ona yaraşır birşey olarak isteyememektedir; onu yalnızca özgür bir kayradan bekleyebilir, e.d. ancak *genel* olarak, kendinde ve kendi için varolan birşey olarak mutluluk isteminde bulunabilir ve onu yukarda değinilen saltık zeminde değil, ama raslantı ve şansa göre bekleyebilir.—O zaman ahlak-olmayan burada ne olduğunu bildirmektedir: ahlak ile değil, ama yalnızca ahlaka ilgisiz kendinde ve kendi için mutluluk ile ilgilenmek.

625. Ahlaksal dünya görüşünün bu ikinci yanı tarafından ilk yanın öteki önesürümü, ahlak ve mutluluğun uyumsuzluğu varsayımı da ortadan kaldırılmaktadır.—Derler ki, deneyim bu dünyada ahlaklı birey için işlerin çoğu kez kötüye gittiğini, ama ahlaksız olan için ise çoğu kez yolunda gitmekte olduğunu göstermektedir. Oysa eksik bir ahlak ara-durumu, ki kendini özsel bir durum olarak tanıtlamıştır, açıkça göstermektedir ki, bu gözlem ve sözde deneyim, salt olgu üzerine bir aldatmacadır. Çünkü ahlak eksik olduğu, yani ahlak gerçekte *yok* olduğu için, ahlak için işlerin kötüye gittiği deneyiminde ne olabilir?—Aynı zamanda kendinde ve kendi için mutluluğun ilgi konusu olduğu ortaya çıktığı için, görülmektedir ki, ahlaksız için işlerin iyiye gittiği yargısında burada bir haksızlığın olmuş olduğunu kastetme amacı yoktur. Bir bireyin ahlaksız olarak gösterilmesi genelde ahlak eksikli olduğu zaman *kendinde* geçersizdir ve öyleyse salt başına buyruk bir temele dayanmaktadır. Buna göre deneyim yargısının anlam ve içeriği ancak kimilerine kendinde ve

kendi için mutluluğun düşmemiş olması gerektiğidir, e.d. yargı kendisini ahlak maskesi ile örten bir *kıskançlığın* anlatımıdır. Bununla birlikte, şans denilen şeyin başkalarının payına düşmesinin nedeni iyi arkadaşlıktır ki onlara ve kendi kendisine bu lütfu, e.d. bu şansı *bağışlamakta* ve *dilemektedir.*

626. Ahlak öyleyse ahlaksal bilinçte eksiksiz değildir; şimdi ortaya sürülen budur. Oysa ahlakın özü salt *eksiksiz, arı* birşey olmaktır; öyleyse eksik ahlak arı değildir, ya da ahlaksızlıktır. Ahlakın kendisi böylece edimsel bilinçten başka bir varlıkta bulunmaktadır: bu bir kutsal ahlaksal yasa koyucudur.—Bilinçteki *eksik* ahlak, ki bu konutların zemini odur; *ilk olarak* şu imlemi taşımaktadır: ahlak, bilinçte *edimsel* olarak koyulduğu zaman, bir *başka* ile, bir dışvarlık ile ilişki içinde durur, ve öyleyse kendisi kendi içersine başkalık ya da ayrım alır ki bu yolla bütün bir ahlaksal buyruklar çokluğu ortaya çıkmaktadır. Ahlaksal özbilinç ise aynı zamanda bu *birçok* ödevi özsel-olmayan olarak görmektedir, çünkü ilgilendiği salt *bir* arı ödevdir, ve o çokluktakiler *belirli* ödevler oldukları ölçüde *onun için* hiçbir gerçeklik taşımazlar. Öyleyse gerçekliklerini salt bir başkasında taşıyabilirler, ve ahlak bilincinin gözünde yoksun oldukları şeyi, kutsal olmayı, kutsal bir yasa koyucu yoluyla kazanırlar.—Ancak bunun kendisi yine olgu üzerine bir aldatmacadır. Çünkü ahlaksal özbilinç kendi için Saltıktır, ve ödev yalnızca *onun* ödev olarak *bildiği* şeydir. Oysa yalnızca arı ödevi ödev olarak bilmektedir; onun için kutsal olmayan kendinde kutsal değildir ve kendinde kutsal olmayan kutsal varlık yoluyla kutsallaştırılamaz. Ahlak bilinci de, genel olarak, birşeyi onun kendisinden *başka bir bilinç yoluyla* kutsal kılınmaya bırakma konusunda dürüst değildir; çünkü onun için salt *onun kendisi yoluyla ve onda* kutsal olan kutsaldır.—Öyleyse bu öteki varlığın kutsal olabileceği konusunda daha dürüst değildir, çünkü bunda ahlak bilinci için, e.d. kendinde, hiçbir özsellik taşımayan birşeyin özsellik kazanması gerekiyordu.

627. Eğer kutsal varlık onda ödev arı ödev olarak değil ama *belirli* bir ödevler çokluğu olarak geçerlik taşıyabilsin diye konutlanmış ise, o zaman bu yine bir yana atılmalı ve salt öteki varlık kutsal olmalıdır, ama ancak bunda yalnızca *arı ödev* geçerlik taşıdığı ölçüde. Arı ödev de gerçekte geçerliğini salt başka bir varlık-

ta taşımaktadır, ahlak bilincinde değil. Gerçi bu sonuncuda yalnızca arı ahlak geçerli görünüyor olsa da, gene de bu başka türlü koyulmalıdır, çünkü o aynı zamanda doğal bir bilinçtir. Ahlak onda duyusallık tarafından etkilenir ve koşullandırılır, ve öyleyse kendinde ve kendi için değildir, tersine özgür *istenç* üzerinde olumsaldır; ama arı *istenç* olarak görülüyorsa onda ahlak *bilgi* üzerinde olumsaldır; ahlak *kendinde ve kendi için* öyleyse bir başka varlıktadır.

628. Bu başka varlık öyleyse burada arı eksiksiz ahlaktır, çünkü onda ahlak Doğa ve duyusallık ile bir ilişki içinde değildir. Oysa arı ödevin *olgusallığı* onun Doğada ve duyusallıkta *edimselleşmesidir.* Ahlak bilinci eksikliğini onda ahlakın Doğa ve duyusallık ile *olumlu* bir ilişki taşımasına yükler, çünkü onun için ahlakın bunlar ile yalnızca ve yalnızca *olumsuz* bir ilişki içinde olması ahlakın özsel bir kıpısı olarak geçerlidir. Arı ahlaksal varlık, öte yandan, Doğa ve duyusallık ile *kavganın* üzerine yükseldiği için, onlar ile *olumsuz* bir ilişki içinde durmaz. Bu yüzden gerçekte onun için geriye onlarla salt *olumlu* ilişki, e.d. az önce eksik olduğu için ahlaksız olarak görülmüş olan ilişki kalmaktadır. Oysa edimsellikten bütünüyle kopmuş olan ve böylece benzer olarak onunla herhangibir olumlu ilişkiden yoksun olan *arı ahlak* bilinçsiz, edimsel olmayan bir soyutlama olacaktır ki, onda ahlak Kavramı, arı ödevi düşünmek ve onu isteyip yapmak, bütünüyle ortadan kaldırılmış olacaktır. Böyle bir ahlaksal varlık öyleyse yine olgu üzerine bir aldatmacadır, ve bir yana bırakılmalıdır.

629. Ama bu arı ahlaksal varlıkta çelişkinin kıpıları, ki içlerinde bu bireşimsel tasarımlama etkinliği sürüp gitmektedir, biraraya getirilirler; ve bilinç, kendi düşüncelerini biraraya getirmeksizin, bu karşıt *'ayrıca'*ları birbirlerini izlemeye bırakır ve bir karşıtın yerinin her zaman öteki tarafından alınmasına izin verir, öyle ki, burada ahlaksal dünya görüşünden vazgeçip kendi içine sığınmak zorunda kalır.

630. Bilinç ahlakını eksik olarak bilmektedir, çünkü bu ona karşıt bir duyusallık ve Doğa tarafından etkilenmektedir; bunlar bir yandan genel olarak ahlakın kendisini bulandırmakta, ve öte yandan bir ödevler çokluğu ortaya çıkarmaktadırlar ki onun somut edimsel eylem durumlarında güç duruma düşmesinin nede-

nidirler; çünkü her bir durum birçok ahlak ilişkisinin somutlaşmasıdır, tıpkı bir algı nesnesinin genel olarak birçok özellikli bir şey olması gibi; ve *belirli* ödev bir amaç olduğu için bir içerik taşır, ve *içeriği* amacın bir bölümüdür, ve ahlak arı değildir.—Ahlak öyleyse *olgusallığını* bir başka varlıkta taşır. Bu olgusallık ise ahlakın burada *kendinde* ve *kendi için* olmasından başka birşey demek değildir,—*kendi için,* e.d. o bir *bilincin* ahlakıdır,— *kendinde,* e.d. *dışvarlık* ve *edimsellik* taşır.—O ilk eksik bilinçte ahlak yerine getirilmiş değildir; orada o bir *'düşünce-şey'* anlamında *'kendinde'*dir; çünkü Doğa ve duyusallık ile, varlığın ve bilincin onun içeriğini oluşturan edimselliği ile birleşmiştir, ve Doğa ve duyusallık ahlaksal açıdan hiçbir önem taşımazlar.— İkinci bilinçte ahlak *eksiksiz* olarak bulunmaktadır, yerine getirilmemiş bir 'düşünce-şey' olarak değil. Oysa bu eksiksizlik ancak ahlakın bir *bilinçte hem özgür bir edimsellik,* genel olarak dışvarlık, ve hem de *edimsellik* taşıyor olmasından, boş değil ama dolu, yerine getirilmiş, içerik-dolu birşey olmasından oluşur;— başka bir deyişle, ahlakın eksiksizliği, yukarda ahlaksal açıdan bir hiç olarak belirlenmiş olanın onda bulunması ve ona özünlü olması olgusuna bağlanmaktadır. Onun bir yandan yalnızca ve yalnızca arı soyutlamanın edimsel olmayan 'düşünce-şeyi' olarak geçerlik taşıması, ama o denli de bu kipte hiçbir geçerlik taşımaması gerekir; gerçekliğinin edimselliğe karşıt ve ondan bütünüyle özgür ve boş olmaktan, ve yine ondan, edimsel olmaktan oluşması gerekir.

631. Bu çelişkilerin ahlaksal dünya görüşünde açımlanmış olan senkretizmi kendi içinde çökmektedir, çünkü üzerine dayandığı ayrım, zorunlu olarak düşünülmesi ve koyulması ama gene de aynı zamanda özsel olmaması gereken bu ayrım, artık sözlerde bile bulunmayan bir ayrım olmaktadır. Sonunda türlülük kapsıyor olarak, hem hiçbirşey hem de olgusal birşey olarak koyulmuş olan şey, bir ve aynı şeydir, e.d. dışvarlık ve edimselliktir; ve yalnızca edimsel varlığın ve bilincin *ötesi* olarak saltık olması, ve gene de salt bunlarda saltık olması ve böylece bir öte olarak bir hiç olması gereken şey arı ödevdir, ve ödevin öz olarak bilinmesidir. Bu bir ayrım olmayan ayrımı yapan, edimselliği bir hiç ve aynı zamanda olgusal birşey olarak, ve arı ahlakı hem gerçekten özsel ve hem de özsel olmayan birşey olarak ileri süren

bilinç, daha önce ayırmış olduğu düşünceleri birarada söylemekte, ve kendisi bildirmektedir ki, *'kendi'* ve *'kendinde'* kıpılarının bu belirlenim ve ayrılmaları konusunda dürüst değildir, ama tersine bilincin dışında saltık bir *varlık* olarak belirttiği şeyi dahaçok özbilincin 'kendi'si içersinde kapalı tutmakta, ve saltık *düşüncel* ya da saltık *'kendinde'* olarak ileri sürdüğü şeyi tam bu nedenle gerçekliği olmayan birşey olarak almaktadır.—Bilinç bu kıpıların birbirleri dışına koyulmasının bunlar üzerine bir aldatmaca olduğunu görmektedir, ve, gene de, bunları ayrı tutmayı sürdürecek olursa, bu bir *ikiyüzlülük* olacaktır. Oysa ahlaksal arı özbilinç olarak, *tasarımı* ile kendi *özü* arasındaki eşitsizlikten, onun gerçek-olmayan saydığını gerçek diye bildiren bu gerçeksizlikten tiksinti ile kendi içine geri kaçmaktadır. Böyle bir ahlaksal dünya tasarımını küçümseyen şey *arı duyunç*tur; o *kendi içinde* yalın, kendinden pekin Tindir ki, bu tür tasarımların aracılığı olmaksızın dolaysızca duyunç ile davranır, ve bu dolaysızlıkta gerçekliğini taşımaktadır.—Oysa bu aldatmaca dünyası ahlaksal özbilincin kendi kıpıları içindeki gelişiminden ve bu yüzden onun *olgusallığından* başka birşey olmadığı için, bu özbilinç kendi içine geri dönmesi yoluyla özü açısından başka birşey olmuş olmıyacaktır; kendi içine geri çekilmesi dahaçok yalnızca gerçekliğinin sözde bir gerçeklik olduğunun bilincine erişmesi demektir. Bu sözde gerçekliği her zaman *kendi* gerçekliği olarak tanıtması gerekecektir; çünkü kendisini nesnel bir tasarım olarak anlatmak ve sunmak zorunda kalacaktır, ama *bilecektir* ki bu salt bir aldatmacadır; öyleyse gerçekte ikiyüzlülük olacak ve o aldatmacayı *küçümsemenin* kendisi ikiyüzlülüğün ilk anlatımı olacaktır.

c. *Duyunç. Güzel Ruh, kötülük ve bağışlanması*

632. Ahlaksal dünya görüşünün çatışkısı,—ahlaksal bir bilinç vardır, ve böyle birşey yoktur, ya da ödevin geçerliği bilincin ötesinde yatar, ve, tersine, bu yalnızca onda yer alır—, bu çelişik yanlar öyle bir düşüncede biraraya getiriliyorlardı ki, orada ahlaksal-olmayan bilinç ahlaksal geçerlik taşımakta ve olumsal bilmesi ile istemesi sınırsız bir önemde görülmekte ve mutluluk ona bir kayra olarak sunulmaktadır. Bu kendi kendisi ile çelişen

tasarımı ahlaksal özbilinç kendi üzerine almamış ama kendisinden başka bir varlığa kaydırmıştı. Ama onun zorunlu diye düşünmesi gerektiği şeyin kendisinin dışına bu koyuluşu biçim açısından bir çelişkidir, tıpkı ötekinin içerik açısından bir çelişki olması gibi. Çünkü, bununla birlikte, çelişkili olarak görünen ve ayrılmaları ve yeniden çözülmeleri için içlerinde ahlaksal dünya görüşünün mekik dokunduğu önermeler kendilerinde aynıdırlar, başka bir deyişle arı ödev *arı bilme* olarak bilincin *'kendi'*sinden başka birşey değildir ve bilincin 'kendi'si *varlık* ve *edimsellik*tir,—benzer olarak, *edimsel* bilincin ötesi olması gereken şey arı düşünceden ve öyleyse gerçekte 'kendi'den başka birşey olmadığı için, böylece özbilinç *bizim için* ya da *kendinde* kendi içine geri çekilir ve içinde *edimsel* olanın aynı zamanda *arı bilme* ve *arı ödev* olduğu varlığı kendi kendisi olarak bilir. Kendisi olumsallığı içinde kendi için tam geçerlik taşır, ve dolaysız bireyselliğini arı bilme ve yapma olarak, gerçek edimsellik ve uyum olarak bilmektedir.

633. *Duyuncun* bu *'kendi'*si, kendisinden dolaysızca saltık gerçeklik ve varlık olarak pekin Tin, *üçüncü 'kendi'*dir. Bu bizim için Tinin üçüncü dünyasından oluşmuştur, ve onu önceki iki 'kendi' ile kısaca karşılaştıralım. Kendisini törel dünyanın gerçekliği olarak gösteren bütünlük ya da edimsellik [soyut tüzel] *kişi*nin 'kendi'sidir; bunun dışvarlığı *tanınmışlık*tır. Tıpkı bu kişinin tözden yoksun 'kendi' olması gibi, gene öyle dışvarlığı da eşit ölçüde soyut edimselliktir; kişi *sayılır,* ve hiç kuşkusuz dolaysızca; 'kendi' onun varlık öğesinde dolaysızca dingin olan noktadır; bu nokta evrenselliğinden kopmamıştır, ve öyleyse ikisi devim içinde ve birbirleri ile ilişkide değildirler; evrensel onda ayrımsızdır ve ne 'kendi'nin içeriği, ne de kendi kendisini dolduran 'kendi'dir.—*İkinci 'kendi'* gerçekliğine varmış ekin dünyasıdır ya da kendisini bölünmüşlükten çıkarmış olan Tindir,—saltık özgürlük. Bu 'kendi'de bireysellik ve evrenselliğin o ilk dolaysız birliği dağılmaktadır; evrensel ki, o denli de arı tinsel bir varlık, tanınmışlık ya da evrensel istenç ve bilme olarak kalmaktadır, 'kendi'nin *nesne* ve içeriği, ve onun evrensel edimselliğidir. Ama 'kendi'den özgür bir dışvarlık biçimini taşımamaktadır; öyleyse bu 'kendi'de hiçbir kapsak ve hiçbir olumlu içeriğe, hiçbir dünyaya erişemez. Ahlaksal özbilinç hiç kuşkusuz ev-

renselliğini özgür bırakmakta—öyle ki bu kendine özgü bir doğa olmaktadır—ve o denli de onu kendi içinde ortadan kaldırılmış olarak sıkıca tutmaktadır. Ama o yalnızca bu iki belirlenimi kendi aralarında değiştirip duran bir aldatmaca oyunudur. İlkin duyunç olaraktır ki kendi *öz-pekinliğinde* önceki boş ödev için *içerik* taşımaktadır, tıpkı boş hak ve boş evrensel istenç için de taşıdığı gibi; ve bu kendinden-pekinlik o denli de bir *dolaysız* olduğu için, duyunç dışvarlık taşımaktadır.

634. Bu gerçekliğine erişmiş olduğu için ahlaksal özbilinç kendi içinde bölünmüşlüğü terkeder, daha doğrusu ortadan kaldırır—bir bölünme ki, o ikircimli oyuna, *'kendinde'* ile *'kendi'* arasındaki, arı *amaç* olarak arı ödev ile arı amaca karşıolan bir Doğa ve duyusallık olarak *edimsellik* arasındaki ayrıma yol açıyordu. O, öyle kendi içine geri dönmüş olarak, *somut* ahlaksal Tindir ki, arı ödev bilincinde kendisine edimsel bilince karşı kullanılmak üzere boş bir ölçüt vermemektedir; tersine, arı ödev de, tıpkı ona karşıolan Doğa gibi, ortadan kaldırılmış kıpılardır; Tin kendisini dolaysız bir birlik içinde *edimselleştiren ahlaksal* bir varlıktır, ve eylem dolaysızca *somut* ahlaksal şekildir.

635. Bir eylem durumu düşünelim; bu bilen bilinç için nesnel bir edimselliktir. Bu bilinç, duyunç olarak, onu dolaysız somut bir kipte bilir, ve o da aynı zamanda yalnızca duyuncun onu bildiği gibidir. Bilme nesneden başka birşey olduğu sürece olumsaldır; ama kendi kendisinden pekin Tin ise artık böyle olumsal bir bilme değil, edimsellikten ayrı olan düşünceleri kendi içinde yaratan birşey değildir; tersine *'kendinde'* ile *'kendi'*nin ayrılması ortadan kaldırıldığı için, ahlaksal bir eylem durumu bilmenin duyusal *pekinliğinde* doğrudan doğruya *kendinde* olduğu gibi bulunmaktadır, ve salt böyle bu bilmede olduğu yolda, *kendinde*dir.—Eylem edimselleşme olarak böylece istencin arı biçimidir: *varolan* bir durum olarak edimselliğin *yapılmış* bir edimselliğe, yalın *nesnel* bilme kipinin edimselliği bilinç tarafından üretilmiş birşey olarak bilme kipine yalın çevrilişi. Nasıl duyu pekinliği dolaysızca Tinin 'kendinde'sine alınıyor ya da daha doğrusu çevriliyorsa, gene bu çevirme de yalın ve dolaysızdır, arı Kavram yoluyla içerik bozulması olmaksızın sağlanan bir geçiştir—içerik onu bilen bilincin ilgisi tarafından belirlenmiş olmak üzere.—Dahası, duyunç durumun koşullarını bir ödevler türlülüğü-

ne ayırmamaktadır. O birçok ödevin her biri kendi için durağan bir tözsellik kazanmasını sağlayacak olan *olumlu evrensel bir ortam* olarak davranmamaktadır; eğer böyle davranacak olsaydı, *ya* hiçbir eylem yapılamazdı, çünkü her somut durum genel olarak bir karşıtlığı, ve ahlaksal bir durum olarak ise, bir ödevler çatışmasını kapsar—ve öyleyse eylemin belirleniminde *bir* yan, *bir* ödev her zaman *çiğnenirdi: ya da,* eğer eylem yer almışsa, karşıt ödevlerden biri edimsel olarak çiğnenmiş olurdu. Duyunç dahaçok olumsuz Bir ya da saltık 'kendi'dir ki bu değişik ahlaksal tözleri yok etmektedir; ödev ile uyumlu yalın eylemdir ki şu ya da bu ödevi yerine getirmez, ama somut olarak doğru olanı bilir ve yerine getirir. O öyleyse genel olarak ve her şeyden önce eylem olarak ahlaksal *eylemdir* ki, daha önceki eylemsiz ahlak bilinci ona geçmiştir.—Edimin somut şekli ayrımlaştırıcı bilinç tarafından değişik özelliklere, yani burada değişik ahlaksal ilişkilere ayrıştırılabilir; ve bunlardan her biri ya saltık geçerlik ile ileri sürülebilir, (ki eğer ödev olacaksa böyle olmalıdır), ya da karşılaştırılıp sınanabilir. Duyuncun yalın ahlaksal eyleminde ödevler öyle bir yolda yığılmaktadırlar ki, tüm bu tekil kendilikler dolaysızca *yıkıma* uğratılırlar ve ödevin ne olduğunu bulmak için duyuncun sarsılmaz pekinliğinde bunların elekten geçirilmesi söz konusu bile olamaz.

636. Benzer olarak, duyunçta bilincin ileri geri devinen o pekinsizliği de bulunmaz—bir pekinsizlik ki, arı denilen ahlakı kimi zaman kendi dışına bir başka kutsal varlığa koymakta ve kendisini kutsal olmayan birşey olarak görmekte, ve kimi zaman ise yine ahlaksal arılığı kendi içersine ve duyusal ile ahlaksalın bağıntısını öteki varlığa koymaktadır.

637. O, ödev ve edimselliği çelişkili olarak gören bilinci yadsıdığı zaman, ahlaksal dünya görüşüne özgü tüm bu tavır ve ikiyüzlülüğü yadsımış olmaktadır. Bu görüşe göre, ben herhangi başka birşeyi değil ama yalnızca arı ödevi yerine getirdiğimin *bilincinde* iken ahlaklı davranmışımdır; bu, gerçekte, *ben davranmıyor iken* demektir. Oysa ben edimsel olarak davranmakta iken, bir *'başka'nın, bulunan bir edimselliğin,* ve üretmek istediğim bir edimselliğin bilincindeyimdir; *belirli* bir amacım vardır ve *belirli* bir ödevi yerine getiririm ki, bunda salt kendisinin niyet edilmesi gereken arı ödevden *başka* birşey bulunmaktadır.—Duyunç,

öte yandan, ahlaksal bilinç arı ödevi kendi eyleminin özü olarak bildirdiği zaman, bu arı amacın olgu üzerine bir aldatmaca olduğunun bilincidir; çünkü olgunun kendisi arı ödevin boş arı düşünce soyutlamasından oluştuğu ve olgusallığını ve içeriğini ancak belirli bir edimsellikte bulduğudur, bir edimsellik ki bilincin kendisinin edimselliğidir, ve bir düşünce-şey olarak değil, ama bir birey olarak bilincin. Duyunç *kendi için* gerçekliğini *dolaysız öz-pekinliğinde* taşır. Kendi kendisinin bu *dolaysız* somut pekinliği özdür; bu pekinliğe bilinç karşısavından bakarsak, ahlaksal eylemin içeriği onu yapanın kendisinin dolaysız *bireyselliğidir;* ve o içeriğin *biçimi* ise tam bu arı devim olarak, e.d. *bilme* ya da *öz kanı* olarak 'kendi'dir.

638. Ahlak bilinci birliği içersinde ve kıpılarının imleminde, daha yakından irdelendiğinde görürürüz ki, kendisine yalnızca *'kendinde'* ya da *öz* olarak bakmaktadır; oysa duyunç olarak *kendi-için-varlığına* ya da *'kendi'*sine sarılmaktadır.—Ahlaksal dünya görüşünün çelişkisi *kendisini çözer,* e.d. temelinde yatan ayrım kendisinin bir ayrım olmadığını gösterir ve arı olumsuzluk içine karışır; ama bu ise yalnızca *'kendi'*dir; yalın bir *'kendi'* ki, hem *arı* bir bilme, ve hem de kendisinin *bu bireysel* bilinç olarak bilgisidir. Buna göre, bu 'kendi' önceki boş özün içeriğini oluşturmaktadır, çünkü *edimsel* bir 'kendi'dir ki, artık öze yabancı ve kendi öz yasaları ile bağımsız bir doğa olma imlemini taşımaz. O bir olumsuz olarak arı özdeki *ayrımdır,* bir içeriktir, ve dahası kendinde ve kendi için geçerli olan bir içeriktir.

639. Gene, bu 'kendi', arı bir kendine-özdeş bilme olarak, *saltık evrensel*dir, öyle ki işte bu bilme, *onun öz* bilmesi olarak, kanı olarak, *ödev*dir. Ödev bundan böyle 'kendi'ye karşıduran evrensel değildir; tersine, bu ayrılık içinde hiçbir geçerlik taşımadığı bilinmektedir; o şimdi 'kendi' uğruna varolan yasadır, yasa uğruna varolan 'kendi' değil. Ama yasa ve ödev bu nedenle yalnızca *kendi-için-varlık* imlemini değil, ama *kendinde-varlık* imlemini de taşırlar; çünkü bu bilme kendine-özdeşliği nedeniyle sözcüğün tam anlamıyla *'kendinde'*dir. Bu *'kendinde'* bilinçte de kendisini kendi-için-varlık ile o dolaysız birlikten ayırır; böyle kendi-için-varlığın karşısında dururken *varlık*tır, bir *başkası-için-varlık*tır.—Ödevin kendisi, 'kendi' tarafından terkedilmiş ödev olarak, şimdi salt bir *kıpı* olarak bilinmektedir; *saltık öz* ol-

ma imleminden alınıp 'kendi' olmayan, *kendi için* olmayan varlığa indirgenmiştir, ve öyleyse bir *başkası-için-varlıktır.* Oysa bu *başkası-için-varlık* özsel bir kıpı olarak kalır, çünkü 'kendi', bilinç olarak, kendi-için-varlık ile başkası için varlık arasındaki karşıtlığı oluşturmaktadır; ve şimdi ödev bilinçte dolaysızca *edimsel* birşey olarak bulunmaktadır, bundan böyle yalnızca soyut arı bilinç değildir.

640. Bu *başkası için varlık* öyleyse *kendinde*-varolan, 'kendi'den ayırdedilen tözdür. Duyunç arı ödevden ya da *soyut 'kendinde'*den vazgeçmiş değildir: ödev özsel kıpıdır, kendisini *evrensellik* olarak başkası ile ilişkilendirmektir. Duyunç iki özbilincin ortak öğesidir, ve bu öğe tözdür ki onda edim *kalıcılık* ve *edimsellik* bulmaktadır; başkaları tarafından *tanınmış olma* kıpısı. Ahlaksal özbilinç bu tanınmışlık kıpısına, *dışsal olarak varolan arı bilinç* kıpısına iye değildir, ve bu yüzden hiçbir davranışta bulunmamakta, herhangi birşeyi edimselleştirmemektedir. *'Kendinde'*si onun için ya soyut, *edimsel olmayan* özdür ya da tinsel olmayan bir *edimsellik* olarak *varlıktır.* Duyuncun *varolan edimselliği* ise *'kendi'* olan bir edimselliktir, e.d. kendisinin bilincindeki bir dışvarlıktır, tinsel tanınmışlık öğesidir. Böylece eylem yalnızca kendi *bireysel* içeriğinin *nesnel* öğeye çevrilmesidir ki bunda o içerik evrensel ve tanınmıştır, ve işte salt tanınmış olmasıdır ki edimi bir edimsellik yapmaktadır. Edim tanınmaktadır ve bu yolla edimseldir, çünkü varolan edimsellik dolaysızca kanı ya da bilme ile bağlıdır; ya da, başka bir deyişle, birinin amacının bilinişi dolaysızca dışvarlık öğesidir, evrensel tanınmadır. Çünkü eylemin *özü*, ödev, duyuncun, ona ilişkin *kanı*sından oluşur; işte bu kanı *'kendinde'*nin kendisidir; o *kendinde evrensel özbilinç* ya da *tanınmışlık* ve bu yüzden edimselliktir. Ödev kanısı ile yapılmış olan şey öyleyse dolaysızca kalıcılığı ve dışvarlığı olan birşeydir. Bu yüzden artık iyi niyetin hiç bir yere varamadığından ya da iyi insanın durumunun kötüye gitmesinden söz edilemez; tersine, ödev olarak bilinen şey yerine getirilmekte, edimlenmekte, ve bir edimsellik olmaktadır, çünkü ödeve bağlılık tüm özbilinçlerin evrenselidir, tanınan ve öyleyse varolandır. Ayrı olarak ve yalnız başına ve 'kendi'nin içeriği olmaksızın alındığında ise, bu ödev bir *başkası-için-varlıktır*, saydam birşeydir ki, ancak içerikten yok-

sun genelde bir özsellik imlemini taşımaktadır.

641. *Tinsel olgusallığın* ilk kez görünmüş olduğu alana dönüp bakarsak görürüz ki, ilgili Kavram bireyselliğin bildirdiğinin *kendinde-ve-kendi-için* olan birşey olduğu idi. Ama bu Kavramı dolaysızca anlatan şekil kendisini *soyut 'asıl sorun'* ile oyalayan *dürüst bilinç* idi. Bu *'asıl sorun'* ya da *'olgunun kendisi'* orada bir *yüklem* idi; ama ilk kez duyunçta bir *özne* olmaktadır, bir özne ki bilincin tüm kıpılarını onda belirtik kılmıştır, ve onun için tüm bu kıpılar, genelde tözsellik, dışvarlık, ve düşüncenin özü, bu kendinin pekinliğinde kapsanmaktadırlar. *'Olgunun kendisi'* genelde tözselliğe törellikte, dışvarlığa ekinde, düşüncenin kendi kendisini bilen özselliğine ahlakta iyedir; ve duyunçta o bu kıpıları kendi içersinde bilen *özne*dir. Dürüst bilinç herzaman ancak *boş 'olgunun kendisini'* kavrarken, duyunç, öte yandan, onu doluluğu içinde kazanmaktadır,—bir doluluk ki ona duyuncun kendisi tarafından verilmiştir. Duyunç bu güçtür, çünkü bilincin kıpılarını *kıpılar* olarak bilir ve onlara olumsuz özleri olarak egemendir.

642. Duyunç eylemde görünen karşıtlığın tekil belirlenimleri ile ilişki içinde ele alındığı ve bu belirlenimlerin doğasına ilişkin bilinci irdelendiği zaman, içinde eylemde bulunması gereken *durumun edimselliği* ile ilkin *bilen* olarak ilişkidedir. Bu bilme kendisinde *evrensellik* kıpısını taşıdığı sürece, duyunçlu eylemin bilgisi önündeki edimselliğin kısıtlanmamış bir yolda görülmesini ve böylece durumun koşullarının sağın olarak bilinerek göz önünde tutulmasını kapsamaktadır. Ama bu bilme, evrenselliği bir *kıpı* olarak *bildiği* için, bu yüzden bu koşulların tümünü bilmediğinin, eş deyişle orada duyunçlu olmadığının bilincindedir. Bilmenin gerçekten evrensel ve arı olan ilişkisi *karşıt* olmayan birşey ile, kendi kendisi ile bir ilişki olacaktır; oysa *eylem* onda özsel olan karşıtlık nedeniyle bilincin bir olumsuzu ile, *kendinde varolan* bir edimsellik ile ilişkidedir. Arı bilincin yalınlığına, saltık *'başka'*ya ya da *kendinde* karmaşıklığa karşı, bu edimsellik saltık bir koşullar çokluğudur ki, geride önkoşullarına, yanlarda bağıntılarına, ileride sonuçlarına doğru sonu gelmez bir biçimde bölünmekte ve yayılmaktadır.—Duyunçlu bilinç olgunun bu doğasını ve onunla ilişkisini bilmektedir, ve gene bilmektedir ki içinde eylemde bulunduğu durumu bu gerekli evrenselliğe göre

tanımamaktadır, ve bu tüm koşulları duyunçlu olarak tartıyor gibi görünme çabası boşunadır. Gene de tüm koşullar ile bu tanışıklık ve onları ölçüp biçme bütünüyle eksik değildir; ama bunlar ancak birer *kıpı* olarak, salt *başkaları* için olan birşey olarak vardırlar; ve tam olmayan bilgisi, *onun* bilgisi olduğu için, duyunçlu bilinç için yeterli ve eksiksiz bilgi olarak geçerlidir.

643. *Özün* evrenselliği ya da içeriğin arı bilinç yoluyla belirlenimi konusunda da durum aynıdır.—Eyleme yönelen duyunç durumun birçok yanı ile ilişkiye girmektedir. Durum ayrı ayrı öğelerine çözülürken, benzer olarak arı bilincin onunla ilişkisi de ayrışmakta ve bu yolla durumun karmaşıklığı bir *ödevler* karmaşası olmaktadır.—Duyunç bilmektedir ki bunlar arasında seçim yapmalı ve karar vermelidir; çünkü bunlardan hiçbiri kendi belirliliği içinde ya da içeriği içinde saltık değildir: yalnızca *arı ödev* saltıktır. Oysa bu [arı ödev] soyutlama[sı] kendi olgusallığı içinde özbilinçli 'Ben' imlemini kazanmıştır. Kendi kendisinden pekin Tin, duyunç olarak, kendi içersinde dingin kalmakta, ve *olgusal* evrenselliği ya da ödevi ödeve ilişkin arı *kanısında* ya da *inancında* yatmaktadır. Bu *arı* kanı böyle iken arı *ödev* denli boştur,—şu anlamda arı ki, onda hiçbirşey, hiçbir belirli içerik ödev değildir. Oysa eylemin olması gerekmektedir, birşey birey tarafından *belirlenmelidir*; ve kendi kendisinden pekin Tin, ki onda 'kendinde' özbilinçli 'Ben' imlemini kazanmıştır, bilir ki bu belirlenimi ve bu içeriği kendi kendisinin dolaysız *pekinliğinde* taşımaktadır. Bu, belirlenim ve içerik olarak, *doğal* bilinçtir, e.d. dürtüler ve eğilimler.—Duyunç hiçbir içeriği kendisi için saltık olarak tanımaz, çünkü kendisi belirli herşeyin saltık olumsuzluğudur. Belirlenimi *kendi kendisinden* koymaktadır; ama içersine genelde belirliliğin düştüğü 'kendi' alanı duyusallık denilen şeydir; kendi kendisinin dolaysız pekinliğinden alınma bir içerik taşımak, elde duyusallıktan başka hiçbirşey bulamamak demektir.—Önceki görgülenim şekillerinde kendisini iyi ya da kötü olarak, yasa ve hak olarak sunmuş olan herşey, kendi dolaysız pekinliğinden *başka* birşeydir, e.d. bir *evrenseldir* ki, şimdi bir başkası-için-varlıktır; ya da, başka bir yandan bakıldığında, bir nesnedir ki, bilinci kendi kendisi ile dolaylı kılarken, bilinç ile onun öz gerçekliğinin arasına girmekte, ve bilincin dolaysızlığı olacağı yerde, dahaçok onu kendisinden koparmaktadır.—Bu-

nunla birlikte, duyunç için öz-pekinlik arı dolaysız gerçekliktir; ve bu gerçeklik böylece onun *içerik* olarak tasarımlanan dolaysız öz-pekinliğidir, e.d. bu gerçeklik genel olarak bireyin başına buyrukluğu ve bilinçsiz doğal varlığının olumsallığıdır.

644. Bu içerik aynı zamanda ahlaksal *özsellik* ya da *ödev* olarak geçerlidir. Çünkü arı ödev, yasaları sunarken bulunmuş, olduğu biçimiyle, her içeriğe karşı bütünüyle ilgisizdir ve her içeriğe dayanabilmektedir. Burada aynı zamanda *kendi-için-varlığın* özsel biçimini taşımaktadır, ve bireysel kanının bu biçimi ise arı ödevin boşluğunu bilincinden başka birşey değildir—bir bilinç ki, onun için arı ödev salt bir kıpıdır, tözselliği öznesini bireyde taşıyan bir yüklemdir, ve bu bireyin başına buyrukluğu ödeve içeriğini vermekte, her içeriği bu biçim ile birleştirebilmekte, ve onun duyunçluluğunu içeriğe bağlayabilmektedir.—Bir birey mülkiyetini belli bir yolda arttırır; kendisi gibi ailesinin de geçimini sağlamak, o denli de yakınındakilere yararlı olma ve yardım gereksinenlere iyilik yapma *olanağını* aramak herkesin ödevidir. Birey bunun ödev olduğunun bilincindedir, çünkü bu içerik onun öz-pekinliğinde dolaysızca kapsanmıştır; dahası, o bu ödevi bu tikel durum içinde yerine getirdiğini görmektedir. Başkaları belki bu belirli davranış yolunu aldatmaca olarak almaktadırlar; *bunlar* somut durumun öteki yanlarına bakmakta, *o* ise bu yana sarılmaktadır, çünkü mülkiyeti arttırmanın arı bir ödev olduğunun bilincindedir.—, Böylece, başkalarının zorbalık ve haksızlık dedikleri şey bireyin başkalarına karşı bağımsızlığını sürdürme ödevini yerine getirmesidir; onların korkaklık dedikleri şey, yaşamını ve yakınındaki insanlara yararlılık olanağını sürdürme ödevidir; oysa yüreklik dedikleri şey ise bu iki ödevi de çiğnemektedir. Ama korkaklık yaşamın ve başkalarına yararlı olma olanağının sürdürülmesinin ödev olduğunu bilmeyecek denli, eyleminin ödeve uygunluğuna ya da ahlaksal yükümlülüğüne *inandırılamayacak* ve bu uygunluğun onu böyle *bilmekten* oluştuğunu bilmeyecek denli aptal olamaz; yoksa ahlaksız olma aptallığını göstermiş olacaktır. Ahlak ödevi yerine getirmiş olmanın bilincinde yattığı için, bu, eyleme korkaklık dendiğinde yüreklilik dendiğinde olduğundan daha eksik olmayacaktır. Ödev denilen soyutlama her içeriğe yetenekli olduğu gibi korkaklığa da yeteneklidir. Yapan, öyleyse, yaptığını ödev olarak bilmekte,

ve bunu bildiği için ve ödev kanısı ödeve bağlılığın ya da, ahlaksal yükümlülüğün kendisi olduğu için, başkaları tarafından tanınmaktadır; böylelikle eylem geçerlidir ve edimsel dışvarlığa iyedir.

645. Her ve herhangi bir içeriği arı ödev ve bilmenin evrensel eylemsiz ortamına yerleştiren bu özgürlüğe karşı, oraya başka bir içeriğin yerleştirilmiş olması gerektiğini ileri sürmenin bir yararı yoktur; çünkü içerik ne olursa olsun üzerinde *belirlilik lekesini* taşımaktadır, oysa arı bilme belirlilikten özgürdür ve onu küçümseyerek yadsıyabilir, tıpkı o denli de kabule edebileceği gibi. Her içerik, belirli olduğu için, herhangibir başkası ile aynı düzeyde durur, üstelik kendisinde tikelin ortadan kaldırılmış olduğu ırasını taşıyor görünse bile. Öyle görünebilir ki, edimsel durumda ödev genel olarak bir *karşıtlığa* ve bu yolla *bireysellik* ve *evrenselliğin* karşıtlığına bölündüğü için, içeriği evrenselin kendisi olan ödev bu yolla dolaysızca arı ödevin doğasını kendisinde taşımakta, ve böylece biçim ve içerik bütünüyle uyumlu olmaktadırlar; öyle ki, buna göre örneğin kamu yararı için, evrensel iyi için eylemin bireyin iyiliğine yönelik eyleme yeğlendiği görülebilir. Ama bu evrensel ödev yalnızca kendinde ve kendi için varolan töz olarak, hak ve yasa olarak *bulunan* şeydir, ve bireyin dolaysız çıkarından olduğu gibi bilgi ve kanısından da *bağımsız* olarak geçerlidir; öyleyse genel olarak ahlakın yöneldiği şey yalnızca ve yalnızca o ödevin *biçimidir.* Oysa içeriği açısından bu da *belirli* bir içeriktir, ama ancak genel iyilik bireyin iyiliğine *karşıt* olduğu sürece; buna göre onun yasası öyle bir yasadır ki, duyunç kendisini ondan bütünüyle özgür bilir ve kendine ondan almak ya da ona katmak için, onu boşlamak için olduğu gibi yerine getirmek için de saltık yetki verir.—Bundan sonra, yine, bireye karşı ödev ile evrensele karşı ödevin yukarda sözü edilen ayrımı, genelde karşıtlığın doğası ile uyum içinde, katı olarak saptanmış birşey değildir. Gerçek dahaçok bireyin kendi için yaptığının ayrıca genel iyiye de bir katkı olduğudur; bireyin kendi için sağladıkları çoğaldıkça, yalnızca *başkalarına* yararlı olma *olanağı* artmakla kalmaz, ama *edimselliğinin* kendisi ancak başkaları ile birlikte olmak ve yaşamaktan oluşur. Bireysel hazzının özsel anlamı onun olanlardan başkaları için vazgeçmek ve onlara kendi hazlarını kazanmalarında yardım etmektir. Öyleyse birey-

lere karşı ve dolayısıyla kendisine karşı ödevin yerine getirilmesinde evrensele karşı ödev de yerine getirilmiş olmaktadır.— Ödevlerin burada yapılabilecek bir değerlendirme ve karşılaştırması evrenselin bir eylemden alacağı yararı hesaplamaya varacaktır; oysa böylelikle bir yandan ahlak *içgörünün* zorunlu *olumsallığına* bağımlı kılınmış olacaktır, ve öte yandan ise duyuncun özü tam anlamıyla ödevlere ilişkin bu ölçü-tartı işini kestirip atmış olmak ve böyle nedenlere bakmaksızın kendi öz kararını vermektir.

646. Öyleyse duyunç bu yolda *kendinde-* ve *kendi-için-varlığın* birliği içinde, arı düşünce ile bireyselliğin birliği içinde davranmakta ve kendisini saklamaktadır; ve kendinden pekin Tindir ki, gerçekliğini kendi içersinde, kendi 'kendi'sinde, bilgisinde, ve orada ödev bilgisi olarak taşımaktadır. Kendisini orada ancak eylem içinde *olumlu* olanın, ki ödevin biçimi olduğu denli de içeriği ve ona ilişkin bilgidir, 'kendi'ye, kendinin pekinliğine ait olması yoluyla sürdürmektedir; ama kendine *özgü 'kendinde'*si ile 'kendi'nin *karşısına çıkmak* isteyen şey ise gerçek olmayan birşey, salt ortadan kaldırılmış birşey, ya da salt bir kıpı olarak geçerlidir. Öyleyse geçerli olan şey genel olarak *evrensel bilme* değil, ama *duyuncun* duruma ilişkin bilgisidir. Duyunç, evrensel *kendinde-varlık* olarak ödeve kendi doğal bireyselliğinden aldığı bir içeriği yerleştirmektedir; çünkü içerik onun kendisinde bulunan bir içeriktir; bu içerik, bulunduğu evrensel ortam yoluyla, onun yerine getirdiği *ödev* olmakta, ve boş arı ödev, tam bu yolla ortadan kaldırılmış birşey olarak ya da salt bir kıpı olarak koyulmuş olmaktadır; bu içerik arı ödevin ortadan kaldırılmış boşluğu ya da yerine getirilişidir.—Ama böyle olsa bile, duyunç genel olarak her içerikten özgürdür; kendisini yasa olarak sayılması gereken belirli her ödevden bağışlamaktadır; öz-pekinliğinin kuvvetinde saltık otarşinin görkemi vardır, bağlamak ve çözmek için.—Bu *öz-belirlenim*, öyleyse dolaysızca ve bütünüyle ödeve bağlılıktır; ödev bilmenin kendisidir; bu yalın 'kendi'lik ise *'kendinde'*dir; çünkü 'kendinde' arı kendine-özdeşlikdir, ve bu ise bu bilinçtedir.

647. Bu arı bilme dolaysızca bir *başkası-için-varlıktır*; çünkü arı kendine-özdeşlik olarak *dolaysızlık* ya da varlıktır. Bu varlık ise aynı zamanda arı evrenseldir, herkesin kendi-liğidir; ya da ey-

lem tanınmıştır ve öyleyse edimseldir. Bu varlık duyuncun dolaysızca tüm özbilinçler ile eşitlik ilişkisi içinde durmasını sağlayan öğedir; ve bu ilişkinin anlamı 'kendi'den yoksun yasa değil, ama duyuncun 'kendi'sidir.

648. Gene de, duyuncun yaptığı bu doğru şeyin aynı zamanda bir *başkası-için-varlık* olmasıyla duyuncu bir eşitsizlik etkiliyor gibi görünmektedir. Onun yerine getirdiği ödev *belirli* bir içeriktir; hiç kuşkusuz bu içerik bilincin *'kendi'*sidir, ve böylece bilincin kendisini *bilmesi,* kendi kendisi ile *özdeşliğidir.* Oysa bir kez yerine getirilip *varlığın* evrensel ortamına koyulduğu zaman, bu özdeşlik artık *bilme* değildir, bundan böyle ayrımlarını dolaysızca ortadan kaldıran bu ayrımlaşma süreci değildir; tersine, *varlıkta* ayrım kalıcı bir ayrım olarak koyulur, ve eylem *belirli* bir eylemdir, herkesin özbilinç öğesi ile özdeş değildir ve öyleyse zorunlu olarak tanınmış değildir. İki yan da, eylemde bulunan duyunç ve bu eylemi ödev olarak tanıyan evrensel bilinç, bu eylemin belirliliğinden eşit ölçüde *özgürdürler.* Bu özgürlük nedeniyle, bağıntılarının ortak ortamı içindeki ilişkileri dahaçok tam bir eşitsizlik ilişkisidir; ve bunun sonucu olarak, eylemi bilen bilinç kendisini eylemde bulunan ve kendinden pekin olan Tine ilişkin olarak tam bir pekinsizlik durumunda bulur. Tin eylemde bulunur, bir belirliliği varolan birşey olarak koyar; başkaları bu *varlığa* onun bir gerçekliği olarak sarılırlar, ve onda bu Tinden pekindirler; o onda onun için *neyin* ödev olarak geçerli olduğunu belirtmiştir. Ama herhangibir *belirli* ödevden özgürdür; başkalarının onun edimsel olarak bulunduğunu sandıkları yerde bulunmamaktadır; ve bu varlık ortamının kendisi ve *kendinde* varolan olarak ödev onun için salt birer kıpı olarak geçerlidirler. Öyleyse Tin onların önüne koymuş olduğunu aynı zamanda yine bir yana itmektedir, ya da daha doğrusu dolaysızca bir yana itmiştir [verstellt]. Çünkü *edimselliği* onun için bu ortaya koymuş olduğu ödev ve belirlenim değil, ama kendi kendisinin saltık pekinliğinde taşıdığı edimselliktir.

649. Öyleyse başkaları bu duyuncun ahlaksal olarak iyi mi kötü mü olduğunu bilmezler, ya da daha doğrusu salt bilememekle kalmayıp, onu ayrıca kötü olarak almalıdırlar. Çünkü o nasıl ödevin *belirliliğinden* ve *kendinde* varolan olarak ödevden özgür ise, onlar da özgürdürler. Duyuncun onların önüne koyduğunu

kendileri nasıl bir yana atacaklarını bilirler; bu salt bir başkasının *'kendi'*sini anlatan birşeydir, onların öz 'kendi'lerini değil; kendilerini yalnızca ondan özgür bilmekle kalmazlar, ama onu kendi öz bilinçlerinde çözmeli, yargılama ve açıklama yoluyla yok etmelidirler, öyle ki kendi 'kendi'lerini koruyup sürdürebilsinler.

650. Oysa duyuncun eylemi yalnızca bu arı 'kendi' tarafından terkedilen varlık *belirlenimi* değildir. Ödev olarak geçerli olması ve tanınması gereken şey ancak onun *ödev* olduğunun bilinmesi ve kanısı ile, birinin edim içindeki öz-bilgisi yoluyla böyledir. Edim bu 'kendi'yi içersinde taşımaya son verdiği zaman, onun özü olan tek şey olmaya da son vermektedir. Onun dışvarlığı bu bilincin terketmesiyle sıradan bir edimsellik olacak, ve eylem bize birinin haz ve isteğini yerine getirmesi olarak görünecektir. *Orada olması* gereken, burada ancak kendi kendisini anlatan bir bireysellik olarak *bilinmesi* yoluyla bir özsellik olmaktadır; tanınıyor olan *böyle olarak dışvarlık* taşıyor olması gereken bu *biliniyor olma durumudur.*

651. 'Kendi' dışvarlığa *'kendi' olarak* girmektedir; kendinden pekin Tin böyle olarak başkaları için vardır; *dolaysız* eylemi geçerli ve edimsel olan değildir; tanınan [yan] eylemin *belirli* yanı değil, *kendinde-varlığı* değil, ama yalnızca kendisini genelde bilen *'kendi'*dir. Kalıcılık öğesi evrensel özbilinçtir; bu öğeye giren şey eylemin *etkisi* olamaz, etki orada dayanamaz ve hiçbir kalıcılık kazanamaz; ama tanınan ve edimsellik kazanan yalnızca özbilinçtir.

652. Burada böylece yine *dili* Tinin dış varlığı olarak görüyoruz. Dil *başkaları için* varolan özbilinçtir ki, böyle olarak dolaysızca *bulunmaktadır* ve *bu* özbilinç olarak evrenseldir. O kendisini kendinden ayıran 'kendi'dir ki, arı Ben = Ben olarak kendisine nesnel olmakta, bu nesnellikte kendisini o denli de *bu* 'kendi' olarak sürdürmektedir, tıpkı dolaysızca öteki 'kendi'ler ile birleşmesi ve *onların* özbilinci olması gibi; kendisini tıpkı ötekiler tarafından algılandığı gibi algılamaktadır, ve algılama yalnızca bir *'kendi' olmuş olan dışvarlıktır.*

653. Dilin burada kazanmış olduğu içerik artık ekin dünyasının sapmış ve saptıran ve dağınık 'kendi'si değildir; tersine, Tindir ki kendi içine geri dönmüştür, kendisinden ve kendi

'kendi'sinde gerçekliğinden ya da kendisinin [bu gerçekliği] tanımasından pekindir, ve onu bilme olarak tanınmaktadır. Törel Tinin dili yasa ve yalın buyruktur, ve daha çok zorunluk üzerine bir gözyaşı dökme olan yakınmadır. Ahlaksal bilinç, öte yandan, henüz *dilsizdir,* kendi başına iç varlığında kapanmıştır, çünkü onda 'kendi' henüz dışvarlığa iye değildir, tersine dışvarlık ve *'kendi'* birbirleri ile salt dışsal bir ilişki içinde durmaktadırlar. Oysa dil yalnızca bağımsız ve tanınan özbilinçler arasında orta terim olarak ortaya çıkmaktadır; ve *dışsal olarak varolan 'kendi'* dolaysızca evrensel tanmmışlıktır, çokluk tarafından ve bu çok yanlılık içinde yalın bir tanmmışlıktır. Duyuncun dilinin içeriği *kendisini özsel varlık olarak bilen 'kendi'*dir. Bildirdiği salt budur, ve bu bildiri edimin gerçek edimselliği ve eylemin geçerliğidir. Bilinç *kanısını* bildirir; ancak bu kanıdadır ki eylem bir ödevdir; ve ayrıca ancak kanının *bildirilmesi* yoluyladır ki ödev olarak *geçerlidir.* Çünkü evrensel özbilinç *salt varolan belirli* eylemden özgürdür; eylem *dışvarlık* olarak onun için hiçbir geçerlik taşımaz: onun için önemli olan şey eylemin bir ödev olduğu *kanısıdır,* ve bu dilde edimselleşmektedir.—Edimi edimselleştirmek burada onun içeriğini *amaç* ya da *kendi-için-varlık* biçiminden *soyut* edimsellik biçimine çevirmek demek değildir; bu onu bilgisini ya da kendi-için-varlığını özsel varlık olarak bilen dolaysız öz-pekinlik biçiminden, bilincin ödeve inandığı ve duyunç olarak ödevin ne olduğunu *kendi içinden* bildiği yolundaki bir *inanca* biçimine çevirmek demektir; bu inanca öyleyse bilincin kendi kanısının sorunun özü olduğuna inandığının da inancasıdır.

654. Ödev kanısı ile davranıldığı konusundaki inancanın *gerçek* olup olmadığı, yapılanın *edimsel* olarak bir *ödev* olup olmadığı türünde sorular ya da kuşkular duyunç karşısında hiçbir anlam taşımazlar.—*İnancanın gerçek* olup olmadığı sorusunda, iç niyetin ortaya sürülenden ayrı olduğu, e.d. bireysel 'kendi'nin istediğinin ödevden, evrensel ve arı bilincin istencinden ayırılabileceği varsayılmaktadır; bu ikincisi sözcüklere koyulacak, birincisi ise aslında eylemin gerçek güdüsü olacaktır. Ama evrensel bilinç ile bireysel 'kendi' arasındaki bu ayrım yalnızca ortadan kalkmış olan ayrımdır ve ortadan kaldırılması duyunçtur. Kendinden pekin 'kendi'nin dolaysız bilgisi yasa ve ödev-

dir; niyeti, onun kendi niyeti olması yoluyla haklı olandır; gerekli olan salt onun bunu bilmesi ve, bilmesi ile istemesinin haklı oldukları kanısını belirtmesidir. Bu inancanın bildirilişi kendi içinde onun tikellik biçimini ortadan kaldırmaktadır; böylelikle *'kendi'nin zorunlu evrenselliğini* tanımaktadır; kendine *duyunç* derken, kendine arı kendi-kendini-bilme ve arı soyut isteme demekte, e.d. kendine başkalarını tanıyan bir evrensel bilme ve isteme demektedir, onlara *özdeştir,* çünkü onlar tam bu arı kendini-bilme ve istemedirler,—ve bu nedenle o da onlar tarafından tanınmaktadır. Kendinden pekin 'kendi'nin istencinde, bu 'kendi' özsel varlıktır bilgisinde, hakkın özü yatmaktadır. — Öyleyse kim duyunçtan öyle davrandığını söylüyorsa gerçeği söylüyor olmaktadır, çünkü onun duyuncu bilen ve isteyen 'kendi'dir. Ama bunu *söylemesi* özsel olarak gereklidir, çünkü bu 'kendi' aynı zamanda *evrensel* 'kendi' olmalıdır. Bu 'kendi' edimin *içeriğinde* evrensel 'kendi' değildir, çünkü içerik *belirliliği* nedeniyle kendinde ilgisizdir: evrensellik eylemin biçiminde yatmaktadır; edimsel olarak koyulacak olan şey bu biçimdir; o *'kendi'*dir ki böyle iken dilde edimseldir, kendisini gerçek olarak bildirir, ve işte tam bu yolla tüm 'kendileri' tanımakta ve onlar tarafından tanınmaktadır.

655. Öyleyse duyunç belirli yasanın ve her ödev içeriğinin üzerine yükselmişliğin görkemi içinde, bilmesi ve istemesine dilediği içeriği verir; o ahlaksal dahidir ki dolaysız bilgisinin iç sesini tanrısal bir ses olarak bilmektedir, ve bu bilgide eşit ölçüde dolaysızca dışvarlığı bildiği için, Kavramında dirimlilik taşıyan tanrısal yaratıcı kuvvettir. O denli de kendi içinde tanrısal tapınmadır, çünkü eylemi bu kendi öz tanrısallığını seyrediştir.

656. Bu yalnızlık içindeki tapınma aynı zamanda özsel olarak bir *topluluğun* tapınmasıdır, ve arı iç kendini *bilme* ve algılama *bilinç* kıpısına ilerlemektir. Kendini seyredişi onun *nesnel* dışvarlığıdır, ve bu nesnel öğe onun bilme ve istemesinin *evrensel* birşey olarak bildirilişidir. Bu bildiri yoluyla 'kendi' geçerlik kazanır ve eylem yerine getirilmiş bir edim olur. Yaptığının edimselliği ve kalıcılığı evrensel özbilinçtir; oysa duyuncun bildirisi öz-pekinliğini arı 'kendi' olarak ve böylece evrensel 'kendi' olarak koymaktadır; 'kendi'yi özsel varlık olarak anlatan ve tanıyan bu konuşma nedeniyle edimin geçerliği başkaları tarafından

tanınır. Birliklerinin tini ve tözü böylece duyunçlulukları ve iyi niyetleri konusunda karşılıklı inancaları, bu karşılıklı arılık üzerine sevinç, böyle bir en eşsizliği bilmenin ve bildirmenin, onu özenle gözetmenin görkemli ayrıcalığında dirilik kazanıştır.—Bu duyunç henüz *soyut* bilincini *özbilincinden* ayırdediyor olduğu ölçüde, salt Tanrıda *gizli* bir yaşama iyedir; Tanrı hiç kuşkusuz *dolaysızca* onun tininde ve yüreğinde, 'kendi'sinde bulunmaktadır; oysa açıkta olan şey, e.d. onun edimsel bilinci ve bu bilincin dolaylı kılıcı devimi, onun için o gizli iç yaşamdan ve [tanrısal] özün bulunuşunun dolaysızlığından başka birşeydir. Yalnızca tamamlanmış duyunç biçimindedir ki onun soyut bilinci ile özbilincinin ayrımı ortadan kalkmaktadır. Duyunç bilmektedir ki *soyut* bilinç tam *bu 'kendi'*, bu kendinden pekin kendi-için-varlıktır, ve 'kendi'nin 'kendinde'—ki 'kendi'nin dışında koyulduğu zaman soyut [tanrısal] varlıktır ve ondan gizlidir—ile *ilişkisinin dolaysızlığındadır ki türlülüğün kendisi ortadan kaldırılmıştır*. Çünkü o ilişki dolaylı bir ilişkidir ki onda ilişkili terimler bir ve aynı değildirler, tersine her biri öteki için bir *başka*dır, ve salt bir üçüncüde birdirler; oysa *dolaysız* ilişki gerçekte birlikten başka birşey değildir. Bu ayrım olmayan ayrımları henüz ayrım olarak alan düşüncesizliğin üzerine yükselmiş olan bilinç, [tanrısal] varlığın ondaki bulunuşunun dolaysızlığını o varlığın ve kendi 'kendi'sinin birliği olarak bilir: böylece kendi 'kendi'sini dirimli 'kendinde' ve bu bilgisini Din olarak bilmektedir—Din ki, sezgisel bilme ya da dışsal olarak varolan bilme olarak topluluğun kendi Tini üzerine söylemidir.

657. Böylece burada özbilinci en İçine geri çekilmiş olarak görüyoruz—bir iç-varlık ki, onun için tüm dışsallık dışsallık olarak yitmiştir: özbilinç 'Ben=Ben'in seyrine çekilmiştir, ki bunda bu Ben tüm özsellik ve dışvarlıktır. Bu kendi kendisinin Kavramına gömülmüştür, çünkü uçlarının sınırına sürülmüştür, ve dahası, öyle bir yolda ki, ayırdedilen kıpılar, ki onun olgusal ya da henüz *bilinç* olmasını sağlamaktadırlar, yalnızca *bizim için* bu arı uçlar değildirler; tersine, o kendi için ve onun için *kendinde* ve onun için *dışvarlık* ne ise, tüm bunlar soyutlamalara buharlaşmışlardır ki bu bilincin kendisi için artık hiçbir kararlılık, hiçbir töz taşımamaktadırlar; ve şimdiye dek bilinç için özsel varlık olmuş olanların tümü de bu soyutlamalara geri

dönmüşlerdir.—Bu katıksızlığa arınmış bilinç en yoksul şeklindedir, ve biricik iyeliğini oluşturan yoksulluğun kendisi bir yitiştir; bu saltık *pekinlik,* ki töz kendisini ona çözündürmüştür, kendi içine çöken saltık *gerçeksizliktir*; saltık *özbilinç*tir ki *bilinç* ona gömülmüştür.

658. Bilincin bu kendi içersine gömülüşüne bakarsak görürüz ki, bilinç için *kendinde*-varolan *töz onun* bilgisi olarak *bilgi*dir. Bilinç olarak, kendisinin ve onun için öz olan nesnesinin karşıtlığına bölünmüştür; oysa işte bu nesnedir ki eksiksiz olarak saydam olandır, *onun* 'kendi'sidir, ve bilinci salt kendisine ilişkin bilgidir. Tüm yaşam ve tüm tinsel özsellik bu 'kendi'ye geri çekilmiş, 'Ben-Kendi'den ayrımını yitirmiştir. Bilincin kıpıları öyleyse bu uç soyutlamalardır ki hiçbiri kalıcı değildir, tersine herbiri ötekinde kendisini yitirmekte ve onu üretmektedir. Bu Mutsuz Bilincin kendi kendisi ile almaşıdır; ama bu almaşık devim burada bilinç için onun içersinde yer almaktadır ve Us Kavramı olduğunun bilincindedir, oysa Mutsuz Bilinç ancak *kendinde* o Kavramdır. Saltık öz-pekinlik böylece kendisini bilinç olarak dolaysızca sönüp gitmekte olan bir sese, kendi-için-varlığının nesnelliğine çevrilmiş bulur; ama bu yaratılmış dünya onun *konuşma*sıdır ki o bunu da benzer olarak dolaysızca işitmiştir ve bunun yalnızca yankısı ona geri dönmektedir. Bu geri dönüş öyleyse 'kendi'nin *kendinde* ve *kendi için* konuşmada bulunuyor olduğu anlamına gelmemektedir; çünkü öz onun için bir *'kendinde* değil, ama onun kendisidir; bilinç de benzer olarak bir *dışvarlık* taşımamaktadır, çünkü nesnel yan edimsel 'kendi'nin bir olumsuzu olmaya dek varmaz, tıpkı bu 'kendi'nin de edimselliğe ulaşamaması gibi. Onda kendini dışlaştırma kuvveti, kendisini bir Şey yapmak ve varlığa katlanmak için kuvvet yoktur. İç varlığının görkeminin eylem ve dışvarlık ile kirleneceği endişesi içinde yaşamaktadır; ve yüreğinin arılığını koruyabilmek için edimselliğin ona dokunmasından kaçmakta, dikbaşlı güçsüzlüğünde direterek enson soyutlamaya indirgenmiş olan 'kendi'sini yadsımaktan, ve kendisine tözsellik vermek ya da düşüncesini varlığa dönüştürmekten ve kendisini [varlık ve düşünce arasındaki] saltık ayrıma bırakmaktan kaçınmaktadır. Kendi için üretmiş olduğu kof nesneyi böylece şimdi boşluk bilinci ile doldurmaktadır; etkinliği bir özlemdir ki bilincin özden

yoksun bir nesne olması sürecinde kendini yalnızca yitirmektedir, ve bu yitiş üzerine yükselip kendi üzerine düşerek kendini salt yitik bir ruh olarak bulmaktadır;—kıpılarının bu saydam arılığında mutsuz bir *güzel Ruh* ki, ışığını kendi içinde yavaşça söndürmekte ve göğe dağılan şekilsiz bir duman gibi yitmektedir.

659. Buharlaşan yaşamdaki kof özselliklerin bu sessiz birleşmesi, bununla birlikte, henüz duyuncun *edimselliğinin* öteki anlamında ve deviminin *görüngüsü* içinde alınmalı ve duyunç eylemi içinde irdelenmelidir.—Bu bilinçteki *nesnel* kıpı yukarda kendisini evrensel bilinç olarak belirliyordu; kendi kendisini bilen bilgi, *bu* 'kendi' olarak, başka 'kendi'lerden ayrıdır; karşılıklı olarak herkesin birbirini duyunçla davranıyor olarak tanımasını sağlayan dil, bu evrensel özdeşlik, bireysel kendi-için-varlığın özdeşsizliği içine dağılmaktadır: her bilinç kendi evrenselliğinden o denli de salt kendi içine yansımıştır; buna göre öteki bireylere karşı ve evrensele karşı bireysellik karşısavı zorunlu olarak ortaya çıkar, ve bu ilişkiyi ve devimini irdelememiz gereklidir.—Başka bir deyişle, bu evrensellik ve ödev kendisini evrenselden bağışık tutan belirli bir bireysellik olarak bütünüyle karşıt bir imlem taşımaktadır—bir bireysellik ki onun için arı ödev salt *yüzeyde* görünen ve dışarıya dönük bir evrenselliktir: ödev salt sözlerde yatmakta ve bir başkası için varlık olarak görülmektedir. Duyunç, ki bu *belirli, verili* ödev kipindeki ödeve karşı ilkin yalnızca *olumsuz* olarak yönelmiştir, kendisini ondan özgür bilmektedir; ama boş ödevi *belirli* bir içerik ile *kendi içinden* doldurduğu için, olumlu olarak bilincindedir ki, o, *bu* belirli 'kendi' olarak, içeriği kendisi yapmaktadır; onun arı 'kendi'si, boş bir bilme olarak, içerik ve belirlenimden yoksun birşeydir; o bilmeye verdiği içerik onun *bu belirli* 'kendi' olarak 'kendi'sinden, doğal bir bireysellik olarak kendisinden alınmıştır; ve eyleminin duyunçluluğu üzerine konuşmada hiç kuşkusuz arı 'kendi'sinin bilincinde olabilir, ama eyleminin edimsel içerikli *amacında* kendisini bu tikel birey olarak bilmektedir, ve kendi için ne olduğu ile başkaları için ne olduğu arasındaki karşıtlığın, evrensellik ya da ödev ile evrensellikten kendi içine yansımışlığı arasındaki karşıtlığın bilincindedir.

660. Duyuncun *eylemde* iken içine girdiği karşıtlık bu yolda kendisini onun iç varlığında anlatırken, aynı zamanda dışvarlık

öğesinde onun dış yanındaki bir eşitsizliktir, tikel bireyselliğinin başka bireylere karşı eşitsizliğidir.—Onun tikelliğini oluşturan şey bilincini oluşturan iki kıpının, 'kendi' ile 'kendinde'nin, onda eşit olmayan değerlerde geçerli olmalarıdır; ve dahası, bu eşitsizlikte bu kıpılar öyle belirlenmişlerdir ki, kendi kendinin pekinliği salt bir kıpı sayılan *'kendinde'*ye ya da *evrensele karşı* özsel olgudur. Bu içsel belirlenimin karşısında böylece dışvarlık öğesi ya da evrensel bilinç durmaktadır ki, bunun için özsel olan daha çok evrenselliktir, ödevdir; öte yandan bireysellik, ki evrensele karşıt olarak kendi içindir, salt ortadan kaldırılmış bir kıpı sayılmaktadır. Ödeve sarılan bu bilinç için ilk bilinç *kötü* sayılmaktadır, çünkü *kendi-içinde-varlığı* ile evrensel özdeş değildir; ve aynı zamanda bu ilk bilinç edimini kendi kendisi ile özdeşlik olarak, ödev ve duyunçluluk olarak bildirdiği için, evrensel bilinç tarafından *ikiyüzlülük* olarak görülür.

661. Bu karşıtlığın *devimi* ilk önce kötü bilincin kendi içinde ne olduğu ile kendisine ilişkin olarak söylediği arasındaki özdeşliğin biçimsel bir üretilişidir; onun kötü olduğu ve böylece dışvarlığının özüne özdeş olduğu ortaya serilmeli, *ikiyüzlülüğün maskesi düşürülmelidir.*—İkiyüzlülükte bulunan özdeşsizliğin özdeşliğe bu geri dönüşü henüz ortaya çıkmış bir olgu değildir, çünkü ikiyüzlülük, söylenegeldiği gibi, ödeve ve erdeme olan saygısını yalnızca onların *görünüşünü* takınarak, ve bunları kendisini başka bilinçlerden daha az olmamak üzere kendi öz bilincinden de gizlenmek için bir maske olarak kullanmakla tanıtlamaktadır; sanki içersindeki karşıtlığın bu tanınmasında özdeşlik ve bağdaşma kapsanıyormuş gibi.—Ancak, aynı zamanda o denli de bu sözlü tanınmadan dışarı ve kendi içine yansımıştır; ve *kendinde-varolanı* salt bir *başkası-için-varlık* olarak kullanması dahaçok o kendinde-varolanı küçümsemesini ve herkese kendi özsüzlüğünü sergilemesini imlemektedir. Çünkü kendini dışsal bir araç olarak kullanılmaya bırakan kendisini bir şey olarak gösterir ki içersinde hiçbir öz değer taşımaktadır.

662. Gene, bu özdeşlik ne kötü bilincin kendi tavrında tekyanlı diretmesi ile, ve ne de evrensel bilincin yargısı ile ortaya çıkarılmaktadır.—Eğer kötü bilinç kendisini ödev bilinci karşısında yadsıyor, ve bunun kötülük olarak, evrensel ile saltık özdeşsizlik olarak belirttiğini iç yasa ve duyunç ile uyumlu bir

eylem olarak ileri sürüyorsa, o zaman özdeşlik üzerine bu tekyanlı inancada onun henüz başkası ile özdeşsizliği sürmektedir, çünkü bu başka ona inanmamakta ve onu tanımamaktadır.— Başka bir deyişle, bu *bir* uç üzerinde tek yanlı diretme kendi kendisini çözdüğü için, kötü hiç kuşkusuz kendisini bu yolla kötü olarak açığa vuracaktır, ama böyle yapmakla *doğrudan doğruya* kendisini ortadan kaldıracak ve ikiyüzlülük olmaya son verecek, ve ikiyüzlülük olarak maskesini düşürmiyecektir. Gerçekte, tanınmış evrensele karşıt olarak *kendi* iç yasa ve duyuncuna göre davrandığını ileri sürmekle kendisini kötü olarak açığa vurmaktadır. Çünkü eğer bu yasa ve duyunç onun *bireyselliğinin* ve *başına buyrukluğunun* yasası olmasalardı, bu ona özgü, içsel birşey değil, ama evrensel olarak tanınmış birşey olacaktı. Öyleyse kim başkalarına karşı *kendi* yasa ve duyuncuna göre davrandığını söylüyorsa, gerçekte onlara kötü davrandığını söylemektedir. Oysa *edimsel* duyunç kendisini evrensel ile karşıtlık içine koyan bir bilme ve istenç üzerindeki bu diretme değildir; tersine, evrensel onun *dışvarlık* öğesidir, ve dili eylemini *tanınmış* bir ödev olarak bildirmektedir.

663. Evrensel bilincin kendi yargısında diretmesi de ikiyüzlülüğün maskesinin düşürülmesi ve çözülmesi değildir.— İkiyüzlülüğü kötü, aşağılık vb. diye suçlarken, böyle bir yargıda *kendi* yasasına dayanmaktadır, tıpkı *kötü* bilincin de *kendisininkine* dayanması gibi. Çünkü birincisi ikincisi ile karşıtlık içinde ve böylece tikel bir yasa olarak ortaya çıkmaktadır. Öyleyse öteki yasa üzerinde hiçbir üstünlüğü yoktur, ama tersine onu onaylamaktadır; ve bu çaba yapacağını sandığının tam karşıtını yapmaktadır,—çünkü gerçek ödev dediği ve *evrensel olarak* tanınması gereken şeyin *tanınmayan* birşey olduğunu göstermekte ve böylelikle ötekine eşit bir kendi-için-varlık hakkı tanımaktadır.

664. Oysa bu yargının aynı zamanda bir başka yanı daha vardır ki bununla o söz konusu karşıtlığın çözümüne giden yola girmektedir.—*Evrensel*in bilinci ilk [kötü] bilince karşı *edimsel* ve *eylemdeki* bir bilinç olarak davranmaz—çünkü tersine kötü bilinç edimsel olandır—,ama eylemde ortaya çıkan bireysellik ve evrensellik karşıtlığına düşmemiş bir bilinç olarak onunla karşıtlık içinde durur. *Düşüncenin* evrenselliğinde kalır, *anlayan* bir bi-

linç olarak davranır, ve ilk eylemi yalnızca yargıdır.—Bu yargı yoluyla, az önce gösterildiği gibi, kendisini ilk bilincin *yanına* koyar, ve bu sonuncusu *bu özdeşlik yoluyla* bu öteki bilinçte kendi kendisini görmeye başlar. Çünkü ödev bilinci *edilgin, eylemsiz bir anlama* ve davranışı içindedir; oysa bu yüzden saltık ödev istenci olarak, salt kendi içinden belirlenen bir bilinç olarak, kendi kendisi ile çelişki içindedir. Kendisini kolayca arılık içinde koruyabilmekte, çünkü *davranmamaktadır;* ikiyüzlülüktür ki yargısını *edimsel* bir edim yerine alınmış görmeyi istemekte, ve dürüstlüğünü eylemler yoluyla tanıtlamak yerine, bunu eşsiz duygunluğunu anlatarak yapmaktadır. Doğası, öyleyse, ödevi salt bir sözel sorun yaptı diye kınanmakta olan şey ile bütünüyle aynıdır. İkisinde de edimsellik yanı söylenen sözlerden eşit ölçüde ayrıdır: birinde eylemin *bencil amacı* yoluyla, ötekinde genel olarak *eylemin yokluğu* yoluyla, üstelik eylemin zorunluğu ödeve ilişkin o konuşmada bulunuyor olsa bile, çünkü ödev edim olmaksızın hiçbir anlam taşımaz.

665. Ama yargılama düşüncenin olumlu bir edimi olarak da görülmelidir, ve olumlu bir içeriğe iyedir; bu yan yoluyla, anlayan bilinçte bulunan çelişki, ve onun ilk bilinç ile özdeşliği, daha da tam olmaktadırlar.—Davranan bilinç bu belirli eylemini bir ödev olarak bildirir, ve onu yargılayan bilinç bunu ona yadsıyamaz; çünkü ödevin kendisi her içeriğe yetenekli içeriksiz biçimdir,—ya da, başka bir deyişle, somut eylem, ki çok-yanlılığı içinde kendi kendisinde türlülük taşımaktadır, evrensel yanı, e.d. ödev olarak alınan yanı kapsar, tıpkı eylemde bireyin pay ve çıkarını oluşturan tikel yanı da kapsıyor olması gibi. Şimdi, yargılayan bilinç ödevin birinci yanında ve eylemde bulunanın ona ilişkin bilgisinde, e.d. onu ödevi olarak, edimselliğinin koşulu ve konumu olarak bilmesinde durup kalmaz. Tersine, öteki yana sarılır, eylemin iç imlemine girer ve onu eylemin kendisinden başka birşey olan bir *niyetin* ve bencil güdülerin sonucu olarak açıklar. Her eylem ödeve uygunluğu açısından irdelenmeye açık olduğu gibi, *tikellik* açısından da irdelenebilir; çünkü o, eylem olarak, bireyin edimselliğidir.—Bu yargılama öyleyse eylemi dışvarlığından çıkarmakta ve onu iç yanına ya da kendi öz tikellik biçimine yansıtmaktadır. Eğer eyleme ün eşlik ediyorsa, o zaman bu iç yanı bir ün-*isteği* olarak bilir; eğer genel olarak bireyin

konumu ile uyum içinde kalarak ve bu konumun ötesine geçmiyorsa, ve eğer bireyselliğin kendi konumunu ona takılan dış bir belirlemin olarak taşımayıp, tersine bu evrenselliği kendi içinden dolduracak ve ancak bu yolla kendisini daha yüksek bir konuma yetenekli gösterecek olduğu bir yapıda ise, o zaman eylemin iç yanı tutku olarak yargılanır, vb. Genel olarak eylemde eylemi yapan birey nesnellikte *kendi kendisinin* sezgisine, ya da dışvarlığında kendi öz-duygusuna ve böylece hazza ulaştığı için, iç yan onun öz mutluluğuna doğru bir dürtü olarak yargılanır, üstelik bu bir iç ahlaksal kofluktan, kendi eşsizliğinin bilincinde olmanın hazzından, gelecekteki bir mutluluk umudunun önsezisinden oluşmuş olsa da.—Hiçbir eylem böyle bir yargıdan kaçamaz, çünkü ödev uğruna ödev, bu arı amaç, edimsel olmayan birşeydir; bu amaç edimselliğini bireyselliğin ediminde bulur, ve eylem bu yolla tikellik ile yüklenir. Hiç kimse uşağı için kahraman değildir; gene de, o bir kahraman olmadığı için değil, ama uşak bir uşak olduğu için—uşak ki, onunla bir kahraman olarak değil, ama yiyen, içen, giyinen birisi olarak, genel olarak gereksinim ve isteklerin bireyselliği içinde ilgilenmektedir. Böylece, yargılayan bilinç için hiçbir eylem yoktur ki onun eylemin evrensel yanının karşısına bireyselliğin kişisel yanını koymasına ve eylemciye karşı ahlaksal uşak rolünü oynamasına olanak vermesin.

666. Bu yargılayan bilincin bu yolla kendisi *aşağılık*tır, çünkü eylemi bölmekte ve eylemin kendi kendisi ile özdeşsizliğini ortaya çıkararak buna sarılmaktadır. Dahası, *ikiyüzlülük*tür, çünkü böyle bir yargıyı kötü olmanın bir *başka tarzı* olarak değil, ama eylemin *doğru bilinci* olarak yutturmaktadır—bu kendi edimsellikten yoksunluğu içinde, iyi ve daha iyi bilme gösterişçiliği içinde kendisini o kötülediği edimlerin üzerine koymakta ve edimden yoksun sözlerinin üstün bir *edimsellik* olarak alınmasını istemektedir.—Öyleyse kendisini ve eylemi açısından yargıladığı bireyi bu yolla aynı düzeye koyarak, onun tarafından kendisi ile aynı olarak tanınmaktadır. Bu birey kendisinin öteki tarafından yalnızca bir yabancı ve onunla özdeş olmayan biri olarak anlaşılmış olduğunu değil, ama tersine ötekinin kendi öz yapısına göre onunla özdeş olduğunu düşünmektedir. Bu özdeşliği algılayarak ve *bildirerek* bunu öteki önünde *kabul etmekte* ve eşit ölçüde bek-

lemektedir ki öteki de gerçekte kendisini onunla aynı düzeye koymuş olarak ve bir de *sözlü* bir yanıt ile onunla özdeş olarak bildirsin, ve böylece karşılıklı tanıma dışsal olarak ortaya çıksın. İtirafı bir alçalma, bir küçük düşme, ötekine karşı ilişkisinde bir yana atılma değildir; çünkü bu söylenenler öteki ile *özdeşsizliğini* yaratacak tekyanlı bir sorun değildir; tersine, yalnızca öteki ile olan özdeşliğini görmüş olması nedeniyle kendinden sözetmektedir; kendi yanından, itirafında ortak *özdeşliklerini* dile getirmekte, ve bunu dilin dolaysız bir 'kendi' olarak Tinin *dışvarlığı* olması nedeniyle anlatmaktadır; öyleyse beklemektedir ki, öteki bu dışvarlığa kendi payı ile katkıda bulunsun.

667. Ama kötünün itirafı, 'Ben böyleyim', karşılık olarak benzer bir kabullenme tarafından izlenmez. Yargılayan bilincin demek istediği bu değildi: tam tersine! O bu doğal topluluğu kendinden itmektedir, ve katı yürektir ki kendi içindir ve öteki ile sürekliliği yadsımaktadır.—Böylelikle durum tersine dönmektedir. İtirafta bulunmuş olan yine geriye itildiğini görmekte ve ötekini haksız bulmaktadır, çünkü bu kendi iç varlığının konuşmanın dış varlığına çıkmasını yadsımakta ve itiraf edenin kötülüğü karşısına ruhunun güzelliğini, itirafın karşısına ise kendine özdeş kalan karakterin dik-başlılığını, kendisini kendi içinde tutan ve başkası için bir yana atmayı yadsıyan suskunluğunu çıkarmaktadır. Burada kendinden pekin Tinin en yüksek başkaldırı biçimi anlatılmış olmaktadır; çünkü o kendisini bu *yalın 'kendi'ni bilme* olarak 'başka'da görmektedir, ve dahası, öyle bir yolda ki, giderek bu 'başka'nın dış şekli bile, varsıllık durumunda olduğu gibi, özden yoksun birşey değildir, bir *şey* değildir; tersine, bu 'başka'ya karşıt olarak görülen şey Düşüncedir, bilginin kendisidir, arı *bilmenin* bu saltık olarak akıcı sürekliliğidir ki kendisini o 'başka' ile iletişime koymayı yadsımaktadır,—ve bu 'başka' ise daha önce itiraflarında *ayrı kendi-için-varlığını* yadsımış, ve kendisini ortadan kaldırılmış tikellik olarak ve böylece öteki ile süreklilik içindeki bir evrensel olarak koymuştu. Bununla birlikte öteki ise *kendi içersinde* ve kendi için iletişimsiz kendi-için-varlığını sürdürmektedir; ve itiraf etmiş olana karşı aynı kendi-için-varlığı sürdürmektedir, gerçi bu sonuncusu onu daha şimdiden bir yana atmış olsa da. Böylece kendisini Tinin terkettiği ve Tini yadsıyan bilinç olarak göstermektedir; çünkü

bilmemektedir ki Tin kendi saltık öz-pekinliği içinde tüm edim ve edimsellik üzerinde efendidir, ve onları yadsıyıp atabilir, hiç olmamış kılabilir. Aynı zamanda içine düştüğü çelişkiyi tanımamakta, *sözlerde* olmuş olan yadsımanın gerçek bir yadsıma olarak geçerli olmasına izin vermemekte, ama bu arada kendisi Tininin pekinliğini edimsel bir eylemde değil ama kendi iç varlığında taşımakta, ve bu iç varlığın dışvarlığım yargısının *bildirilişinde* bulmaktadır. Öyleyse, ötekinin edimden konuşmanın tinsel dışvarlığına ve Tinin özdeşliğine geri dönmesini engelleyen ve bu katı yüreklilik yoluyla henüz ortada olan özdeşsizliği üreten kendisidir.

668. Şimdi, kendi kendisinden pekin Tin 'güzel ruh' olarak kendisine sakladığı öz-bilgisinden vazgeçme gücünü taşımadığı sürece, itmiş olduğu bilinç ile özdeşliğe ulaşamaz, ve öyleyse kendi kendisinin başkadaki birliğini görmeye, bir dışvarlığa erişemez; buna göre özdeşlik yalnızca olumsuz olarak; Tinden yoksun bir varlık olarak ortaya çıkar. Edimsellikten yoksun 'güzel ruh', arı 'kendi'si ile o 'kendi'nin kendisini varlığa dışlaştırmasının ve edimselliğe çevirmesinin zorunluğu arasındaki çelişkinin içinde, ve bu sımsıkı tutulan karşıtlığın *dolaysızlığı* içinde—bir dolaysızlık ki, yalnızca o arı soyutluğuna dek yeğinleşmiş olan karşıtlığı uzlaştıran orta terimdir ve arı varlık ya da boş yokluktur,— öyleyse, uzlaşmaz dolaysızlığı içindeki bu çelişkinin bilinci olarak, deliliğe dek bozulur, ve özlem vereminde eriyip tükenir.[35] Böylece gerçekte *kendi-için-varlığına* sıkıca sarılmaktan vazgeçmekte, ama ancak varlığın tinsel olmayan *birliğini* ortaya çıkarmaktadır.

669. İki yanın gerçek, e.d. *özbilinçli* ve *dışsal olarak varolan* özdeşleşmesi kendi zorunluğuna göre daha şimdiden bu yukardakilerde kapsanmış bulunmaktadır. Katı yüreğin kırılması ve evrenselliğe yükselmesi, kendini açığa vurmuş olan bilinçte anlatılmış olan ile aynı devimdir. Tinin yaraları iyileşir, hiçbir iz bırakmaksızın; edim geçici olmayan birşey değildir; tersine, Tin tarafından kendi içine geri alınır, ve onda bulunan bireysellik yanı, ister niyet olarak, isterse dışsal bir yolda varolan olumsuzluk ve bunun sınırı olarak bulunuyor olsun, dolaysızca yitmektedir. Eylemi yerine getiren 'kendi', ediminin biçimi, yalnızca bütünün bir *kıpısıdır,* ve o denli de yargı yoluyla belirleyen ve

eylemin bireysel ve evrensel yanlarının ayrımını saptayan bilgidir. Yukarda değinilen kötü bilinç bu kendi dışlaşmasını koyar, ya da kendisini bir kıpı olarak koyar, çünkü başkada kendi kendisini görmesi yoluyla kendisini açıkça dışarıda sergilemeye ayartılmıştır. Oysa tıpkı öncekinin tikel kendi-için-varlığının tekyanlı, tanınmayan dışvarlığını bırakmasının gerekli olması gibi, bu "başka" da kendi tekyanlı, tanınmayan yargısını bir yana atmalıdır; ve tıpkı öncekinin Tinin onun edimselliği üzerindeki gücünü sergilemesi gibi, bu 'başka' da Tinin onun belirli Kavramı üzerindeki gücünü sergilemektedir.

670. Oysa bu sonuncusu bölücü düşünceyi ve ona sarılan kendi-için-varlığın katı yürekliliğini yadsımaktadır, çünkü gerçekte kendisini birincide görmüştür. Bu ilk bilinç, ki edimselliğine sırt çevirmekte ve kendisini *ortadan kaldırılmış* bir *tikel* bilinç yaparak böylelikle kendini gerçekte bir evrensel olarak sergilemektedir. Dış edimselliğinden kendi içine öz olarak geri dönmekte, ve evrensel bilinç böylece onda kendi kendisini tanımaktadır.—Ötekine sunduğu bağışkanlık kendisinden, *edimsel olmayan* özünden vazgeçmesidir, çünkü bu özü *edimsellik* bir eylem olmuş olan öteki ile aynı düzeye koymuştur; ve kötü denileni, ki eyleme düşüncenin yüklediği bir belirlenimdir, iyi olarak tanımaktadır; ya da, daha doğrusu, belirli düşünce ile bunun kendi-için ya da öznel olarak belirleyen yargısının ayrımını terketmektedir, tıpkı ötekinin de eylemi kendi için öznel bir yolda belirleyişini terketmesi gibi.—Uzlaşma sözcüğü *dışsal olarak varolan* Tindir ki, kendisinin *evrensel* öz olarak arı bilgisini karşıtında, kendisinin saltık olarak kendi içinde varolan *bireysellik* olarak arı bilgisinde görmektedir,—bir karşılıklı tanıma ki, *saltık* Tindir.

671. Saltık Tin dışvarlığa ancak kendisine ilişkin arı bilgisinin karşısav ve kendi kendisi ile almaşık devim olduğu noktada girer. *Arı bilgisinin* soyut *öz* olduğunu bilerek, saltık Tin, kendisini 'kendi'nin saltık *bireyselliği* olarak öz bilen bilgiye karşı saltık karşısav içinde bu bilinçli ödevdir. Birincisi evrenselin arı sürekliliğidir—bir evrensel ki, kendisini öz olarak bilen bireyselliği kendinde bir hiç olarak, *kötü* olarak bilmektedir. Bu ise saltık kesikliliktir ki, kendisini arı bir-liğinde saltık olarak ve o evrenseli ise salt *başkası için* olan ve edimsel olmayan birşey ola-

rak bilmektedir. İki yan da bu arılığa gelmişlerdir, ve burada artık onlarda 'kendi'den yoksun hiçbir dışvarlık, bilincin hiçbir olumsuzu bulunmamaktadır; tersine, burada *ödev* onun özbilgisinin kendine özdeş kalan ırasıdır, ve bu kötü de benzer olarak amacını *kendi-içinde-olmasında* ve edimselliğini ise konuşmasında taşımaktadır; bu konuşmanın içeriği onun kalıcılığının tözüdür; bu, Tinin içkin pekinliğinin inancasıdır.—Bu iki kendinden pekin Tinden her biri kendi arı 'kendi'sinden başka hiçbir amaç ve bu arı 'kendi'den başka hiçbir olgusallık ve dışvarlık taşımaz. Ama gene de ayrıdırlar, ve bu ayrım saltıktır, çünkü arı Kavramın bu öğesinde koyulmuştur. Üstelik salt bizim için değil, ama bu karşıtlığın içinde duran Kavramların kendileri için de saltıktır. Çünkü bu Kavramlar, birbirlerine karşı *belirli* olmalarına karşın, gene de aynı zamanda kendilerinde evrenseldirler, öyle ki, 'kendi'nin bütün bir erimini doldurmaktadırlar ve bu 'kendi' bu belirliliğinden başka hiçbir içerik taşımamaktadır—bir belirlilik ki, ne 'kendi'nin ötesine geçmektedir, ne de ondan daha sınırlıdır; çünkü bunlardan biri, saltık evrensel, o denli de arı kendi-kendini-bilmedir, tıpkı ötekinin bireyselliğin saltık kesikliliği olması gibi; ve ikisi de salt bu arı kendini-bilmedir. Öyleyse iki belirlilik de arı bilinçli Kavramlardırlar ki belirlenimlerinin kendisi dolaysızca bir bilmedir, ya da *ilişkileri* ve karşıtlıkları 'Ben'dir. Buna göre, *birbirleri için* bu katıksız karşıtlardırlar; böyle kendi kendisine karşıduran ve dışvarlığa geçen ise eksiksiz *içvarlıktır;* bunlar *arı bilmeyi* oluştururlar, ve bu bilme ise bu karşıtlık yoluyla *bilinç* olarak koyulmaktadır. Ama bu gene de henüz *özbilinç* değildir. Bu yolda edimselleşme olanağını bu karşıtlığın deviminde taşımaktadır. Çünkü bu karşıtlığın dahaçok kendisi *kesiksiz süreklilik* ve Ben=Ben *özdeşliğidir;* ve her biri kendi arı evrenselliğinin—ki bu aynı zamanda başkası ile özdeşliğine karşı henüz direnmekte ve kendisini ondan koparmaktadır—çelişkisi yoluyla, kendisini *kendi için* kendi içersinde ortadan kaldırmaktadır. Bu dışlaşma yoluyla bu bilgi, ki dışvarlığında bölünmüştür, *'kendi'*nin birliğine geri dönmektedir; o *edimsel* 'Ben'dir, *saltık karşıtında, kendi-içinde*-varolan bilgide evrensel *kendi-kendini*-bilmedir ki, ayrılmış kendi-içinde-varlığının arılığı nedeniyle kendisi eksiksiz evrenseldir. Uzlaştırıcı *'Evet'*, ki içinde iki 'Ben' karşıt *dışvarlıklarından* vazgeçmektedirler, bir ikili-

ğe genleşmiş olan *'Ben'*in *dışvarlığı*dır; 'Ben' orada kendine özdeş kalmakta ve eksiksizsiz dışlaşmasında ve karşıtında kendi öz pekinliğini taşımaktadır;—o, kendilerini arı bilme olarak bilenlerin ortasındaki görüngüsel Tanrıdır.

(CC.) DİN

VII. DİN

672. Buraya dek kendilerini genel olarak *Bilinç, Özbilinç, Us* ve *Tin* olarak ayrımlaştırmış olan şekillenmelerde hiç kuşkusuz *Din* de genelde *saltık Varlığın* bilinci olarak kendini göstermiştir,—ama saltık Varlığın bilincinde olan bilincin *bakış noktasından;* oysa *kendinde ve kendi için* saltık Varlık, Tinin özbilinci, bu biçimler içinde ortaya çıkmış değildir.

673. *Bilinç* bile, *Anlak* olduğu sürece, *duyulurüstü*nün bilinci ya da nesnel dışvarlığın *'iç'*inin bilincidir. Oysa duyulurüstü, bengi, ya da ne denirse densin, *'kendi'*den yoksundur; bu ilk olarak salt bir *evrensel*dir ki, kendini Tin olarak bilen Tin olmasına henüz uzun bir yol vardır.—Daha sonra *özbilinç* vardı ki, tamamlanışını bulduğu şekil *Mutsuz* Bilinç idi, yalnızca nesnelliğe bir kez daha ulaşmak için çabalayan, ama buna erişemeyen Tinin *acısı. Bireysel* özbilinç ile onun değişmez *öz*ünün birliği, ki birincisi buna erişmektedir, öyleyse özbilinç için bir *öte-yan* olarak kalmaktadır.—Bizim için o acıdan çıkmış olan *Us*un dolaysız dışvarlığının ve özgün şekillerinin hiçbir dinleri yoktur, çünkü özbilinçleri *kendini dolaysız* şimdide bilmekte ya da aramaktadır.

674. Buna karşı törel dünyada bir din görmüştük,—*yeraltı-dünyasının dini*; bu din *Yazgının* korkunç, bilinmeyen gecesine ve bu dünyadan göçmüş olan Tinin 'Eumenide'sine inançtır;—birincisi evrensellik biçimindeki arı olumsuzluk, ikincisi bireysellik biçiminde aynı olumsuzluktur. Saltık Varlık bu son biçimde hiç kuşkusuz *'kendi'* ve *şimdiki*dir, çünkü 'kendi' şimdikinden başka türlü olamaz; ama *bireysel* 'kendi' *bu* bireysel gölgedir ki Yazgı olan evrenselliği kendisinden ayırmıştır. Hiç kuşkusuz bir gölgedir, *ortadan kaldırılmış tikel* 'kendi'dir ve böylece evrensel 'kendi'dir; ama gölgenin olumsuz imlemi henüz evrensel 'kendi'nin olumlu imlemine dönüşmüş değildir, ve öyleyse ortadan kaldırılmış 'kendi' aynı zamanda henüz dolaysızca bu tikel

ve özsüz varlığı imlemektedir. Oysa 'kendi'den yoksun Yazgı bilinçsiz gece olarak kalır ki, ne içkin bir ayrımlaşmaya, ne de kendi-kendini-bilmenin açıklığına varabilmektedir.

675. Zorunluğun yokluğuna ve yeraltı dünyasına bu inanç *Cennete inanç* olmaktadır, çünkü, göçüp giden 'kendi' evrenselliği ile birleşmeli, kapsadığını bu evrensellikte ortaya sermeli ve böylece kendisine karşı açık olmalıdır. Bu inanç *ülkesinin,* bununla birlikte, içeriğini salt düşünce öğesinde ve Kavram olmaksızın açmış olduğunu, ve bu yüzden yazgısında, yani *Aydınlanmanın dininde* yokolduğunu görmüştük. Bu dinde Anlağın duyulurüstü öte-yanı yeniden kurulmuştur, ama öyle bir yolda ki, özbilinç bu-yanda doyum bulmuş olarak kalır ve *boş,* ne bilinecek ne de korkulacak duyulurüstü öte-yanı, ne bir 'kendi' ne de bir güç olarak bilir.

676. Ahlak dininde saltık Varlığın olumlu bir içerik olduğu sonunda yine kabul edilmektedir; ama içerik Aydınlanmanın olumsuzluğu ile bağlıdır. Bu içerik bir *varlıktır* ki o denli de 'kendi'ye geri alınmıştır ve orada kapalı kalmaktadır, ve *ayrımlaşmış* bir *içeriktir* ki bölümleri koyulurlarken o denli de dolaysızca olumsuzlanmaktadırlar. Ama bu çelişkili devimi içine gömen Yazgı, kendisinin *özselliğin* ve *edimselliğin* Yazgısı olarak bilincinde olan 'kendi'dir.

677. Kendi kendini bilen Tin dinde dolaysızca kendisinin arı *özbilincidir.* Onun irdelenmiş olan şekilleri, gerçek Tin, kendine yabancı Tin ve kendi kendinden pekin Tin, hep birlikte kendi bilinci içindeki Tini oluştururlar—bir bilinç ki, kendi *dünyasının* karşısında durarak orada kendisini tanımamaktadır. Oysa duyunçta Tin genelde nesnel dünyası gibi kendisini de, ve böylece tasarımsal düşüncesi ile belirli Kavramlarını da denetimi altına getirmektedir, ve şimdi kendi kendisinde varolan özbilinçtir. Bunda, *nesne olarak tasarımlanan* Tin, kendi için tüm özü ve tüm edimselliği kendi içerisinde kapsayan evrensel Tin olma imlemini taşımaktadır; gene de özgür edimsellik ya da bağımsız görünen Doğa biçiminde değildir. Hiç kuşkusuz varlık *şeklini* ya da biçimini taşımaktadır, çünkü kendi bilincinin *nesnesidir;* oysa dinde bilinç *öz*bilinç olarak özsel belirlenimi içinde koyulduğu için, şekil kendine eksiksiz olarak saydamdır; ve kapsadığı edimsellik onda kapanmakta ya da onda ortadan kaldırıl-

maktadır, tıpkı *'tüm edimsellik'*ten söz ettiğimizde olduğu gibi; bu edimsellik *düşüncel* evrensel edimselliktir.

678. Öyleyse dinde Tinin özgün bilincinin belirlenimi özgür *başkalık* biçimini taşımadığı için, Tinin *dışvarlığı* onun *özbilincinden* ayrıdır, ve özgün edimselliği dinin dışına düşer; hiç kuşkusuz ikisinin *bir* Tini vardır, ama bunun bilinci ikisini birden kaplamaz, ve din dışvarlığın, davranış ve etkinliğin bir bölümü olarak görünür, ve bunların öteki bölümleri Tinin edimsel dünyasındaki yaşamdır. Şimdi, kendi dünyasındaki Tinin ve kendisini Tin olarak bilen Tinin ya da dindeki Tinin aynı olduklarını bildiğimiz için, dinin eksiksizleşmesi ikisinin birbirleri ile özdeş olmalarında yatar: yalnızca Tinin edimselliği dinin ilgisi olmakla kalmaz, ama, evrik olarak, Tin kendi kendisinin bilincindeki Tin olarak kendi için edimsel ve kendi *bilincinin nesnesi* olmaktadır.—Dindeki Tin kendisini kendi için *tasarımlıyor* olduğu sürece hiç kuşkusuz bilinçtir, ve dinin içersine kapatılmış edimsellik onun tasarımsal düşüncesinin şekil ve kılığıdır. Oysa bu tasarımsal düşüncede edimsellik tam hakkını kazanamaz, yani salt bir kılık değil, ama bağımsız, özgür bir dışvarlık olmaya erişemez; ve evrik olarak kendi içinde eksiksizlikten yoksun olduğu için *belirli* bir şekildir ki sergilemesi gereken şeye, e.d. kendisinin bilincindeki Tine, erişemez. Eğer şekli Tinin kendisini anlatacaksa, bu şeklin kendisi Tinden başka birşey olmamalıdır, ve Tin kendisine özünde olduğu biçimiyle görünmeli ya da edimsel olmalıdır. Ancak bu yollardır ki karşıt için istem olarak görünebilen şeye, yani onun bilincinin *nesnesinin* aynı zamanda özgür bir edimsellik biçimini taşımasına erişilecektir; oysa yalnızca kendine saltık Tin olarak nesne olan Tin kendi için özgür bir edimselliktir, ama ancak bu edimsellikte kendinin bilincinde olduğu ve kaldığı düzeyde.

679. İlk olarak özbilinç ve özgün bilinç, *din* ve kendi dünyası içindeki Tin, ya da Tinin *dışvarlığı*, birbirlerinden ayırdedildikleri zaman, sonuncusu Tinin bütünlüğünden oluşur, ama ancak kıpıları kendilerini birbirlerinden ayrı olarak ve her biri kendi için sergiliyorsa. Oysa kıpılar *Bilinç, Özbilinç, Us* ve *Tin*dir,—Tin, yani dolaysız Tin olarak, ki henüz Tinin bilinci değildir. Bunların *birleşik* bütünlüğü genel olarak dünyasal dışvarlığı içindeki Tini oluşturur; Tin böyle olarak önceki şekillenmeleri

evrensel belirlenimlerde, az önce değinilmiş olan kıpılarda kapsar. Din bunların tamamlanmış süreçlerini öngerektirir ve onların yalın *bütünlüğü* ya da saltık 'kendi'leridir.—Bundan başka, bu kıpıların geçmiş oldukları süreç, din ile ilişkili olarak, Zaman içinde tasarımlanamaz. Salt Tinin bütünlüğü Zaman içindedir, ve şekiller, ki genelliği içinde bütün bir *Tinin* şekilleridirler, kendilerini zamansal bir ardışıklık içersinde sergilerler; çünkü ancak 'bütün' gerçek bir edimselliğe ve öyleyse bir 'başka' karşısındaki arı özgürlük biçimine iyedir—bir biçim ki, kendisini Zaman olarak anlatmaktadır. Oysa bütünün *kıpıları*, Bilinç, Özbilinç, Us ve Tin, salt kıpılar oldukları için, birbirlerinden ayrı birer dışvarlık taşımazlar.—Tıpkı Tinin kendi kıpılarından ayırdedilmiş olması gibi, daha öte, biz de, üçüncü olarak, bu kıpıların kendilerinden onların tekilleşmiş belirlenimlerini ayırdetmeliyiz. Bu kıpılardan her birinin yine kendi içinde kendisini kendine özgü bir sürece ayrımlaştırıp değişik şekiller aldığını görmüştük; örneğin, bilinçte duyu pekinliği ve algının bir birlerinden ayrı olmaları gibi. Bu son yanlar Zaman içinde birbirlerinin dışına düşerler ve *tikel bir bütüne* aittirler.—Çünkü Tin *evrenselliğinden belirlenim* yoluyla *tekilliğe* inmektedir. Belirlenim ya da orta terim *bilinç, özbilinç* vb.dir. *Tekillik* ise bu kıpıların aldıkları şekiller tarafından oluşturulmaktadır. Bunlar, öyleyse, Tini tekilliği ya da *edimselliği* içinde sergilerler, ve birbirlerinden Zaman içinde ayrımlaşırlar, gerçi öyle bir yolda ki, bir sonraki kıpı bir öncekini kendisinde saklamaktadır.

680. Eğer, öyleyse, din Tinin tamamlanışı ise, ve onun tekil kıpıları, Bilinç, Özbilinç, Us ve Tin, *zeminleri* olarak dine *geri dönüyor* ve *geri dönmüş* iseler, o zaman bunlar hep birlikte bütün Tinin *dışsal olarak varolan edimselliğini* oluştururlar, öyle ki Tin salt bu yanlarının ayrımlaşan ve kendi içine geri dönen devimi olarak *vardır. Genel olarak dinin* oluş süreci evrensel kıpıların deviminde kapsanır. Ama bu yüklemlerden her biri salt kendisini genel olarak belirlerken olduğu gibi değil, ama *kendinde* ve *kendi için* olduğu gibi, ed. kendi içersinde bir bütün olarak kendi yolundan geçerken olduğu gibi sergilendiği için, öyleyse, ortaya çıkmış olan şey yalnızca *genel olarak* dinin oluş süreci değildir: *tekil* yanların tamamlanmış süreçleri aynı zamanda *dinin* kendisinin *belirliliklerini* de kapsamaktadırlar. Bütün Tin, dinin Tini,

yine dolaysızlığından *kendinde* ya da dolaysızca ne olduğunun *bilgisine* varma devimidir, bir devim ki, Tinin kendi bilinci için içinde göründüğü *şeklin* kendi özüne eksiksiz olarak özdeş olmasına ve kendisini olduğu gibi görmesine götürecektir.—Dinin bu oluş sürecinde, öyleyse, Tinin kendisi *belirli* şekiller içindedir ve bunlar bu devimin ayrımlarını oluştururlar; böylece aynı zamanda belirli din de gene *belirli* bir *edimsel* Tine iyedir. Öyleyse, eğer Bilinç, Özbilinç, Us ve Tin genel olarak kendini bilen Tine ait iseler, benzer olarak Bilincin, Özbilincin, Usun ve Tinin içersinde özel olarak gelişmiş olan *belirli* biçimler de kendini bilen Tinin *belirli* şekillerine aittirler. Dinin *belirli* şekli kendi edimsel Tini olarak kıpılıranmın her birine ait şekillerden kendine uygun birini seçer. Dinin *bir* belirliliği onun edimsel dışvarlığının tüm yanlarının içersine yayılır ve onları bu ortak ıra ile damgalar.

681. Buraya dek ortaya çıkmış olan şekillerin şimdi aldıkları düzen bu yolda kendi dizileri içinde görünmüş olduklarından daha başka bir biçimde olmaktadır; burada başlangıçta zorunlu olanı kısaca irdeliyelim.—İrdelediğimiz dizide her kıpı kendisini kendi içinde derinleştirerek kendine özgü ilkesi içinde kendini bir bütüne geliştirmişti; ve bilgilenme derinlik ya da Tin idi ki bunda kendileri için hiçbir kalıcılık taşımayan kıpılar tözlerini buluyorlardı. Ama bu töz artık ortaya çıkmıştır; o kendi kendisinden pekin Tinin derinliğidir, ve bu Tin her tekil kıpının ilkesine kendisini yalıtma ve kendi içersinde bir bütün yapma iznini vermemektedir; tersine, bu kıpıların tümünü kendi içersinde birarada toplayarak ve tutarak edimsel Tininin bu bütün varsıllığı içinde ilerlemektedir, ve onun tüm tikel kıpıları ortak olarak bütünün aynı belirliliğini kendi içlerine almakta ve kabul etmektedirler.—Bu kendi kendisinden pekin Tin ve onun devimi bunların gerçek edimsellikleri ve her tekil kıpıya düşen *kendinde* ve *kendi* için *varlıktır.*—Böylece önceki *tek* dizi ilerleyişinde kendisindeki geriye dönük adımları düğümler ile işaretlemiş, ama bunlardan kendisini yine *tek bir* çizgi içinde sürdürmüşken, artık sanki bu düğümlerde, bu evrensel kıpılarda kırılmıştır ve birçok çizgiye dağılmaktadır; bu çizgiler *bir tek* demette toplanmışlar ve aynı zamanda bakışık olarak bileşmektedirler, öyle ki, içlerinde her bir tikel kıpının kendisini kendi içersinde şekillendir-

diği benzer ayrımlar karşı karşıya gelmektedirler.—Geri kalanı için, genel yönlerin burada sunulan eşgüdümünün nasıl anlaşılacağı bütün bir açıklamanın kendisinden görülmektedir; öyle ki, bu ayrımların bölümler olarak değil, ama özünde yalnızca oluş sürecinin kıpıları olarak kavranacaklarını belirtmek gereksizdir. Edimsel Tinde bunlar onun tözünün yüklemleri iken, dinde ise dahaçok yalnızca Öznenin yüklemleridirler.—Benzer olarak, *kendilerinde* ya da *bizim için* hiç kuşkusuz tüm genelde biçimler Tinde ve her bir Tinde kapsanmışlardır; oysa Tinin edimselliği açısından önem taşıyan tek nokta onun *bilincinde* hangi belirliliğin onun için belirtik olduğu, hangi belirlenimde kendi 'kendi'-sini anlatmış olduğu, ya da özünü hangi şekil içinde bildiğidir.

682. *Edimsel* Tin ile kendisini Tin olarak bilen Tin arasında, ya da bilinç olarak ve özbilinç olarak kendi kendisi arasında yapılmış olan ayrım, kendisini gerçekliği içinde bilen Tinde ortadan kaldırılmıştır; onun bilinci ve özbilinci özdeşleşmişlerdir. Oysa burada din ilk olarak *dolaysız* olduğu için, bu ayrım henüz Tine geri dönmüş değildir. Koyulmuş olan salt din *Kavramıdır;* bunda öz *özbilinçtir* ki kendini tüm gerçeklik olarak bilmekte ve bu gerçeklikte tüm edimselliği kapsamaktadır. Bu özbilinç, bilinç olarak, kendisini nesne olarak almıştır; kendini ilk olarak *dolaysızca* bilen Tin böylece kendi için *dolaysızlık biçimindeki* Tindir; ve içinde kendine göründüğü şeklin belirliliği *varlık* belirliliğidir. Bu varlık hiç kuşkusuz ne duyum ile, ne karmaşık bir özdek ile, ne de herhangibir türdeki tekyanlı kıpılar, amaçlar ve belirlenimler ile *dolu* değildir; tersine, Tin ile doludur ve kendisi tarafından tüm gerçeklik ve edimsellik olarak bilinmektedir. Bu *kapsak* bu kipte kendi *şekli* ile, ve öz olarak Tin ise kendi bilinci ile özdeş değildir. Tin ilk olarak *kendi kendisinin pekinliği* içinde iken kendi için kendi *gerçekliği* içinde de olduğu zaman, ya da kendisini bilinç olarak böldüğü uçlar birbirleri için Tin şeklinde belirtik oldukları zaman saltık Tin olarak edimseldir. Tinin kendi bilincinin nesnesi olarak almış olduğu şekillenme Tinin pekinliği tarafından tözsel olarak doldurulmuş kalır; bu içerik yoluyla, nesnenin arı nesnelliğe, özbilincin olumsuzluğun biçimine düşmesinin önüne geçilir. Tinin kendi kendisi ile dolaysız birliği temeldir, ya da arı bilinçtir, ki *içersinde* bilinç [kendisini

nesne alan özne olarak] bölünmektedir. Bu yolda kendi arı özbilinci içersine kapatılmış, olarak Tin dinde genel olarak bir *Doğanın* yaratıcısı olarak varolmaz; bu devimde yarattıkları onun Tin olarak şekilleridir ki birlikte onun görüngüsünün bütünlüğünü oluşturmaktadılar; ve bu devimin kendisi onun eksiksiz edimselliğinin onun tekil yanları ya da eksik edimselliği yoluyla oluş sürecidir.

683. Tinin *ilk* edimselliği din Kavramının kendisi, ya da *dolaysız* olarak din, ve öyleyse *Doğal Din*dir; bunda Tin kendisini doğal ya da dolaysız bir şekil içinde nesnesi olarak bilir. *İkinci* edimsellik ise zorunlu olarak kendisini *ortadan kaldırılmış doğallık* ya da *'kendi'* şeklinde bilmektir. Bu, öyleyse, *Sanat Dini*dir; çünkü şekil kendisini bilincin *üretken etkinliği* yoluyla *'kendi'* biçimine yükseltmektedir ki, bu yolla bilinç nesnesinde kendi edimini ya da 'kendi'yi görmektedir. Son olarak, *üçüncü* edimsellik ilk ikisinin tek-yanlılığını ortadan kaldırır; *'kendi'* o denli de bir *dolaysızlıktır,* tıpkı *dolaysızlığın 'kendi'* olması gibi. Eğer birinci edimsellikte genel olarak Tin bilinç biçiminde ve ikincide özbilinç biçiminde ise, o zaman üçüncüsünde ikisinin birliği biçimindedir; *kendinde* ve *kendi* için *varlık* şekline iyedir; ve böylece kendinde ve kendi için olduğu gibi tasarımlandığı zaman, bu *Bildirilmiş Din*dir. Ama burada Tin hiç kuşkusuz gerçek *şekline* ulaşmış ise de, gene de *şeklin* kendisi ve *tasarım* henüz üstesinden gelinememiş olan yandırlar ki, Tin bundan *Kavram*a geçmelidir, öyle ki nesnellik biçimini onda, bu kendi karşıtını da eşit ölçüde kendi içersinde kucaklayan Kavramda, bütünüyle çözebilsin. Bundan sonradır ki Tin kendi Kavramını kavramış olmaktadır, tıpkı bizim şimdi ilk olarak onu kavramış olmamız gibi; ve şekli, ya da dışvarlığının öğesi, Kavram olmakla, Tinin kendisidir.

A. DOĞAL DİN

684. Tini bilen Tin kendi kendisinin bilincidir ve kendi için nesnel biçimde bulunmaktadır; *vardır*— ve aynı zamanda *kendi-için-varlıktır. Kendi içindir, öz*bilinç yanıdır, ve dahası, kendi bilinç yanına karşı ya da kendisini kendisi ile *nesne* olarak ilişkilendirme yanına karşı budur. Bilincinde karşıtlık ve böylelikle içinde kendisine görünmekte ve kendisini bilmekte olduğu şek-

lin *belirliliği* vardır. Dinin bu irdelenişinde ilgilendiğimiz şey yalnızca budur; çünkü onun şekilsiz özünü ya da arı Kavramını daha önce görmüştük. Ama aynı zamanda bilinç ve özbilinç ayrımı bu Kavramın içersine düşmektedir; dinin şekli, düşünceden özgür Doğa olarak ya da dışvarlıktan özgür düşünce olarak Tinin dışvarlığını kapsamaz; tersine, bu şekil düşüncede saklanan dışvarlıktır, tıpkı kendi için varolan düşüncel birşey olması gibi.—İçinde Tinin kendini bildiği bu şeklin *belirliliğine* göredir ki bir din kendisini bir başkasından ayırmaktadır; ama aynı zamanda belirtmek gerek ki, bu *tekil belirliliğe* göre kendisine ilişkin bu bilgisinin açımlanışı gerçekte edimsel bir dinin bütünlüğünü tüketmez. Ortaya çıkacak olan değişik dinler dizisi o denli de yine tek bir dinin, dahası *her bir tekil* dinin değişik yanlarını sergiler, ve edimsel bir dini bir başkasından ayırıyor gibi görünen tasarımlar her birinde ortaya çıkmaktadırlar. Ama türlülük aynı zamanda dinsel bir türlülük olarak da görülmelidir. Çünkü Tin bilincinin ve özbilincinin ayrımında bulunduğu için, devimin hedefi bu ana ayrımı ortadan kaldırmak ve bilincin nesnesi olan şekle özbilinç biçimini vermektir. Ama bu ayrım yalnızca özbilincin kapsadığı şekillerin kendilerinde 'kendi' kıpısını da kapsamaları ve Tanrının *özbilinç* olarak *tasarımlanması* yoluyla ortadan kaldırılmış olmamaktadır. *Tasarımlanmış olan* 'kendi' *edimsel* 'kendi' değildir; 'kendi', şeklin daha sağın herhangi bir belirlenimi gibi, gerçekte bu şekle ait olabilmek için, bir yandan özbilincin edimi yoluyla şekil içinde koyulmuş olmalıdır, ve öte yandan ise daha alt belirlenim kendisini daha yüksek biri tarafından ortadan kaldırılmış ve kavranmış olarak göstermelidir. Çünkü tasarımlanmış olan birşeyin tasarımlanmış ve 'kendi'nin bilgisine yabancı birşey olmaya son vermesi için 'kendi'nin onu üretmiş olması ve öyleyse nesnenin belirlenimini *kendisinin* olarak görmesi, ve bu yolla onda kendisini görmesi gerekir.—Bu etkinlik yoluyla aynı zamanda alt belirlenim yitmiş olmaktadır; çünkü edim başka birşeyin pahasına yerine gelen olumsuzdur; alt belirlenim henüz ortada bulunmayı sürdürmekte olduğu ölçüde özsel olmayan bir duruma geri çekilmiştir; tıpkı, öte yandan, daha alt olanın henüz başat olduğu ama yüksek olanın da bulunduğu yerde, 'kendi'den yoksun bir belirlenimin ötekinin yanında yer alması gibi. Buna göre, eğer tikel bir dinin içersin-

deki değişik tasarımlar gerçekten onun biçimlerinin bütün bir devimini sergiliyor iseler, o zaman her bir tasarımın ırası da bilinç ve özbilincin tikel birliği yoluyla belirlenir, e.d. özbilincin kendi içersinde bilincin nesnesinin belirlenimini kapsamış olması, edimi ile onu bütünüyle ele geçirmiş olması ve onu ötekine karşı özsel belirlenim olarak bilmesi yoluyla belirlenmektedir.—Dinsel Tinin bir belirlenimine inancın gerçekliği, *edimsel* Tinin yapısının Tinin dinde içinde kendisini gözlediği şeklin yapısına benzemesi olgusunda görünür,—örneğin doğu dininde görüldüğü gibi Tanrının insanlaşmasının hiçbir gerçeklik taşımaması gibi, çünkü bu dinin edimsel Tini bu uzlaşmadan yoksundur.—Belirlenimler bütünlüğünden bireysel belirlenimlere geri dönmek; ve bütünlükte ve bunun tikel dini içersinde ötekilerin hangi şekil içinde tamamlanmış olarak kapsandıklarını göstermek buraya düşmez.—Daha alt bir biçimin altına yerleştirilmiş olmakla üst bir biçim özbilinçli Tin için imleminden yoksun kalmıştır, ona salt yüzeysel olarak ve onun tasarımına aittir. Bu özgün imlemi içinde ele alınacak, ve bu tikel dinin ilkesi olduğu ve onun edimsel Tini tarafından onaylandığı yerde irdelenecektir.

a. *Işıktanrı*[36]

685. Tin, *özbilinç* olan *öz* olarak,—ya da özbilinçli öz ki, tüm gerçekliktir ve tüm edimselliği kendi kendisi olarak bilmektedir,—bilincinin deviminde kendisine verdiği olgusallığa karşı ilk olarak salt *kendi Kavramı*dır; ve bu Kavram, bu gelişmenin günışığına karşı, onun özünün gecesidir; bağımsız şekiller olarak kıpılarının dışvarlığına karşı, doğuşunun yaratıcı gizidir. Bu giz kendi bildirilişini kendi içersinde taşır; çünkü dışvarlık zorunluğunu bu Kavramda taşımaktadır, çünkü Kavram kendini bilen Tindir ve öyleyse özünde bilinç olma ve kendisini nesnel olarak sunma kıpısını taşımaktadır.—Bu arı 'Ben'dir ki dışlaşmasında kendi içersinde *evrensel nesne* olarak kendi kendisinin pekinliğini taşımaktadır, ya da bu nesne 'Ben' için tüm düşüncenin ve tüm edimselliğin içiçe geçmesidir.

686. Kendini bilen saltık Tinin dolaysız ilk bölünüşünde onun şekli *dolaysız bilince* ya da *duyusal* pekinliğe özgü belirlenimi taşımaktadır. Tin kendisini *varlık* biçiminde seyretmektedir,

ama gene de olumsal duyum belirlenimleri ile dolu ve duyusal pekinliğe özgü tinsel-olmayan *varlık* biçiminde değil; bu, tersine, Tin ile dolu varlıktır. Kendi içersinde ayrıca dolaysız *özbilinçte* ortaya çıkmış olan biçimi, Tinin o nesnesinden geri çekilen özbilincine karşı *efendi* biçimini de kapsamaktadır.— Tinin Kavramı ile dolu olan bu *varlık* öyleyse Tinin kendi kendisi ile *yalın* ilişkisinin *şekli* ya da şekilsizliğin şeklidir. Bu şekil bu belirlenim nedeni ile gündoğuşunun arı, herşeyi kucaklayan ve dolduran *ışığıdır* ki kendisini biçimsiz tözselliği içinde saklamaktadır. Başkalığı eşit ölçüde yalın bir olumsuzdur: *karanlık;* kendi öz dışlaşmasının devimi, başkalığının dirençsiz öğesindeki yaratıları ışık sağanaklarıdır; bunlar yalınlıkları içinde aynı zamanda onun kendi-için-oluş süreci ve dışvarlıktan geri dönüşü, şekillenmeyi yokeden ateş selidir. Kendisine verdiği ayrım gerçi dışvarlığın tözünde biteviye üremekte ve kendini Doğa biçimlerine şekillendirmektedir; ama gene de düşüncesinin özsel yalınlığı dayanıksız ve anlıksız olarak onun içersinde dolanıp durmakta, sınırlarını ölçüsüzlüğe genişletmekte, ve görkeme yükselmiş olan güzelliği kendi yüceliği içinde çözünmektedir.

687. Bu arı *varlığın* geliştirmiş olduğu içerik, ya da onun algılama etkinliği, bu yüzden bu tözde özsüz bir yan-oyundur—bir töz ki, kendi derinliklerine *inerek* bir özne olmaksızın ve 'kendi' yoluyla ayrımlarını pekiştirmeksizin salt *yükselmektedir.* Bu tözün belirlenimleri yalnızca yüklemlerdir ki öz-kalıcılığa gelişemezler, ama ancak çok-adlı Birin adları olarak kalırlar. Bu Bir dışvarlığın türlü güçleri ve edimsellik şekilleri ile, bu 'kendi'den yoksun süsler ile örtülüdür; bunlar yalnızca onun gücünün kendi öz istençlerinden yoksun iletmenleri, onun görkeminin seyredilişi ve ona övgünün sesleridirler.

688. Ama bu sendeleyen yaşam kendisini *kendi-için-varlığa* belirlemeli ve yitmekte olan şekillerine kalıcılık vermelidir. İçinde kendi bilincinin karşısında durduğu *dolaysız varlığın* kendisi onun ayrımlarını çözen *olumsuz* güçtür. Öyleyse o gerçekte *'kendi'*dir; ve bu nedenle Tin kendisini 'kendi biçiminde bilmeye geçer. Arı ışık yalınlığını bir biçimler sonsuzluğuna saçmakta, ve kendisini kendi-için-varlığa adak olarak sunmaktadır, öyle ki birey onun tözünden kendisine bir kalıcılık alabilsin.

b. *Bitki ve hayvan*[37]

689. Şekilsiz özden kendi içine çekilmiş, ya da dolaysızlığını genelde 'kendi'ye yükseltmiş olan özbilinçli Tin, yalınlığını bir kendi-için-varlık karmaşası olarak belirlemektedir ve tinsel *algı* dinidir. Bunda zayıf ve güçlü, varsıl ve yoksul sayısız bir Tinler çokluğuna dağılmıştır. Bu Kamutanrıcılık, ki ilkin bu tinsel atomların *dingin* kalıcılığıdır, kendi içersinde *düşmanca* bir devime dönüşmektedir. 'Kendi'nin yalnızca 'kendi'siz tasarımı olan *çiçek dininin* suçsuzluğu savaşçı yaşamın ciddiliğine, *hayvan dinlerinin* suçluluğuna, ve seyretmekte olan bireyselliğin dinginlik ve güçsüzlüğü yokedici kendi-için-varlığa geçer.—Algının şeylerinden *soyutlamanın ölülüğünü* almış ve bunları tinsel algı varlıklarına yükseltmiş olmanın hiçbir yararı yoktur; bu Tinler ülkesinin canlanışı, bitkisel yaşamın suçsuz ilgisizliğini çiğneyen belirlilik ve olumsuzluk nedeniyle, kendisinde bu ölümü taşımaktadır. Bu olumsuzluk yoluyla, dingin bitki şekilleri karmaşasına dağılış düşmanca bir devim olur ve bu devimde kendi-için-varlıktan doğan nefret ortaya dökülür.—Bu dağılmış Tinin *edimsel* özbilinci birbirlerine karşı kuşku dolu bir bireysel ulusal Tinler çokluğudur ki nefret içinde birbirleri ile ölümüne savaşırlar ve özleri olarak belirli hayvan şekillerinin bilincine varırlar; çünkü hayvan tinlerinden, kendilerini birbirlerinden yalıtan ve evrenselliklerinin bilincinde olmayan hayvan yaşamlarından başka birşey değildirler.

690. Ama bu nefret içinde arı, olumsuz kendi-için-varlık belirliliği kendini tüketir, ve Kavramın bu devimi yoluyla Tin bir başka şekle girer. *Ortadan kaldırılmış kendi-için-varlık nesnenin biçimidir*— bir biçim ki 'kendi' tarafından üretilmiştir, ya da daha doğrusu üretilmiş olan, kendini tüketen, e.d. bir Şey olmakta olan 'kendi'dir. Emeği ile çalışan, öyleyse, bu salt birbirlerini parçalamakta olan hayvanların tinleri üzerinde üstünlüğünü sürdürür, ve eylemi salt olumsuz değil, ama dingin ve olumludur. Tinin bilinci böylece artık soyut *kendi-için-varlığın* olduğu gibi dolaysız *kendinde-varlığın* da üstünde ve ötesinde olan devimdir. 'Kendinde' karşıtlık yoluyla bir belirliliğe indirgenmiş olduğu için, artık saltık Tinin öz biçimi değil ama bir edimselliktir ki,

onun bilinci tarafından karşıt, sıradan bir dışvarlık olarak bulunur ve ortadan kaldırılır; ve bu bilinç aynı zamanda yalnızca bu ortadan kaldıran kendi-için-varlık değildir, ama ayrıca kendi tasarımını, bir nesne biçiminde ortaya koyulan kendi-için-varlığı da üretmektedir. Bu üretkenlik gene de henüz eksiksiz değil, ama koşullu bir etkinliktir, elde bulunan birşeyin biçimlendirilmesidir.

c. *Usta*[38]

691. Tin öyleyse burada bir *usta* olarak ortaya çıkmaktadır, ve eylemi, ki henüz kendisinin düşüncesini kavramış olmaksızın kendi kendisini nesne olarak üretmesini sağlamaktadır, içgüdüsel bir çalışmadır, tıpkı arıların kendi kovanlarını kurmaları gibi.

692. İlk biçim, dolaysız olduğu için, Anlağın soyut biçimidir, ve çalışma henüz kendi kendisinde Tin ile dolu değildir. Piramitlerin kristalleri ve dikilitaşlar, doğru çizgilerin düz yüzeyler ve eşit oranlardaki parçalar ile yalın kaynaşmaları, ki bunlarda yuvarlağın ölçülemezliği yokedilmektedir, bu katı biçim ustasının çalışmalarıdırlar. Biçimin yalın anlaşılırlığı nedeniyle çalışma kendi içinde kendi imlemi değildir, tinsel 'kendi' değildir. Böylece ya çalışmalar Tini içlerine yalnızca yabancı, göçüp gitmiş olan bir Tin olarak almaktadırlar—bir Tin ki edimsellik ile dirimsel kaynaşmasını terketmiştir, ve kendisi bir ölü olarak bu yaşamdan yoksun kristalde konuktur; ya da Tin ile dışsal bir yolda ilişkilidirler, öyle ki sanki onun kendisi Tin olarak değil ama dışsal olarak oradadır—onunla kendi imlemini üzerlerine düşüren bir Doğu Işığı imiş gibi ilişkidedirler.

693. Çalışan Tinin yola çıktığı bölünme, işlediği gereç olan *kendinde-varlık* ile çalışan özbilinç *yanı* olarak *kendi-için-varlığın* ayrılmaları, çalışmasında onun için nesnel olmuştur. Daha öte çabaları ruh ile bedenin bu bölünmesini ortadan kaldırmaya yönelik olmalıdır: ruhu kendi kendisinde örtmeli ve şekillendirmeli, ve bedene ise bir ruh vermelidir. İki yan, birbirlerine yaklaştırıldıklarında, birbirlerine karşı tasarımsal Tin ve onu sarmalayan kılıf belirliliklerini sürdürürler; Tinin kendi kendisi ile birliği bu bireysellik ve evrensellik karşıtlığını kapsar. Çalışma kendi yanlarının birbirlerine yaklaşmasında kendini kendisi-

ne yaklaştırdığı için, bunun bir başka sonucu olarak aynı zamanda çalışma da çalışan öz bilince yaklaşır ve bu özbilinç çalışmada kendisini kendinde ve kendi için olduğu gibi bilmeye erişir. Ama, böylece, çalışma ilk olarak Tinin *etkinliğinin* yalnızca soyut yanını oluşturmakta, ve Tin bu etkinliğin içeriğini henüz kendi içinde değil, ama tersine bir şey olan çalışmasında bilmektedir. Ustanın kendisi, bütünlüğü içindeki Tin, henüz ortaya çıkmış değildir; tersine henüz içtir, gizli özdür ki, bir bütün olarak ancak etkin özbilince ve bunun üretmiş olduğu nesneye bölünmüş olarak bulunmaktadır.

694. Öyleyse, içinde yaşanılan konutu, ilkin yalnızca Anlağın soyut biçimine yükseltilmiş olan edimselliği, usta ruhsallıkta daha varsıl bir biçime işlemektedir. Bu amaç için bitkisel yaşamı kullanmaktadır ki, bu artık daha önceki güçsüz kamutanrıcılık için olduğu gibi kutsal değildir; tersine, kendisini kendi için olan varlık olarak kavrayan usta bitkisel yaşamı kullanılacak birşey olarak almakta, ve onu dışsal bir yana, salt bir süse indirgemektedir. Ama bunu değiştirmeksizin kullanmak olanaksızdır; tersine, özbilinçli biçimin ustası aynı zamanda bu yaşamın dolaysız varoluşunun kendisinde taşıdığı geçiciliği yoketmekte ve onun örgensel biçimlerini düşüncenin daha katı ve daha evrensel biçimlerine yaklaştırmaktadır. Özgür bırakıldığında tikellik içinde sürgit serpilen örgensel biçim, kendi payına düşünce biçimi tarafından boyunduruk altına alınmış olarak, öte yanda bu doğrusal ve düzlemsel şekilleri daha dirimli yuvarlaklığa yükseltmektedir,—bir karışım ki özgür mimarinin kökü olmaktadır.

695. Bu konut, *evrensel öğe* yanı ya da Tinin örgensiz doğa yanı, şimdi içersinde bir *bireysellik* şeklini de kapsamaktadır ki, daha önce dışvarlıktan ayrılmış ve ona içsel ya da dışsal olmuş olan Tini edimselliğe yaklaştırmakta ve böylelikle çalışmayı etkin özbilinç ile daha da özdeş kılmaktadır. Emekçi ilk önce genelde *kendi-için-varlık* biçimini, *hayvan şeklini* ele alır. Bundan böyle hayvan yaşamında dolaysızca kendi kendisinin bilincinde olmadığını ona karşı kendisini üretici güç olarak oluşturarak tanıtlamakta ve onda kendisini *kendi* çalışması olarak bilmektedir; bu yolla hayvan şekli aynı zamanda ortadan kaldırılmış bir şekil ve bir başka anlamın, bir düşüncenin hiyeroglifi olmaktadır. Böylece şekil de artık yalnızca ve bütünüyle usta tarafından kullanıl-

mamakta, ama düşünce şekli ile, insansal şekil ile karışmaktadır. Ama çalışma henüz içinde 'kendi'nin 'kendi' olarak varolduğu şekil ve dışvarlıktan yoksundur;—henüz şu olguyu, içersinde bir iç anlamı kapsamış olduğunu, dilden, onu dolduran anlamın kendisini taşıyan öğeden yoksun olduğunu kendisi anlatamamaktadır. Öyleyse, çalışma hayvansal öğeden bütünüyle arınmış ve üzerinde yalnızca özbilinç şeklini taşıyor olsa bile, henüz sessiz şekildir ki sesi olabilsin diye yükselen güneşin ışıklarına gereksinmektedir—bir ses ki, ışık tarafından yaratılmış olsa da bir konuşma değil ama ancak bir gürültüdür, salt bir dış 'kendi'-yi göstermektedir, iç 'kendi'yi değil.

696. Şeklin bu dış 'kendi'sinin karşısında kendisinde bir *iç* taşıdığını bildiren bir başka şekil durmaktadır. Kendi özüne geri çekilen Doğa dirimsel, kendisini tikelleştiren ve kendi deviminde kendisini karıştıran karmaşıklığını özsel olmayan bir kılıf düzeyine indirgemektedir ki *iç varlığın örtüsü*dür; ve bu iç varlık ilk olarak henüz yalın karanlık, devimsiz birşey, biçimsiz kara taştır [Kabe'deki Kara Taş].

697. Her iki sunuş da *içsellik* ve *dışvarlık* kapsamaktadırlar,—Tinin iki kıpısını; ve her iki sunuş da aynı zamanda iki kıpıyı bir karşıtlık ilişkisi içinde kapsamaktadırlar—hem 'iç' olarak ve hem de 'dış' olarak 'kendi'yi. İkisinin birleştirilmesi gerekmektedir.—İnsan biçimli yontunun ruhu henüz 'iç'ten dışarı çıkmamaktadır, henüz konuşma değildir, kendi kendisinde içsel olan dışvarlık değildir,—ve çokbiçimli dışvarlığın 'iç'i henüz sessizdir, içkin ayrımlaşmadan yoksun birşeydir ve tüm ayrımların kendisine ait olduğu 'dış'ından henüz ayrıdır.—Öyleyse usta bu ikisini doğal ve özbilinçli şekillerin karışımı içinde birleştirir, ve bu ikircimli, kendi kendisine bilmece varlık, bilinçsiz ile çarpışan bilinçli, çokşekilli dışı ile yalın iç, konuşmanın duruluğu ile eşlenen düşüncenin pusu—bunlar derin, ama anlaşılması güç bir bilgeliğin dilinden dökülürler [Sfenksler].

698. Bu çalışmada, özbilince karşıt olarak bilinçten yoksun çalışmayı üreten içgüdüsel emek süreci sona ermektedir; çünkü onda özbilinci oluşturan ustanın etkinliği eşit ölçüde özbilinçli, kendini anlatan bir 'iç' ile karşı karşıya gelmektedir. Onda usta kendisini bilincinin ikiye bölündüğü, Tinin Tin ile karşılaştığı noktaya dek yükseltmiştir. Özbilinçli Tinin kendi kendisi ile bu

birliği içinde, ve Tin kendi için kendi bilincinin şekli ve nesnesi olduğu sürece onun dolaysız Doğa şekillerinin bilinçsiz kipleri ile karışımları kendilerini arıtmaktadırlar. Şekil, konuşma ve edimde düzgüsüz bu yaratıklar tinsel şekillenmeye çözülmektedirler,—kendi içine çekilmiş bir dışa, ve kendini kendisinden ve kendisinde dışa vuran bir içe; kendini yaratan ve şeklini kendisi ile uyum içinde saklayan ve aydınlık bir dışvarlık olan düşünceye. Tin *Sanatçı*dır.

B. SANAT DİNİ[39]

699. Tin, içinde kendisini kendi bilincine sunmakta olduğu şeklini bilincin kendisinin biçimine yükseltmiştir ve böyle bir şekli kendi için üretmektedir. Usta *bireşimli* emekten, düşüncenin ve doğal şeylerin türdeş olmayan biçimlerini *karıştırmaktan* vazgeçmiştir; şimdi şekil özbilinçli etkinlik biçimini kazandığı için, o da tinsel bir işçi olmuştur.

700. Buna göre, eğer saltık özünün bilincini sanat dininde taşıyan *edimsel* Tinin hangisi olduğunu sorarsak, onun *törel* ya da *gerçek* Tin olduğunu buluruz. Bu Tin yalnızca tüm bireylerin evrensel tözü değildir; tersine, bu töz edimsel bilinç için bilinç şeklini taşıdığı için, bu şu demektir ki, bireyselleşmiş olan töz bu bireyler tarafından kendi özleri ve çalışmaları olarak bilinmektedir. Bu onlar için ne tanrısal, özsel Işıktır,—ki bunun birliğinde özbilincin kendi-için-varlığı yalnızca olumsuz, yalnızca geçici olarak kapsanmıştır ve edimsel dünyasının efendisini gözlemektedir; ne birbirlerinden nefret eden halkların durmak bilmez yokediciliği, ne de onların kastlara boyun eğişleridir—kastlar ki, birlikte eksiksiz bir bütünsel örgütlenme görünüşünü oluştururlar, ama burada bireyin evrensel özgürlüğü eksiktir. Tersine, bu Tin özgür ulustur ki onda töre herkesin tözünü oluşturmakta, ve onun edimsellik ve dışvarlığını hepsi ve her biri kendi istenci ve edimi olarak bilmektedir.

701. Törel Tinin dini, bununla birlikte, onun kendi edimselliğinin üzerine yükselişidir, *gerçekliğinden* arı *kendi kendini bilme* içine geri çekiliştir. Törel ulus kendi tözü ile dolaysız birlik içinde yaşadığı ve özbilincin arı bireysellik ilkesini kendisinde taşımadığı için, dini tamamlanmışlığı içinde ilkin onun varoluşsal

kalıcılığından ayrılma içinde olarak ortaya çıkar. Çünkü törel tözün *edimselliği* bir yandan onun özbilincin saltık devimine karşı dingin *değişmezliğine,* ve dolayısıyla bu özbilincin henüz kendi dingin töresinden ve buna olan sarsılmaz güveninden kendi içine çekilmemiş olmasına dayanır; öte yandan, bir haklar ve ödevler çokluğu içine örgütlenişi üzerine olduğu gibi sınıf kütlelerine dağılışı ve bunların bütünü oluşturan eşgüdümlü tikel etkinlikleri üzerine, ve bu yüzden bireyin kendi dışvarlığının sınırlaması ile yetinerek henüz özgür 'kendi'sinin sınırsız düşüncesini kavramamış olması üzerine dayanır. Ama töze o dingin *dolaysız* güven *öz-güvene* ve *öz-pekinliğe* geri döner; ve haklar ve ödevler çokluğu, tıpkı sınırlı etkinlik gibi, şeylerin ve bunların belirlenimlerinin çokluğu olarak törel alanın aynı eytişimsel devimidir—bir devim ki dinginlik ve kararlılığını ancak kendinden pekin Tinin yalınlığında bulmaktadır.—Törelliğin özgür özbilince tamamlanışı ve törel dünyanın yazgısı, öyleyse, kendi içine geri çekilmiş olan bireyselliktir, törel Tinin saltık hafifliğidir, öyle ki Tin kalıcılığının tüm katı ayrımlarını ve örgensel eklemleşmesinin kütlelerini kendi içersinde çözmüş ve eksiksiz bir öz güven ile sınırsız sevincine ve kendi kendisinin en özgür hazzına ulaşmıştır. Tinin kendi içindeki bu yalın pekinliğinin iki anlamı vardır: dingin bir kalıcılık ve sağlam bir gerçeklik, ve ayrıca törelliğin saltık dinginsizliği ve geçip gidişi. Ama ikincisine dönüşüvermektedir; çünkü törel Tinin gerçekliği ilkin yalnızca henüz bu tözsel öz ve ona güvendir—bir güven duygusu ki, onda 'kendi' kendisini özgür bireysellik olarak bilmemekte, ve böylece bu içsellikte ya da 'kendi'nin özgürleşmesinde sönüp yitmektedir. Öyleyse, güveni kırıldığı, ulusun tözü sakatlandığı için, Tin, ki şimdiye değin dayanıksız uçların orta terimi olmuştu, bundan böyle kendisini öz olarak kavrayan özbilinç ucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu kendi içinde pekin Tindir ki dünyasının yitişi üzerine yas tutmaktadır, ve şimdi edimselliğin üzerine yükselmiş olan özünü 'kendi'nin arılığından üretmektedir.

702. Saltık sanat[40] ortaya böyle bir çağda çıkar; o daha önce içgüdüsel emektir ki, dışvarlığa batmış, ondan dışarıya ve ona içeriye çalışmaktadır, ve tözünü özgür törellikte taşımamakta ve bu yüzden çalışan 'kendi' için özgür bir tinsel etkinliği de imlememektedir. Daha sonra, Tin sanatın ötesine geçmektedir, öyle

ki kendisinin daha yüksek bir betimlenişini kazanabilsin,—daha açık bir deyişle, salt 'kendi'den doğmuş *töz* olmakla kalmasın ama nesne olarak sunuluşunda *bu 'kendi'* olabilsin, kendisini yalnızca Kavramından doğurmakla kalmasın ama Kavramının kendisini şekil olarak taşıyabilsin, ve böylece Kavram ve üretilen sanat çalışması birbirlerini bir ve aynı olarak bilebilsinler.

703. Öyleyse, törel töz dışvarlığından arı özbilincine geri dönmüş olduğu için, bu yan Kavram yanı ya da *etkinlik* yanıdır ki bununla Tin kendisini nesne olarak üretmektedir. Bu etkinlik arı biçimdir, çünkü birey törel boyun-eğiş ve hizmette tüm bilinçsiz dışvarlığın ve katı belirlenimin öyle bir yolda üstesinden gelmiştir ki, tözün kendisi aynı yolda bu akıcı öz olmuştur. Bu biçim gecedir ki onda töz ele verilmiş ve kendini özne yapmıştı; arı öz-pekinliğin bu gecesindendir ki törel Tin Doğadan ve dolaysız dışvarlığından özgürleşmiş bir şekil olarak yeniden dirilmiştir.

704. Tinin kendi bedeninden kaçarak sığınmış olduğu arı Kavramın *varoluşu* Tinin kendi acısının taşıyıcısı olarak seçtiği bir bireydir. Tin bu bireyde onun evrenseli ve üzerinde zor uygulayan güç olarak bulunur,—onun 'pathos'u olarak, ki kendisini buna terketmesi ile bireyin özbilinci özgürlüğünü yitirmektedir. Ama evrenselliğin o olumlu gücü olumsuz güç olarak bireyin arı 'kendi'si tarafından alt edilir. Bu arı etkinlik, kendi yitirilemez kuvvetinin bilinci içinde, şekilsiz öz ile döğüşür; onun efendisi olmakla 'pathos'u gereci yapmış, kendisine onun içeriğini vermiştir, ve bu birlik bir çalışma olarak ortaya çıkar,—evrensel Tin bireyselleşmiş ve önümüze koyulmuştur.

a. *Soyut sanat çalışması*

705. İlk sanat çalışması, dolaysız bir çalışma olarak, soyut ve tekildir. Kendi açısından bu dolaysız ve nesnel kipten özbilince doğru devinmelidir, ve öte yandan özbilinç ise kültte ilk olarak kendi Tini karşısında kendisine verdiği ayrımı ortadan kaldırmaya, ve böyle yaparak kendi içinde dirimli bir sanat çalışmasını üretmeye yönelmektedir.

706. Sanatçı Tinin kendi şekli ile etkin bilincini birbirlerinden en uzak tuttuğu ilk kip dolaysız kiptir, öyle ki şekil salt bir *şey*

olarak *'orada'*dır.—Bu kipte şekil bireyselliğin, ki içersinde 'kendi'nin şeklini taşımaktadır, ve evrenselliğin, ki örgensiz özü onun çevresi ve konutu olarak şekil ile bağıntı içinde sunmaktadır, ayrımına bölünür. Bu şekil bütünün arı Kavram içine yükselişi yoluyla arı, Tine özgü biçimini kazanır. O ne Anlağa özgü olan ve ölüyü konuklayan ya da dışsal bir ruh tarafından aydınlatılan kristaldir, ne de ilkin bitkiden çıkmış bir Doğa ve düşünce biçimleri karışımıdır—düşünce ki, o karışım basamağındaki etkinliği henüz bir *öykünmedir.* Tersine, Kavram henüz biçimlere yapışık olan kök, dal ve yaprak kalıntılarını soyarak o biçimleri öyle şekillere arıtır ki, bunlarda kristalin doğrusal çizgileri ve düz yüzeyleri ölçülemez oranlara yükseltilmekte, böylece örgenselin canlandırılması Anlağın soyut biçimi içersine alınmakta, ve aynı zamanda özü, ölçülemezlik, Anlak için saklanmaktadır.

707. Bununla birlikte, konuklayan tanrı hayvansal örtüden çıkarılmış ve içersine bilincin ışığı yayılmış olan Kara Taştır. İnsansal şekil karışmış olduğu hayvansal şekilden sıyrılmaktadır; hayvan tanrı için salt ilineksel bir kılıktır; onun gerçek şeklinin yanısıra görünür ve bundan böyle kendi başına bir değer taşımaz, tersine başka birşeyi simgelemeye, salt bir simgeye indirgenmiştir. İşte bu yüzden tanrının şekli kendi kendisinde hayvansal dışvarlığın doğal koşullarının yoksulluğundan da sıyrılmakta, ve örgensel yaşamın kendi yüzeyine kaynaşmış ve salt bu yüzeye ait olan içsel düzenlemelerini imlemektedir.—Oysa tanrının *özü* Doğanın evrensel dışvarlığının ve edimselliği içinde Doğa'ya karşıt olarak görünen özbilinçli Tinin birliğidir. Aynı zamanda, ilkin *tekil* bir şekil olarak, dışvarlığı Doğanın öğelerinden biridir, tıpkı özbilinçli edimselliğinin tekil bir ulusal Tin olması gibi. Ama birincisi, bu birlik içinde, Tine yansımış olan öğedir, düşünce ile saydamlaştırılmış, özbilinçli yaşam ile birleşmiş Doğadır. Tanrıların şekli, öyleyse, ortadan kaldırılmış bir kıpı olarak, puslu bir anı olarak kendi Doğa-öğesini içersinde taşımaktadır. Öğelerin özgür dışvarlıklarının kaotik özü ve dağınık çekişmeleri, Titanların töresiz ülkesi yenilmiştir ve kendine saydamlaşmış bir edimselliğin kıyılarına, kendisini Tinde bulan ve onda dinginleşen bir dünyanın bulanık sınırlarına sürülmüştür. Bu eski tanrılar, Işığın Karanlık ile birleşmesinden doğan ilk çocuklar, Gök, Yer, Okyanus, Güneş, Yerin kör tayfunsal Ateşi,

vb.,—tüm bunların yerini o Titanları belli belirsiz anımsatan ve artık Doğa yaratıkları olmayan ama özbilinçli ulusların duru törel Tinleri olan şekiller almıştır.

708. Bu yalın şekil böylece sonu gelmez tekilleşmenin dinginsizliğini kendisinde yoketmiş—hem yalnızca evrensel öz olarak zorunlu olan, ama dışvarlığında ve deviminde ise olumsallığa açık olan kendi Doğa-öğesinin, ve hem de tikel etkinlik kütlelerine ve bireysel özbilinç noktalarına dağılmış olarak karmaşık anlam ve etkinlikten bir dışvarlık taşıyan ulusun tekilleşmesini—,ve onu dingin bireysellik içinde bir araya getirmiştir. Öyleyse bu bireyselliğin karşısında dinginsizlik kıpısı, onun—*öz*— karşısında *özbilinç* durmaktadır ki, ona, o dinginsizliğin doğuş yeri olarak, geriye *arı etkinlik* olmaktan başka hiçbirşey kalmaz. Töze ait olanı sanatçı bütünüyle çalışmasına vermiş, ama belirli bir bireysellik olarak kendisine çalışmasında hiçbir edimsellik vermemiştir; çalışmasına eksiksizliği ancak tikelliğini kendisinden dışlayarak, kişiliğini bir yana atıp arı eylemin soyutluğuna yükselerek kazandırabilmektedir.—Bu ilk dolaysız üretimde çalışmanın sanatçının özbilinçli etkinliğinden ayrılığı henüz yeniden birleştirilmiş değildir; çalışma bu yüzden kendisi için edimsel olarak canlandırılmış değildir, ama ancak *oluş* süreci ile birlikte bir *bütün*dür. Bir sanat çalışmasındaki ortak öğe, yani onun bilinçte üretilmiş ve insan eli tarafından yapılmış olması, çalışmanın karşısında duran ve Kavram olarak varolan Kavram kıpısıdır. Ve eğer sanatçı olarak ya da seyirci olarak bu Kavram sanat çalışmasını kendi kendisinde saltık olarak dirimli diye bildirecek ve kendisini yapımcı ya da seyirci olarak unutacak denli bencillikten uzak ise, o zaman buna karşı kendi kendisinin bilincinde olma kıpısından yoksun kalamıyan Tinin Kavramına sarılmak gerekir. Ama bu kıpı çalışmanın karşısında durmaktadır, çünkü kendisinin bu ilk ikiliğinde Tin iki yana birbirlerine karşı soyut *eylem* ve *şey*lik belirlenimlerini vermektedir, ve bunların içersinden çıkmış oldukları birliğe geri dönüşleri henüz ortaya çıkmış değildir.

709. Sanatçı, öyleyse, çalışmasında *kendisi gibi* olmayan bir varlık üretmiş olduğunu görgülemektedir. Çalışmasından geriye sanatçıya hiç kuşkusuz bir bilinç gelir: hayran bir kalabalık ona kendi özleri olan Tin olarak saygı göstermektedir. Ama bu can-

landırma, ona kendi özbilincini salt bir hayranlık olarak geri getirdiği için, dahaçok bir itiraftır ki dirimli çalışmanın onunla özdeş olmadığını açığa vurmaktadır. Bu çalışma ona genelde bir sevinç olarak geri döndüğü için, sanatçı onda kendisini oluşturmanın ve üretmenin acısını bulmaz, ne de emeğinin tüketiciliğini. Dahası, kalabalık çalışmayı yargılayabilir ya da ona sunular sunabilir, ve hangi yolda olursa olsun ona kendi bilincini koyabilir: eğer kendi bilgileri ile kendilerini onun yukarsına koyuyor iseler, o zaman sanatçı kendi *ediminin* onların anladıkları ve söylediklerinden ne denli çoğu olduğunu bilmektedir; eğer kendilerini onun *aşağısına* koyuyor ve onda kendilerine egemen olan *özü* tanıyor iseler, o zaman o kendini bu kendiliğin ustası olarak bilmektedir.

710. Sanat çalışmasının öyleyse dışvarlığının bir başka öğesine gereksinimi vardır—ve tanrı da bundan başka bir ortaya çıkışa gereksinmektedir, çünkü bunda yaratıcı gecesinin derinliklerinden karşıtına, dışsallığa, özbilinçten yoksun *Şey*in belirlenimine düşmektedir. Bu yüksek öğe *Dil*dir,—bir dışvarlık ki dolaysızca özbilinçli varoluştur. *Bireysel* özbilinç nasıl dilde *dışsal olarak* bulunuyorsa, gene öyle dolaysızca *evrensel* bir buluşma olarak da bulunmaktadır; kendi-için-varlığın tamamlanan tikelleşmesi aynı zamanda akıcılık, ve birçok 'kendi'nin evrensel iletişimli birliğidir; dil ruh olarak varolan ruhtur. Öyleyse, dile şeklinin öğesi olarak iye tanrı kendi kendisinde dirimli sanat çalışmasıdır—bir çalışma ki, arı etkinliği (ki bir Şey olarak varolduğu zaman ona karşıt idi) dolaysızca dışvarlığında taşımaktadır. Başka bir deyişle, özbilinç özünün nesnelleşmesinde dolaysızca kendisinde kalmaktadır. Böyle kendi özünde kendi kendisinde kalarak *arı düşünme* ya da tapınmadır ki, *içselliği* ilahide aynı zamanda bir *dışvarlık* taşımaktadır. İlahi özbilincin bireyselliğini içersinde barındırır, ve bu bireysellik aynı zamanda varolan evrensel bir bireysellik olarak işitilir; tapınma herkeste tutuşmuş olarak tinsel bir fırtınadır ki özbilinçler çokluğunda kendi ediminin herkesin edimine benzer bir edim olarak ve *yalın varlık* olarak bilincindedir; Tin, herkesin bu evrensel özbilinci olarak, arı içselliğini, tıpkı bireylerin başkası-için-varlık ve kendi-için-varlıkları gibi, tek *bir* birlik içinde taşımaktadır.

711. Bu dil tanrının evrensel özbilince ait olmayan bir başka

dilinden ayrıdır. Hem sanat dinlerinin ve hem de daha önceki dinlerin tanrılarının *'Bilici'*si onun zorunlu, ilk dilidir; çünkü tanrının *Kavramı* onun Doğanın olduğu gibi Tinin de özü olduğunu, ve dolayısıyla yalnızca doğal değil üstelik tinsel dışvarlık da taşıdığını imlemektedir. Bu kıpı ilkin tanrı *Kavramında* yalnızca içerildiği ve henüz dinde olgusallaşmış olmadığı ölçüde, dil dinsel özbilinç için *yabancı* bir özbilincin dilidir. Kendi topluluğuna henüz yabancı olan özbilinç, henüz, Kavramının gereksindiği gibi, *dolaysız bir bulunuş* içinde değildir. 'Kendi' yalındır ve dolayısıyla saltık olarak *evrensel* kendi-için-varlıktır; oysa topluluğun özbilincinden ayrılmış bu 'kendi' ilkin salt *bireysel* bir 'kendi'dir. Bu kendi öz ve bireysel dilinin içeriği evrensel belirlilikten doğar—bir belirlilik ki, onda genel olarak saltık Tin kendi dini içinde koyulmuştur.—Böylece Gündoğuşunun evrensel Tini, ki dışvarlığını henüz tikelleştirmemiştir, tanrısal Varlık üzerine eşit ölçüde yalın ve genel tümceler söylemektedir; ve bunların tözsel içeriği yalın gerçekliği içinde bir yücelik taşımakta, ama aynı zamanda bu genellik nedeniyle kendisini daha öte geliştirmekte olan özbilince basmakalıp görünmektedir.

712. Daha da gelişmiş ve *kendi-için-varlığa* yükselmiş olan 'kendi' tözün arı 'pathos'u üzerindeki, Gündoğuşu Işığının nesnelliği üzerindeki ustadır, ve bilir ki gerçekliğin o yalınlığı yabancı bir dil yoluyla olumsal dışvarlık biçimini taşımayan bir *'kendinde-varolan'*dır,—onu *tanrıların kesin ve yazılmamış yasası olarak, bengilikte süren ve nereden geldiğini hiç kimsenin bilmediği bir yasa olarak* bilir.—Tıpkı tanrısal Işık tarafından bildirilen evrensel gerçekliğin burada varlığın 'iç' ya da 'yeraltı' dünyasına geri çekilmiş ve böylelikle olumsal bir görüngü biçimini bırakmış olması gibi, öte yandan, sanat dininde de tanrının şeklinin bilince ve böylece genelde bireyselliğe alınmış olması nedeniyle, törel bir ulusun Tini olan tanrının öz dili Bilicidir ki onun tikel sorunlarını ve bunlar açısından yararlı olanı bildirmektedir. Oysa *'kendinde-varolan'* olarak bilindikleri için bu evrensel gerçekler *bilen düşünce* tarafından onun kendisi için istenmektedirler, ve dilleri artık onun için yabancı değil, tersine onun öz dilidir. Tıpkı eski çağların o bilgesinin[41] iyi ve güzel olanı kendi öz düşüncesinde aramış olması, ama öte yandan bilmek istediğinin salt olumsal içeriğini bilmeyi, onun için şu ya da bu kişi ile do-

laşmasının, ya da bir tanıdığın herhangi bir geziye çıkmasının iyi olup olmıyacağını ve buna benzer önemsiz şeyleri bilmeyi Demon'a bırakmış olması gibi, benzer olarak, evrensel bilinç de olumsala ilişkin bilgisini kuşlardan ya da ağaçlardan ya da buğusu özbilinci ağırbaşlılığından eden mayalanan topraktan çıkmaktadır; çünkü olumsal olan uçarı ve yabancıdır, ve bu yüzden törel bilinç de kendini böyle sorunları bir zar atarak düşüncesiz ve yabancı bir tavırla belirlemeye bırakır. Birey anlağı yoluyla kararını verdiği ve düşünüp taşınarak kendi için yararlı olanı seçtiği zaman, bu öz-belirlenim onun tikel karakterinin belirliliğine dayanmaktadır; bu sonuncunun kendisi olumsaldır, ve bu yüzden anlağın birey için neyin yararlı olduğu konusundaki bilgisi ancak bilicilerin ya da kısmetin bilgisi denli bir bilgidir; yalnızca, bilicileri ya da kısmeti sorgulayan biri bununla olumsala karşı törel ilgisizlik duygusunu anlatmaktadır; öte yandan o birincisi ise kendinde olumsal olana düşünce ve bilgisinin özsel ilgisi olarak eğilmektedir. İkisinden de yüksek olan ise hiç kuşkusuz düşünüp taşınmayı olumsal bir eylem için Bilici yapmak değil, ama bu üzerinde düşünülen eylemin kendisini tikel birşey ve bunun yararlığı ile bağıntısı nedeniyle olumsal birşey olarak bilmektir.

713. Tinin konuşmada—ki yabancı ve öyleyse olumsal olan ve evrensel olmayan bir özbilincin sözleri değildir—kazandığı gerçek özbilinçli dışvarlık daha önce görmüş olduğumuz sanat çalışmasıdır. Bu, yontunun 'şeysel' ırası ile karşıtlık içinde durmaktadır. Yontu dingin iken, konuşma yiten bir dışvarlıktır; yontu özgür bırakılmış nesnelliğin kendi öz dolaysız 'kendi'sinden yoksun olmasına karşın, buna karşı konuşmada nesnellik 'kendi'nin içersinde oldukça kapalı kalır, [somut] şekillenmeye erişemez ve, Zaman gibi, tam 'orada' iken dolaysızca artık 'orada' değildir.

714. İki yanın devimi, ki bunda özbilincin arı duygu öğesinde devinen ve şeylik öğesindeki *dingin* tanrısal şekiller ayırdedici belirlenimlerinden karşılıklı olarak vazgeçmekte ve özlerinin Kavramı olan birlik dışvarlık kazanmaktadır,—bu devim *Kültü* oluşturur. Kültte 'kendi' kendisine tanrısal Varlığın kendi öteselliğinden ona inişinin bilincini vermekte, ve bu tanrısal Varlık, ki daha önce edimsel olmayan ve salt nesnel birşey idi, bu yolla

özbilince özgü edimselliği kazanmaktadır.

715. Bu Kült Kavramı kendinde daha şimdiden kutsal şarkının akışında kapsanmıştır ve bulunmaktadır. Bu tapınma 'kendi'nin kendisi yoluyla ve kendi içersinde dolaysız, arı doyumudur. Arınmış ruhtur ki bu arılık içinde dolaysızca yalnızca özdür ve öz ile birdir. Ruh, soyutluğu nedeniyle, nesnesini kendisinden ayırdeden bilinç değildir ve böylece yalnızca dışvarlığının gecesi, ve şeklinin *hazırlanmış yeri*dir. *Soyut Kült* öyleyse 'kendi'yi bu arı *tanrısal öğe* olmaya yükseltmektedir. Ruh bu arınmayı bilinç ile eksiksizleştirir; gene de ruh henüz kendi derinliklerine inen ve kendisini kötü olarak bilen 'kendi' değildir; tersine, *varolan* birşeydir, bir ruhtur ki dışsallığını yıkayarak temizlemekte, ak giysiler ile örtmektedir; ve içselliği ise işlerin, cezaların ve ödüllerin tasarımsal yolunun, tikelliği yadsıyan genel eğitim yolunun içinden geçmekte, ve böylece kutsanmışların konağına ve topluluğuna ulaşmaktadır.

716. Bu Kült ilk önceleri yalnızca *gizli* olarak, e.d. yalnızca tasarımsal olarak ve edimsel olmayan bir yolda yerine getirilir; *edimsel* bir eylem olmalıdır, çünkü edimsel olmayan bir eylem kendi kendisi ile çelişir. *Özgün bilinç* kendisini böylece *arı* özbilincine yükseltmektedir. Tanrısal Varlık bunda özgür bir nesne anlamını taşır; edimsel Kült yoluyla bu nesne 'kendi'ye geri döner,—ve arı bilinçte edimselliğin ötesine yerleşmiş arı, tanrısal Varlık anlamını taşıyor oldukça, bu Varlık Kültün dolaylılığı yoluyla evrenselliğinden bireyselliğe iner, ve böylece kendisini edimsellik ile birleştirir.

717. İki yanın eyleme giriş yolları şöyle belirlenir: özbilinçli yan için, bu özbilinç *edimsel* bilinç olduğu sürece, tanrısal Varlık kendisini *edimsel Doğa* olarak sunar; bir yandan, Doğa bilince iyelik ve mülkiyet olarak aittir ve onun için *kendinde*-varolmayan bir dışvarlık değerini taşır; öte yandan, Doğa bilincin *kendisinin* dolaysız edimselliği ve bireyselliğidir ki, onun tarafından o denli de öz-olmayan olarak görülmekte ve ortadan kaldırılmaktadır. Oysa onun *arı* bilinci için bu dışsal Doğa aynı zamanda karşıt bir anlamı, *kendinde-varolan* tanrısal Varlık olma anlamını taşımaktadır ki, buna karşı 'kendi' özsel olmayan varlığını adar, tıpkı, evrik olarak, Doğanın özsel olmayan yanını kendisine adaması gibi. Edim bu yolla tinsel bir devimdir, çünkü kendisi

bu iki-yanlı süreçtir: bir yandan tanrısal Varlık soyutlamasını, ki tapınma kendi nesnesini böyle belirlemektedir, ortadan kaldırmak ve edimsel birşey yapmak, ve öte yandan, *edimseli,* ki edimde bulunan birey nesnesini ve kendisini böyle belirlemektedir, ortadan kaldırarak evrenselliğe yükseltmek.

718. Kültün kendisinin eylemi öyleyse bir iyelikten arı *vazgeçme* ile başlar, öyle ki iye bunu görünürde kendisine hiçbir yarar sağlamayan bir yolda döküp saçmakta ya da duman içinde yükselmeye bırakmaktadır. Böylelikle arı bilincinin özü önünde tüm mülkiyet iyeliğini ve hakkını ve bundan yararlanımı, kişiliği ve edimin 'kendi'ye geri dönüşünü yadsımakta, ve edimi kendisinden çok evrensele ya da tanrısal Varlığa yansıtmaktadır.—Oysa, evrik olarak, *varolan* tanrısal Varlık da bu edimde yokolmaktadır. Adanan hayvan bir tanrının *simge*sidir; yenilen meyvalar *yaşayan* Serez ve Baküs'ün *kendileridir*;—birincide, kan ve edimsel yaşam taşıyan üst tüzenin güçleri ölürler; ikincide ise kansız bir biçimde gizli ve hileci güce iye alt tüzenin güçleri.—Tanrısal tözün adanması, bu bir *edim* oldukça, özbilinçli yana aittir; bu edimsel edimin olanaklı olabilmesi için tanrısal Varlık kendisini daha şimdiden *kendinde* adamış olmalıdır. Bunu kendine bir *dışvarlık* vererek kendini *tekil bir hayvana* ve *meyvaya* dönüştürmekle yapmıştır. Öyleyse tanrısal Varlığın daha şimdiden *kendinde* başardığı bu vazgeçmeyi edimde bulunan 'kendi' dışvarlıkta ve kendi bilinci için sergilemekte, ve böylece tanrısal Varlığın o *dolaysız* edimselliğini daha yüksek bir edimsellik ile, yani *kendisininki* ile değiştirmektedir. Çünkü iki yanın ortadan kaldırılmış tekillik ve ayrılmalarının sonucu olarak ortaya çıkmış olan birlik yalnızca olumsuz bir yazgı değildir, ama olumlu bir imlem taşımaktadır. Yalnızca soyut yeraltı-dünyasının Varlığı içindir ki ona adanan sunudan bütünüyle vazgeçilmiş ve böylece iyeliğin ve kendi için varlığın evrensel içine yansıması genelde 'kendi'den ayırdedilmiştir. Oysa aynı zamanda bu salt küçük bir *parça*dır, ve öteki adama edimi ise yalnızca kullanılamaz olanı yokedilişidir ve dahaçok sununun bir yemek için hazırlanışıdır, bir ziyafet ki edimi olumsuz imlemi açısından aldatmaktadır. O ilk adakta sunuyu yapan kişi en büyük payı, ve ikinci odaktan ise yararlı olanı *kendi yararlanımı* için saklamaktadır. Bu yararlanım hem tanrısal *Varlığı* ve hem de *tekilliği* ortadan kaldıran

olumsuz güçtür, ve aynı zamanda olumlu edimselliktir ki orada tanrısal Varlığın *nesnel* dışvarlığı *özbilinçli* dışvarlığa dönüşmüştür, ve 'kendi' tanrısal Varlık ile birliğinin bilincini taşımaktadır.

719. Bunun dışında, bu Kült hiç kuşkusuz edimsel bir edim olmasına karşın, anlamı gene de çoğunlukla ancak tapınmada yatmaktadır; tapınmaya ait olan şey nesnel olarak üretilmiş değildir, tıpkı sonucun *yararlanımda* kendisini dışvarlığından sıyırması gibi. Öyleyse Kült daha ileri gider ve bu eksikliği önce tapınmasına *nesnel* bir *kalıcılık* vererek doldurur, çünkü Kült ortak, ya da herkesçe yapılabilir bireysel bir görevdir ki tanrıya saygı için ona bir konut ve süsler üretmektedir.—Böylelikle bir yandan yontunun nesnelliği ortadan kaldırılmış olmaktadır, çünkü emekçi armağanlarının ve emeğinin bu adanışı yoluyla tanrıyı ona karşı bağışkan kılmakta ve kendi 'kendi'sini tanrıya ait olarak düşünmektedir; öte yandan ayrıca bu eylem sanatçının bireysel emeği değildir, tersine, bu tikellik evrensellik içinde çözünmüştür. Ama ortaya çıkan yalnızca tanrıya saygı değildir, ve onun bağışkanlığının kayrası emekçiye yalnızca *tasarımda* gitmemektedir; tersine, çalışma o ilk vazgeçme ve yabancı birşeye saygı anlamı karşısında evrik bir ikinci anlam da taşımaktadır. Tanrının konutları ve salonları insanın kullanımı içindir, orada saklanan hazineler yokluk dayattığı zaman onundur; süsleri içindeki tanrıya gösterilen saygınlık, sanatsal başarıda ve ruhta yüksek ulusun onuru ve saygınlığıdır. Şenlikte bu halk kendi evlerini ve giysilerini tıpkı tanrının şeyleri gibi güzel süslemeler ile donatmaktadır. Bu yolda, iyilikbilir tanrıdan armağanlarına bir karşılık kazanmakta ve onun bağışkanlığının tanıtlarını görmektedir, ki bunlarda halk emeği yoluyla kendisini ona bağlamıştır, ve bir umuda ya da gelecekteki bir edimselliğe değil; tersine, onun saygınlığına tanık olarak ve ona armağanlar sunarak, ulus kendi öz varsıllık ve bezenişinin dolaysız hazzını bulmaktadır.

b. *Dirimli sanat çalışması*

720. Tanrısına sanat dininin Kültünde yaklaşan ulus törel ulustur ki devletini ve onun eylemlerini kendi kendisinin istenci

ve edimlemesi olarak bilmektedir. Özbilinçli ulusun karşısına çıkan bu Tin, öyleyse, tanrısal Işık değildir—ki bu, 'kendi'den yoksun olarak, içersinde bireylerin öz-pekinliğini kapsamaz ama dahaçok yalnızca onların evrensel özleri ve içinde yittikleri egemen güçtür. Bu yalın, şekilsiz özün dininin Kültü kendilerini ona adayanlara buna göre genel olarak salt şunu geri vermektedir: onlar tanrılarının ulusudurlar; bu tanrı onlar için yalnızca kalıcılıklarının ve yalın genelde tözlerinin güvencesidir, ama edimsel 'kendi'lerinin değil, ki bu, tersine, yadsınmaktadır. Çünkü tanrılarına boş Derinlik olarak saygı duymaktadırlar, Tin olarak değil. Sanat dininin Kültü ise öte yandan özün o soyut *yalınlığından* ve dolayısıyla *derinliğinden* yoksundur. Bununla birlikte, *'kendi' ile dolaysızca birleşmiş olan öz kendinde* Tindir ve *bilen gerçekliktir*, gerçi henüz bilinen gerçeklik ya da kendisini derinliği içinde bilen gerçeklik olmasa da. Böylece, öz burada kendisinde bir 'kendi' taşıdığı için görüngüsü bilince dostluk imlemi içinde görünmektedir; ve Kültte bilinç kalıcılığının yalnızca genel doğrulanışını kazanmakla kalmamakta, ama bir de Kültün kendisindeki bilinçli dışvarlığım kazanmaktadır; tıpkı, evrik olarak, özün yalnızca tözü tanınan ama yadsınmış bir ulusta değil, ama *'kendi'*si tözünde tanınan bir ulusta 'kendi'den yoksun bir edimsellik taşıması gibi.

721. Böylece Kültten kendi özünde doyumlu özbilinç çıkarken tanrı ona kendi konutu olarak girmektedir. Bu *konut* kendi başına Tözün gecesi ya da arı bireyselliğidir, ama artık sanatçının gergin bireyselliği, henüz *nesnelleşme* sürecinde olan özü ile uzlaşmamış bireyselliği değil; o doyum içindeki gecedir ki 'pathos'unu hiçbirşeye gereksinmeksizin kendisinde taşımaktadır, çünkü sezgiden, ortadan kaldırılmış nesnellikten geri dönmektedir.—Kendi için bu 'pathos' Doğan Günün Varlığıdır, ama bir Varlık ki artık kendi içersine *batmıştır*, ve batışını, e.d. özbilinci, ve dolayısıyla dışvarlık ve edimselliği, kendi içersinde taşımaktadır.—Burada kendi edimselleşme devimini tamamlamıştır. Kendisini arı özselliğinden nesnel bir Doğa kuvvetine ve bunun belirişlerine indirgemekle, 'başkası' için, onu tüketen 'kendi' için bir dışvarlıktır. 'Kendi'siz Doğanın dingin özü meyvalarında öyle bir evreye ulaşır ki, orada Doğa kendisini hazırlamış ve sindirmiş olarak 'kendi'-gibi olan yaşama sunmaktadır; yenile-

cek ve içilecek olabilme yararlığında en yüksek eksiksizliğine erişmektedir; çünkü bunda daha yüksek bir varoluşun olanağıdır, ve tinsel dışvarlığa değmektedir;—başkalaşımı içindeki Yeryüzü-Tini bir yandan sessizce kuvvetlenen Töze, öte yandan tinsel mayalanmaya, ilk durumda beslenmenin dişil ilkesine, ikincisinde eril ilkeye, özbilinçli dışvarlığın öz-güdümlü kuvvetine gelişmiştir.

722. Bu yararlanımda, öyleyse, doğan tanrısal Işığın ne olduğu açığa çıkmaktadır; yararlanım ve haz duyma onun varlığının gizemidir; Çünkü 'gizemsel' bir gizin ya da bir bilgisizliğin gizlenmesi değildir, ama 'kendi'nin kendisini tanrısal Varlık ile bir bilmesinden ve, öyleyse, bunun açığa serilmiş olmasından oluşur. Yalnızca 'kendi' kendine açıktır; ya da açık olan salt kendi dolaysız pekinliği içinde böyledir. Ama bu dolaysız pekinlik içinedir ki yalın Tanrısal varlık Kült yoluyla yerleştirilmiştir; o, kullanılabilir bir Şey olarak, yalnızca görülür, duyulur, işitilir, tadılır bir dışvarlık taşımakla kalmaz, ama ayrıca bir istek nesnesidir ve edimsel olarak yararlanılarak 'kendi' ile bir olmaktadır ve böylece 'kendi' için bütünüyle ortaya serilmiştir ve ona açıktır.—Usa, yüreğe açık olduğu söylenmiş olan şey gerçekte henüz gizdir, çünkü henüz dolaysız dışvarlığın edimsel pekinliğinden, e.d. hem nesnel pekinlikten, ve hem de haz ve yararlanıma özgü pekinlikten yoksundur—bir pekinlik ki, dinde gene de yalnızca düşüncesiz ve dolaysız bir pekinlik değil, ama aynı zamanda 'kendi'nin salt bilgisel pekinliğidir.

723. Böylelikle Kült yoluyla özbilinçli Tin için kendi içersinde açığa çıkmış olan şey devim olarak *yalın* özdür—bir devim ki, bir yandan gizlenişinin gecesinden bilince doğru, orada onun sessizce beslenen tözü olmaya gidiştir; ama öte yandan o denli de yine kendisini yeraltı dünyasının gecesinde, 'kendi'de yitirmek ve yukarda yalnızca sessiz bir ana özlemi ile eyleşmektir.—Oysa katıksız dürtü doğan Güneşin çok-adlı tanrısal Işığı ve onun çalkantılı yaşamıdır ki, soyut varlığından benzer olarak salıverilmiş olarak, önce meyvanın nesnel dışvarlığına girip[42] sonra kendisini özbilince teslim etmekte[43] ve özgün onda edimselliğe ulaşmaktadır,—ve şimdi taşkın bir kadınlar kalabalığı, Doğanın özbilinçli şekil içindeki başıboş coşkunluğu olarak, dolanmaktadır.[44]

724. Ama henüz bilinç için açığa çıkan yalnızca saltık Tindir, ki bu yalın öz olarak ve kendinde olduğu biçimiyle Tin değildir; başka bir deyişle, yalnızca *dolaysız* Tindir, Doğa Tinidir. Buna göre, özbilinçli yaşamı salt ekmek ve şarabın, Serez ve Baküs'ün gizemidir, bireysellikleri özsel bir kıpı olarak genelde özbilinci kendi içinde kapsayan öteki, gerçekte daha yüksek tanrıların gizemi değil. Öyleyse Tin *özbilinçli* Tin olarak henüz kendisini özbilince adamış değildir, ve ekmek ile şarabın gizemi henüz et ve kanın gizemi değildir.

725. Tanrının bu dizginlenemez taşkınlığı kendini bir *nesne* olarak dinginliğe getirmeli, ve bilince varmamış olan coşku ona önceki durumda sanatçının coşkusuna karşı duran yontu gibi, karşı duran bir çalışma üretmelidir, tıpkı bir çalışma ki, hiç kuşkusuz eşit ölçüde tam olmalıdır, ama kendi içinde dirimsiz değil, tersine *dirimli* bir 'kendi' olarak.—Böyle bir Kült insanın kendi onuruna kutladığı şenliktir, gerçi bu o Külte henüz saltık Varlık imlemini vermiyor olsa da; çünkü onun için açık olan ilkin özdür, henüz Tin değildir, *özsel olarak* üzerine insan şeklini almış birşey değildir. Oysa bu Kült bu açıklama ya da bildirme için temeli atmakta ve bunun kıpılarını ayrı ayrı ortaya sermektedir. Böylece burada özün *soyut* dirimli *bedensellik* kıpısını bulmaktayız, tıpkı daha önce ikisinin birliğini bilinçsiz bir coşkunlukta bulmuş olmamız gibi. İnsan böylece kendisini yontunun yerine tam anlamıyla özgür bir devim için yetiştirilmiş ve işlenmiş şekil olarak koymaktadır, tıpkı yontunun eksiksiz olarak özgür *dinginlik* olması gibi. Gerçi her birey kendisini en azından bir meşale taşıyıcısı olarak sunmayı biliyor olsa da, içlerinden biri öne çıkar ki, tüm üyelerin şekillenmiş devimi, pürüzsüz işlenmişliği ve akıcı erke simgeleridir;—o ruh dolu ve dirimli bir sanat çalışmasıdır ki kendi güzelliği ile gücü eş kılmıştır; ve ona, kuvvetinin ödülü olarak, yontuyu onurlandırmış olan süs sunulur, ulusu içinde onun özünün en yüksek bedensel anlatımı olma onuru taştan tanrı yerine ona verilir.

726. Önümüze şimdi çıkmış olan her iki biçimde de özbilincin ve tinsel özün birliği bulunmaktadır; ama bunlar henüz karşılıklı olarak dengelenmiş değildirler. Baküs coşkunluğunda 'kendi' kendisinin dışındadır, bedensel güzellikte ise tinsel öz. Bilincin o ilk durumdaki uyuşukluğu ve yabanıl kekelemesi ikincinin

açık dışvarlığına, ve ikincinin tinsel olmayan açıklığı ilkinin içselliğine alınmalıdır. İçinde dışsallığın içsel olduğu denli içselliğin de dışsal olduğu eksiksiz öğe yine dildir; ama o ne Bilicinin içeriği açısından bütünüyle olumsal ve bireysel olan konuşması, ne salt bireysel tanrıyı öven duygusal ilahi, ve ne de Baküs coşkunluğunun anlamsız dil dolaşmasıdır. Tersine, açık ve evrensel içeriğini kazanmıştır,—*açık* içeriğini, çünkü sanatçı kendisini o ilk, bütünüyle tözsel coşkudan çıkararak bir şekle geliştirmiştir. Bu şekil onun öz dışvarlığıdır ki, tüm kımıltı ve dürtülerinde özbilinçli ruh ile içiçe geçmekte ve bu ona eşlik etmektedir;—*evrensel* içeriğini, çünkü insanı onurlandıran bu şenlikte, ancak bir ulusal Tini, tanrısallığın salt bir belirli ırasını kapsayan yontunun tek yanlılığı yitmektedir. Güzel savaşçı hiç kuşkusuz kendi tikel ulusunun onurudur, oysa o bedensel bir bireyselliktir ki, anlamın doluluğu ve ciddiliği, ve ulusunun tikel yaşamını, istemlerini, gereksinimlerini ve törelerini taşıyan Tinin iç ırası, onda yok olmuşlardır. Bu tam bedenselliğe dışlaşmada Tin, ulusun edimsel Tini olarak, Doğanın kendi içersinde kapsadığı özel etki ve ilgilerini bir yana bırakmıştır. Onun ulusu öyleyse artık bu Tinde kendi tikelliğinin değil, ama dahaçok bunu bir yana bırakmış olmanın ve kendi insansal dışvarlığının evrenselliğinin bilincindedir.

c. *Tinsel sanat çalışması*

727. Özlerinin bilincini tikel bir hayvanın şeklinde oluşturmuş olan ulusal Tinler tek *bir* Tinde biraraya gelirler; böylelikle tikel güzel ulusal Tinler bir Panteonda birleşirler ki öğesi ve konutu dildir. Kendisinin *evrensel insanlık* olarak arı sezgisi ulusal Tinin edimselliğinde şu biçimi taşır: ulusal Tin kendileri ile Doğa yoluyla tek *bir* Ulus oluşturduğu başkaları ile ortak bir girişim içinde birleşir, ve bu görev için ortak bir ulus ve böylece ortak bir Cennet oluşturur. Tinin kendi dışvarlığında ulaştığı bu evrensellik gene de ancak ilk evrenselliktir ki ilkin törel alanın bireyselliğinden çıkmaktadır, henüz dolaysızlığını yenmiş, bu uluslardan tek *bir* devlet oluşturmuş değildir. Edimsel ulusal Tinlerin törelliği bir yandan bireylerin bir bütün olarak uluslarına olan dolaysız güvenlerine, ve öte yandan herkesin, sınıf ayrı-

mına bakmaksızın, hükümetin karar ve eylemlerinde aldığı doğrudan paya dayanır. İlk olarak kalıcı bir düzen olmayan, ama yalnızca ortak bir eylem amacına yönelik olan birlikte, herkesin ve her bir bireyin o özgürlük ve payı *şimdilik* bir yana bırakılır. Bu ilk bağlaşma, öyleyse, bireyleri bütünün istenç ve edimine özbilinçli katılımlarından yoksun bırakacak bir soyut düşünce egemenliğinden çok bir bireysellikler birleşimidir.

728. Ulusal Tinlerin birleşimi bir şekiller çemberi oluşturur ki bu şimdi bütün bir törel dünyayı olduğu gibi Doğanın bütününü de kucaklamaktadır. Gene, bunlar bir bireyin *egemenliği* altında durmaktan çok onun *başkomutanlığı* altında bulunmaktadırlar. Kendileri için onlar *özbilinçli* öz *kendinde* ne ise ve ne yapıyorsa bunun evrensel tözleridirler. Bu ise gücü ve ilk olarak en azından özeği oluşturmaktadır—bir özek ki o evrensel varlıkların ilgi odağıdır ve uğraşlarını ilkin ancak olumsal olarak birleştiriyor gibi görünmektedir. Oysa tanrısal Varlığın özbilince geri dönüşüdür ki içersinde daha şimdiden, özbilincin o tanrısal güçler için özeği oluşturmasının ve özsel birliği ilkin iki dünya arasındaki dostça, dışsal bir bağıntı biçimi altında gizlemesinin nedenini kapsamaktadır.

729. Bu içeriğe özgü aynı evrensellik zorunlu olarak ayrıca içersinde içeriğin ortaya çıkmış olduğu bilinç biçimine de bağlıdır. O bundan böyle Kültün edimsel olarak yerine getirilişi değildir; tersine, bir edimdir ki, hiç kuşkusuz henüz Kavrama değil, ama ilkin *tasarımsal düşünceye*, özbilinçli ve dışsal varlıkların bireşimli bağlanışına yükseltilmiştir. Bu tasarımsal düşüncenin dışvarlığı, *dil*, en eski dildir, genel olarak *epik*tir ki, gerçi *düşüncenin evrenselliği* olarak olmasa da, en azından dünyanın *bütünselliği* olarak, evrensel içeriği kapsamaktadır. *Ozan* bireysel ve edimsel Tindir ki bu dünyanın bir öznesi olarak bu dünya ondan üretilmekte ve onun tarafından taşınmaktadır. Onun 'pathos'u Doğanın uyuşturucu gücü değil, ama *'Mnemosin'*, bilinçlilik ve oluşmuş içsellik, daha önceki dolaysız özün anımsanışıdır. Ozan kendi içeriğinde yiten örgendir; geçerli olan kendi öz 'kendi'si değil, ama *'Müz'*ü, evrensel şarkısıdır. Ama gerçekte bulunan ise tasımdır ki bunda evrensellik ucu, tanrıların dünyası, tikellik orta terimi yoluyla bireysellik ile, Ozan ile bağlanmıştır. Orta terim kahramanları içindeki ulustur—

kahramanlar ki tıpkı Ozan gibi bireysel insanlardır, ama salt *tasarımsal* ve bu yolla aynı zamanda *evrensel*dirler, tıpkı özgür evrensellik ucu, tanrılar gibi.

730. Bu Epikte, öyleyse, kültte *kendinde* ortaya çıkmış olan şey, tanrısalın insansal ile ilişkisi, genel olarak bilince *sunulmaktadır*. İçerik öz-bilinçli özün bir *eylem*idir. *Eylem* Tözün dinginliğini bozarak özü uyarmaktadır; bu yolla onun yalınlığı bölünmekte ve doğal ve törel güçlerin karmaşık dünyasına açılmaktadır. Eylem dingin toprağın çiğnenmesidir, çukurdur ki, kan ile can kazanarak göçüp gitmiş Tinleri uyandırmakta ve bunlar yaşama duydukları susuzluğu özbilincin eyleminde gidermektedirler. Bu genel çabaların yöneldiği işin iki yanı vardır: *'kendi'*nin yanı, ki bununla iş edimsel ulusların bir topluluğu ve bu ulusların başlarında duran bireysellikler tarafından başarılmaktadır; ve *evrensel*in yanı, ki bununla iş onların tözsel güçleri yoluyla başarılmaktadır. Oysa daha önce ikisinin *ilişkisi* evrensel ve bireyselin *bireşimli* birliğinin, e.d. *tasarım*ın belirlenimini taşıyordu. Bu dünya üzerine yargıda bulunmanın temeli bu belirliliktir.—Böylece ikisinin ilişkisi bir karışımdır ki eylemin birliğini tutarsızca bölmekte ve eylemi gereksiz bir biçimde bir yandan ötekine atmaktadır. Evrensel güçler kendilerinde bireysellik şeklini ve dolayısıyla eylem ilkesini taşırlar; etkileri, öyleyse, bütünüyle onlardan doğmuş olarak ve bir insanın eylemi denli özgür bir eylem olarak görünmektedir. Buna göre, tanrılar ve insanlar bir ve aynı şeyi yapmışlardır. Bu tanrısal güçlerin ciddilikleri gülünç bir gereksizliktir, çünkü bunlar gerçekte eylemde bulunan bireyselliğin kuvvetidirler;—ve bu bireyin uğraşıp didinmesi de eşit ölçüde yararsız bir çabadır, çünkü herşeyi evirip çeviren dahaçok tanrıların kendileridir.—Geçici ölümlüler, ki birer hiçtirler, aynı zamanda evrensel Varlıkları boyunduruk altına alan güçlü *'kendi'*ler olarak, tanrıları gücendirirler ve genel olarak onlar için bir edimsellik ve bir eylem ilgisi yaratırlar; tıpkı, evrik olarak, kendilerini insanların armağanları ile besleyen ve ancak onlar yoluyla yapacak birşeyler bulan bu güçsüz evrenselliklerin tüm olaylar için doğal özsellik ve gereci sağlamaları ve o denli de eylemin törel özdeği ve 'pathos'u olmaları gibi. Eğer öğesel doğaları ilkin bireyselliğin özgür 'kendi'si yoluyla edimselliğe ve etkin bir ilişkiye getiriliyorsa, o zaman o denli de

'evrensel'dirler ki kendisini bu birlikten geri çekmekte, belirlenim içinde sınırsızca kalmakta, ve birliğinin yenilmez esnekliği yoluyla eylemde bulunanın atomsal tekilliğini ve değişik özelliklerini silmekte, kendisini arılığı içinde koruyarak bireysel herşeyi akıcılığı içersinde çözündürmektedir.

731. Tıpkı tanrıların karşılarında duran 'kendi-gibi' doğa ile bu çelişkili ilişkiye düşmeleri gibi, evrensellikleri de kendi öz belirlenimleri ve bunun başkaları ile ilişkisi ile çatışmaya girmektedir. Onlar bengi, güzel bireylerdirler ki, öz dışvarlıklarında dingin, geçicilikten ve yabancı güçlerden bağışıktırlar.—Ama aynı zamanda *belirli* öğeler, *tikel* tanrılardırlar ki, bu yüzden başkaları ile ilişki içersindedirler. Oysa başkaları ile ilişki, ki içindeki karşıtlık nedeniyle onlarla bir çatışmadır, bengi doğalarının gülünç bir kendini-unutuşudur.—Belirlilik tanrısal kalıcılıkta kökleşmiştir ve sınırlanışı içinde bütün bireyselliğin bağımsızlığına iyedir; bunun yoluyla karekterleri aynı zamanda kendine özgülüğün keskinliğini yitirirler ve belirsizlikleri içinde birbirleri ile karışırlar.—Etkinliklerinin bir amacı ve etkinliklerinin kendisi, bir 'başka'ya ve dolayısıyla yenilmez bir tanrısal güce karşı yönelmiş olduğu için, başına buyruk, boş bir gösteriştir ki hemen dağılmakta ve eylemin görünürdeki dürüstlüğünü hiçbir sonuç ve başarı elde etmeksizin zararsız, kendinden emin bir oyuna dönüştürmektedir. Eğer, bununla birlikte, tanrısallıklarının doğasında olumsuz öğe ya da o doğanın belirliliği yalnızca etkinliklerinin tutarsızlığı olarak ve amaç ile başarı arasındaki çelişki olarak görünüyor, ve eğer o bağımsız inanca belirlilik öğesi üzerindeki üstünlüğünü sürdürüyorsa, o zaman işte bu yüzden *olumsuzun arı gücü* ona karşıçıkar, ve dahası, üzerinde hiçbirşey yapamıyacağı enson güç olarak. Güçlerine karşı dayanamayan ölümlülerin *bireysel 'kendi'*lerine karşı onlar evrensel ve olumlu yandırlar; oysa *evrensel 'kendi'* bu nedenle onların üzerinde ve tüm içeriğin ait olduğu bütün bu tasarım dünyası üzerinde *zorunluğun Kavramsız boşluğu* olarak asılı durmaktadır.—bir olay ki ona karşı 'kendi'siz ve yaslı olarak davranmalıdırlar, çünkü bu *belirli* doğalar bu arılıkta kendilerini bulamamaktadırlar.

732. Oysa bu zorunluk tekil kıpıların çelişkili tözselliklerini denetim altına getiren *Kavramın birliği*dir—bir birlik ki onda ey-

lemlerinin tutarsızlık ve olumsallığı düzene sokulmakta ve eylemlerinin oyunu dürüstlük ve değerini eylemlerin kendilerinde kazanmaktadır. Tasarım dünyasının içeriği devimini *orta terimde* kendi için özgürce açar, bir kahramanın bireyselliği çevresinde toplanır; oysa bu kahraman kendi kuvvetinde ve güzelliğinde yaşamının kırıldığını duymakta, ve üzüntü içinde erken bir ölümü beklemektedir. Çünkü *kendi içinde sağlam ve edimsel bireysellik* uca sürülmüş ve henüz birbirlerini bulup birleşmemiş olan kıpılarına bölünmüştür. Tekil birşey, *soyut* edimsel-olmayan birşey, 'zorunluk'tur ki orta terimin yaşamında hiçbir payı yoktur, tıpkı ötekinin, *edimsel* bir birey olarak Ozanın da olmaması gibi—Ozan ki, kendini onun dışında tutmakta ve tasarımsal sunuşunda yitmektedir. İki uç da içeriğe yaklaşmalıdır; onlardan biri, zorunluk, kendisini içerik ile doldurmali, öteki, Ozanın dili, ona katılmalıdır; ve daha önce kendi kendine bırakılan içerik kendi içersine olumsuzun pekinliğini ve katı belirlenimini almalıdır.

733. Bu yüksek dil, *Trajedi*, öyleyse, özsel dünyanın ve eylem dünyasının dağınık kıpılarını biraraya daha da yaklaştırmaktadır; tanrısalın *tözü*, *Kavramın doğası ile uyum içinde*, kendini şekillerine ayırır, ve bunların *devimi* de benzer olarak Kavram ile uyumludur. Biçim açısından ise, dil içeriğe girmesi nedeniyle anlatısal olmaya son verir, tıpkı içeriğin imgede tasarlanan bir içerik olmaya son vermesi gibi. Kahramanın kendisi konuşmacıdır, ve oyun dinleyicilere, ki aynı zamanda seyircidirler, haklarını ve amaçlarını, belirliliklerinin gücünü ve istencini *bilen* ve *söylemeyi* bilen *özbilinçli* insanları sergilemektedir. Bunlar sanatçılardırlar ki, sıradan eylemlere edimsel yaşamda eşlik eden dil gibi, bilinçsiz bir doğallık ve saflık içinde karar ve girişimlerinin *dış* yanını anlatmakta değildirler; tersine, iç özü dile getirirler, eylemlerinin haklılığını tanıtlarlar, ve kendisine ait oldukları 'pathos'u ilineksel durumlardan ve kişiliğin tikelliklerinden özgür, kendi evrensel bireyselliği içersinde ağırbaşlılık ile ileri sürerler ve belgin olarak anlatırlar. Son olarak, bu karakterlerin *dışvarlığı edimsel* insanlardır ki kahramanlara kişilik vermekte ve onları öyküsel olarak değil, ama kendi öz edimsel konuşmalarında sunmaktadırlar. Yontu için insan elleriyle yapılmış olmak ne denli özsel ise, oyuncu da maskesine o denli özseldir,—sanatsal

açıdan bakıldığında soyutlanması gereken dışsal bir koşul olarak değil; ya da gene de onu soyutlamanın gerekli olması ölçüsünde tam şunu kabul ederiz ki, Sanat gerçek ve özgün 'kendi'yi henüz kendisinde kapsamamaktadır.

734. Kavramdan üretilen bu şekillerin devimlerinin yer aldığı *genel zemin* ilk tasarımsal [Epik] dilin ve onun 'kendi'den yoksun olarak birliği çözülmüş içeriğinin bilincidir. Bu genel olarak sıradan halktır ki bilgeliği *Yaşlılar Korosunda* dile gelmektedir; sıradan halk bu koronun güçsüzlüğünde kendi temsilcisini bulmaktadır, çünkü halkın kendisi ona karşıduran hükümetin bireyselliğinin yalnızca olumlu ve edilgin gerecini oluşturur. Olumsuzun gücünden yoksun olarak, tanrısal yaşamın varsıllığını ve türlülük içindeki bolluğunu biraraya getirip denetleyemez, tersine dağılmaya bırakır ve bağımsız birer tanrı olarak her kıpıyı, şimdi bunu, sonra yine bir başkasını, saygılı ilahilerinde yüceltir. Ama bu şekiller üzerinde onları parçalayarak ilerleyen Kavramın ciddiliğini bulduğu ve Kavramın egemen olduğu alana girme yürekliliğini gösteren o ulu tanrılar için işlerin nasıl kötüye gittiğini görmeye başladığı yerde, kendisi etkin olarak karışan olumsuz güç değildir; tersine, böyle bir gücün 'kendi'siz düşüncesine, *yabancı bir yazgının* bilincine sarılır, ve boş bir rahatlık dileği ve yatıştırıcı cılız bir konuşma yaratır. Tözün dolaysız araçları olan daha yüksek güçler önünde, bunların birbirleri ile kavgaları önünde, ve onlara bağlı olan dirimli varlıkları olduğu gibi onları da ezen Zorunluğun yalın 'kendi'si önünde duyduğu *korku*da,—aynı zamanda kendi kendisi ile aynı bildiği bu dirimli varlıklar için duyduğu *sevecenlik*te, yalnızca bu devimin dondurucu yılgısının ve o denli de umarsız bir acımanın, ve tüm bunların sonunda, zorunluğa boyun eğişin boş dinginliğinin bilincindedir—zorunluk ki, çalışması ne karakterin zorunlu edimi olarak, ne de saltık Varlığın kendi içersindeki eylemi olarak anlaşılmaktadır.

735. Sunuşun yer aldığı ilgisiz zemin olarak bu seyirci bilinçte [Koro] Tin dağınık çeşitliliği içinde değil, ama Kavramın yalın bölünüşü içinde ortaya çıkar. Tözü böylece kendisini yalnızca iki uç güce ayrılmış olarak göstermektedir. Bu öğesel *evrensel* varlıklar aynı zamanda özbilinçli *bireyselliklerdir*,—kahramanlar ki, bilinçlerini bu güçlerden birine koyarlar, onda karakter belir-

liliği bulurlar ve bu güçlerin etkiliklerini ve edimselliklerini oluştururlar—Bu evrensel bireyselleşme, anımsanacağı gibi, yine asıl dışvarlığın dolaysız edimselliğine iner ve kendisini bir seyirciler kalabalığına sunar—bir kalabalık ki, Koroda karşıeşini, ya da daha doğrusu kendisini anlatmakta olan öz düşüncesini bulmaktadır.

736. Burada kendine nesne olan Tinin içerik ve devimi daha önce törel tözün doğası ve olgusallaşması olarak irdelenmişti. Dininde Tin kendinin bilincine ulaşmakta, ya da kendisini bilincine daha arı biçimi ve daha yalın şekli içinde sergilemektedir. Öyleyse eğer törel töz kendisini Kavramı yoluyla *içeriği* açısından iki güce, *tanrısal* ve *insansal* yasalar ya da yeraltı ve yerüstü dünyalarının tüzeleri olarak belirlenmiş olan iki güce bölüyorsa—biri Aile, öteki Devlet erki, ilki *dişil*, öteki *eril ıra* idi—, benzer olarak, daha önceki çok-biçimli tanrılar çemberi de kararsız belirlenimleri ile kendisini bu güçlere sınırlamaktadır—güçler ki, bu belirlenim yoluyla gerçek bireyselliğe yaklaştırılmaktadırlar. Çünkü bütünün tözselleşmiş görünen çokyanlı ve soyut kuvvetlere önceki dağılışı onları yalnızca 'kendi'si içersindeki *kıpılar* olarak kavrayan *Öznenin çözülüşü*dür, ve buna göre bireysellik bu kendiliklerin yalnızca yüzeysel biçimidir. Evrik olarak, karakterlerin tam şimdi belirtilenden daha ileri bir ayrımlaşması olumsal ve kendinde dışsal kişiliğe yüklenecektir.

737. Aynı zamanda öz kendisini *biçimi* ya da *bilme* açısından bölmektedir. *Eylemde bulunan* Tin bilinç olarak nesnenin karşısına çıkar, onun üzerinde etkindir ve böylece nesne bilenin *olumsuzu* olarak belirlenir; eylemde bulunan bu yolla kendisini bilme ve bilmeme karşıtlığı içinde bulur. Amacını karakterinden alır ve onu törel bir özsellik olarak bilir; oysa karakterinin belirliliği yoluyla yalnızca tözün tek bir gücünü bilmektedir ve öteki onun için gizlidir. Varolan edimsellik öyleyse *kendinde* bir şey ve bilinç için bir başka şeydir; bu bağıntı içinde yeryüzü ve yeraltı tüzeleri bilen ve kendisini bilince açıklayan güç ile kendisini gizleyen ve pusuda yatan güç imlemlerini kazanırlar. Biri *Işık* yanıdır, Bilicinin tanrısı ki, doğal kıpısı ile uyumlu olarak, herşeyi aydınlatan Güneşten kaynaklanmıştır, herşeyi bilir ve bildirir,—Föbus ve babası Zeus. Ama bu gerçeği-konuşan tanrının buyrukları ve *var* olana ilişkin duyuruları gerçekte aldatıcıdırlar.

Çünkü bu bilme, kendi Kavramında, dolaysızca bir bilmemedir, çünkü *bilinç* eylemde kendi kendisinde bu karşıtlıktır. O ki Sfenks'in bilmecesini çözebilmişti,[45] ve o ki çocukça bir güvenle güvenmişti,[46] ikisi de tanrının onlara açıkladıkları yoluyla yokoluşa gönderilmektedirler. Onda güzel tanrının dile geldiği bu rahibe[47] Yazgının iki dilli kızkardeşlerinden[48] başka birşey değildir ki bunlar verdikleri sözlerle suça itmekte, ve kesinlik diye bildirdiklerinin iki-dilliliği yoluyla onu,[49] ki kendini açık anlama bırakmıştır, aldatmaktadırlar. Öyleyse, cadılara inanan bu sonuncudan[49] daha arı, ve rahibeye ve güzel tanrıya güvenen öncekinden daha ölçülü, daha sağlam olan bilinç,[50] babasının ruhunun kendisinin onu öldüren suç üzerine yaptığı açıklamaya karşın öcünde duraksar, ve daha başka kanıtlar düzenler,—şu nedenle ki, bu açıklayan ruh şeytan da olabilir.

738. Bu güvensizliğin zemini bilen bilincin öz-pekinlik ve nesnel öz arasındaki karşıtlığa yakalanmış olmasıdır. Edimselliği saltık yasa ile karşıtlık içinde *kendinde* bir hiç olarak gören törel tüze görgüler ki, bilmesi tek yanlıdır, yasası salt karakterinin yasasıdır, tözün güçlerinden ancak birini ele geçirmiştir. Eylemin kendisi *bilinenin* kendi *karşıtına, varlığa* bu çevrilişidir, karakter ve bilme üzerine dayalı tüzenin tam karşıtının tüzesine döndürülmesidir (ki birincisi Tözün özünde bununla bağlıdır), düşmanlığa kışkırtılmış olan öteki güç ve karakterin 'Erinne'lerine döndürülmesidir. Bu *yeraltı* tüzesi Zeus ile birlikte tahtta oturur ve bildirilen ve bilinen tanrı ile eşit bir saygı görür.

739. Koronun tanrılarının dünyası eylemde bulunan bireysellik tarafından bu üç varlığa sınırlanır. Bunlardan biri *Töz*dür, devletin ve hükümetin evrensel gücü olduğu denli yüreğin ve aile bağlılığının tininin de gücüdür. Bu ayrım genelde töze ait olduğu için, tasarımlandığı zaman iki ayrı şekil olarak bireyselleşmemekte, ama edimsellikte karakterlerinden iki kişiyi taşımaktadır. Öte yandan, bilme ve bilmeme ayrımı her *edimsel özbilincin* içersine düşer,—ve yalnızca soyutlamada, evrensellik öğesinde, iki bireysel şekile bölünmüştür. Çünkü kahramanın 'kendi'si ancak bütün bir bilinç olarak dışvarlık taşımaktadır ve öyleyse özsel olarak biçime ait olan *bütün* ayrımdır; oysa tözü belirlidir, ve içerik ayrımının salt bir yanı ona aittir. Öyleyse, bilincin edimsellikte ayrı ve kendilerine özgü hiçbir bireyselliği

olmayan iki yanının her biri *tasarım*da kendi tikel şeklini kazanır,—biri bildiren tanrının, öteki kendilerini gizli tutan 'Erinne'lerin. Bir yandan, ikisi de eşit ölçüde onurludurlar, ama öte yandan *töz*ün *şekli*, Zeus, ikisinin birbirleri ile *ilişkilerinin* zorunluğudur. Töz ilişkidir: [i] bilme kendi içindir, ama gerçekliğini yalın olanda taşır; [ii] edimsel bilincin var olmasını sağlayan ayrım zeminini onu yokeden iç varlıkta taşır; [iii]*pekinliğin* açık *inancası* doğrulanışını *unutkanlıkta* bulur.

740. Bilinç bu karşıtlığı eylem yoluyla çözmüştü; bildirilen bilgiye göre davranarak bu bilginin aldatıcılığını görgülemektedir; ve kendisini o bilginin içeriği açısından tözün yüklemlerinden *birine* bırakarak ötekini çiğnemiş ve böylece ona kendisine karşı bir hak vermişti. Bilen tanrıyı izleyerek, dahaçok bildirilmemiş olanı ele geçirmişti, ve o iki-anlamlılığı—çünkü doğası böyledir—bilinç için de *belirtik* ve ona bir *uyarı* olan bir bilgiye güvenmiş olmanın cezasını ödemektedir. Rahibenin çılgınlığı, cadıların İnsansı olmayan şekilleri, ağaçların, kuşların sesleri, düşler vb. gerçeğin kendini gösterdiği yollar değil, tersine aldatmacanın, ağırbaşlı olmamanın, bilmenin tekillik ve olumsallığının uyarıcı belirtileridirler. Ya da, başka bir deyişle, bilinç tarafından çiğnenen karşıt güç kesin yasa ve geçerli tüze olarak bulunmaktadır, ister ailenin isterse devletin yasası olsun; öte yandan bilinç kendi bilme yolunu izlemiş, ve bildirilmiş olanı kendi kendisinden gizlemişti. Ama içeriğin ve bilincin birbirlerine karşı ortaya çıkan güçlerinin gerçeklikleri ikisinin de eşit ölçüde haklı oldukları ve bu yüzden eylemin ortaya çıkarmış olduğu karşıtlıkları içinde eşit ölçüde haksız oldukları sonucudur. Eylemin devimi bunların birliğini her iki gücün ve her iki özbilinçli karakterin karşılıklı yıkılışlarında belgitler. Karşıtlığın kendisi ile uzlaşması ölümdeki *yeraltı dünyasının* 'Lethe'sidir,—ya da *yeryüzünün* 'Lethe'sidir, kabahatten değil, çünkü bilinç kabahatini kendisi işlemiş olduğu için yadsıyamaz, ama suçtan aklanma olarak, ve suçunun cezasını çeken ruhun dinginleşmesi olarak. İkisi de unutuluştur, edimselliğin, tözün güçlerinin eylemlerinin, onların bireyselliklerinin, ve soyut iyi ve kötü düşüncelerinin güçlerinin yitmişliğidir; çünkü bunlardan hiçbiri kendi başına öz değildir, oysa öz daha çok bütünün kendi içersindeki dinginliği, Yazgının devimsiz birliği, ailenin ve hüküme-

tin dingin dışvarlıkları ve dolayısıyla etkinsizlik ve dirimsizlikleri, ve Apollo ile Erinnelerin eşit onurları ve dolayısıyla ilgisizce edimsellik dışı kalmaları, ve bunların tinsel yaşam ve etkinliklerinin yalın Zeus'a geri dönüşüdür.

741. Bu Yazgı göksel dünyadaki, bireyselliğin ve özün o düşünceden yoksun karışımındaki nüfus azalışını tamamlar—bir karışım ki onun yüzünden özün eylemi tutarsız, olumsal, ona yaraşmaz görünmektedir; çünkü öze yalnızca yüzeysel olarak bağlı olan bireysellik özsel değildir. Eski çağların filozofları tarafından istenmiş olan böyle özsüz tasarımların uzaklaştırılmaları öyleyse daha şimdiden genel olarak Trajedide başlamaktadır, çünkü bundan böyle tözün bölünüşü Kavram tarafından denetlenmektedir, ve buna göre bireysellik özsel bireyselliktir ve belirlenimler saltık karakterlerdir. Trajedide sunulan özbilinç bu nedenle salt *bir* en üstün gücü bilir ve tanır, ve bu Zeus'u yalnızca devletin ya da yüreğin gücü olarak, ve, bilmenin [özne-nesne] karşıtlığı içinde, yalnızca bilmede şekil kazanmakta olan *tikelin* babası olarak,—ve ayrıca andın ve 'Erinneler'in Zeus'u olarak, *evrenselin*, gizlilikte konuklayan iç varlığın Zeus'u olarak bilir ve tanır. Öte yandan, Kavramdan çıkarak tasarımsal sunuş içine dağılmış olan ve Koronun birbiri ardına geçerli olmalarına izin verdiği daha öte kıpılar ise kahramanın 'pathos'u değildirler; kahramanda tutkular düzeyine, olumsal özsüz kıpılar düzeyine düşerler ki, gerçi 'kendi'siz Koro tarafından övülmektedirler, ama kahramanların karakterlerini oluşturma yeteneğinde değildirler, ne de onlar tarafından kendi özleri olarak anlatılıp, onurlandırılma yeteneğindedirler.

742. Oysa gene tanrısal Varlığın kendisinin kişileri de, tıpkı onun tözünün karakteri gibi, bilinçten yoksun olanın yalınlığı içersinde biraraya toplanırlar. Bu zorunluk özbilince karşıt olarak ortaya çıkan tüm şekillerin olumsuz gücü olma belirlenimini taşır, bir güç ki onda bu şekiller kendilerini tanımamakta, ama tersine yokolmaktadırlar. 'Kendi' yalnızca *karakterlere* yüklenmiş olarak ortaya çıkmaktadır, devimin aracısı ya da orta terimi olarak değil. Oysa özbilinç, kendinin yakın *pekinliği*, gerçekte olumsuz güçtür, Zeus'un, *tözsel* varlığın ve *soyut* zorunluğun birliğidir; tinsel birliktir ki herşey ona geri dönmektedir. Edimsel özbilinç henüz töz ve Yazgıdan ayırdedildiği için, *bir yandan*

Korodur, ya da daha doğrusu seyirciler kalabalığıdır ki, tanrısal yaşamın bu devimi tarafından *yabancı* birşey olarak korku ile doldurmaktadır, ya da onlarda bu devim, kendilerine yakın birşey olarak, yalnızca eylemsiz bir *sevecenlik* duygusu yaratmaktadır. *Öte yandan*, bilincin karışması ve karakterlere ait olması ölçüsünde, bu birleşme dışsal bir birliktir, bir *ikiyüzlülüktür*, çünkü gerçek birlik, *'kendi'nin*, Yazgının ve tözün birliği henüz bulunmamaktadır; seyircilerin önünde ortaya çıkan kahraman maskesine ve oyuncuya, oyundaki kişiye ve edimsel 'kendi'ye bölünmektedir.

743. Kahramanın özbilinci onun maskesinden dışarı çıkmalı ve kendisini hem Koronun tanrılarının ve hem de saltık güçlerin kendilerinin Yazgısı olarak bildiğini ve Korodan, evrensel bilinçten, bundan böyle ayrılmış olmadığını göstermelidir.

744. *Komedi*, öyleyse, herşeyden önce, edimsel özbilincin kendisini tanrıların yazgısı olarak sergiliyor olması yanını taşımaktadır. Bu öğesel varlıklar, *evrensel* kıpılar olarak, birer 'kendi' değildirler ve edimsel değildirler. Hiç kuşkusuz, bireysellik biçimi ile donatılmışlardır, ama bu onlar için ancak imgelemdedir ve kendinde ve kendi için onlara ait değildir; edimsel 'kendi' tözü ve içeriği olarak böyle soyut bir kıpı taşımaz. O, Özne, öyleyse böyle bir kıpının, böyle tekil bir özelliğin üzerine yükseltilmiştir, ve bu maske ile örtülü olarak, kendi başına birşey olmak isteyen böyle bir özelliğin ironisini dile getirmektedir. Evrensel özselliğin kuruntuları 'kendi'de açığa serilirler; o kendisini bir edimsellik içinde tutsak olarak gösterir, ve salt gerçek birşey olmayı istediği için maskeyi düşürür. Burada edimsel birşey olma imlemi içinde ortaya çıkan 'kendi', kendi rolünü yapmak için bir kez takmış olduğu maske ile oynamaktadır; ama bu yanıltıcı görünüşten yine o denli çabucak sıyrılır ve kendi öz çıplaklık ve sıradanlığı içinde ortaya gelir, bunun asıl 'kendi'den, oyuncudan, ya da seyirciden ayrı olmadığını gösterir.

745. Şekillenen genelde özselliklerin kendi bireysellikleri içersinde bu genel çözülüşleri kendi içeriğinde bu içerik daha ciddi ve zorunlu anlamını taşıyor oldukça daha ciddi ve dolayısıyla daha geçimsiz ve daha kırıcı olmaktadır. Tanrısal töz kendi içersinde doğal ve törel özselliklerin anlamını birleştirir. Doğal öğe açısından, edimsel özbilinç Doğanın şeylerini kendi süslenmesi,

konutu vb. için ve ayrıca adağının ziyafetinde kullanımında kendisini daha şimdiden ona gizin, yani Doğanın özsel bağımsızlığına ilişkin gerçeğin bildirildiği Yazgı olarak göstermektedir. Ekmek ve şarabın gizeminde bu bağımsızlığı iç özün anlamı ile birlikte kendisinin yapmaktadır; ve Komedide genel olarak bu anlamın ironisinin bilincindedir.—Şimdi, bu anlam törel özselliği kapsadığı ölçüde bir yandan devletteki iki yanı içindeki ulustur, ya da özgün *Demos*, ve ailenin bireyselliğidir; öte yandan ise, özbilinçli arı bilme, ya da evrenselin ussal düşünmesidir.—Bu *Demos*, genel kütle, ki kendisini saygı duyulacak anlak ve içgörü olarak bildiği gibi efendi ve egemen olarak da bilmektedir, edimselliğinin tikelliği yoluyla kendisini zorlamakta ve aldatmakta, ve kendine ilişkin sanısı ile dolaysız dışvarlığı, zorunluğu ile olumsallığı, evrenselliği ile sıradanlığı arasındaki gülünç zıtlığı sergilemektedir. Eğer, evrenselden ayrılmış olan bireyselliğinin ilkesi kendisini edimselliğin özgün şekli içinde göz önüne seriyor ve kamusal-varlığa—ki buna o gizli bir zarardır—açıkça el koyup onu yönetiyorsa, o zaman bir kuram olarak evrensel ile kılgının ilgilendiği şey arasındaki zıtlık kendisini dolaysızca ele verir, dolaysız bireyselliğin amaçlarının evrensel düzenden tam kurtuluşu ve böyle bir bireyselliğin o düzen için duyduğu küçümseme sergilenmiş olur.[51]

746. Ussal *düşünme* tanrısal Varlığı olumsal şeklinden kurtarır, ve her tür törel düzgüyü üreten ve bir yasalar çokluğuna ve belirli ödev ve hak kavramlarına geçerlilik veren Koronun kavrayışsız bilgeliği ile karşıtlık içinde, bunları yalın *Güzel* ve *İyi* İdealarına yükseltir.—Bu soyutlama devimi bu düzgü ve yasaların kendilerinde kapsanan eytişimin bilincidir, ve böylece bunların daha önce içersinde göründükleri saltık geçerliliğin yitişinin bilincidir. Tasarımsal düşüncenin tanrısal Varlıklara ödünç verdiği olumsal belirlenim ve yüzeysel bireyselliğin yitişi ile, onlara *doğal* yanları açısından geriye yalnızca dolaysız dışvarlıklarının çıplaklığı kalmaktadır; onlar Bulutlar,[52] uçup giden birer sistirler, tıpkı o tasarımlar gibi. *Düşüncel* özsellikleri ile uyumlu olarak *yalın* Güzel ve İyi düşüncelerine dönüşmüşlerdir ki bunlar her tür içerik ile doldurulmaya dayanabilmektedirler. Eytişimsel bilginin gücü[53] eylemin belirli yasa ve düzgülerini gençliğin onu baştan çıkaran haz ve düşüncesizliğine teslim eder, ve yaşa-

mın bireyselliğine sınırlanmış, korku ve endişe içindeki yaşlılığı aldatmak için silahlar sağlar. Arı Güzel ve İyi düşünceleri böylece gülünç bir görünüş sergilerler: hem içerik olarak belirliliklerini ve hem de saltık belirliliklerini kapsayan sanıdan, eş deyişle, bilincin bu belirlenimlere sımsıkı sarılışından kurtuluşları yoluyla boşalmakta ve tam bu nedenle salt bir sanı oyunu ve başına buyruk bir bireyselliğin özenci olmaktadırlar.

747. Burada, öyleyse, daha önceki bilinçsiz Yazgı, ki boş bir dinginlik ve unutuluştan oluşmaktadır ve özbilinçten ayrıdır, şimdi özbilinç ile birleşmektedir. *Bireysel 'kendi'* olumsuz güçtür ki onun yoluyla ve onun içinde tanrılar, ve ayrıca kıpıları, yani dışsal olarak varolan Doğa ve belirlenimlerinin düşünceleri, yitmektedirler; aynı zamanda, bireysel 'kendi' bu yitişin boşluğu değildir, ama tersine kendini bu yokluğun kendisinde saklamakta, kendisi ile kalmaktadır, ve biricik edimselliktir. Onda Sanat dini tamamlanmış ve bütünüyle kendi içine geri dönmüştür. Kendini bu saltık güç olarak sunanın öz-pekinliği içindeki bireysel bilinç olması olgusu yoluyla, bu saltık güç *tasarımlanmış* birşey biçimini, *bilinçten* bütünüyle *ayrı* ve ona yabancı birşey biçimini yitirmiş olmaktadır, tıpkı yontunun, ve ayrıca dirimli güzel tenselliğin, ya da Epiğin içeriğinin ve Trajedinin güçlerinin ve kişilerinin yabancılıkları gibi;—bu birlik Kültün ve gizemlerin *bilinçsiz* birliği de değildir; tersine, oyuncunun asıl 'kendi'si onun kişileştirdiği ile çakışmaktadır, tıpkı seyircinin ona sunulan oyunda bütünüyle evinde olması ve kendisini onda oynuyor görmesi gibi. Bu özbilincin gözlediği şey, ona karşı özsellik biçimini alan herşeyin, tersine onda, onun düşüncesinde, onun dışvarlık ve eyleminde çözüldüğü ve onun acımasına kaldığı olgusudur. O evrensel herşeyin öz-pekinliğe geri dönüşüdür —bir pekinlik ki, sonuç olarak, yabancı herşeyden duyulan korkunun ve yabancı herşeyin özsel varlığının tam bir yitişidir. Bu öz-pekinlik bilincin bir erinci ve kendisini erince salıverişidir, öyle bir yolda ki, bu Komedinin dışında hiçbir yerde bulunmıyacaktır.

C. BİLDİRİLMİŞ DİN

748. Sanat dini yoluyla Tin *Töz* biçiminden *Özne* biçimine geçmiştir, çünkü sanat onun şeklini *üretmekte* ve böylece onda *edimi* ya da *özbilinci* belirtik kılmaktadır—özbilinç ki, korkunç Tözde yalnızca yitmekte ve güveninde kendisi kendisini kavramamaktadır. Tanrısal Varlığın bu insanlaşması 'kendi'nin salt *dış* şeklini kendisinde taşıyan, ama *'iç'*i, 'kendi'nin etkinliğini ise dışarda bırakan yontudan başlar; oysa Kültte iki yan bir olmuşlardır; ve Sanat dininin sonucunda bu birlik, tamamlanmışlığı içinde, aynı zamanda giderek 'kendi' ucuna da geçmiştir; bilincin bireyselliğinde kendisinden bütünüyle pekin Tinde tüm özsellik batmıştır. Bu hafifliği anlatan önerme şöyledir: *'Kendi' saltık Varlıktır*; öz, Töz, ki onda 'kendi' ilineksellik idi, bir yüklem düzeyine batmıştır; ve karşısına hiçbirşeyin öz biçiminde çıkmadığı *bu özbilinçte* Tin *bilincini* yitirmiştir.

749. Bu *'Kendi' saltık Varlıktır* önermesi, açıkça göründüğü gibi, dinsel-olmayan edimsel Tine aittir; ve onu anlatan şeklin Tinin hangi şekli olduğunu anımsamamız gerekiyor. Bu şekil aynı zamanda devimi ve bunun evrilmesini de kapsayacaktır—bir evrilme ki, 'kendi'yi bir yüklem düzeyine indirmekte ve Tözü Özneye yükseltmektedir, öyle bir yolda ki, evrik önerme *kendinde* ya da *bizim için* Tözü Özne yapmamakta, ya da, gene aynı şey, Tözü Tinin bilincinin başlangıca, doğal dine geri götürüleceği bir yolda eski durumuna koymamaktadır; tersine, bu evrilme *özbilincin* kendisi *için* ve kendisi *yoluyla* ortaya çıkarılmaktadır. Özbilinç kendini bilinçli olarak teslim ettiği için, vazgeçişinin içinde saklanmakta ve Tözün Öznesi olarak kalmaktadır; ama benzer olarak kendinden vazgeçmiş olduğu için, aynı zamanda Tözün bilincini taşımaktadır; ya da özbilinç özverisi yoluyla Tözü Özne olarak ortaya çıkardığı için, Töz özbilincin öz 'kendi'si olarak kalmaktadır. Böylece, eğer iki önermeden ilkinde Öznenin tözselliği yalnızca yitmekte, ve ikincide Töz salt bir yüklem ise, ve öyleyse iki yan her birinde karşıt bir değer eşitsizliği ile bulunuyor iseler, o zaman burada erişilen sonuç iki doğanın birleşmesi ve içiçe geçmesidir, ki bunda ikisi de, eşit değerler ile, *özsel* oldukları gibi aynı zamanda yalnızca *kıpılar*

olarak da bulunmaktadırlar; böylelikle Tin kendinin hem kendi *nesnel* Tözü olarak ve hem de yalın, kendi içinde kalmakta olan *özbilinç* olarak *bilincidir*.

750. Sanat dini törel Tine aittir, ve daha önce görmüştük ki, törel Tin *tüze-koşulunda,*[54] e.d. *genelde 'kendi', soyut kişi, saltık Varlıktır* önermesinde yokolmaktadır. Törel yaşamda 'kendi' ulusunun Tini içinde batmıştır, *dolu* evrenselliktir. Oysa *yalın bireysellik* kendisini bu içerikten yükseltmekte, ve hafifliği onu 'kişi'ye, tüzenin soyut evrenselliğine arıtmaktadır. Bunda törel Tinin *olgusallığı* yitmiş, ve ulusal bireylerin içeriksiz Tinleri *bir* Panteonda toplanmışlardır; güçsüz biçimi her bir Tini kendi başına bırakan bir tasarım Panteonuna değil, ama soyut evrenselliğin, arı düşüncenin Panteonuna,—arı düşünce ki, onları bedensizleştirmekte ve tinsiz 'kendi'ye, tekil kişiye, *kendinde*ve-*kendi*için*varlık* vermektedir.

751. Oysa bu 'kendi' kendi boşluğu yoluyla içeriği özgür bırakmıştır; bilinç salt *kendi içersinde* özdür; onun öz *dışvarlığı,* kişinin tüzel tanınmışlığı, doldurulmamış soyutlamadır; o öyleyse dahaçok yalnızca kendi kendisinin düşüncesine iyedir, ya da, o *'orada' var* ve kendini nesne olarak biliyor iken, *edimsel olmayan* birşeydir. Bu yüzden o ancak Stoacı *düşünce bağımsızlığı*dır ki, kuşkucu bilincin devimi içinden geçerek gerçekliğini Mutsuz Özbilinç demiş olduğumuz şekilde bulmaktadır.

752. Bu özbilinç soyut kişinin edimsel değerinin ne durumda olduğunu, ve ayrıca bu kişinin değerinin arı düşüncede [Stoacılıkta] neye vardığını bilmektedir. Bilir ki böyle bir geçerlik dahaçok tam bir yitiştir; onun kendisi kendisinin bu bilinçli yitişi ve kendine ilişkin bilgisinden vazgeçiştir.—Görüyoruz ki, bu Mutsuz Bilinç kendi içinde eksiksiz bir mutluluk içinde olan komik bilincin karşıeşini ve tamamlanışını oluşturmaktadır. Bu komik bilince tüm tanrısal varlık geri dönmektedir, ya da o *töz*den tam bir *vazgeçiştir*. Buna karşı Mutsuz Bilinç ise, evrik olarak, kendinde ve kendi için olması gereken *öz-pekinliğin* trajik yazgısıdır. O *bu kendi pekinliğinde* tüm *özsel varlığın* yitişinin ve giderek bu kendine ilişkin bilginin yitişinin bilincidir—'kendi' gibi tözün de yitişinin; bir acıdır ki kendisini acımasız bir sözde anlatmaktadır: *Tanrı öldü.*[55]

753. Tüze koşulunda, öyleyse, törel dünya ve bu dünyanın di-

ni komik bilinçte batmışlardır, ve Mutsuz Bilinç bu *bütün* yitişin bilgisidir. O hem dolaysız kişiliğine, ve hem de dolaylı, *düşüncel* kişiliğine verdiği değeri yitirmiştir. Tanrıların bengi yasalarına olan güven yitmiş ve tikel sorulara yanıt taslayan Biliciler dilsizleşmişlerdir. Yontular şimdi dirimli ruhları uçup gitmiş olan taşlardırlar, tıpkı ilahinin yalnızca inancın terkettiği sözcükler olması gibi. Tanrıların masaları tinsel yiyecek ve içecekten yoksundur, ve oyunları ve şenliklerinde bilinç tanrısal Varlık ile sevinç dolu birliğine geri dönememektedir. Müz'ün çalışmaları şimdi Tinin gücünden yoksundur, çünkü Tin kendi kendisinin pekinliğini tanrıları ve insanları ezmekle kazanmıştır. Şimdi bizim için onlar oldukları gibi olmuşlardır,—ağacından koparılmış güzel meyva: onu dostça bir Yazgı bize sunmuştur, tıpkı bir genç kızın meyvayı sunuşu gibi. O yazgı bize onların dışvarlıklarının edimsel yaşamını veremez, ne onları taşımış olan ağacı, ne tözlerini oluşturmuş olan toprak ve öğeleri, ne belirliliklerini oluşturmuş olan iklimi, ve ne de oluş süreçlerini yönetmiş olan mevsimler döngüsünü.—Böylece Yazgı antik Sanat çalışmalarının yanısıra bize bunların dünyasını, içinde çiçeklenip serpildikleri törel yaşamın bahar ve yazını vermez; verdiği yalnızca o edimsel dünyanın üzeri örtülü anısıdır.—Karşılarındaki etkin hazzımız öyleyse bilincimizin onu dolduran eksiksiz gerçekliğine erişmesini sağlayacak tanrısal bir tapınma değildir; dışsal bir etkinliktir ki, sanki bu meyvalardan yağmur damlalarını ya da toz parçacıklarını silmekte, ve törel yaşamın çevreleyici üretici, ve canlandırıcı edimselliğinin iç öğeleri yerine, onların dışsal varoluşunun ölü öğelerinin—dil, tarihsel durumlar vb.—dağınık iskelesini kurmaktadır. Bütün bunları onların yaşamına girebilmek için değil, ama yalnızca onları kendi içimizde tasarımlayabilmek için yaparız. Oysa nasıl toplanmış meyvaları sunan genç kız onları dolaysızca sağlayan ve kendi koşul ve öğeleri içinde—ağaç, hava, ışık vb.—açınmış olan Doğadan daha çoğu ise, çünkü tüm bunları özbilinçli göz pırıltısında ve sunucu tavrında daha yüksek bir kipte biraraya getirmektedir, gene öyle, bize o sanat çalışmalarını sunan Yazgının Tini de o ulusun törel yaşamından ve edimselliğinden daha çoğudur, çünkü o bunlarda henüz dışsal bir kipte bulunan Tinin bizdeki [*anısal*] *İçleşmesidir* [*Er-Innerung*],—trajik Yazgının Tinidir ki, tüm o bireysel tanrıları

ve tözün yüklemlerini bir Panteona, kendisinin Tinin kendisi olarak bilincinde olan Tine toplamaktadır.

754. Onun üretilmesi için tüm koşullar bulunmaktadır, ve koşullarının bu bütünlüğü onun *oluş* sürecini, *Kavramını*, ya da *kendinde-varolan* üretimini oluştururlar. Sanat yaratılarının çemberi saltık tözün dışlaşma biçimlerini çevrelemektedir. Saltık töz bireysellik biçimindedir: bir Şey olarak, duyusal bilincin *varolan* nesnesi olarak,—arı dil olarak, ya da dışvarlığı 'kendi'nin dışına geçmeyen ve salt *yiten* bir nesne olan şeklin oluş süreci olarak,—canlılığı içindeki evrensel özbilinç ile dolaysız *birlik* olarak, ve Kültün ediminde dolaylı kılınmış bir birlik olarak; güzel, *'kendi'-gibi* bir *tensellik* olarak; ve son olarak, *tasarıma* yükseltilmiş dışvarlık ve bu dışvarlığın bir dünyaya genleşmesi olarak—bir dünya ki, kendini en sonunda aynı zamanda bir *arı özpekinlik* olan evrenselliğe toplamaktadır.—Bu biçimler, ve öte yanda kişinin ve tüzenin dünyası, içeriğin özgür bırakılmış öğelerinin yokedici yabanıllığı, ve ayrıca Stoacılığın *düşüncel* kişisi ile Kuşkucu bilincin kararsız dinginsizliği, özbilinç olmakta olan Tinin doğuş yeri çevresinde dayançsızlık içinde bekleyen şekiller kuşağını oluştururlar. Mutsuz Özbilincin bunların tümünün içine işleyen acısı ve özlemi onların özeği ve onun ortaya çıkışının ortak doğum sancılarıdır,—o şekilleri kıpıları olarak kapsayan arı Kavramın yalınlığı.

755. Tin yukarda iki evrik önerme olarak sunulmuş olan iki yanı kendisinde taşımaktadır; biri şudur: *töz* kendisini kendinden dışlaştırır ve özbilinç olur; ikincisi, evrik olarak: *özbilinç* kendisini kendinden dışlaştırır ve şeylik ya da evrensel 'kendi' yapar. İki yan bu yolda karşı karşıya gelmişler, ve bu karşılaşma yoluyla gerçek birlikleri ortaya çıkmıştır. Tözün dışlaşması, özbilinç oluş süreci ise karşıta geçişi, *zorunluğun* bilinçsiz geçişini, ya da tözün *kendinde* özbilinç olduğunu anlatmaktadır; evrik olarak, özbilincin dışlaşması ise onun *kendinde* evrensel öz olduğunu, ya da—'kendi' kendi karşıtında kendi kendisinde kalan arı kendi-için-varlık olduğu için—*'kendi için* tözün özbilinç ve tam bu nedenle Tin olduğunu anlatmaktadır. Töz biçimini bırakıp özbilinç şekli içinde dışvarlığa girmiş olan bu Tine ilişkin olarak—eğer doğal üreyişten alınan ilişkileri kullanmak istersek—onun *edimsel* bir anası, buna karşın *kendinde*-varolan

bir babası olduğu söylenebilir; çünkü *edimsellik* ya da özbilinç, ve töz olarak *'kendinde'* onun iki kıpısıdır, ki bunların karşılıklı dışlaşarak her birinin öteki olması yoluyla Tin onların bu birliği olarak dışvarlığa geçmektedir.

756. Özbilinç tek yanlı olarak salt *kendi öz* dışlaşmasını gördüğü ölçüde, o zaman nesnesinin onun için 'kendi' olduğu denli Varlık da olmasına ve tüm dışvarlığı tinsel öz olarak bilmesine karşın, gene de bu yolla onun için henüz gerçek Tin oluşmuş değildir, çünkü genelde varlık ya da töz de *kendinde* kendi payına kendisini kendi için dışlaştırmış ve özbilinç olmuş değildir. Çünkü bu durumda tüm dışvarlık yalnızca *bilincin bakış açısından* tinsel özdür, kendi kendisinde değil. Tin bu kipte yalnızca dışvarlığa *imgelenmiştir;*[56] bu imgeleme bir sezgisel bir çoşkunluktur ki, Tarihe olduğu gibi Doğaya da, dünyaya ve benzer olarak erken dinlerin mitsel tasarımlarına, bunların görüngülerinde bilince doğrudan sunduklarından, ve dinler durumunda ise, özbilincin—ki bunlar onun dinleri idiler—onlarda bildiğinden daha başka bir iç anlam verir. Oysa bu anlam ödünç bir anlamdır, bir giysidir ki görüngünün çıplaklığını örtmez, ve hiçbir inanç ve saygı kazanmaz, bilincin karanlık gecesi ve kendinden geçişi olarak kalır.

757. Öyleyse, eğer nesnelin bu anlamı salt imgesel olmayacak ise, o zaman *kendinde* olmalıdır, e.d. *önce* bilinç için Kavramdan kaynaklanıyor ve zorunluğu içinde ortaya çıkıyor olmalıdır. Böylece *dolaysız bilincin* bilmesi ya da *varolan* nesnenin bilincinin bilmesi yoluyla, bunun zorunlu devimi yoluyla, bizim için kendi kendisini bilen Tin ortaya çıkmış olmaktadır. Bu Kavram, ki dolaysız olarak bilinci için *dolaysızlık* şeklini de taşımıştı, *ikinci olarak* kendisine *kendinde* özbilinç şeklini vermiştir ve bunu yalnızca Kavramın duyusal bilincin içeriksiz nesnesi olan *varlığın* ya da *dolaysızlığın* kendisini dışlaştırmasını ve bilinç için 'Ben' olmasını sağlayan aynı zorunluğuna göre yapmıştır.—Ama *dolaysız 'kendinde'* ya da *varolan zorunluk* ise kendisini *düşünen 'kendinde'*den ya da *zorunluğun bilinmesinden* ayırdeder,—ama bir ayrım ki aynı zamanda Kavramın dışında yatmamaktadır, çünkü Kavramın *yalın birliği dolaysız varlığın* kendisidir; Kavram hem kendi kendisini dışlaştırma ya da *sezilen zorunluğun* oluş sürecidir, ve hem de bu zorunlukta kendi kendisinde kal-

maktadır, onu bilmekte ve kavramaktadır.—Kendisine özbilinç şeklini veren Tinin *dolaysız 'kendinde'*si salt şu demektir ki, edimsel dünya-Tini kendisinin bu bilgisine varmıştır; ancak bundan sonradır ki bu bilgi de onun bilincine ve gerçeklik olarak girmektedir. Bunun nasıl olduğunu daha önce yukarda görmüştük.

758. Saltık Tinin kendisine *kendinde* özbilinç şeklini vermiş olması ve öyleyse bunu kendi *bilinci* için de vermiş olması—bu şimdi *dünyanın* şu *inancı* olarak görünmektedir: Tin bir özbilinç olarak e.d. edimsel bir insan olarak *'orada'*dır, dolaysız pekinliğin nesnesi olmuştur, öyle ki, inanan bilinç bu tanrısallığı *görmekte, duymakta* ve *işitmektedir.* Öyleyse bu özbilinç imgelem değildir, tersine inananda *edimseldir.* Buna göre bilinç *kendi* iç varlığından, düşünceden başlamamakta ve *kendi içersinde* Tanrı düşüncesini dışvarlık ile birleştirmemektedir; tersine, dolaysızca bulunan dışvarlıktan başlamakta ve Tanrıyı orada tanımaktadır.—*Dolaysız varlık* kıpısı Kavramın içeriğinde öyle bir yolda bulunmaktadır ki, dinsel Tin tüm özselliğin bilince geri dönüşünde *yalın* olumlu bir 'kendi' olmuştur, tıpkı genelde edimsel Tinin Mutsuz Bilinçte tam bu *yalın,* özbilinçli olumsuzluk olarak bulunmuş olması gibi. Dışsal olarak varolan Tinin 'kendi'si, buna göre, tam bir dolaysızlık biçimini taşımaktadır; ne düşüncel birşey, ne tasarımlanmış, ne de üretilmiş birşey olarak koyulmaktadır,—ki hem doğal dinde, hem de Sanat dininde, dolaysız 'kendi'nin durumu budur. Tersine, bu Tanrı dolaysızca bir 'kendi' olarak, edimsel bireysel bir İnsan olarak, duyusal bir kipte algılanmaktadır; bu Tanrı salt böyle iken özbilinçtir.

759. Tanrısal Varlığın bu insanlaşması, e.d. özsel olarak ve dolaysızca özbilinç şeklini taşıması, saltık dinin yalın içeriğidir. Bu dinde tanrısal Varlık Tin olarak bilinir, ya da bu din tanrısal Varlığın kendi üzerine Tin olarak bilincidir. Çünkü Tin kendisini kendi dışlaşmasında biliştir; varlıktır ki başkalığında kendisi ile özdeşliğini sürdürme devimidir. Bu ise Tözdür, çünkü Töz ilineklerinde o denli de kendi içine yansımaktadır, onlara karşı özsel olmayan birşey karşısında ya da onlarda yabancı bir öğede imiş gibi bulunan birşey karşısında olduğu gibi ilgisiz değildir, tersine onlarda *kendi içersindedir,* çünkü *Özne* ya da *'kendi'*dir.—Bu dinde bu nedenle tanrısal Varlık bildirilmiştir. Bildirilmesi

hiç kuşkusuz ne olduğunun bilinmesinden oluşur. Ama o ancak Tin olarak, özünde *özbilinç* olan Varlık olarak bilindiği zaman biliniyor olmaktadır. Eğer bilinç için nesnesi ondan *başka* ya da *yabancı* birşey ise, eğer bilinç onu *kendi kendisi* olarak bilmiyor ise, o zaman nesnesinde ondan gizli birşey bulunmaktadır. Bu gizlilik saltık Varlık Tin olarak bilincin nesnesi olduğu zaman sona ermektedir; çünkü o zaman nesne bilinç ile ilişkisinde *'kendi'* olarak vardır; e.d. bilinç kendisini dolaysızca nesnede bilmektedir, ya da nesnede kendisine açıktır. Bilincin kendisi kendisine salt kendi öz-pekinliğinde açıktır; o nesnesi *'kendi'*dir; oysa 'kendi' yabancı birşey değildir, tersine kendisi ile ayrılmaz birliktir, dolaysız evrenseldir. Arı Kavram, arı Düşünce, ya da *kendi-için-varlıktır* ki dolaysızca *varlıktır*, ve buna göre *başkası için varlık*tır, ve bu *başkası için varlık* olarak dolaysızca kendi içersine geri dönmüştür ve kendi kendisindedir; öyleyse, gerçekten ve biricik açık olandır. Bağışkan, Haktanır, Kutsal, Göğün ve Yerin Yaratıcısı vb. bir Öznenin *yüklemleridirler,*—evrensel kıpılar ki, desteklerini bu noktada bulurlar ve yalnızca bilinç düşünceye çekildiği zaman vardırlar.—Bilinen *onlar* oldukça, zemin ve özleri, *Özne*nin kendisi, henüz açığa çıkarılmış değildir; ve, gene, evrenselin *belirlenimleri bu evrenselin* kendisi değildirler. Oysa *Özne*nin kendisi ve dolayısıyla *bu arı evrensel* de *'kendi'* olarak açığa çıkmışlardır, çünkü 'kendi' tam bu kendi içine yansımış iç varlıktır ki, dolaysızca 'orada'dır ve kendisi için orada bulunduğu 'kendi'nin öz pekinliğidir. Bu—*Kavramı* ile uyum içinde açıklanmış olan olarak—öyleyse Tinin gerçek şeklidir, ve bu şekli, Kavram, benzer olarak onun biricik özü ve tözüdür. Tin özbilinç olarak bilinmektedir ve bu özbilince dolaysızca açıktır, çünkü Tin bu özbilincin kendisidir; tanrısal doğa insansal doğa olan ile aynıdır, ve seyredilen şey bu birliktir.

760. Burada öyleyse, bilinç, ya da içinde özün bilincin kendisi için bulunduğu kip, e.d. özün şekli, gerçekte özbilinci ile özdeştir; bu şeklin kendisi bir özbilinçtir; böylece aynı zamanda *varolan* nesnedir, ve bu *varlık* gene o denli dolaysızca *arı Düşünce,* saltık Varlık imlemine iyedir.—Edimsel bir özbilinç olarak 'orada' olan saltık Varlık, kendi bengi yalınlığından *inmiş* olarak görünmektedir, oysa gerçekte böyle inerektir ki ilk kez *en yüksek* özüne erişmiştir. Çünkü ancak yalın arılığına eriştiği zamandır

ki öz Kavramı Saltık *soyutlamadır*—bir soyutlama ki, *arı Düşünce* ve dolayısıyla 'kendi'nin arı bireyselliğidir, tıpkı yalınlığı nedeniyle *dolaysız* birşey ya da *varlık* olması gibi.—Duyusal bilinç denilen şey işte tam bu arı *soyutlamadır,* bu düşünmedir ki onun için *varlık dolaysız olan*dır. Öyleyse en alt olan aynı zamanda en yüksek olandır; açığa çıkarılmış olan, ki bütünüyle *yüzeye* çıkmıştır, tam orada *en derin* olandır. En yüksek Varlığın varolan bir özbilinç olarak görülmesi, duyulması vb.,—bu öyleyse gerçekte onun Kavramının tümlenişidir; ve bu tümleniş yoluyla o Varlık töz ve o denli de dolaysızca *'orada'*dır.

761. Bu dolaysız dışvarlık aynı zamanda biricik ve yalın dolaysız bilinç değil, ama dinsel bilinçtir; dolaysızlık ayrılmaz bir biçimde, salt *varolan* bir özbilinç imlemini değil, ama arı düşüncel Varlık ya da saltık *Varlık* imlemini de taşır. Bizim Kavramımızda bilincinde olduğumuz şey, *Varlık Özdür* düşüncesi, dinsel bilincin de bilincinde olduğu şeydir. Varlık ve Özün, *Düşünce*nin (ki dolaysız *dışvarlık*tır) bu birliği, hem bu dinsel bilincin *düşüncesi* ya da *dolaylı* bilgisidir, ve hem de eşit ölçüde *dolaysız* bilgisidir; çünkü Varlık ve Düşüncenin bu birliği *öz*bilinçtir ve kendisi *'orada'*dır, ya da *düşüncel* birlik aynı zamanda o olanın bu şeklini taşımaktadır. Tanrı öyleyse burada *olduğu* gibi *açığa çıkarılmıştır; O kendinde* olduğu gibi 'orada'dır; Tin olarak 'orada'dır. Tanrı ancak arı kurgul bilgide erişilebilendir, ve salt bu bilgide vardır ve salt bu bilginin kendisidir, çünkü Tindir; ve bu kurgul bilme bildirilen dinin bilgisidir. Kurgul bilgi Tanrıyı Düşünce olarak ya da arı Öz olarak bilir, ve bu Düşünceyi Varlık olarak ve Dışvarlık olarak, ve Dışvarlığı kendisinin olumsuzluğu olarak, ve böylece 'kendi' olarak, *bu* [tekil] ve evrensel 'kendi' olarak bilir; bildirilmiş dinin bildiği işte budur.—Bütün bir önceki dünyanın umut ve beklentileri yalnızca bu açıklamaya doğru, saltık Varlığın ne olduğunu görmeye ve kendi kendisini onda bulmaya doğru yönelmişti. Saltık Varlıkta kendini görmenin sevinci özbilince girmekte ve bütün dünyayı kavramaktadır; çünkü saltık Varlık Tindir, yalın bir devimdir ki arı kıpılardan oluşmaktadır, ve bu kıpıların anlattıkları tam şudur: saltık Varlık ancak *dolaysız* özbilinç olarak görüldüğü zaman Tin olarak bilinmektedir.

762. Bu kendini Tin olarak bilen Tin Kavramının kendisi do-

laysız Kavramdır ve henüz gelişmiş değildir. Saltık Varlık Tindir, e.d. görünmüştür, açıktır; bu ilk açıklığın kendisi *dolaysızdır;* oysa dolaysızlık o denli de arı dolaylılık ya da düşüncedir; öyleyse böyle olarak kendisinde bunu sergilemelidir.—Daha yakından irdelersek, Tin özbilincin dolaysızlığında *bu bireysel* özbilinçtir, ve *evrensel* özbilince karşıttır. Tin dışlayıcı bir 'Bir'dir ki kendisi için 'orada' olduğu bilinç için henüz çözülmemiş *duyusal* bir *'başka'* biçimini taşımaktadır; bu 'başka' henüz Tini kendi Tini olarak bilmemektedir, e.d. Tin *bireysel* bir 'kendi' olarak henüz o denli de evrensel 'kendi' olarak, herkesteki 'kendi' olarak 'orada' değildir. Başka bir deyişle, şekil henüz *Kavramın* biçimini, e.d. evrensel 'kendi'nin biçimini, dolaysız edimselliği içinde aynı zamanda o denli de ortadan kaldırılmış birşey, Düşünce, evrensellik olan, ve bu evrensellikte edimselliğini yitirmeyen 'kendi'nin biçimini taşımamaktadır.—Bu evrenselliğin en yakın ve kendisi dolaysız olan biçimi ise henüz *düşüncenin* kendisinin, *Kavram olarak Kavramın* biçimi değildir, ama edimselliğin evrenselliği, bir 'kendiler' tümlüğü ya da toplamı, ve dışvarlığın tasarıma yükseltilişidir,—her durumda olduğu gibi, ve belirli bir örnek getirirsek, ortadan kaldırılmış *duyusal Bu* ilk önce *algının* Şeyidir, henüz Anlağın *evrenseli* değil.

763. Öyleyse, saltık Varlığın kendisini o olarak bildirdiği bu tekil insan, bir birey olarak kendisinde *duyusal Varlığın* devimini tamamlamaktadır. O *dolaysızca* bulunan Tanrıdır; böylece *'varlığı' 'varolmuşluğa'* geçmektedir. Bilinç ki onun için Tanrı bu duyusal bulunuşa iyedir, Onu görmeye ve işitmeye son verir; o Onu görmüş ve işitmiş *idi;* ve ilkin Onu yalnızca görmüş, işitmiş *olduğu* içindir ki kendisi tinsel bilinç olmaktadır. Ya da, başka bir deyişle, nasıl O daha önce duyusal dışvarlık olarak bilinç için ayağa kalkmışsa, şimdi de *Tinde* yükselmiştir.—Çünkü Onu duyusal olarak gören ve işiten bir bilincin kendisi salt dolaysız bir bilinçtir ki nesnelliğin özdeşsizliğini ortadan kaldırmamıştır, onu arı düşünce içine geri almamıştır; ve bu nesnel bireyi Tin olarak bilmektedir, kendisini değil. Saltık Varlık olarak bilinen dolaysız dışvarlığın yitişinde dolaysızlık kendi olumsuz kıpısını kazanmaktadır; Tin edimselliğin dolaysız 'kendi'si olarak kalmaktadır, ama topluluğun *evrensel* özbilinci olarak,—bir özbilinç

ki, tözü içinde dingindir, tıpkı bu tözün onda evrensel bir Özne olması gibi; birey kendi başına değil, ama topluluğun bilinci ile, ve bu topluluk için ne ise onunla birlikte, bireysel Tinin tamamlanmış bütünüdür.

764. *Geçmişlik* ve *uzaklık*, bununla birlikte ise yalnızca tamamlanmamış biçimlerdir, tıpkı dolaysızlığın, dolaylı ya da evrensel olarak koyulmuş olması gibi; dolaysızlık Düşünce öğesine yalnızca yüzeysel olarak dalmıştır, onda duyusal bir kip *olarak* saklanmaktadır, ve Düşüncenin doğasının kendisi ile bir olarak koyulmuş değildir. Ancak *tasarımlama* düzeyine yükseltilmektedir, çünkü bu duyusal dolaysızlık ve bunun evrenselliğinin ya da Düşüncenin [görgül] bireşimli bağlanışıdır.

765. Bu *tasarımsal düşünce biçimi*, belirli bir öğe olarak, içinde Tinin bu kendi topluluğunda kendinin bilincinde olduğu düzlemdir. Bu biçim henüz Tinin kendi Kavram olarak Kavramına gelişmiş olan özbilinci değildir: dolaylılık henüz tamamlanmamıştır. Öyleyse Varlık ve Düşüncenin bu bağlanışında bir eksiklik vardır, çünkü tinsel Varlık henüz bir Burası ve bir Ötesi olarak uzlaşmamış bir bölünme ile yüklüdür. *İçerik* gerçek içeriktir, ama tüm kıpıları, tasarımsal düşünce öğesine koyuldukları zaman, *kavranmama* ve birbirleri ile *dıştan* ilişkili tam bağımsız yanlar olarak görünme ırasını taşımaktadırlar. Gerçek içeriğin bilinç için gerçek biçimini de kazanmasından önce bilincin daha yüksek bir eğitsel gelişimi zorunludur; saltık Töze ilişkin sezgisini Kavrama yükseltmeli ve *kendi için* bilincini özbilinci ile özdeşleştirmelidir, tıpkı bunun bizim için ya da *kendinde* olmuş olması gibi.

766. Bu içeriği onu taşıyan bilinçte bulunduğu kipte irdelememiz gerek.—Saltık Tin *içeriktir*, ve böylece *gerçekliğinin* şekli içindedir. Ama gerçekliği yalnızca topluluğun Tözü ya da 'kendinde'si olmak değildir, ne de salt bu içsellikten tasarımlamanın nesnelliğine ilerlemektir; ama edimsel bir 'kendi'ye gelişmek, kendisini kendine yansıtmak ve Özne olmaktır. Bu öyleyse onun kendi topluluğu içinde başardığı devimdir, ya da topluluğun yaşamıdır. Bu kendisini bildiren Tinin *kendinde ve kendi için* ne olduğu bu yüzden Tinin topluluk içindeki varsıl yaşamı deyim yerindeyse çözülüp açılsa ve öğesel tellerine, söz gelimi ilkel, tamamlanmamış topluluğun tasarımlarına ya da giderek edimsel

insanın[57] söylemiş olduklarına dek izlense de aydınlığa çıkarılamaz. Bu geriye-izleme Kavrama varma içgüdüsü üzerine dayanmaktadır; ama Kavramın *kökenini,* onun ilk görüngüsünün *dolaysız dışvarlığı* olarak, *Kavramın yalınlığı* ile karıştırmaktadır. Tinin yaşamının bu yoksullaşması yoluyla, topluluğun tasarımının ve tasarımı ile ilgili eyleminin uzaklaştırılması yoluyla, Kavram yerine ortaya çıkan dahaçok yalın dışsallık ve tekillik, dolaysız görüngünün tarihsel kipi ve sanısal bireysel bir şekil ile onun geçmişinin[58] tinsel olmayan bir anısıdır.

767. Tin kendi bilincinin ilkin *arı töz* biçimindeki içeriği, ya da arı bilincinin içeriğidir. Bu Düşünce öğesi dışvarlığa ya da bireyselliğe iniş devimidir. Aralarındaki orta terim bireşimli bağıntılarıdır, başkalaşma bilinci ya da genel olarak tasarımsal düşünmedir.—Üçüncü kıpı tasarımdan ya da başkalıktan geri dönüş ya da özbilinç öğesinin kendisidir.—Bu üç kıpı Tini oluştururlar; tasarımda dağılması ya da çözülmesi *belirli* bir kipte olmaktan oluşur; bu belirlilik ise onun kıpılarının birinden başka birşey değildir. Tam devimi öyleyse kıpılarının her birinde kendi doğasının bir öğesinde imiş gibi yayılmaktır; bu döngülerden her biri kendisini kendi içersinde tamamladığı için, bir döngünün bu kendi-içine-yansıması aynı zamanda ötekine geçiştir. *Tasarım* arı Düşünce ile genelde özbilinç arasındaki orta terimi oluşturur, ve belirliliklerden salt *biridir*; oysa aynı zamanda, gördüğümüz gibi, ırası, e.d. bireşimli bağıntı olmak, tüm bu öğeler üzerine yayılmıştır ve onların ortak belirliliğidir.

768. İrdeleyecek olduğumuz içeriğin kendisi ile bir düzeye dek daha önceden *mutsuz* bilinç ve *inanan* bilinç tasarımları olarak karşılaşılmıştı; ama mutsuz bilinç durumunda, içerik *bilinçten üretilen* ve *özlem duyulan* bir içerik belirlenimindedir ki, onda Tin doygunluk ve dinginlik bulamamaktadır, çünkü içerik henüz *kendinde,* ya da onun Tözü olma anlamında, onun içeriği değildir; öte yandan inanan bilinçte ise içerik dünyanın 'kendi'-siz *Varlığı* olarak ya da tasarımlamanın özde *nesnel* içeriği olarak görülüyordu—bir tasarımlamanın ki, genelde edimsellikten kaçmaktadır ve bu yüzden *özbilincin pekinliğinden* yoksundur, bir pekinlik ki, bir yandan bilmenin kofluğu olarak, öte yandan arı içgörü olarak ondan ayrılmıştır.—Buna karşı, topluluğun bilinci içeriği *tözü* olarak taşımaktadır, tıpkı içeriğin topluluğun öz Ti-

ninin *pekinliği* olması gibi.

769. Tin ilkin Töz olarak *arı Düşünce* öğesinde tasarlandığı zaman, dolaysızca yalın, kendi kendine özdeş bengi *öz*dür ki, gene de bu soyut öz *anlamını* değil, ama saltık Tin anlamın taşımaktadır. Yanlızca Tin bir anlam değil, iç olan değil, ama edimsel olandır. Öyleyse yalın, bengi öz, eğer 'yalın, bengi öz' anlatımında ve tasarımında kalsaydı, yalnızca boş sözcüklerden bir biçim olarak Tin olurdu. Oysa yalın öz, bir soyutlama olduğu için, gerçekte *kendi kendisinde olumsuz* birşeydir, ve dahası, düşüncenin olumsuzluğu ya da *öz*de kendinde olduğu biçimiyle olumsuzluktur; e.d. yalın öz kendisinden saltık *ayrım* ya da kendisinin arı başkalaşmasıdır. *Öz* olarak o yalnızca *kendinde* ya da bizim içindir; oysa bu arılık yalnızca soyutlama ya da olumsuzluk olduğu için, *kendi kendisi içindir*, ya da *'kendi'*dir, *Kavram*dır.—Böylece *nesnel*dir; ve tasarım Kavramın az önce sözü edilen zorunluluğunu *olmuş* birşey olarak gördüğü ve anlattığı için, denir ki bengi Varlık kendisi için bir 'başka' *yaratır*. Oysa o bu başkalıkta eşit ölçüde dolaysızca kendi içine geri dönmüştür; çünkü ayrım *kendinde* ayrımdır, e.d. dolaysızca salt kendi kendinden ayırdedilmektedir ve böylece kendi içersine geri dönmüş birliktir.

770. Öyleyse ayırdedilecek üç kıpı bulunmaktadır: *öz, kendi-için-varlık* ki özün başkalığıdır ve öz onun içindir, ve *başkada kendi-için-varlık* ya da kendi-kendini-bilme. Öz kendi-için-varlığında salt kendi kendisini görmektedir; bu dışlaşmasında salt kendisindedir; kendi-için-varlık, ki kendisini özden dışlamaktadır, *özün kendi kendisini bilmesidir;* sözdür ki, söylendiği zaman söyleyeni dışlaşmış ve boşalmış olarak geride bırakır, ama o denli de dolaysızca işitilir ve yalnızca bu kendi-kendini-işitme sözün dışvarlığıdır. Öyle ki, yapılan ayrımlar yapılır yapılmaz dolaysızca çözülmekte ve çözülür çözülmez dolaysızca yapılmaktadırlar, ve gerçek ve edimsel olan işte bu içkin döngüsel devimdir.

771. Bu içkin devim saltık Varlığı *Tin* olarak bildirmektedir; Tin olarak anlaşılmayan saltık Varlık yalnızca soyut boşluktur, tıpkı bu devim olarak anlaşılmayan Tinin salt boş bir sözcük olması gibi. *Kıpıları* arılıkları içinde görüldükleri zaman dinginliksiz Kavramlardır ki, yalnızca kendilerinde karşıtları olarak ve dinginliklerini bütünde bularak vardırlar. Oysa dinsel toplulu-

ğun *tasarım* düzeyindeki düşünme yolu bu *Kavramsal* düşünme değildir; tersine, içeriği zorunluğu olmaksızın almakta ve Kavramın biçimi yerine baba ve oğul arasındaki doğal ilişkiyi arı bilinç alanına getirmektedir. Bu bilinç düşünmesinde bile *tasarım* düzeyinde kaldığı için, saltık Varlık hiç kuşkusuz ona açıktır, ama kıpıları bu bireşimsel tasarımı nedeniyle bir yandan birbirleri dışına düşerler, öyle ki birbirleri ile kendi öz Kavramları yoluyla ilişkili değildirler; ve öte yandan, bu bilinç bu arı nesnesinden geriye çekilmekte, onunla salt dışsal bir ilişkiye girmektedir; nesne yabancı birşey tarafından ona bildirilmekte, ve o bu Tin düşüncesinde kendi kendisini tanımamakta, arı özbilincin doğasını tanımamaktadır. Tasarımlamanın ve Doğadan türetilen o ilişkilerin biçiminin ötesine, ve öyleyse özellikle Tin olan devimin kıpılarını geçici kıpılar olarak almak yerine yalıtılmış devimsiz Tözler ya da Özneler olarak alan görüş açısının ötesine geçişin zorunlu olması ölçüsünde, bu geçiş, daha önce bir başka yan açısından göstermiş olduğumuz gibi, Kavramın bir zorlaması olarak görülecektir; oysa bu zorlama salt bir içgüdü olduğu için, özbilinç kendisini yanlış anlamakta, biçim ile birlikte içeriği de yadsımakta, ve gene aynı şey, içeriği tarihsel bir tasarıma, kuşaktan kuşağa aktarılan geleneksel bir kalıt düzeyine indirmektedir; bu yolda ancak inançtaki arı dışsal öğe sürdürülmüş olmaktadır, ve öyleyse ölü ve bilinemez birşey olarak; oysa inancın *içsel* öğesi yitmiştir, çünkü bu kendisini Kavram olarak bilen Kavram olacaktı.

772. Saltık Tin arı özde tasarımlandığı biçimiyle hiç kuşkusuz *soyut* arı öz değildir; çünkü arı öz dahaçok Tinde bir kıpı olması olmasıyla salt bir *öğe* düzeyine batmıştır. Oysa Tinin bu öğede tasarımlanışı *özün* öz olarak taşıdığı aynı eksikliği biçim açısından kendisinde taşımaktadır. Öz bir soyutlamadır ve bu yüzden kendi yalınlığının olumsuzudur, bir 'başka'dır; benzer olarak, *Tin* öz öğesinde *yalın bir-lik* biçimidir, ki bu da eşit ölçüde özsel olarak bir başkalaşmadır.—Ya da, gene aynı şey, bengi Varlığın kendi kendi-için-varlığı ile ilişkisi dolaysızca yalın bir arı düşünce ilişkisidir; 'başka'da bu *yalın* kendini seyredişte, öyleyse, *başkalık* başkalık olarak koyulmamaktadır; o ayrımdır ki arı düşüncede dolaysızca bir ayrım değildir; bir *sevgi* tanıması ki orada iki yan özleri açısından birbirlerine *karşıt* değildirler.—Arı

düşünce öğesinde anlatılan Tinin kendisi özsel olarak salt bu öğede olmamak, ama *edimsel* Tin olmaktır, çünkü Kavramında *başkalığın* kendisi, e.d. arı, salt düşüncel Kavramın ortadan kaldırılması yatmaktadır.

773. Arı düşünce öğesi, soyut bir öğe olduğu için, kendisi dahaçok yalınlığının *'başka'*sıdır ve bu yüzden özgün *tasarım* öğesine geçer—bir öğe ki, onda arı Kavramın kıpıları birbirlerine karşı *tözsel* bir dışvarlık kazandıkları gibi, ayrıca Öznelerdirler ki, birer üçüncü olarak birbirlerine karşı varlığın ilgisizliğini taşımazlar, ama kendi içlerine yansımış olarak kendi kendilerini birbirlerinden ayırır ve karşı karşıya koyarlar.

774. Böylece salt bengi ya da soyut Tin kendine *bir başka* olmakta ya da dışvarlığa ve dolaysızca *dolaysız dışvarlığa* girmektedir. Öyleyse bir dünya *yaratmaktadır.* Bu *'yaratma'* saltık devimi içindeki Kavramın kendisi için tasarımlamanın kullandığı sözcüktür, ya da, saltık olarak bildirilmiş olan yalının, ya da arı düşüncenin, soyut olduğu için dahaçok olumsuz birşey olduğunu ve bu yüzden kendine karşıt birşey ya da kendisinin *başkası* olduğunu anlatmaktadır;—ya da, çünkü, aynı şeyi bir başka biçiminde söylersek, *öz* olarak koyulmuş olan şey yalın *dolaysızlık* ya da *varlıktır,* ama dolaysızlık ya da varlık olarak 'kendi'den yoksundur ve öyleyse içselliği eksik olarak *edilgindir* ya da *başkası için varlıktır* Bu *başkası için varlık* aynı zamanda *bir dünyadır;* Tin, *başkası için varlık* belirleniminde, daha önce arı düşünce içersinde kapatılmış olan kıpıların dingin kalıcılığıdır, öyleyse onların yalın evrenselliklerinin çözülüşü ve kendi öz tikelliklerine dağılışlarıdır.

775. Ama dünya yalnızca dağınık bir biçimde dışındaki [doğal] bütünlüğe ve bunun düzenine dökülmüş olan Tin değildir; çünkü Tin özsel olarak yalın 'kendi' olduğu için, bu 'kendi' o denli de dünyada bulunmaktadır: *dışsal olarak varolan Tin* ki, bilinç taşıyan ve kendisini 'başka' olarak ya da dünya olarak kendisinden ayırdeden tekil 'kendi'dir.—Bu bireysel 'kendi', ilk olarak böyle dolaysızca koyulduğu biçimiyle, henüz *kendi için Tin* değildir; öyleyse Tin *olarak var* değildir; ona *'suçsuz'* denebilir, ama hiç kuşkusuz 'iyi' denemez. Gerçekte 'kendi' ve Tin olabilmesi için ilk olarak kendi kendisine bir *'başka'* olmalıdır, tıpkı bengi Varlığın *kendini* başkalığında kendine özdeş olma devimi

olarak sunması gibi. Bu Tin ilkin dolaysızca varolan olarak ya da bilincinin türlülüğü içersine dağılmış olarak belirlendiği için, başkalaşması genelde bilmenin *kendi-içine* çekilişidir. Dolaysız dışvarlık birdenbire düşünceye, ya da yalnızca duyusal bilinç düşüncenin bilincine dönmektedir; ve, dahası, düşünce dolaysızlıktan çıktığı ya da *koşullu* düşünce olduğu için, arı bilgi değildir, ama kendisinde başkalığı taşıyan düşüncedir, ve öyleyse kendi kendisine karşıt *İyi* ve *Kötü* düşüncesidir. İnsan [dinsel] tasarımsal düzeyde şöyle düşünülmektedir: hiçbir zorunluk kapsamayan bir *olay* olarak İnsan *İyi* ve *Kötü* bilgi ağacının meyvasından koparak kendine-özdeşlik biçimini yitirmiş, ve suçsuz bilinç durumundan, emek olmaksızın kendini sunan Doğadan ve Cennetten, yarattıkları ile birlikte bahçeden sürülmüştü.

776. Varolan bilincin bu kendi-içine-çekilişi, kendi üzerinde yoğunlaşması kendisini dolaysızca kendine-*özdeşsizleşme* olarak belirlediği için, *Kötü* kendi içine dönmüş bilincin ilk dışvarlığı olarak görünür; ve *İyi* ve *Kötü* düşünceleri bütünüyle karşıt oldukları, ve bu karşıtlık henüz çözülmediği için, bu bilinç özsel olarak yalnızca kötüdür. Ama aynı zamanda tam bu karşıtlık nedeniyle, kötü bilince karşı *iyi* bilinç ve bunların birbirleri ile ilişkisi de bulunmaktadır.—Dolaysız dışvarlığın Düşünceye dönmesi, ve *kendi-içinde-varlığın* bir yandan kendisinin bir düşünme olması ve öte yandan özün *başkalaşma* kıpısının onunla daha tam olarak belirleniyor olması ölçüsünde, Kötüleşme dışsal olarak varolan dünyadan çok daha geriye, giderek düşüncenin ilk alanına dek kaydırılabilir. Öyleyse denebilir ki, kendi içine çekilmiş olduğu için düşmüş olan en ilk-doğan ışık-oğulun [Venüs] kendisidir, ama onun yerine hemen bir başkası yaratılmıştır. Kavrama değil de yalnızca tasarıma ait olan böyle 'düşme' gibi bir anlatım biçimi, tıpkı 'Oğul' anlatımı gibi, Kavramın kıpılarını tasarımsal düşünce düzeyine indirgemekte ya da tasarımlamayı düşüncenin alanına çekmektedir.—Gene, bengi Varlıkta *başkalık* gibi yalın bir düşünceyi başka bir şekiller çokluğu ile eşgüdümlü kılmak ve *kendi-içine-çekilmeyi* bunlara aktarmak hiçbirşeyi değiştirmez. Bu eşgüdüm aynı zamanda onaylanmalıdır, çünkü onunla bu başkalık kıpısı, yapması gerektiği gibi, aynı zamanda türlülüğü de anlatmaktadır; ve dahası genelde bir çokluk olarak değil, ama aynı zamanda belirli bir

türlülük olarak, öyle ki bir parça, Oğul, yalın olan ve kendisini özsel Varlık olarak bilendir, ve öteki parça ise salt o Varlığı övmek için yaşayan kendi-için-varlığın dışlaşması, terkedilmesidir; bu parçaya, öyleyse, dışlaşmış kendi-için-varlığın yine geri alınması ve kötünün kendi içine çekilmesi yüklenebilir. Başkalık ikiye bölünüyor oldukça, Tin, kıpıları açısından, daha belirli olarak ve, eğer bu kıpılar sayılacak olursa, birlik içindeki bir dörtlü olarak anlatılabilir, ya da niceliğin kendisi yine iki parçaya, e.d. iyi kalmış olan ve kötü olmuş olan parçalara bölündüğü için, birde-beşlik olarak bile anlatılabilir.—Ama kıpıları saymak bütünüyle yararsız görülebilir, çünkü *bir yandan* ayrımlaşanın kendisi o denli de salt *Bir*dir—yani ayrım *düşüncesi,* ki salt *bir* düşüncedir—,tıpkı düşüncenin *bu* ayrımlaşan öğe, birinci karşısındaki ikinci olması gibi. Ve *öte yandan* Çoğu Birde kavrayan düşünce kendi evrenselliğinden çözülmüş ve üç ya da dörtten çok ayrıma ayrımlaşmış olmalıdır; ve bu evrensellik, saltık Soyut Bir belirliliğine, e.d. sayı ilkesine karşı, sayının kendisi ile ilişkide belirsizlik olarak görünmektedir, öyle ki ancak genelde *sayılardan* söz edebiliriz, yani belli bir sayıda ayrımdan değil. Öyleyse burada genel olarak sayılar ve sayma üzerine düşünmek bütünüyle gereksizdir, tıpkı başka bakımlardan yalın nicelik ve miktar ayrımının hiçbir kavramsal önemi olmaması ve hiçbirşey söylememesi gibi.

777. İyi ve Kötü, görmüş olduğumuz gibi, belirli düşünce ayrımları idiler. Karşıtlıkları henüz çözülmemiş olduğu ve her biri kendi için bağımsız olan düşünce özü olarak tasarımlandığı için, insan özsüz 'kendi'dir ve onların dışvarlık ve çatışmalarının bireşimli alanıdır. Ama bu evrensel güçler o denli de 'kendi'ye aittir ya da 'kendi' onların edimselliğidir. Bu kıpı ile uyumlu olarak olagelmektedir ki, tıpkı Kötünün Tinin doğal dışvarlığının kendi-içine-çekilmesinden başka birşey olmaması gibi, evrik olarak, İyi de edimselliğe girmekte ve varolan bir özbilinç olarak görünmektedir.—Arı düşüncel Tinde genelde tanrısal Varlığın *başka*laşması olarak yalnızca imlenmiş olan şey burada tasarımsal düşünce için kendi olgusallaşmasına daha da yaklaşmaktadır; imgesel düşünce için bu olgusallaşma kendi soyutluğunu ve edimsel olmayan doğasını yadsıyan tanrısal Varlığın kendini-alçaltmasından oluşur.—Tasarımsal düşünce öteki yanı, kötüyü,

tanrısal Varlığa yabancı bir olay olarak alır; onu tanrısal Varlığın kendisinde *Tanrının öfkesi olarak* anlamak kendi kendisi ile dövüşen tasarımsal düşüncenin en yüksek, en zorlu çabasıdır, bir çaba ki, Kavramdan yoksun olduğu için meyvasız kalmaktadır.

778. Tanrısal Varlığın yabancılaşması böylece ikili kipi içinde koyulmaktadır: Tinin 'kendi'si ve yalın düşüncesi iki kıpıdır ve bunların saltık birliği Tinin kendisidir; onun yabancılaşması kıpılarının birbirlerinden ayrılmalarından ve bunlardan birinin ötekine karşı eşitsiz bir değer almasından oluşur. Bu özdeşsizlik öyleyse ikilidir, ve ortak kıpıları az önce verilen iki kıpı olan iki ilişki ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birinde *tanrısal Varlık* öz olarak geçerli iken, doğal dışvarlık ve 'kendi' ise özsel olmayan ve ortadan kaldırılacak yan olarak geçerlidir; ötekinde, tersine, *kendi-için-varlık* özsel olan ve yalın tanrısal Varlık özsel olmayan olarak geçerlidir. Henüz boş olan orta terimleri genelde *dışvarlık*tır, onların iki kıpısı olarak yalın topluluğudur.

779. Bu karşıtlığın çözülmesi ayrı ve bağımsız Varlıklar olarak tasarımlanan iki kıpı arasındaki çatışma yoluyla yer almamaktadır. *Bağımsızlıklarında* her birinin kendisini kendinde; e.d. Kavramı yoluyla, kendisinde çözmesi gerektiği imlenmektedir; çatışma ilkin ikisinin bu düşünce ve bağımsız dışvarlık karışımı olmaya son verdikleri yerde, ve yalnızca düşünceler olarak birbirlerinin karşısında durdukları yerde başlar. Çünkü o zaman belirli Kavramlar olarak özde salt bir karşıtlık ilişkisinde durmaktadırlar öte yandan, bağımsız olarak edimselliklerini karşıtlığın dışında taşırlar; öyleyse devimleri onlara özgü, özgür ve kendiliğinden devimdir. Böylece, her iki yanın devimi *kendinde* devim iken, devim yanların kendilerinde irdeleneceği için, ikisi arasında ötekine karşı kendinde-varolan olarak belirlenen yandan başlatılır. Bu istemli bir edim olarak tasarımlanır; ama dışsallaşmasının zorunluğu şu Kavramda yatmaktadır: kendinde-varolan, ki yalnızca karşıtlık içinde böyle belirlenmiştir, tam bu nedenle gerçek kalıcılık taşımaz;—öyleyse, kendi-için-varlığı değil ama yalın olanı öz sayan yan kendisinden vazgeçmekte, ölüme gitmekte ve bu yolla saltık özü kendisi ile uzlaştırmaktadır. Çünkü bu devimde kendisini *Tin* olarak sunmaktadır; soyut öz kendine yabancılaşmıştır, doğal dışvarlığı ve 'kendi-gibi' edimselliği vardır; bu başkalığı ya da duyusal bulunuşu ikinci başka-

laşma yoluyla geri alınmakta ve ortadan kaldırılmış olarak, *evrensel* olarak koyulmaktadır; bu yolla öz duyusal bulunuşunda kendi kendisi olmuştur; edimselliğin dolaysız dışvarlığı saltık öz için yabancı ya da dışsal olmaya son vermiştir, çünkü o dışvarlık ortadan kaldırılmıştır, evrenseldir; bu ölüm, öyleyse, onun Tin olarak yeniden dirilişidir.

780. Özbilinçli özün ortadan kaldırılmış dolaysız bulunuşu evrensel özbilinç biçimini taşır; ortadan kaldırılmış olan bireysel 'kendi'nin—ki saltık Varlıktır—bu Kavramı öyleyse dolaysızca bir topluluğun kuruluşunu anlatmaktadır—bir topluluk ki, şimdiye değin tasarımsal düşünce alanında eyleşmişti, şimdi 'kendi' olarak kendi içine geri dönmektedir; ve bununla Tin belirlenimlerinin ikinci öğesinden, e.d. tasarımsal düşünceden, *üçüncü* öğeye, genelde özbilince geçmektedir.—Tasarımsal düşüncenin ilerleyişinde nasıl davrandığına daha yakından bakarsak, herşeyden önce tanrısal Varlığın insansal doğayı üzerine aldığının bildirildiğini görürüz. Burada daha şimdiden ikisinin *kendilerinde* ayrı olmadıkları *ileri sürülmektedir;* benzer olarak, tanrısal Varlığın *daha baştan* kendisini dışlaştırdığı, dışvarlığının kendi içine çekildiği ve kötü olduğu düşüncesi, açıkça bildirmese de, bu kötü dışvarlığın *kendinde* tanrısal Varlığa yabancı birşey olmadığını *imlemektedir;* saltık Varlık salt bu boş ad olurdu, eğer gerçekte onun için bir *başka* olmuş olsaydı, eğer ondan bir *'düşme'* olmuş olsaydı; tersine, *kendi-içinde-varlık* kıpısı Tinin *'kendi'*sinin özsel kıpısını oluşturur.—Bu *kendi-içinde-varlığın* ve ancak onu izleyen *edimselliğin* saltık Varlığın kendisine ait olmaları, bu, bizim için Kavram olandır, ve Kavram olduğu ölçüde, tasarımlama düzeyindeki bilince kavranmaz bir *olay* olarak görünmektedir; *'kendinde'* onun için *ilgisiz varlık* biçimini alır. Oysa, saltık Varlığın ve kendi-için-varolan 'kendi'nin birbirlerinden kaçıyor gibi görünen o kıpılarının ayrı olmadıkları düşüncesi, bu tasarımsal düşüncede *de* görünmektedir—çünkü o da gerçek içeriğe iyedir—,ama ancak daha sonra, tenselleşmiş tanrısal Varlığın dışlaşmasında.—Bu tasarımsal düşünce bu kipte henüz *dolaysızdır* ve öyleyse tinsel değildir, e.d. tanrısal Varlığın insansal şeklini ilkin salt tikel bir şekil olarak bilmektedir, henüz evrensel olarak değil; bu düşünce, bu bilinç için, insan şeklindeki bu tanrısal Varlığın dolaysız dışvarlığını yine adadığı ve tanrısal Varlı-

ğa geri döndüğü devimde tinsel olur; öz ancak *kendi içinde yansıdığı* zaman Tindir.—Tanrısal Varlığın genel olarak *'başka'* ile ve özellikle bunun *düşüncesi* ile, e.d. *Kötü* ile *uzlaşması* böylece burada tasarımsal düzeyde betimlenmektedir.—Eğer bu uzlaşma Kötünün *kendinde* İyi ile *aynı* olmasından, ya da tanrısal Varlığın bütün bir alanı içersindeki Doğa ile *aynı* olmasından, ya da tanrısal Varlıktan ayrılmış Doğanın salt bir *hiç* olmasından oluşuyor denerek *kavramsal* olarak anlatılıyorsa, o zaman bunu tinsel olmayan bir konuşma yolu olarak görmeliyiz ki, zorunlu olarak bir yanlış anlamaya yol açacaktır.—Eğer Kötü İyi ile *aynı* ise, o zaman ancak Kötü Kötülük değildir, ne de İyi İyiliktir: tersine, ikisi de ortadan kaldırılmıştır, genelde Kötü kendi-içinde-varolan kendi-için-varlık ve İyi ise 'kendi'siz ve yalın olandır. Böylece ikisi de Kavramlarına göre anlatıldıkları zaman birlikleri hemen kendisini gösterir; çünkü kendi-içinde-varolan kendi-için-varlık yalın bilmedir; ve 'kendi'siz yalın olan ise o denli de arı, kendi içinde varolan kendi-için-varlıktır. Öyleyse, eğer İyi ve Kötünün bu kendi Kavramlarına göre, e.d. İyi ve Kötü olmamalarına karşın, *aynı* oldukları söylenmeli ise, gene eşit vurgu ile aynı *olmadıkları*, tersine bütünüyle *ayrı* oldukları da söylenmelidir, çünkü yalın kendi-için-varlık, ya da arı bilme de, her biri kendi kendisinde eşit ölçüde arı olumsuzluk ya da saltık ayrımdır.—Bütünü ancak bu iki önerme birlikte tümlerler, ve birincisi ileri sürülüp üstelendiği zaman, ikinciye sarılarak yenilmez bir direngenlikle ona karşı çıkılmalıdır; ikisi de eşit ölçüde haklı oldukları için eşit ölçüde haksızdırlar, ve haksızlıkları böyle *'aynı'* ve *'aynı-değil'*, *'özdeşlik'* ve *'özdeşsizlik'* gibi soyut biçimleri gerçek, katı, edimsel şeyler diye almak ve onlara dayanmaktan oluşur. Ne birinin, ne de ötekinin, ama yalnızca devimlerinin gerçekliği söz konusudur, öyle ki, yalın 'aynı' bir soyutlamadır ve dolayısıyla saltık ayrımdır, bu ise kendinde ayrım olarak kendi kendisinden ayırdedilir ve öyleyse kendine-özdeşliktir. Tanrısal Varlık ile genelde Doğanın ve özel olarak insan doğasının *aynılığı* ile de durum sözcüğün tam anlamıyla budur; birincisi Doğadır, ama ancak özsel Varlık olmadığı ölçüde; ve özsel Varlık ise özüne göre tanrısaldır; oysa Tindir ki onda bu iki soyut yan gerçekte oldukları gibi, yani *ortadan kaldırılmış* olarak koyulurlar—bir saptama ki, yargı ve bunun ko-

şacı olan ruhsuz *'dir'* yoluyla anlatılamaz.—Benzer olarak, Doğa özünün *dışında hiçbirşeydir;* ama bu 'hiçbirşey'in kendisi o denli de *vardır;* saltık soyutlamadır, böylece arı düşünce ya da kendi-içinde-varlıktır, ve tinsel birliğe karşı karşısav kıpısı ile Kötüdür. Bu Kavramlarda yer alan güçlük yalnızca 'dir'e sarılıp düşünmeyi unutmaktan doğmaktadır; çünkü düşünmede kıpılar *var* oldukları denli de *yokturlar:* yalnızca devimdirler—bir devim ki, Tindir.—Bu tinsel birlik, ya da içinde ayrımların salt kıpılar olarak ya da ortadan kaldırılmış olarak bulundukları birlik, tasarım düzeyindeki bilinç için yukarda sözü edilen uzlaşmada belirtik olan şeydir; ve bu birlik özbilincin evrenselliği olduğu için, özbilinç tasarımlarda düşünmeye son vermiştir; devim özbilince geri dönmüştür.

781. Tin böylece üçüncü öğede, *evrensel özbilinçte* koyulmuştur; bu onunun *topluluğudur.* Topluluğun devimi, kendisini tasarımından ayırdetmiş olan özbilincin devimi olarak, *kendinde* olmuş olanı *açığa çıkarmaktır.* Ölü tanrısal İnsan ya da insan Tanrı *kendinde* evrensel özbilinçtir; o *bu özbilinç için* bu olmalıdır. Ya da, bu özbilinç tasarımın karşıtlığının *bir* yanını, e.d. kötü yanını oluşturduğu için,—ki bu yan için doğal dışvarlık ve tekil kendi-için-varlık öz olarak geçerlidirler—,bağımsız olarak tasarımlanan, ama henüz bir kıpı olarak tasarımlanmayan bu yan, bağımsızlığı nedeniyle kendinde ve kendi için kendisini Tine yükseltmeli ya da kendisinde Tinin devimini sergilemelidir.

782. Bu özbilinç *doğal Tin*dir; 'kendi' bu doğallıktan kendisini geri çekmeli ve kendi içersine gitmelidir, ve bu ise demektir ki, *kötü* olmalıdır. Oysa bu yan daha şimdiden *kendinde* kötüdür; kendi-içine-gitme öyleyse *kendisini* doğal dışvarlığın kötü olduğuna *inandırmaktan* oluşmaktadır. Tasarımsal bilinç için dünyanın *dışsal olarak varolan* kötüleşmesi ve kötülüğü bir olaydır, tıpkı saltık Varlığın *dışsal* [bir olay] *olarak varolan* uzlaşması gibi; ama genelde *özbilinçte* ise böyle bir olay olarak tasarımlanan şey, biçimi açısından, salt ortadan kaldırılmış bir kıpı olarak geçerlidir—*'kendi'* bir olumsuzdur—,öyleyse bilincin kendisinin içindeki arı bir edim olan bir bilmedir.—*Olumsuzun* bu kıpısı kendisini benzer olarak içerikte de anlatmalıdır. Daha açık bir deyişle, saltık Varlık *kendinde* daha şimdiden kendisi ile uzlaştığı için ve içinde tasarım parçalarının *ortadan kaldırıldıkları* ya da

kıpılar oldukları tinsel bir birlik olduğu için, içerikte anlatılan şey, tasarımın her parçasının burada daha önce taşımış olduğuna *karşıt* bir anlam kazandığıdır; bu yüzden her anlam kendisini ötekinde tamamlar, ve içerik ancak bu yolla tinsel bir içerik olur; belirlilik o denli de kendi karşıtı olduğu için, başkalıkta birlik, e.d. tinsellik tamamlanmış olmaktadır: tıpkı daha önce bizim için ya da kendinde karşıt anlamların birleşmiş, ve üstelik *'aynı'* ile *'aynı-değil'* ve *'özdeşlik'* ile *'özdeşsizlik'* gibi soyut biçimlerin ortadan kaldırılmış olmaları gibi.

783. Eğer, böylece, tasarım düzeyindeki bilinçte doğal özbilincin *içselleşmesi dışsal olarak varolan kötülük* idiyse, özbilinç öğesinde *içselleşme kötülüğün kendinde* dışvarlıkta olan birşey olarak *bilinmesidir.* Bu bilgi hiç kuşkusuz bir *kötüleşme* ya da *kötüoluştur,* ama yalnızca *kötülük düşüncesinin* oluşudur, ve öyleyse uzlaşmanın ilk kıpısı olarak tanınmaktadır. Çünkü, Doğanın kötü olarak belirlenmiş olan dolaysızlığından bir kendi içine çekiliş olarak bu bilgi bu dolaysızlığın terkedilmesi ve günahın ölmesidir. Bilincin terketmiş olduğu şey genelde doğal dışvarlık değil, ama aynı zamanda kötü olarak bilinen doğal dışvarlıktır. Dolaysız *kendi-içine-gidiş* devimi o denli de dolaylı bir devimdir,— kendi kendisini öngerektirmektedir, ya da kendi öz zeminidir; daha açık bir deyişle, kendi-içine-gidişin zemini Doğanın daha şimdiden kendinde kendi içine çekilmiş olmasıdır; kötülük nedeniyle insan kendi içine çekilmelidir, oysa kendi-içine-gidiş kötülüğün kendisidir—Bu ilk devimin kendisi işte bu yüzden yalnızca dolaysızdır, ya da kendisinin *yalın Kavramı*dır, çünkü bu devim kendi zemini olan ile aynıdır. Devim ya da başkalaşma öyleyse gene de daha özgün biçimi içinde ortaya çıkmalıdır.

784. Bu dolaysızlığın yanısıra, öyleyse, tasarımın *dolaylılığı* zorunludur. Doğanın Tinin gerçek olmayan dışvarlığı olarak *bilgisi* ve 'kendi'nin bu kendi içinde oluşan evrenselliği, *kendinde* Tinin kendi kendisi ile uzlaşmasıdır. Bu *'kendinde'*, ya da örtük durum, *kavramayan* özbilinç için, *varolan* ve ona *tasarım* düzeyinde sunulan birşey biçimini kazanır. Kavrama, öyleyse, o özbilinç için, ortadan kaldırılmış doğallığı evrensel olarak ve bu yüzden kendisi ile uzlaşmış olarak bilen bu Kavrama erişme değildir; ama dahaçok şu *tasarıma* erişmedir: kendi öz dışlaşması *olayı* yoluyla, tarihsel insanlaşması ve ölümü yoluyla, tanrısal

Varlık dışvarlığı ile uzlaşmıştır.—Bu tasarıma erişme şimdi daha belirli olarak daha önce aynı bağlamda tinsel diriliş denmiş olan şeyi, e.d. Tanrının bireysel özbilincinin bir evrensel ya da [dinsel] topluluk olma sürecini anlatmaktadır.—Tanrısal İnsanın *ölümü*, ölüm olarak, *soyut* olumsuzluktur, salt *doğal* evrensellikte sona eren devimin dolaysız sonucudur. Ölüm tinsel özbilinçte bu doğal anlamı yitirmekte, ya da kendisinin yukarda sözü edilen Kavramı olmaktadır; ölüm dolaysızca anlattığı şeyden, e.d. *bu tikel bireyin* yokluğundan, kendi topluluğunda yaşayan ve orada hergün ölüp hergün dirilen Tininin *evrenselliğine* dönüştürülmektedir.

785. *Tasarım* öğesine ait olan şey, yani saltık Tinin *bireysel* ya da daha doğrusu *tikel* Tin olarak kendi dışvarlığında Tinin doğasını sunması, öyleyse, burada özbilincin kendisine, kendisini *başkalığında* saklayan bilgiye geçirilmektedir; öyleyse bu özbilinç *tikel* özbilincin *edimsel* bir biçimde ölü olarak tasarımlandığı yolda edimsel olarak ölmemekte, ama tikelliği evrenselliğinde, e.d. *bilgisinde* ölmektedir—bir bilgi ki, kendisini kendi ile uzlaştıran özsel Varlıktır. O az önceki *tasarımlama öğesi* öyleyse burada ortadan kaldırılmış olarak koyulmaktadır, ya da 'kendi'ye, Kavramına, geri dönmüştür; bu birincisinde salt 'varolan' birşey olan şimdi bir Özne olmuştur. İşte bu yolla *ilk öğe* de, *arı düşünme* ve ondaki bengi Tin, bundan böyle tasarımsal bilincin ötesinde ya da 'kendi'nin ötesinde değildir; tersine, bütünün kendi içine geri dönüşü salt tüm kıpıları kendi içersinde kapsamak demektir. 'Kendi' tarafından kavrandığı biçimiyle Aracının ölümü onun *nesnelliğinin* ya da *tikel kendi-için-varlığının* ortadan kaldırılmasıdır; bu *tikel* kendi-için-varlık evrensel özbilinç olmuştur.—Öte yandan, *evrensel* tam bu yüzden özbilinç olmuş ve yalın düşüncenin arı ya da edimsel olmayan Tini *edimsel* olmuştur.—Aracının ölümü onun yalnızca *doğal yanının* ya da tikel kendi-için-varlığının ölümü değildir; ölen yalnızca özsel Varlıktan sıyrılmış ve daha şimdiden ölü olan kılıf değildir, ama tanrısal Varlık soyutlaması da ölmüştür. Çünkü Aracı, ölümünün henüz uzlaşmayı tamamlamamış olması ölçüsünde tek-yanlı birşeydir ki, düşüncenin yalın öğesini edimsellik ile karşıtlık içinde *özsel Varlık* olarak bilmektedir; bu 'kendi' ucu henüz özsel Varlık ile eşit değerde değildir; bunu 'kendi' ilk olarak Tinde bulur.

Bu tasarımın ölümü aynı zamanda öyleyse 'kendi' olarak koyulmuş olmayan *tanrısal Varlık soyutlamasının* ölümünü kapsamaktadır. Ölüm Mutsuz Bilincin acı verici duygusudur: *Tanrının kendisi ölmüştür*. Bu sert deyişin anlattığı şey en iç yalın kendinibilmedir, bilincin Ben=Ben gecesinin derinliklerine geri dönüşüdür—bir gece ki artık dışında hiçbirşeyi ayırdetmemekte ve bilmemektedir. Öyleyse bu duygu gerçekte *tözün* ve onun bilince karşı ortaya çıkışının yitişidir; ama aynı zamanda tözün arı *öznelliği* ya da arı öz-pekinliktir ki, bunu nesne iken ya da dolaysız iken ya da arı öz iken taşımıyordu. Bu Bilme öyleyse *Tinleşmedir* ki, bu yolla Töz Özne olurken soyutluğu ve dirimsizliği olmuş, ve öyleyse Töz *edimsel* ve yalın ve evrensel Özbilinç olmuştur.

786. Bu yolda, öyleyse, Tin *kendi kendisini* bilen Tindir; *kendini* bilmektedir; onun için nesne olan vardır, ya da tasarımı gerçek saltık *içerik*tir; görmüş olduğumuz gibi, içerik Tinin kendisini anlatıyordu. İçerik aynı zamanda yalnızca özbilincin *içeriği* değildir ve yalnızca *onun için* nesne değildir, ama ayrıca *edimsel Tin*dir. O budur, çünkü kendi doğasının üç öğesi içinden geçmektedir; kendi kendisi içinden bu devim onun edimselliğini oluşturmaktadır;—ne kendiliğinden deviniyorsa, Tindir; Tin, devimin Öznesidir, ve o denli de *devimin* kendisidir, ya da Tözdür ki Özne bunun içinden devinmektedir. Tin Kavramı, biz din alanına girerken bizim için oluşmuş olduğu biçimiyle, e.d. kötülüğü bağışlayan ve böylece aynı zamanda kendi öz yalınlığını ve katı değişmezliğini terkeden kendinden-pekin Tinin devimi olarak, ya da saltık *karşıtın* kendisini aynı olarak tanımasının ve bu tanımanın bu uçlar arasındaki *'evet'* olarak belirişinin devimi olarak Tin Kavramı, kendisine saltık Varlığın bildirilmiş olduğu dinsel bilinç tarafından *sezgisel olarak* anlaşılmakta, ve bu bilinç kendi *'kendi'*si ile *sezdiği* arasındaki *ayrımı* ortadan kaldırmaktadır; ve nasıl Özne ise, gene öyle Tözdür, ve bu yüzden kendisi Tindir, ama ancak bu devim olduğu için ve olduğu sürece.

787. Oysa bu [dinsel] topluluk henüz bu özbilincinde tamamlanmış değildir; genel olarak, içeriği onun için *tasarımsal düşünme* biçimindedir, ve bu düşünme yolundaki ikiliği henüz topluluğun *edimsel tinselliği*, onun tasarımsal düşünce düzlemin-

den geri dönüşü de taşımaktadır; tıpkı arı düşünce öğesinin kendisinin onunla yüklü olmuş olması gibi. Topluluğun da kendisinin ne olduğu üzerine bir bilinci yoktur; o tinsel özbilinçtir ki kendisine bu özbilinç olarak nesne değildir, ya da kendisini kendi kendisinin bilincine açındırmaktadır; ama tersine, bilinç olduğu ölçüde, irdelemiş olduğumuz tasarımları taşımaktadır.—Özbilincin son dönüm noktasında kendine *içsel* olduğunu ve *kendi-içinde-olmanın bilgisine* ulaştığını görüyoruz; doğal dışvarlığından vazgeçtiğini ve arı olumsuzluk kazandığını görüyoruz. Ama bu olumsuzluğun ya da *bilginin* arı *içselliğinin* o denli de *kendine-özdeş* öz olduğu, ya da, başka bir deyişle, tözün burada saltık özbilinç olmaya ulaşmış olduğu biçimindeki olumlu anlam—bu, dindar bilinç için bir *'başka'*dır. O bu yanı, e.d. bilginin arı içselleşmesinin *kendinde* saltık yalınlık ya da töz olduğunu, öyle birşeyin tasarımı olarak görür ki, Kavramı ile uyumlu olarak değil ama *yabancı* bir doyum edimi olarak böyledir. Başka bir deyişle, arı 'kendi'nin bu derinliğinin güç olduğunu, bununla *soyut tanrısal Varlığın* soyutluğundan indirilmekte ve bu arı tapınmanın gücü ile 'kendi'ye yükseltilmekte olduğunu bilmemektedir.—'Kendi'nin eylemi kendisine karşı bu olumsuz anlamı barındırmaktadır, çünkü tözün dışlaşması 'kendi' açısından onun için bir *'kendinde'*dir ki 'kendi' bunu anlamamakta ve kavramamakta ya da genel olarak *kendi* eyleminde bulamamaktadır.—Öz ile 'kendi'nin bu birliği *kendinde* ortaya çıkmış olduğu için bilinç de henüz uzlaşmasının bu *tasarımını* taşımaktadır—bir tasarım olarak. Arı olumsuzluğuna kendisinin özsel Varlık ile birliğinin olumlu anlamını *dışsal olarak* ekleyerek doyuma ulaşır; böylece doyumunun kendisi bir öte-yan karşısavı ile yüklü kalır. Öyleyse kendi öz uzlaşması bilincine *uzaktaki* birşey olarak, uzak *gelecekteki* birşey olarak girer, tıpkı öteki 'kendi'nin başardığı uzlaşmanın uzak *geçmiş*teki birşey olarak görünmesi gibi. *Bireysel* tanrısal İnsanın nasıl *kendinde*-varolan bir babası ve yalnızca *edimsel* bir anası varsa, evrensel tanrısal İnsan, e.d. Topluluk da babası olarak *kendi eylem* ve *bilgisini*, ama anası olarak yalnızca *duyumsadığı*, oysa bilincinde edimsel, dolaysız bir *nesne* olarak algılamadığı *bengi sevgiyi* taşımaktadır. Uzlaşması öyleyse yüreğindedir, ama bilinci henüz kendisine karşı bölünmüştür ve edimselliği henüz kırıktır.

'Kendinde' ya da *arı dolaylılık* yanı olarak bilincine giren şey öteyanda yatan bir uzlaşmadır; ama *bulunan* olarak, *dolaysızlık* ve *dışvarlık* yanı olarak giren ise henüz şekil-değişimini [Verklärung] beklemesi gereken dünyadır. Dünya hiç kuşkusuz *kendinde* tanrısal Varlık ile uzlaşmıştır; ve tanrısal Varlığa ilişkin olarak, hiç kuşkusuz, onun nesneyi artık kendisine yabancı olarak değil, ama sevgisinde kendisi ile özdeş olarak tanıdığı bilinmektedir. Oysa özbilinç için bu dolaysız bulunuş henüz Tin şeklini taşımamaktadır. Topluluğun Tini böylece dolaysız bilincinde dinsel bilincinden ayrılmıştır—dinsel bilinç ki, hiç kuşkusuz bu ikisinin *kendilerinde* bölünmüş olmadıklarını, ama bu *kendinde* birliğin olgusallaşmadığını ya da henüz eşit ölçüde saltık kendi-için-varlık olmadığını belirtmektedir.

(DD.) SALTIK BİLGİ

VIII. SALTIK BİLGİ

788. Bildirilmiş dinin Tini genelde bilincinin henüz üstesinden gelmiş değildir, ya da, gene aynı şey, edimsel özbilinci bilincinin nesnesi değildir; bir bütün olarak Tinin kendisi ve onda kendilerini ayrımlaştıran kıpılar tasarımsal düşünme düzlemine ve nesnellik biçimine düşmektedirler. Tasarımsal düşünmenin *içeriği* saltık Tindir; ve şimdi tüm yapılması gereken bu yalın biçimin ortadan kaldırılmasıdır, ya da daha doğrusu, bu biçim *genelde bilince* ait olduğu için, gerçekliği daha şimdiden bilincin şekillenişinde ortaya çıkmış olmalıdır.—Bilincin nesnesinin üzerindeki bu üstünlük nesnenin kendisini 'kendi'ye geri dönüyor olarak göstermiş olması biçiminde tek yanlı bir anlamda alınmamalıdır; daha belirli anlamında alırsak, yalnızca genelde nesnenin kendisini 'kendi'ye yitiyor olarak sunmuş olması değil, ama o denli de şeyliği özbilincin dışlaşmasının koyması söz konusudur, ve bu dışlaşma yalnızca olumsuz değil ama olumlu bir imlem de taşımaktadır—bir imlem ki bizim için ya da kendinde olduğu denli de özbilincin kendisi içindir. Nesnenin olumsuzu ya da onun kendi kendisini ortadan kaldırması özbilinç için olumlu bir anlam taşır, e.d. özbilinç nesnenin yokluğunu *bilmektedir*, çünkü bir yandan kendi kendisini dışlaştırmıştır,—çünkü bu dışlaşmada *kendisini* nesne olarak ya da *kendi-için-varlığın* bölünmez birliği nedeniyle nesneyi kendisi olarak koymaktadır. Öte yandan, bu saptamada aynı zamanda öteki kıpı da bulunmaktadır: yani özbilinç eşit ölçüde bu dışlaşmayı ve nesnelliği de ortadan kaldırmış ve kendi içine geri almıştır, öyle ki *kendi* genelde başkalığında kendi kendisindedir.—*Bilincin* devimi budur, ve bu devimde bilinç kıpılarının bütünlüğüdür.—Benzer olarak, bilinç nesneye onun belirlenimlerinin bütünlüğü ile uyum içinde davranmış ve böylece nesneyi bunların her birinin duruş noktasından yakalamış olmalıdır. Belirlenimlerinin bu bütünlüğü nesneyi *kendinde* tinsel bir varlık yapar, ve bilinç için nesne, tekil belirlenimlerinden her birinin 'kendi'nin bir belirlenimi olarak anlaşılması yoluyla ya da onlarla tam şimdi sözü edilen tinsel ilişki yoluyla, gerçekte tinsel bir varlık olur.

789. Nesne öyleyse bir yandan *dolaysız* varlık ya da genel olarak bir Şeydir, ki dolaysız bilince karşılık düşmektedir; öte yandan, kendisinin bir başkalaşması, ilişkisi ya da *başkası-için-varlığı*, ve *kendi-için-varlığı*, e.d. belirlilik, ki *algıya* karşılık düşmektedir; ve üçüncüsü, *öz* ya da bir evrensel olarak, ki Anlağa karşılık düşmektedir. Nesne, bir bütün olarak, tasımdır ya da evrenselin belirlenim yoluyla bireyselliğe devimi, ve evrik olarak bireysellikten ortadan kaldırılmış bireysellik yoluyla ya da belirlenim yoluyla evrensele devimidir.—Öyleyse bu üç belirlenime göre bilinç nesneyi kendisi olarak bilmelidir. Bununla birlikte, sözünü ettiğimiz bu Bilme nesnenin arı Kavranışı olarak Bilme değildir; burada bu Bilme salt oluş süreci içinde, ya da genelde bilince ait olan yanının kıpılarında, özgün Kavramın ya da arı Bilmenin bilincin şekillerinin biçimini alan kıpılarında gösterilecektir. Bu nedenle nesne henüz genelde bilinçte az önce belirtmiş olduğumuz yolda tinsel özsellik olarak görünmemektedir; ve bilincin onunla ilişkisi onu bu genelde bütünlük içinde, ya da kendi arı Kavram-biçimi içinde irdelemek değildir; ama o bir yandan genelde bilincin bir şeklidir, ve öte yandan bu şekillerden bir çokluktur ki *bizim* tarafımızdan biraraya getirilmektedir ve bunlarda nesnenin ve bilincin onunla ilişkisinin kıpılarının bütünlüğü yalnızca kıpılarına çözülmüş olarak gösterilebilmektedir.

790. Nesnenin anlaşılmasının bu yanı için, e.d. onu bilinç şekli içinde olduğu biçimiyle görebilmek için, yalnızca bilincin şimdiden karşılaşılmış olan önceki şekillerini anımsamamız gereklidir.—Böylece, nesne açısından, onun dolaysız, *ilgisiz bir varlık* olması ölçüsünde, Gözlemci Usun bu ilgisiz Şeyde kendi kendisini *aradığını* ve *bulduğunu* görmüştük, e.d. eyleminin kendisine dışsal olduğunun bilincinde idi, nesnenin salt dolaysız bir nesne olarak bilincinde idi.—Gene görmüştük ki, Gözlemci Us doruğunda kendi belirlenimini sonsuz yargıda anlatmaktadır: *'Ben'in varlığı bir Şeydir.* Ve dahası duyusal, dolaysız bir şey; 'Ben' *ruh* diye adlandırıldığı zaman, hiç kuşkusuz bir Şey olarak da tasarımlanmış olmaktadır, ama görülmez, duyulmaz vb. bir Şey olarak, ve öyleyse gerçekte dolaysız bir varlık olarak değil ve insanın bir Şey ile demek istediği olarak değil.—Bu yargı, öyle olduğu gibi alındığı zaman, tinsel değildir, ya da daha doğrusu

tinsel olmayanın kendisidir. Ama *Kavramına* göre gerçekte tinsellikte en varsıl olandır, ve henüz *bulunuyor* olmayanın bu *'iç'*i irdelenecek olan öteki iki kıpıda anlatılacaktır.

791. *Şey 'Ben'dir*; gerçekte bu sonsuz yargıda Şey ortadan kaldırılmıştır; kendinde hiçtir; salt bir ilişki içinde, salt *'Ben'* ve onunla *bağıntısı* yoluyla anlam taşır.—Bu kıpı bilinç için kendisini arı İçgörü ve Aydınlanmada göstermişti. Şeyler yalnızca *yararlıdır* ve salt yararlılıkları açısından göz önüne alınırlar. Kendine yabancılaşmış Tinin dünyası içinden geçmiş olan *eğitimli* özbilinç kendinden vazgeçmesi yoluyla Şeyi kendi kendisi olarak üretiyordu; öyleyse kendi kendisini henüz onda sürdürmekte ve Şeyin bağımsız olmadığını, ya da onun *özsel olarak* salt bir *başkası için varlık* olduğunu bilmektedir; ya da *ilişki*, e.d. burada nesnenin doğasını oluşturan biricik yan, tam olarak anlatılırsa, onun için Şey *kendi-için-varolan* birşey olarak geçerlidir; o, duyusal pekinliği saltık gerçeklik olarak bildirmektedir, oysa bu *kendi-için-varlığın* kendisi ise yalnızca yiten ve karşıtına, bir başkasının kullanımında olan bir varlığa geçen bir kıpı olarak bildirilmektedir.

792. Ama burada Şeyin bilgisi henüz tam değildir; o yalnızca varlığın dolaysızlığına ve belirlenime göre değil, ama ayrıca *öz* ya da *iç* olarak, 'kendi' olarak da bilinmelidir. Bu *ahlaksal özbilinçte* olmaktadır. Bu kendi bilgisini *saltık özsellik* olarak ya da *varlığı* bütünüyle arı isteme ya da bilme olarak bilmektedir; o bu isteme ve bilmeden başka birşey değildir; başka herşeyin payına yalnızca özsel olmayan varlık, e.d. *kendinde* olmayan varlık, salt bunun boş kılıfı düşer. Ahlaksal özbilinç kendi dünya görüşünde *dışvarlığı* 'kendi'den dışarı bıraktığı ölçüde yine onu kendi içine geri almaktadır. Sonunda, duyunç olarak, artık dışvarlığın ve 'kendi'nin bu almaşık olarak koyulmaları ve bir yana atılmaları değildir; o bilmektedir ki, kendi genelde *dışvarlığı* bu arı özpekinliktir; eylemde iken içersinde kendisini sergilediği nesnel öğe 'kendi'nin kendisine ilişkin arı bilgisinden başka birşey değildir.

793. Bunlar Tinin kendi özgün özbilinci ile uzlaşmasını oluşturan kıpılardır; kendi başlarına tekildirler, ve salt tinsel birlikleridir ki bu uzlaşmanın gücünü oluşturmaktadır. Bu kıpıların sonuncusu ise zorunlu olarak bu birliğin kendisidir, ve, açıkça

görüldüğü gibi, gerçekte bunların tümünü kendi içersinde birleştirmektedir. Dışvarlığında kendi kendisinden pekin Tin *dışvarlık* öğesi olarak bu kendine ilişkin bilgiden başka hiçbirşeyi taşımamaktadır; yaptığını ödev kanısı ile yaptığım bildirirken, bu söyledikleri eyleminin *geçerli kılınmasıdır*.—Eylem Kavramın yalınlığının ilk *kendinde*-varolan bölünüşü ve bu bölünüşten geri dönüştür. Bu ilk devim ikinciye dönüşmektedir, çünkü bu tanıma öğesi, *yalın* ödev bilgisi olarak, kendisini genelde eylemde yatan ve bu yolda eyleme karşı sarsılmaz bir edimsellik oluşturan *ayrıma* ve *bölünmeye* karşı ortaya koymaktadır. Oysa bağışkanlıkta bu katılığın nasıl kendisini bıraktığını ve kendinden vazgeçtiğini görmüştük. Öyleyse burada edimsellik, tıpkı *dolaysız dışvarlık* gibi, bilinç için arı bir bilme olmaktan başka hiçbir imlem taşımaz;—benzer olarak, *belirli* dışvarlık olarak ya da ilişki olarak, kendisine karşıt olan şey bir yandan bu arı bireysel 'kendi'nin, ve öte yandan evrensel olarak 'bilgi'nin bir bilmesidir. Bunda aynı zamanda *üçüncü* kıpının, e.d. *evrenselliğin* ya da *özün*, birbirlerine karşı duran iki yandan her biri için yalnızca *bilgi* olarak geçerli olduğu koyulmaktadır; ve bu boş, henüz ortada kalmış olan karşıtlığı bu iki yan sonunda benzer olarak ortadan kaldırırlar ve 'Ben' = 'Ben'in bilgisidirler; bu *bireysel* 'kendi' ki dolaysızca arı bir bilme ya da bir evrenseldir.

794. Bilincin özbilinç ile bu uzlaşması böylelikle kendisini iki yandan ortaya çıkarılmış olarak gösterir: bir kez dinsel Tinde, ikinci kez genelde bilincin kendisinde. Aralarındaki ayrım birincisi için bu uzlaşmanın *kendinde*-varlık biçiminde, ikincisi için *kendi-için*-varlık biçiminde olmasıdır. Onları irdeleyişimizde ilkin birbirleri dışına düşmektedirler. Bilinç şekillerinin önümüze geldikleri düzende, bilinç bir yandan bu şekillerin bireysel kıpılarına ve öte yandan bunların birliklerine, dinin kendi nesnelerine edimsel özbilinç şeklini vermesinden çok daha önce ulaşıyordu. İki yanın birleşmesi henüz sergilenmiş değildir; Tinin şekillerinin dizisini sonuçlandıran bu birleşmedir; çünkü onda Tin kendisini bilmeye erişmektedir—yalnızca *kendinde* olduğu gibi ya da saltık *içeriğine* göre değil, ne de yalnızca *kendi için* içeriksiz biçimine göre ya da özbilinç yanına göre, ama *kendinde ve kendi için* olduğu gibi.

795. Oysa bu birleşme *kendinde* daha şimdiden olmuştur, ve

dahası, dinde, tasarımın özbilince geri dönüşünde, ama özgün biçime göre değil, çünkü dinsel yan özbilincin devimine karşıduran *'kendinde'* yanıdır. Buna göre, birleşme öteki yana aittir, çünkü bu yan, iki yanın karşıtlığı içinde, kendi içine yansıma yanıdır, ve öyleyse kendi kendisini ve karşıtını, ve yalnızca *kendinde* ya da evrensel bir kipte değil, ama *kendi için* ya da gelişmiş ve ayrımlaşmış olarak kapsayan yandır. İçerik, ve ayrıca özbilinçli Tinin öteki yanı, ama ancak *öteki* yan olduğu ölçüde, bütünlükleri içinde önümüzde sergilenmişlerdir; henüz eksik olan birleşme ise Kavramın yalın birliğidir. Kavramın kendisi de özbilinç yanında daha şimdiden bulunmaktadır; ama şimdiye dek karşımıza çıkmış olduğu biçimiyle, onun da tüm öteki kıpılara benzer olarak *tikel bir bilinç şekli* olması gerekmektedir.—Kavram öyleyse kendi kendisinden pekin Tinin o kendi Kavramı içersinde kalan ve 'güzel ruh' denmiş olan bölümüdür. 'Güzel ruh' kendi arı, saydam birliği içinde kendi kendisinin bilgisidir,—özbilinç ki, *arı kendi-için-varlığın* bu arı bilgisini Tin olarak bilmektedir, yalnızca Tanrısalın sezilişi değil, ama Tanrısalın kendini sezişidir.—Bu Kavram olgusallaşmasına karşıt olarak kendisine sıkı sıkıya sarıldığı için tek-yanlı şekildir ki boş dumana yitişini, ama ayrıca olumlu dışlaşmasını ve ileriye devimini de görmüştük. Bu olgusallaşma yoluyla bu nesnesiz özbilincin kendi kendisine sarılması, Kavramın yerine getirilişine karşıt olarak *belirliliği* ortadan kalkar; özbilinci evrensellik biçimini kazanır ve ona kalan kendi gerçek Kavramı ya da olgusallaşmasına ulaşmış olan Kavramdır; bu özbilinç gerçekliği içindeki, e.d. dışlaşması ile birliği içindeki Kavramdır—arı bilginin bilinmesidir, soyut bir *öz* olarak değil, ki böyle birşey ödevdir, ama öyle bir öz olarak ki, *bu* bilgidir, *bu* arı özbilinçtir, ve bu sonuncusu öyleyse aynı zamanda gerçek *nesne*dir, çünkü Kavram kendi-için-varolan 'kendi'dir.

796. Bu Kavram kendisini bir yandan *eylemde bulunan* kendinden pekin Tinde, ve öte yandan *din*de yerine getiriyordu: bu sonuncuda Kavram bilinç için saltık *içeriği içerik olarak,* ya da *tasarım* biçiminde, bilinç için başkalık biçiminde kazanmıştı; öte yandan, önceki şekilde ise biçim 'kendi'nin kendi biçimidir, çünkü o şekil *eylemde bulunan* kendinden pekin Tini kapsamaktadır; 'kendi' saltık Tinin yaşamını yerine getirmektedir. Bu şe-

kil, gördüğümüz gibi, o yalın Kavramdır ki, bununla birlikte, bengi *öz*ünü terketmektedir, *'orada'dır* ya da eylemde bulunmaktadır. *Bölünüşü* ya da ortaya-çıkışı Kavramın arılığında yatar, çünkü bu arılık saltık soyutlama ya da olumsuzluktur. Benzer olarak, Kavram kendi edimsellik öğesini ya da kapsadığı varlık öğesini arı bilginin kendisinde bulur, çünkü bu yalın *dolaysızlıktır* ki *öz* olduğu denli de *varlık* ve *dışvarlık*tır, birincisi olumlu düşüncenin, ikincisi olumsuz düşüncenin kendisidir. Son olarak bu dışvarlık, dışvarlık olduğu gibi ayrıca ödev olarak, o denli de arı bilgiden kendi içine yansımışlıktır—ya da *kötülük*. Bu kendi-içine-gidiş *Kavramın karşısavını* oluşturur, ve böylece özün arı bilgisinin *eylemde bulunmayan, edimsel olmayan* bilginin ortaya çıkışıdır. Ama onun bu karşısavda ortaya çıkışı ona katılıştır; özün arı bilgisi *kendinde* kendi yalınlığını yadsımıştır, çünkü *bölünüştür,* ya da olumsuzluktur ki Kavramdır; bu bölünüş *kendi-için-olma* süreci olduğu ölçüde kötülüktür, ama *'kendinde'* olduğu sürece iyi-kalandır.—Şimdi, ilkin *kendinde* olmuş olan şey, aynı zamanda *bilinç için*dir, ve böylece ikilidir: hem *bilinç için*dir ve hem de onun *kendi-için-varlığı* ya da öz edimidir. Daha şimdiden *kendinde* olarak koyulmuş olan aynı şey, öyleyse, şimdi kendisini bilincin ona ilişkin bilgisi ve bilinçli edim olarak yinelemektedir. Her biri öteki ile ilişkide ona karşı içinde durduğu bağımsız belirliliği bırakır. Bu bırakış Kavramın tekyanlılığının o *kendinde* başlangıcı oluşturmuş olan aynı yadsınmasıdır; ama o artık *kendi* yadsıma edimidir, tıpkı yadsıdığı Kavramın kendi öz Kavramı olması gibi—Başlangıcın o *'kendinde'*si olumsuzluk olarak gerçekte o denli de *dolaylı*dır; gerçeklikte ne ise, bunu şimdi kendisi de *koymaktadır,* ve *olumsuz olan,* her birinin hem öteki için ve hem de kendinde *belirliliği* olarak, kendi kendisini ortadan kaldırandır. Karşıtlığın iki parçasından biri Kavramın bireyselliğinde-*kendi-içinde*-varlığının evrenselliğe karşı özdeşsizliği, ve öteki soyut evrenselliğinin 'kendi'ye karşı özdeşsizliğidir. Birincisi kendi-için-varlığına ilgisizleşir, kendinden vazgeçer ve kendini açığa vurur; ikincisi soyut evrenselliğinin katılığını yadsır, ve böylece dirimsiz 'kendi'sine ve devimsiz evrenselliğine ilgisizleşir; böylece birincisi öz olan evrensellik kıpısı yoluyla, ve ikincisi 'kendi' olan evrensellik yoluyla kendisini tamamlamıştır. Bu eylem devimi yoluyla Tin—ki

ancak *'orada' olduğu,* dışvarlığını düşünceye ve böylelikle saltık *karşıtlığa* yükselttiği ve bu karşıtlıktan gene onun yoluyla ve onun içinde geri döndüğü için Tindir—bilmenin arı evrenselliği olarak, ki özbilinçtir, özbilinç olarak, ki bilmenin yalın birliğidir, ortaya çıkmıştır.

797. Böylece, dinde *içerik* ya da bir *'başka'*yı tasarımlamanın biçimi olmuş olan şey burada *'kendi'*nin öz *edimidir*; Kavram içeriğin *'kendi'*nin öz *edimi* olmasını gerektirmektedir; çünkü bu Kavram, gördüğümüz gibi, 'kendi'nin kendi içersindeki ediminin tüm özsellik ve tüm dışvarlık olarak bilgisidir, bu *öznenin töz* olarak ve tözün onun ediminin bu bilgisi olarak bilgisidir.—Bizim burada yaptığımız şey yalnızca bir yandan her biri kendi ilkesinde bütün Tinin yaşamını sergileyen tekil kıpıları *biraraya toplamak*, ve öte yandan Kavrama içeriği daha şimdiden o kıpılarda görünmüş ve kendisi ise bir *bilinç şeklinin* biçiminde ortaya çıkmış olması gereken Kavram biçiminde sarılmaktır.

798. Tinin bu son şekli, tam ve gerçek içeriğine aynı zamanda 'kendi'nin biçimini veren ve bu yolla Kavramım olgusallaştıran ve o denli de bu olgusallaşmada Kavramında kalan Tin—bu Tin Saltık Bilgidir; bu bilgi kendisini Tin şeklinde bilen Tin ya da *kavramsal bilme*dir. Gerçeklik yalnızca *kendinde* bütünüyle *pekinlik* ile özdeş olmakla kalmamakta, ama ayrıca öz-pekinlik şeklini de taşımaktadır, ya da dışvarlığında, e.d. [onu] bilen Tin için, kendini bilme biçimindedir. Gerçeklik *içeriktir*, ki dinde henüz pekinliği ile özdeş değildir. Ama bu özdeşlik içeriğin 'kendi'nin şeklini kazanmış olmasında imlenmektedir. Bu yolla, özün kendisi olan şey, e.d. *Kavram,* dışvarlık öğesi ya da bilinç için *nesnelliğin biçimi* olmuştur. Tin, ki bu öğede bilinç için *görünmektedir*, ya da burada gene aynı şey, onda bilinç tarafından üretilmiştir,—bu Tin *Bilim*dir.

799. Bu bilmenin doğası, kıpıları ve devimi böylece kendilerini öyle bir yolda göstermişlerdir ki, bu bilme özbilincin arı *kendi-için-varlığıdır*; 'Ben'dir ki, başka hiçbiri değil ama *bu 'Ben'* ve o denli de dolaysızca *dolaylı* ya da ortadan kaldırılmış *evrensel* 'Ben'dir.—Bu bilmenin bir *içeriği* vardır ki kendisinden *ayırdetmektedir*; çünkü bu bilme arı olumsuzluk ya da kendini bölmedir; *bilinçtir*. Bu içerik, ayrımı içinde, kendisi 'Ben'dir, çünkü kendi-kendisini-ortadan-kaldırma devimidir ya da 'Ben' olan ay-

nı arı olumsuzluktur. 'Ben' ayrımlaşmış olarak onda kendi içine yansımaktadır; içerik ancak 'Ben' kendi başkalığında kendi kendisinde olduğu zaman *kavranır*. Bu içerik, daha belirli olarak belirtilirse, az önce sözü edilmiş olan devimin kendisinden başka birşey değildir; çünkü içerik Tindir ki kendi içersinden ve hiç kuşkusuz *kendi için* Tin olarak geçmektedir, çünkü nesnelliği içinde Kavram şeklini taşımaktadır.

800. Ama bu Kavramın *dışvarlığı* sözkonusu olduğunda, Zaman ve edimsellik içinde *Bilim* Tin kendi üzerine bu bilincine erişinceye dek görünmez. Ne olduğunu bilen Tin olarak Tin eksik şekillenişinin üstesinden gelme, bilinci için özünün şeklini sağlama ve bu yolda *özbilincini bilinci* ile özdeşleştirme emeğinin tamamlanışına dek hiçbir zaman ve hiçbir yerde varolmaz.— Kendinde ve kendi için varolan ve kıpılarına ayrımlaşmış Tin *kendi-için*-varolan bir bilmedir, genel olarak *Kavrama*dır, ki böyle iken ona *töz* henüz erişmiş değildir ya da töz kendisinde saltık bilme değildir.

801. Şimdi, bilen töz edimsellikte kendi biçiminden ya da Kavram-şeklinden daha önce vardır. Çünkü töz henüz gelişmemiş *'kendinde'* ya da devimsiz yalınlığı içindeki Zemin ve Kavramdır, ve öyleyse *içsellik* ya da henüz *'orada'* olmayan Tinin 'kendi'sidir. *'Orada'* olan henüz gelişmemiş yalın ve dolaysız birşey olarak ya da genelde *tasarımsal* bilincin nesnesi olarak vardır. Bilgilenme, tinsel bilinç olduğu için, ki bunun için *kendinde* olan ancak *'kendi'* için *varlık* ve 'kendi'nin bir varlığı ya da Kavramın olduğu ölçüde vardır, bu nedenle ilkin yoksul bir nesneye iyedir ki karşısında töz ve bunun bilinci daha varsıldırlar. Tözün bu bilinçte taşıdığı açıklık gerçekte gizliliktir, çünkü töz henüz *'kendi'siz varlıktır* ve onun için açık olan yalnızca kendi kendisinin pekinliğidir. Buna göre, *öz*bilince ilk olarak tözün yalnızca *soyut kıpıları* aittir; ama bunlar arı devimler olarak kendi kendilerini ileriye ittikleri için, özbilinç kendisini bilinçten bütün tözü koparıp alıncaya ve onun özselliklerinin bütün yapısını kendi içersine soğuruncaya dek varsıllaştırır ve—nesnelliğe karşı bu olumsuz tutum o denli de olumlu olduğu için bir olumlama ya da koyuştur—bunları kendi içinden üretmiş ve bu yolla aynı zamanda bilinç için yeniden kurmuştur. Kendisini Kavram olarak bilen Kavramda *kıpılar* böylece oluş süreci bu kıpıların

devimi olan *tamamlanmış* yada *yerine getirilmiş bütün*den daha önce ortaya çıkarlar. Öte yandan *bilinçte* bütün, gerçi kavranmıyor olsa da, kıpılara önseldir.—*Zaman 'orada'* olan ve bilince kendisini boş bir sezgi olarak sunan *Kavramın* kendisidir; bu nedenle Tin zorunlu olarak Zaman içinde görünür, ve arı Kavramını *ele geçirmemiş* olduğu, e.d. Zamanı yoketmemiş olduğu sürece Zaman içinde görünmektedir. Zaman *dış*, sezilen, 'kendi' tarafından *ele geçirilmemiş* arı 'kendi'dir, salt sezilen Kavramdır; bu sonucusu kendi kendisini ele geçirdiği zaman kendi Zaman biçimini ortadan kaldırır, sezmeyi kavrar ve kavranan ve kavrayan sezmedir.—Zaman öyleyse henüz kendi içinde tamamlanmış olmayan Tinin yazgısı ve zorunluğu olarak görünür,—özbilincin bilinçteki payını varsıllaştırma, *'kendinde'nin dolaysızlığını*, ki tözün bilinçteki biçimidir, devime koyma, ya da evrik olarak, *içsel-olan* olarak alman 'kendinde'yi, ilkin salt *içsel* olanı olgusallaştırma ve açığa çıkarma, e.d. onu Tinin öz-pekinliği için doğrulama zorunluğu.

802. Bu nedenle demek gerekir ki, *görgülenimde* olmayan, ya da şöyle de anlatılabilir, *duyumsanan gerçeklik* olarak, *içten bildirilmiş* bengi birşey olarak, *inanılan* kutsal birşey olarak—ya da başka hangi anlatım kullanılırsa kullanılsın—bulunmayan hiçbirşey *bilinmez*. Çünkü görgülenim tam şu demektir ki, içerik—ve bu Tindir—*kendinde* töz ve öyleyse *bilincin* bir *nesnesidir*. Ama bu töz, ki Tindir, Tinin *kendinde* ne ise o *oluş* sürecidir; ve ancak bu kendisini kendi içine yansıtan oluş olaraktır ki o kendinde gerçekten *Tin*dir. Tin kendinde bilgilenme olan devimdir,—o *'kendinde'*nin *'kendi-için'*e *Töz*ün *Özne*ye, *bilincin* nesnesinin *özbilincin* nesnesine, e.d. o denli de ortadan kaldırılmış bir nesneye ya da *Kavrama* dönüşmesi. Devim kendi içine geri dönen çemberdir ki başlangıcını öngerektirmekte ve buna ancak sonda erişmektedir.—Bu yüzden, Tinin zorunlu olarak bu içkin ayrımlaşma olması ölçüsünde, onun sezilen bütünü yalın özbilinci karşısında ortaya çıkar; ve öyleyse birincisi ayrımlaşmış olan olduğu için, sezilen arı Kavramına, *Zaman*a, ve içeriğe ya da *'kendinde'*ye ayrımlaşmıştır; Töz, Özne olarak, *ilkin iç* bir zorunluğu kendinde taşımaktadır: kendisini kendi içersinde *kendinde* ne ise o olarak, *Tin olarak* sergilemek. Ancak tamamlanmış nesnel sunuş aynı zamanda tözün yansıması ya da tözün 'kendi'

oluş sürecidir.—Buna göre, Tin kendisini *kendinde* tamamlamadan, Dünya-Tini olarak tamamlamadan önce, *özbilinçli* Tin olarak tamamlanışına erişemez. Öyleyse dinin içeriği *Tinin ne olduğunu* zaman içinde Bilimden daha önce bildirir; ama yanlızca Bilim onun kendine ilişkin gerçek bilgisidir.

803. Tinin kendisine ilişkin bilgisini ileri taşıma devimi Tinin *edimsel Tarih* olarak yerine getirdiği emektir. Dinsel topluluk, ilk olarak saltık Tinin tözü olduğu ölçüde, işlenmemiş eğitimsiz bilinçtir ki iç Tini ne denli derin ise o denli barbarca ve sert bir dışvarlığa iyedir, ve duyarsız 'kendi'sinin özü ile, bilincinin ona yabancı içeriği ile o denli güç bir işi vardır. Bilinç ilk kez bu yabancılığı dışsal, e.d. yabancı bir yolda ortadan kaldırma umudundan vazgeçtikten sonra kendisine döner, çünkü bu yabancılaşmanın ortadan kaldırılışı özbilince geri dönüştür; ancak ondan sonradır ki kendi öz dünyasına ve şimdisine döner, ve bunu kendi mülkiyeti olarak bulur, böylece *anlıksal-dünyadan* inmek için, ya da daha doğrusu o dünyanın soyut öğesini edimsel 'kendi' ile canlandırmaya doğru, ilk adımını atar. Gözlem yoluyla bir yandan dışvarlığı düşünce olarak bulur ve kavrar, ve evrik olarak, düşüncesinde dışvarlığı kavramaktadır.[59] Böylece ilk olarak kendisi Düşünce *ve Varlığın*, soyut öz ve 'kendi'nin dolaysız *birliğini* soyut olarak anlattığı zaman, ilksel Işığı *daha arı* bir biçimde, e.d. uzam ve varlığın birliği olarak anlattığı—çünkü uzam arı düşünceye ışıktan daha benzer bir yalınlıktır—ve bu yolla düşüncede Doğunun *Tözünü* yeniden dirilttiği zaman,[60] Tin hemen bu soyut birlikten, bu 'kendi'siz tözsellikten korku içinde geri çekilir, ve ona karşı bireyselliği öne sürer.[61] Ama Tin ancak bu bireyselliği ekin alanında dışsallatırdıktan, bu yolla onu bir dışvarlık yaptıktan ve tüm dışvarlık içersine yaydıktan sonra,—ancak yararlık düşüncesine vardıktan[62] ve saltık özgürlükte dışvarlığı kendi İstenci olarak gördükten sonra,[63] ancak bu yolla Tin en iç derinliğinin düşüncesini dışarıya çevirir ve özü Ben=Ben olarak bildirir.[64] Ama bu Ben=Ben kendisini kendi içersine yansıtan devimdir; çünkü bu özdeşlik, saltık olumsuzluk olarak, saltık ayrım olduğu için, 'Ben'in kendine-özdeşliği bu arı ayrıma karşı durmaktadır—bir ayrım ki, arı olarak ve aynı zamanda kendini bilen 'kendi' için nesnel olarak, *Zaman* olarak anlatılması gerekir. Öyle ki, öz nasıl daha ön-

ce Düşünce ve Uzamın birliği olarak bildirildiyse, şimdi de Düşünce ve Zamanın birliği olarak anlaşılacaktır. Ama kendi kendine bırakılmış ayrım, durmak dinmek bilmeyen Zaman, dahaçok kendi içersine çökmektedir; o *uzamın* nesnel dinginliğidir, oysa uzam arı kendine-özdeşliktir, 'Ben'dir.—Başka bir deyişle, 'Ben' yalnızca 'kendi' değil, ama *'kendi'nin kendisi ile özdeşliğidir*; ama bu özdeşlik kendi kendisi ile tam ve dolaysız birliktir, ya da bu *Özne* o denli de *Töz*dür. Salt kendi başına Töz, içerikten yoksun sezgi ya da öyle bir içeriğin sezgisi olacaktır ki belirli olmakla yalnızca ilineksellik taşıyacak ya da zorunluksuz olacaktır. Töz ancak *saltık birlik* olarak düşünülmüş ya da sezilmiş olduğu ölçüde Saltık olarak geçerli olacaktır; ve tüm içeriğin türlülük açısından onun dışına, Düşünmeye [Reflexion] düşmesi gerekecektir; ve Düşünme Töze ait değildir, çünkü Töz Özne olmıyacak, kendi üzerine yansıyor ve kendisini kendine yansıtıyor olarak ya da Tin olarak kavranmıyacaktır. Gene de, eğer bir içerikten söz edilecekse, bu bir yandan onu Saltığın boş uçurumuna atabilmek için olacaktır, ve öte yandan o içerik dışsal bir biçimde duyusal algıdan çekilivermiş bir içerik olacaktır; bilgi şeylere bilginin kendisinden ayrı olana, ve değişik şeylerin ayrımına nereden ve nasıl olduğu kavranmaksızın, ulaşmış olarak görünecektir.

804. Tin, bununla birlikte, kendisini bize ne yalnızca özbilincin kendi arı içselliğine geri çekilişi olarak, ne de özbilincin töze yalın batışı ve ayrımının yokluğu olarak göstermiştir; ama, Tin 'kendi'nin *bu devimidir*—'kendi' ki, kendisini kendinden dışlaştırmakta ve tözüne gömmektedir ve o denli de Özne olarak o tözden kendi içine gitmiştir, ve tözü nesne ve içerik yaparken aynı zamanda nesnellik ile içerik arasındaki bu ayrımı ortadan kaldırmaktadır. Dolaysızlıktan o ilk yansıma Öznenin kendisini tözünden ayrımlaştırması ya da Kavramın kendini kendisinden ayırması, kendi-içine-gidiş ve arı 'Ben'in oluşudur. Bu ayrım 'Ben = Ben'in arı edimi olduğu için, Kavram *dışvarlığın* zorunluğu ve doğuşudur—dışvarlık ki, tözü özü olarak taşır ve kendi için kalıcıdır. Ama dışvarlığın kendi için bu kalıcılığı belirlilik içinde koyulmuş olan Kavramdır ve böylece o denli de kendi *içkin* devimidir, aşağıya yalın töze gidiştir, ve töz ancak bu olumsuzluk ve devim olarak Öznedir.—'Ben'in ne tözsellik ve nesnellik biçimi-

ne karşı *özbilinç biçiminde* kendisine sarılması gerekir, sanki kendisinin dışlaşmasından korkuyormuş gibi—tersine, Tinin gücü dahaçok dışlaşmasında kendisine özdeş kalmak ve kendinde-ve-kendi-için-varolan olarak *kendi-için-varlığı* o denli de kendinde-varlık gibi salt bir kıpı olarak koymaktır;—ne de 'Ben' ayrımları Saltığın uçurumuna geri atan ve orada özdeş olduklarını bildiren bir üçüncüdür; tersine, bilme dahaçok bu görünürde etkinliksizliktir ki, yalnızca ayırdedilenin nasıl kendiliğinden kendini devindirdiğini ve birliğine geri döndüğünü seyretmektedir.

805. Bu bilmede öyleyse Tin kendi şekillenme devimini sonlandırmıştır, ama ancak bu şekillenmenin bilincin [nesnesinden] üstesinden gelinemez ayrımı ile yüklü olması ölçüsünde. Tin dışvarlığının arı öğesini, Kavramı kazanmıştır. İçerik, *varlığının özgürlüğü* ile uyumlu olarak, kendisini dışlaştıran 'kendi' ya da kendini-bilmenin *dolaysız* birliğidir. Bu dışlaşmanın arı devimi, içerik ile bağıntılı olarak düşünülürse, içeriğin *zorunluğunu* oluşturur. Ayrımlı içerik, *belirli* olarak, ilişki içindedir, kendinde değildir; kendi kendisini ortadan kaldırmanın dinginlik bulmayan etkinliğidir, ya da *olumsuzluktur;* öyleyse zorunluk ya da türlülük de, özgür varlık gibi, ayrıca 'kendi'dir; ve bu 'kendi'- gibi *biçim*de, ki bunda dışvarlık dolaysızca düşüncedir, içerik *Kavram*dır. Tin, öyleyse, Kavramı kazanmış olduğu için, dışvarlık ve devimini yaşamının bu eterinde sergiler ve *Bilim*dir. Bunda deviminin kıpıları kendilerini artık belirli *bilinç şekilleri* olarak değil, ama, bilincin ayrımı 'kendi'ye geri dönmüş olduğu için, *belirli Kavramlar* olarak ve bunların örgensel, kendi içinde temellenmiş devimi olarak sergilerler. Tinin görüngübiliminde her kıpı bilginin ve Gerçeğin ayrımı, ve içinde o ayrımın kendisini ortadan kaldırdığı devim iken, öte yandan Bilim bu ayrımı, ve bunun ortadan kaldırılmasını kapsamaz. Tersine, kıpı Kavram biçimini taşıdığı için, Gerçeğin ve bilen Kendinin nesnel biçimini dolaysız bir birlikte birleştirir. Kıpı bilinçten ya da tasarımdan özbilince ve evrik olarak ileri geri gidip gelen devim olarak ortaya çıkmaz: tersine, bilinçteki görüngüsünden kurtulmuş olan arı şekli, arı Kavram ve bunun ileriye devimi, yalnızca onun arı *belirliliğine* dayanır. Evrik olarak, Bilimin her soyut kıpısına genelde görüngüsel Tinin bir şekli karşılık düşer. Nasıl ki dışsal olarak varolan Tin Bilimden daha varsıl değilse, gene

içeriğinde de daha yoksul değildir. Bilimin arı Kavramlarını bu bilinç şekilleri biçiminde bilmek bunların olgusallık yanını oluşturur; ve bu olgusallık yanı ile uyumlu olarak özleri, Kavram, ki onlarda *yalın* dolaylılığı içinde *düşünme* olarak koyulmuştur, bu dolaylılığın kıpılarını ayırıp birbiri dışına atar ve kendisini iç karşıtlık ile uyum içinde sergiler.

806. Bilim kendi içersinde bu zorunluğu, arı Kavramın biçiminin kendisini dışlaştırmasını, ve Kavramın *bilince* geçişini kapsar. Çünkü kendini bilen Tin, kendi Kavramını ele geçirdiği için, kendisi ile dolaysız özdeşliktir ki, ayrımı içinde, *dolaysızın bekinliği* ya da *duyusal bilinç*tir,—kendisinden başlamış olduğumuz başlangıç; kendisini kendi 'kendi'sinin biçiminden bu salıveriş onun kendine ilişkin bilgisinin en yüksek özgürlüğü ve güvenliğidir.

807. Gene de bu dışlaşma henüz tam değildir; öz-bekinliğinin nesne ile bağıntısını anlatır, ve nesne bağıntı içinde olduğu için hiç kuşkusuz tam özgürlüğünü kazanmış değildir. Bilme yalnızca kendisini değil, ama ayrıca kendi kendisinin olumsuzunu ya da sınırını da bilir. Sınırını bilmek ise özveriyi bilmek demektir. Bu özveri dışlaşmadır ki bunda Tin *özgür olumsal olay* biçiminde Tin oluş sürecini sergilemektedir, arı *'kendi'*sini dışındaki Zaman olarak, ve o denli de Varlığını Uzay olarak sezinlemektedir: Tinin bu son oluş süreci, *Doğa*, onun dirimli dolaysız Oluş sürecidir; Doğa, dışsallaşmış Tin, dışvarlığında bu *kalıcılığının* bengi dışlaşmasından ve *Özneyi* yeniden kuran devimden başka birşey değildir.

808. Ama Tinin Oluş sürecinin öteki yanı, *Tarih*, *bilen*, kendisini *dolaylı kılan* bir Oluş sürecidir—Zamanda dışlaşan Tin; ama bu dışlaşma o denli de onun kendisinin dışlaşmasıdır; olumsuz kendi kendisinin olumsuzudur. Bu Oluş süreci Tinlerin yavaş, ardışık bir devimini, her biri Tinin bütün bir varsıllığı ile donanmış bir imgeler galerisini sergiler ki, yavaş bir devinim içindedir, çünkü 'kendi' kendi tözünün bu bütün varsıllığının içine işlemeli ve onu sindirmelidir. Tinin tümlenişi onun *ne olduğunu*, tözünü, eksiksiz olarak *bilmekten* oluştuğu için, bu bilme onun *kendi-içine-gidişidir* ki bunda dışvarlığını terketmekte ve şeklini anımsamaya teslim etmektedir. Kendi-içine-gidişinde özbilincinin gecesine batmıştır, ama yitik dışvarlığı o gecede saklanmak-

tadır; ve bu ortadan kaldırılmış dışvarlık—önceki dışvarlık, ama şimdi Tinin bilgisinden yeniden doğmuştur—yeni dışvarlıktır, yeni bir dünya ve yeni bir Tin şeklidir. Bu yeni dışvarlığın dolaysızlığında Tin yine baştan başlamalı, ve sanki onun için önceki herşey yitmiş ve önceki Tinlerin görgüleniminden hiçbirşey öğrenmemiş gibi, kendi kendisini yeniden yetiştirmeli, olgunlaştırmalıdır. Oysa *anımsama, içselleştirme* [*Er-Innerung*] o görgülenimi saklamıştır ve 'iç'tir ve gerçekte tözün daha yüksek bir biçimidir. Böylece gerçi bu Tin eğitimine yeni baştan ve görünürde yalnızca kendisinden başlıyor olsa da, gene de aynı zamanda başlamış olduğundan daha yüksek bir basamakta bulunmaktadır. Bu yolda kendisini dışvarlıkta şekillendirmiş olan Tinler ülkesi bir ardışıklık oluşturmaktadır ki, burada her bir Tin ötekini çözüyor ve öncülünden dünyanın imparatorluğunu üstleniyordu. Hedefleri Tinin derinliğinin belirişidir, ve bu ise *saltık Kavram*dır; bu beliriş öyleyse onun derinliğinin ortadan kaldırılması ya da onun *uzamıdır*, bu kendi-içinde-varolan 'Ben'in olumsuzluğudur—bir olumsuzluk onun dışlaşması ya da tözüdür,—ve *Zaman*ıdır ki bu dışlaşma kendisinde kendini dışlaştırmaktadır, ve uzamı içinde olduğu denli derinliğinin de içindedir, 'kendi'dedir. *Hedef*, Saltık Bilme, ya da kendisini Tin olarak bilen Tin, yolu olarak kendilerinde oldukları ve ülkelerinin örgütlenişini yerine getirdikleri biçimleriyle Tinlerin anımsanışını almaktadır. Bunların saklanışı, olumsallık biçiminde görünen özgür dışvarlıkları yanından bakıldığında, Tarihtir; ama kavranan örgütlenişleri yanından bakıldığında ise *Görüngüsel Bilmenin Bilimi*dir; ikisi birarada, kavranan Tarih, anımsamayı ve saltık Tinin Golgota'sını, onun tahtının edimsellik, gerçeklik ve pekinliğini oluştururlar, ki bunsuz Tin dirimsiz ve yalnız olacaktır; yalnızca—

> bu tinler ülkesinin kadehinden
> köpürür onun için sonsuzluğu.[65]

[1]Jacobi ve Romantiklerin, Schlegel ve Schleiermacher'in dolaysız, uslamlamasız sezgiyi bilgilenmede özsel alan görüşlerine karşı gerçeğin öğesi olarak Kavram.

[2]Schelling'in öznel idealizmi.

[3]Spinoza.

[4]Kant ve Fichte.

[5]Schelling.

[6]Brownianizm. John Brown, *Elementa medicinae,* 1780.

[7]Hegel'in günündeki fizikten alnan bir deyim (materia libera).

[8]Yargıç olarak Tanrı.

[9]İsa.

[10]Dinsel Topluluk.

[11]Tarihsel İsa.

[12]Haçlı seferleri.

[13]Çilecilik.

[14]Rahiplik.

[15]Kilise hizmetlerinde, dinsel metinlerde vb. anadil yerine Latince'nin kullanılması.

[16]Fichte. *Grundlage der gesamten Wissenschaftslehre,* 1794.

[17]Aşağıda Kant'ın bir 'kendinde' yaratarak ulamın gerçeklik değerini yoketmesi ve öte yandan ulamları başına buyruk bir yolda dışsal bir kaynaktan toparlamasının eleştirisi.

[18]Fichte, Berkeley.

[19]Fiziksel karışımlar ve kimyasal bileşimler arasında ara bir konumda bulunan bileşimleri belirtmek için ondokuzuncu yüzyılın başında kimyacı Winterl tarafından kullanılan bir terim.

[20]*Üeber Physiognomik*, 2. yay., Göttingen, 1778, s. 35.

[21]Anlam olumsuz görünüyor.

[22]Bu Lavater'in ileri sürdüğü savlar ile ilgilidir. *Physiognomische Fragmente zur Beförderung der Menschenkenntniss und Menschenliebe.* Leipzig, 1775-8.

[23]*Timaeus*, 71, 72.

[24]*Faust*, Bölüm I (uyarlama).

[25]*Antigone*, 456-7.

[26]*Antigone*, I. 910.

[27]*Antigone*, I. 926.

[28]*Oedipus Kolonusta*'da Eteocles ve Polynices.

[29]Bkz. *Antigone*, Argos'un Thebes'e saldırısına iletme.

[30]Diderot, *Romeau'nun Yeğeni.*

[31]*A.g.y.*

[32]*A.g.y.*

[33]*A.g.y.*

[34]1778'de Büyük Frederick tarafından önerilen ödüllü bir deneme konusu.

[35]Bu Novalis'in edimsel yazgısı idi.

[36]İran Zerdüşt dini: duyu-pekinliği düzeyinde.

[37]Hint dinleri: algı düzeyinde.

[38]Mısır dinleri: Anlak düzeyinde.

[39]Yunan dini.

[40]Arı güzellik dini.

[41]Sokrates.

[42]Demeter'in gizemlerinde bulunduğu gibi.

[43]Baküs ve Dionisus gizemlerindeki gibi.

[44]Menadlar, bkz. Euripides *Bacchae.*

[45]Oedipus.

[46]Orestes.

[47]Delfi Bilicisi.

[48]*Macbeth*'deki cadılar.

[49]Macbeth.

[50]Hamlet.

[51]Bkz. Aristofanes'in *Şovalyeler*'inde Cleon.

[52]Bkz. Aristofanes, *Bulutlar.*

[53]*Bulutlar*'daki uslamlamalar.

[54]Roma Devleti.

[55]Luther'in bir ilahisinden.

[56]Yeni-Platonizmde olduğu gibi.

[57]İsa.
[58]Tarihsel İsa'nın yaşamöyküleri.
[59]Descartes.
[60]Spinoza.
[61]Leibniz.
[62]*Aydınlanma*nın ilkesi.
[63]Kant.
[64]Fichte.
[65]Schiller. *Die Freundschaft* (uyarlama).

açıklama 108 v.ö., 115
aile 273 v.ö.
Anaxagoras 52
andırım 163
Antigone 266
Aristoteles 32
ayrım 22

Baküs 81, 433, 437
Baküs coşkusu 46
'başka' 123
belirlilik 85
'ben' 126 v.ö.
'benim' 156 v.ö., 159
betimleme 159 v.ö.
beyin 205 v.ö., 217
bilgelik ve erdem 221
biliciler 445
Bilim 33, 61, 69
bilme sevgisi 23
bitki 161
biz ve ben 124

cins 122, 186, 286

çelişki 113
çıkar 246 v.ö., 250, 254
çilecilik 146 v.ö., 340
çözümleme 37 v.ö.

Değişmez 141 v.ö.
delilik 232
Descartes 353
devlet erki 307 v.ö.
Diojen 320
doğal bilinç 66 v.ö.
dolaylılık 31 v.ö.
doyum 123
duyunç 270
Dünya-Tini 36, 485
Düşünce Yasaları 190 v.ö.

Eidos 52
ekmek ve şarabın gizemi 437, 448
elektrik 107 v.ö.
elfalcılığı 197

emek 129, 131 v.ö., 220, 273
epik şiir 440 v.ö.
Eluesis gizemleri 81
erdem 224
erek 167 v.ö.
Erinneler 445
erk 272 v.ö.
erkek ve kadın 282
esrime 24, 61
evlilik 277
evrensel 76
evrensel çekim 105 v.ö
eylem 245 v.ö.
eytişim 137

Fobüs 444

gerçek 41 v.ö., 64
'gerek' 162, 261, 265
gökfalcılığı 197
görgücülük 156
görgülenim 25, 71
görüngü 46, 101, 403

haksızlık 281
Hamlet 209
hükümet 272 v.ö.

içerik 96
içrek 27
İdea 52, 281
idealizm 51, 151 v.ö., 154 v.ö.
inakçılık 42, 51
İsrail 210
istek 119, 123 v.ö., 131
iyelik 263 v.ö.
iyi ve kötü 405 v.ö.

kabahat 285 v.ö.
kahraman 404
karakter 245, 283, 287 v.ö.
kardeşler, erkek ve kız 478
karı ve koca 277
Kant 47, 374
Kavram 23, 50, 61, 71
'kendi' 32
kıpı 22
kız çocuk 278
'kişi' 296
Koro 443
kötü sonsuzluk 156
kurgul felsefe 41
kült 414 v.ö.

Lichtenberg 202

Mantık 41, 46
Matematik 43 v.ö.
mülkiyet 263 v.ö., 267
'mülkiyet-olmayan' 264

nitelik 51 v.ö.
Noûs 52

olasılık 163 oluş 51
ortadan kaldırma 84
oruç ve perhiz 149

ödev 283 v.ö., 366 v.ö., 380 v.ö.
öğeler, evrensel 166, 302
Öklid 43
ölüm 274, 309, 360
örgenlik 165 v.ö.
özdek 335
özellik 85
özgül ağırlık 182
özne 30, 38, 484, 488
özne ve töz 30
özne ve yüklem 55 v.ö.

Parmenides 61
Penateler 273, 278
Platon 61, 205

rahiplik 330 v.ö.
ruhbilim 192

Saltık 23, 29, 31, 63 v.ö., 486
sanatçı 428 v.ö.
savaş 277, 291

Serez 81, 433, 437
sevgi 260
sezgi 30, 79, 486
Sofokles 266
Solon 198 v.ö.
sonsuz yargı 217, 478
suç 192, 285

tamalgı 156
tanınma 124 v.ö.
tarih 485, 488
tasarım 53, 55
tasım 102, 187
tekerklik 312
Tinin Kavramı 124
töre 220, 280
tür 52, 186, 300
türe 281

ulam 154, 216, 225, 270, 280
ulus 220 v.ö., 270, 272, 276, 280, 291
us 32
us içgüdüsü 160, 163 v.ö.
uslamlayıcı düşünme (räsonieren) 53 v.ö.
uzay 44, 120

varsıllık 273 v.ö.

yanılsama 101
yanlış 41 v.ö.
yararlık 343, 353 v.ö.
yaratma 464
yargı 304 v.ö.
yaşam 120 v.ö.
yatkınlık 212
yüceltme [Erbauung] 24

zaman 23, 45, 108, 120, 484 v.ö.

Hegels Selbstanzeige

(Intelligenzblatt der Jenaer Allgemeinen Literatur-Zeitung. 28. Oktober 1807)

Jos. Ant. Goebhardt'ın kitabevi, Bamberg ve Wurzburg,
yavımlamış ve tüm büvük kitapçılara göndermiştir: *G.W.Fr. Hegel'in Bilim Dizgesi.* Birinci cilt *Tinin Görüngübilimi*'ni kapsamaktadır.
Büvük bov. 1807. Ederi 6 fl.

Bu cilt *bilginin oluş sürecini* sunmaktadır.
Tinin Görüngübilimi bilginin temeli üzerine ruhbilimsel açıklamaların
ve ayrıca daha sovut tartışmaların yerini alacaktır. Bilim için *hazırlığı* onu yeni,
ilginç ve ilk felsefe bilimi yapan bir bakış açısından ırdelemektedir.
Tinin değişik *şekillerini* onun arı bilgi ya da saltık Tin olmasını sağlayan yoldaki
duraklar olarak kapsamaktadır. Bu bilimin ana bölümlerinde, ki bunlar
da yine alt bölümlere ayrılmaktadır, Bilinç, Ozbilinç, gözlemci ve
etkin Us, Tinin kendisi, (törel, ekinsel, ve ahlaksal Tin olarak, ve sonunda
değişik biçimlerindeki dinsel Tin olarak) irdelenmektedir. Tinin
görüngülerinin ilk bakışta kendisini bir kaos olarak sunan varsıllığı
bilimsel bir düzen içersine getirilmiştir. Burada o görüngüler [mantıksal]
zorunluklarına göre sunulmakta, öyle ki eksik olanlar çözülmekte
ve sonraki gerçekliklerini oluşturan daha vüksek görüngülere geçmektedirler.
Son gerçekliklerini ilk kez dinde ve daha sonra bütünün sonucu olarak
Bilimde bulmaktadırlar.

Onsözde vazar kendisine felsefenin şimdiki duruş noktasındakı
gereksinimi olarak görünenlerler açısından görüşlerini açıklamaktadır; gene,
bugün felsefeyi değersizleştirmekte olan felsefi formüllerin kofluk ve uygunsuzlukları
ve felsefe ve öğreniminde önemli olan yanlar
üzerine görüşlerini bildirmektedir.

Bir *ikinci cilt* kurgul felsefe olarak
Mantık dizgesini ve felsefenin geri kalan iki bölümünü,
Doğa ve *Tin Bilimlerini*, kapsayacaktır.

İDEA